T.C

İSTANBUL AREL ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı

TEZ ADI: 10239571

KABUL VE ONAY

Bilgehan Solmazgül tarafından hazırlanan "*Son Yıldız* (İnceleme-Metin)" başlıklı bu çalışma, ……..tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından ……olarak kabul edilmiştir.

Başkan: [……..] Dr. Öğr. Üy. Beyhan Uygun Aytemiz

Üye: [……..]

Üye: […….]

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

[İmza]

[Prof. Dr……..]

Enstitü Müdürü

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum "*Son Yıldız* (İnceleme-Metin)" başlıklı bu çalışmanın, bilimsel ahlak ve geleneklere uygun şekilde tarafımdan yazıldığını, yararlandığım eserlerin tamamının kaynaklarda gösterildiğini ve çalışmanın içinde kullanıldıkları her yerde bunlara atıf yapıldığını belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

[Tarih ve İmza]

Bilgehan SOLMAZGÜL

ONAY

Tezimin kâğıt ve elektronik kopyalarının İstanbul Arel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

- Tezimin tamamı her yerde erişime açılabilir.
- Tezim sadece İstanbul Arel Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.
- Tezimin ……yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin tamamı her yerde erişime açılabilir.

[Tarih ve İmza]

Bilgehan SOLMAZGÜL

ÖZET

SON YILDIZ

(İNCELEME-METİN)

Bilgehan SOLMAZGÜL

Yüksek Lisans Tezi, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı

Danışman: Dr. Öğr. Üy. Beyhan UYGUN AYTEMİZ

Ocak, 2019-525 sayfa

Bu tez çalışması, Servet-i Fünûn edebiyatının Halit Ziya Uşaklıgil'den sonra en güçlü yazarı olarak kabul edilen Mehmet Rauf'un *Son Yıldız* isimli eserini, Latinize ederek günümüz okuyucusuna kazandırma amacıyla yapılmıştır.

Mehmet Rauf'un 1925-1926 yıllarında kaleme aldığı, 1927 yılında Gündoğdu Matbaası'nda basılan *Son Yıldız* isimli romanının bugüne kadar Latinize edilmiş örneğinin olmadığı tespit edilmiştir.

Yapılan bu çalışmanın "Giriş" bölümünde Servet-i Fünûn Edebiyatı, Mehmet Rauf'un hayatı, eserleri ve edebî kişiliği anlatılmıştır. "Birinci Bölüm" de eser; biçim, özet, olay örgüsü, kişiler, zaman, mekân, anlatıcı ve bakış açısı çerçevesinde incelenmiştir. "İkinci Bölüm" de *Son Yıldız* isimli romanın Latinize edilmiş metnine yer verilmiştir. Yapılan çalışmanın neticesinde ulaşılan bulgular "Sonuç" bölümünde değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Mehmet Rauf, Servet-i Fünûn Edebiyatı, *Son Yıldız*, roman tahlili.

ABSTRACT

SON YILDIZ

(ANALYSIS-TEXT)

Bilgehan SOLMAZGÜL

Postgraduate Thesis, Department of Turkish Language and Literature

Advisor: Dr. Beyhan UYGUN AYTEMİZ

January 2019-525 pages

The aim of the thesis is to introduce the work called "*Son Yıldız*" of Mehmet Rauf considered as the most powerful author of Servet-iFünûnliterature afterHalitZiyaUşaklıgil to the reader of today by Latinizing it.

It has been identified that the novel *Son Yıldız*which was written by Mehmet Rauf between the years 1925-1926 and published in Gündoğdu Printing House in 1927 has not been Latinized until today.

In the "Introduction" of the study, Servet-I Fünûn Literature, the life of Mehmet Rauf, his works and his literary personality werestated. In the "First Chapter"; the novel is examined within the scope of style, summary, plot, characters, time period, space, narrator and perspective. In the "Second Chapter" of the study, the Latinized text of the novel named *Son Yıldız*is presented. The results of the study are evaluated in the "Conclusion" part.

Keywords: Mehmet Rauf, Servet-I Fünûn Literature, *Son Yıldız*, novel analysis.

ÖN SÖZ

Bu tezde Mehmet Rauf'un 1927 yılında Gündoğdu Matbaası'nda yayımlanan *Son Yıldız* adlı metni Latin harflerine aktarılmış, böylelikle söz konusu eseri günümüz okuyucusuna kazandırmak amaçlanmıştır.

Öncelikle Mehmet Rauf'un *Son Yıldız* isimli romanının çevirisinin olup olmadığı araştırılmış ve daha önce yapılmış hiçbir çevirinin bulunmadığı tespit edilmiştir. Yazarın hayatının, edebî kişiliğinin, eserlerinin ve kaleme aldığı eserlerin daha net anlaşılması için yoğun bir kaynak taraması yapılmıştır.

Çalışmanın temelini oluşturan metin çevirisi sırasında eserde Fransızca ve İtalyanca kelimelerin kullanıldığı tespit edilmiştir. Eserde yer alan Fransızca ve İtalyanca kelimelerin yazılışları değil okunuşlarının esas alındığı gözlemlenmiştir. Hatta eserde yer alan bazı kelimeler, yazarın şahsi kullanımına özgü şekilde yazıldığından çeviri esnasında büyük güçlüklere yol açmıştır.

Metinde üzerinde durulması gereken bir diğer husus ise Arapça ve Farsça kökenli sözcüklerdir. Eser Latin harflerine nakledilirken; Arapça ve Farsça kökenli kelimelerin yazımında kelimelerin terkip hâlinde kullanılıp kullanılmadığı esas alınmıştır. Kelimeler terkip hâlinde kullanılıyorsa Ferit Devellioğlu'nun*Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Lûgat* isimli eserine bağlı kalınarak kelimenin aslı korunmuştur. Fakat bu kelimelerin terkip hâlinde kullanılmadığı durumlarda Türk Dil Kurumunun *Yazım Kılavuzu* esas alınmıştır.

Çalışmanın "Giriş" bölümünde Servet-i Fünûn dönemi edebiyatı, Mehmet Rauf'un hayatı, edebî kişiliği ve eserlerine değinilmiştir.

"Birinci Bölüm"de, klasik tahlil metoduyla eserin incelemesi yapılmıştır. Bu bölümde metnin özetine yer verilmiş, ardından eserin olay örgüsü çözümlenmiş; zaman, mekân, kişiler, anlatıcı ve bakış açısı göz önünde bulundurularak eser incelemesi tamamlanmıştır.

"İkinci Bölüm"de *Son Yıldız* isimli romanın Latin alfabesine aktarılmış metni yer almaktadır.

“Sonuç” bölümünde ise eserin incelemesi hakkında genel bir değerlendirme yapılmıştır.

Tez çalışması esnasında başvurulan bütün kaynaklar, tezin sonunda yer alan “Kaynakça” kısmında belirtilmiştir.

Bu tezin oluşumunda emeği geçen tez danışmanın Yard. Doç. Dr. Beyhan Uygun Aytemiz’e, Fransızca kelimeler konusunda yardımını esirgemeyen Dr. Öğr. Üy. Efe Arık’a, yüksek lisansta anlattıkları ve öğrettikleriyle gelişimime büyük katkı sağlayan hocalarıma ve maddi manevi desteğini esirgemeyen aileme teşekkürlerimi sunarım.

İSTANBUL, 2019Bilgehan SOLMAZGÜL

İÇİNDEKİLER

ÖZET……..v

ABSTRACT……...vi

ÖNSÖZ…….vii

İÇİNDEKİLER……...ix

GİRİŞ

SERVET-İ FÜNÛN EDEBİYATI VE MEHMET RAUF

1. Servet-i Fünûn Edebiyatı……..1

2. Mehmet Rauf ‘un Hayatı, Eserleri ve Edebî Kişiliği……5

2. 1. Hayatı……5

2. 2. Edebî Kişiliği……6

2. 3. Eserleri……..9

I. BÖLÜM

SON YILDIZ’INİNCELEMESİ

1. Biçim……...10

2. Özet……..11

3. Olay Örgüsü…….16

4. Kişiler……..21

5. Zaman……..38

6. Mekân……..40

7. Konu…….42

8. Anlatıcı ve Bakış Açısı…….47

9. Dil ve Üslup……..47

II. BÖLÜM

SON YILDIZ-METİN

1.*SON YILDIZ*……49

SONUÇ……..521

KAYNAKÇA…….523

ÖZGEÇMİŞ……..…525

GİRİŞ

SERVET-İ FÜNÛN EDEBİYATI VE MEHMET RAUF

1. Servet-i Fünûn Edebiyatı

Servet-i Fünûn dönemi 1896-1901 yıllarını kapsar. Edebiyatımızda Tanzimat dönemiyle başlayan Batılı tarzda eser oluşturma çabası bu dönemde hız kazanır. Tanzimat döneminde edebiyatımıza giren roman ve hikâye türleri Servet-i Fünûn devriyle olgunlaşır. Bu devirde Halit Ziya Uşaklıgil ve Mehmet Rauf, hikâye ve roman türünde ön plana çıkan isimler olmuştur.

Türk edebiyatının Tanzimat döneminden sonraki evresini oluşturan Servet-i Fünûn Edebiyatını şu satırlarla açıklamak mümkündür:

> "Tanzimatla başlayan edebî alandaki yenileşme çabaları, bütünsel bir hareket olarak ilk meyvesini Servet-i Fünûn döneminde verir. Bu nedenle Servet-i Fünûn edebiyatı, 1950'li yıllara kadar daha çok "Edebiyat-ı Cedide" (Yeni Edebiyat) adıyla anılmıştır.
>
> Servet-i Fünûn'u yeni (cedid) yapan en belirgin nitelik; şiir ve roman türlerinde alınan mesafenin somut bir biçimde ve birbirini takip eden örneklerle ortaya konmasıdır. Servet-i Fünûn'dan önceki dönemlerde, Tanzimat'ın birinci ve ikinci kuşak sanatçıları yanı sıra Ahmet Mithat ve Mizancı Murat denemeleri de; gerek şiir, gerekse anlatı türlerinde yeni anlatımların yapılmasına uygun zeminler hazırlamış idiler. Şüphesiz Servet-i Fünûn'un başarısında, sanatçıların kişisel duyarlılık potansiyelleri, yetişme tarzları kadar, 40 yıllık yenileşme deneyiminin de büyük payı vardır." (Korkmaz, 2011: 131)

1891'de *Servet* gazetesinin eki olarak çıkan *Servet-i Fünûn* dergisi, 1895 yılında Recaizâde Mahmut Ekrem tarafından edebî yazılarını yayımladığı bir yayın organı olarak kullanılmaya başlar.

Recaizâde Mahmut Ekrem'le Muallim Naci arasında yaşanan "eski-yeni" tartışmasının ardından Hasan Asaf isimli bir gencin yazdığı "Burhan-ı Kudret" manzumesi üzerinden Mehmet Tahir Efendi ile Recaizâde Mahmut Ekrem arasında "Abes-Muktebes" tartışması baş gösterir. Bu edebî tartışmanın temeli "kulakiçin kafiye" anlayışının Mehmet Tahir Efendi tarafından

eleştirilmesine dayanır. Tartışmanın doğurduğu gruplaşmayla; Recaizâde Mahmut Ekrem'in etrafında toplanan genç yazarlar *Servet-i Fünûn* dergisinde yazılarını yayımlamaya başlarlar. Yazar sayısının artması, içeriğinin zenginleşmesi ve okuyucu kitlesinin genişlemesiyle *Servet-i Fünûn* dergisi önem kazanır. Dergide Ahmet İhsan, Nabizâde Nazım gibi yazarların yazıları yayımlansa da derginin kimliğini kazanmasında Recaizâde Ekrem önemli rol oynamıştır. Recaizâde Ekrem'in öğrencisi Tevfik Fikret'in yazı işleri sorumlusu olarak derginin başına getirilmesinden sonra dergide yayımlanan yazıların niteliği artmıştır:

> "Bu dergi etrafında Servet-i Fünûn edebi topluluğunun oluşmasında Tevfik Fikret'in emeği büyük olmuştur. Halit Ziya, Cenap Şehabettin, Hüseyin Siret, Mehmet Rauf, Hüseyin Cahit, Ali Ekrem (Ayn Nadir), Ahmet Nesip (Süleyman Paşazâde Sami), Faik Ali, Ahmet Hikmet gibi isimlere şahsi dostluklardan dolayı Hüseyin Kâzım ile Ahmet Safa'yı da ekleyebiliriz. Çünkü bu gençler, her on beş günde bir ya Hüseyin Kâzım Kadri Bey'in Aksaray'daki konağında ya da İsmail Safa Bey'in evinde bir araya gelmişlerdir…" (Parlatır, 2011:10)

Tevfik Fikret 1901'de Ali Ekrem Bolayır'la yaşadığı bir anlaşmazlık sonucunda yazı işlerini bırakır, onun yerine Hüseyin Cahit geçer. Hüseyin Cahit'in çevirdiği "Edebiyat ve Hukuk" adlı makale nedeniyle dergi 1901 yılında kapatılır. Dergi tekrar yayımlanmaya başlasa da Hüseyin Cahit'in de yazı işlerini bırakmasından sonra edebiyatla ilgili yazıların yayımlanması azalır, dergi eskiden olduğu gibi fennî konuların yayımlanmasına ağırlık verir ve Servet-i Fünûn topluluğu dağılır.

Tanzimat dönemi ile ön plana çıkmaya başlayan roman türü Servet-i Fünûn döneminde önemli bir mesafe kat eder. Roman türünde dönemin en önemli ismi olarak gösterilen Halit Ziya Uşaklıgil ve onun izinden giden Mehmet Rauf'un benimsediği üslup İsmail Parlatır tarafından detaylarıyla açıklanmıştır:

> "Servet-i Fünûn edebî hareketinin faaliyetini yoğunlaştırdığı bir başka edebî tür hikâye ve romandır. Hikâye ve roman bizde şiire göre daha yenidir ve Tanzimat edebiyatı ile tanınmaya başlamıştır. Önce

> çeviriler ile tanınan, sonra bizim yazarlarımızın kaleminden çıkan örneklerle benimsenen bu iki edebî tür, yazara sağladığı anlatım rahatlığı ve genişliği ile dikkatleri üzerinde topladı. Tanzimat döneminde pek çok sanatçı bu yeni edebî türü denemekten kendini alamadı. Ancak Namık Kemal gibi üslûpçu bir sanatçı ile Ahmet Midhat gibi sosyal fayda peşinde koşan bir işlek kalemin elinde hikâye ve roman, bu iki sanatçıya özgü olarak iki ayrı kolda gelişme göstermeye başladı. Servet-i Fünûn edebiyatının temel felsefesi üslûpçuluk olduğuna göre, elbette bu dönem romancıları Namık Kemal'in başlattığı "sanat-kârane üslûp" ilkesine bağlı kalacaklardı. Nitekim öyle oldu; bu dönem hikâye ve romanına öncü olan, daha doğrusu damgasını vuran Halit Ziya Uşaklıgil, bu üslûbun en başarılı işleyicisi oldu." (Parlatır, 2011: 17-18)

Namık Kemal'in açtığı yoldan ilerleyen Servet-i Fünûn romancıları Batı edebiyatını örnek alır. En önemli meselelerinden biri Batı edebiyatı eserlerini birincil kaynaktan okumak olan dönem sanatçıları; Balzac, Stendhal, Flaubert, Goncourt Kardeşler, Alexandre Dumas, Alphonse Daudet, Teidor de Bounville, Paul Bourget ve François Coppee gibi Fransız yazar ve şairlerin eserlerini çevirmiştir.

Servet-i Fünûn döneminde şiir alanında yoğun çalışmalar yapılmıştır. Tanzimat dönemiyle başlatılan yeni bir şiir oluşturma çabası bu dönemde meyvelerini vermiştir. Kenan Akyüz şiirin şeklen geçirdiği değişimi şu satırlarla ifade eder:

> "Servet- i Fünûn hareketinin şiirde karşısına aldığı ilk hedef, Tanzimat devrinde Türk şiirini modernleştirmek için ortaya konulup tamamıyle gerçekleştirilemeyen esasların kesin olarak gerçekleştirilmesi olmuştur. Bu esaslar arasında önce, şiirin dış görünüşü geliyordu. Bir geçiş devri olan Tanzimat devrinde Türk şiiri – şekil bakımından- hem Doğu ve hem de Batı şiirine bağlı kalmış, Divan şiiri ile Fransız şiirinin nazım şekillerini birlikte kullanmıştı. Bu tesir ile yetişmiş bulunan Servet-i Fünûnculara ilk şiirlerinde Divan nazmının şekillerini kullandılarsa da, toplu hareket başladıktan sonra, bu şekilleri derhal bırakmışlardır. Servet-i Fünûn şiirinde kullanılan nazım şekillerini üç guruba ayırmak mümkündür: 1. Fransız şiirinden aynen alınanlar (sone), 2. Divan nazmından alınıp sonradan değiştirilenler (serbest müstezâd), 3. Ne Divan şiirinde ve ne de Fransız şiirinde bulunmayıp kendi kendilerine icad ettikleri ve nazımda geniş bir kafiye kolaylığı sağlayanlar. Böylece Türk şiiri, nazım şekilleri bakımından, tamamıyle yeni bir görünüş kazandı. (Akyüz, 1995: 93-94)

İsmail Parlatır, Servet-i Fünûn şiirinin biçimsel ve içeriksel özelliklerinin iki aşamada ele alınabileceğini söyler:

> "Servet-i Fünûn şiirini iki safhada değerlendirmek doğru olur.
>
> İlki topluluğun faaliyette olduğu "birinci dönem"
>
> İkincisi topluluk dağıldıktan sonra her birinin müstakil eser verdiği "ikinci dönem"
>
> Birinci dönem şiirinin genel karakteri, ferdiyetçi sanat anlayışı olarak ortaya çıkmaktadır. Aşırı duygulanma ve buna bağlı olarak yeni bir hayal dünyası kurma eğiliminden doğan bu ferdiyetçilik, ister istemez konu darlığını da beraberinde getiriyordu. Biraz da dönemin siyasî havasından kaynaklanan bu şahsîliğe yönelme, aşk ve tabiat gibi iki temel konu üzerinde dönüp dolaşmalarına yol açmıştır.
>
> (…)
>
> Servet-i Fünûn şiirinin, 1901'de topluluğun dağılmasından sonra, özellikle II. Meşrutiyet'in ilânı ile sosyal meselelere yöneldiği dikkati çeker. Bu yargı, bütün sanatçıları kapsamakla birlikte Tevfik Fikret, Ali Ekrem, Süleyman Nazif, Faik Âli gibi önde gelen şairlerin şiirlerinde bu özellik açıkça gözlenmektedir." (Parlatır, 2011: 16)

Servet-i Fünûn döneminde en önemli yükselişi gösteren türlerden biri de tenkittir. Dönemin tenkit anlayışını İsmail Parlatır şu cümlelerle izah eder:

> "Servet-i Fünûn döneminde tenkit, öncelikle edebî hareketin faal olduğu dönemde oldukça hareketli yazışmaların sonucu canlı bir manzara arz eder. Bu yıllarda topluluğun edebî tenkit sahasında üç ana yol takip ettiği gözlemlenmektedir. Birincisi kendilerine yöneltilen tenkitleri cevaplandırmak; ikincisi kendi edebiyat anlayışlarını tanıtmak ve yorumlamak; üçüncüsü ise batı edebiyatı hakkında değerlendirmeler yapmak ve özellikle o dönem edebî akımlarını gündeme getirmektir." (Parlatır, 2011: 20)

Tiyatro alanında ise Hüseyin Suad ve Mehmet Rauf'un çalışmaları dikkat çeker.

1896 yılında Recaizâde Mahmut Ekrem'in etrafında toplanan "Servet-i Fünûn'un temsilcileri" olarak bilinen sanatçılar şiir, hikâye, roman, tiyatro, edebî tenkit alanlarında birçok eser verir. 1901'de topluluğun dağılmasıyla ferdi olarak yazın hayatlarına devam ederler, dergi aynı yıl tekrar yayımlanır

fakat Hüseyin Cahit'in yazı işleri müdürlüğünü bırakması, birçok yazarın İstanbul dışında bulunuşu gibi nedenlerden dolayı Servet-i Fünûn devri kapanır.

2. MEHMET RAUF'UN HAYATI, EDEBÎ KİŞİLİĞİ ve ESERLERİ

2. 1. Hayatı

Mehmet Rauf, 1875'te İstanbul'da doğmuş, 1931 yılında İstanbul'da gözlerini hayata kapamıştır. Yazarın kabri Maçka'da bulunan aile mezarlığında yer alır.

Mehmet Rauf'un babası Ahmet Hafız Efendi'dir; annesi hakkında anlatılanlar onun Mehmet Rauf'un yetişmesindeki rolünü ortaya koyar:

> "Annesi de komşularına romanlar okuyan, kahraman için gözyaşları döken içli bir kadındır. Şu hatıralar bu kitap mütalâalarının Mehmet Rauf'u yönlendirdiğinin açık delilidir: "*Ben yalnız evde bazı komşular geldiği vakit geceleri onlara kitap okuyan validemin bu kıraatlerinin dikkatli bir samii sıfatıyla mütalâadan derin zevkler almıştım. Validem bilhassa (Üvey Ana) namındaki bir faciayı gözlerinden yaşlarla okumuş ve bütün komşu hanımlar ağlamakta ona iştirak etmiş olduğundan anneciğimi ağlatan bu oyuna karşı çok canlı ve müessir bir meftuniyet bağlamıştım."* (Törenek, 1999: 20)

Yazar eğitim hayatına dört yaşında Balat Mektebinde başlar, yedi yaşında Eyüp Rüştiyesine, on yaşında Soğukçeşme Rüştiyesine devam eder. Heybeliada'da bulunan Bahriye Mektebinden (1881) mezun olur. Bu yıllarda İngilizce ve Fransızca öğrenir. Staj için Girit'e gider ve stajının bir kısmını (1885) Almanya'da tamamlar. Boğaziçi'nde Tarabya'da duran elçilik gemilerinde irtibat subaylığı yapar.

Mehmet Rauf, 1900 yılında Tevfik Fikret'in halasının kızı Ayşe Sermest Hanımla evlenir. Bu evlilikten iki kızı dünyaya gelmiş ve biri küçük yaşta vefat etmiştir. Bu arada İstanbul'dan Heybeliada'ya taşınır. 1910 yılında ikinci defa evlenir ve bu evlilikten de bir kızı olur. 1926'da ise Muazzez Hanım'la evlenir. Yazar, 1927'de hastalanır, beş yıl süren rahatsızlığı sonrası 1932'de vefat eder, Maçka'da bulunan aile kabristanında toprağa verilir.

2. 2. Edebî Kişiliği:

Çocukluğunda annesinin okuduğu hikâye ve romanlarla edebiyat dünyasına merak salan, ilk eserini çocuk yaşta kaleme alan Mehmet Rauf'un yazı hayatını Zeynep Kerman şu cümlelerle özetler:

> "Mehmet Rauf'un yazı hayatını dört evreye ayırmak mümkündür: 1) Servet-i Fünûn zümresine gelinceye kadarki hazırlık ve taklit devresi; 2) Servet-i Fünûn dergisindeki olgunluk devri; 3) II. Meşrutiyet'ten sonraki sükût ve unutuluş devresi; 4) *Halâs* romanı." (Kerman, 2009: 221)

Mehmet Rauf'un yazı hayatına Bahriye Mektebinde öğrenciykenkaleme aldığı *Denâet-yahut-Gaskonya Korsanları*'yla başladığı bilinir. Onun yazın hayatına girişi Kenan Akyüz tarafından şöyle özetlenir:

> "İlk yazılarında Rauf Vicdanî imzasını da kullanmış olan Mehmet Rauf'ta da roman yazma hevesi yerli ve çevirme romanları okumakla uyandı. İlk denemesini de on beş yaşında iken, basılmayanDenâet yahut Gaskonya Korsanları adlı hikâyesi ile yaptı. Basılan ilk yazısı ise Düşman adlı ve Halit Ziya'nın yardımı ile Hizmet'te çıkan bir hikâyesidir. Servet-i Fünûn'da yazmaya başladıktan sonra makaleleri, mensur şiirleri ve hikâyeleri ile adını yavaş yavaş duyurmaya başlayan Rauf'u karşımıza romancı olarak çıkaran ilk eseri Eylül'dür." (Akyüz, 1995: 118-119)

Mehmet Rauf'un birçok mahlas kullandığı bilinir, kullandığı takma isimleri şöyle sıralamak mümkündür:

> "Yazı hayatının muhtelif dönemlerinde Rauf Vicdanî, Besim Rauf, Cemil, Jüpon, Ali Necdet, Mehmet Nazif gibi takma adlar da kullanmış olan Mehmet Rauf'un edebiyata, okuyup yazmaya karşı olan ilgisi çok küçük yaşlarda başlamıştır." (Parlatır, 2011: 395)

Mehmet Rauf'un edebî kişiliğinin gelişiminde Ahmet Mithat Efendi, Halit Ziya Uşaklıgil gibi yerli yazarların yanında AlexandreDumas, Emile Zola, GustaveFlaubert, Charles Baudelaire gibi birçok şair ve yazarın büyük katkısı olmuştur.

Mehmet Rauf'un yazın hayatına atılmasında en büyük destekçisi Halit Ziya Uşaklıgil olmuştur. Mehmet Rauf, Halit Ziya Uşaklıgil'in yanı sıra Hüseyin Cahit, Tevfik Fikret, Cenap Şehabettin'le de sıkı dostluklar kurmuş ve söz konusu isimler *Servet-i Fünûn* çatısı altında toplanmışlardır.

Yazarın üne kavuşmasını sağlayan eserinin *Eylül* olduğu bütün edebiyat camiasının hemfikir olduğu bir konudur. Birçok edebiyatçı Mehmet Rauf'un *Eylül*'den sonra kaleme aldığı eserlerin onun gölgesinde kaldığı, yapı ve içerik olarak *Eylül*'e göre çok zayıf olduğu görüşünü savunur. Bunlardan biri de Şemsettin Kutlu'dur:

> "Servet-i Fünun'da önce hikâyeler yayımlayan, sonra "Ferdâ-yıGaram" adlı küçük bir romanı tefrika edilen Mehmet Rauf, yine aynı dergide "Eylül"ü tefrika ettirip hemen ardından kitap haline getirmesiyle birlikte o zamanki Türk Edebiyatının en ünlü ve en saygın temsilcileri arasında yer aldı. Bir edebiyat tarihçimiz bu roman için: "Bu kitap roman tarihimizin durak noktalarından biridir." der ki, pek de aşırı bir yargı sayılmasa gerekir.
>
> Ancak Mehmet Rauf "Eylül"de çıktığı yüksekliğe başka hiçbir eserinde bir daha ulaşamamıştır. Bundan sonra yazdığı romanların sayısı yirmiyi geçer; fakat bunların hepsi de "Eylül"e oranla çok zayıf ve çelimsiz eserler olarak göze çarpar." (Kutlu, 1981: 140)

Cevdet Kudret, Mehmet Rauf'un *Servet-i Fünûn* dergisinde yayımlanan bir makalesinden alıntılar yaparak yazarın Edebiyat-ı Cedide romanını eleştirdiği yönlere vurgu yapar ve yazarın kaleme aldığı eserlerin Servet-i Fünûn romanında eleştirdiği özellikleri taşıdığına dikkat çeker.

> ""… HippolyteTaine bir yerde: 'Roman öyle bir aynadır ki, hayat ve tabiatın bütün vücûhu(yüzleri) onda in'ikâs eder' diyor. Mademki hayat ve tabiat tasvir edilecektir, hayat ve tabiat demek bizim gördüğümüz, yaşadığımız hayat, etrafımızdaki tabiat demek değil midir? Halbuki eserlerimizde en çok bulunmayan bir şey varsa, zannediyorum ki bunlardır…
>
> … Niçin bizde ahlâk ve tabâyi-i hakîkiyemize ait romanlar yazılmıyor?

> … Hayatta eşvâk ve âlâm-ı âşıkaneden başka şevk ve elem, zâbıtamukaatelâtından başka cinayet yok mudur? Mademki muharrir hayatı tasvir edecektir, niçin hep bu akîm ve hususî zemin üzerinde oyalanıp duruyoruz da, ihtirâsât-ı hayâtiyyeyi, bütün temâyülâtıylebeşeriyyeti, insanlığı tasvir etmiyoruz? (…) Eşhâsı bizim tanıdığımız, etrafımızda yaşayan adamlara benzeyen, vakaları etrafımızdaki vukuattan ibaret olan romanlar ne zaman yazılacak?
>
> … Hep aşk, hep garâm, hep şiir ve musiki mi? (…) Hayatta aşk en galip bir temayül değildir, bilâkis temâyülât-ısâireye en çok mahkûm kalan odur.
>
> … Roman bir mazbata-i ahvâl-i ictimâiyye olmalı, bizde pek yanlış telakki edilen 'sanat için sanat' nazariyye-i sakîmesini def ve reddetmeli; bugün Avrupa'da bütün edebiyat bir kisve-i fenniye aldı, beşeriyyetin ıslah ve tedavisi için çalışan ulemâ ile beraber olarak çalışıyor, daha iyi bir insaniyet, daha mesut bir âti için uğraşıyor." (Servet-i Fünun, 1899, c.XVIII, no.445.)

Roman üzerine görüşünü bu yolda açıklayan yazar, kendi eserlerinde, bu görüşün tam tersi bir tutumla, yalnız aşk tutkusu üzerinde durmuştur.

> Kişiler hep varlıklı ailelerden kimselerdir. Mürebbiyelerle yetişen, iyi eğitim gören, yabancı dil bilen, edebiyat ve musikiden anlayan; kışları İstanbul'daki konaklarda, yazları Boğaziçi ya da Adalar'daki yalı ve köşklerde oturan bu insanların, aşktan başka düşünce ve kaygıları, aşk acısından başka acıları yoktur." (Kudret, 2009: 179)

Mehmet Rauf'un hikâye ve romanlarında ana temanın genellikle aşk olduğu birçok edebiyatçı tarafından dile getirilir. Şemsettin Kutlu da bu görüşe katılanlar arasında olup yazarın hikâyeleri ile ilgili şunları söyler:

> "Mehmet Rauf hikâyelerinde, romanlarına oranla daha az başarılıdır. Hikâyelerinin çoğunun konusunu aşk temasına dayayan yazar, bazı denemelerinde topluma ve yurtseverlik duygularına da yönelmiştir. Onun bu tür hikâyelerinde belirgin olarak Halit Ziya'nın etkisi göze çarpar." (Kutlu, 1981: 158)

Mehmet Rauf hayatı boyunca birçok eser meydana getirmiş, bunlar çeşitli gazete ve dergilerde yayımlanmıştır. Rauf'un hayatını yazılarıyla kazandığı, bu nedenle zamanla kaleminin gücünü yitirdiği birçok farklı

kaynakta belirtilir. Yazarın eserlerinin yayımlandığı gazete ve dergiler şöyle sıralanabilir:

> "Fakat yaşamak için yazmaya mecburdu. Çünkü hayatını yazılarıyla kazanıyordu. O yüzden 1908-1927 yılları arasını kapsayan sanat hayatının bu son on dokuz yılı içinde roman, hikâye, mensur şiir ve makale yazmaya devam etmiş ve bunları devrin *Servet-i Fünûn, Resimli Kitap, Musavver Hâle, Musavver Muhit, Şehbâl, şiir ve Tefekkür, Şebâb, Resimli Roman, Resimli Ay, Sevimli Ay, Güneş, Hak, Turan, İkdam, Tanin, Yeni Ses, Cumhuriyet, Peyâm (Peyâm-ı Edebî), Pâyitaht ve Vakit* gibi dergi ve gazetelerde yayımlanmıştır." (Parlatır, 2011: 399)

2. 3. Eserleri:

Romanları: *Eylül*, *Ferdâ-yı Garâm*, *Genç Kız Kalbi*, *Karanfil ve Yasemin*, *Böğürtlen*, *Son Yıldız*, *Define*, *Kan Damlası*, *Halâs*.

Hikâyeleri: *Âşıkane*, *İhtizâr*, *Son Emel*, *Bir Aşkın Tarihi*, *Hanımlar Arasında*, *Menekşe*, *Üç Hikâye*, *Safo ve Karmen*, *Pervaneler Gibi*, *MazideBir Günah*, *İlk Temas, İlk Zevk*; *Aşk Kadını*, *Kadın İsterse*, *Eski Aşk Geceleri*.

Tiyatroları: *Pençe*, *Cidal*, *Sansar*, *Yağmurdan Doluya*

I. BÖLÜM

SON YILDIZ'IN İNCELEMESİ

1. Biçim

Eser 640 sayfadan oluşur. Eserin dış kapağında yazarın ismi "Mehmet Rauf" ve altında da eserin adı *Son Yıldız* yazılıdır. Arka kapakta ise; "Suhulet Kütüphanesi", "Semih Lütfi", "İstanbul Bâb-ı Âli Tefrikası ve Gündoğdu Matbaası" ibareleri yer alır.

Eserin iç kapağında dış kapaktan farklı olarak romanın ismi *Son Yıldız*'ın altında alt başlık olarak "Büyük Aşk Romanı" ibaresine yer verilmiştir. Sonraki sayfadayazarın o güne kadar kaleme aldığı eserlerinlistesi bulunmaktadır, üçüncü sayfada ise Mehmet Rauf'un, eşi Muazzez Hanım'a bir ithafı yer alır. Eserin devamında romanın içeriğini oluşturan on dört bölüm yer alır ve eserin sonundaki üç sayfada Suhulet Kütüphanesi yayınlarınınisimlerinin oluşturduğu bir bölüm bulunur.

Roman, on dört bölüme ayrılmış olup her bölümde kendi içinde yıldız işaretleri ile bölümlenmiştir. Bazı bölümlerde bir satırı kaplayacak şekilde sıralı nokta işaretine yer verildiği gözlemlenmiştir. Eserin içeriğini teşkil eden on dört bölüm aşağıda belirtildiği şekilde isimlendirilmiştir:

- Birinci Bâb
  İlk Temas
- İkinci Bâb
  -Acaba Bu mu?
- Üçüncü Bâb
  Şüphe ve Tereddüt Zulmetlerinde Yeni Emeller
- Dördüncü Bâb
  Barlarda
- Beşinci Bâb

Balodan Sonra Aşk Rüyası

- Altıncı Bâb
  İhtizâr İçinde Aşk
- Yedinci Bâb
  İki Elem
- Sekizinci Bâb
  Kançonatata Napolitana
- Dokuzuncu Bâb
  Kaplan Pususu
- Onuncu Bâb
  İlk Müsâdemeler
- On Birinci Bâb
  İki ÂnîseArasında
- On İkinci Bâb
  İnfilak
- On Üçüncü Bâb
  Son Yıldız
- On Dördüncü Bâb
  Kefaret

2. Özet

Perran, on dört yaşında ailesiyle yaşayan, okula devam eden bir genç kızdır. Perran ailenin tek çocuğudur. Anne ve babasının ölümünden sonra Perran'ın babası tarafından himaye altına alınan Kerim de hayatına Perranların evinde devam eder. On dört yaşındaki Perran'dan üç dört yaş büyük olan Kerim bir yıla yakın bir müddet Perran'a fiziksel tacizde bulunur. Babasının Kerim'i öldüreceğinden korkan Perran, yaşadığı durumu ailesinde anlatamaz. Perran maruz kaldığı tacizi durdurmak için Kerim'in eve geldiği günlerde odasından dışarı çıkmaz, odasının kapısını ve pencerelerini kilitleyerek kendini korumaya çalışır. Kerim ve Perran'ın devam ettikleri okulların tatil günlerinin farklılaşması sayesinde Perran tacizden kurtulur.

Kerim'in tacizine maruz kalan Perran, dört yıla yakın bir süre bütün erkeklerin "Kerim gibi" olduğunu düşünür. Perran bu konuda fikrini değiştiren

Fuat İlhami ile Büyükada'da tanışır. Fuat İlhami, Perranların Büyükada'daki yazlıklarında komşuları olan Miralay Bey'in oğludur. Çanakkale'de cephede yaralandığı için istirahat etmek üzere evine gönderilmiştir. Perran Fuat İlhami'nin cephede korkusuzca savaşmasından ve yaralanmasından çok etkilenir, onun hasta ve yardıma muhtaç haline merhamet duyar. Fuat İlhami'nin naif tavrı, dinlediği şarkılar, Perran'a yaklaşımındaki zarafet Perran'ı etkiler ve iki genç birbirine âşık olur. Perran ve Fuat İlhami, Büyükada'da akşamları kimseye görünmeden buluşup sohbet ederek vakit geçirirler. İki hafta süren bu arkadaşlık Fuat İlhami'nin Kafkas Cephesi'ne çağırılması ile noktalanır. Fuat İlhami cepheye gitmeden evvel Perran'a evlilik teklif eder, iki genç Fuat İlhami'nin savaştan dönmesinin ardından evlenmek üzere sözleşerek vedaya mecbur kalırlar.

Fuat İlhami Kafkas Cephesi'ne gitmek üzere Ada'dan ayrılır. Fuat İlhami'nin de içinde olduğu geminin Boğaz'ı geçmeden Ruslar tarafından batırıldığı haberi gelir. Perran, Fuat İlhami'nin ailesinden onun ölüm haberini alır. Bir ay kadar süren bir hastalık dönemi geçiren Perran, iyileştiğinde duygusal açıdan büyük bir çöküntüye uğramış ve hayat neşesini yitirmiştir.

Fuat İlhami'nin ölümüyle yıkılan Perran kısa bir süre sonra babasını da kaybeder. Savaşın uzun sürmesi ile ekonomik açıdan fazlasıyla zayıflayan ülkede Perran ve annesi "evin erkeğini" de yitirince yoklukla baş etmeye çalışırlar. Annesi Perran'ı evlendirmek ister ve Avukat Şefik Nuri ile tanıştırır. Perran, annesinin isteğini kabullenerek Avukat Şefik Nuri'yle evlenir.

Perran'ın izdivacından kısa bir müddet sonra annesi vefat eder. Birlikteliğin ilk gününden itibaren sorunlu Perran'ın evliliği, annesinin vefatının ardından daha da kötüye gider. Şefik Nuri eşine sürekli kötü davranır, günlerce eve gelmez, evin ihtiyaçlarını karşılamaz, Perran komşuların getirdiği yiyeceklerle karnını doyurmaya çalışır. Hayatını yarı aç yarı tok bir gecekonduda geçiren Perran, hayatla ilgili umutlarını tümüyle yitirmişken Şefik Nuri *Şehrah* gazetesinin sahibi Fahri Cemal'le tanışır. Şefik Nuri, Fahri Cemal'in daveti üzerine Perran'la bir davete katılır. Fahri Cemal Perran'ı görür, Perran'a yoğun ilgi gösterir. Fahri Cemal'in Perran'a olan ilgisini gözden kaçırmayan Şefik Nuri, bu durumu kendi lehine kullanmaya karar verir.

Avukat Şefik Nuri karısının sayesinde *Şehrah* gazetesinin avukatı olarak işe başlar. Perran ve eşi, Fahri Cemal'in hediye olarak verdiği, Nişantaşı'nda içi lüks eşyalarla donatılmış bir apartmana taşınırlar. Perranların taşındığı apartmanın bütün giderleri Fahri Cemal tarafından karşılanır. Nişantaşı'ndaki apartmana taşındıktan sonra Perran ve Şefik Nuri'nin "karı koca hayatı" sadece kâğıt üzerinde sürer, her ikisi de ayrı hayatlar yaşamaya devam ederler. Perran artık Fahri Cemal'in metresi olmuştur.

Fahri Cemal sayesinde kocasının eziyetlerinden kurtulan ve lüks içinde yaşamaya başlayan Perran, Fahri Cemal'e Avrupa'ya gitme kararı alır. Yolculuktan birkaç gün önce PeraPalas'ta bir baloya giden Perran, öldüğünü sandığı gençlik aşkı Fuat İlhami'yle karşılaşır. Fuat İlhami ile Perran sohbet ederler, imkân dâhilinde tekrar görüşmek üzere birbirlerine söz verirler.

Perran balonun ertesi günü Fuat İlhami'yle görüşür, ona Avrupa'ya gitmek üzere olduğunu söylemeyi ister fakat fırsat bulamaz. Fuat İlhami, Perran ve ailesinin onu öldü sandığı dönemde Ruslar tarafından esir alındığını anlatır.

Sekiz yıl boyunca Rusya'nın bir köyünde esir tutulan Fuat İlhami, esaret hayatı biter bitmez İstanbul'a gelmiştir. Annesi ve babasının vefat ettiğini öğrenmiştir, teyzesinin de yardımıyla Perran'ı bulmaya çalışmıştır. Perran'ı tüm aramalarına rağmen bulamayan Fuat İlhami, ailesinden kalanları da satarak Almanya'ya gitmiş, orada eğitim almıştır. Perran'ı unutamadığı için evlenmeyen genç adam, eğitimini tamamlayınca yurda dönmüştür. Yurda dönen Fuat İlhami, bir Almanya menşeili bir fabrikasının ürünlerinin satışı üzerine bir iş kurmuştur. Baloda Perran'la karşılaşan Fuat İlhami, Perran'la sürekli iletişim içinde olmak ister.

Ertesi gün Perran, Fuat İlhami ile tekrar buluşur. Bu buluşma sonunda Perran Fuat İlhami'ye yine veda edemez. Fuat İlhami, Perran'a eşinden boşanıp kendisiyle evlenmesi yönünde bir teklifte bulunur. Perran, bir yandan Fuat İlhami'ye umut verirken diğer yandan Fahri Cemal'le olan ilişkisine bir nokta koyamayacağının da farkındadır. İki erkek arasında kalan ve yolculuğa çıkmayı kafasına koyan Perran, ertesi gün Fuat İlhami'yi arayarak Avrupa'ya gideceğini bildirir. Fuat İlhami Perran'ın gitme ihtimalini duyunca çıldırır,

onun gitmesi durumunda rıhtımda intihar edeceğini söyleyerek Perran'ı görüşmeye ikna eder. Perran, Fuat İlhami'nin yazıhanesine gider; onunla görüşür, onu kısa bir müddet sonra döneceğine ve tekrar görüşeceklerine ikna eder. Fuat İlhami, Perran'ı uğurlamak için rıhtıma gider ve onu İtalya'ya uğurlar.

Fahri Cemal, Perran'la çıktıkları bu seyahatle ilgili binbir hayal kurarken Perran en kısa sürede İstanbul'a geri dönmenin yollarını aramaya başlar. Perran, yolculuğun ilk dakikasından itibaren mutsuz bir tavır sergiler, bunu onun ilk defa yurt dışına çıkmasına yoran Fahri Cemal pek umursamaz. Fakat yolculuğun devamında ve Napoli'ye vardıklarında da Perran'ın neşesinde bir artış görmeyen Fahri Cemal'de derin şüpheler uyanır. Fahri Cemal Perran'la tartışır ve İstanbul'a dönmeye karar verir.

Fahri Cemal, İstanbul'a döner dönmez Perran'ın evine muhbir yerleştirir; böylelikle Perran'ın kendini aldattığına ilişkin kesin kanıta en kısa sürede ulaşır. Perran'ın sevgilisinin kim olduğunu öğrenen Fahri Cemal, onun yaşadığı evin giderlerini karşılamaz, Perran'ın eşi Şefik Nuri'nin maaşını da keser.

Perran İstanbul'a döner dönmez Fuat İlhami'yle görüşmeye çalışır. Fuat İlhami'yi arar ve onun hasta olduğunu, evinde dinlendiğini öğrenir. Fuat İlhami'yi evinde ziyaret eden Perran, onun soğuk tavrı karşısında neye uğradığını şaşırır.

Fuat İlhami, Perran'ın seyahatte olduğu süreçte onun komşularına tesadüf eder, onların daveti üzerine evlerine misafir olur. Perran hakkındaki dedikoduların hepsinden haberdar olur. Perran'ın hayatını araştırır, Fahri Cemal'le olan ilişkisini öğrenir. Fuat İlhami, kalbinde yaşattığı Perran'la şimdiki Perran'ın çok farklı kişiler olduğunu düşünür; Perran'ı bir daha görmeme ve onunla bütün bağını koparma kararı alır. Perran, Fuat İlhami'ye hayatının nasıl şekillendiğini anlatsa da Fuat İlhami onu dinlemez ve evinden kovar.

Fuat İlhami'nin evinden büyük bir darbe alarak evine dönen Perran'ı eşi Şefik Nuri karşılar. Fahri Cemal'in evin giderlerini karşılamadığından ve kendisinin maaşını kestiğinden söz eder. Artık İstanbul'da

yaşayamayacaklarını, Adana'ya haber gönderdiğini, orada yaşayacaklarını, orada Perran'ı iş adamlarına "sunarak" yeni bir hayat kurmayı planladığını Perran'a anlatır. Perran duydukları karşısında büyük bir şaşkınlık yaşar, Şefik Nuri'yi zamanında kendini Fahri Cemal'e "satmakla" suçlar. Şefik Nuri'yle Perran tartışmaya başlarlar. Şefik Nuri; kadınların boşanma hakkının olmadığını, Perran'ın kendisiyle Adana'ya gelmemesi durumunda ahlak polislerini çağırıp onu zorla da olsa Adana'ya götürebileceğini Perran'a hatırlatır ve kendisi ile yaşamaya mecbur olduğu konusunda Perran'a hatırlatır.

Perran her zamanki gibi tek sığınağı olan Fahri Cemal'in evinin yolunu tutar. Fahri Cemal'in evinde de soğuk bir muameleyle karşılaşan Perran, her ne kadar olanları anlatmaya çalışsa da Fahri Cemal de onu evden kovar. Sokağa çıkan Perran hayatta tutunacağı hiçbir dalın kalmadığı gerçeğiyle yüzleşir. Bir banka oturur ve uzun uzun düşünür, Şefik Nuri'yle Adana'ya gitmektense ölümün daha iyi olduğuna karar verir ve gelen tramvayın önüne atlar.

Perran'ın yardımcısı Gülter'in Fahri Cemal'i araması sonucu Fahri Cemal Perran'ı merak eder ve sokağa onu aramaya çıkar. Tramvay yolunda bir kalabalık görür, yerde yatanın Perran olduğunu anlar, onu evine götürür, muayene ettirir. Vatmanın Perran'ı fark ederek tramvayı durdurduğu, böylelikle Perran'ın olaydan çok hafif yaralarla kurtulduğu anlaşılır.

Fahri Cemal Perran'ın yardımcısı Gülter'i getirtir. Gülter'den Perran'ın hayatıyla ilgili malumat alır. Perran'ın anlattıklarının doğru olduğunu anlar. Fahri Cemal, Fuat İlhami'nin Perran'ın gençlik aşkı olduğunu, Fuat İlhami'yle yeni bir ilişkisinin olmadığını öğrenir. Perran'ı kocasının elinden kurtarıp ona yakışan, iyi bir insan oluğuna emin olduğu Fuat İlhami ile evlendirmeye karar verir.

Fuat İlhami yaşananları öğrenince çok pişman olur, Perran'la görüşür. Dönemin kanunlarından dolayı boşanma hakkı olmayan Perran'ı, Şefik Nuri'nin elinden Fahri Cemal kurtarır. Fahri Cemal'den aldığı yüklü miktarda para karşılığında Şefik Nuri Perran'ı boşar. Fahri Cemal'in yardımıyla nişanlanan Perran ve Fuat İlhami, Avrupa seyahatine çıkar ve roman burada son bulur.

3. Olay Örgüsü

> "Öyküyü, "olayların zaman sırasına göre düzenlenerek anlatılması" biçiminde tanımlamıştık. Olay örgüsü de olayların anlatımıdır; ancak olay örgüsünde esas olan, olaylar arasındaki neden-sonuç ilişkisidir." (Forster, 1985: 128)

Eserin başından sonuna devam eden, olay örgüsünün temelini inşa eden olay; Perran'ın hayatına giren erkekler ve bu erkekler nedeniyle onun maddi ve manevi yaşamında meydana gelen değişimlerdir. Eser Avukat Şefik Nuri'nin eşi, *Şehrah* gazetesinin sahibi Fahri Cemal'in metresi Perran'ın tasviriyle başlar. Anlatıcı, romanın serim bölümünde eser kahramanlarını uzun ve detaylı tasvirlerle okuyucuya tanıtır. Romanın başkahramanı Perran'ın, ilk aşkı Fuat İlhami'nin yaşadığını öğrenmesi, tekrar birleşme ihtimallerine karşın Fahri Cemal ve Şefik Nuri ile ilişkisinin ne yönde seyredeceği sorularının yarattığı merak düğümün zirvesini oluşturur. Eser, Perran'ın hayatında yer alan her bir erkeğin Perran'ın diğer erkeklerle olan ilişkisini öğrenmesi, Perran'ın Şefik Nuri ve Fahri Cemal'le olan ilişkilerini noktalayıp yoluna ilk aşkı Fuat İlhami'yle devam etmesiyle çözüme kavuşur. Metinde olay örgüsü aşama aşama şu şekilde inşa edilir:

I. Avukat Şefik Nuri'nin eşi Perran, eşinin de onu Fahri Cemal'e sunmasıyla ona şefkat ve sevgi gösteren, aynı zamanda onu lüks içinde yaşatan Fahri Cemal'in metresi olarak yaşamını sürdürür.

II. Tokatlıyan'da katıldıkları bir davette kadınlı erkekli gruplar tarafından Perran, evli bir kadın olup da Fahri Cemal'le davetlere katılması nedeniyle eleştirilir. Fahri Cemal evli bir kadınla gayr-i meşru bir ilişki yaşaması nedeniyle eleştirilirken; Perran'ın eşi Şefik Nuri ise maddi menfaatler uğruna eşini Fahri Cemal'e sunması ve eşiyle Fahri Cemal'in ilişkisine göz yumması nedeniyle eleştirilir.

III. Perran, Şefik Nuri ile evlendiği günden itibaren yokluk içinde yaşamış, Fahri Cemal ile tanışınca lüks ve şaşaaya kavuşmuştur. Fahri Cemal'e kendisine sağladığı lüks ve ayrıcalıklar için sürekli büyük bir minnet duyar.

IV. Perranlar Toktlıyan'da Fikret ve ailesiyle tanışırlar. Fikret Perran'ı dansa kaldırır. Bu olay, Fahri Cemal'in daima dimağını

kurcalayan aldatılma korkusunu tetikler; Perran'ın bir ilişkisi olabileceği ihtimalini düşünerek buhranlar geçirir.

V. Perran ile aralarında yirmi beş yaş fark olan Fahri Cemal, geçmişte yaşadığı ilişkilerin etkisiyle Perran'ın onu genç erkeklerle aldatacağına dair korkmaktadır. Bu korkular Fikret'in zuhur etmesiyle daha da kuvvetlenir ve Fahri Cemal kendini ciddi bir tehdit altında hisseder. Kendini savunmak isteyen Fahri Cemal, Perran'ın bir ilişkisi olup olmadığından emin olmak ister ve ortaya bir seyahat fikri atar. Perran'ın bir ilişkisi olmadığından emin olunca da onu sadece kendine saklamak arzusuyla dedikodulardan ve gözlerden uzak bir yaşam sürmek için Perran'la baş başa Avrupa turuna çıkmaya karar verir.

VI. Perran seyahate çıkmadan önce, dostlarını bir daha göremeyeceği için onlara bir veda yemeği vermek ister. Ayrıca bu yemek sayesinde insanların gözünde kendini aklamak için uydurduğu -kendisinde bir anda ortaya çıkan ve tedavisi ancak Avrupa'da mümkün bir hastalık olduğu, bu nedenle Fahri Cemal'le seyahate çıktığı- gerekçeyi dostlarına duyurmak ister ve bu isteğini gerçekleştirir.

VII. Fahri Cemal'in işlerini halledememesi ve konforsuz bir yolculuğu tercih etmemelerinden dolayı Perran ve Fahri Cemal'in seyahati birkaç gün ertelenir.

VIII. Fahri Cemal ve Perran dostlarıyla birlikte Pera Palas'taki baloya giderler. Perran baloda öldüğünü sandığı ilk aşkı Fuat İlhami'yle karşılaşır. Fuat İlhami Perran'la görüşmek ister. Bu olay romandaki merak duygusunun zirveye çıktığı nokta olması nedeniyle büyük önem arz eder.

IX. Perran'ın Fuat İlhami'yi gördüğü andan itibaren iç dünyası altüst olur. Perran ne yapacağını bilemez. Bir yandan en azından bir görüşme borçlu olduğunu hissettiği Fuat İlhami ile görüşmeyi arzulayan Perran, diğer yandan da bu görüşmenin Fahri Cemal'le olan ilişkisini olumsuz yönde etkilemesinden korkar. Fakat hislerine engel olamayan Perran, Fuat İlhami ile görüşür.

X. Fuat İlhami'ye Avrupa'ya gideceğini, kendisine vedayı bir vicdan borcu olarak gördüğünü söylemeyi planlayan Perran, kendisine ilk günkü hararetle âşık bir adamla karşılaşınca neye uğradığını şaşırır. O şaşkınlıkla söylemeyi planladığı hiçbir şeyi söyleyemez.

XI. Fuat İlhami; Ruslar'ın gemilerini batırmasının ardından esir düşmüş, Rusya'nın bir köyünde sekiz yıl boyunca türlü eziyetlere sırf Perran'a kavuşma hayaliyle tahammül etmiş, esaretten kurtulur kurtulmaz İstanbul'a dönmüş, her yerde Perran'ı aramış, esarette geçirdiği zaman zarfında anne ve babasını kaybetmiş, teyzesinin yardımları da bir sonuç vermeyince Perran'ı bulma ümidini yitirerek Almanya'ya gitmiştir. Almanya'da gündelik ilişkileri olsa da Perran'ı hiçbir zaman unutmayan Fuat İlhami, hiç evlenmemiş, Almanya'da eğitimini tamamlayınca yurda dönmüş, bu baloya dahi Perran'a tesadüf etme ihtimaliyle katılmıştır.

XII. Fuat İlhami'nin anlattıklarına kayıtsız kalamayan Perran; çocukluk sandığı duygularının gerçek bir aşk olduğunu, Fahri Cemal'le hissettiklerinin aşktan değil minnet borcundan kaynaklandığını fark ederek başından geçenleri Fuat İlhami'ye anlatır.

XIII. Perran, Fuat İlhami'nin ölüm haberini aldıktan sonra bir ay kadar süren ağır bir hastalık dönemi geçirir. Ailesi onun yaşamından endişe eder, bir süre sonra kendine gelen Perran bu kez babasını kaybeder, başlarında bir erkek olması gerektiğini düşünen annesi onu Avukat Şefik Nuri ile evlendirir. Perran bir yandan bunları anlatırken bir yandan hayatında hep başkalarının yönlendirmesiyle savrulduğu gerçeğiyle karşı karşıya gelir.

XIV. Perran ertesi gün Fuat İlhami ile tekrar görüşür. Perran'ın eşinin ahlaksız tavırlar içinde olduğunu öğrenen Fuat İlhami, Perran'a görüşmeyi sürdürmeyi istediğini, zaman içinde duyguları yeniden canlanırsa onu beklediğini belirtir. Perran bu teklif ve yoğun duygu seli karşısında ne yapacağını kestiremez, Fuat İlhami'ye söylemek istediklerini yine söyleyemez. Kendisine saf

aşkla bağlı Fuat İlhami gibi bir adamın yüzüne, gidip bir daha dönmeyeceği gerçeğini söylemeye cesaret bulamayacağını anlayan Perran, anlatacaklarını telefonla iletmeye karar verir.

XV. Ertesi gün Fuat'ın genç olması nedeniyle sevecek ve sevilecek zamanının olduğuna kanaat getiren Perran, Fahri Cemal'i terk ederse onun yaşamla tüm bağının kopacağından korkar ve ona derin bir minnet borcu içinde olduğundan Fahri Cemal'e sırt çevirmemeye, onunla Avrupa'ya gitmeye karar verir.

XVI. Perran yolculuk saatinden evvel Fuat İlhami'yi arar, hastalık nedeniyle seyahate çıkacağını haber verir fakat Fuat İlhami'nin intihar etmekle ilgili tehditlerini görmezden gelemeyerek onu görmek için yazıhanesine gider. Uzun tartışmalar sonunda Fuat İlhami'ye âşık olduğunu idrak eden Perran, genç adama en kısa sürede dönme sözü vererekyolculuğa çıkar.

XVII. Perran'ın geç de olsa gemiye yetişmesiyle kendisini aldatmadığından ve sevdiğinden emin olan Fahri Cemal, birlikte yapacakları yolculuk nedeniyle çok mutlu ve heyecanlıdır. Fakat Perran, Fuat İlhami'nin yanından ayrıldığı andan itibaren tekrar ona dönebilmenin yollarını düşünmekte ve ondan ayrıldığı için kahrolmaktadır.

XVIII. Perran'ın üzgün ve neşesiz tavırları Fahri Cemal'in dikkatini çeker. Fahri Cemal ilkin bunu Perran'ın ilk defa yurttan ayrılıyor olmasına bağlar. Fakat Perran'ın neşesinin hiç görülmemiş bir surette kaybolması, yolculun ilk dakikasından itibaren ortaya çıkan neşesiz tavırlarını İtalya'ya vardıklarında da sürdürmesi Fahri Cemal'in zihninde Perran'ın İstanbul'da bir âşığı olma ihtimalini tekrar gündeme getirir.

XIX. Fahri Cemal, Perran'ın bu üzgün tavrının kaybolması için büyük çaba sarf eder. Fakat Perran'ın gözyaşları dinmek bilmez çünkü Fahri Cemal'le Fuat İlhami ile karşılaşmadan önceki hâllerine dönmek istemekle birlikteFuat İlhami'den ayrı kalmaya dayanamamaktadır. Sabrının tükenen ve gerçeği öğrenmek isteyen Fahri Cemal valizleri toplattırır ve Perran'la birlikte İstanbul'a döner.

XX. Fahri Cemal, ilk iş olarak Perran'ın evine bir muhbir yerleştirir. Muhbir sayesinde geldiği ilk andan itibaren telefona sarılıp Fuat İlhami'ye ulaşmaya çalışan Perran'ın Fuat İlhami adında bir adamla görüştüğünü öğrenir.

XXI. Fahri Cemal, Perran'ın görüştüğü Fuat İlhami'nin kim olduğunu öğrenmek için gazeteci Kerim'i buldurur. Perran'ın eşi Şefik Nuri'nin de bu işte parmağı olduğunu düşünerek onu sorguya çeker, fakat bir sonuç alamaz. Perran'ın apartmanının harcamalarını karşılamayı bırakır. Şefik Nuri'nin emrindeki arabayı alır ve maaşını da keser.

XXII. Perran nihayet Fuat İlhami'den bir haber alır ve onu görmeye evine gider. Fuat İlhami Perran'ın yokluğunda onun komşularıyla tanışmış, Perran hakkındaki dedikodulardan haberdar olmuş, duyduklarını araştırmış ve Perran'ın Fahri Cemal'le ilişkisini öğrenmiştir. Perran'ı karşısında gören Fuat İlhami öfkesine hâkim olamaz ve Perran'a ağır hakaretler ederek duyduklarını anlatır ve bunların doğru olup olmadığını sorgular. Perran'ın anlattıklarına inanmaz, onu bir daha görmemek üzere evden kovar.

XXIII. Harap bir hâlde evine dönen Perran karşısında Şefik Nuri'yi bulur. Şefik Nuri, Fahri Cemal'in artık onlara para vermeyeceğini, bu nedenle Adana'ya gitme kararı aldığını, zamanında Perran üzerinden Fahri Cemal'den kazanç sağladığı gibi bu kez de Adana'da kazanç sağlamayı planladığını söyler.

XXIV. Duydukları karşısında beyninden vurulmuşa dönen Perran, Şefik Nuri'nin bu planlarına karşı çıkar ve boşama hakkısadece erkeğe ait olduğundan Şefik Nuri'nin onu zor kullanarak da olsa Adana'ya götüreceğine dair tehditlerini dinlemek zorunda kalır.

XXV. Şefik Nuri'nin evden gitmesini fırsat bilen Perran, yardım istemek için Fahri Cemal'in kapısını çalar. Fakat Perran'ın Fuat İlhami ile görüştüğünü öğrenen Fahri Cemal ağır hakaretler eşliğinde Perran'ı evden kovar.

XXVI. Gidecek hiçbir yeri kalmayan Perran, Şefik Nuri ile Adana'da tahammül edilemeyecek bir yaşam sürmektense ölmeyi yeğler

ve tramvayın önüne atlar. Perran'ı merak eden yardımcısı Gülter Fahri Cemal'i arar, Perran'ı merak eden Fahri Cemal sokağa çıkar, Perran'ı tramvayın altında bulur ve tedavi ettirmek için evine getirir.

XXVII. Fahri Cemal Perran'ın durumuna çok üzülür, onun anlattıklarının doğru olup olmadığını anlamak için Perran'ın yardımcısı Gülter'i sorguya çeker ve Perran'ın anlattıklarının tamamının doğru olduğunu anlar. Perran'ın kendisiyle bir ömür sürmesinin mümkün olmadığına karar veren Fahri Cemal, onu tıpkı kendisi gibi genç olan Fuat İlhami'yle evlendirmeye karar verir.

XXVIII. Fahri Cemal, Fuat İlhami'yle görüşür. Her iki genci de evlilik fikrine ikna eder. Bu arada iki genç arasında engel teşkil eden Şefik Nuri'ye yüklü miktarda para vererek onu Perran'ı boşamaya ikna eder ve böylelikle Perran'ı Şefik Nuri'den kurtarır.

XIV. İki genç, Fahri Cemal'in yardımlarıyla nişanlanırlar ve ikisinin Fahri Cemal'in tavsiyesiyle Avrupa seyahatine çıkmalarıyla eser son bulur.

4. Kişiler

Eser kişi kadrosu olarak geniş bir yapıya sahiptir. Eserin giriş kısmında kişiler detaylı betimlemelerle uzun uzun anlatılır. Eserde yer alan bazı karakterler, yazarın *Karanfil ve Yasemin* adlı eserinde de anlatılan kişilerdir.

Eserde kapladıkları yer, olaylardaki rolleri ve anlatılış tarzları açısından kahramanları birincil ve ikincil karakterler olmak üzere ikiye ayırmak mümkündür.

Birincil karakterler; Perran, Fahri Cemal, Fuat İlhami ve Şefik Nuri'yken, ikincil karakterler; Kerim, Gülter, Hidayet Hanım, Naciye Hanım, Neriman, Halim Şükrü, Halil Nuri, Necdet Bahir, Sacide, Saraylı Hanım, Fikret ve ailesi, Ferit, Doktor Şekip, Hemdune, Cemile, Keramet, Aşçı Kadın, Evantiya vb. olarak sıralanabilir.

Perran: Yirmi altı yaşında, küçük başlı, dolgun dudaklı, yeşil gözlü, şıklığa önem veren bir kadın olarak tasvir edilir.

Eserde hayatına giren erkeklerin etkisiyle Perran'ın nasıl değiştiği ve dönüştüğü detaylarıyla işlenmiştir.

Perran maddi durumu iyi bir ailede Avrupai bir eğitim aldırılmış, bin bir ihtimamla büyütülmüş, bir genç kızdır. Perran'ın huzur dolu yaşamı ailesini kaybeden akraba çocuğu Kerim'in evlerine gelmesiyle altüst olur. Henüz on dört yaşında olan Perran, kendisinden birkaç yaş büyük olan bu gencin tacizlerinden kendisini koruyabilmek için çözümler üretmeye çalışır. Kendini odasına hapseder, en güvende olması gereken yerde Kerim nedeniyle korku içinde yaşamını sürdürmeye çalışır. Bu durum Kerim ve Perran'ın okullarının tatil günlerinin değişmesiyle son bulur.

Perran, Kerim yüzünden erkeklere olan güvenini yitirmiş, onlardan tiksinir olmuş, onlara yaklaşmaktan korkar olmuştur. Diğer erkeklerin de tıpkı Kerim gibi kendisini taciz edeceğini düşündüğünden hiçbir erkekle sohbet etmez ve arkadaşlık kuramaz.

Perran'lar yazı geçirmek üzere Büyükada'ya gider. Büyükada'da komşuları Miralay Bey'in oğlunun savaşta yaralandığını, tedavi için ailesinin yanına geldiğini duyar. Sürekli Avrupai tarzda şarkılar dinleyen yaralı Fuat İlhami, Perran'ın dikkatini çeker. Perran ve Fuat İlhami birbirlerini izlemeye başlar. Perran Fuat İlhami'nin yaralı, hasta haline karşı derin bir şefkat duyar ve önce merhamet duygusu beslediği daha sonra gerçek aşkı tattığı Fuat İlhami'yle tanışır. İlk defa bir erkekle iletişime geçer. Fuat İlhami onun için âdeta okuduğu romanlardan fırlamış bir kahramandır. Kerim'in tavırlarıyla Fuat İlhami'yi kıyaslar ve Fuat İlhami sayesinde karşı cinse karşı yeni bir bakış açısı kazanır. Fuat İlhami'nin Perran'ın gönlünü fethetmesiyle iki genç evlenme kararı alır.

Perran'ın saadeti ne yazık ki çok kısa sürer. Fuat İlhami'nin savaşta aldığı yaralar iyileşir, Kafkas Cephesi açılır, Fuat İlhami cepheye çağrılır. Kafkas Cephesine gitmek için bindiği gemi Ruslar tarafından batırılır. Fuat İlhami'nin batan gemide yaşamını yitirdiği haberi gelir. Fuat İlhami'nin ölüm haberi Perran'ın yaşamla ilgili tüm ümütlerini yitirmesine neden olur. Perran'ın

hayattan herhangi bir beklentisi kalmaz. Hayatta bir daha kimseyi sevemeyeceğinden ve kimsenin de kendisini Fuat İlhami gibi sevemeyeceğinden emindir. Anne ve babasının üzülmesini istemediği için yaşama tutunmaya çalışanyapan Perran, kısa bir süre sonra babasını da kaybeder. Hem sevdiği adamı hem de babasını yitiren Perran, hayat onu hangi yöne savurursa oraya sürüklenir.

Babanın vefatının ardından annesi Perran'ı evlendirmek ister. Annesinin bu isteğinin altında kızının evlilik yaşının gelmiş olmasının yanı sıra evi geçindirecek bir erkeğe ihtiyaç duyması yatar. Annesi, Perran'ı kendilerini geçindireceğini düşündüğü meslek sahibi adaylar arasından bir seçim yapmaya zorlar. Perran için evlendiği insan Fuat İlhami olmadıktan sonra kiminle evlendiğinin hiçbir önemi yoktur. O nedenle annesinin seçtiği Avukat Şefik Nuri ile evlenir. Perran, yirmili yaşlarda başında bir erkek olsun, evi geçindirsin mantığıyla yapılan bir evlilik sonucu fiziksel ve psikolojik baskıya maruz kalır. Perran, sırf annesinin üzerindeki yükü hafifletmek için kabul ettiği evliliğin ilk ayında annesini de kaybeder.

İyi bir eğitim almış olmasına rağmen kadının henüz çalışma hayatında etkin bir rol oynamadığı toplumda çalışma hayatıyla hiç tanışmayan Perran, evin ihtiyaçlarını karşılayıp karşılama konusunda tamamen keyfi davranan bir "eşin" merhametine muhtaç kalır. Maalesef Şefik Nuri vicdan ve merhametten yoksundur. Evin tek çocuğu olarak bütün maddi imkânların kendisi için seferber edildiği bir yaşamdan sonra bir gecekonduda, komşularının getirdiği bir parça ekmeğe muhtaç bir yaşama katlanmaya çalışan Perran için yaşam her geçen gün daha katlanılmaz olur. Maddi sorunlar yetmezmiş gibi eşinin zorbalıklarına, aldatılma ve hakaret gibi aşağılamalara da katlanmak zorunda kalır. Çünkü maddi gücü, hayatta tek başına durabilecek güveni yoktur.

Perran, Şefik Nuri sayesinde Fahri Cemal'le tanışır. Fahri Cemal gibi kibar, kültürlü, zengin, okuyan ve yazan, toplum tarafından "Üstat" namıyla anılan, sanatın birçok dalında engin bilgiye sahip, birkaç dil bilen, ona maddi ve manevi bütün imkânlarını seferber eden, şefkatle yaklaşan, onu "bir çocuk gibi şımartan" bu adamın gösterdiği ilgiye kayıtsız kalamaz. Zaten bu ilgiyi fark eden "eşi" tarafından da Fahri Cemal'e altın tepside sunulur. Perran, Şefik

Nuri gibi birinin "karısı" olarak hayat geçirmektense Fahri Cemal gibi bir adamın "metresi" olarak yaşamayı tercih eder.

> "Kocasına kalsaydı, kazandığı para ile ancak İstanbul tarafında mutavassıt bir hayat temin edebilecekti. Hâlbuki üstat sayesinde ne isterse hemen tahakkuk ediyordu. Hatta bazı arzuları daha izhar ve ifade değil, teşkil bile etmeden keşfolunup derhal tatmin olunuyordu. Fahri Cemal gayet kibar, nihayet derece necip ve hassas ve emsalsiz bir derecede nazan ve tatlı bir adamdı; onun sayesinde Nişantaşı'nın en mutena bir apartmanına taşınmışlar, en zarif en zengin eşya ile üç gün içinde evleri baştanbaşa döşenmiş, süslenmiş ve gardırobu en mutena, en şık levazımla zenginleşmişti.
>
> Perran, bütün bu teferruatı tekrar düşünüp kalbinden taşan hürmet ve şükran sıcaklığıyla tekrar gözlerini kaldırdı; bu esnada Fahri Cemal de ona baktığından nazarlar tekrar birbirine tesadüf etti." (Rauf, 1927: 10-11)

Perran, onu Şefik Nuri'nin eziyetlerinden kurtaran, çocukluğunda yaşadığı lüksü ve hayatın bütün imkânlarını önüne seren Fahri Cemal'e sonsuz bir minnet duyar. Duyduğu minnet borcu nedeniyle, Fahri Cemal onu ne denli mutlu ediyorsa, o da Fahri Cemal'i mutlu etmek için elinden geleni yapar. Perran Fahri Cemal'le âdeta çocuklar gibi şen bir hayat sürer. Fahri Cemal'in şefkati ve maddi gücü Perran'ın yaşama gücünü ve isteğini yeniden canlandırır.

Perran'ın Fahri Cemal'le kurduğu düzen, ilk ve tek aşkı Fuat İlhami'nin yaşadığını öğrenmesiyle birlikte tekrar inşası mümkün olmayacak biçimde sarsılır. Fuat İlhami'nin yaşadığını öğrenene kadar Fahri Cemal'le olan ilişkisiyle ilgili hiçbir çekincesi olmayan Perran'ın bu ilişkiden utanır ve çekinir tavırlar sergilediği görülür. Onu bütün saflığıyla tanıyan ve seven Fuat İlhami'ye böyle bir ilişki yaşadığını itiraf edemez. Fuat İlhami'nin ortaya çıkması ve onu hiç unutmadığını itiraf etmesi, onu ilk günkü hararetle sevdiğini göstermesi Perran'ın da aslında Fuat İlhami'yi hiç unutmadığını, o güne dek yalnızca onu sevdiğini anlamasına neden olur. Fahri Cemal'e aşk zannederek beslediği hissin sadece onun kendisine sağladığı maddi ve manevi imkânlar nedeniyle duyduğu minnet duygusu olduğu gerçeğiyle yüzleşir.

Perran'ın hisleriyle yüzleştiği dakikadan sonra vicdanıyla ve kalbi arasında kaldığı görülür. Perran; bir yandan o güne kadar hep başkalarının

kendisi adına yaptığı seçimlere ayak uydurmayı bırakıp Fuat İlhami'yle kendi isteği doğrultusunda yeni bir yaşam kurmak için her şeyi feda etmek isterken diğer taraftanda kendisini Şefik Nuri'nin elinden kurtaran, kimsesiz hayatında şefkat ve merhamet gösteren, uğruna bütün maddi imkânlarını seferber eden Fahri Cemal'e duyduğu minnet nedeniyle kendinde adım atacak kudreti bulamaz. Perran aşkı ile vicdanı arasında kalır.

Fahri Cemal ve Fuat İlhami'nin birbirinden haberdar olması ve onu hayatlarından çıkarmaları sonucu Perran kimsesiz kalır.

Hayatta kendi ayakları üzerinde hiç durmamış olan Perran, yasalar nedeniyle de Şefik Nuri'ye tabi olmak zorunda olduğunu bilir. Şefik Nuri'nin kendisini Adana'da başka erkeklere pazarlayacağı bir meta olarak gördüğünün farkındadır. Şefik Nuri kendisini Fahri Cemal'in kollarına attığında "şans" yüzüne gülmüş; karşısına onu şefkat, sevgi ve merhametle kucaklayan bir adam çıkmıştır. Ama bu kez Fuat İlhami'nin yaşadığını öğrenmişken, ona olan aşkıyla yüzleşmişken Şefik Nuri'nin kendisini kullanmasına izin vermektense çaresizce ölümün kucağına atlamaya karar verir.

İntihar etmeye karar veren Perran tramvayın önüne atlar. Vatman, Perran'ın intihar girişimini fark eder ve tramvayı durdurur. Vatmanın dikkati sayesinde ölümden kurtulan Perran, Fahri Cemal'i başucunda bulur. Fahri Cemal'in yoğun şefkatiyle karşı karşıya kalan Perran'ın ona duyduğu minnet artar, Fuat İlhami'ye duyduğu aşkı bir kenara bırakıp onunla bir ömür geçirmek istediğini Fahri Cemal'e söyler. Fakat Fahri Cemal, sevgisiz bir minnete tamah edecek adam değildir ve Perran'ı sevdiği adamla evlendirir; onu güvenilir ellere emanet ettikten sonra son görevini yaptığına emindir. Yaşamı boyunca ilk aşkı Fuat İlhami ile bir hayat kursa ne denli mutlu olacağına ilişkin hayaller kuran Perran'ın bu düşü gerçekleşmiştir. Artık onu seven, sorumluluk sahibi bir eşe sahiptir.

Fahri Cemal: Elli yaşında, ailesinin ona bıraktığı yüklü miktarda serveti çalışarak daha da artırmış bir adamdır. Fahri Cemal'in servetinin yanı sıra, *Şehrah* gazetesinin sahibi, yazar, düşünür ve romancı oluşuna vurgu yapılır. Romanda diğer kahramanlar tarafından "Üstat" olarak tanınan ve anılan Fahri Cemal, uzun yıllarını Avrupa'da geçirmiş, sık sık Avrupa'ya seyahate

giden, Fransızca ve İtalyanca başta olmak üzere birkaç dil bilen, sanatın birçok dalıyla ilgilenen, Batı'nın kültürel birikiminden faydalanan güçlü ve kudretli bir şahsiyet olarak kurgulanır.

Fahri Cemal'in gücü, kudreti ve servetinin yanı sıra eserde en dikkat çeken yönü ilişkilerinde gösterdiği tutkulu "aşk adamı" tavrıdır. Fahri Cemal'i anlamak adına onun elli yaşına kadar yaşadığı ilişkileri; gençlik dönemi ilişkileri, evlilik hayatı ve Perran'la olan ilişkisi olarak üç aşamada incelemek mümkündür.

Fahri Cemal, gençlik hayatından itibaren yaşadığı "çarpık ve gündelik ilişkiler" ile tanınır. Gençlik döneminde üç kadınla gayr-i meşru ilişkisi olur. Bu üç kadın da olumsuz bir bakış açısıyla anlatılır. Biri bir dansöz, diğeri dul bir Rus Kontes, üçüncüsü ise evli bir kadındır. Fahri Cemal, birçok kadının onun yanına serveti, gücü için geldiğinden yakınır. Birçok kez aldatıldığı dile getirilir. Sahip olduğu maddi imkânlar nedeniyle kadınların kendisini mi yoksa parasını mı sevdiği konusunda derin kuşku duyar. Yürütmeye çalıştığı ilişkiler bu kuşku nedeniyle onu fazlasıyla yorar.

Fahri Cemal Avrupa'dan döndükten sonra toplumun olumsuz baktığı bu ilişki tarzından uzaklaşır ve onu gerçekten seven eşiyle evlenir. Yedi yıl süren evliliğinde gerçek saadeti bulur, Fahri Cemal'in mutluluğu eşinin vefatıyla son bulur.

Eşinin ölümünden sonra gündelik ilişkiler dışında uzun bir ilişki yaşamaktan kaçınan Fahri Cemal'in, Perran'la tanışınca gençlik yıllarındaki "aşk adamı" mizacı tekrar canlanır. Kendisinden yirmi beş yaş küçük Perran'la âdeta gençliğini sil baştan yaşamaya başlar. İstemese de Perran'a tutkuyla bağlanır. Maddi ve manevi imkânlarını onun için seferber eder.

> "Fahri Cemal, ilk gençliğinden beri ateşîn demuyatına münhasır **[44]**ve müfrit bir sadakatle tam bir aşk ve ihtiras erkeği olmuştu. En firari gençlik münasebetlerinden bile kalben bağlanmaksızın, hissen mecruh olmaksızın sıyrılıp çıkamazdı. Boddler ve Borje edebiyatıyla yetişmiş olmak hassasiyetiyle ve marîzâne bir ihtilaçla bu kalbî rabıtalarında kendine hiç yoktan bin bir elem icat eder, başkalarının yalnız zevk ve saadetini tadacakları en zengin aşklarını bu müfrit mû-şikâflığıyla bir facia haline getirir, her neşesini bir göz yaşı, her

tebessümünü bir hicranla zehirlerdi. Babasından kalan azim bir servet, sa'y ve tahsiline medyun olduğunu parlak bir kabiliyet sayesinde İstanbul hayatında kendine pek müstesna bir mevki temin etmişti. Bu mevki onu, gerek burada ve gerek sık sık seyahat ettiği Avrupa şehirlerinde türlü sergüzeştlere sevk ediyordu. Bunların arasında hararetli aşk ve zevk erkeği sıfatıyla hayatında üç büyük aşk geçirdi. Biri İstanbul'da bir müteehhil hanımla, ikincisi Monte Carlo'da dul bir Rus kontesiyle, üçüncüsü Milano'da adi bir dansözle olan bu üç maceranın üçü de onun hûn-âlûd aşk ve ihtiras mizacını müfteris bir iptila ihtilacıyla kamçılamış ve bütün galeyanıyla en kahhar buhranlara kadar sevk etmiş, fakat İtalyan dansözüyle son maceradan beri geçen aşağı yukarı on beş senedir, son iptilasının kanlı zincirinden nasılsa selametle kurtulmak gayretiyle İstanbul'a avdetinde evlenmişti.

*

Zevcesi, bir şefkat ve mihribanlık meleği, yedi senelik mesut bir hayattan sonra bir gün ölüverince, Fahri Cemal hayatının en derin, en samimi ve en sıcak rabıtasının böyle birdenbire kırılması ile o zamana **[45]** kadar hiç hissetmemiş olduğu hunhar bir yeis ve elem-âlûd bir matem ile harap ve helak olmuştu.

Bu feci darbeden sonra Fahri Cemal hayata küstü ve neşeye veda etti. O zamandan Perran'a tesadüf ettiği güne kadar tam altı sene ömrünü derin bir inziva içinde tetkik ve tetebbu'a hasrederek, kapalı ve yalnız geçirdi.

Evvela kocasının pek cömert bir ikramla peşkeş çektiği Perran'ın müstesna hüviyetini bir anda takdir etmekle beraber ilk haftalarda derin tereddütler içinde yuvarlandı. Ciddi olarak veda etmiş olduğu aşk hayatına, bilhassa ellisine ayak bastığı bir günde tekrar avdetinden korkuyordu. Fakat gayr-i ihtiyâri bir meclûbiyetle temas sıklaşıp, muarefe ilerleyip de genç kadının ne temiz, ne müstesna, ne yavru hilkatte bir mevcut olduğunu anlayınca o zamana kadar bin bir mana ile zapt u rabt etmiş olduğu bütün cûş u hurûşu ile Perran'a hayatını vakf-ı ahd etti. Her yeni gün, her yeni fırsat, genç kadının necabet ve asaletini ona daha beliğ misalle ispat ediyor, o da aldığı tesir ve teessürle ve daha avdetsiz bağlandığını görüyordu." (Rauf, 1927: 43-44-45)

Fahri Cemal için Perran'ın evli olmasının bir önemi yoktur. Perran'ı ona sunan Şefik Nuri'yi gazetesinde işe alır. Perran'ı Nişantaşı'nda lüks eşyalarla donattığı evine yerleştirir ve genç kadın onun metresi olur.

Fahri Cemal, aralarındaki yaş farkından dolayı Perran'ın günün birinde kendisini aldatacağını düşünür. Bu nedenle, Perran'ı Şefik Nuri'den ayırıp onunla evlenebilecekken böyle bir teşebbüste bulunmaz. Perran'la yaşadığı ilişki toplum tarafından yadırgansa da Fahri Cemal'in kudreti nedeniyle kimse

bunu onun yanında dillendiremez ve ikisi hakkında söylenenler sadece fısıltıdan ibaret kalır.

Fahri Cemal geçmiş ilişkilerinden aldığı darbelerin de etkisiyle, Perran onun güvenini sarsacak hiçbir davranışta bulunmadığı hâlde, Perran'a karşı ciddi bir güvensizlik duyar. Bu güvensizliğin temelinde geçmiş yaşantısının yanı sıra, kabullenmek istemese de, yaşlandığı gerçeği vardır. Eserde her fırsatta Perran'ın gençliğinin vurgulanması boşuna değildir.

Fahri Cemal, Perran'ın bir gün kendisini aldatacağını düşündüğünden çevresindeki bütün genç erkekleri bir tehdit olarak algılar ve onlara karşı nefrete varan düşmanca bir tutum sergiler. Fahri Cemal'in gençlere olan öfkesinin diğer bir nedeni de onların hayattan henüz hiçbir darbe almamış olmalarıdır. Fahri Cemal, hayattan darbe almayanların, başkalarının elindekilere kolaylıkla göz dikeceği, başkalarının hakkına rahatça tecavüz edeceği fikrini savunur.

Fahri Cemal'in güvensizliği sadece genç erkekler ve Perran'la sınırlı değildir. Perran'ın kendisini aldatma ihtimali ortaya çıkınca hiçbir kadına güveni kalmaz ve o bu duygusunu genelleyerek bütün kadınlara mal eder. Fahri Cemal'in kadınların önem verdiği şeyin gerçek aşk olmadığı, kadınlar için hayatta en önemli hususun cinsellik, şehvet ve arzu olduğu yolundaki düşünceleri uzun uzun dile getirilir.

> "Bu heyecanlı gözyaşı ve elem sahnesinde insanlar için tek bir teselli, tek bir ümit ve tek bir şevk vardı: Aşk…
>
> Aşk, yani bu serseri, [muzmahill], perişan seyahatte insana kalbî ihtiyaç ve ruhî teselliyeti verecek yegâne ilahi kuvvet!
>
> Fakat onu da kadın denilen bir zehr ve cinayet mahlûkatıyla yapmak mecburiyeti, aşkı bir şifa değil bir zulüm ve adavet şekline getiriyordu.
>
> Kadın zayıf tabiatı, hain hilkati ile erkeğe daima ihanet ediyor ve onu en ziyade şefkate ve mürüvvete muhtaç olduğu yaralı zamanlarda aldatarak kendi kendine sefil ve mariz bırakıp kaçıyordu.
>
> *

Çünkü her şeyden evvel kadın, nadiren bir şefkat ve feragât mahlûku, mihriban bir melek, fakat ekseriya bir zevk ve şehvet, hile ve hayalet ejderiydi…

[93] Bir ilahi şairin dediği gibi "Kalbi hiçbir zaman emin olmayan on iki kere mülevves hasta çocuk" idi.

Sonra bu mülevves çocuğun, elmaslara, sefahate, dârâta nihayetsiz bir incizabı vardı. Sonra aşka, nevazişe, şehvete karşı son derece zayıf ve meyyaldi.

Bu hasta çocuk, bütün bu alayiş için deli oluyor, sadakatini, vefasını ve ciddiyetini unutuveriyordu. Her şeyden evvel bir zevk ve lehv esiri olan kalbine, daima hâl-i galeyânda olan heva ve hevesine tâbi bir kuştu ki, en hafif bir rüzgâr onu uçuruyordu.

*

Durdu.

O ki, bir kadının bütün alayişe, süse, tantanaya meftun sevâikini memnun ediyordu, yine onu zapt edebiliyor muydu?...

Çünkü kadın aynı zamanda bir ihtiras ve şehvet canavarıydı… Çünkü kadın zevki ve şehveti için kuvvete, gençliğe, dişiliğine düşkündü. Kalbi muhabbetlerinden çabuk bıkıyor, ruhu aşklarından çabuk usanıyordu. Bilhassa gençliğe, kucaklarında zevk aradığı sefihlerin genç olmasına bayılıyordu.

Demek kadınlar, zevklerini değiştirmek debdebe ve dârâta boğulmak ve bilhassa bu arada genç ve kuvvetli kollarla sıkılmak, âteşîn ve dinç dudaklarla koklanmak için deli olan bir dişi sürüsü demekti." (Rauf, 1927: 92-93)

Eserde bilgeliğiyle ön plana çıkan Fahri Cemal, Perran'ın Fuat İlhami isimli gençle görüştüğünü öğrenince korktuğunun başına geldiğini anlar. Araştırmaları sonucunda Perran'ın ilişkisinin yeni olmadığını, bir gençlik aşkı olduğunu öğrenir. Gerçek sadakatin Perran'ın Fuat İlhami'yle hiç görüşmemesi ile mümkün olacağını savunur. Fuat İlhami'yi seven Perran kendisiyle kalmaya devam etse bile bunun sevgiden değil, acıma ve maddi menfaatlerden kaynaklanacağını düşünen Fahri Cemal bunu gururuna yediremeyerek Perran'la ilişkisini keser.

Fahri Cemal, Perran'ı Şefik Nuri gibi bir adama bırakmayı vicdanına kabul ettiremez, ona yardım etmeye karar verir. Perran'ı zamanında kendisine sunan Şefik Nuri'nin Perran'ı bir meta gibi kullanacağının farkındadır. Bu nedenle Şefik Nuri'ye yüksek bir meblağ ödeyerek onu boşanmaya ikna eder,

Perran'ı Fuat İlhami'nin güvenli ve sevgi dolu ellerine teslim ederek Perran'a en büyük "babalığı" yapmış olur.

Fuat İlhami: Otuz yaşlarında, uzun boylu, hoş simalı, sakin tabiatlı bir genç olarak karşımıza çıkar.

Anlatıcı, Fuat İlhami'nin naif tabiatını anlamamız için onun yetiştiriliş tarzı hakkında bilgiler verir. Fuat İlhami de, Perran gibi tek çocuktur; ailesi tarafından eğitimine büyük özen gösterilir. Annesi ve dul olan teyzesi, Fuat İlhami'yi yetiştirirken eğitiminde şiir, edebiyat, müzik ve sanata çokça yer verir. Aldığı edebî ve sanatsal eğitimin de etkisiyle iyi bir ahlakla yetiştirildiği vurgulanan Fuat İlhami tutkulu bir âşık olarak kurgulanır. Eserde en belirgin özelliği Perran'a hissettiği tutkulu aşkını muhafaza etmesidir.

Fuat İlhami'nin vurgulanan bir diğer özelliği ise vatanı ve milleti için korkusuzca cepheden cepheye koşması, yaralar almasına rağmen görevini bırakmamasıdır. Onun güçlü bir asker olmasına karşın savaştan aldığı yaralarla evine döndüğündeki yardıma muhtaç hali Perran'ın dikkatini çeker ve iki gencin ilk etkileşimi başlar.

Perran ve ailesi yaz tatilini geçirmek için Büyükada'ya gelir. Perran burada komşu oğlu Fuat İlhami ile tanışır. Perran ile Fuat İlhami'nin tanışıklıklarının başladığı andan itibaren Fuat İlhami'nin Perran'a yaklaşımındaki naiflik, onu gerçek ve saf bir aşkla sevmesi detaylarıyla anlatılır. Bu aşkta maddi çıkar söz konusu değildir. Fuat İlhami, hayatını Perran'la en kısa sürede birleştirmek ister. Perran'a bu fikrini açtığında Perran da bunu sevinçle karşılar ve Fuat İlhami'nin teklifini kabul eder.

Kafkas Cephesi'nin açılması üzerine yola çıkan Fuat İlhami'nin gemisi Ruslar tarafından batırılır ve Fuat İlhami'nin ölüm haberi gelir. Herkesin öldü zannettiği Fuat İlhami Rusya'nın bir köyünde sekiz yıllık bir esaret hayatı geçirir. Fuat İlhami'nin esarete tahammül etmesini sağlayan tek şey Perran'a kavuşma ümididir.

Esaret bitip yurda döndüğünde bütün aramalarına rağmen Perran'ı bulamaz ve Almanya'ya eğitim almaya gider. Üç yıl sonra tekrar yurda döner. Alman makine parçaları satan bir iş kurar.

Fuat İlhami; Perran'a duyduğu sevgiyle, vatanı için canını ortaya koymasıyla, yeniliklere açık oluşuyla, Batı'nın ilminden faydalanışıyla örnek davranışlar sergileyen ideal bir erkektir.

Pera Palas'taki baloda Perran'la karşılaşan Fuat İlhami'nin yaşama ilişkin ümitleri yeniden filizlenir. Perran'la yıllar sonra tekrar görüşme fırsatı yakalar. Perran'ın hayatı hakkında araştırma yapar, onu tekrar elde etmek için çareler arar. Perran'ı bulduktan sonra tekrar kaybetme ihtimali gündeme gelince intihara kalkışmasıyla, yaşamla ilgili bütün amacının Perran'ı bulmak ve onunla bir yaşam inşa etmek olduğu net şekilde anlaşılır.

Perran'ın Fahri Cemal'le ilişkisini öğrenen Fuat İlhami'nin zihnindeki Perran gitmiş, onun yerine hiç tanımadığı bir kadın gelmiştir. Fuat İlhami ne yapacağını bilemez ve bu durumla nasıl başa çıkacağı konusunda karar veremez. Yaşamının temel ereği olan Perran'la bir hayat kurma ihtimalinin yok olduğunu düşünür. Bu hayal kırıklığı ile Perran'a olan inancını yitirir ve Perran'ın anlattıklarına inanmaz, onu hayatından tamamen çıkarmaya karar verir.

Fakat Fuat İlhami'nin Perran'a olan sevgisinin büyüklüğü Perran'ın ölüm ihtimali gündeme gelince kendi gösterir. Fuat İlhami Perran'ın yaşanmışlıklarını kabul eder. Fahri Cemal'in de yardımıyla Fuat İlhami Perran'la olan ilişkisini evlilikle neticelendirerek hayattaki tek amacına ulaşmış olur.

Şefik Nuri: İri ve esmer başlı, küçük siyah gözlü, kalın çerçeveli gözlük kullanan, şakakları kırlaşmış bir adam olarak tarif edilir. Kaba bir insan oluşuna dikkat çekilir. Eserde Perran'ın eşi olarak yer bulur. Şefik Nuri; maddi çıkarları için her şeyi yapabilecek, gece hayatı olan, eşini sürekli aldatan, maddi kazanç için onu başka erkeklere sunan bir adam olarak anlatılır. Şefik Nuri toplumca kötü sayılan pek çok davranışı sergileyen bir karakterdir. Perran'ın yaşama karşı güvenini sarsan ilk erkek Kerim ise ikincisi Şefik Nuri'dir.

Şefik Nuri, Perran'ın Fahri Cemal'le olan ilişkisinin sorumlusu olarak gösterilir. Çünkü sefalet içinde yaşayan bir adamken Fahri Cemal'in Perran'a

olan samimi davranışlarını fark eder ve bunu kendi lehine çevirerek lüks için bir "mal" olarak gördüğü "eşini" bir tüccar gibi kullanır.

> "Avukat Bey şimdi birdenbire yanındaki sandalyeye oturuvererek noktanın pek canlı bir yerine geldiğini gösterir bir mehabetle:
>
> -Bugüne kadar bunlara ehemmiyet vermiyor, elime geçen parayı sağa **[493]** sola, öne arkaya döküyor, saçıyordum… Eh, elime de iyi para geçiyordu… Hâlbuki bu para muntazam bir varidat olmadığından arkası kesilince insan şapa oturuyor…
>
> Yüzünde çirkin bir tebessüm, dudaklarında acı bir ifade sustu ve cevap bekliyor gibi Perran'a baktı.
>
> Perran, içinden gürleten tehevvür ve isyan yıldırımlarını zapta uğraşarak:
>
> -Bir şey anlamıyorum… dedi.
>
> Kocası, söyleyecek çok derin şeyler varmış gibi birden geniş bir tavırla ayağa kalkarak:
>
> -Şimdi anlarsın… dedi.
>
> Ve yine gezinmeye başladı.
>
> -…Şimdi anlatırım… Yani hulasa olarak şunu söylemek isterim ki, bu hayatın böyle israf içinde devamı kabil değil… Buna bir çare bulup hayatımızı tanzim etmek mecburiyetindeyiz…
>
> *
>
> Perran, bir anda bir kan hücumu içinde deli oluyorum zannetti. İsraf dediği şey apartmanın ve Perran'ın masrafı ise, kocasına bunun zerre kadar taalluku yoktu. Şefik kendi hususi israflarından bahsediyorsa bunun çaresini bulmak kendinin bileceği bir şeydi. Metreslerini defeder, israflarını tenkis eder, olur, biterdi.
>
> Şefik şimdi karısının önünde durmuş, ağır bir telaffuzla söylüyordu.
>
> -Ben hayli zamandan beri bu çareyi aramakla meşguldüm… Uzan uzun aradım, düşündüm, karar verdim… Bunun için hayli **[494]** yorulmak, araştırmak, soruşturmak lazım geliyordu… Nihayet istediğim malumatı aldığımdan kararımı vermiş bulunuyorum…
>
> Burada bu kararı bütün muhabbeti, bütün ehemmiyetiyle ihsas etmek ister gibi sağ ayağını kaldırıp, yere kuvvetli bir topuk vurarak:
>
> -Karı koca seninle Adana'ya gidiyoruz… dedi.
>
> Bu söze karşı karısından beklediği şikâyet ve isyanları hafif geçirmek için gibi tekrar yine hızlı hızlı dolaşmaya başladı.

Perran, bunu işitince içinde kaynayan elemlere, dimağını dumanlandıran buhranlara, asabını hırpalayan tehevvüre rağmen bir anda asabi bir kahkaha tufanına boğuldu:

-Adana'ya mı? Adana'ya mı gidiyoruz?... diye haykırdı. Sen mutlaka çıldırmışsın… Benim yerimi değiştirmeye ihtiyacım yok… Ben evimde, rahatım, rahat kalmak istiyorum…

Kahkaha ile başladığı bu sözlerin bir hıçkırıkla biteceğini anlayarak, kocasından bu ağlama arzusunu gizlemek için kendini cebretti ve sustu.

O, Adana'ya değil, mümkün olsa hemen şimdi ölüm denilen o nihayetsiz, hiçbir şey hissetmeyeceğini ve ebedi sükûta kavuştuğumuz ilahi şefkat sinesine atılmak istiyordu.

Kocası, hiç onun söylediğini işitmemiş gibi o ağır tekellümüyle söylüyordu:

-Bir kere Adana, hava ve iklim itibarıyla İstanbul'dan daha güzel **[495]** bir şehir, içtimai hayat itibarıyla yeni uyanan cereyan sayesinde pek şayan kabul bir yermiş… Şimdi biz, karı koca gidersek, İstanbul'da, burada sürdürdüğümüz hayatın tesiriyle orada gözbebeği oluruz… Bir sürü hımbıl herifle birkaç andavallı kadın arasında biz ne kadar parlarız düşünsene oh… Adana gibi bir şehirde adamakıllı üç avukat bulunmuyormuş… Şimdi oraya gidip bir kere kurnaz tedbirlerle etrafımızda bir reklam halesi peyda edip işe başlayınca benim için ne muvaffakiyetli bir hayat peyda olur değil mi?...

Bu tafsilatı verdikten sonra tekrar önünde durup, bu cazibeli hayatın onda ne tesir bıraktığını anlamak ister gibi yüzüne baktı.

*

Perran, öyle kasırgalar içinde yuvarlanıyordu ki, cevap vermeye tenezzül etmiyordu.

Onun bu sükûtunu samimi bir kabul telakki ederek Şefik Nuri tekrar yanındaki koltuğa oturdu, daha derin, daha şümullü izahat vermeye başladı:

-Şimdi yapacağımız şey basittir… Burada nakli kabil olmayan eşyalarımızı murdar eder, elimize geçen para ile hemen, bu beş on gün içinde seninle Haydar Paşa'dan vagona atladık mı, iki gün sonra Adana'ya kadem-resîde oluruz… Ben, gitmeden evvel, bir takım bildik vasıtalarıyla ora gazetelerine geleceğimiz, şöyle olduğumuzu, böyle olduğumuzu, falan fıstık, bütün tafsilatıyla yazdırır, ilan ettiririm… Orada istediğimiz gibi bir mevkii temin etmek için hayata gayet **[496]** parlak atılmak lazımdır. Bir kere herifler seni beni görüp kamaştılar mı, artık ötesi kolay demektir… Kazanacağımız paralarla buradaki gibi müzayakalı değil, şahane bir ömür süreriz… Hava latif… İklim latif… Hele bütün Adana yeşil, bağlık, bahçelik etraf ve civarlarla bir cennet imiş ki, sorma… Sonra para bol, ticaret yerinde…

Bırakacak olsa kim bilir daha neler söyleyecekti, fakat Perran ani bir tuğyan hamlesiyle yerinden sıçrayıp, salonun kapısını ve üç adım ötedeki apartmanın kapısını açtı, keskin, bildirimli bir sesle:

-Defol çık… diye haykırdı.

Kocası küçük salonda olduğu yerde donmuş kalmış, kendine belahatla bakıyor, o anda tek bir lakırdı söylemek için kudret bulamadığı anlaşılıyordu.

-Sana defol çık diyorum… İşitmiyor musun?...

Şefik, bu müddet zarfında soğuk kanını bir az istirdad etmiş ve sarih bir kararla kendine avdet etmişti. Ayaklarının üzerinde azametle dikilerek, muhakkar ve müstehzi bir eda ile:

-Ben burada evimde bulunuyorum… Ve kovulmam, belki kovarım… dedi.

Mutfakta hizmetçilerin bu seslerden huylanacaklarını düşünerek ne olursa olsun bir rezalete meydan vermemek isteyen Perran, sokak **[497]** kapısını kapatarak tekrar salona geldi ve bütün mevcudiyetini bir kan indifa'ıylasarsan gayz ve husumetini izhar için:

-Alçak… diye gürledi.

Ve kendini salonun iç köşesindeki koltuğa atarak elim bir gözyaşı buhranı içinde haykırdı.

*

Şefik, böyle hafif bir buhranla kazandığı muzafferiyetin bütün hâkimiyetiyle, omuzlarında küçük bir kahkaha kımıldanarak:

-İşte dedi; işte sizin bütün maharetiniz… Evvela azametle hakaret… Sonra hıçkırık… Zaten bütün ustalığınız ancak bu sayede tecelli eder… Şimdi kocasına: "Çık dışarı!" diye bilen bir kahraman, şimdi yüzünü yastıkların arasına saklayıp ağlayacağına kendini müdafaa etmeli, karşısındakini niçin alçak bulduğunu haykırabilmelidir ki adam sayılsın… Yoksa ancak bir külkedisi olur…

İsyanının kocasının anlamadığı sebeplerden böyle acze müncer olmasıyla esasen ezilen genç kadın bu sözler üzerine tekrar içinden bir tehevvür hamlesinin kabardığını hissetti ve uzandığı kanepeden nîm doğrularak gözlerinden hâlâ yaşlar döküldüğü ve göğsü hâlâ hıçkırıklarla gürlediği halde, kocasına yumruklarını göstererek hırlar gibi haykırdı:

-Evet, alçaksın… Alçaksın… Hem de insanların en alçağı, en şeni, en eşna'ı… Beni burada Fahri Cemal Bey'e sattığın gibi şimdi de Adana'da pazara çıkarmak istiyorsun değil mi?...

[498] Burada vücudunu kıvrandıran hıçkırıklar üstünden bir kahkaha ıslığı esti:

-Sonra beyefendi: "Ben kendi evimdeyim…" diye haykırıyor… Bunu böyle haykırabilecek bir erkek o evi alnının teriyle kazandığı para

ile tutar, döşer, masraflarını görür, bu lakırdıyı o vakit söyleyebilir… Sen, bu evin sahibi değil, uşağı bile olamazsın… Çünkü o uşak kadar zahmetin, hakkın geçmiyor… Anlıyor musun? Bir uşak kadar bile…

Artık Perran iyice coşmuş, bu güne kadar izzet-i nefsini tezellül eden mesmuatı kadınlığını yaralayan bütün meşhudatı, bilhassa bir saat evvel Fuat'la geçen feci sahnede işittiği, hissettiği, ezildiği bütün levsleri fışkırmış, bunların hepsinin, hepsinin yegane sebebi, bu karşısında ayakta duran alçak adam olduğunu düşünmek onu kudurtmuş, artık şimdi bütün hayatının zehirlerini, bütün gönlünün hicranlarını, bütün vicdanının intikamlarını haykırıyor, bir taraftan hıçkırıyor ve elindeki küçük mendiline gözünden dökülen yaşları silerken mütemadiyen söyleniyordu:

Ben hayatını pek pahalı satmasını bilen müthiş bir herifim… Esasen şimdiye kadar bunu anlamış, öğrenmiş olmalısındır. Ayasofya hayatından şikâyet ediyordun. Evet, hakkın var, sen o hayatın kadını değildin… Ben senin namuslu bir fazilet muhitinde yaşamaya layık olmadığını anladığım içindir ki seni orada terk ve ihmal etmiştim. Benimle fakirlik içinde namusla yaşamaktansa fuhuş ve sefahat içinde ömür sürmek istediğini her söz **[499]** ünden, her tavrından anlıyordum. Islahın kabil olmayacağından rezil ruhlu olduğundan seni öylece bırakmıştım. Sonra Fahri Cemal herifi ile karşılaştığımız vakit onu ne çok ele aldığını, bütün bu tantanalı hayatı nasıl hazırladığını elbette itiraf edersin… Bana alçak diye haykırıyorsun… Ya senin bu hareketine ne isim verelim?... Haydi söylediğin gibi ben alçak bir herif olayım, sen bu alçaklığa neden iştirâk ettin?... Sorarım sana? Ben, seni ıslahı kabil olmayacak kadar adi bulduğum için meyus ve derbederim… Sonra bu yoldaki muvaffakiyetini gördüğüm vakit sana kalben bir merbutiyetim yoktu ki bundan istifade etmeyeyim… Sirkeci'den Beyoğlu'na senin sayende sıçradım… Fakat hayatının levslerinden hiçbirine sürünmedim. Beni herkes Avukat Şefik Nuri diye tanır, fakat seni… Seni ne diye çağırıyorlar bilir misin?... "Şehrah"çı Fahri Cemal'in kapatması…

Buraya gelince tevkif etti. Cevap bekliyor gibiydi, fakat Perran cama dayanmış, bu sözleri işitmiyor gibi camit duruyordu.

*

Şimdi Şefik, fikri başka bir mecraya dökülmüş gibi acı bir istihza handesiyle sarsıldı.

-Görüyorsun her cihetten birbirimizin eşiyiz ve bizi birleştiren tesadüf pek körcesine hareket etmiş… Bu sayededir ki ben Sirkeci'den Beyoğlu'na fırladığım gibi, sen de Ayasofya'dan Nişantaşı'nda bu debdebeli hayata kavuştun… Fakat artık şimdiye kadar sürdüğün **[500]** bu hayata veda etmek lazım geliyor hanımefendi… Ve ben bir kere birbirimize bağlanmış olduğumuzdan hayatımızı ta nihayete kadar beraber sürüklemek içindir ki, seni de Adana'ya götürmek istiyorum. Çünkü artık burada bizim için hayat mekânı kalmadı… Senin olandan, bitenden haberin yok… Dünden beri Fahri cemal Bey'in aleyhimizde etrafına ne emirler verdiğini biliyor musun?... Bir kere dün sabahtan

beri Ferit apartmana uğramamıştır. Lazım olan yiyecek içeceği almak için Hüseyin artık parası olmadığından ne yapacağını bana sordu… Sonra son zamanda zaten bin güçlükle alabildiğim Şehrah'taki haftalıklarımın da artık kesildiğini idare memuru söyledi… Daha, daha… Ha, ara sıra telefon eder, matbaadan otomobili isterdim, şimdiye kadar her istediğimde gönderdikleri otomobil için Fahri Cemal Bey'in artık gönderilmemesini emrettiğini öğrendim… Bir saat evvel bu havadisleri anlamak, görüşmek için Taksim'e kendisine gittiğim vakit herif yanına bile kabul etmedi… Demek artık her şey bitmiş sayılmalıdır… Bu akşam apartmanda bekleyecek ekmek vardır… Fakat yarın için alınacak mı, alınmayacak mı onu bilemem… Şimdi anlıyor musun, Adana'ya ne için gitmek istiyorum?...

Bir sükût daha oldu, Perran'ın yine cevap vermediğini görünce:

- Sana beni rast getiren kadere yüz bin lanet olsun. Menhus yüzünü gördüğüm andan itibaren hayatım musibetlere, felaketlere boğuldu. İlk seneler gençliğimi sefalet kemirdi. O pis, ziyasız, basık tavanlı evde senelerce harap oldum, helak oldum. Bu esnada beyefendi **[501]** birahanelerde ömür sürüyor, kazandığı dört parayı rakılara, mezelere veriyordu. Evdeki kadın ne yiyecekti? Bunu düşünen kim. Evdeki kadın ne giyecekti. Evdeki kadının bir canı, bir hayatı, bir ehemmiyeti mi vardı ki bu meseleler düşünülsün?... O zavallı acziyle, ızdırabı ile oraya bağlanmış bir hayvandan başka bir şey miydi?... Sonra bir Fahri Cemal Bey çıktı… Adam bir gün evvel zindanda çürümeye mahkûm bu zavallı esir kadına acıdı… İltifat etti… O vakit sen bu merhametten istifade etmeye kalktın… Türlü küçüklüklere karını bu adama peşkeş çektin… Beş para etmez bir avukatlığın vardı, "Şehrah" gazetesinin hukuk müşaviri oldun… Buna ne sayede nail oldun biliyor musun?... Karının sayesinde… Benim sayemde… Ömründe görmediğin bir israf ve sefahat içinde yaşamaya başladın… En adi sokak kadınlarından başkasını tanımadığın halde, Beyoğlu'nun en parlak kadınlarıyla temas ettin… Dünkü, sefil Şefik Nuri, şimdi muhâmî Şefik Nuri Beyefendi oldu… Beyoğlu'nun girmediğin mahfili kalmadı… Bütün bu saadetlere, servetlere benim sayemde nail olduğun halde şimdi bana "Ben belki kovarım, kovulmam…" diyebiliyorsun öyle mi?...

Bütün bu sözleri gâh hıçkırarak elim teşennücleri gâh kudurarak tahavvül ihtilaçlarıyla söylüyordu. Fakat buraya gelince tehevvürü birden o kadar feveran etti ki, artık gözleri kurumuş, yüzü sap sarı, dudakları raşe-dâr, dikilip kalkarak ezici bir hakaretle:

-Buradan kimin kovabileceğini birazdan öğreniriz… diye haykırdı. **[502]** ve azametle kapıya doğruldu.

*

Bütün bu hakaret tufanını gâh şiddetli itiraz tavırları gâh müstehzi istihkar hareketleriyle, cevap vermeye tenezzül etmiyormuş gibi omuz kaldırarak dinlemiş olan Şefik, karısı önünden geçip kapıya yaklaştığı zaman:

> -Dur çıkma… dedi. Mademki bahsi bu vadiye döktün, benim de söyleyecek şeylerim var… Söyleyeyim ve mesele kapansın… (Rauf, 1927: 492-502)

Bu da yetmezmiş gibi Fahri Cemal'in parayı kesmesiyle birlikte Perran'ı Adana'da pazarlamakister. Kısacası, Avukat Şefik Nuri iyi bir eğitim almış bir birey olsa da ahlaki değerler açısından sınıfta kalmış, başkaları üzerinden kazanç sağlamayı âdet edinmiş biridir:

> "Evet, Fahri Cemal de biliyordu, Şefik eline geçirdiği bu paraları kadın ve daha doğrusu kadınlar uğrunda dört rüzgâra savuruyor, döküyor, saçıyordu. Fakat bu, onun da arzu ettiği bir şey değil miydi? Bu sayede değil miydi ki, Şefik kendisine, sahayı bu kadar geniş bir müsaade ile takdim etmişti?..." (Rauf, 1927: 35)

Fikret: Geniş alınlı, derin bakışlı, tıraşlı, kestane rengi saçlara sahip, hoş tebessümlü, Amerika'da eğitim almış ve çalışma imkânı bulmuş bir genç olarak anlatılır. Osmanbey'in arkasında Çavuş Apartmanı'nın ikinci katında oturur. Elektrik mühendisidir. Fikret eserde batılılaşmayı doğru anlamış bir genç olarak işlenir. Hemen herkesi eleştiren Fahri Cemal'in kusur bulamadığı iki kişiden biridir. Avrupai hayatı ve kendi kültürünü tam anlamıyla kavramış olan Fahri Cemal onu kıskansa da takdir eder.

Kerim: Eserde Fuat İlhami'nin âdeta ötekisi olarak kurgulanan Kerim, babası vefat edince Perran'ın ailesi tarafından himaye altına alınan bir akraba çocuğudur. On sekiz yaşındayken on dört yaşında olan Perran'ı bir yıla yakın süre taciz eder. Perran, onu bir "hayalet" olarak hatırlar.

Gülter: Orta boylu, hafif tıknaz, Tatar olabileceği düşünülen, Perran'ın şahsi işlerini yapan, iyi eğitim almış, Perran'a yol gösteren bir kişidir. Perran'a sadakati ve dürüstlüğü eserde vurgulanan temel özellikleridir. Gülter, Perran'ın tek dostudur.

Hidayet Hanımefendi: Yuvarlak yüzü sebebiyle eserde "Ayçiçeği" olarak tanıtılan Hidayet Hanımefendi iyi niyetli bir karakterdir. Ahlaksız

mevzulara katılmaması, hoşsohbet oluşu nedeniyle Fahri Cemal tarafından çok sevilir.

Neriman Hanım: Hidayet Hanım'ın kızıdır. Neriman'ın "sivri" biri olduğu vurgulanır. Fiziksel özellikleri ve mizacı itibarıyla annesiyle tamamen zıt özelliklere sahip bir kadındır. Dedikodu yapmayı sever, hatta yenilerini icat eder.

Halim Şükrü: Hidayet Hanım'ın damadıdır. Eserde dikkat çekilen özelliği hiçbir fikrinin olmayışı, "yavan" oluşudur.

Naciye Hanım: Hidayet Hanım'ın gelinidir. "Hafif" bir kadın olarak anlatılır ve "kahkaha makinesi" olarak anılır.

Halil Nuri: Perran'ın kayınbiraderi olan Halil Nuri, yirmi beş yaşlarında, uzun boylu biridir. Viyolonsel çalmaktadır. Perran'ın yardımlarıyla Beyoğlu hayatına girmiş, Perran'a havadisler getiren bir gençtir.

Necdet Bahir: Fiziksel özellikleri itibarıyla iri vücutlu, tatlı simalı bir genç olarak anlatılır. Fakat Beyoğlu esnafına borçları ve tanıdığı herkesten çıkar sağlamaya çalışan dolandırıcı kişiliğiyle eserde küçük bir yer kaplar. Batı özentisi bir tipi temsil eder.

Sacide ve Saraylı Hanım: Bu kişiler yazarın *Karanfil ve Yasemin* adlı eserinde de yer alan kişilerdir. Sacide Hanım saçı ve aksesuarlarına yaptığı müdahalelerle modernleştiğini düşünen bir kadın portresi çizerken Saraylı Hanım, iyi huyluluğu, Fahri Cemal'le olan dostluğu ve Perran'ın komşusu olması yönleriyle eserde yer bulur.

Fehamet Hanım: Fikret'in hemşiresiolan Fehamet Hanım; uzun boylu, zarif bir kadın olarak anlatılır. Abisi ile dansları nedeniyle konu edilir.

Eserde adı geçen diğer kişiler; Miralay Bey, Doktor Şekip, Hemdune, Cemile, Keramet, Evantiya ve aşçı kadındır.

5. Zaman

Mehmet Rauf, söz konusu eseri 1925-1926 yıllarında kaleme alır. Eser 1927 yılında Gündoğdu Matbaası'nda basılır. Eserin içeriği ve eserde

okuyucuya anlatılan zaman dilimi yazıldığı dönemin şartlarıyla uyum içindedir.

Eserde zaman, kahramanların geçmiş yaşamlarını birbirlerine anlatması aracılığıyla, genişletilir. Yazarın başvurduğu geri dönüş tekniğiyle romanda yirmi beş otuz yıla yakın bir zaman dilimi anlatılır. Eserde detaylı olarak anlatılan zaman Perran'ın yaşamının son sekiz yılıdır. Bu sekiz yılın son bir aylık dilimi romanın reel zamanını teşkil eder.

Romanın içeriğine bakıldığında ilk bölümlerde zaman çok yavaş akar, uzun ve detaylı tasvirlere yer verilen giriş bölümünde bir gecenin olayları birkaç bölümü kapsar. Olayın düğüm noktasına ilerlemesiyle zaman ve olay anlatımının hız kazandığı görülür. Olayın çözümlenmesiyle zamanın akışında tekrar bir yavaşlama göze çarpar.

Eserde reel zaman ocak ayıdır. Yazar olayların daha olumlu ilerlediği anlarda mevsimi bahara benzetirken, olayların olumsuz seyrettiği anlarda hava olaylarını kışa uygun şekilde tasvir eder.

Eserde reel zaman, yirmi gün-bir ay kadar sürmektedir. Eserin başlangıcında Fahri Cemal ve Perran'ın Tokatlıyan'da katıldıkları davet detayları ile anlatılır. Sonra birkaç gün geçtiği dile getirilir. Perran'ın misafirlerini ağırladığı çarşamba günü detaylarıyla okuyucuya anlatılır. Devamında Perran'ın Pera Palas'taki baloda Fuat İlhami ile karşılaşmasından sonra günler, Perran ve Fuat İlhami'nin görüşmeleri aracılığıyla takip edilebilir bir hâl alır. Eserdeki zaman akışı belli başlı olaylar aracılığıyla saptanabilir: Tokatlıyan'daki davet, Perran'ın evinde düzenlenen çay saati, balo gecesi, İtalya seyahati için beklenilen iki gün, İtalya'ya varış, İtalya'dan dönüş ve üç günün ardından Avrupa seyahati.

Romanda konu edilen dönem, Cumhuriyet'in ilk yıllarıdır. Yazar roman kahramanlarından Fuat İlhami'nin yaşadıkları aracılığıyla geçmişe giderek silinmeyen izler bırakan Birinci Dünya Savaşı, Çanakkale Savaşı ve Kafkas Cephesi'nin açılması gibi ülke için büyük önem teşkil eden tarihî olaylara vurgu yapar.

Eserde zaman, karakterlerin okuyucuya tanıtılmasıyla genişler. Perran dolayısıyla olaylar reel zamandan on iki yıl kadar geriye gider. Perran'ın on dört yaşındayken uğradığı tacizin anlatıldığı sahneyle Perran'ın yaşından haberdar oluruz. Daha sonra on sekiz yaşında yaz tatilinde Büyük Ada'da Çanakkale Savaşı'ndan gelen Fuat İlhami ile tanışır, onunla iki hafta arkadaşlık eder ve onu Kafkas Cephesi'ne uğurlar. Yirmi bir yaşında Avukat Şefik Nuri ile evlenir. Beş yıllık evliliğinin son dokuz on ayında Fahri Cemal'le bir ilişki içindenir. Roman boyunca anlatılanlardan da anlaşılacağı üzere Perran reel zamanda yirmi altı yaşındadır.

Fahri Cemal, gençliğinde farklı kadınlarla pek çok Avrupa seyahati yapmıştır. İstanbul'a dönüş yaptığında eşiyle evlendiği ve yedi yıllık mutlu bir evlilik hayatından sonra eşini kaybettiği anlatılır. Fahri Cemal'in kendisinin neredeyse yarı yaşında olan Perran'la yaşadığı ilişki nedeniyle elli yaşında bir adam olduğu eser boyunca birçok kez vurgulanır.

Fuat İlhami Perran ile tanıştığında yirmili yaşlarının başında genç bir askerdir. Beş yıllık bir esaret hayatından sonra Almanya'da üç yıl süren bir eğitim hayatı olmuştur. Eserde Fuat İlhami'nin otuz yıllık hayatının çocukluk dönemine kişiliğini açığa çıkarmak için değinilse de asıl olarak hayatının son sekiz dokuz yılı anlatılır.

6. Mekân

Eserde kahramanların günlük yaşantısının anlatılması dolayısıyla İstanbul ve İtalya'nın birçok semtinin konu edinildiği görülür. Eserde olaylar- ağırlıklı olarak, İstanbul'da Batılılaşmanın en yüksek oranda görüldüğü, apartman hayatının yaygınlaştığı Nişantaşı, Bomonti, Taksim'de geçer. İtalya'da ise gezilen görülen yerler açısından Napoli başta olmak üzere güney kıyı şeridi konu edilir.

Eserin olay akışı incelendiğindeiç ve dış mekân kullanımının, birbirine yakın oranda olduğu görülür. Eserde geçen dış mekânlar, Perran'ın Fuat İlhami ve Fahri Cemal'le görüşmeleri vasıtasıyla Büyükada, Sultanahmet, Osmanbey, Bomonti, Şişli, Beyoğlu, Nişantaşı; Napoli, Possilipo gibi Güney İtalya kıyı şeridir. Ayrıca Fahri Cemal ile gittiği tiyatrolar, operalar, restoranlar ve balolar dolayısıyla Beyoğlu hayatı detaylarıyla anlatılır.

Perran Fahri Cemal ile bir yemek davetinde tanışır. Fahri Cemal ve Perran'ın sık ziyaret ettiği mekânlar olan Maksim, Tokatlıyan, Sarıklı Duryan, PeraPalas'dan eserde balolar, çay partileri dolayısıyla söz edilir. Perran, Fahri Cemal ile vaktini Nişantaşı'ndaki apartmanda ya da Fahri Cemal'in evinde geçirir. Fahri Cemal'in evi Perran'ın intiharı sonrasında anlaşıldığı üzere iki katlı, alt katında hizmetçi odası mutfak, salon ve çalışma odası, üst katında ise Fahri Cemal'in yatak odası bulunan bir köşktür. Fahri Cemal aldatıldığına Napoli'de ikna olur.

Romanda detaylı olarak anlatılan asıl mekân Perran'ın yaşadığı Nişantaşı'daki apartmandır. Bu; balkonundan deniz görünen, büyük ve küçük olmak üzere iki salonlu, enstrümanlar için ayrı bir bölümü bulunan, lüks, antika eşyalarla bezenmiş büyük bir apartman dairesidir. Perran'ın Fahri Cemal ile tanışmadan önce karanlık, basık, küçük ve sefalet içinde yaşadığı Ayasofya'daki evi ile kıyaslandığında Perran'ın hayatındaki değişimi okuyucuya net olarak gösterir:

> "Salon, bir aşk ve nefaset kadınının bütün rikkatini, bütün şiiriyetini ilk hamlede bütün haşmetiyle gösteren her tarafı pür sihir ve füsun bir zevk ve sanat **[50]** harikası idi. Başlıca döşemesi, hasıl m…. mamulatı, Hint Maun' dan ince çubuklu modern-art narin bir takım, sıklamen rengi pek latif bir Japon ipeklisiyle döşenmişti. İngiliz sanat zevkinin en yüksek ve en son şaheserdi ve en nefis bir masnûâsı olan bu narin koltuklar, şekilli masalar, rengin kesme billurlarla müzeyyen antika vitrinleri, Japon sanatının en nadir numunelerinden şekil şekil geridonlar, etajerler bu geniş sahayı ve köşeleri, perişan ve ince bir maharet ve tertiple işgal ve tezyin ediyordu. Duvarlar, aynı Japon ipeklisiyle kaplanmış, pencereler bu kumaşı renkleri ve çizgileriyle der-âgûş eden bir başka ipekli ile süslenmiş, köşe bucak Fahri Cemal' in Avrupa'da seyahatlerinde en zevk-cû bir rikkatle ve zengin bir merakla topladığı küçük büyük antika ve heykel nefaisiyle ve cümlesi de büyük sanatkâr imzalarıyla puşadlar, ofortlar, akvarellerle örtülmüştü.
>
> Tavanda gömülmüş, oraya buraya mû-şikâf bir ahenkle serpilmiş şekil şekil, çiçek çiçek abajurlar, muhtelif elektrik düğmeleriyle salonu ziya dalgalarına boğar, mesela bazen şafak, bazen gurup, bazen mehtap şaşaasıyla ve rengârenk telâtumlarla telvin ederdi.
>
> *
>
> Cephesi, İstanbul'un en ilahi bir manzarasını teşkil eden ve bir tarafı hudutsuz Marmara ufku, uzakta dumanlar arasında mahmurlaşmış Bozburnu silsilesi, denizin üstüne dökülmüş ada zincirleri ve karşıda

Kazı köyünden Boğaziçi'ne doğru uzanan yeşil ve dûrâ-dûr tepelerden mürekkep manzaraya bakan salon, aksi cihete, apartmanın **[51]** içine doğru uzanarak dipte kadife bir perde ile kapanıyordu. Perdenin içerisi paranın ve iptilanın toplayabileceği en harika-engîz musiki aletleriyle müzeyyen bir ahenk mabedi idi.

Cephe tarafında bir kanat hainde diğer küçük bir salon vardı ki, Perran'ın bodvarı idi. Bodvar, büyük salondan geniş camlı bir kapı ile ayrılıyordu. Bu on altıncı Lui takımıyla mefruş ve her türlü teferruatıyla bir sanat ve zarafet yuvası idi.

*

Başka günler, Perran'da misafirlerine karşı şımarıkça bir eda bulunurdu. Hayatının bütün lüksünü, bütün servetini göstermek, onun en masum bir emeli idi. Âdeta çocukça tertiplerle misafirleri kamaştırmaya ehemmiyet verirdi. Mesela, perdesi toplanarak musiki salonu şık ve alayişli türlü musiki aletleriyle mekşûf bırakılır, boduvarla salon arasındaki çerçeve bükülüp açılarak tek bir nazarla apartmanın bütün zenginliği nazara çarpardı. Hâlbuki bugün camlı kapı kapalı ve bariz bezlerle örtülü, musiki köşesi kadife perdesi çekilmiş ve büyük salon mücerred, ayrı ve pek ciddi bir çehre arz etmekte bulunmuştu." (Rauf, 1927: 49-50-51)

Fuat İlhami dolayısıyla iki iç mekândan söz edilir. İlki Sirkeci'de Elalemci Han'daki yazıhanesidir. Burası güzel mobilyalarla döşenmiş küçük ama şık bir yuva olarak anlatılır. Yazıhane, Fuat İlhami ve Perran'ın tekrar birleştiği ve ayrılmamaya söz verdikleri yer olması nedeniyle önem teşkil eder.

Fuat İlhami'nin yazıhanesi gibi evi de detaylı olarak anlatılır; Şişli'de Bomonti İstasyonu'nun sol tarafında Şerbetçi Apartmanı'ndaki daire Perran'ın Fuat İlhami'yi görmeye gidişi ve Fuat tarafından kovulması dolayısıylaanlatılır.

Perran'ın Fahri Cemal'den gizleyerek Fuat İlhami ile görüştüğü otomobiller de dikkat çeker. Perran, üç görüşmeye de otomobille gider; görülme, tanınma endişesi çok yüksektir. İki karakter hayat yolculuklarını birbirlerine otomobilde anlatırlar.

7. Konu

Romanın okura sunuluş şeklinden de anlaşılacağı üzere eser, bir aşk romanıdır. Eserde Perran'ın Fuat İlhami'ye âşık olması ve iki gencin kavuştukları güne kadar yaşadığı olaylar anlatılır.

Eserin ana meselesi aşktır. Fahri Cemal gibi gerek geleneğin muhafaza edildiği zamanları gerekse Batılılaşmanın hız kazandığı dönemi görmüş bir adamın aşka bakış açısı detaylarıyla işlenir. Eserde çarpık ilişkilerin kökeninde Batılılaşma meselesinin yattığı alttan alta okuyucuya hissettirilir.

Fahri Cemal'in düşünceleri vasıtasıyla yazar gerçek aşkın engel tanımayacağını, mevki, para gibi maddi menfaatlerden tamamen uzak olduğunu dile getirir. Gerçek aşkın geçmişte kaldığı, artık ona ulaşmanın imkânsız olduğu ve bu imkânsızlığın verdiği acı okuyucuya hissettirilir. İstek, arzu, şehvet ve maddi menfaatler üzerine temellendirilen ilişkilere "aşk" adı verilmesinin riyakârlığı uzun uzun işlenir. Aşk adı altında yaşanılan bu menfaate dayalı ilişkiler yerilir. Yine de Perran ve Fuat İlhami'nin mutlu sona bağlanan ilişkileri aracılığıyla gençlerin birbirini saf bir aşkla sevebileceği, "gerçek aşk" için bir umut olduğu okuyucuya hissettirilir.

Roman boyunca işlenen bir diğer mesele kadının toplumdaki rolü, tolumun kadına bakış açısı ve kanunlarda kadının yeridir.

Perran'ın on dört yaşındayken akraba çocuğunun tacizine maruz kaldığı hâlde sırf başka bir erkeği -babasını- korumak için susması, toplumda kadının henüz çocukken bile fedakârlığa başlamak zorunda kaldığının en büyük göstergesidir.

Eserin başkahramanı aracılığıyla ele alınan bir diğer mesele kadının toplumsal hayattaki yeridir. Romanda Perran iyi eğitim almış, birçok el becerisine sahip olan, sanat ve edebiyattan anlayan bir kadın olarak kurgulanır. Okul bittiği andan itibaren hayatının evle sınırlı olması nedeniyle Perran gibi bir kadın bile kazandığı becerilerin zamanla yitirir. Eserde bu duruma üzülen ve bunu "büyük israf" olarak nitelendiren tek kişi Fahri Cemal'dir.

Perran'ın çalışma hayatında etkin bir rol üstlenmemiş, üstlenememiş olması, hayatta ayakta durmasını sağlayacak gücü elinde tutamayışı yaşamının sonraki dönemlerinde onu uçuruma sürükler. Baba vefat ettikten sonra bir başına kalan iki kadın sırf evi geçindirebilmek niyetiyle çözüm üretirler. Bu çözüm Perran'ın evlenmesidir. Eserde temeli sevgiye dayanmayan, "korunma" ve "sahip çıkılma" mantığıyla yapılan görücü usulü evliliklerin hüsranla biteceği dikkate sunulur.

Ayrıca dönem kanunlarının tamamen erkekten yana sergilediği tavır kadının elini kolunu bağlamaktadır. Boşanma hakkı dahi olmayan Perran "eşi" Şefik Nuri'nin kendisini metalaştırmasına boyun eğmek zorunda kalır.

"Birden başını çevirip dedi ki:

-Buradaki hayatın senin için değişip değişmediğinden hiç haberim yok. Fakat benim için yine aynı şey olduğuna eminim. Farzımuhal olarak böyle olmasa, sözlerin doğru olsa bile yine seninle kalıp Adanalara gitmektense intihar edip gebermeyi tercih ederim. Bunu böyle bil!

Şefik Nuri, tezyifkârane bir omuz hareketiyle gülerek:

[504] -İşte böyle, dedi; işte böyle. Daima aynı sözler. Evvela hakaret, sonra hıçkırık ve en sonra intihar tehdidi.

Ve tatlılaşmış bir sedayla yaklaşarak:

-Deliliğin lüzumu yok yavrum. Ben senin böyle deliliklerine hiçbir vakit müsaade edemem. Mademki her şeyi açık konuşuyoruz, bir Fahri Cemal Bey giderse, başka bin tanesi gelir. Dünyada en mühim şey yalnız hayattır. Her şeyden evvel yaşamak hakkımızı bilmeliyiz. Senin gibi bir kadın böyle ilk hücumda mağlup olup intihar ederse yüz bin kere yazıktır. Onun için, sen istemesen bile, arzuna rağmen cebren ve kahren seni sürükleyeceğim…

-Ne hakla?... diye sordu.

Mevcut olan hakkının kuvvetinden ve ceberutundan emin bir tavırla kocası cevap verdi:

-Bugün kocan biliniyorum… Ve kanun her karıyı kocasını takibe mecbur tutar…

Perran dişleri kilitlenmiş, elleri bir sinir silsilesiyle bükülmüş, yumrukları sıkılmış, haykırdı:

-Ben seni kendime koca tanımıyorum…

-Oh hanımefendi… Pek lütfedersiniz… Eğer sizin fikriniz ve arzunuz makbul olsaydı, ne ise… Fakat kanun bereket versin ki böyle şeye kulak asmıyor… Kanun seni bugün benim zevcem olarak bilir ve bana senin arzuna her hukuku bahşeder…

[505] -Ben de boşanırım… Hiçbir vakitte kanun bir kadını arzusu hilafına bir erkeğe bağlamaz…

-Boşamak yalnız erkeğe verilmiş bir haktır… Bir kadın öyle istediği vakit boşanabilseydi işi pek kolay olurdu. Yani kanun maddini millet meclisinden çıkmış olsaydı belki işine yarayacak birkaç madde bulurdun… Hâlbuki daha encümende müzakere halinde bulunuyor ve meclisten kabul olunup çıkıncaya kadar daha kim bilir ne kadar vakit

> geçecek… O zamana kadar ben seni yüz bin kere Adana'ya sürükler götürürüm… Anlıyor musun? Hayatlarımız birbirine zincirlenmiştir ve onları ayırmak imkânını bulamayacaksın… Cebren ve kahren bana itaatle beraber yola çıkmaya mecbur olacaksın…" (Rauf, 1927: 503-504-505)

Eserde, kadının "eşinin zulmünden" kurtulmak için dahi başka bir erkeğe ihtiyaç duyması acı bir gerçek olarak nitelenir. Perran'ın boşanabilmesi, Şefik Nuri gibi bir adamdan kurtulabilmesi, "metresi" olmaya razı olduğu Fahri Cemal'in merhametiyle gerçekleşir.

Eserde Perran-Fahri Cemal ilişkisiyle yaş farkından doğan sorunlar da ele alınmıştır. Roman boyunca Fahri Cemal'in kıskançlık, aldatılma korkusu, gençliğini yitirmiş olmasından kaynaklanan öz güven eksikliği dolayısıyla yaşadığı iç çekişmeler, buhranlar uzun uzun anlatılır. Fahri Cemal'in kendisinin yarı yaşındaki bir kadınla sürdürdüğü ilişkiden kaynaklanan buhranlardandoğan kıskançlık duygusu altında Perran'ı sürekli gözlem altında tuttuğu gerçeği onu her saat başı telefonla araması, gittiği yerlerde dostu Hidayet Hanım'ın gözetimine emanet etmesiyle ifade edilir. Ayrıca Perran Fahri Cemal olmadan hiçbir yere gitmez ve onun izni olmaksızın gidemez.

Fahri Cemal dolayısıyla işlenen diğer bir tema ise; gençlere düşmanlığa varan bir nefretle beslediği öfkedir. Gençleri "aç kurt sürülerine" benzetir. Onları başkalarının hakkına göz dikmekle, hayatta hiçbir darbe almadıkları için başkalarının hakkına tecavüze yeltenmekle suçlar ve onun iç çekişmelerine uzun uzun yer verilir.

Eserde işlenen son mesele, toplumun alışık olmadığı Avrupai yaşam tarzına, o düzene yavaş yavaş girmek yerine birden dâhil olmasıyladoğan uyumsuzluklar, yanlış Batılılaşmadan kaynaklanan sorunlardır. Toplumun "medenileşmek" adı altında yaptığı davetlere alışık olunmadığından, Batı kültürünün tam anlamıyla anlaşılmadığından, geçişin çok hızlı ve düzensiz olduğundan dem vurulur. Toplumun anlamadan, benimsemeden uyum sağlamaya çalıştığı bu durumda düştüğü özentilik ve yapmacıklık, bu tarz balolara, çay davetlerine katılanAvrupa'yı görmüş ve orada eğitimkişilerle diğerlerinin kıyaslanması aracılığıyla okuyucuya daha net hissettirilir. Tıpkı

Fikret Bey ve kız kardeşinin dansından sonra, Şefik Nuri'nin yaptığı dansın anlatımına yer verilmesi gibi:

> "Fahri Cemal:
>
> -Biçimsiz olan yalnız oyun oynayanlar değil ki… Diye mukavele etti.
>
> Etrafta her şey, herkes ve her harekette bir sahtelik, bir özenmelik var… Yalnız oynayanlar değil, oturanlarda da aynı teenni, aynı pişkin ve kusursuz görünmek arzusu var ki insanı katıltacak… Bugünkü bu çorba hayatımız için en muvaffak tavır ve vaziyet bence samimi ve tabii davranmak olduğu halde, hep birden sahtelikler ve yapmacıklarla meşgulüz… Tavırlar, sözler, süsler her şey hep yapma ve sahte! Samimi, olduğu gibi görünen hiç kimse yok… Herkes kendini kıymetinden bin misli fazlaya satmak hevesinde, hepsi de: "Ben, yalnız ben bilirim ve ben yaparım… Benim gibi kimse yoktur." iddiasında… Hâlbuki bilemezsin… Ve yapamazsın… Çünkü bu işler için yalnız kitap ve hatta görgü bilgisi kâfi değildir… İtiyat ve ünsiyet de lazımdır… Dans için olduğu gibi, hal ve tavır içinde mutlak bir ahenk lazımdır; dans için olduğu gibi, bunun içinde uzun bir mülâzemetler derin bir itiyat lazımdır… Bin itina, bin ihtimamla yetişmek, bu şeylerin içinde kaynamak, uzun uzun bunlarla istinas etmek lazımdır ki, bizde bu mümkün değildi… Daha dünkü hayatımızı düşünelim… Ne idi? Erkekler kahve ve kıraathanelerde, kadınlarımız komşuda yahut dere kenarlarında, birbirinden uzak, tavır ve kıyafet hususunda tabii olarak en müferrit bir lakaydi içinde değil miydik?.. İki günde bu hal değişip yerine asırlarca aynı mutena yaşayış içinde incelmiş Garp medeniyetlerinin limonluk hayatı elde edilir mi?.. Bir insan yalnız bunu düşünüp sahtekarlıktan utanmalıdır… Hâlbuki olsa olsa dört buçuk kitap malumatıyla etrafına muaşeret numunesi gösterenler mi ararsın?.. Bütün erkânıyla lakırdı etmek kesbi ve irsi bin istidat ve bin melekeye muhtaçtır… Hâlbuki sonra mesela nefes almak, sadece durmak ve etrafına bakmak gibi en tabii, en garizi hareketler var ki, bunlarda ahenk ve ölçü temin etmek en müşkül ve en ince bir sanattır… Erbabı, bir insanı, sadece duruşundan ölçer, biçer, imtihan eder de tutar koyuverir… Sonra bu beyler ve hanımlar gülünç kıyafet iddialarıyla, dünyayı velveleleriyle doldururlar…
>
> *
>
> Bu esnada, uzun boylu bir erkekle genç ve zarif bir kadın dans sahasına dâhil oldu. Bu Fahri Cemal'in fikir ve iddiasını en parlak bir misal ile tahkik ve ispat eden canlı bir misal oldu." (Rauf, 1927: 14-15-16)

8. Anlatıcı ve Bakış Açısı

Eserde ilahi bakış açısına sahip üçüncü tekil şahış anlatıcı kullanılır. Eserde kahramanların iç dünyası, içsel çatışmaları büyük yer kaplar. Fahri Cemal'in yaşlılık ve gençlik hakkındaki fikirleri, Perran'ın kendini aldatmasıdurumunda yapacaklarını tasavvur etmesi, Perran'ın Fahri Cemal ve Fuat İlhami arasında kaldığında yaşadığı çatışmalar eserde uzun uzun anlatılır. Bu iç çatışmalar ve konuşmaların ilahi bakış açısıyla anlatılması, kahramanların duygu dünyasınında tüm detaylarıyla yansıtılmasını sağlar.

9. Dil ve Üslup

Dilde sadeleşme tartışmaları özellikle Tanzimat döneminde edebiyatçıların gündemine oturmuş ve "toplum için sanat" yapma arzusundaki, edebiyatı toplumu eğitmek için araçsallaştıran sanatçılar bu süreçte halkın anlayabileceği bir dille metin üretme gayesi gütmüşlerdir. Servet-i Fünûn dönemi sanatçılarının dil ve üslup konusundaki tavırlarını belirleyen başlıca etkenlerin II. Abdülhamit yönetimi ve söz konusu edebiyatçıların Batı dilleri ve edebiyatlarıyla kurdukları ilişki olduğu söylenebilir. İsmail Parlatır Servet-i Fünûn sanatçıları hakkında şu saptamayı yapar:

"Servet- î Fünûncuların dil ve üslup konusundaki düşüncelerini iki grupta toplanabilir:

1. 5. 1. Osmanlıca ve Tasviye-i Lisan,

1. 5. 2. İfade ve Üslupta Yenilik." (Parlatır, 2011: 544-548)

Parlatır, "Osmanlıca Tasfiye ve Lisan" başlığı altında Servet-i Fünûn sanatçılarının dil ve sadeleşme konularında belirttiği fikirleri şöyle izah eder: Rıza Tevfik; bir dilin alfabesinin kaba kuvvetle değiştirilmesinin mümkün olmadığı, bir kelimeyi inşa etmek bile çok zor iken bir dili yeniden inşa etmenin çok büyük güç gerektirdiği, diller arası etkileşim ve alışverişin durdurulamayacağı üzerinde durur.

Tevfik Fikret ise; Osmanlıcanın uzun yıllardır kullanılan bir dil olduğuna, Arapça ve Farsça kelimeleri ve tamlamaları dilden atmanın anlatım açısından yaratacağı güçlüklere, bunun anlatıma faydadan çok zarar

getireceğine dikkat çeker. Ayrıca sadeliğin bir alt basamağının adilik olduğunu savunur.

Halit Ziya; yazı dilinin konuşma diline mümkün olduğu kadar yaklaştırılması ve İstanbul Türkçesinin esas alınması gerektiğini dile getirirken Hüseyin Daniş, Osmanlıcanın üç dilin birleşimi olduğunu, dildeki meselelerin çözümünün lûgat yapmak olduğunu savunur.

Parlatır, "İfade ve Üslupta Yenilik" başlığı adı altında Servet-î Fünûn sanatçılarının üslupta yaptığı yeniliklere dikkat çekerek Süleyman Nazif, İsmail Safa, Cenap Şahabettin ve Hüseyin Cahit gibi isimlerin üsluba büyük bir yenilik getirdiğini vurgular. Servet-i Fünûncular; "elfâz-ı garibe" olarak adlandırılan lafzların, alışılmışın dışında kullanılan tamlamaların garip karşılanmaması gerektiğini savunur ve bu kullanımların sanatçının ruhunu, zevkini, hayal ve anlatım gücünü ifade edebilmesi için bir zaruret olduğuna dikkat çekerler.

Dönem sanatçılarının başlıcalarından olan Mehmet Rauf da, dil ve üslup konusunda benzer görüşleri benimsemekle birlikte bu tezde incelediğimiz Son Yıldız adlı eserinde daha sade bir dil kullanır. Metinde Arapça ve Farsça tamlamalara oldukça nadir rastlanır. Fakat eserin yayımlandığı dönemin dil özellikleri bağlamında incelendiğinde, Son Yıldız'da dönem itibarıyla kullanımı daha az tercih edilen kelimeleri kullandığı gözlemlenir. Yazarın eserde Fransızca ve İtalyanca kelimelere de sıkça yer verdiği tespit edilmiştir.

II. BÖLÜM

SON YILDIZ-METİN

Mehmet Rauf

SON YILDIZ

Büyük Aşk Romanı

Suhulet Kütüphanesi

Semih Lûtfî

«Gündoğdu» Matbaası

[3] Yalnız hayatımın değil, ruhumun da en ezeli refikasına;

Sevgili Zezi! Sen ki, benim ilk veya son değil, bütün hayatımın bir tek yıldızısın; elemli ve feci bir hastalığın mihriban mevcudiyetinle en parlak bir saadet içinde geçirttiğin elemli ve feci günlerinde kalem tutmaktan aciz, zavallı elimin maluliyetine çâre-sâz olarak kıymettar yardımınla beraber yazdığımız bu romanı o günlerin emsalsiz nefasetinin bir hatırası olmak üzere senin muazzez ismine ithaf etmeme elbet müsaade edersin, değil mi yavrum?...

Beyoğlu, 27 Teşrîn-i Sânî, 1927

Mehmet Rauf

[4]

[5] BİRİNCİ BÂB

İlk Temas

Oto, danslı çay için dış camları kalın ve yüksek perdelerle örtülü Tokatlıyan'ın köşesinde durunca, içinden evvela avukat Şefik Nuri'nin genç zevcesi Perran indi, onu "Şehrah" -İstanbul gazetelerinin en parlak ve en mamuru- sahibi ve başmuharriri Fahri Cemal takip etti.

Perran müdebdeb şenşilla mantosunun aguşunda büzülmüş, küçük vücuduyla âdeta kaybolmuş, tarab-engîz bir şitâbla dış kapıdan sekerek iç kapıya koştu. Gerek gazetesinin bütün memleketteki ehemmiyetinden, gerek büyük servetinden, bahusus gerek daima çok çetin ve çok kuvvetli baş makaleleriyle pek muvaffakiyetli edebî eserlerinden dolayı matbuat ve edebiyatta meslektaşları arasında pek ciddi bir hürmetle "üstat" diye çağırılan Fahri Cemal şoförüne emir verdikten sonra ilerledi ve iç kapıda genç kadının kendini sabırsızlıkla beklediğini görünce acele etti.

Büyük salona girdikleri zaman evvela ikisi de etrafı süzerek turladılar, sonra kalabalık arasında kendileri için evvelce ayrılmış masaya ilerlediler.

[6] İçeri girdikleri vakit ön masaları hemen kâmilen doldurmuş olan hâzırûn ikisini de mütemerkiz nazarlarla pek şiddetli bir tecessüs ateşine maruz bıraktılar; hissolunacak derecede hareketler, fısıltılar, mırıltılar oldu.

Ön köşede küçük bir masayı ihata etmiş olan bir hanımla iki bey bilhassa pek alakadar olmuşlardı.

Kadın telaşlı telaşlı arkadaşlarını sarstı:

-Vay, bakınız bakınız!... Üstat yeni metresiyle! dedi.

Öbürü, yaşlıca bir bey: -Herif kadını az zamanda pençesine nasıl aldı yahu, diyordu; bakınız, ihtiyar kurt hiç çekinmeden zavallıyı Tokatlıyan'a, tedansa kadar yalnız başına nasıl getiriyor! Kocası bunu görmüyor mu Allah aşkına?

Sürme ve boya hususunda ölçüyü pek fazla geçmiş görünen hanımefendi:

-Daha doğrusu asıl: "Kadın adamcağızı nasıl kıskacıyla sıkıştırdı!" demek lazım, dedi.

Üçüncü arkadaşları, pek şık ve pek genç bir bey: -Ne o, ne bu, diye mukabele etti; en doğrusu: "Avukat Şefik Nuri Beyefendi, karısının sayesinde üstadın kasasına nasıl yerleşti, kuruldu!" demelidir… Çünkü haydi Fahri Cemal Bey genç ve güzel bir kadına, avukat bey üstadın çek defterine kavuştu diyelim… Bu işte kadıncağızın ne kârı olduğunu ben anlamıyorum… Üstadın ak saçları mı, yoksa ellilik vücudu mu?... Böyle yavru ve şâyân-ı perestiş bir kadına bütün servetini ve bütün hayatını dünyada zevkle kim feda etmez ki?... Hâlbuki **[7]** bu tarafta Şefik Nuri ömründe göremeyeceği bir sefahat içinde çifte metreslerle ömür sürüyor…

Kadın tekrar atıldı: -O da nasıl lakırdı Allah aşkına? Perran gece gündüz otomobilden inmiyor, sonra sürdüğü hayat… Bir kere arkasındaki kürke bakınız… Böyle kürkü kaç kadının sırtında görüyorsunuz? Lâ-akal yedi sekiz yüz liralık bir şey… Güzel, yavru kadın bütün İstanbul'da yalnız o hanım mı kaldı?...

İki erkek ikisine birden itiraz ettiler: -Yav, Allah için kadın bunun bin misli fazlasına da layık… Aferin üstada… Adam kazanıyor ama hakkıyla yemesini de biliyor! Böyle bir kadına dünya feda… diye söylendiler.

Kadın, hırsından boğuluyor gibi, son bir gayretle yeni bir itiraz daha savurdu:

-Yalnız kazandığı mı? Onun serveti babadan kalmadır… Eğer yalnız kazandığına kalsaydı…

-Ne o beğenmiyor musun? Son günlerde "Şehrah" ın tab'ı yirmi beş bine çıktı diyorlar! Yirmi beş bin gazete ne demektir bilir misiniz? Günde beş yüz, yani ayda lâ-akal on beş bin lira!... Bunun yarısını masrafa çıkarsanız ayda yedi sekiz bin lira bir varidat demektir… Eski servet de caba!...

*

Bu esnada üstat ile genç kadın bütün nazarların haset ve bed-hâhlık zehirleri ile muhat ve muakkab, karşı köşeye yakın boş masalarına gitmişlerdi; Perran kürkünü çıkarmak istedi, Fahri Cemal pür-şitâb **[8]** ve pek genç bir tehalükle yardım etti; Perran kürkün sıcak koynundan -bir tür tırtıldan çiçeklenen muhteşem bir kelebek gibi- tulu etti ve latif bir vaz'la sandalyeye oturdu.

Fahri Cemal uzun boyu, saçlarının beyaz çerçevesi içinde demuy ve hâkim bir ifade ile mümtaz ve pür-vakar matruş çehresile, ağır ağır kendi paltosunu da çıkarıp garsona teslim etti; üstat hayattaki ehemmiyetini müdrik mühîb seciyelere has mütehakkim bir nazarla etrafını süzüyor, tavırları ve nazarları faal ve müdekkik bir mizaç irâe ediyordu.

Oturduğu vakit ilk nazarı harîs gözleriyle sağına soluna bakan Perran'a in'itaf etti; o anda gözlerinin dürüştîsi nihayetsiz bir halavetle dalgalanarak:

-Bugün yine görülmemiş bir şaşaa ile fröhzansın Peri, dedi.

*

Genç kadın, hakikaten lâ-yezâl bir neşe ve hayat membaı gibi pür-cûş u hurûştu. Bütün vücûhunun ezeli tele'lü'leriyle durmayıp pırıldayan pek nadir, pek şahane bir pırlanta gibi ilahi bir izmihrâr ile iltima' ediyordu. Şakaklarında ve alnında köpüklenen saçlarına rağmen küçük bir başı vardı; bu küçük çehre her an bin bir sual nevazişiyle alevlenen, bütün müşahede ve muhavere cereyanlarına göre renkten renge, manadan manaya giren küçük etli dudaklarıyla bir şiir, bir cazibe harikası idi. Fakat asıl şahsi mana ve ifadesini veren şey gözleri idi. Bahr-i muhitlerin ölçülmez derinliklerinde uzak ziya huzmeleriyle mevcelenen **[9]** müphem gölgeli bir renkle, ne sarı ne yeşil denilemeyecek, daha doğrusu, şimdi bu şimdi öteki iltima'yla dalgalanan bu gözler, renklere göre, şimdi saf ve masum, şimdi şeytan ve pür-hud'a, sonra mülâtif ve pür-bûse, daha sonra en sermest bir teslimiyetle bayılan, fakat hemen şuh ve pür-işve bir nedametle tereddüt eder gibi rehavetlenen, gayr-i mahsûs handeleri, ketum serzenişleriyle genç kadının nihayet derece hassas ve zevk-perver ruhunu bütün ânâtıyla aksettiren nazarlarıyla çehrenin ifadesini tezyin ediyor, canlandırıyordu.

Genç kadın, üstadın hitabı üzerine gözlerini ona kaldırdı, nazarında cûşâcûş bir saadet aleviyle: -Sahih mi? diye sordu. Sonra, sadece cevap verdi:

-Pek mesudum da…

Evet, bu yalnız güzellik değil, aynı zamanda saadet küşayişi idi. Filhakika ruhunun bütün kuvvetiyle en müşâ'şâ bir saadet semasında uçuyordu. Gayr-ı kabil-i tahakkuk zannettiği en hayalî, en uzak emellerine nail olmuştu. Daha geçen baharda kocasıyla bu hayata ne kadar uzaktılar. O zaman gazetelerde bu yeni hayat havadislerini, çay ve balo âlemlerini okuyup ötekinden berikinden tafsilatını işittikçe, dalgaları arasında şinâverlik için dünyaya geldiğine emin olduğu bu parlak zevk ü sefâhat hayatına karşı ihtirâs-perver kadınlığının bütün hasreti, bütün iştiyakıyla içi sızlar ve bu emelleri kocasının refakatindeki fakir hayatta gömmek mecburiyeti ona pek acı gelirdi.

*

[10] Fakat Şefik Nuri bir gün bir dava münasebetiyle "Şehrah"a gitti, Fahri Cemal'le görüştü; bu temas sâhib-i imtiyâz beyle aralarında gayr-i me'mûl bir samimiyet hâsıl etti ve hayatları için feyzâ-feyz bir inkişafı mucip oldu. Fahri Cemal kocasını gazetesinin maaşlı avukatı olarak kabul etti, Perran'a karşı son derece alaka ve şefkat gösterdi; onların İstanbul'dan Nişantaşı'na nakillerini teşvik ve temin etti. Zengin ve sâhib-i nüfûz bir adamın bulacağı bütün suhûletler ve yardımlarla mağazalara gayr-i mahdûd krediler açtırdı; öyle ki, şimdi Perran, geçen bahar o kadar uzak olduğu hayata yalnız dâhil değil, en mülûkâne bir saltanatla âdeta hâkim yaşıyordu herkesin üstada karşı bin bir his, bin bir hesapla gösterdiği nihayetsiz hürmet ve itibar sayesinde bütün salonlar kendilerine açılmış, bütün mahâfil onlara serfürû etmişti. "Şehrah" ın debdebeli otosu gece gündüz istediği saatte tek bir telefonla emrine şitâb ediyor, genç kadın bir balo, bir müsamere, bir oyun, hâsılı tek bir zevk ve eğlence fırsatını kaçırmıyor ve bunların hepsinde, tahsil – kısmen High School'da kısmen Sörler'de- ve terbiyesi ile bir şehr-yâr saltanatı sürüyordu.

Kocasına kalsaydı, kazandığı para ile ancak İstanbul tarafında mutavassıt bir hayat temin edebilecekti. Hâlbuki üstat sayesinde ne istese hemen tahakkuk ediyordu. Hatta bazı arzuları daha izhar ve ifade değil, teşkil

bile etmeden keşfolunup derhal tatmin olunuyordu. Fahri Cemal gayet kibar, nihayet derece necip ve hassas ve emsalsiz bir derecede nazan ve tatlı bir adamdı; onun sayesinde Nişantaşı'nın **[11]** en mu'tena bir apartmanına taşınmışlar, en zarif en zengin eşya ile üç gün içinde evleri baştanbaşa döşenmiş, süslenmiş ve gardırobu en mu'tena, en şık elbise ve levazımla zenginleşmişti.

Perran, bütün bu teferruatı tekrar düşünüp kalbinden taşan hürmet ve şükran sıcaklığıyla tekrar gözlerini kaldırdı; bu esnada Fahri Cemal'de ona baktığından nazarlar tekrar birbirine tesadüf etti. Genç kadının gözünde ne kadar nihayetsiz bir saadet güneşi varsa öteki o kadar derin bir elem gecesine boğulmuştu. Onun en gayr-i mahsûs ânât-ı tahassüsât-ı der-akab bütün dikkati ile keşfetmeye alışmış olan Perran heyecanla:

-Ne oldunuz, niçin karardınız? diye sordu.

Üstat gözlerini çevirerek: -Hiç, diye cevap verdi.

Hâlbuki bütün etrafındaki insanların en derin bir gıpta ile kıskandıkları bu adam şu anda en zehirli elemlerle kahroluyordu. Demuy erkeklere mahsus tam bir aşk mizacı ve ihtirasıyla bu magbût saadetinin bütün feci maluliyetlerini görüyor ve bunun ne kadar lerzan ve kabil-i zevâl olduğunu düşünüyordu. Genç kadının onun kolları arasında pek pervaza müheyya bir kuş olmasından daima olduğu gibi bilhassa şu anda kalbi burkuluyor, şimdi yine onu raks için genç ve parlak göğüslere teslim edeceğini ve bu şen, kuş ve çılgın vücudun bu temaslarda nadiren raşelerle sarsılacağını bildiği için bütün mevcudiyeti elem ve kahır kasırgaları arasında yuvarlanıyordu.

Bugün, yarın olmazsa, elbette yakın bir diğer gün onu böyle yabancı kollara bütün bütün terk ve başka aşklara kâmilen teslim etmek lazım **[12]** gelmeyecek miydi?... Bugün vakıa elli yaşının bütün muhabbet ve kuvvetiyle hâkim idi, fakat yarın, öbür gün, yaşı ilerleye ilerleye onu ezmeyecek miydi?... Aralarında lâ-akal yirmi beş senelik bir fark vardı haydi beş sene hatta on sene daha dayansın, bu fark mecburiyetiyle bir gün nasıl olursa olsun ona vedaya mecbur kalmayacak mıydı?

Genç kadına karşı ruhu her an mütezayit ve ebediyen hâkim ve daim, kahhar ve canavar bir ateşle memlû idi; hatta hatta… O zamana kadar en sathi tezahürlerine varıncaya kadar hayata karşı çılgın bir incizapla lerzan ve pür-cûş olan bu genç, bu bin kere, yüz bin kere genç ve ateşli kalp ve vücut o vakte kadar sadakatle, muhabbetle bekleyebilecek miydi?... Genç bir aşk onu çekip kendisinden ayıramaz mıydı?...

İşte Fahri Cemal bu endişe girdaplarına yuvarlanmış, alnı bu üzüntülerle kırışmış, çukurlaşan gözleri bu elem derinliklerinde zulmetlere boğulmuştu.

*

Şimdi dans başlamıştı. Evvela, musiki harekete geldiği zaman, bir an, etraftan aletlerin zevk-âlûd davetine şitâbda bir tereddüt görülmüş, sonra en cüretkâr bir çift ayağa kalkmış, onu gören diğerleri birer birer ortaya çıkmışlardı.

Fahri Cemal, ilk gençliğinden itibaren, dansa en meclup bir iptila ile meftundu. Daha o zamanlar, Avrupa'ya gittikçe, dans en çılgın bir inhimakla kavuştuğu eğlence olur, halavetle oynayamayanların müşkülpesentlikle tenkitten hali kalmazdı. Dansın, bir kimsenin yalnız **[13]** şahsi zevki için dönmekten ve sıçramaktan ibaret bir şey değil, bilhassa seyredenlerin haricen nazarını taltif için tertip edilmiş bir manzume olarak telakki ederdi. Onun nazarında bunda bin bir şart, bin bir sanat vardı. Bunun için daha gençken rast gele sıçrayanlara, öylece dönenlere karşı kendini zapt edemeyecek kadar isyankâr asabiyetler hissederken mürur-i zemânla, bu hal sükûnet bularak, evvela şiddetle tenkit ve itiraza, sonra sonra şimdilerde sakin bir istihzaya munkalip olmuştu.

İşte orada, ortada, kasırgaya maruz kalmış serseri yapraklar gibi rast gele dönen çiftlere dudaklarında onun kanlı simasına pek yakışan müstehzi ve filozof bir tebessüm peyda olmuş, eğlenceli nazarla bakıyordu.

O anda gözü tekrar Perran'ın simasına ilişti, onda da aynı manayla yıldızlanmış bir tebessüm gördü.

Bu her gönlün fikr-i hayât temasları sayesinde birbirine o kadar hulul etmişlerdi ki, yan yana otururken veyahut karşıda başkalarıyla bulunur veya konuşurken, biri diğerinin ne düşündüğünü, ne söylediğini veya ne hissedip ne fikirde bulunduğunu keşf ve tahmin edebiliyordu. Genç kadın pek uyanık ve pek canlı mevcudiyetini bütün hararetiyle o zamana kadar nispeten uzak kaldığı fikir ve sanat sahasında mecburiyetle yabancı bulunduğu şeylere karşı son derece bir nebahat ve kesafet peyda etmişti. Perran onun sayesinde nasıl derinleşmiş ve yükselmiş ise, Fahri Cemal'de genç kadının tesiriyle his ve hararet âlemindeki galeyanlarla ateşlenmiş, yeni aşklarla gençleşmişti.

[14] Genç kadın başkalarının lakayt kaldığı ciddi şeyleri düşünceli bir merakla takip ediyor, üstat da kendisi için hafif telakki edilebilecek şeylere, gençlere müteallik iştigâlata aynı derecede merbutiyet gösteriyordu. İşte bu tesirle idi ki, Perran dans hakkında üstadın bütün mütalaalarını benimsemiş, dansı aynı fikirle ve aynı takdirle telakki ediyordu. Bunu memnuniyetle gören Fahri Cemal, şimdi bir tasvip tebessümü ile kendine bakınca, genç kadın:

-Ne biçimsiz oynuyorlar, değil mi? dedi.

Fahri Cemal:

-Biçimsiz olan yalnız oyun oynayanlar değil ki… diye mukavele etti.

Etrafta her şey, herkes ve her harekette bir sahtelik, bir özenmelik var… Yalnız oynayanlar değil, oturanlarda da aynı teenni, aynı pişkin ve kusursuz görünmek arzusu var ki insanı katıltacak… Bugünkü bu çorba hayatımız için en muvaffak tavır ve vaziyet bence samimi ve tabii davranmak olduğu halde, hep birden sahtelikler ve yapmacıklarla meşgulüz… Tavırlar, sözler, süsler her şey hep yapma ve sahte! Samimi, olduğu gibi görünen hiç kimse yok… Herkes kendini kıymetinden bin misli fazlaya satmak hevesinde, hepsi de: "Ben, yalnız ben bilirim ve ben yaparım… Benim gibi kimse yoktur." iddiasında… Hâlbuki bilemezsin… Ve yapamazsın… Çünkü bu işler için yalnız kitap ve hatta görgü bilgisi kâfi değildir… İtiyat ve ünsiyet de lazımdır… Dans için olduğu gibi, hal ve tavır içinde mutlak bir ahenk **[15]** lazımdır; dans için olduğu gibi, bunun içinde uzun bir mülâzemetler derin bir itiyat lazımdır… Bin itina, bin ihtimamla yetişmek, bu şeylerin içinde kaynamak, uzun uzun bunlarla istinas etmek lazımdır ki, bizde bu mümkün değildi… Daha dünkü hayatımızı

düşünelim… Ne idi? Erkekler kahve ve kıraathanelerde, kadınlarımız komşuda yahut dere kenarlarında, birbirinden uzak, tavır ve kıyafet hususunda tabii olarak en müferrit bir lakaydi içinde değil miydik?... İki günde bu hâl değişip yerine asırlarca aynı mu'tena yaşayış içinde incelmiş Garp medeniyetlerinin limonluk hayatı elde edilir mi?... Bir insan yalnız bunu düşünüp sahtekarlıktan utanmalıdır… Hâlbuki olsa olsa dört buçuk kitap malumatıyla etrafına muaşeret numunesi gösterenler mi ararsın?... Bütün erkânıyla lakırdı etmek kesbi ve irsi bin istidat ve bin melekeye muhtaçtır… Hâlbuki sonra mesela nefes almak, sadece durmak ve etrafına bakmak gibi en tabii, en garîzî hareketler var ki, bunlarda ahenk ve ölçü temin etmek en müşkül ve en ince bir sanattır… Erbabı, bir insanı, sadece duruşundan ölçer, biçer, imtihan eder de tutar koyuverir… Sonra bu beyler ve hanımlar gülünç kıyafet iddialarıyla, dünyayı velveleleriyle doldururlar…

*

Bu esnada, uzun boylu bir erkekle genç ve zarif bir kadın dans sahasına dâhil oldu. Bu Fahri Cemal'in fikir ve iddiasını en parlak bir misal ile tahkik ve ispat eden canlı bir misal oldu.

O karmakarışık kaynaşan kalabalık içinde bu çiftin oyunu, yalnız **[16]** gözleri değil aynı zamanda ruhu da telziz eden şahkâr bir raks numunesi idi. Öyle ki, hiç dans hakkında fikirleri olmayanlar bile, bu güzel şey huzurunda meftun ve müncezib, en derin takdirle bakıyorlardı.

Perran:

-Aman, ne güzel oynuyorlar… Değil mi? diye tahassür etti.

Fahri Cemal:

-İşte… diye cevap verdi; her gün söylemez miyim? İşte dans budur…

Hakikaten bu oyun diğerlerine benzemiyordu ve oynayanların tepinme ve sarılma zevki, hatta yalnız göz ve ruh içinde bir zevk değildi; gözü ve ruhu telziz ettikten başka haddini aşıyor, sâmiayı şammeyi de taltif eden, tesiri şümullü ve devamlı bir lahn ve ahenk ziyafeti oluyordu.

Genç kadın, meftun, meshur, dansı seyrederken Fahri Cemal şimdi en mesut bir küşayişle onu tetkik ve temaşa ediyordu.

Perran zevkinden titriyor, kıvranıp bükülüyor, gözlerinin etrafı siyahlanıp çürüyerek, yanakları solmuş:

-Aman, ne güzel, ne güzel, diye mırıldanıyordu.

Sonra, müteheyyiç bir sesle:

-Kim acaba bunlar? diye merak etti.

Taze, müştak ruhunun bütün zevk-perverliği ile lerzan ve sermestti. Gözlerinde en galeyanlı vecd dalgaları, bütün çehresinde bu vecdin en iltihaplı cûş u hurûşu telâtum ediyordu.

İnce burun kanatları tıpkı en mahrem der-âgûş anlarında olduğu **[17]** gibi, ateş ve ihtirazla titriyor, dudakları derin bir surette mütehassıs olduğu zamanlara mahsus bir harika ile, büzülüp toplanarak, kalınlaşıyor, rengine kesafet gelerek ayrı bir hayata malik ayrı bir mevcuda[t]mış gibi pür-zevk ü hayat, münferit bir şahsiyet iktisap ediyordu.

Fahri Cemal onu böyle anlarda kelebeğe benzetiyordu.

Mayıs ayına mahsus rengârenk yeşilliklerle köpürmüş kırlarda bin bir rengi, bin bir rayiha ile sarhoş olarak, pırlantalı çiçekler üstünde can veriyormuş gibi, bitap ve nalende hiçbirine konmaya cesaret edemeksizin yüz tanesine yaklaşarak, temas ederse ölecekmiş zannı veren perişan bir pervaz ile titreyerek süzülen, bükülen, akıp uçan bir kelebek!

Böyle derin bir surette mütehassıs olduğu zamanlar bir kelebek ve tabii halinde, mesela tuhaf bir şeye gülerken, tatlı bir şey dinlerken, güzel bir şeye bakar veya neşe ile bir şey naklederken de bir kuş… Evet tıpkı… Şen cıvıltılarla seken küçük hareketlerle sıçrayan, kısa hamlelerle çırpınıp zıplayan fırlayıp havalanan lerzan ve Perran, çalak ve pervazkâr mini mini oyunlarla boynunu kuyruğunu oynatan tutulup ele geçmez ve yalnız bunun için ruhu en ateşîn bir hasretle kudurtan bir kuş… Tıpkı… Evet, tıpkı!

Ve gözlerine birden hücum eden sıcak yaşlarla düşündü ki o dünyaya yalnız sevmek ve sevilmek için yalnız zevk ve aşk için gelmiş bir mahluk, bir

elem ve şehvet, bir gözyaşı ve ihtilaç mahlûkuydu. Pek müstesna ve pek derin hilkatlere has bir hassasiyetle zevke ne kadar meclup ise, elem ve hicrana da **[18]** o kadar incizabı vardı. Zevkle elem onda o kadar birbirine karışırdı ki, en sermest zamanlarda hıçkırır ve hıçkırık saniyelerinde bayılırdı.

*

Gözleri kapalı, elem ve hicran girdaplarında kaynarken, Perran'ın sesini işitti:

-Vay, Hidayet Hanımefendiler geliyorlar.

Silkindi kendini topladı.

Evet. Nişantaşı'nın meşhur "Ayçiçeği" geliyordu. Yüzünün müfrit arzaniliğini daima fazla açık bulundurduğu katmerli gerdanıyla telafi ederek görünüşünde tevazün teminini çalışan Hidayet Hanımefendi, çehresine gerdanının iltihakıyla peyda olan geniş katreden dolayı "Ayçiçeği" unvanını bi-hakkın kazanmıştı. Elli yaşlarında olmalı idi, bu geniş yüzün altında arzanelikte onunla fazla bir muvaffakiyetle rekabet eden vücudu kendisine muka'ar bir dev aynasına akseden yassı bir fıçı şeklini veriyordu.

Hiç eksik olmayan yayık ve hayır-hevah tebessümü ile yaklaşıyordu. Yanında kızı ile gelini ve damadı vardı.

Hidayet Hanımefendi her ne kadar ilk nazarda şeklen nahoş ve gayr-i tabii bir tesir veriyorsa da pek temiz ruhlu pekiyi kalpli bir kadın olduğundan, Fahri Cemal onu en hararetli bir hürmetle ve son derece severdi. İkram için ayağa kalktılar, sandalye taktim ettiler. Ayçiçeği Hanımefendi Fahri Cemal'in sağında Perran'ın taktim ettiği kendi yerini kabul etmedi, onları ayırmak istemediğini göstererek, pek **[19]** merasim-perver bir kahkahayla üstadın soluna geçti, onun yanına kızı Neriman, karşılarına damadı Halim şükrü ile gelini Naciye Hanım oturdular…

Ayçiçeği Hanımefendi şeklinin hâsıl edeceği fikre mugayir olarak, pek ince, pek nükte-perver bir kadındı; bilhassa vakayi' ve eşya karşısında zarif bir görüşü vardı, hâdisât ve eşhas için öyle tesmiyeleri, öyle tarifleri olurdu ki, insanda en derin hayret ve en parlak bir neşe peyda eder, tatlı tatlı güldürür hatta mevzuyu teşkil edenlerde bile bir meraret bırakmazdı.

Fahri Cemal, hanımlar ilk tesadüf heyecanı ve şevki ile ufak ufak ve manasızca konuşurlarken, onları seyrediyordu.

Perran'ın apartmanında dördüncü katta iskân ettiklerinden en çok temas edilen bu aile, bütün balolarda, müsamerelerde kendilerini arar ve bulur bulmaz yanaşarak, beraber vakit geçirmek ve beraber eğlenmek hususuna çok ehemmiyet verirdi.

Neriman Hanım, yirmi sekiz yaşlarında, annesiyle bir zıddı-ı kâmil numunesi irâe ediyordu. Bu zıttiyet evvela şeklinde başlardı. Validesinin arızani vüsatının zıttına genç kadın dev aynasına akseden tulani ve sivri şekli irae ve bu sivrilik, vücudunun her teferru'nda tezahür ederdi. Sivri olan yalnız burnu, çenesi, omuzları değil, kaşları ve dudakları bile birer mütesâvî essakin-i müselles manzarası gösterirdi. Eller sivri, ayaklar sivri, kulaklar sivri idi, öyle oluyordu ki, o gülerken handesi sivri, söz söylerken sesi sivri, nefesi sivri, bakışı sivri, hatta bu his altında, **[20]** fikirleri, telakkileri, imaları, her şeyi sivri zannı peyda oluyordu.

Hakikaten de fikirleri, telakkileri, imaları, yani ruhu da sivri idi. Validesiyle gösterdiği zıttiyet şekilde olduğu gibi tabiat ve mizaçta da istiklalini muhafaza ediyordu. Ayçiçeği Hanımefendi ne kadar munis ve iyi yürekli ise, Neriman o kadar acı ve tırmalayıcı idi. Annesinin herkese hoş gelen en tecavüzkâr sözleri okşamaktan başka bir şey yapmazken, genç kadının en nevâziş-gâr sözleri tahriş ve teellüm eder ve bunu kendi de anlamış da nasıl olursa olsun yaralayacağını bildiği için gibi, yırtmaktan tırmalamaktan zevk buluyordu.

Damat Halim Şükrü… Bakınız bu delikanlı hakkında Fahri Cemal'de hiçbir fikir yoktu, bugüne kadar onunla birçok temasına, birçok mübahasesine rağmen hiçbir ifade, hiçbir mana alamamıştı. Onu tarif etmek icap ederse en muvaffak bir tabirle "yavan" diyecekti.

Şeklen ifadesiz, fikren manasız bir gençti. Galatasaray'da ikmâl-i tahsîl etmiş, serveti bir mesleğe intisaptan onu müstağni bıraktığından, hiçbir işe salık olmamıştı, yani şahsen ve ruhen olduğu gibi meslekçe de "yavan" idi.

Sözlerinde, fikirlerinde, tavırlarında zerre kadar şahsiyet görünmez, bunlar daima etrafta deveran eden şeylerin tatsız bir tekrarından ibaret bulunurdu. Halim Şükrü'nün asıl yavanlığı bu tekrarda tebarüz ederdi.

Mesela, evvela gazetelerde okunmuş, akşama kadar her tesadüfte herkesle çiğnenilmiş en hayide bir havadisi akşam çayında söze en taze bir havadis neşesiyle tatsız tatsız bir tekrar edişi vardı ki insanı **[21]** buz gibi dondururdu.

Gelin Naciye Hanım, zevci bir vilayette jandarma kumandanı olduğundan, burada muvakkaten misafir bulunuyordu. İnce, hassas, Perran tarzında hoş bir şey idi, fakat Perran gibi derin vücûd-engîz bir hoşluk değil, sathi, havai ve hafif bir kadın olup yalnız güler ve yalnız imkân bulur ve müsade edilirse, durmadan, düşünmeden söyler, söyler, söyler bir lakırdı ve kahkaha makinesi idi.

*

Evvela tek tek başlamışken, şimdi lakırdı mecrasına girmişti. Muhavereye bütün ateşi Neriman veriyordu.

Her an onlara doğru eğilip, etrafa işittirmek istemiyormuş gibi, kısık bir sesle, bilhassa Perran'a hitap ederek, etrafta oturanlar, oynayanlar veya dışarıdan gelenler hakkında bin bir mülahaza der-miyân ediyor ve bu mülahazaları bin türlü şahsi telakilerle telvin ederek, durmadan söyleniyordu.

-Doktor Şekib'in yanındaki kadını gördünüz mü?... O ne acayip şey öyle ayol… Bu, doktorun son "gözde"si olacak!... O avradın başı mantoyu saçlarının cılk sarısına pek yakıştırmış galiba…

Sonra, birdenbire bir kahkaha infilakını güç zapt eder gibi puflayarak:

-A, a… Hemdune' yi görmediniz mi? Baksanıza ta karşımızda halasının yanında oturuyor…

Naciye, dönüp dikkatli dikkatli bakarak:

-Vay gözüm, vay… O da mı Tokatlıyan'a gelmeye başladı?...

[22] Neriman bir istihfaf hattıyla acılaşan dudaklarıyla:

-Gelir ya… Elbette gelir… Az mirasa mı kondu?... Amcasının Yemiş' teki bütün dükkânları ona kalmış… Sekiz mi imiş on mu imiş, hem de en piyasa yerde… Âdeta mükemmel bir apartman varidâtı…

Ayçiçeği Hanımefendi, dudaklarının ucuyla:

-O ne kadar şişmiş öyle… Kadın âdeta şişe şişe patlayacak… Ay, ne olacak? Rahatı buldu… Otomobilden yere bastığı yok… Kadın âdeta tam yağ bal içinde ömür sürüyor…

Perran muhavereyi değiştirmek için söze karıştı:

-A, gelenlere bakınız… O şık kadın kim öyle, tanıyor musunuz?

Fahri Cemal, Perran'ın ruhundaki necabete her şeyden ziyade hayrandı. İhtimal, Hidayet Hanımefendi gibi zengin ve yüksek bir aile mahsulü olmamakla beraber, her hareketinde, her sözünde, ruhundaki temizlik ve yükseklik tezahür ederdi. O ancak süs ve şıklık dedikodularına iştirâk eder, böyle pis mevzulara temastan ve müdahaleden içtinap ederdi. Bunu herkeste bilir ve tasdik ederdi… Herkes hakkında ilk hissi hayr-hâhlık ve hüsn-i niyyetti.

Bilhassa Hidayet Hanımefendi, onu bu temizlikten dolayı takdir eder:

-Perran' cık tam bir hanımefendidir… Tab'en asildir… derdi.

Fahri Cemal, bütün temas ettiği insanların kadın erkek hepsinin Perran'a karşı temizlik tesiriyle gayr-i ihtiyâri bir incizap hissettiklerini hep görürdü. Hidayet Hanım onun meftunu, alenen ve her fırsatla izhar etmek üzere, meshuru idi, iki lakırdıda bir: "Perran' cığım şöyledir,**[23]** Perran'cığım böyledir…" diye methederdi, hatta herkesin aleyhinde bulunmaktan, etrafındaki bütün insanları tırmalamaktan zevk alan Neriman bile ona hasetle karışık bir takdir hissi izharından kendini men edemezdi.

Hiç kimse yoktur ki, ona karşı bu gayr i ihtiyari temayül hissinden kendini men etmiş olsun, tanıyan meftun oluyor, konuşan müncezib kalıyordu.

Bu umumi meshuriyeti ve bunun her an tezahürünü gördükçe, Fahri Cemal, Perran'a karşı kalbinden taşan perestişi bir ibadet mertebesine kadar is'ad ile bahtiyar oluyordu.

Ufak tefek dedikodularla, etrafındakiler hakkında tatlı acı mülahazalara zincirlenerek, muhavere devam ediyordu.

*

Birdenbire Halim Şükrü: - Vay Şefik Nuri Beyefendi teşrif ettiler, dedi.

Hakikaten Perran'ın kocası yaklaşıyordu.

Bu, uzaktan, mütenasip vücudu, biraz irice ve epeyce esmer başı, şakakları kırlaşmış siyah kesik bıyıkları, kalın Amerikan çerçeveli gözlük arkasında bin bir ateşle parlayan küçük siyah gözleriyle insanda ilk görüşte mülayim ve hatta hoş bir tesir hâsıl ediyordu. Tatlı bir tebessümle ilerliyor, sağda solda oturan bazı ahbaplarına başıyla selam veriyordu.

Vücudunun şekliyle gayr-i mütenasip ince bir sesle, evvela Hidayet Hanımefendiye hitap etti, merasim-perverane elini alıp öperek:

[24] -Sizi burada bulacağımı bilmiyordum… dedi.

Sonra Neriman'ı, Naciye'yi ve Halim Şükrü'yü selamladı. En nihayet, üstadın huzurunda latife-âmîz bir serfürû ile eğilerek Perran'a sadece bir "Bonjour!" bahşetti.

Şefik Nuri, rü'yeti tatlı tesir eden, fakat temas ve muhaveresi bu halaveti izale ederek heyet-i mecmûasıyla, insana gılzet hissi ilka'eden bir adamdı. Kaba ifadeleri, ara sıra çirkin, kalın tabirlerle karışık neşe ve şetareti etrafındakileri müteezzî ederdi.

Fahri Cemal onu daima inceliğinde bin bir mana titreyen bir tebessümle karşılar, takdir mi ediyor, seviyor mu, yoksa istihza ile mi görüyor anlaşılamazdı.

Şefik Nuri, bir sandalye alıp oturdu, ilk söz olarak Perran'a hitaben:

-Dans etmiyor musunuz? diye sordu.

Ayçiçeği Hanımefendi, geniş ve şen tebessümüyle:

-Sizi bekliyoruz oğlum, dedi. Hele ben… Bilirsiniz ya, yegâne kavalyem sizsiniz!

Hidayet Hanımefendi, bir gece apartmanda bir eğlence esnasında beraber oynadıkları raksı telmih ediyordu. Hep gülüştüler.

Perran:

-Aman, dansı siz biraz evvel görmeliydiniz… diye çırpındı. Şu kenardaki direğin dibinde oturan genç beyle hanım oynadılar… **[25]** Ömrümde bu kadar latif ve ahenktar bir dans görmedim.

Hep başlar o tarafa çevrildi.

Şefik Nuri:

-Onlar mı? dedi. Fikret'le hemşiresi Fehamet… Pekiyi tanırım, yaşlı hanımda valideleridir… Fikret Amerika'da idi yeni gelmiş olacak… Çok tatlı, nihayet derecede kibar bir gençtir.

Fahri Cemal, Hidayet Hanımefendi'ye dansın güzelliklerini tarif ediyordu:

-Her gün gördüğümüz danslara benzer bir şey değildi… Âdeta bir sanat eseri… Çizginin, şeklin, rengin ve gölgenin bir şahkârı, ahengin ve musikinin bir imtizacı idi. Perran'ın söylediği gibi, ömrümde bu kadar latif bir şey görmedim…

Tekrar hep birden o tarafa baktılar, öyle oldu ki, onlarda bu nazarların temerküzünden müteessir olarak bakışlar tekatu' etti; o zaman, delikanlı Şefik Nuri'yi selamladı.

Şefik Nuri, selamı iade etti ve kalkıp ona gitti.

İlk merasim teâtî edildikten sonra konuşuyorlardı ve buradan bahsettikleri anlaşılıyordu.

*

Bu esnada musiki başlamıştı.

Fahri Cemal:

-Şimdi göreceksiniz ne olacak… dedi. Şefik Bey bizim methimizden imrenerek genç hanımla dansa kalkacaktır…

[26] Neriman sivri dudaklarında sivri bir tezyif hattıyla:

-Şefik Bey yapar… Yapar… diye söylendi.

Hidayet Hanımefendi, en derin bir hayret ifadesiyle, kahkahadan kırılıyordu:

-A, a… Öyle ya işte kalkıyor… İlahi Şefik… Bıraksaydı da hiç olmazsa iki kardeşin latif dansını bizde seyretseydik… Daha hayır işlemiş olurdu…

Halim Şükrü de söze karıştı, dudaklarını bükerek fikir beyan etti:

-Evet, dansın latifi pek latiftir… Fakat Şefik Beyin dansı değil…

Hidayet Hanım ilave etti:

-Bu dans değil, babalı Garp sıçramasıdır… Değil mi?

Şefik görünüşteki tenasübüyle ve her işteki müstesna kabiliyeti iddiasıyla mağrurdu. Fakat gururunun ona pek acı bir oyun oynayabileceğini düşünmezdi. Böylece birkaç defa, [p]ek elim girîvelere yuvarlanmış, fakat hiç ibret almamıştı.

Bu sefer, mesela en evvela, kollarının arasında Fehamet Hanım, pek ince, seyyal ve mevvâc bir tüy gibi kalmış, bu tüyü nasıl ihata, nasıl idare edeceğini bilemeyerek, mütemadiyen dönüyor ve sıçrıyordu… Genç hanım pek esirî, âdeta gayr-i kabil-i hulûl u temâs bir ahenk dalgası gibi, gayri mahsûs bir mevcudiyetle hareket ediyor ve Şefik'i bilhassa bu pervazkârlık pek müşkül bir vaziyette bırakıyor, âdeta kendi kendine oynuyormuş gibi oluyordu. Şefik pek küt, pek put, refikası pek hevâ, pek nefha **[27]** idi. Öyle ki, etrafta seyredenler Şefik'in düçar olduğu müşkülatı görerek, ona acımak hissi duyuyorlardı.

Fahri Cemal:

-Bence bir erkek bir kadını dansa kaldırmak için, birçok ince noktaları uzun uzun derpiş etmelidir… dedi. Dans yalnız bir zevkten ibaret değildir, ona daha başka pek çok hususta hâkimdir ki, bunlar zevke ekseriya galebe ederler… Çiftler arasında tenasüp ve ahenk teşkil etmek hiç kolay bir şey değildir…

Hidayet Hanımefendi:

-Aman vallahi artık rahatsız oldum… Şu dans bitse de Şefik' cik de kurtulsa… Baksanıza, âdeta yere yuvarlanacak zannediyorum… Hareketlerine o kadar bozukluk geldi ki… dedi.

Perran'ın oturduğu yerde neşesiz sükûtundan kocasının kendisini attığı bu zelil mevki için nihayet derece muzdarip olduğu anlaşılıyordu.

Fahri Cemal bunu hissettiğinden onların nazar-ı dikkatini başka yere cezbe çalıştı:

-Asıl dikkat edilecek nokta Fikret Bey'dir… Bu bey, Amerika'da bulunmuş… Bu son senelerde Amerika'da, bilhassa raks hususundaki iptila hiçbir yerde görülmemiş derecededir… Bütün incelikleri hazmetmiş, dansa üstad-âne sahip olmuş bir adam için bu hususdaki cari ahkâm… Hah, işte dans bitti, bizde kurtulduk, Şefik de kurtuldu demektir. Artık unutalım…

*

[28] Şefik, danstaki beceriksizliğini hayattaki zarafetle telafi için gibi, şimdi de müferrit reveranslarla genç kadını masalarına götürüyordu. Oradan Fikret'i aldı, kendi yanlarına getirdi.

Bu esnada, i'tidalini istirdat etmiş olduğundan, daimî vakarını almıştı. Şimdi, bir mahkemede söz söylüyormuş gibi resmi yerlere mahsus tumturaklı tavır ve ifadesiyle Fahri Cemal'e hitap ediyordu:

-Fikret Beyefendi, zât-ı âlinizin şeref-i muarefenizi en büyük bir saadet telakki ediyorlar Beyefendi… Kendileri en aziz tahsil arkadaşlarımdandır…

Ve sırasıyla huzuruna takdim resmi icra olundu.

Fikret Bey, geniş alınlı, derin bakışlı matruş dudaklarında şuh kadın dişleriyle teressüm eden latif bir tebessümle, sert çenesi metin bir azme malik olduğunu gösteren tatlı bir gençti. Arkaya doğru taranmış kestane saçları, uzun kirpikleri, ince cildi ile bilhassa yakından bir kadın cazibesi izhar ediyordu. Fakat bu ilk tesir, söz söylemeye başlayınca, gerek sesin halaveti, gerek tarz-ı tekellümün sihri ile daha kuvvetle tebarüz ediyor idi.

Fahri Cemal, ruhunun derinliklerinde ateşli bir hasret ve hasetle kaynadı:

-Cazibeli, tatlı… Sonra da… Genç diye sızladı.

O, bütün gençleri etrafında kurulmuş tehlike kapanları addeder ve onlardan en derin bir hirasla tehaşi eylerdi. Böyle gençlerin huzurunda, bilhassa Perran'ın muhitinde: "Acaba bu mu?" suali kendi kendine **[29]** en hicranla tekrar ettiği bir sualdi.

Biliyordu ki, biri olmazsa öbürü yahut diğer biri, mutlak onu elinden alacak. Bunu biliyor, kahrola ola kabul ettiği bu fecaat ve ıztırardan her an hayatı derin helecanlarla harap oluyordu. Evet, "Acaba bu mu?" bu her gün her genç huzurunda merakla tekrarladığı bir sualdi.

Bunun için, bütün tanıdıkları gençleri ilk cümlede en derin bir tetkikten geçirir, onların meziyetlerini, kusurlarını tetkik eder, bir kusur bulursa memnun olarak: "Hayır, Perran bunu sevmez… Pek çaylak…" yahut: "Perran bunu sevemez, pek sahte…" veyahut: "Pek boş, pek sersem, pek oynak…" gibi muhakemelerle teselli bulurdu.

İşte şimdi de, yine bu temayüle tab'an, hemen bir hüküm vermek için delikanlıyı tetkike başladı.

Acaba bu mu olacaktı?... Bu muydu?... İlk tesir, mahûf bir surette Fikret'in lehine idi.

Delikanlı bir sandalyeye ilişmiş, pek pişkin, pek kibar tavırlar ve ifadelerle konuşuyordu.

Şefik teklifsizlik şerefini izhar için:

-Fikret, diye hitap etti; Fahri Cemal Beyefendi ve zevcem, demin de söyledim ya, Fehamet Hanımefendi ile dansınıza meshûr ve hayran olmuşlar… İkisi de bu kadar nefis bir ahenk görmediklerini tekrar ediyorlar…

[30] Fikret, tevazukâr bir serfürû ile iktifa ederek:

-Dans da bilhassa temin-i âhenk hususunda erkekten ziyade kadın hâkimdir… Erkek hareketi, kadın ahengi temin eder… dedi.

Ve sonra, sadece:

-Evet, hemşirem gayet güzel dans eder… Sözünü ilave etti.

Hidayet Hanım alayla Şefik Beye bakarak:

-Öyle ama bizim Şefik Bey, hemşire hanımefendi ile oynarken ahengi de bozdu, hareketi de bozdu.

Hafif, kibar bir tebessüm Fikret'in dudaklarında uçtu.

-Şefik Beyefendi de iyi dans ediyorlar, diye ilave etti.

*

Müzika yeni bir dans havasına başladı.

Fikret serfürû ile Perran'a hitap etti:

-Hanımefendi, lütuf buyurulur mu?... diye sordu.

Perran, zaten dans için deli oluyordu, hemen kalktı; birikmiş masaların arasından onlar ortaya doğru giderlerken, Fahri Cemal, gözlerini kapamış, derin derin uçurumlara akıyordu. Kulakları uzak velvelelerle boğuluyor, bu uğultu içinde bunalarak nefes alamıyordu.

Birdenbire yanı başında Şefik'in sesini işitti. O şimdi Perran'ın boş bıraktığı sandalyesine geçerek kendisine hitap ediyordu. Üstat gözleri kapalı, kendi uçurumunda, dinler görünüyor; **[31]** onları gözlerinin önünde kucak kucağa görmeye tahammül edemediği için, helak oluyordu.

Şefik daima karanlık, gizli işler bulur, bunlardan bin türlü pis oyunlar ve tertiplerle gazete vasıtasıyla para çekmek için sarf-ı hayât ederdi. Bu murdar şantaj işlerine gazeteyi karıştırmak, Fahri Cemal'in mesleki iktizasından olmamakla beraber, mahzâ onu oyalayıp isnat için bunlara mümâşâta mecbur kalıyordu. İşte şimdi yine, beyninin uğultuları arasında yakalayabildiği birkaç kelimeye nazaran Şefik yine böyle karışık bir işten bahsediyordu.

Hâlbuki sızlayan kalbiyle düşünüyordu ki şimdi Perran ve Fikret, göğüs göğse, vücut vücuda ve nefes nefese, birbirine sarılmış en leziz bir mestî içinde, dönüyorlar, dönüyorlar, dönüyorlardı.

Ve gözleri hâlâ kapalı, kendi kendine:

-İkisi de hararetli ve ikisi de genç… diye sızlıyordu.

Elbette Perran'ın müştak ve şeyda ruhu, en ihtiraslı bir incizapla bu danstan sermest olacak ve cûş a cûş kalacaktı. Onu asıl helak eden şey bu sermestînin tatlı bir hatıra ile devam edip etmeyeceği, kalbî bir rabıta haline gelip gelmeyeceği idi.

Yanı başında Şefik, gazetede tertip edilecek kuvvetli bir hücum sayesinde birçok para çekilecek bir ticaret şantajı için onun muvafakatini rica ve cevap almak için ısrar ediyordu. Bu izaçtan kurtulup kendi düşünceleriyle kalmak için:

-Sen bu iş için Naci ile görüş… diye onu **[32]** tahrir müdürüne havale etti.

Ve Şefik, lütuftan memnun, pek mühim bir randevusu olduğu için gitmeye mecbur olduğunu söyleyerek veda etti, onu kendi elemleriyle yalnız bıraktı, gitti.

Hidayet Hanım avukatın merasim-perver-âne selamlarla uzaklaşmasını seyrederek:

-Şefik Bey, beyefendiyi yine karantinaya soktu… A, lakırdıyı bitirmez ki… Bu ne bahsi idi Allah aşkına, diye soruyordu.

O zaman Fahri Cemal, artık şüphe vermemek için gözlerini açmaya mecbur olarak:

-Bir gazete işi… diye cevap verdi.

Herkes, raksla meşgul idi. En nihayet gözlerine hükmedemeyerek, o tarafa baktı…

Perrancık, ufak tefek vücuduna rağmen, hareketlerinin ferahlığı, tavırlarının küşayişi ile Fikret'e muvaffakıyetle refakat ediyordu.

Hayır, Fahri Cemal danstan korkmuyor, Perran'ın kalbinden endişe ediyordu. Bu bakir ve hassas kalp, gayr-ı ihtiyari bir incizapla bir temayül hissetmez, edemez miydi? İşte onu harap eden bu ihtimaldi.

Şimdi bakmak için kendisine cebrediyor, o kadar sermest bir telâtumla birbirine sarılmış, dönen, dönen, en nûşîn bir şevk-i ihtiras ile dönen bu genç

ve eş çifti görmemek, hiçbir şey düşünmemek istiyor, fakat muktedir olamayarak, böyle hem-âgûş döne döne onların birbirinin olacaklarını ve uzaklaşa uzaklaşa, onu orada yalnız **[33]** bırakıp çekilip gideceklerini en elemli bir haşyet içinde düşünüyordu.

*

Nihayet musikinin sustuğunu görüp: "Oh!" etti.

Fakat onlar bu tarafa geleceklerine şimdi Fikret'in masasına gidiyorlardı.

Fahri Cemal, bir an, Perran'ı kâmilen kaybetmiş, artık bir daha göremeyecekmiş gibi, mahmûm ve çaresiz, harap ve perişan kaldı.

Kendi kendine:

-Ben deliyim, diyordu; şimdi yine buraya gelecek… Beş, on dakikadan ne olur… Bir muaşeret kaidesi… Bir nezaket meselesi… Adam onu validesine ve hemşiresine takdim etmek istedi… Şimdi gelecek… Başka kimin olmak ihtimali var?... Ona bu hayatı başka kim temin edebilir?...

Yanındakiler, müşevveş bir bahse dalmışlar, hepsi bir anda söyleyerek, pek hararetli konuşuyorlar, iki gün evvel apartmanlarında ki beşinci kat kiracılarının büyük kavgası hakkında türlü dedikodular yapıyorlardı.

Şimdi Neriman ona hitap ederek anlatıyordu. Fakat o dinler görüp hatta tasdik ettiği ve başıyla işaretler de gösterdiği halde dinlemiyor, aklı, fikri hep o karşıdaki masada inci inci konuşan muazzez mevcudu düşünüyordu. Onun için ondan başka bütün dünyanın ne ehemmiyeti vardı?

Bütün kâinat, tek bir muazzez başta tecemmu' ediyordu, bu da Perran idi. Perran olmadıktan sonra bütün dünya yıkılabilir, bütün kâinat **[34]** herc ü merc ve bütün cihan tarumar olabilirdi.

Ve ah, bu sahiden olsaydı… Eğer Perran'ı kendisinden alacaklarsa, Perran onu bırakıp başka birisine gidecekse… Dünya, hiç olmazsa şimdi onunla beraberken dağılsa, yıkılsa, ezilse, kûn fe yekûn olsaydı…

Perran orada konuşuyor, gülüyor, ihyâ-kâr neşesiyle onları mesut ediyor, ve Fahri Cemal burada en derin bir elemle: "Acaba kalbinde bir iz kaldı mı?..." diye helak oluyordu. Birdenbire kalbi tırmalandı: O lakayt kalsa bile acaba delikanlı ne histe idi?... Perran'a karşı bu erkek kalbinin bir şey duymaması mümkün müydü?... O halde, böyle bir hissin erkekte husulü ne gibi akıbetler hazırlayabilirdi? Genç kadını takibe ve ona mülâzemete başlayamaz mıydı?

Bu muzlim akıbetler Fahri Cemal'in gözlerini karartıyor, düşünceleri birbirine karışarak, mefkûresi bin feci ihtimal ile tevakkuf ediyordu.

Ve Perran hâlâ gelmiyordu, orada, onları en derin zevk dalgalarına müstagrak bıraktığı fark olunan lâ-yezâl neşesiyle, anlatıyor, anlatıyor, anlatıyordu.

Fahri Cemal'in ruhunun en uzak köşelerinden bir tuğyan yükseliyor: "Niçin, niçin, niçin gelmiyor? Neden o kadar takıldı kaldı?" diye harap oluyor, onu tevbih ediyor, itham ediyor, haykırmak, koşup kolundan tutarak çekip getirmek istiyordu.

Hidayet Hanımefendi: -Beyefendi, dedi; biz dedikoduya gömüldük, siz sükûta ve kasvete…

[35] Ayçiçeği ona pek hassas bir nazarla, âdeta merhametle bakıyor gibi idi. Zaten bu kadının kalbinin en derin gizli köşelerinde saklı bütün esrara vakıf olduğunu ve hayatında büyük bir mecra görmüş ve işitmiş tecrübeli bir kadın müsâhelesiyle muhakeme ederek affetmekte bulunduğunu hissederdi.

Şimdi onun tebessümünde yine bu derin ve hassas manayı okudu. Ve mırıldanarak:

-Şefik Bey mühim bir iş anlatmıştı da onu düşünüyordum… diyebildi.

-İlahi Beyefendi, ben o vakit de onu dinlemiyorsunuz zannettimdi…

Ve bu söz, ona bütün meseleyi en açık safhasıyla arz etmiş oldu.

Kadın, aşina bir nazarla ona doğru eğilerek ilave etti:

-Şefik Bey'in kadından başka bir şeyle meşgul olduğu var mı ki?...

Evet, Fahri Cemal de biliyordu, Şefik eline geçirdiği bu paraları kadın ve daha doğrusu kadınlar uğrunda dört rüzgâra savuruyor, döküyor, saçıyordu. Fakat bu, onun da arzu ettiği bir şey değil miydi? Bu sayede değil miydi ki, Şefik kendisine, sahayı bu kadar geniş bir müsaade ile takdim etmişti?...

*

Bu esnada Fikret'le Perran kalktılar, valide ve hemşire tarafından en hararetli bir teşyi' ile veda râsimesi ifa olundu.

[36] Hidayet Hanımefendi:

-A, kızım… dedi; A, kızım, nerede kaldın… Âdeta göreceğimiz geldi…

Sonra Fikret'e hitaben:

-Perran' cığımı hepimiz gözümüz gibi tariz ederiz beyefendi… Sözlerini ilave etti.

Fikret hafif bir serfürû ile cevap verdi:

-Aynı tesiri bizim muhitte de hâsıl ettiklerini temin ederim hanımefendi… Validem hanımefendiye meftun oldu… Hemşirem en derin bir rabıta ile mütehassıstır… Bu münasebetin temdidini tekrar tekrar istirham ettiler…

Veda ederek çekildi.

Ayçiçeği Hanımefendi:

-Pek hoş bir delikanlı, sözünü söyledi.

Fahri Cemal, şimdi, senelerce görmemişte yeni kavuşmuş gibi Perran'ı hasretle temaşa ediyordu. Bütün mevcudiyeti en muharip endişelerle yıkılıyor, en korkunç şüphelerle sarsılıyordu.

Acaba, Perran'ın kalbinde nasıl bir his vardı?... Nasıl bir tesir kalmıştı?

Fakat Perran, şen ve şatır, en parlak tebessümüyle Hidayet'e:

-Aman, görseniz hanımefendi, ne latif kadınlar… Diyordu. Hele Fehamet Hanımefendi'den ne kadar ne kadar hoşlandım…

-Nerede oturuyorlarmış?

-A, bize pek yakın… Osman Bey'in arkasında Çavuş Apartmanı'nın **[37]** ikinci katında… Fehamet Hanım evli, kocası Sivas'ta şimendifer işlerinde imiş… Yakında o da gitmek istiyor ama… Annesi yalnız kalmamak için bırakmıyormuş…

Fahri Cemal sordu:

-Fikret Bey ne işte?

-Elektrik şirketinde imiş… Anlaşılan çok iyi bir mühendis olacak… Evvela Almanya'da beş sene bulunmuş, sonra üç sene de Amerika'da geçirmiş… Gelir gelmez şirkete mühendislikle almışlar…

Fahri Cemal bir kâbustan silkinmek ister gibi:

-Artık gitmeyelim mi? diye sordu.

Naciye Hanım camlardan dışarı bakarak:

-Öyle ya? dedi. Öyle ya, epeyce gece oldu…

Hidayet Hanımefendi:

-Biz biraz Löbon'a ve Dimitrakopulo'ya uğrayacağız… dedi.

Fahri Cemal:

-Hep beraber gideriz… Biz de ufak tefek almak istiyoruz… Siz havyar, bal istiyordunuz değil mi Perran?

Perran, Neriman'la hararetli bir bahse dalmıştı, başını çevirerek:

-Evet, dedi; Evet, Dimitrakolopulo'ya beyaz havyar gelmiş… Fahire Hanımefendi söylüyordu: "Aman bitmeden alınız, dünyada bu kadar nefis bir şey olamaz…" diyordu.

Hidayet Hanım:

-Asıl nefis onun fiyatıdır kızım… Biliyor musun kaç lira istiyorlar?...

[38] Burada Fahri Cemal tatlı bir tebessümle:

-Yoo Hanımefendi… dedi; kadın demek hesapsız bir arzu demektir… Kadın, ister ve malik olur… Düşünmez ve hesap etmez… O erkeklere ait bir şeydir…

Bütün yolda "Şehrah" ın geniş otomobilinde kahkahalar ve neşeler arasında, sonra, Löbon'da daha sonra Dimitrakopulo'da hesabı hep kendine hasrederek, Fahri Cemal, onların istediklerini, istemediklerini aldı, aldı… Hepsinin elinde şık ve renkli paketlerle tekrar otomobile doldular, kahkahalar ve neşeler arasında avdet ediyorlardı.

Fahri Cemal biraz evvelki siyah endişeleri hiç anlamıyordu. Hiç Perran ondan nasıl ayrılırdı?... Bunu nasıl düşünebilmiş, bu ihtimalden nasıl korkmuştu?...

Tam Toklatlıyan'ın önüne geldikleri zaman tramvayların otomobillerin izdihamından arabaları bir kenarda sıkışarak durmaya mecbur olmuştu. Fakat o anda tekrar hareket ederek kayıp geçerken Perran birdenbire:

-A, Fikret Bey… diye haykırdı.

Ve kenar kaldırımda onları şapkasıyla selamlayan Fikret'i gördüler.

Fahri Cemal, başı tekrar düşerek elemle:

-O kadar galebenin arasında, onu nasıl, nasıl gördü?... diye sızladı.

Hayır, tehlike yoktu, daha doğrusu henüz tehlike yoktu ve eğer tedbir ve tertip ile davranırsa, bu tehlikeleri savabilirdi.

Fakat ne zamana kadar ve nasıl?... Ve nasıl bir muvaffakiyetle?...

[39] İkinci Bâb

-Acaba Bu mu?...

Birkaç gün sonra, sabahleyin:

-Alo, Peri?

Cevap olarak telefonda şen ve ahenkli bir musiki billuru aksetti:

-Bonjo-u-u-r…

“Alo, Peri!” Evet, bu her sabah böyle idi. Fahri Cemal gözünü yatağında açar açmaz, ilk hareket olarak başucunda komodinin üstünde duran telefona uzanır, ilk nefesini sevgilisine “Bonjour!” demek için sarf ederdi.

Yalnız sabahları değil, gündüzleri de akşama kadar matbaada ve nerede olursa olsun, her saat başı telefonla rabıtalarını idame ederler, bu sayede birbirlerinden hiç ayrılmamış gibi olduktan başka, Fahri Cemal için Perran’ı kendisinden ayrı hayatta takip imkânı temin edilmiş olurdu.

*

-Alo, Peri…

Her gün akşama kadar telefon tellerinde bu taziz ve perestiş hitabı, en hararetli bir kalbin en ihtiraslı bir tehalüküyle seyr ü ihtizaz eder, **[40]** ve Perran’ın kuş zemzemeli sesi her defasında şakrak tasvitlerle mukabele ve aksederdi:

-Bonj-o-u-r…

*

Muhavere devam etti:

-Bu sabah nasılsın yavrum?

Peri bu suale her sabah en hararetli bir şetaretle: “İspinozlar gibi…” cevabını vermeyi adet etmişti.

Fakat bu sabah, pek nadiren olduğu üzere, bu cevabı bir küçük tereddüt sükûtuyla verebildi.

Fahri Cemal, birdenbire hücum eden küçük bir endişe ile:

-Ne o? Canın bir şeye mi sıkıldı?... Sordu.

Perran, telefonda nazlıca bir eda ile:

-Yo-o… Hiçbir şeyim yok… Bilmem…

Kurnaz, bir sebep bulmak şitâbıyla gibi, birdenbire:

-Biraz başım ağrıyor da… Bu gece, fena fena rüyalar gördüm… Vücudum kırıkça… diye gevelendi.

Fahri Cemal, müteessir ve alakadar:

-Vah yavrum vah… Senin ne dertlerin varmış! E bunları def için bana ihtiyacın var mı?

Telefonda neşeli bir kahkahacık fıkırdadı.

*

Bu aralarında malum ve mukannen bir sözdü ki hususi mülakat yuvalarında **[41]** hafi aşk celselerindeki mahrem der-âgûşları ihtar eder ve Perran'ın ateşîn ve pür- ihtirâs vücudunun ihtilaclı ihtiyaçlarını telmih eylerdi.

Fahri Cemal ne zaman bu ihtiyaçtan bahsetse, Perran hem şayan-ı perestiş bir humretle kızarır hem şakrak bir hande ile kahkaha-rîz olurdu. Perran'ın neşesini veya inkisarını tayin ve tespite bu söz Fahri Cemal için âdeta bir miyar olmuştu. Genç kadın sahihten münkesir ise bu kahkahaya bedel bir sönük dudaklarında renksiz bir tebessüm silinir ve omuzlarında lezzetsiz bir hareket silkinirdi.

*

Bu sabah küçük bit tereddüte rağmen şen zamanlara mahsus kahkaha çınlayınca, Fahri Cemal kendi kendine: "Baş ağrısı falan hava!... Başka bir düşüncesi var…" düşündü ve kalbi siyah bir bulutla yüklendi.

Acaba nesi vardı? Ne düşünüyordu?

Dün gece Maksim' de yemek yemişler, Fransız tiyatrosunda Marthe Ferar'ın operasına gitmişler, Fahri Cemal kendilerine tiyatroda iltihak eden, Hidayet Hanımefendi, kızı ve gelini ile onları oyundan sonra otomobili ile apartmanlarına kadar götürüp kendi evine avdet etmişti. Ayrılıncaya kadar Perran her zamanki gibi pür-neşe ve şetaretti.

Böyle baş ağrısı icat edecek kadar onu karartan ne olabilirdi?

*

Fahri Cemal bir taraftan telefonda konuşuyor, diğer taraftan dimağı bu suallerin tazyiki altında, endişe-âlûd kıvranıyordu.

Nefesine, hissiyatına pek kuvvetle hâkim, ruhunun gizliliğini hiçbir vechle **42]** izhar ve ızmar etmemekte çok mahir olduğu için zahiren şen, devam etti:

-Bugün ne yapacaksın? Mukarrer bir tasavvurun var mı?

Perran, tereddütlü, pek uzaklardan gelen bir ahenk cıvıltısıyla:

-Hayır!... Ha, sahih, bugün çarşamba değil mi?

-Evet, öyle ya… Bugün kabul günün… Evde mahpussun…

-Evet, bugün Fehamet Hanım'la validesini umuyorum… Onlar gelirler zannederim…

Kalbinde küçük bir elem taşıncıyla, Fahri Cemal:

-Zannederim değil mutlak gelirler… Fikret Bey, bütün dostların gibi hemşiresiyle ve validesini de bir hamlede teshir ettiğini söylemişti ya…

Bir lemha-i sükûtu müteakip, yeni bir tehalük hamlesiyle:

-Ha, sahih, bugün sana benim sürprizlerim var…

-Sürprizler mi? Aman yarabbi? Acaba neler?...

-Evvela, bugün Perran Hanımefendinin ziyaretçileri arasında ibâd-ı kemterleri de bulunacak… Bu bir…

Genç kadın, bir şetaret sayhasıyla:

-Vay Efendim! Perran' cık için bu ne şeref, ne saadet…

Filhakika Fahri Cemal, kabul saatlerinde gazetede meşgul olduğu için Perran'ın günlerinde çokluk bulunmaz ve hatta bulunmak istemezdi; Hidayet Hanımefendi hemen her gün Perran'a refakat ettiğinden, Fahri Cemal genç kadını emniyetle onun nezaret ve himayesine tevdi ediyordu.

[43] Devam etti:

-İkincisi, hiç aklına gelmeyen latif, emsalsiz, çıldırtacak bir şey getiriyorum…

Telefonda bir şevk ve sürur avazesi çınladı:

-Allah aşkına, nedir o?...

-Bir sürpriz!...

Derin bir helecan ve sürur telâtumu ile:

-Akşama kadar bekleyemem, vallahi deli olurum…

*

Fahri Cemal, Perran'ı her gün böyle, kendi tabiriyle "çıldırtıcı" sürprizlerle sevindirmeyi adet etmişti. Onun en büyük saadeti, genç kadının gözlerinde sevinç ve şükran iltimâ'larını görmekti.

Her gün Avrupa ve Amerika'nın sanat merkezlerinden türlü kataloglar gelir, bunların içinden ikisi baş başa en müşkülpesent intihaplarla nefais seçerler, hemen sipariş yapılır, mevcut ve müterakim nevadir ve muhassen hazinesini tezyit etmek üzeri eşya toplanırdı. Bütün bunlar Perran'ı dünyanın en mesut bir kadını yapıyor, Fahri Cemal onu bu servetlerle kendine her gün daha ziyade raptettiğini düşünmekle, Perran ise, kendini bu fedakâr ibadete karşı esefsiz ve ebediyen teslim etmekle mesut oluyorlardı.

*

Telefondan ayrıldığı vakit hâlâ:

-Acaba nesi var? Ne düşünüyor diye meşguldü.

Fahri Cemal, ilk gençliğinden beri ateşîn demuyatına münhasır **[44]** ve müfrit bir sadakatle tam bir aşk ve ihtiras erkeği olmuştu. En firari gençlik münasebetlerinden bile kalben bağlanmaksızın, hissen mecruh olmaksızın sıyrılıp çıkamazdı. Boddler ve Borje edebiyatıyla yetişmiş olmak hassasiyetiyle ve marîzâne bir ihtilaçla bu kalbî rabıtalarında kendine hiç yoktan bin bir elem icat eder, başkalarının yalnız zevk ve saadetini tadacakları en zengin aşklarını bu müfrit mû-şikâflığıyla bir facia haline getirir, her neşesini bir göz yaşı, her tebessümünü bir hicranla zehirlerdi. Babasından kalan azim bir servet, sa'y ve

tahsiline medyun olduğunu parlak bir kabiliyet sayesinde İstanbul hayatında kendine pek müstesna bir mevki temin etmişti. Bu mevki onu, gerek burada ve gerek sık sık seyahat ettiği Avrupa şehirlerinde türlü sergüzeştlere sevk ediyordu. Bunların arasında hararetli aşk ve zevk erkeği sıfatıyla hayatında üç büyük aşk geçirdi. Biri İstanbul'da bir müteehhil hanımla, ikincisi Monte Carlo'da dul bir Rus kontesiyle, üçüncüsü Milano'da adi bir dansözle olan bu üç maceranın üçü de onun hûn-âlûd aşk ve ihtiras mizacını müfteris bir iptila ihtilacıyla kamçılamış ve bütün galeyanıyla en kahhar buhranlara kadar sevk etmiş, fakat İtalyan dansözüyle son maceradan beri geçen aşağı yukarı on beş senedir, son iptilasının kanlı zincirinden nasılsa selametle kurtulmak gayretiyle İstanbul'a avdetinde evlenmişti.

*

Zevcesi, bir şefkat ve mihribanlık meleği, yedi senelik mesut bir hayattan sonra bir gün ölüverince, Fahri Cemal hayatının en derin, en samimi ve en sıcak rabıtasının böyle birdenbire kırılması ile o zamana **[45]** kadar hiç hissetmemiş olduğu hunhar bir yeis ve elem-âlûd bir matem ile harap ve helak olmuştu.

Bu feci darbeden sonra Fahri Cemal hayata küstü ve neşeye veda etti. O zamandan Perran'a tesadüf ettiği güne kadar tam altı sene ömrünü derin bir inziva içinde tetkik ve tetebbu'a hasrederek, kapalı ve yalnız geçirdi.

Evvela kocasının pek cömert bir ikramla peşkeş çektiği Perran'ın müstesna hüviyetini bir anda takdir etmekle beraber ilk haftalarda derin tereddütler içinde yuvarlandı. Ciddi olarak veda etmiş olduğu aşk hayatına, bilhassa ellisine ayak bastığı bir günde tekrar avdetinden korkuyordu. Fakat gayr-i ihtiyâri bir meclûbiyetle temas sıklaşıp, muarefe ilerleyip de genç kadının ne temiz, ne müstesna, ne yavru hilkatte bir mevcut olduğunu anlayınca o zamana kadar bin bir mana ile zapt u rabt etmiş olduğu bütün cûş u hurûşu ile Perran'a hayatını vakf-ı ahd etti. Her yeni gün, her yeni fırsat, genç kadının necabet ve asaletini ona daha beliğ misalle ispat ediyor, o da aldığı tesir ve teessürle ve daha avdetsiz bağlandığını görüyordu.

Bütün hayatını dolduran aşk silsilelerinin her birinden o kadar derin incizap ile beklediği halde hiçbirinde tesadüf edemediği bir sıcak ruh sadakati,

bir derin kalp mihribanlığı ile genç kadınında kendine karşı ezeli ve ebedi bir irtibatla zincirlendiğini anlıyor ve bunu gördükçe kendini Perran'ın leziz ve nefis şahsiyetinde sermest-âne kaybediyordu.

Böylece Perran'ı hem bir baba şefkati, hem bir koca perestişi, hem bir **[46]** aşk ihtirasıyla taziz ettiğini görüyordu. Her birisi ayrı bir mevcudiyeti fazlasıyla tatmin ve tahrip edecek bu üç kuvvetten vücuda gelen mehib aşk, onu bütün gençlik kabiliyetleriyle teslih ederek en genç aşklarındaki iltihaplı ruh faaliyetlerini ayaklandırmış, genç kadının en gayr-i mahsûs temâyülâtını, en gölge hissiyatını bin bir endişe, bin bir alaka ile takip ve tahlil etmeyi kendine başlıca bir iş yapmıştı.

*

İşte telefon günü, bir mu'tâd sık sık: "Alo Peri!" lerle temas etmek şartıyla, akşama kadar genç kadının sabah fark ettiği neşesizliğini merak etti.

Üç buçukta genç kadına Fahri Cemal'in geldiğini haber verdiler. Perran kendini en derin bir heyecanla medhale attı, bir hamal elinde iki tûlânî paket tutuyordu. Gösterilen itinadan bunların pek nazik-ü kabil-i inkisar şeyler olduğunu zan olunurdu. Hizmetçiler paketleri salona aldılar. Perran, elinde bir küçük makasla hemen sicimleri kesmeye başlamıştı.

Fahri Cemal:

-Yok, yavrum dedi; yok yavrum, biraz dur, acele etme… Dur evvela nefes alayım… Bilirsin ki sevincini katre katre tatmak ve hazmetmek en büyük zevkimdir…

Fakat Peri dinlemiyor, kıvranıyor, kaynıyor ve yalvarıyordu. Büyük şemsiye kutusu şeklinde olan bu paketlerde acaba ne olabilirdi?...

Nihayet, Fahri Cemal, yapma ve mizahin bir itina ile paketin birini **[47]** çözdü; dış kâğıttan büyük bir şemsiye kutusu çıktı. Üstat, kutu kapağını türlü oyunlarla, evvela aralık edip bakarak, koklayarak, Peri'yi bir müddet daha kıvrandırıp canlandırdıktan sonra nihayet açtığı zaman içinden şahane, mülûk-âne, nefis bir krizantem olduğu görüldü. Bu bir metre kadar i[r]tifaında sık ve zengin yapraklı bir sapta, kırk santimetre kadar kutrunda zengin ve muhteşem bir çiçekti.

*

Fahri Cemal izah etti:

-Bu sene bütün İstanbul'da tek bir numune olmak üzere Tarabya'da Mavro Kurdato bahçesinde yetiştirilmiş bu çiçek prenses Peri Hanımefendiye arz-ı ubûdiyyet için geldi yavrum… Fakat rica ederim, şundaki haşmete bak…

Ve sapından tutup kutudan çıkardı. Krizantem, sakının üstünde şehlevend bir inhina ile ve tam bir kraliçe vakar ve edasıyla serfür[û]n etti. Bu, bir çiçek olmaktan ziyade, hakikaten nadir ve müstesna bir canlı mahluk saltanatı irae ediyordu.

Perran, ellerini kavuşturmuş, gözleri hayraniyet ve sevinç yaşlarıyla incilenmiş, meftun ve pür zevk, bakıyordu.

Üstat devam etti:

-Paris çiçek sergilerinde elli santim kutrunda numuneler teşhir olduğunu biliyordum... Fakat İstanbul için bu kutru ve bu güzellik şüphesiz bir rekordur. Değil mi? Şimdi haşmet-meâbı kendine layık bir serîr-i saltanâta ikât lazım… Bunun için, geçen haftada Küjis'in yeni **[48]** aryovajları arasında bir vazo görmüştüm… Fakat bir vazo ki, sanatkâr mutlak kabl-el vuku' bir hisle bu krizantem için yapmış olacak… Krizantem nasıl İstanbul için yegâne bir numune ise, vazoda aynı yegâneliği muhafaza edecek müstesna bir sanat eseri… Bir galle ki bir mislini daha hiçbir yerde görmedim… Tam sana ve senin salona layık bir bedia…

*

Bir taraftan öteki paketi çözüp açıyor ve vazoyu çıkarıyordu.

-Fakat Peri'ciğim, Allah için şu renklere, şu letafete, şu sanata bak… Ne ilahi bir eser değil mi?...

Perran'ın müteheyyiç ve pür-galeyân göğsünden derin bir veleh sayhası çıktı. Gözlerinde ayrı heyecan yaşları parlıyordu. Bu, yetmiş beş seksen santim irtifaında, dip tarafı muhaddeb, gittikçe incelen, incele incele bir kuğu boynu gibi ahenktar bir hat ile yükselen bir renk ve ziya manzumesi idi; karanlık, kayalar arasında, kaynayıp süzülerek gölgelikte teraküm etmiş bir ak, yeşil ve

şeffaf bir havuz ile taş setlerinin orasından burasından mahmur bir renk ve ziya ufku altında fışkıran mebzul yeşil yapraklarla, ağzına konulan demet veya çiçeği tabii olarak sinesinde yetiştirip besliyormuş zannını peyda eden şairane bir menba' resmiyle pek müstesna bir sanat nefisesiydi.

*

Krizantem vazonun içine konulup masaya vaz' olununca hakikaten bu bir çiçeklikte bir dal değil, pür-zîb ü zer bir taht üstünde mülûk-âne bir genç kız, murassa bir şehriyar heykelinin ihtişamını irae etti. Hayır, **[49]** heykel de değil, insanın gözü önünde nefes alan, ah çeken, aşk ve vücut ile soluyan canlı ve narin bir mahlukattı; bir mahluk ki cazip ve rengin turreleriyle pejmürde ve perişan kaküleriyle, en derin bir aşk elemiyle solmuş, sararak sağına soluna hasret ve hicranla, hüzün ve matemle bakıyor, dinliyordu.

Perran çiçekliği büyük salonun orta masasına götürdü koydu.

Fahri Cemal izahat verdi:

-Bahçe sahibi eski bir dostumdur. Geçen gün tesadüf etmiştim, konuşurken bahçesinin ne halde olduğunu sordum, krizantemlerini met etti. Senin çok sevdiğini bildiğim için, bugün bir adam gönderdim, aldırdım… İşte sürprizim… Nasıl, mesut musun yavrum?

Perran müstagrık ve minnettar, üstadın elini kapmış, dudaklarında buselere gark ediyordu.

Fahri Cemal:

-Fakat bana kalırsa, bunun yeri bu orta masa değil, onu bir kenara, daha ketum, daha gizli bir köşeye koymak daha artistik bir tesiri mucip olur… İşte mesela şu Japon geridonunu şuraya, şu kenar köşeye koyalım, bunu da onun üstüne… Bak, şimdi nasıl harika bir revnak hâsıl oldu… Köşe nasıl canlandı… Yalnız köşe değil, bütün salon canlandı…

*

Salon, bir aşk ve nefaset kadınının bütün rikkatini, bütün şiiriyetini ilk hamlede bütün haşmetiyle gösteren her tarafı pür sihir ve füsun bir zevk ve sanat **[50]** harikası idi. Başlıca döşemesi, hasıl m…. mamulatı, Hint Maun' dan

ince çubuklu modern-art narin bir takım, sıklamen rengi pek latif bir Japon ipeklisiyle döşenmişti. İngiliz sanat zevkinin en yüksek ve en son şaheserdi ve en nefis bir masnûâsı olan bu narin koltuklar, şekilli masalar, rengin kesme billurlarla müzeyyen antika vitrinleri, Japon sanatının en nadir numunelerinden şekil şekil geridonlar, etajerler bu geniş sahayı ve köşeleri, perişan ve ince bir maharet ve tertiple işgal ve tezyin ediyordu. Duvarlar, aynı Japon ipeklisiyle kaplanmış, pencereler bu kumaşı renkleri ve çizgileriyle der-âgûş eden bir başka ipekli ile süslenmiş, köşe bucak Fahri Cemal' in Avrupa'da seyahatlerinde en zevk-cû bir rikkatle ve zengin bir merakla topladığı küçük büyük antika ve heykel nefaisiyle ve cümlesi de büyük sanatkâr imzalarıyla puşadlar, ofortlar, akvarellerle örtülmüştü.

Tavanda gömülmüş, oraya buraya mû-şikâf bir ahenkle serpilmiş şekil şekil, çiçek çiçek abajurlar, muhtelif elektrik düğmeleriyle salonu ziya dalgalarına boğar, mesela bazen şafak, bazen gurup, bazen mehtap şaşaasıyla ve rengârenk telâtumlarla telvin ederdi.

*

Cephesi, İstanbul'un en ilahi bir manzarasını teşkil eden ve bir tarafı hudutsuz Marmara ufku, uzakta dumanlar arasında mahmurlaşmış Bozburnu silsilesi, denizin üstüne dökülmüş ada zincirleri ve karşıda Kazı köyünden Boğaziçi'ne doğru uzanan yeşil ve dûrâ-dûr tepelerden mürekkep manzaraya bakan salon, aksi cihete, apartmanın **[51]** içine doğru uzanarak dipte kadife bir perde ile kapanıyordu. Perdenin içerisi paranın ve iptilanın toplayabileceği en harika-engîz musiki aletleriyle müzeyyen bir ahenk mabedi idi.

Cephe tarafında bir kanat hainde diğer küçük bir salon vardı ki, Perran'ın bodvarı idi. Bodvar, büyük salondan geniş camlı bir kapı ile ayrılıyordu. Bu on altıncı Lui takımıyla mefruş ve her türlü teferruatıyla bir sanat ve zarafet yuvası idi.

*

Başka günler, Perran'da misafirlerine karşı şımarıkça bir eda bulunurdu. Hayatının bütün lüksünü, bütün servetini göstermek, onun en masum bir emeli idi. Âdeta çocukça tertiplerle misafirleri kamaştırmaya ehemmiyet verirdi.

Mesela, perdesi toplanarak musiki salonu şık ve alayişli türlü musiki aletleriyle mekşûf bırakılır, boduvarla salon arasındaki çerçeve bükülüp açılarak tek bir nazarla apartmanın bütün zenginliği nazara çarpardı. Hâlbuki bugün camlı kapı kapalı ve bariz bezlerle örtülü, musiki köşesi kadife perdesi çekilmiş ve büyük salon mücerred, ayrı ve pek ciddi bir çehre arz etmekte bulunmuştu.

Fahri Cemal sordu:

-Bugün her taraf niçin kapalı?

-İstemiyorum, cevap verdi Perran; görmemişlik oluyor.

Ve Fahri Cemal bu cevaptan elemle ezildi.

Fikret ailesinin beklendiği gün bu ciddiyeti pek manalı bulmakta üstat haklı değil miydi?

Ve en derin bir hasetle onların Perran'da bu kadar **[52]** müessir bir intiba bırakmalarına gıpta ediyordu. Fahri Cemal böyle hissi bahtiyarlıklara deli olurdu. Fikret, mesela haberi olmadan nihayet derece müşkülpesent olan Perran'ın nazarında yalnız muvaffakiyetli bir dans ve iltifatlı bir taktim sayesinde fevkalade bir ehemmiyet almış ve böylece ihtimal, pek kıymetli bir muvaffakiyete, emsalsiz bir şansa nail olmuştu.

Acaba bu şans aralarında akd edilmek üzere bulunan dostluk münasebetinde ne derecelere kadar müessir ve hâkim olacaktı?

Kendi kendine:

-Ne kadar ehemmiyetle bekliyor, diye düşündü.

Acep bu ehemmiyetin arkasında bir hararet, bir iştirâk, bir incizap var mıydı?

Beyni dönerek Fahri Cemal, en feci ihtimalleri düşünüyor harap oluyordu. Bugün yalnız bu meseleleri halletmek için gelmişti.

*

Bu esnada, Hidayet Hanımefendi'yle gelini Naciye Hanım geldiler. Neriman bugün bazı mübayaât için Beyoğlu'na inmişti.

Tekmil aile efradında Neriman'a karşı fevkalade bir ehemmiyet mahsustu. Esasen hepsinin gayet garip hususiyetleri vardı. Efrat-ı aile birbirine bir ruhban esrar-perverliği ve bir derviş sadakatiyle zincirliydi. Hepsinin ayrı kahkahaları, pehpehleri mevcut olup, her biri diğerinin bu hususiyetlerine son derece riayetkâr görünürdü. Fakat hepsinin Neriman'a karşı ubûdiyyeti pek hâkim ve pek yegâne idi.

[53] Hayatlarının bütün merasimini, dakayıkını o tertip eder, bütün ananeleri o sıyanet eder, bütün harekâtı o sevk ederdi.

Aile arasında: "Neriman pek kızdı…" En korkunç bir mahkûmiyet kararı idi. Neriman Hanımın böyle bir şeye kızması, o şeyin nihayet derece gayr-i kabil-i afv ve son derece şayan-ı takbih olduğu hakkında gayr-ı kabil-i istinaf bir hüküm mahiyetini haizdi. Hepsinin birer musaddık ehemmiyeti olmakla beraber, Neriman'ın yanında ayrı ayrı birer kukla kalırlar, öyle ki bütün hareketleri sevk ve idare eden ipler Neriman Hanım'ın elinde bulunurdu.

*

Gelin kaynana, Perran ve üstat krizantem kraliçesinin önünde vale ve hayran konuşurlarken hizmetçi Halil Nuri Bey'in geldiğini haber verdi.

Bu Perran'ın kayınbiraderi, mahir bir viyolonselist ve aynı zamanda "Şehrah" ın musiki münekkidi idi. Yirmi beş yaşlarında, ince, uzun, zarif bir genç, kibar hayatına dâhil olmak için müsait olmayan varidatını, bütün Beyoğlu konserlerinde, balolarında, tiyatrolarında bâd-i hevâ -"Şehrah" biletleri sayesinde- isbât-i vucûd etmekle telafiye çalışırdı.

Pek faal, pek girgin, pek ateşîn bir mizaç olduğundan oldukça maharetle kullandığı viyolonseli ve Perran'ın tavsiyesiyle dâhil olduğu "Şehrah" sayesinde Beyoğlu zevk hayatında kendisine mühim bir mevki yapmış, bütün sanat ve eğlence tezahüratında oldukça cazibeli bir sima almıştı.

"Şehrah"tan evvel bütün bu hayatı ancak uzaktan takip eder, türlü müzayaka buhranlarında kavrulur bir delikanlı idi. Perran musiki **[54]** iptilasından ve Beyoğlu hayatının dedikodu ve havadislerinin merakından onunla pek samimi bir ahbaplığı vardı. Hemen her çarşamba gelir, sağdan soldan topladığı en son havadisi kendi muhayyilesinden bin türlü yaldızla, bin

türlü ilavelerle süsleyerek şişirip derin bir ihtirasla nakleder ve hanımları güldürüp eğlendirerek çekilir giderdi.

*

Bugün ki havadisi pek infilak-âver oldu. Ayçiçek'i, Naciye, Perran, üstat henüz ayakta, tek tük sözlerle oyalanıyorlardı. Halil Nuri, bu infilaklı havadisi kıvamına getirip bütün lezzetini tattırarak vermek için hazırlanmış, fakat emeline rağmen salonu daha henüz tenha bulduğundan münkesir olmuştu. Fakat getirdiği havadis öyle heyecân-âverdi ki fazla bir dakika tahammül imkânı yoktu. Bunun için sıra, kıvam aramayarak:

-Haberiniz var mı, dedi; haberiniz var mı, Kerim Paşa'nın kızı bu gece firar etmiş…

Hep birden hayretle dondular, dört çift nazarın mihrakında kalan Halil Nuri, bu haberin fevkaladeliğini bütün zevkiyle tadıyor gibi, mehib ve vakur duruyordu.

Hidayet Hanımefendi, dev aynası arzının ve geniş göğsünün bütün vüsatıyla:

-Cemile mi? Aman ne söylüyorsun oğlum? diye haykırdı.

Naciye çırpınıyor: "İmkânı yok… Nereye kaçmış, niçin kaçmış?" diye kıvranıyordu.

[55] Halil Nuri, bir şahsiyet alameti olarak en muhayyir-ül-ukul havadisi gayet tabii bir şey söylüyormuş gibi sükûn ve sekinetle söylüyordu. Sözünün peyda ettiği derin hayrete aynı bir vedidle bakarak ilave etti:

-Hem de nasıl biliyor musunuz? İki haftadan beri babası onun son günlerde fırsat buldukça fırlayıp kendini Beyoğlu'na atarak Maksim'e koştuğunu ve orada cazbant şef dorkestri ile tabir-i latife ile mercimeği fırına verdiğini haber almış, öğrenmiş olduğundan bu rezalete mâni olmak için sokağa çıkmasını men etmiş. Cemil'e Hanımefendi bu memnuiyete kudurmuş kudurmuş… Hem intikam almak, hem de emeline nail olmak için kaçmaya karar vermiş…

*

Halil Nuri, salonun ortasında ayakta anlatıyor, Hidayetle Naciye, Üstatla, Perran hayret ihtilaçları içinde etrafını almışlar dinliyorlardı.

-… Nihayet, dün gece konağın arka balkonundan yanlarındaki apartmanın balkonuna geçip oradan bir pencereden atlayarak takır takır merdivenleri inmiş ve apartmanın kapısından çıkıp tramvaya sıçrayarak geçmiş gitmiş…

Hidayetle Naciye mebhut ve Nalan çırpındılar:

-Nereye?...

-Orası daha meçhul… Zabıta Beyoğlu'nda ve İstanbul'da taharriyât yapıyor… Paşa, evvela firar meselesi aklına gelmeyerek bunu bir hırsız yahut çapkın oyunu zannetmiş, hemen zabıtaya haber vermiş, **[56]** yapılan tetkikat ve keşfiyat, işte harici bir el olmayıp Kerime Hanımefendinin kendi faili olduğunu göstermiş… Paşa, Hanımefendi işi şuyua' verdiklerinden dolayı nâdim olmuşlar ama pek geç kalmışlar… Şimdi: "Aman duyulmasın!" diye etekleri tutuşmuş, çırpınıp duruyorlarmış…

Perran başka vakit bu yolda havadisleri en hararetli hayret tezahürleriyle karşılarken bilhassa Hidayet'le Naciye 'ye nispeten bu gün silik bir tebessümle ancak kulak veriyordu. Hidayet Hanımefendi kesik hayret naraları izhar ediyor, Naciye tövbekâr sayhalarla dövünüyordu:

-Vah vah! Zavallı kız, sen tut da Maksim' deki şef dorkestr için babanın evini terk et, sokaklara fırla… Ne cinnet! Ne cinnet!

Fahri Cemal ise, bu yoldaki heyecanlara külliyen lakayt, derin bir merakla kendi kendine soruyordu: "Bu dalgınlık ne?... Acaba neden?"

Tokatlıyan'dan beri geçen günler zarfında Perran' da bütün dikkat ve tahliline rağmen şüpheyi celp hiçbir alaka alameti görmemiş, memnun olmuş, endişeye bir mahal olmadığını zannetmişti. Fakat bugün sabahtan beri onda diğer günlere nazaran fark ettiği alametler fena bir başlangıç değil miydi? Acaba öyle miydi, öyle değil miydi?

Neden dalgındı? Birisini mi bekliyordu, bir şey mi olmuştu, gelecek misafirlerle, bilhassa Fikretlerle mi meşguldü? Eğer böyle ise, bu alaka ne

demekti? Şüphesiz Fehamet veya Valide Hanım için değil, yalnız Fikret Bey için olmuş olamaz mıydı?

Bütün bu mülahazalar yaralarını deşiyor ve onu harap ediyordu.

[57] Bazı oluyordu ki en derin bir yeis buhranına kapılarak eğer hakikaten böyle ise ve böyle olursa her şeyin çaresiz biteceğini, buna karşı hiçbir şey yapmak mümkün olmayacağını düşünüyordu. O halde her şeyi bırakarak kaçıp gitmekten başka ne yapabilirdi? Mesela, Perran, Fikret'e karşı şiddetli bir meyil hissetse bunu Fahri Cemal tenemmüvden ve inkişaftan nasıl men edebilirdi? Ve zaten men etmek ister miydi?

Çünkü o hâlâ aşk işlerinde yirmi beş yaşındaki şiddet ve ceberutu, inhisar ve vahşeti muhafaza ediyor, sinnine rağmen en hassas bir aşk gururu, kadın hususlarında en feci hummaları taşıyordu.

Hayatının bütün münasebetlerinde kadınlar tarafından hep hararet ve ihtirasla sevilmişti. Aşk sahasında gördüğü bu taziz ü perestiş onda müfteris, zalim bir izzet-i nefs heyulası hâsıl etmiş, onu nazik bir bebek nevazişculuğu ile doldurmuştu. Aşklarında en kıskanç kadın hassasiyetleri ile kendisi geberinceye kadar elemler ıstıraplar içinde kıvranır, aşkını çiğner yalnız izzet-i nefsini muhafazaya çalışırdı.

Şimdiye kadar aynı fırsatlarda hepsine yaptığı gibi tabii Perran'a da aynı huşuneti, aynı yırtıcılığı gösterecekti. Onun için başka türlü hareket imkânı yoktu. Bilhassa Perran'a bunu, daha vahşet, daha kuvvetle yapacaktı, çünkü hiçbir kadını onun kadar humma ve ihtilaçla sevmemiş ve hiç birisine bu derece fedakârlık göstermemişti. Eğer Perran bu aşka bu fedakârlığa rağmen bu muameleyi yaparsa… Omuzları bükülüyor ve: "Kendi pişman olur…" diyor ve bu lüksü ona temin edecek başka kimse bulamayacağını biliyordu.

[58] Fakat bugün işte ortada her suretle cazip bir Fikret olduğu için kalbi pür-hûn olarak: "Eğer genç ve mesut bir aşk onu bu lüksü fedaya razı ederse…" diye sızlıyor, boynu bükülerek bir ara bu fena fikirleri atıp inşirahlı şeyler düşünmek istiyor ve seyyal bir kuma gömülmüş, kurtulmak için ne kadar çalışsa o kadar derinlere giden magruklar gibi çırpınıyor ve dövünüyordu.

*

Hizmetçi, Necdet Bahir Bey'in geldiğini haber verdi.

Yirmi beş yaşlarında, irice mütenasip vücutlu, tatlı simalı, nezih tavırlı, sokakta eldivensiz ve getrsiz görünmez, moda kaprislerine şıklık zaruretine ve merasime riayette en mû-şikâf itinalar gösterir bir gençti. Keskin, cırlak bir sesi vardı. Kelimeleri bir eda-i mütefahhir-âne ile teker teker, müfrit bir betâetle telaffuz eder, tatlı bir tebessümle açılan dudaklarının arasından gayet beyaz dişleri görünürdü.

Fahri Cemal, bu oğlanı hiç sevmez, bilhassa küstah tavrına pek sinirlenir ve o söz söylemeye başlayınca kulağından tutup penceren atmak arzusundan kendini güç men ederdi.

Kerim Paşa havadisini o anda tasdik etti ve yeni tafsilat getirdi. Onun malumatına göre, Cemile Hanım, Maksim'de ki şef dorkestra değil Rüznuvar'da bir garsona tutulmuştu. Necdet Bey garsonu tarif ediyor, söz arasında:

"Fakat herif Allah için şıktır…" diye ilave ediyordu.

Hidayetler ailesi için: "Neriman pek kızdı…" Ne mehib bir **[59]** hüküm ise Necdet Bahir Bey içinde bu "Pek şıktır…" aynı muhabbeti haizdi. Şıklık onun için en yüksek bir meziyetti; Bütün hürmet ve takdire layık olmak için şık olmak kifayet ederdi.

-Bir gün ada vapurunda gördüm, âdeta tam kamilfo centilmen… Ganto, korroket…

Burada hınzır Halil Nuri:

-Ve tabii getr... Sözünü ilave ederek ince bir alay kıvırdı.

Necdet Bahir hafif bir serfürû ile Halil'i selamlayarak:

-Evet, getr… Yani şıklıkta, tenasüpte, tevazünde hiçbir kusuru yok.

Elim muhakemelerinden her şeyi aksi gören Fahri Cemal itiraz etti:

-Şık ve korroket ama nihayeti Ruznüvar'da bir garson parçası, dedi.

Necdet Bahir, yüksek bir filozof huşunetiyle başını çevirip baktı:

-Affedersiniz beyefendi, garsonda bir insan sıfatıyla aşka ve hürmete layıktır.

Halil Nuri:

-Ben, Maksimde bir şef dorkestr diye işitmiştim. Maksimde olsun Rüznüvar'da olsun, garson yahut şef dorkestr olsun, şu muhakkak ki Cemile gibi bir kadın için aşk başka türlü manzum ve mütevazın olamazdı. Babası Paşa oluncaya kadar ailenin sürdüğü perişan ve muzmahill hayatı herkes biliyor… Hatta paşanın maaşı kâmilen mahcuzdur diyenlerde var. Zaten bir garson sevmek için **[60]** insanın ne kadar adi zevkli olduğu meydanda…

Hidayet Hanım, ay çehresinde bir istihfaf ziyasıyla:

-Bakalım seviyor mu oğlum, yoksa sadece aşüftelik mi?... Çünkü bugün en pis, en murdar şeyleri hep aşk ismiyle söylüyorlar… Sonra o herif her kim ise nasıl itimada layık görülürde insan kendini teslim eder?

Necdet Bahir ilave etti:

-Evet, burası da bir nokta-i nazardır. Herifin bu işte samimi ve ciddi olduğunu hiç zannetmem ve herhalde işin içinde iki taraf içinde kim bilir ne menfaat veya nahvet oyunları vardır.

Naciye Hanım dudak büktü:

-Ya Cemile… Acaba o seviyor mu dersiniz? Cemileyi ben mektepten bilirim. Şımarık, hissiz, boş kafalı bir kızdır… Bence garsonu bilmem ama Cemile'ninki sadece bir kızgınlıktan ibaret olmak lazım gelir… Aldığı terbiye, anasının dizinin dibinde oturması lazım gelen bir zamanda kendi kendine barlara gidip şampanyalar içince zıvanadan çıkmasına zaten pek müsaitti. İşte o da zıvanasında fırlayıp fısk u fücur uçurumunda yuvarlandı.

Fahri Cemal buraya gelince kendini tutamadı, dedi ki:

-Hepiniz türlü manalar verdiniz… Kiminiz fısk u fücurdan, kiminiz menfaatten, kiminiz nahvetten bahsetti… Hayret ediyorum, niçin hiçbiriniz bu işi saf ve hakiki aşka hamletmedi?

Naciye galeyanla atladı:

[61] -Rica ederim beyefendi, bir aile kızının bir kahve garsonu için baba evini terk edip kaçmasında nasıl aşk bulunur ve bu aşk olsa bile nasıl takdir ve teşvik edilebilir?

Fahri Cemal, metin, vakur, bir kürsüde söylüyormuş gibi ciddi:

-Aşk en yüksek bir mabette nasılsa, en süfli bir mezlakada da öylece mukaddestir. Aşk dünyada bütün dünya ve bütün hayattır; dünya namusu, haysiyeti, vakarı ve ahlakı, ancak aşk vasıtasıyla ve aşk sayesinde öğrenmiştir. Aşk olmasaydı, namus ihtiyacı his bile edilmeyecekti…

Naciye Hanım tekrar silkindi:

-Bu cemiyet-i beşerîyeyi sersem edip uçurumlara sevk edebilir nazirelerden…

Fahri Cemal hemen cevap verdi:

-Cemiyet-i beşerîyeyi uçurumlara sevk eden aşk nazariyeleri değil, sevk-i hayvanisini bu ulvi his yerine koyup aşk taklidi yapanlardır… Hakiki aşk, temas ettiği her şeyi, tenzih, tesfih ve âlâ ve ıslah eden ilahi bir kuvvettir. Aşk bi-n-nefs-i pâk u musaffâdır, onu insanlar telvis ederler…

*

Şimdi Halil Nuri son neşrettiği bir hikâyesinde aşk hakkında aynı fikri müdafaa etmiş genç bir romancıdan bahsediyordu.

Necdet Bahir, bu ismi işitince bir kurşunla vurulmuş gibi silkindi:

-Bırakınız şu eşek herifi Allah aşkınıza, dedi; romanlarını **[62]** okur da bir şey zannederdim, meğer hâza sıpa imiş… Dünyada sekizden evvel smokin giyilmeyeceğini bilmeyen adama insan denilir mi?

Ve bu tecavüz Fahri Cemal'i bütün bütün çileden çıkardı, yerinden kımıldadı:

-Affedersiniz anlayamadım, dedi.

Necdet izah etti:

-Geçen Pera Palas Balosu akşamı saat beşte arkasında smokinle pür-azamet bir geçişi vardı ki katılmak mı yoksa tükürmek mi lazım geldiğini tayin edemezdiniz.

Fahri Cemal: - Eşeklik dediğiniz bu mu oluyor? diye sordu.

Necdet atıldı:

-Elbet… Bir insan smokin alırken onun nerelerde ve ne zaman giyileceğini de öğrenmelidir. Smokinin bir müsamere elbisesi olduğunu bilmeden giymek elbette eşekliktir.

Fahri Cemal zıpır oğlanı mat etmek emniyetiyle:

-Hiçte değil, dedi. Bu şeyi siz öğrendikten sonra onun da öğreneceğini elbette tasdik edersiniz. Bunu bilmediğinden değil, kendisini pek yakından ve pekiyi tanırım, böyle maymunlukları istihfafettiğinden riayet etmez. İnsanların her ne kadar fi'lî sahada pek o kadar eseri görülememekle beraber yine makul birer sebeb-i vücûdları olan ahlak ve adât gibi kayıtlarına riayetten bizar olduğu için bir de böyle saçma tasallüf kavaidine omuz silken yüksek ruhlardandır. Bu gibi şeyler şahsiyetsiz, kopuk veya deve katarı ruhlu insanlar için şâyân-ı i'tibâr-ı mu'essir şeylerdir. Mesela, getr denilen bir şey vardır… Öyle ya, işte **[63]** sizin ayağınızda da var… Rica ederim bana bu şeyin ne lüzumu ne faydası olduğunu izah edebilir misiniz?... Bilhassa, böyle beyaz ketenden olanların?...

Necdet Bahir, esasen ezberleme fikirler sahibi hakiki bir mutasallif sıfatıyla bu hücuma mukavemet edecek kudretten mahrum idi. Fakat bir söz söylemiş olmak için:

-Lakin. Beyefendi… Amma ediyorsunuz ha… Bütün Avrupa'da en şık adamlar getr giyerler… Getr… Mesela, eldiven yahut boyun bağı hatta mendil gibi bir şeydir… diye geveledi.

Onu bu mahcup ve mağlup vaziyetinde bırakmayı nezakete yediremeyen hane sahibi Perran, Halil Nuri'ye yeni gelecek Batı Dösmond Turnesi hakkında malumat sordu. Hidayet Hanım da söze giriştiler, bu boşluktan Necdet Bahir Bey bil-istifâde az sonra veda etti ve beyaz getrlerinin bütün şaşaa ve zarafetiyle salına salına salondan çekildi, gitti. Dösmond

Turnesi hakkında bahis devam ederken hizmetçi Sacide ve Saraylı Hanımefendiler'in[1] teşriflerini haber verdi.

Hizmetçinin arkasında iki hanımefendi hemen tulu ettiler. Saraylı Hanım yine o bildiğiniz aynı Saraylı Hanım'dı, saçları daha beyazlamış olmakla beraber yüzünün ahengine daha küşayiş ve halavet gelmişti. Sacide Hanımefendi biraz zayıflamış ve biraz daha gençleşmişti. Tavırlarında eski çiğlik yerine kısmen yapma kibar bir te'enni göze çarpıyordu. Saçlarını kestirmişti. Süsleri, daha ketum, pırlanta israfı daha **[64]** idareli idi; parmaklarında evvelki gibi bir sürü yüzükten eser yoktu. Yalnız bileğinde pırlantalı küçük bir saat vardı. Bilhassa son seneler zarfında iyice pişti ki, zevk ve kibar hayatına uyduğu, tavırlarına, sesine haline rehavet ve itidal geldiği mahsustu.

Saraylı daha kapıda Fahri Cemal'i görünce geniş handelerinden birini bütün ahengiyle sarf etti:

-Vay beyefendi hazretleri… Bu ne saadet! Bugün yıldızımın pek açık olduğunu itiraffetmek mecburiyetindeyim

Saraylı ile Fahri Cemal hayat hakkında aynı telakkilere, aynı felsefeye riayetkâr iki mahluk incizabıyla birbirlerine her tesadüfte en derin bir mahzuziyetle konuşuyorlardı. Fakat Fahri Cemal'in tahammül edemeyeceği bir tip Sacide Hanım'dı; Fahri Cemal herkeste olduğu gibi onda da gülünç, müfrit iddialara tahammül edemezdi.

İlk merasim teâti edilirken, Saraylı Fahri Cemal'e sokulup:

-Şimdi buradan çıkan Necdet oğlandı değil mi? diye fısıldadı. Ve Fahri Cemal'in tasdiki üzerine şeytan gözlerinin kurnaz bir işaretiyle, köşede Hidayet Hanım' la dertli dertli konuşan Sacide'yi işaret ederek:

-Onu görmek için buraya kadar deli gibi geldi ama ancak kapıda arkasından görebildi, diyerek kısa bir kahkaha cümlesinden sonra daha sokulup:

---

1 Mehmet Rauf Bey'in *Karanfil ve Yasemin* romanındaki meşhur Saraylı ve Sacide Hanımlardır.

-Ne dersiniz karı, hâlâ bu dalgalarda… diye cilvelendi.

Bu esnada Naciye, Halil Nuri yine Necdet Bahir'den bahsediyorlardı, **[65]** fakat Halil Nuri kendine has bir teferrüt edasıyla her bahsettiği şeye bütün hazırûnun dikkatini celp etmek iddiası sayesinde bir dakika sonra umumu kendini dinlemeye mecbur etti:

-Tuhaf oğlandır, diyordu; dünyada hiç kimseyi beğenmez… İşi gücü herkesin kusurunu aramak ve bulduğu en ufak kusurla korkunç bir surette eğlenmektir. Benim en tuhafıma giden şey, başkalarında bu kadar kusur bulan bir adamın nasıl olup da kendisini beğenebildiğidir. İnsanın herkesten ziyade tanıdığı, bütün kusurlarına vakıf olduğu nefsini beğenmesi ne büyük maskaralıktır değil mi? Bu oğlan yalnız maskara değil, aynı zamanda muzır ve bed-kâr bir adamdır. Mesela, Beyoğlu'nda kundura boyacılarına varıncaya kadar uçan kuşa bile borcu vardır. Bütün ömrü alacaklılar arasında parende atıp ellerinden yakayı sıyırmak için türlü dalavere tertibiyle geçer… Hani insanın terzisine borcu olur, bakkala, kasaba da olur diyelim… Bu oğlanın lokantalara, pastacılara, barlara, hatta oralardaki garsonlara kadar borcu vardır… Canım bu âdeta bir romandır…

Bu tarafta Saraylı kimden, bahis olunduğunu bilmiyormuş gibi yüksek sesle sordu:

-Kim bu kuzum Allah aşkına?

Halil, herkesin dikkatini celp etmek gururuyla:

-Necdet Bahir Beyefendi efendim… dedi.

Saraylı, Fahri Cemal'e:

-Şimdi dikkat edin, bakın Sacide nasıl canla dinlemeye başlayacak.

[66] Filhakika o ana kadar herkese tebaiyet etmiş olmamak için gibi lakayt-ane dinleyen Sacide Hanımefendi bütün kulak kesilerek en derin alaka ile kendini Halil Nuri'ye hasretmişti.

Halil Nuri daha muzafferiyetle devam etti:

-Evvela, azami, itinayı kıyafetine hasreder, bütün hayatının muvaffakıyetlerini ancak bu kıyafete medyun olduğunu bilir. Yüz bin tertiple yüz bin terziyi yere vurarak yaptığı elbiselerle zengin bir gardırobu vardır, harici şekli sempatik, siması halavetli olduğundan, bunlar sayesinde herkesi iğfal için bütün kozlar elinde demektir… Herkesi bilmem, bana oynadığı oyunları anlatayım da biraz gülünüz… Ben de herkes gibi evvela tabii kıyafetine ve simasına aldandım. Kâfir oğlan, yeni tanıştıklarına kendini o kadar korkunç bir yüzsüzlükle satar ki… Onu zengin, asil, yüksek bir şahsiyet olarak tanımaya mecbur kalırsınız… Bende böylece onu tanımakla kesb-i şeref ettim kanaatinde idim… İlk seferlerde yüksek lokantalarda rast geldim; beraber yemek yedik. Bir cemile olarak hesabı ben gördüm… O, baktım ki siniyor, hiç mukabele sadedinde bulunmuyor… Tabii, artık cömertliği terk etmek lazım geldi. Herif son derece hassastır. Fikrinizi, hissinizi uzaktan, ta karşıki kaldırımdan keşfeder, benim bu hesabiliğimi keşfetmiş olacak ki, bir gün yemek yemek üzere Tokatlı 'ya girdiğim bir esnada beni masasına çağırarak: "Bu sefer müsaade ediniz de ben ikram edeyim…" dedi. Ve semîh-âne bir tertiple zengin bir yemek yedirdi… Yemek deyince, onun bu işlerdeki hususiyetini de ayrıca söylemek lazımdır, bir kere **[67]** birinci derece ekûl sonra harikulade şikem-perver daha sonra son derece nefais-peresttir, mesela çok beğendiği için birbiri arkasına iki biftek, üç mayonezli balık, beş porsiyon kavun yer; şüphesiz paralarını kendi vermediği için listelerin fiyat sütununa hiç bakmaz ve yediği yemeklerin hesabını hiç düşünmez. İşte bugün aynı tertip ve aynı israf ile ısmarladı, ısmarladı ve ben de inadıma yedim, yedim… Vakta ki yemek bitti ve hesap görülmek sırası geldi. Garson hesap pusulasını masanın üzerine koydu. Dört lira seksen bu kadar kuruş yazılıydı; cüzdanını çıkardı, bir karıştırdı ve garsonun huzurunda bana: "Üç liranız var mı, azizim…" dedi. Onun bu cüreti, benim garsondan mahcubiyetim tesiriyle bu sefihane yemeği kasm-ı azm itibarıyla yine benim paramla yemiş oldu.

Hep kahkahalarla gülüyorlardı.

-Hele son bir oyunu vardır ki Allah için bir şaheserdir… Bir gün yine Tokatlıyan'da rast geldim, pek parasız zamanlarına mahsus bir ezginlikle camın önüne oturmuş düşünüyordu. Beni görünce fırladı kalktı, kolumdan tutarak masasına oturtmak istedi. Ben, anlattığım çirkin oyundan sonra onun

hakkında kati kararı vermiş, etrafta işittiğim hikâyeleriyle kendisini epeyce öğrenmiştim. Bunun için biraz soğukça: "Müsaade ediniz, yemek yiyeceğim." diye yemek tarafına doğruldum, ama birde baktım, hemen bastonunu eldivenini kaparak: "Beraber yiyelim!" diye beni takip etti. Artık bir daha yutulmamaya katiyen azmetmiştim, hiç işitmemezliğe gelerek yürüdüm ve bir **[68]** masaya oturdum. Yanımdaki masaya çöktü, bir taraftan vaziyetini kurtarmak için durmuyor, söyleniyordu. Ben şimdi en derin merak ile parası olmadığı halde ne cesaretle yemek masasına oturduğunu düşünüyor ve yine nasıl bir oyunla kurtulacağını bekliyordum. Listeyi aldı ve en evvel bir porsiyon havyar ısmarladı, bunu kendisine mahsus mübalağalı bir iştaha ile sermestane ekl ü tenavül buyurdu, tekrar listeyi eline aldı o esnada önümüzdeki yoldan uzun boylu şişman bir adam geçiyordu, fırladı kalktı; bin ısrar ve ikram ile onu masasına oturttu, beni pohpohlu bir eda ile, "yegâne viyolonselistimiz ve "Şehrah" ceridesi musiki münekkidi Halil Nuri Beyefendi," diye takdim geçtikten sonra adama listeyi sundu. Ben kendi kendime kendi yediği yemekten başka, böyle misafir çağırıp da ona ikram etmek için mutlaka bir yerden vurgun vurduğuna karar verdim.

Hepsi en derin bir merak ile, gözleri en hararetli bir zevk ziyasıyla pür-hande, nefes nefese dinliyorlar ve hikâyenin tadını kaçırmamak için tek söz söylemekten içtinap ediyorlardı.

-… Yemekler bitti, fakat ben her zaman ki gibi kendi keseme vaziyetime göre idareli, mu'tedil bir masrafla iktifâ' etmiştim. Onlar şaraplar açtırdılar, beyefendi beğendiği yemekleri çift porsiyon löpletti. Ben kendi hesabım için garsonu çağırdığım vakit elini kaldırdı: "Yo… Azizim dedi; üçümüz beraber yemek yedik hesabı ayırmaya kalkma." Ben kâfirin yine müthiş bir oyunundan korktuğum için ihtiyatlı davrandım ve: "Müsaade ediniz, ben kendi hesabımı göreyim…" **[69]** diye garsona parayı uzattım. Beyefendi bütün ısrarına rağmen bana galebe edemeyince kendi tabağına dönmüştü. Ben tehlikeden kurtulmuş, şimdi bu müşkül vaziyetten onun nasıl kurtulacağını derin bir zevk içinde bekliyordum. Birdenbire başını kaldırıp keskin gözleri süzülmüş, dudaklarına küstah bir tebessüm yayılmış, dedi ki: "Dostum Mercimekyan Efendi'yi taktim ederken, size banker olduğunu söylemediğime hata etmişim. Her gün akşama kadar borsada yüzlerce İngiliz kazanan bir

dostla insan yemek yer de masrafını kendi tesviye ederse elbette kedisine bir hakaret olur." Ve karşısında oturan dostuna hitaben: "Öyle değil mi, azizim?" Tekrar bana dönerek: "Herkesin bir hususiyeti vardır a, Mercimekyan Efendi'nin hususiyeti de lokantalarda, gazinolarda yapılan konsomasyonu bizzat ödemektir." Ve anlarsınız ya, Necdet Bahir Beyefendi o gün de iri karnını böyle doldurmuş oldu.

Bu hikâyeyi pek derin neşe ile dinlenmiş olan Perran ellerini çırparak: "Bravo, bravo…" diye haykırıyordu.

Umumi neşe ve hande arasında yalnız Sacide Hanımefendi soluk ve bozuk kaldı. Saraylı, karşıdan:

-Ne tuhaf hanımefendi, biraz sizin damat beye benziyor, değil mi? diye hitap etti.

Ve Sacide'nin kendini toplayıp cevap vermeyerek ekşi bir tebessümle tasdiki üzerine, Saraylı yine Fahri Cemal'e eğilerek:

-Kadında cevap verecek neşe kalmadı ki… Hesabı bozuk adamları hiç sevmez, hâlbuki bütün sevdikleri böyle çıkıyor, **[70]** damadıyla olan meseleyi bilirsiniz ya…

Tam bu esnada Halil Nuri atıldı. Sacide Hanım'a hitaben:

-Sahih hanımefendi, Damat Beyefendi nerelerde… Hiç göremiyorum, diye sordu.

Dostunun imdadına Saraylı Hanım yetişti ve cevabı o verdi:

-A, oğlum nasıl görmüyorsun… Sen hiç barlara, dans yerlerine gitmiyor musun?... Karısı kolunda o bar benim bu bar senin sürtüp duruyor… Karı koca onlar şimdi dans kuklası olmuşlar…

Şimdi Hidayet Hanım merak etti:

Sahih Hanımefendi, Kerime Hanım'ı görmüyor musunuz? Nasıllar, iyidirler inşallah?

Sacide Hanımefendi, cevap vermek kuvvetini nihayet elde etmişti:

-Hayır, görmüyorum ve görmek de istemiyorum. Kocası olacak pis herifle bana meydan okuyup, evimden çıkıp giden bir evlada lanet olsun… Yalnız herifin teşvikiyle pis ve tehlikeli bir para oyununa girip de aile namını telvis etmemeleri için lazım geldiği kadar bir para veriyorum, bu kadar…

Perran, Saraylı Hanım'a soruyordu:

-Paşa'nın Hanımefendi'yi görüyor musunuz?

-Hemen her gün… Fakat artık zavallıya yaşıyor denilemez… Pervin'ciğin ölümü paşayı da onu da yıktı bitirdi.

-Pertev Bey'le Yezdan Hanım?

-Pertev'le Yezdan buradalar…

[71] -Ya, hiç görmüyoruz, acep bir yere çıkmıyorlar mı?

Saraylı parlak bir kahkaha attı:

-Çıkmak mı, ne söylüyorsun kızım, birbirini yemekten sokağa çıkmaya halleri mi var, hiç aklınıza gelir mi? Yezdan delice, kudurmuşça, kıskanç bir zevce oldu. Kocasını hiçbir kadına göstermeye tahammül edemiyor… Karı koca, gece gündüz, her saat birbirleriyle kavga, mücadele ile uğraşıyorlar. Yezdan kocasına yabancı bir kadının bakmasına bile tahammül edemiyor, deli gibi kendini kaybediyor… Zavallı âdeta bir buhran içinde… Pertev' cik de bu esarete tahammül ediyor…

-Vah vah… Pek yazık!...

Bu esnada kapının zili işitildi. Fahri Cemal, oturduğu yerden Perran'ın fevkalade bir alaka ile kulak kabarttığını gördü. Perran, dışarıda gelenlerin sesini fark eder etmez sıçradı, kalktı, tehalükle, tam o esnada kapıyı açıp Fikret Beyler' in geldiğini haber veren hizmetçiye mülaki oldu ve pür-şitâb bir kabulle onları salona idhal etti.

Yeni gelen hanımefendilerin vakar ve haşmeti, arkalarında kibar tebessümüyle, teveccühü, calip tavır ve simasıyla takip eden Fikret Bey, salonda bulunanları hep ayağa kaldırmıştı.

Takdim râsimesi ifa edilerek herkes oturduğu zaman Fahri Cemal kalbi en derin gird-bâdlarla karışmış, Perran'ın bu tehalüküne ne mana vereceğinde müterеddit, kendi kendine genç kadının bu şitâbını tasvip etmek üzere Fikret ailesinin hakikaten pek kibar bir cazibe, pek tatlı bir asalet ifadesi ile iltima' ettiğini itirafa mecbur oluyordu.

[72] Necibe Hanımefendi, saçlarına kır düşmüş olmakla beraber genç simasıyla ve nihayet derece latif tebessümüyle âdeta meshur bir edaya malikti. Fehamet Hanım, ince uzun boyu, arkaya taradığı kesik saçlarının tacı ve derin bir asalet tavrıyla mümtaz idi. Fikret de dâhil olarak üçünün tavırlarında, simalarında, seslerinde ve bakışlarında pek âşıkâr bir müşabehet okunuyor, mesela Fikret bir erkek fehamet, fehamet bir kadın Fikret, valideleri ise yaşlı bir fehamet ve Fikret numunesi gösteriyordu.

Muhavere evvela resmî başladı.

Fahri Cemal, bütün Fikret'i ve Perran'ı tetkik ediyordu.

*

Fikret'in, halavetli sadasını daima müessir kelimeler ve daima süslü cümlelerle sarf ederek, sözlerini nazirelerinin cazibesiyle tezyin ederek en muânnid kadını bile teshir edeceğini tasdik ediyor ve Perran'ın ruhunun bütün amakına hulul etmiş bir tecrübe ile tavrından, gözlerinden ve ifadesinden incizâb-ı istiknâhına çalışıyordu.

Hayır, Fikret de, Perran da gayet tabii idiler. Bütün şüpheleriyle beraber ikisinde de zerre kadar tesir ve teessür göremiyor ve müşevveş ve müterеddit kalıyordu.

O halde o manasız, sebepsiz dalgınlıklar, o ciddiyetler ne idi?...

Derin bir tazyik ile: "Acaba daha ilk başlangıçta olduğu için mi bu kadar alakasız görünüyorlar?" diye sarsıldı.

Birden bir isyanla bunaldı. Bu en adi şüpheler en galiz mücadeleler niçindi? Kendini bu endişelerle harap eden Perran mı idi? Hayır, o zavallının bunda hiç kabahati olmadığı gibi ihtimal pak ve masum, **[73]** böyle

düşüncelerden külliyen azade idi. Müfsid kalbinin telkinâtı ise, kendi canavarlığından mütefessih ruhunun levslerinden değil miydi?

*

Hizmetçi, Neriman Hanımefendi ile Doktor Keramettin Beyefendi'nin hanımının geldiği haber verdi.

Neriman, kendine has rüzgârlı bir zafer tavrıyla salona girdi. Arkasından Keramettin Bey'in hanımı Hacer Hanım takip etti.

Bu Hacer Hanım, bütün kadınların saçları kesilip, başları ufalttığı bu günlerde, saçını feda edemeyerek kümbet şeklinde gayet büyük başıyla, insana bu sıkleti nasıl taşıyor diye rahatsızlık verecek bir şekildeydi. Sıkılgan bir tavrı vardı. Neriman Hanım bu yolda salon adabına tam bir vukuf iddiası, hem bilhassa bu salonda âdeta bir mal sahibi laubaliliği ile Hacer Hanım'a delalet etti. Kısmen takdimler icra olunduktan sonra alayişli tavırlarla Neriman daha oturmadan umuma hitap ederek:

-Kimi gördüm dersiniz? diye sordu.

Bilhassa Hidayet Hanım'la, Naciye ve Perran'a hitap ediyordu. Onlar tayin edemediklerini müş'ir bir ifade ile baktılar. Bunun üzerine derin bir inbisatla:

-Feriha' yla kocası Fahri Bey'i… Fakat işin tuhafı neresi biliyor musunuz?

Saraylı yerinde duramayarak hopladı:

-A, bizim esbak Sabık Bey mi! onlar İzmir'e gitmişlerdi… Demek gelmiş olacaklar…

Neriman, sözünün cilvesini izale etiği için Saraylı' nın **[74]** bu saygısızlığına bir omuz kaldırarak pek mehib bir haber vermek zevki ile:

-Feriha karnı burnunda bir halde değil mi?...

Saraylı' nın yakınında oturan Halil Nuri başını döndürüp ona fısıldadı:

-Acayip şey, acaba kimden?

Saraylı en kısık en tantanalı bir kahkaha ile hışıldayarak, eliyle onun omzuna vurdu:

-İlahi Halil'ciğim, sen hiç geberme e mi?... Bu çapkınlıkları nereden, nasıl bulursun bilmem ki…

*

Bu esnada Sacide Hanım Saraylı'ya işaret ederek gitmek arzusunu izhar etti, bu hanımlar mu'tâd merasim ve cilvelerle veda edip çıktılar, Perran onları teşyi' edip yerine geldiği vakit, Hacer Hanım'ın Naciye ve Hidayet Hanımefendiler' e hitaben bir şey anlattığını gördü. Nağmeli bir sesi ve tatlı bir söyleyişi vardı. İnsan dinlerken derin bir zevk hissetmekten kendini menedemiyordu:

-Aman efendim, diyordu; aman efendim, hanımefendi hazretleri, dün küçük hemşiremle sinemaya gittik, Majik Sineması'na… Fakat sinema deyip de her gün gördüğümüz sıkıntılı, boğucu bir film zannetmemelidir… Bu film, filmlerin şahı eserlerin enfesi, vakaların şah-kârı idi. İnsan nefessizlikten boğulacaktı… Sıralar, koltuklar dolu… Ön, arka, kenar, her taraf ayakta duran insanlarla, birbirine kaynayan, yan yana karıncalanan yüzlerce, binlerce seyirci ile **[75]** taşıyor… Film güzel olduğu gibi, orkestra da gayet latifti… Hep, efendim meşhur uvertürler opera potpourrileri çaldılar…

Nefes alacak şimdi duracak diye bekliyorlar, lakırdısı bitti zannediyorlardı. Hayır, nefes de almadı, tevakkuf da etmedi; Aynı ahenk ve aynı tarzla ikinci bahse geçti:

-Beyoğlu'nda gezmek de artık tehlikeli bir hâl aldı… Yolda gezerken insana çarpıp dürtenler, sıkıştıranlar… Her türlüsü var… Artık yapamadıkları yegâne şey hemen sarılıp öpmek kaldı. İnsan sokağa çıktığına bin kere pişman oluyor… Hele evvelsi gün küçük hemşiremle biraz hava alayım diye sokağa çıkmıştık… Güneş, güneş, güneş… Lâtif incili, pırlantalı bir hava… Bütün İstanbul, bütün Beyoğlu sokaklara dökülmüş… İnsan nefes almıyor, âdeta zevk içiyor… Evvela kışla önünde kaldırımlar tenha idi, fakat Taksim'e geçip de caddeye girince aman Yarabbi… Bir kalabalık, bir kalabalık bir dürtüşme bir itişip, bir kakışma… "Aman!" dedim, "Ne yapacağız Nebile?" -Nebile

hemşiremin ismidir. - Fakat bir kere cendereye girmiş bulunduk, çıkmak imkânı var mı?... Naçar bir surette katıldık, ta Galatasaray'a kadar bin çimdik, bin tekme arasında ilerledik. Fakat Taksim'den Galatasaray'a kadar bu azap yolu tam yarım saat sürdü… Evet, tam yarım saat…

Ney, artık bitti diye bekliyorlardı. Fakat aldandıklarını gördüler, şimdi aynı cazibe, aynı vecd ve istiğrak tavrıyla Adalar'a atlamıştı. Lakırdıyı söylerken ellerini mübalağa ve hayraniyet ifade etmek için garip **[76]** bir şekilde kullanıyor, künbet başını sağa sola sallayarak gözleri baygın, çehresi sermest, cezbeye gelmiş bir derviş vecd ve gaşyi içinde kendini kaybetmiş, kurulmuş bir yaylı çalgı yahut istim borusu, açık bir pancar makinesi gibi durmadan, aksamadan, mütemadiyen mütemadiyen söyleniyordu:

Bütün yüzlerde evvela bir hayret irtisam etmişti, fakat yavaş yavaş bu hayret bir şikâyet ifadesi oluyordu. Herkes birbirine bakıyor, gülmek istiyor hatta gülüyor hatta sonra sonra bilhassa Neriman'la Naciye fısıldıyor; Hidayet, Halil Nuri'ye gözleriyle işareddediyor, bütün hâzırûn işi iyice alaya döküyorlar, fakat Hacer Hanım lakırdısının gaşyi içinde kendini unutmuş, görmüyor, hissetmiyor cûş u hurûşla başını sallayıp, gözlerini kapayarak, ellerinin mebzul işaretleriyle anlatmakta devam ediyordu.

-Ah hanımefendi, oradaki mehtap âlemleri… Allah, kameri adaların mehtabı için yaratmıştır diyeceğim… Kamer orada adi bir mehtap değil, âdeta canlı bir hayat ibda' eder… Ağaçlar, duvarlar, taşlar bile canlanır, hepsi kamerin nevaziş nurları altında galeyana gelir, aşktan, saadetten bahsetmeye, insanlara: "Sevişiniz, sevişiniz!" diye hitap etmeye başlar. Gölgeler canlanır, topraklar canlanır, ağaçlar canlanır, her şey ezeli bir sermestî ile bayılır… Hâlbuki boğaz içinde mehtap mazlum ve şaşaasızdır… Adalarda mehtap ne kadar feyyaz ve pür-nûr ise, boğazın mehtabı o kadar aysız o kadar ketum o kadar gölgelidir…

Fahri Cemal, Halil Nuri'nin Perran'a gizlice bir işaretten sonra **[77]** kalkarak şöminenin yanında musiki odasındaki çalgıların elektrik dokümanlarının olduğu yere gidip, eliyle bir tanesine dokunduğunu gördü, o zaman kadife perdenin arkasında, içinde flavtadan davul ve trampete kadar on iki musiki aletinin bulunduğunu büyük orkestriyon en debdebeli bir tarabla ve

eğinerek Tannhauser Marşı'nı çalmaya başladı. Marşın bütün haşmeti ile akseden gürültülü ahengi hâzırûnu cezb ve teshir etmekle beraber, Hacer Hanım'ı yine iskat edemedi. Artık gürültü arasında işitilmeyen sesi, esasen onu dinlememeye başlamış olan misafirleri külliyen lakayt bırakmıştı, yalnız hane sahibi Perran ile kendisini ev sahibi yerinde kıyas eden Hidayet Hanım nezaketen dinler görünüyorlardı.

Halil Nuri azizliğinin pek tesiri olmadığını görünce, işi daha ilerletti, kadife perdenin yanında, duvar kenarında asılı kordonu çıkıp perdeyi açarak, musiki salonunu, bilhassa, Fikretler' e göstermek istedi.

Şimdi Naciye ve Fehamet Hanımlar'la, Fikret Bey, Neriman, Fahri Cemal musiki salonunda idiler.

Halil Nuri:

-Kadın mutlak lakırdı delisi… dedi.

Büyük salonda Hacer Hanım, hâlâ söyleniyordu. Hiç yorulmamış, galeyanı hiç eksilmemiş, ilk başladığı hararet ve aynı vecd ve iştiyakla, yanı başında gürleyen ve eğinerek tarab-fezâ ahengine lakayt, kendi ahenginde devam ediyordu.

[78] Bu tarafta misafirler musiki salonunun harikalarını seyre daldılar. Evvela, marşı çalan büyük orkestriyon bütün dikkatlerini cezbetti. İki metre arzında, şeklen bir büyük aynalı dolaba müşabih, üstünde küçük bizote aynalar, rengârenk elektrik lambaları ile muhteşem bir mobilya idi.

Halil Nuri, bunun orta tarafında bir kapak açarak, içinde dönen ve sağılan üstü delikli kâğıt tomarlarını gösterdi. Burada on hava vardı. Bunların hangisi istenirse elektrik dokümanının olduğu yerdeki işaretlerle o çalınabiliyordu.

Halil Nuri:

-Bu alet, dedi makineli çalgı fabrikasyonunda, fennin, zekânın, sanatın hadd-i kusvasıdır. Alman mamulatındandır. Bugüne kadar bundan mükemmel bir musiki aleti daha icat edilmemiştir.

Bu esnada “Tannhauser” bitmişti. Halil Nuri köşeye doğru yürüyerek: “Bundan daha muhayyir-ül-ukul ve harika bir alet daha varsa, o da viyolina denilen bu alettir.” diye, oradaki yüksek ve ma’un diğer bir alete yaklaştı.

*

Bunun kısm-ı alyâsında büyük bir camekân içinde bir daire merkezi etrafında bir müsellesin üç re’s noktasını irae etmek üzere vaaz’ olunmuş üç keman vardı ve bu kemanların telleri üstünde hareket etmek üzere daire şeklinde devvar bir yay bulunuyordu.

Halil Nuri, çalgının bir iki yerini karıştırıp tanzim ederek **[79]** bir noktasına bastı, o zaman piyano refakatiyle bir keman konseri başladı. Kemanların telleri üzerindeki devvar yay mütemadiyen işleyerek, bir kemaninin parmaklarıyla tanzim ettiği notaları müşevveş ve hârika-engîz sâir tertibatla sevk olunarak, âdeta pek mahir bir viyolonistin ve bir virtüözün eser ibdaı peyda oluyordu. Çalınan Şuman’ın bersözi, parçanın ince manalarıyla, hareketin en gayr-i mahsûs ânâtıyla, en hafif piyanisisimudan, en şedit koritsisimuya, en nazlı adacciyodan en mütehalik perestoya kadar, bütün renkleriyle ve kemâl-i muvaffakıyetle çalınıyordu.

*

Hanımlar, mebhut ve hayran kalmışlardı.

Bu esnada Perran ve Hidayet Hanım içeri geldiler. Hacer Hanım söylenmiş, söylenmiş, söylenmiş nihayet birdenbire kolundaki saate bakarak: “A, pek geç kaldım, müsaadenizle hanımefendi.” diye kaçar gibi isticalle hatta müzika salonunda olanları unutarak çıkmış gitmişti.

Beri tarafta Fehamet Hanım çalgının başından ayrılamıyor, mekanizmayı ananesiyle görüp anlamak istiyor ve Halil Nuri makinanın altını üstünü açmış dâhili tertibatını tarif ve irae ediyordu:

-Asıl çalgının canı şu delikli tahtada! diye otuz santimetre uzunluğunda, iki santimetre sahnında ve üstünde bahri iki milimetre murabba’ı yan yana sıra ile delikleri hâvi bir tahtayı gösteriyordu.

-İşte bu delikli kâğıtlardan ibaret musiki tomarı tam bir intibakla bu tahtanın üzerinden kayarken kâğıttaki nota delikleri bir uçları ta piyanonun **[80]** tuşlarına mülaki olan bu tahta deliklerinin üzerinden geçiyor ve tahta ile kâğıdın delikleri karşılaşınca dâhili tertibatla içeri çekilen hava kuvveti çalgı dişlerini tahrik ediyor.

Fikret Bey Amerika'dayken bu tertipte bazı çalgılar gördüğünü ilave etti. O zaman Perran:

-Mekanizmanın esası evvela Amerika'da keşfolundu, orada yalnız piyano çalan piyanola gibi aletlere tatbik olundu. Sonra Almanlar bunu aldılar. Birçok başka sahalarda tatbik ederek işte böyle kemanlar, orkestralar icat ettiler, dedi.

*

Bu esnada, Şefik Nuri peyda oldu. Hanımların nümâyiş-perver-âne tavırlarla ellerini öptü, beylerin ellerini sıktı, cilveli sözlerle onları hane sahibi sıfatıyla bin bir ikrama boğdu. –Büyük bir merakla Halil Nuri'nin gösterdiği bir Amerika gramofonunu muayene eden Fehamet Hanım'dan başka- hep birden tekrar büyük salona geçtiler.

Şefik Nuri pür-şitâb bir hane sahibi sıfatı almış:

-Birer çay daha buyurmaz mısınız? diye soruyor ve cevap beklemeden Perran'a:

-Hanımefendilere birer çay daha hazırlasınlar.

Perran, hizmetçi ziline basarak gelen hizmetçiye:

-Bu tepsiyi götür de yeni bir çay daha yaptır, diye emretti.

Hizmetçi deminki mecliste içilen çay tepsisini hâvi masayı tekerlekleri üzerinde kaydırıp kapıdan kayboldu.

*

[81] Şimdi erkekler, Fahri Cemal, Fikret, Şefik Nuri bir köşeye toplanmışlar konuşuyorlar, hanımlar öbür köşede cıvıldaşıyorlardı.

Hemen, o esnada kapı tekrar açılarak hizmetçi çay masasını tekrar getirdi. Perran ve annesiyle bu gibi merasimde hane sahibesi rolünü oynamaktan hoşlanan Neriman, masaya giderek çayları hazırlamaya başladılar; Naciye, fincanları hazırlandıkça birer birer misafir hanımlara ve beylere tevzi' ediyordu.

Bu esnada müzika salonundan gelmiş olan Fehamet, kendine verilen fincana bakarak aleni bir gıpta ile:

-Aman ne nefis şeyler! diye hayran oldu.

İki adım ötede erkeklerle konuşan Şefik Nuri, bu takdiri kendine ait bir kompliman addetmiş gibi:

-İltifat buyuruyorsunuz hanımefendi, dedi. Bunlar Viyana mamulatıdır. Bu numune, meşhur bir dekoratör tarafından resmedilmiş ve fabrika bizim marka ile bundan yalnız yirmi dört tane yapmıştır ki, bunlar da bizdedir.

Fahri Cemal, gömüldüğü koltukta çenesi eline dayanmış, bütün dünyayı derin bir tezyif nazarına almış, Şefik Nuri'yi süzüyordu.

Hanımlar çay fincanlarının hepsi nefis birer masnû'a olan tepsi ve çaydanın, pasta, sandviç gibi çerezlerle dolu ayrı ayrı her tabağın nasıl ince bir intihap mahsulü olduğunu, bu işlerde büyük tecrübeleri olan yüksek hanımefendiler takdiriyle görmekten mütehassıl hayraniyetle Perran'ı tebrik ediyorlardı. Artık muhavere erkek kadın umumi olmuş, mesela Neriman, Fikret'le; Halil Nuri, Fehamet'le; Şefik Nuri, Naciye Hanımefendi'yle **[82]** konuşarak onlara salonun muhtelif servetlerini tarif ve irae ediyorlardı.

Bu esnada Perran, Naciye Hanımefendi'yle kocasının yanında asil bir gururla etrafında dönen muhavereyi dinliyor ve derin telâtumlarla müstesna bir saadet havasında uçtuğunu hissediyordu.

Bir köşede Fahri Cemal, hepsini bir medd-i nazar içinde seyrediyor ve kendi tahassüsatına gömülmüş, bilhassa Perran'ın karşıdan keşfettiği vecd ü istiğrakıyla mesut ve mağrur oluyordu.

Evet, bütün bu salon, bütün bu sanat nevadırı, bütün bu debdebe hep kendi aşkının mahsul ve semeresiydi. Bu serveti, bu nefaisi, Perran' cığın

maddi manevi necabeti ve güzelliği mabedine takdim ve hediye etmiş ve hayatının saadetini bu mabette bütün servetini ve bütün ömrünü vakfetmekte aramış ve bulmuştu.

Şimdi Perran'ın gözünün önünde galeyan eden saadeti onu sermest ederek balkon penceresinin yanında Neriman'la hararetli bir bahse dalmış görünen Fikret'i süzüyor ve en sıcak bir gururla: " Nafile Fikret Bey! Değil mi ki Peri'ye bu hayatı ben temin ediyorum. Onun kalbi ebediyen bendedir."

Biden bire Neriman şımarık bir kahkaha ile çınladı ve bu kahkahanın şetaretiyle kendisine teveccüh eden hâzırûna, nîm-mahcup, izaha mecbur kalmış gibi:

-Aman Yarabbi, diye söylendi; aman Yarabbi, bu Amerikalılar ne tuhaf adamlarmış!

O zaman etrafından gösterilen alakaya cevaben Fikret'in kendisine **[83]** bahsettiği anlaşılan Amerika hayat teferruatını söylemeye başladı; fakat bahs ilerledikçe vukufunun mahdudiyyetinden ifadeye muktedir olamayacağını anlayarak Fikret'e rica etti:

-Rica ederim, beyefendi siz anlatınız…

O zaman Fikret etrafındaki koltuklar ve kanepelerde karışık oturan hanım ve beylere Amerika hayatı hakkında konferans gibi bahse başladı.

Bilhassa Amerika'da zevk ve aşk hayatından bahsediyordu.

Fikret, cazip bir ifade, halavetli bir sesle, gözlerinin ve sesinin sihriyle derin derin bu cazibeli bahse dalınca, Fahri Cemal onun fevkalade bir kuvvet halesi içinde kaldığını ve kadın erkek, herkesin en derin bir zevkle dinlemeye başladıklarını gördü ve birden bu aksülamelle, yine sabahtan beri kendini izaç eden siyah fikirler uçurumuna yuvarlanmış oldu. Gözünün önünde Fikret, bir şafak bulutu içinde mukavemet-sûz bir incizap havasıyla meşbu, hiçbir kadının dayanamayacağı bir sihr ile mücehhez, bir nîm-ilah oldu.

Evet, Perran'ın bütün lüksünü o temin ediyordu fakat Perran bu lüks ile derin bir kalp aşkı arasında kalsa, ateşîn ihtirasıyla bu lüksü feda etmez, bu aşkı takip edemez miydi? Gençlik hayatında, her şeyden ziyade hisse, kalbe, aşka

esir ve münkad değil miydi? O, zavallı ihtiyar, kendi servetiyle mağrur olurken karşısında hiçbir iradı olmayan, fakat pür-şebâb bir hararet, pür-aşk ü âteş bir genç, istihfafkâr tebessümü, galip ve muzaffer küstahlığıyla genç kadını kendine bağlayamaz mı? Küstah bir tebessümün arkasında onu sefaletlere kadar çekip sürükleyemez miydi?

*

[84] Fahri Cemal, derin bir uğultu içinde gözlerinin karardığını hissetti ve öyle, herkes gibi Fikret'in sözlerine alâkadar ve mevkuf görünerek, böyle bir şey olursa kendisi için ne yapmak lazım geldiğini düşündü.

Tabii, bu hal ya kendisinden gizli ya aşikâr olacaktı. Aşikâr olduğu surette yapılacak şey sarih ve muayyendi.

Gizli olursa…

Acaba şu esnada bu gizli şey başlamış değil miydi?

Bunu anlar anlamaz yapılacak şeyi o pek kati olarak biliyordu. Demek şimdi yalnız işin başlamış veya başlamak üzere bulunmuş olduğunu tahkik lazımdı.

Silkinerek bugün, hatta buraya bunu anlamak için geldiğini düşündü.

Fakat ne anladı ne anlayabildi?

Şu dakikaya kadar gördüğü, bütün zekâsıyla, bütün ferasetiyle görmeye çalıştığı kadar, hiçbir şey…

Aralarında henüz hiçbir ruh aşinalığı da yok muydu?

Evet, kati olarak emindi ki daha aralarında hatta ruh değil, göz aşinâlığı bile mahsus değildi.

Ney, o halde ne? Evet, ne? Hiçbir şey yoksa kendisi ne istiyordu?

*

O esnada Fikret'in sözü hâzırûnun Parlak bir kahkahasıyla alkışlandı. Kendi de onlar gibi yüzünde bir kahkaha kadidiyle baktı.

[85] Fikret, lakırdıyı bitirmiş gibi bir cigara yakarak ayakta öyle durmuş içiyordu.

Şefik Nuri; birdenbire fevkalade parlak bir şey hatırlamış gibi yerinden fırlayarak:

-Ha, etti; ha, haberiniz var mı ayol olandan?

Hanımlar, mebhut, havadisi beklediler.

Şefik Nuri vereceği havadisin fevkalade cazibesini saniye saniye ballandırarak ayakta, dudaklarında cilveli tebessümle duruyordu.

Karşısında kardeşi:

-Eğer Kerim Paşa'nın kızının bahsi ise…

Şefik Nuri, biraz yüzü düşmüş:

-Ney biliyor musunuz?

-Çoktan… Hem de iciğine, ciciğine kadar…

Küşayişinin böyle muattal kalmasına biraz canı sıkılmış, fakat yine kendini bozmadan birdenbire haberi bir infilakla:

-Ne dersiniz buna yahu? Bir paşa kızı, bu kepazeliği nasıl yapar?

Neriman sivri bir tebessüm, sivri bir edayla:

-Canım, paşa kızı demekle ne olur Cemile'yi herkes bilir. Daha düne kadar evde yapmadığı kepazelik kalmadı. Bütün konağın önünden geçen erkeklere işaretler yağdırdıktan, mektuplar attıktan başka, eve gelen kasap, bakkal, postacı, kim olursa olsun erkek sınıfına mensup olmak şartıyla, hep yatak odasından çıkarıyorlardı… Biz de Cemile dendiği vakit bir şey zannediyoruz. Paşa kızı ama **[86]** nasıl paşa kızı…

Necibe Hanımefendi'nin bir mülahazası Hidayet Hanım tarafından kemâl-i ciddiyetle reddedilerek hanımefendiler arasında bir münakaşa açılmıştı.

Fahri Cemal, bu tarafta kendi rezaletlerini unutup herkesi terzile cesaret eden Şefik Nuri'ye karşı köpürmüş, birdenbire dedi ki:

Deminden bu işte samimi bir aşk olması ihtimali üzerine söz söylemiştim. Fakat görüyorum ki böyle mülahaza beyan etmek İstanbul hayatı için pek gayr-i vârid bir şey. Başka memleketlerde bazen en beklemediğiniz yerlerde, en ummadığınız adamlarda bir harika olarak saf ve en parlak hislere şahit oluruz. Mesela bir apaş, bir sokak fahişesi, bir kürek mahkûmunu sever, fakat öyle bir sevgi ki, bazen gazetelerde yazar ya, bir harika bir hailedir. Burada, bu gibi adi muhitlerde değil, saf ve pak aşklar, paşa kızlarının, yüksek hanımefendilerin bile kalplerine misafir olmuyor. Biz de bilakis meyil yukarıdan aşağı, aşağıdan yukarı hiçbir şey yok…

Herkesin kendine dönmüş yüzlerinde bir tasvip ifadesi görerek sükût etti.

Bu sözleri söylerken gözlerinin önünde yine Perran'ın hayali vardı. Hayır, hiçbir vakitte onun adi bir şeye tenezzül edeceğini kabul etmiyordu.

Fakat ah bu kadınlar… Bu zayıf, bu kabil-i iğfal ve mail-i pervâz kadınlar… Bu işlerde o kadar mütehassis, o kadar hassas ve cahil ve gafildirler ayaklarının altında açılmış olan bin bir tehlikeden o kadar pervasız bulunurlar, gözlerinin önünde serilen bin bir cazibeye o kadar **[87]** müştaktırlar, o kadar o kadar ki bunlara itimat etmek delilik olmaz mı?

Sonra hıyanete o kadar meyilleri, denaete o kadar istidatları vardır, İngiliz dâhisinin feryat ettiği üzere o kadar "su gibi hain ve yalan"dırlar ki, bâ-husûs kendi mevkiindeki gibi kalbini, hayatını bağlamaya müessir vesaiti olmayan adamlar için onlara inanmak bir cinnet değil midir?

Buraya gelince kımıldandı, düşünmeye, kendi kendine kalıp rahatça karar vermeye muhtaç olduğunu hissetti.

Onda, Perran'ın Fikret'le bir alakası olması ihtimali ve böylece Perran'da hıyanet fikri son hadisatla o kadar yer etmişti ki, Fikret'le yoksa mutlaka başka biriyle bir rabıta bulunduğu endişesi onu oyuyordu. Hatta o derece ki bunu şimdiye kadar nasıl olup da düşünmemiş olduğundan kendini yiyordu. O kadar hassas, o kadar şuh, o kadar kuş tabiatlı Perran'ın kendine sadakatle hasr-ı hayât edeceğine nasıl inanmıştı yarabbim?

Dünya'da bir kadına inanmak! Ne cinnet değil mi?...

Bunun Fahri Cemal tarihte, hayatta, edebiyatta kaç yüz bin misalini görmemiş, ne hallere şahit olmamış mıydı?

Dalilah, Samson'un saçlarını kesip de onu düşmanlara çırçıplak teslim edinceye kadar, masum kahraman tarafından sadakati, vefası için nasıl takdis, nasıl tebcil edilmişti?

Demek Perran'ın hıyanet ihtimali de mevcuttu. Demek Perran da kendine o kadar merbut, o kadar sıcak, o kadar samimi görünüyorken **[88]** kim bilir kimlere lütuflarını bezl etmiyor ve kim bilir kimlerle kendisini aldatmıyordu?

Birden bu inhizam ile o kadar harap oldu ki, eğer hakikaten böyle bir facia tahakkuk ederse… Ne yapacağını, bu izmihlal içinde nasıl duracağını bilemeyerek yerinden sıçradı, kalktı. Alnında soğuk soğuk terlerle daha ziyade duramayacağını anlıyordu.

Hemen sokağa çıkıp havanın serinliği içinde fikrini toparlayarak düşünmek, vaziyeti ihata etmek ve yalnızca salim bir karar vermek arzusunun pençesinde Perran'dan müsaade istedi.

Perran, gayr-i mahsûs bir serzenişle:

-Vay kaçıyor musunuz, bu kadar erken… diye yerinden kalkıp kendisine geldi.

-Evet, müsaade ediniz, bir randevum vardı…

Ve hanımlardan ayrı ayrı müsaade alarak çıkarken Perran'a karşı göstermemek istediği halde de bir inkisar tavrı olduğunu kendisinden saklamıyordu.

Perran, misafirlerin yanında bunu fark etmiş, fakat sebebini anlamayarak, mahzun, münkesir, kapıya kadar kendisini teşyi etti.

Şefik Nuri de ev sahibi sıfatıyla refakat ederek kapının önünde iki adım dışarı çıkıp, kaç gündür peşinde gezdiği o şantaj işinin tafsilatını vermeye başladı.

O, artık, bu çoktu… İğrenç herife Perran'ın hatırı için gösterdiği müsaadelere zaten nadim olmakta bulunan Fahri Cemal, biraz bâridâne:

[89] -Yarın matbaada görüşürüz… Şimdi işim var. diye elinden kurtularak orada duran asansöre atladı. Kapısını kapayarak: "Murdar herif!" diye söylendi.

Ve kendi kendine yapacağı şeyleri bilenlere mahsus kati azim sahibi adamlar gibi:

-Dur bakalım, dedi, dur bakalım, yaşayan görür…

[90] Üçüncü Bâb

Şüphe ve Tereddüt Zulmetlerinde Yeni Emeller

Aşağıda asansörden ve apartmanın kapısından çıkıp da kendini bu yağmurlu Kânunuevvel semasının karanlık gecesinde bulunca Fahri Cemal, orada bekleyen otomobiline bineceğine, ateşli alnını rüzgâr ve yağmura verip yürümeyi tercih ederek, şoförüne takip etmeyi işaret etti ve nîm-karanlık piyade kaldırımında Harbiye'ye doğru ilerledi.

Zulmet içinde rast gele çırpınıp çırpınarak önündeki uçurumlara yuvarlana yuvarlana yürüyen, karşısındaki mânialara başını gözünü çarpa çarpa ilerleyen serseri gece yolcuları gibi, fikrinin bu mazlum teşevvüşleri kalbinin muhteris tereddütleri içinde ağır damlalarla düşen bu yağmurlu gecenin siyahlığı altında bin bir kasırga içinde yürüyordu.

Maddi hayatında hesap işlerinde Fahri Cemal tereddüt nedir bilmez, kati, cesur, süratli kararlar verir, en korkunç hesapları alnında bir cesaret hamlesiyle hâl ve takrir ederdi. Fakat buna külliyen zıt olarak manevi hayatında, his ve hayal işlerinde pek kararsız, marazi bir surette pür-tereddüt ve azimsizdi. Bir karışıkça his işinde saatlerce yuvarlanır, bin bir keşmekeşle harap olur, bir türlü son karara inemezdi.

[91] İşte bu gece hayatında büyük bir ehemmiyet alacak olan bu düşüncelerinde tereddüt ve şüphe zulmetlerine boğulmuş fırtına derinliklerinde çırpınıp, kendini âdem uçurumlarına bırakacak kadar bitap ve nâ-tüvân kalan magruklar gibi iradesi ezilmiş, azim ve kararı korkunç bir süratte erimişti…

Zaten ilk gençliğinden beri vahşi ve siyah bir mülhit ve münkir idi, fakat hiçbir zaman hayatında şu andaki gibi yırtıcı, kanlı bir inkâr ve adem uçurumuna yuvarlandığını bilmiyordu.

*

Dünya, bu meşum mukadderatla bu alil ve sakat halinde hilkatin nâ-bekâr elinden çıkalı insanlar, anasırla siba' ile tabiatla ve birbiriyle uğraşmaktan yanmışlar kahrolmuşlardı. Önlerindeki uçurumlardan, etraflarındaki afetlerden, peşlerindeki tehditlerden kurtulmak, hastalıklardan, illetlerden salim kalabilmek, bu uğursuz mihnet ve musibet girdabında bir lokma ekmek yiyip, bir rahat nefes almak için didinmişler, kanlar, yaralar içinde tırnak tırnağa yırtılmışlar, pençe pençeye çarpışmışlar ve diş dişe boğuşmuşlar, bir an istirahat yüzü görmeden, feryâd u figân ile sürünmüşlerdi. Ve bugün hâlâ o kadar fen terakkisi o kadar sanat tekkemmülü, yani insan aklının biraz huzur ve selamet temin için bütün cehdine rağmen hâlâ bir selamet nefesi almadan, hâlâ boğuşup didişiyorlardı.

Bir zamanlar bir dereceye kadar tâbi oldukları din ve ahlakın kaidelerinden ayrılmış ve tabii sevklerine ve hayvani insiyaklarına tâbi kalmış, asırlardan beri **[92]** hep bu bir lahza huzur için, hiçbir zulüm ve cinayetten geri kalmayarak, birbirlerine karşı hiçbir merhamet ve mürüvvet hissetmeyerek didindikleri bu zulmet ve hiçlik içinde anacak seyyal bir nur, uzak ve sönük parlıyordu: Aşk…

Dinin bu iflası ve ahlakın bu infisahı içinde, bilhassa harpten sonra insanlar boğuştukları bu hûnîn ve müşevveş kıtal sahasında artık her türlü hayali insaniyet umdelerinden uzak kalmış ve en adi sevk tabiyelerine tâbi olmuş ve hatta sırtlan sürüleri gibi şimdi bir can ve kan muarekesinde çırpınıp didişiyorlar, en hissiz bir zulüm ve i'tisâf ile yalnız nefislerinin memnuniyeti, yalnız keyiflerinin zaferi için kan döküyorlardı.

Bu heyecanlı gözyaşı ve elem sahnesinde insanlar için tek bir teselli, tek bir ümit ve tek bir şevk vardı: Aşk…

Aşk, yani bu serseri, [muzmahill], perişan seyahatte insana kalbî ihtiyaç ve ruhî teselliyeti verecek yegâne ilahi kuvvet!

Fakat onu da kadın denilen bir zehr ve cinayet mahlûkatıyla yapmak mecburiyeti, aşkı bir şifa değil bir zulüm ve adavet şekline getiriyordu.

Kadın zayıf tabiatı, hain hilkati ile erkeğe daima ihanet ediyor ve onu en ziyade şefkate ve mürüvvete muhtaç olduğu yaralı zamanlarda aldatarak kendi kendine sefil ve mariz bırakıp kaçıyordu.

*

Çünkü her şeyden evvel kadın, nadiren bir şefkat ve feragât mahlûku, mihriban bir melek, fakat ekseriya bir zevk ve şehvet, hile ve hayalet ejderiydi…

[93] Bir ilahi şairin dediği gibi "Kalbi hiçbir zaman emin olmayan on iki kere mülevves hasta çocuk" idi.

Sonra bu mülevves çocuğun, elmaslara, sefahate, dârâta nihayetsiz bir incizabı vardı. Sonra aşka, nevazişe, şehvete karşı son derece zayıf ve meyyaldi.

Bu hasta çocuk, bütün bu alayiş için deli oluyor, sadakatini, vefasını ve ciddiyetini unutuveriyordu. Her şeyden evvel bir zevk ve lehv esiri olan kalbine, daima hâl-i galeyânda olan heva ve hevesine tâbi bir kuştu ki, en hafif bir rüzgâr onu uçuruyordu.

*

Durdu.

O ki, bir kadının bütün alayişe, süse, tantanaya meftun sevâikini memnun ediyordu, yine onu zapt edebiliyor muydu?...

Çünkü kadın aynı zamanda bir ihtiras ve şehvet canavarıydı… Çünkü kadın zevki ve şehveti için kuvvete, gençliğe, dişiliğine düşkündü. Kalbi muhabbetlerinden çabuk bıkıyor, ruhu aşklarından çabuk usanıyordu. Bilhassa gençliğe, kucaklarında zevk aradığı sefihlerin genç olmasına bayılıyordu.

Demek kadınlar, zevklerini değiştirmek debdebe ve dârâta boğulmak ve bilhassa bu arada genç ve kuvvetli kollarla sıkılmak, âteşîn ve dinç dudaklarla koklanmak için deli olan bir dişi sürüsü demekti.

*

Harbiye'ye gelmişti.

[94] Meydan karanlık içinde ve yağmur altında tramvayların, arabaların, otomobillerin gürültülü ve şimşekli hareketiyle kaynıyordu.

Dalgın dimağıyla bu dumanlı manzaraya şöyle bakarak Harbiye'nin önündeki kaldırımdan yine ilerledi.

*

Demek kadına israf ve sefahati temin etmek, aşkı vermek kâfi değildi. Belki her şeyden ve hepsinden evvel insanın genç olması lazım geliyordu. Gençler mi?... O zaten gençleri hiç sevmezdi, fakat Perran'dan sonra onlara karşı daha zehirli bir husumet besliyordu.

Aç, vahşi bir sürü kurt yavrusu gibi her gün çoğalmak üzere hayata hücum eden ve gençlikleri namına her şeyi istihfafa, herkesi istihfafa kendilerinde gür bir hak bulan, kiminin parasını, kiminin işini kiminin karısını, kiminin maşukasını gasp ederek sırnâşık bir zaferle hüküm süren meziyetleri, yırtıcı dişleri, keskin tırnaklarla hiçbir hakları olmayan şeylere, gür, vahşi, küstah, bir hücumla atılmaktan ibaret olan bir mikrop sürüsü…

Bunlar cahil, yontulmamış, kaba şahsiyetleriyle dünyaya meydan okurlar. Gasp-ı garetle edindikleri şeyleri hayvanî bir tefahürle ileri sürerler, menfur, melun, nefisleri namına başkalarının gözyaşları, kanları pahasına muammer olurlar.

Hiçbir şeye karşı zerre kadar merhametleri yoktur, en mukaddes haklara bile perva-i kastederler, sorsanız; çünkü gençtirler.

Hiçbir meziyetleri yoktur, yalnız yılışık, mütecellid, sahte, küstahtırlar. Bunların yalnız behîmî zevkleri vardır ki, herkesi kurban **[95]** olmaya mahkûm zannederler. Çünkü gençtirler.

Yeni girdikleri hayatta aç kurt gibi her şeye göz uzatırlar, her şeye tama ederler, her şeyi gasp ederler. Ve bütün parlak şeyleri avuçlarına almak isterler, çünkü gençtirler.

*

Fakir, cahil, adi, ahlaksız, sefil, bütün bu kusurlarla ma'lûl bir genç bir gün en müstesna bir mükâfat olan bir kadına ancak bu gençliği saltanatıyla arz-ı merâm eder ve nail olur.

Bu liyakatsizliğine rağmen mahzâ zahiri bir kuvvet, parlak bir tebessüm, küstah bir bıyık, süslü bir boyun bağ, bir zarif iskarpin ve bir renkli çorap sayesinde bir şey olarak, muzaffer ve hâkim ortada dolaşırlar.

Senin senelerce göz nuru dökerek uzun saylerle, uykusuz gecelerde dökülmüş alın teriyle kazanılan kıymettar bir şahsiyetin, israfla sarf edilmiş, himmetle ve [….] kuvvetleriyle kazanılmış büyük bir servetin ve herkes tarafından tasdik olunmuş hürmet olunan mehib bir kıymetin olabilir.

Fakat neye yarar? Çünkü genç değilsin…

Ötede işte bak: Kuvvetli pazıları, kabarık göğsü, küstah nazarlarıyla bir genç sana tefevvuk ediyor, senin muhafaza edemediğin kıymettar bir kadını elinden alıyor, çünkü gençtir…

Genç, yani hayatın fatihi, aşkın, şaşaasının, muzafferiyetin hâkimi…

Gençlik, ah böyle esasta hiçbir kıymeti olmayan, fakat hayatın bütün nüvesini, haşmetini, zaferini haiz olan ilahi ve müzehher-i tecelli!...

[96] Kendisi, daha henüz bir ihtiyar değildi fakat o gençlik çok uzaklaşmıştı. İhtiyar olmamakla beraber bir kadını zapt edemeyecek kadar menfur muydu? Hiç şayan-ı muhabbet bir hali yok muydu?

O zaman Perran'ı düşündü.

Perran kendini seviyor muydu?

Bütün şüphe ve sui-zanlarına rağmen mû-şikâf bir teşrih ile gördüğüne nazaran genç kadın da öyle samimi, ateşli hamleler tezahür eder, onda kendine karşı öyle garîzî bir sıcaklık hissederdi ki aşkından şüphe etmediği zamanlar olurdu ve kendi kendine şahsiyetinin nasılsa sinnine rağmen zeval bulmayan bir sihri, bir tılsımı icrâ-yı te'sir ettiğini zannederdi.

Evet, Perran kendini severdi. Bâ-husûs bu sevgi kendisinin servetine, parlak ve kuvvetli mevkiine ve iyi şöhretine karşı kadının gayr-i ihtiyari hissetmekte olduğu bir incizaptı.

Hayatta genç kadına karşı mali ve içtimai kudreti altında şahsiyeti o kadar cazip safhalarla görünüyordu ki, buna hiçbir kadın mukavemet edemez, sevmese bile müdaheneden başka bir şey yapamazdı.

Fakat Perran'ın ki müdahene değil, müessir bir samimiyetle tezahür eden bir kalp hararetiydi. Hem Perran müdaheneyi kabul etmeyecek kadar samimi, sahtelik gösteremeyecek kadar sıcak bir tabiatlıydı.

Demek kendini seviyordu. Yahut sevmişti.

*

Eğer son zamanda kendisinin gafil kaldığı bir hengâmede yeni bir aşk **[97]** genç bir tehlike önüne çıkıp genç kadını iğfal etmemişse, kendine çekip cazibesi arkasından sürüklememişse…

Fakat bunu nasıl anlamalıydı?

Son zamanlarda bilmeksizin, fark etmeksizin ilk teyakkuza bir atalet gelmiş, kendini ihtiyâr-ı rehâvete terk etmiş, emin ve memnun, sanki kadınlar ne kadar samimi görünürlerse görünsünler inanmak doğruymuş gibi müsterih uykuya dalmıştı.

İşte şimdi uyanıyordu. Hem vahşi vakur bir hayat sadmesiyle sarsılarak, bir infilak narasıyla sendeleyerek uyanıyordu.

*

Acı bir hakikatle ilk defa olarak inceden inceye Perran'ın aşkını muhakemeye daldı. Kim temin ediyordu ki, genç kadın kendisine karşı ilk günlerde samimi bir hararet hissetmişse bile şimdi boş, boş ve hafif bir gencin bir tebessümüne kendi saadetini feda etmiyordu? Yahut kim temin ediyordu ki, bu gün sıcak, sadık görünen Perran yarın onu bir köşeye atıp başka aguşlarda, başka kucaklarda mesut olmayacak, başka nazarlara bağlı uçup gitmeyecekti?

Evet, bunu kim temin ederdi? Kim temin edebilirdi?

Demek o, bu kadar fedakârlığa rağmen tatlı bir nazarın, cazibeli bir dudağın, mahmur bir tebessümün tehlikesiyle fenaya, metrukiyete mahkûmdu. Acaba Perran bunu yalnız şimdi mi yapacaktı? Şimdiye kadar hayatlarında ve daha evvel kocasıyla yaşarken ve daha evvel kızken masum ve pak mı kalmıştı?

Buraya gelince dudaklarında müstehzi bir tebessüm düğümlendi.

[98] Maziden bahse kendisinde hak buluşuna acı acı güldü. Pek ileri gitmiyor muydu? Onun maziye karışmaya hakkı var mıydı? Halini bilmeli değil miydi?

Kendi mazisi bin bir elim macera dolu bir hayat posası iken bu fazla değil miydi?

*

O zaman bütün mazisi bir istifrağ hamlesiyle hücum etti. Gözünün önünden kadınlar kadınlar… Rüzgârın önünde koşan bir bulut halinde geçti. Sarışınlar, kumrallar, esmerler, şenler, mahzunlar, muhterisler, mütehevvirler, mazlumlar, sakinlerden mürekkep bir kadın kafilesi…

Hepsiyle hayatının kıymetli bir zamanını heder etmiş, ruhunu kirletmiş, aşk ararken zehir ve hüsran bulmuş ve en nihayet bu musarra'dan kırık bir kalp, yıkık bir hayatla çıkmıştı.

Ah unutmak… Bütün bu hezimetleri, bütün bu zilletleri, bütün elemleriyle hayatının bütün bu levslerini, bütün bu taaffün, hatırasından silip unutmak… Dünyaya, neşeye, hayata, yeniden ve yeni bir ruh ile yepyeni, taptaze çıkmak… Ebediyen bakir güneşin altında taze bir kalp, saf hissiyatla, temiz bir hatıra, pak hayalat ile çıkıp, yeniden yaşamak… Bu cerahatli ruhtan silkinip kurtularak baharda yenileşen çiçekler, yeşillenen yapraklar, yemişlenen ağaçlarla tabiat nasıl oluyorsa, öyle beyaz, öyle yeşil ve öyle taze olmak…

*

Perran'ın kollarında duyduğu, dudaklarında kokladığı bu en derin **[99]** ve ilahi saadetin sinesinde ve koynunda bile böyle murdar hatıralar, böyle pıhtılaşmış hayat ile hislerinde bekâret bulmak hiç kabil miydi?

Murdar vukuat ile iğrenç aşklarla riyakâr buseler ve yalancı telakkilerle lekelenmemiş temiz bir ruha malik olmak… Ah gençlik!

Gençlik işte buydu. Ve ihtiyarlığın sefaleti de bunların mahrumiyetinden ibaretti.

Dost ve kadın hıyanetleriyle kanamamış, sıcak ve ümitli ve yeşil bir ruha malik olmak. Daha hayatın çirkinliklerine bigâne, iğrenç hakikatlerinden gafil yaşamak.

O, ihtiyarlığı yüzün buruşukları, saçın beyazlarıyla tanımıyordu. İnsanın asıl ihtiyarlığı yüzünde, gözlerinde değil, kalbinde, ruhunda, hayatın açtığı cerihalarda idi.

Bak gözlerini kapa, gözünün önünden ne kadar acı, feci, korkunç vak'alar, ne kadar girye, abus, elemli çehreler geçecek… Ne kadın hıyanetleri, ne dost alçaklıkları, ne hayat acılıkları sürü ile yığın yığın birikir. İşte bunlardır ki insanı eskiterek, illetlerle, aczlerle, marazlarla kalbi doldurarak ihtiyarlık denilen zebun, muzmahill, perişan hâlet-i ruhiyeyi teşkil eder. Yeni işitilen havaların eskiden işitilmiş havalara, yeni kadınların eski sevilmiş kadınlara, yeni manzaraların eskiden görülmüş şeylere benzetildiği bu sinde, senelerin zail olmaz izdihamı altında, hissiyatın, tahassüsatın, neşenin bekareti mahvolmuş bu ihtiyarlıkta taze bir zevk bulmak nasıl mümkün olur?...

*

[100] Şimdi Taksim'e gelmişti. Burası daha ziyade izdiham halindeydi. Tramvayların çanları, otomobillerin borularına karışıyor, muhtelif cihetten murakıp bir yıldırım süratiyle akıyor, geçiyorlardı.

Orada durdu: başını çevirerek otomobiline baktı. Şoför diğer kaldırım hizasından gelmekle beraber kendisini gözden kaybetmediğinden emrine hazır olduğunu bir boru sesiyle haber verdi.

Fahri Cemal, şimdi otomobiline girmişti. Ağır ağır büyük caddede ilerliyordu. Mülahazasında açlıkla hayata o kadar müstahkar tezyifkâr bir nazarla bakıyordu ki, şu anda bütün dünyayı, her saltanatı, her şaşaalı bütün zevkleri, bütün şehvetleriyle bir lemhaya layık görmüyordu.

Ne yapacaktı?

Bir karar, keskin, kati bir bıçak gibi mutlak bir karar lazımdı. Evvela şimdi mesele riyazî bir katiyetle macerayı tahlil edip, cerrahi bir sükûnetle karar vermekteydi.

*

Şimdi mesele şuydu:

Perran birkaç gündür, bir başkalık, bir dalgınlık, bir hevadarlık peyda etmişti. Acaba bu müessir bir sebepten mi? Yoksa bir arızi dalgınlıktan mı ibaretti?

Evvela, bunu Fikret'le tanışmaya hamletmiş genç bir kadının incizapkâr ruhunun delikanlının cazibesine meyline hamletmişti. Fakat bu günkü tetkik ve müşahedesi bu izde yürümeye pek müsaade etmiyordu. Fahri Cemal'in keskin ve müşerrih gözünden Perran gibi pak hilkatlerin bu yolda bakir ve saf **[101]** tezahüratının kabil değil zerresi kaçmazdı.

Demek, Perran'ın bu hususta bir sun'ı yoktu.

Fakat keşke olsaydı. Çünkü o zaman hiç olmazsa daha başlamamış bir kalp meyyalini olmak üzere önüne geçebilirdi.

İşin feci, bu münasebetle Fahri Cemal'in müteaffin ruhu daldığı rehavetten uyanmış ve bin bir fesatlıkla mahmur şüphe-dâr şahsiyeti ayaklanarak bin bir melun tasavvura dökülmüştü.

Öyle ya, kim temin ederdi ki Perran şimdiye kadar münasebetleri esnasında başka biriyle veyahut başka birileriyle böyle münasebete başlamamış ve hatta hayli yol almamış ve hatta… Ve hatta… Ah yarabbim! Bütün safhaları geçerek son haddine kadar sukut etmemişti.

Kendisi matuh, uyuşuk, budala ihtiyarlığı içinde sersem itimadıyla memnun, bahtiyar, kör, sanki kadın denilen fena ve zarar mahlukâtına inanmak kabilmiş gibi emin, müsterih, onlara bütün sahayı açık bırakarak kendi meskenetinde mağrur ve pür-heva gömülmüş, nahvetle şişmiş iken, şimdi başkalarıyla aşklar olmuyor muydu?

Öyle ya, Perran sahiden birini sevse… Hakikati itiraf eder miydi? İşi mümkün olduğu kadar gizlemez, iki aşkı da idare etmeye çalışmaz mıydı?

Bunu şimdiye kadar niçin ve nasıl düşünememişti?

Kendi kendine: "Sen her şeye layık bir ahmaksın!" Diyordu.

Lakin bu halde, şu anda bile gizli bir macera, tatlı bir roman hüküm sürmüyor muydu?

Bir sıçradı…

[102] Otomobil Pötişan'ın önüne gelmişti.

Yemek yemek için tenha bir yer istiyordu. Düşünmeye ihtiyacı vardı. Pera Palas'ta ekseri kurr diplomatik dostlarına, ecnebi gazetelerin muhbirlerine rast gelir ve onların mu'ciz-i istizâhlarına maruz kalırdı. Sarıklı'da şehir dostlarından bir an rahat kalamazdı, hepsi etrafını alarak türlü siyasi bahislere girişirler yahut onu oyun masasına sevk ederlerdi. Bir yer istiyordu ki tanınmasın ve kendi kendine düşüncelerine dalsın.

Camı vurarak şoföre geri dönmesini işaret etti. Otomobil az daha ilerleyip, müsait bir sahada döndü. Tramvay yolundan İngiliz sefaretine doğru yola çıkmaya başladı.

Sefaretin karşısında Avrupa Lokantası'nı görünce otomobili durdurdu, Avrupa Lokantası hem gayet temiz hem gayet kibar bir lokanta idi.

Burada istediği nefis yemekleri bulacağı gibi, kimsenin tacizine duçar olmaksızın rahatça düşünebilirdi. İçeri girdi.

Mebzul bir ziya tufanı içinde her taraf bembeyaz ve tenha idi. Garsonlar koşup onu soydular, bir köşedeki masaya oturdu. Fahri Cemal hayatında en büyük itina ile intizam teminine çalışırdı. Yemeklerine büyük bir dikkatle hasr-ı ehemmiyet eder ve bunları bilhassa muntazam saatlerde ve külfetli takayyütlerle yerdi. Yalnız bu akşamki perişanlıktan vaktini biraz geçirmiş bulunuyordu. Maddi emirlerde gösterdiği soğuk kan ve kararcılıkla beş dakika bütün düşüncelerini bertaraf ederek listeyi tetkik etti, yine her zamanki gibi mükellef bir yemek tertibi aldı. **[103]** Garsonunsiparişini ve emirlerini kemâl-i ehemmiyetle vererek tekrar düşünmeye daldı.

Ney, demek Perran Hanım kendisine oyun oynuyordu?

Burada içinden acı bir hicranla Perran'a iftira ettiğini düşünmekle beraber ihtiyat için faraziye halinde bunu böyle kabul etmek mecburiyeti vardı. Zehirli bir tebessüm dudaklarında teressüm ettiği halde mülahazasına devam etti.

Kimle olursa olsun, Perran'da böyle bir hareket varsa bunu anlamak gayet kolaydı. İki günde, bir kere bunlar kendisine uyanıp şüphe hâsıl olduktan sonra iki gün bile sürmeksizin bu oyunu ve kiminle oynadığını hemen keşif ve ihraç edecekti.

Ufacık bir şüphe hâsıl olursa…

Fahri Cemal'in demuy çehresine bir kan bulutu hücum ederek, gözleri hafif karardığı halde:

-Hemen çekilir giderim.

Diyordu.

O, eski müstebidd ihtiyarlar gibi kadınları zorla istibdat zinciri, harem ağası kamçısı altında, kafeste mahpus zapt edilen eski gözdeler gibi kendine bağlamak tabiatında değildi.

Kendi garezi ve fevri olarak, kendi kalbinin ilticasıyla, ruhunun iştiyak hamlesiyle seven kadınları isterdi. Dünya şeh-levendi olsun kendisine lakayt veya hissiz kadınlara en küçük iltifat zerresi bile feda etmezdi.

*

Demek gidecekti. Her şeyi yüz üstü bırakarak, Sirkeci'den **[104]** bir vagona yahut Galata'dan bir vapura atlayınca bütün bu aşk ve şevki bırakıp, elemlerini ve gözyaşlarını başka topraklarda gömmek için uzaklaşıp kaçacaktı.

O zaman Perran'ın yalnız hayatını düşünüyor ve onu kendisinin bin bir itinasından mahrum siyah uçurumlarda görüp, elemler içinde yuvarlanıyordu.

Bu mebzuliyet ve israf içinde bir prenses hayatına alışmış yavru kadının her türlü lüksünden ve sefahatinden başka türlü ihtiyaç, en sefili mazayıkalar içinde harap olduğunu görüyor, genç kadını kalbe telakki olmayan harici, cebri,

kuvvetlerle kendine bağlayabilmek meraretiyle ve derin bir hasretle: "zengin ihtiyarların muvaffakıyeti…" diye en acı bir hicranla tebessüm ediyordu.

Hayır, o böyle para için uzatılan dudakları, kalbinden başka sebeplerle bahşedilen vücutları her zaman tel'în etmiş ve çiğnemişti ve çiğneyecekti.

Fakat farz edelim ki ayrıldı gitti, ne olacaktı? Genç kadın burada sürünecek kendisi de ya ilerde alil, zebun hayatını, kimsesiz, mahrum, öksüz, sürükleyecek değil miydi?

Böyle âşıkane tecellüdlerle, vakıa gençlik kahramanlıkları yapmıştı. Fakat artık bu yaşta bu kadar metanet gösterebilecek miydi? Gençken kalp kadınlarından izzet-i nefs işleriyle uzaklaşırsa, inadına para kadınlarına iltica eder, ayş ü nuş, zevk ve şehvet içinde elemini uyutmaya, **[105]** kederini sarhoş etmeye, muvaffak olurdu.

Evet, çekilip gitse, vakıa, bugüne kadar aşklarındaki mesleği takip etmiş olacak, fakat şimdi artık ihtiyarlamamış, bu kadar iddiaya, o kadar naz ve niyaza hakkını kaybetmemiş miydi?

Masaya iki ellerini dayayarak gözlerini süzüyor, filozof bir müsahele ile kendi kendine: "Bu sefer mesleğini tebdil etse, daha iyi olmayacak mı?" diye düşünüyordu.

Evet, mademki Perran kendisine binbir kayıtla bağlıdır ve mademki başkalarıyla aşkına rağmen kendisinden bin bir nevaziş, binbir küşayişini esirgemiyor, hayatını, en kıskanç itinalarla kendisine hasrediyor… Biraz kör ve sağır olsa… Kendisinin artık iddiaya hakkı olmayan ihtiyarlığına göre bir tarz-ı hareket, müsait ve müsahel[e] bir yumuşaklık gösterse… Görünmeyen şey bilinmemiş, bilinmeyen şey ise mevcut olmamış değil midir?

Böylece kendisi ihtiyar hayatında zevkini ve rahatını, adetlerini ve keyfini bozmamış, kadın da aşklarına devam ederek kendi saadetine çalışmak imkânında bulunmuş olmaz mı?

Bâ-husûs bu vaziyette olan ihtiyarların ne ilki ne de sonu olacaktır.

Fahri Cemal, garsonun önüne getirdiği çorbayı ağır ağır içiyor ve gözleri bir köşeye akmış dalgın dalgın, hiçbir iddiaya hakkı olmadığı bu sinde,

aşkı ve zevki Perran gibi nadir ve inci bir kadında, gençler gibi istediği kadar değil, ihtiyarlar gibi bulduğu kadar kabul etmeye mecbur olduğunu düşünüyordu.

[106] Bütün emsalini göz önüne getiriyordu. Birçokları ailelerinin başında, izdivaç hayatlarının zelil bağlarıyla bent olmuş, çoktan aşkı unutmuş, âdetin miskinleştiren zelil zincirleriyle bağlanmıştı.

Kendi gibi bekâr kalmış veyahut ailesine rağmen bekârlığa özenmekte bulunmuş olan pek nadir hem cinsine gelince, hepsi de gelip geçici kadınlarla, gelip geçici aşkları takip ediyor, hiçbir tanesi, aşk aşkı iddiasına kalkmıyordu.

Aşk aşkı… Bunu en hararetli gençliğinde bile kaç bahtiyar bulabiliyor ve o bulduğu kadarını kaç kişi muhafaza edebiliyordu.

Bu bir musaffâ ve billur ateş gibiydi ki, insan kalbini, onu bir iltihapla kavuruyor ve hemen geçip gidiyor ve bazı nadir ve bahtiyar numunelere mahzâ tesadüf eseri olarak temas ederek insanlar arasında bir hoş raksıyla geziyordu.

Bu nadir saadeti daima isteyenler muhakkak hüsrana mahkûm bedbahtlardı.

İşte kendisi… Bunun için etmediği fedakârlık kalmadığı halde, şimdi ne ıstırap içinde çırpınmıyor muydu?

Hâlbuki hakiki ve daimî zevk, kadının yalnız vücudundan toplanılan temas katreleri olduğunu bilerek, kalbi işe sokmaksızın mümkün olan güzel vücutlardan, muattar sinelerden zevk toplamak daha akıllıca, bâ-husûs kendi gibi zamanı geçmiş, iddiası sönmeye mahkûm olmuş olan bedbaht için daha muvaffak değil miydi?

*

Şimdi önüne bir büyük parça kanlı, alangle biftek gelmişti. Fahri **[107]** Cemal, yanındaki bardağa koydurduğu nefis Fransız şarabı ve bifteği görünce bunların ateş ve iltihabıyla kanı galeyan etmiş gibi elindeki bıçağı biftek tabağına daldırarak kendi kendine:

-Hayır, asla… diye homurdandı. O ihtiyar ölsedeğil, gömülse de mezarda çürüse, kemikleri "Aşk, aşk!" diye feryat edecek kadar ihtiraslı bir mahlûktu. İnsanlara mukadder olan aşkı bu ilahi hayat ateşini maskara edip, zevk dilenciliğini hiçbir vakit kabul edemezdi.

Ya hep, ya hiç…

Onun ruhunda ezeli bir iltihapla aşka bir tahassür ve feryat vardı. Perran gibi muazzez, yüz bin kere muazzez, muazzezler muazzezi bir inci kadın, son aylarda onu genç vücudunun en muattar, en ipek çiçekleriyle sarhoş etmemiş miydi? Ya bu saadet bütün sermestîsiyle devam eder ya Fahri Cemal kara topraklarda çürümeye razı olurdu.

Demek genç bir âşık gibi bu ateşli girdaplarda, bu mazlum izmihlallerle arasında kalp infiâlâtının, ruh isyanlarının kasırgalarında çırpınacak, kaçıp gidecekti…

Mademki, o kadar ince, o kadar tatlı olan Perran 'cık başka erkeklere kadınlığını bahşediyor, artık nenin ehemmiyeti vardı? Bunu bile bile, bu, o kadar mesut olduğu aşk mabedinde zelil ve hâk-sâr sürüneceğine, mütecellid ve mağrur, harabât-perver dervişlerin aç ve susuz çöllerde can çekiştikleri gibi o da bu son saadetinin ezeli sermestîsi hatıralarıyla meshûf kıvranacak, kavrulacak, harap olacaktı.

[108] Evet, kaçacaktı. Her işi yüz üstü bırakıp öyle çekilip gidecek…

Onlar, gençler, eğer aşkları için gençlik kâfi ise mesut olsunlar…

Değil mi?

Eğer kâfi değilse, eğer para için, eğer lüks için ihtiyarlara ihtiyaç varsa, lüksü, sefahati aşka tercih etmek istiyorlarsa, ihtiyarları idare etmek lazımdır değil mi?

Ya o, ya bu…

Eğer kendi parasına ihtiyaç varsa, aşkı feda etmelidir… İhtiyarların keyifleri, ihtirasları vardır. Bunları çekmeli.

*

O esnada garson, hürmetle yanına sokularak birisinin kendini görmek istediğini söyledi.

-Kimmiş o?

-Efendim sizin adamlarınızdan birisi. Bir haber getirmiş.

-Peki, gelsin.

O zaman Fahri Cemal evinde ayak uşağı Hıristo'yu tanıdı.

-Bir saattir, kendisini aramakta idi. Bütün bulunması mümkün olan yerlere gitmiş, hep sormuş soruşturmuş, aramış, bulamayınca meyusen bu sokaktan geçerken "Şehrah" ın otomobilini görmüş ve şoförden kendisinin burada olduğunu öğrenip içeri girmişti.

[109] Fahri Cemal merakla sordu?

-Peki, ne var?

Uşak sesini biraz daha yavaşlatarak cevap verdi?

-Telefonda bir saattir sizi arıyorlar ve mutlak bulunmanızı istiyorlar… Hanımefendi: "Ne yapıp mutlak bulunuz, kendisini mutlak görmek isterim, bana hemen telefon etsin." diye emir verdi.

Fahri Cemal, uşağın Perran'dan gelen hürmetle "hanımefendi" bahsettiğini bir tebessümle telakki ederek:

-Peki… Hadi, sen git… dedi.

Hıristo, çekildi gitti.

Fahri Cemal tabağında, kanlı salçası içinde son bir parçası kalmış olan bifteği memnunane olup ağzına götürdü. Ve bardağındaki şarabı bir hamlede dikerek tabağı değiştirmek için yaklaşan garsona:

-Telefon nerede? diye sordu.

Şimdi telefon başında derin bir memnuniyetle ve mühtezz bir sesle Perran'ın numarasını istiyordu.

Telefon açıldı.

Fahri Cemal yumuşak bir sesle:

-Alo, Peri… dedi.

Telefonda sıcak bir kuş cıvıltısı gibi terennümlü, aynı zamanda serzenişli bir nağme aksetti.

-Ha, siz mi?

Sonra sesi daha müessir bir şikâyet hararetiyle:

[110] -Şükür, bulduk. Canım ne oldunuz Allah aşkına? Üç saattir telefonla aramadığım yer kalmadı neredesiniz?

Fahri Cemal, muhtelif teessüratının, muhtelif renkleriyle:

-Ne olacağım, dedi; ne olacağım? Sizden çıktım, bir randevum vardı. Geç kalmışım, adamı bulamadım. Sonra yemek yemek için lokantaya geldim, bir şey mi var?

Bu, "bir şey mi var?" ı Fahri Cemal, mağrur bir istiğna ile sormuştu.

Telefonda tahmin olunamayacak bir yumuşaklıkla Perran'ın sesi, ekseri tekrar eden bir naz ve niyaz cümlesini nevâziş-gâr bir çocuk edasıyla söyledi:

-Benim-seni-çok-göreceğim-geldi…

Bu öyle bir hitaptı ki, Perran en nevazişli ve samimi anlarda, Fahri Cemal'in kulağına kadar sokularak en canlı, en sıcak bir terennümle öterdi.

-Bir buse gibi ruhun en canlı hararetiyle fısıldanan bu sözler üzerine Fahri Cemal'in bütün istiğnası, bütün metaneti bir anda eridi ve bütün inadı ser-be-zemin kaldı.

Bu hitap ona aşklarının saadetlerini, en müheyyic, en sermest, en lerzan dakikalarını, bütün sarhoşluğuyla ihtar ederek, Perran'ın hararetine, onun genç kadının vücudunun nefis ve müskir kokularına, ipek cildinin ateşli ve muattar temasına, çıldırtıcı bir açlık hissetti.

Titrek bir sesle:

-Evde misin? diye sordu.

O sıcak ve yumuşak nevaziş, telefonda yine musikilendi:

[111] -Ben mi? A… Ne tuhaf sual! Nereye gideceğim? Sensiz bir yere gitmek ihtimali var mı?

Öyle ya, zavallı Perran'ın kendi kendine bir yere çıktığı var mıydı? Onu metreslerinin peşinden koşmaktan başka bir işi olmayan sefih ve serseri kocası mı gezmeye götürecekti? Zavallıcığın bütün neşesi, bütün hayatı kendisinden ibaret değil miydi? Beyni bir aks-ül amel Perran'a nihayetsiz bir rikkatle sarsıldığı halde:

-Yemeğimi bitireyim şimdi geliyorum.

Perran, bir hamle-i kalp ile:

-Yemek mi? Nasıl yemek?... Hiç öyle şey mi olur? Yemeği burada beraber yiyeceğiz. Ben seni yemeğe bekliyorum. Senin için neler neler hazırlattım bilsen?... En sevdiğin şaraplar, en bayıldığın şeyler… Hepsi, hepsi hazır seni bekliyor. Hem gel de bak sana ne kadar darılacağım. A… bir de baktım, beyefendi bir suratla kalktı, gidiyordu. Her vakit ayrılmadan evvel akşam hakkında karar verilir, yemek için görüşülürdü. Hemen şimdi oradaki yemeği öylece bırakarak buraya geleceksin.

Burada Perran'ın sesi, ara sıra aldığı kraliçe edasıyla hakimane:

-Ben, öyle istiyorum, dedi.

Şimdiye kadar alışıldığı vecihle, Perran bir kere öyle istedi mi, dünya yıkılacak, istediği mutlak yapılacaktı.

Fahri Cemal telefona:

-Şimdi geliyorum, dedi ve kalktı.

[112] Ve yemek salonuna geldiği zaman, garsona bir iki buçukluk kâğıt vererek:

-Ben hemen gitmeye mecburum. Sen hallediver, dedi ve paltosuyla şapkasını isteyerek acele çıktı, otomobiline atladı. Otomobil süratle Taksim'e doğru uçmaya başladı.

*

Fahri Cemal derin bir mahzuziyet içinde idi. Bir saat onsuz edemeyerek anası uçmuş kuş yavrusu gibi perişan kalan Perran'ı görüyor, kendisi şayet kalkıp gidecek olursa onun ne yapacağını düşünüyordu.

Şimdi oraya gidince, lakırdı arasında tetkik, teftiş edecek ve ona şöylece bir Avrupa seyahati çıkmış olduğundan ve ayrılmak mecburiyetinden bahsedecekti. Bakalım o zaman, genç kadın nasıl telakki edecekti. Eğer burada korktuğu gibi bir sergüzeşt varsa, Perran tabii bu seyahati biraz nazlıca, fakat her halde yine tecviz edecekti.

*

Otomobil son süratle Taksim'i geçmiş, Harbiye Caddesi'ne dalmıştı. Fahri Cemal şimdi artık lâ-kaydâne iki tarafta çarpışarak geri kalan elektrik fenerlerini, bir hayal gibi kaybolan tramvay arabalarını ve hâlâ damla damla yağan soğuk yağmur altında nadir yolcuların zavallı şekillerini seyrediyordu.

Harbiye ve iki dakika sonra apartmana girerken, iki saat evvel ne perişan bir kararsızlıkla çıktığını düşünerek, Fahri Cemal **[113]** şimdi kati kararına istinaden hafif ve çalan asansöre atladı.

Kapı zili ötmeden açıldı ve Perran'ı karşısında buldu.

Genç kadın aleyhindeki kararı hissetmiş gibi pek sıcak ve pek nevâziş-gârdı.

Orada duran hizmetçiye bırakmayarak Fahri Cemal'in şapkasını, paltosunu kendi elleriyle çıkardı, aldı ve onun koluna girerek küçük boduvara götürdü, kapıyı kapadı, masanın yanında ayakta duran ve biraz hâlâ mukavvim davranan Fahri Cemal'in boynuna atlayıp, bir yavru sokulganlığıyla ve titrek bir şikâyet sesiyle:

-Sana çok dargınım, sözlerini fısıldadı.

Fahri Cemal dudaklarına uzanan genç kadının karanfil dudaklarını gayr-i ihtiyâri derin bir iştiha ile koklayarak:

-O, o, bu ne dargınlığı, diye işi alaya vurdu.

Perran bol ipekli bir robdönteriyörle sarılmış vücudunu Fahri Cemal'in tazyikine terk etmekle beraber, onu kanepeye doğru çekiyor ve orada oturtmak istiyordu.

Her vakit ki sakin yanakları bir alev dalgasıyla ateşlenmiş, gözleri bir serzeniş iltihabıyla parlamış, dudakları muhteris bir kan hücumuyla kıpkırmızı, oturttuğu vakit, yavaşça dizine yerleşerek cıvıldamaya başladı:

-Canım anlamadım ki bugün size ne oldu?... Güzel güzel oturduk… Konuştuk… Eğlendik… Herkes bir şey söylüyor, siz de ara sıra lakırdıya karışıyordunuz… Ben her vakit ki gibi dalgın, herkes gibi meşguldüm… A, bir de baktım, ansızın beyefendi **[114]** sıçradı, gitmek istedi… Yabancı kadınlar, bâ-husûs ilk defa eve gelmiş misafirler arasında ısrar edemezdim… değil mi? Israr edebilir miydim?... Her vakit ayrılırken, âdetimiz vecihle söylenen sözler, edilen vedalar, verilen kararlar bugün yapılmadıysa, bunu misafirlere hamledebilirdim… Ben zannediyorum ki, biraz sonra telefonla eni arayacaksın ve gece buluşup, buluşmayacağımızı ve bir yere gidip gitmeyeceğimizi söyleyeceksin… Baktım bir saat geçti… Misafirler gitti… Herkes gitti… zavallı Perran'cık metruk bir kuş yavrusu gibi koca apartmanda yapayalnız bırakılmak için ne kabahatim vardı?... Kendi kendime sofraya oturup yalnız başıma yemek yiyeceğime, mezarlara gömülmeyi tercih ederdim... Beni umduğum gibi telefonla aramadıktan başka, şimdi ben arıyor, sizi bulamıyordum… Sanki benden kaçmak istiyormuşsun gibi… Şimdi söyle bakalım… Bunların sebepleri nedir?

Fahri Cemal genç kadının bu lakırdıları söylerken çehresinde iltima eden bazen sitemkâr, bazen masum, sonra şuh, sonra şikâyetli bin bir ifade ile mest olarak, bu canlı hayat membaının hararetli kaynağından ebedi nağmelerle canlanıyordu.

Dedi ki:

-Yavrum, meğer ne kabahatlerim varmış… Ne kusurlar yapmışım da haberim yokmuş… Benim masum hareketlerime ne feci manalar vermişsin… Esasen bu gün birtakım gazeteye ait şeylere canım sıkılmıştı… Burada neşeli bir meclis bulsaydım, belki bu dağılır giderdi… Fakat **[115]** evvela, o Necdet'in, sonra o geveze hanımın kâbusu beni sinirlendirdikçe sinirlendirdi…

O kadar ki Fikret Ailesi'nin latif muhazarası bile bir hayırkâr bir tesir icra edemedi… Zaten altıda Sarıklı Duryan'dabir randevum vardı… Ha, sana söylemeyi unuttum… Galiba bir yolculuk çıkıyor… İşte bunun için altıya gelince, her vakit ki gibi tabii olarak çıktım… Düşündüğün gibi misafirlerin yanında her zamanki veda kahkahalarına hiç lüzum yoktu… Randevuda adamı bulamayınca yemek yiyip sonra buraya gelecektim. İşte senin ithamına maruz kalan bütün saf hareketlerim… Perran Fahri Cemal'in yüzünde bin türlü zıt manalı renk iltimalarıyla hem dinliyor, hem küçük elleriyle onun boyun bağının kıvrımlarını karıştırıyordu. Bu sözleri dinlerken, Fahri Cemal onun gözlerinde bu manaların rengârenk intibaını takip ediyordu. Yolculuktan şöylece lakırdı arasında bahis olduğu vakit, genç kadının dalgın ve durgun duran gözlerinde ani bir şimşek fark etti.

O kadar ki, bütün bu sözleri Perran yalnız o lakırdının tesiri altında kalmış gibi dinledi ve nihayette bütün o lakırdıları bir kenara bırakarak yine o tesirle ve kaşları hafif bir ihtizaz ve endişe ile kıvrılmış sordu:

-Yolculuk mu? Ne yolculuğu o?

Fahri Cemal, en nazik noktaya bastığını biliyordu. Lâ-kaydâne dudak bükerek:

Bir Avrupa seferi gibi bir şey… Bir banka işi var da… Eğer tekrar ederse birkaç ay Avrupa'ya geçmek lazım gelecek…

[116] Genç kadın hâlâ lerzan ve endişe ile siyahlanmış, derin nazarlı gözleriyle sordu:

-Sen mi?...

-Evet, ben…

-Ne vakit?...

Fahri Cemal, işte oracıkta uydurduğu bu yalana bir hakikat rengi vermek için kendini topladı:

-Emin, ciddi ve mühim bir para işi… Eğer karar verirsek, dört beş güne gitmek lazım gelecek…

*

Dizinde genç kadın ani bir neşe ile bir şevk ü şitâb dalgası gibi kaynadı:

-Oh ne iyi… Beni de götürüyorsun elbet…

Perran'ın bu kadar neşe ile iştirâk etmek teklifinde bulunduğu bu seyahat… Lakin bu, Fahri Cemal'in bütün ellerini birden o kadar azim bir şifa nefhasıyla sardı ki, akşamdan beri bin bir endişe ile kararmış kalbi, birden yirmi beş yaşındaki genç galeyanıyla çarpmaya başladı.

Nasıl, Perran seyahate mi çıkmak, Avrupa'ya mı gelmek istiyordu? O halde burasını terk etmekte bir beis görmüyordu. Demek burada bir rabıtası yoktu… Demek korktuğu gibi bir sergüzeşt, bir alaka, bir şey… Hiçbir şey… Hiç, hiçbir rabıta yoktu… Demek… Demek…

Fahri Cemal bir cünun rüzgârı içinde idi.

Genç kadının ellerini alarak hararetli hararetli buselerle öptüğü halde:

-Nasıl, sen de gelir misin?... Hiçbir mânin yok mu? dedi.

[117] Genç kadın, göğsünde bir neşe dalgası fıkırdayarak:

A, etti, hayretle; a, benim mi? Benim ne mânim olacak? Sen lütfeder beni götürürsün de beni ne mâni alıkoyabilir? Bilirsin ki seninle beraber cehenneme bile giderim.

Burada muazzez başını Fahri Cemal'in omuzuna yavaşçacık yatırıvererek o vaziyette, aşağıdan yukarı doğru bir mazlum kuş nazarıyla bakıverdi.

Ve Fahri Cemal, bu ilahi kadını şu anda kendini semalarda uçuran bir galeyanla, en pür cûş u hurûş bir perestişle:

-Demek benimle beraber gitmek için bu hayatını, burasını, buradaki dostlarını, münasebetlerini terk edebilir misin? dedi.

Perran, Fahri Cemal'in kucağında doğrularak yalnız kendine mahsus bir boyun hareketiyle:

-Elbet, dedi.

*

Bu aralarında daima tekrar eden bir sıcaklık ihtiyacıyla "Beni seviyor musun?" gibi aşkın, bu hiçbir manası olmadığı halde bütün saadeti teşkil eden sualler sorsa, bunlar ne kadar başka lakırdıların, ne kadar fikri meşgul edecek bahislerin arasında olsa da Perran birden dimdik bir eda ile ve kuvvetle: "Elbet!" der Fahri Cemal'i en hararetli saadetler içinde temin ederdi. Bu artık onların arasında latife-engîz bir tekrar vesilesi, her zaman bahsettikleri Perran'a ait bir güzel hareket halini almıştı.

[118] Şimdi yine Perran aynı eda ile ve dudaklarında çapkın bir tebessümün çiçekleriyle bu kelimeyi tekrar edince, Fahri Cemal bütün şimdiye kadar geçmiş olan aşk teminatlarının, kuvvetini son sualinin cevabı arasında birden duymuş oldu.

Sahih, demek öyle, ise Perran'ın İstanbul'da, kendi endişe ettiği, sabahtan beri bin facia, bin haile ile mevcudiyetini yıktığı gibi hiçbir kalbi alakası, hiçbir ruhi rabıtası yoktu.

Lakin bu, ne akla gelmez bir saadet olacaktı.

Perran'la beraber Avrupa'da, Amerika'da, ilim şairi Baudelaire'in inlediği gibi "Ne olursa olsun, dünyanın dışında…" gece gündüz her saat, her dakika beraber gezmek, beraber yaşamak… Bir çift âşık kuş gibi her kayıttan azade, her nazardan uzak füzede uçmak… Bu, tasvir edilemeyecek bir mestî idi.

Birdenbire vücudunda bir kaynama hissetti. Eliyle Perran'ın belinden tutup sıçradı, kalktı, dünyaları baziçe edecek bir gurur, bir zafer, bir cûş u hurûş hissediyordu.

-Haydi, yemek yiyelim de… Sonra düşünürüz, dedi.

*

Perran bir zile basarak aniden kapıda görünen hizmetçiye: "Yemek!" emrini verdi.

Hizmetçi çıkmadan Fahri Cemal:

[119] -Ama, dedi; ama birine söyle de bize yemekte iken viyolanda birkaç hava çalsınlar…

Perran hizmetçiye:

-Ha, bana bak… dedi; bana bak; Gülter'e söyle de biz yemek yerken viyolanda birkaç hava çalsın. Beyefendi öyle emrediyor.

Şimdi yemek sofrasındaydılar. Perran yerinde bir aç kuş yavrusu gibi küçük gagasıyla, büyük bir iştaha ile durmaksızın söylenerek veya Fahri Cemal'in sözlerine tebessümler, handeler, gamzeler bahşederek, yiyor, gülüyor, içiyor, taşıyordu.

Fahri Cemal burada kendi sandalyesinde saadetten, hummadan, zaten kapalı olan iştihası bütün bütün kapanmış, biraz nazlıca, Perran'ın hep kendi sevdiği yemeklerden tertip ettiği ziyafeti bir hükümdar edasıyla ihmal ediyordu. Yalnız en sevdiği şaraplardan olan ren şarabına bol bol iltifat ediyordu.

Ve neşe, saadet, aşk, bu şarabın sihirkâr hamlesiyle ve içerde çalınan viyolanın nefis ilhamlarıyla onu dünyadan alarak başka cihanda, şimdiye kadar hiç hissetmediği bir esîr ile müstagrık ederek, başka hayatlara, vecdlere sevk ediyor, Fahri Cemal, ilk defa duyduğu bir mestî içinde sarhoş oluyordu.

Zaten öpmeden sermest, içmeden sarhoştu. Dünya kendinin, hayat kendinin, kâinat kendinindi. Bu evde bu apartman artık kendine dar geliyordu. Hatta dünyadan yükselerek, fezada yaşıyor gibi görünüyordu. Dünya şimdi ta uzaklarda, karanlık boşluklarda **[120]** her an küçülerek uzaklaşan miskin bir top tanesi gibi kayboluyordu.

Hayat bu an için kurulmuş, kâinat bu an için halk olmuş gibiydi. Hiçbir zaman hayatına bu kadar hâkim, kudrette bu kadar muzaffer olmamıştı. Tarihler, kuvvetler, tufanlar hep bu ana hazırlanmak için tevali etmişlerdi.

Ve bütün bunları yapan, bu harikalara vücut veren, bu ilahi vücudu yaratan bu; karşısında küçük kuş iştihasıyla gülerek, konuşarak, ötüşerek yemek yiyen nur vücutlu, şayan perestiş kadın, bu kadının aşkı, bu kadının şiiri idi.

Şimdi sigaranın dumanlarına müstagrık, karşısında nefis hareketler, leziz hareketlerle teneffüs eden, hilkatin şeh-kârı kadını, nazarının aguşuna almış, bu leziz tahsisi idame etmek istiyordu.

Birdenbire Perran dedi ki:

-Peki, nasıl kandıracağız? Hem acaba herkes ne söyleyecek?

Fahri Cemal'in göğsünde kutlu bir "Püh!" sedası çıktı.

Şefik Nuri'yi kandırmak mı? Buna ne lüzum vardı? O, ayda birkaç yüz lira fazla almak vaadine karşı gözünü kapayacak ve sesini kesecekti. Buna şüphe yoktu.

Herkese gelince… Yani kendileri bin bir fısk u fücûr içinde yaşarken hariçtekilerin, kendilerinin rezaletinden aşina olmayan masum hareketlerine yüz bin çirkin mana vererek mahkûm görmeyi adet edinmiş ve bundan zevk almakta bulunmuş olan başkaları, yani herkes, yani umum halka gelince, Fahri Cemal'in bu hususstaki muhakemesi **[121]** pek sarih ve mutlaktı.

Düşündü ki parası ve mevkii olan ve yaşamak ve aç kalmamak için kimseye muhtaç olmayan müsellâh bir adamın böyle kayıtlardan korkmaya hiçbir sebebi yoktur. Ve insanların kavânin ve kâidini kemal metanetle tahkir ve istihfaf edebilir.

Hayatında dünya kaidelerine hiç riayet etmemişti. Zaten insanlar, zayıflara, acizlere karşı ne kadar hakim ve hücumkâr görünürlerse, köylülerin, zenginlerin cüreti önünde o kadar köpekçe tekâpû ve tezellüle alışkındırlar.

Böylece Perran'ı görüp bu apartmana yerleştirdiği zaman bütün civarın, bütün dostlarının kendi mevkiinden ve servetinden korkarak hiçbir harekete cesaret edemediğini âdeta bu hareketi tasvip eder tavırlar aldığını görmüştü.

Mesela, onların merhametine, muavenetine muhtaç olmamakta idi. Kendisi ise böyle mevkide bulunmadıktan başka, muavenete ve lütfa kadir bir vaziyette bulunuyordu. Bu cihetten masun olduğuna emindi. Bütün o azametli hanım ve beyefendiler şimdi Perran'la beraber bu Avrupa seyahati haberini alınca, içlerinden en yırtıcı hasedin kanları aktığı ve en korkunç tehevvürlerle gürlediği halde bütün bu ihtiras ve husumet fırtınalarını tebessümlerle

gizlemeye çalışarak, her ne kadar arkalarından havlasalar bile, yüzlerine karşı ve zahirde yine tebrik eder görünmekte mecburiyet bulacaklardı.

Yani, Şefik Nuri'den ve herkesten hiçbir endişeleri yoktu.

[122] Bu esnada içerden violina, Mosko Vaskin'in Fahri Cemal'in pek sevdiği bir valsini bütün saltanatı ve bütün sanatıyla çalmaya başladı.

Fahri Cemal, sigaranın ve tahsisatının mestîsi arasında bir derin "Oh!" çekti.

Ruhu, aşk perilerinin aguşunda vücûd-engîz rakslarıyla uçuyordu, dedi ki:

-Bu akşam, bilir misin ne yapalım? Seninle Beyoğlu'na ineriz, Maksim' den tuttururuz, bütün barlara uğrayarak hepsinde çılgınlar gibi dans ederiz.

Perran cevap verdi:

-Bu akşam Marthe Ferrar'da "Ömür Maske" var, onu görmek istiyorum.

-Peki, oraya gidelim, en küçük arzun benim için en ilahi saadettir. Ve duvardaki saate bakarak:

-Fakat çabuk hazırlan, çünkü geç kaldık. Bari birinci perdeyi kaçırmayalım.

*

Perran fırladı hazırlanmak üzere çıktı ve on dakika sonra ikisi otomobille Beyoğlu'na doğru uçuyorlardı.

Fransız Tiyatrosu'na geldikleri zaman oyun başlamıştı. Kapıdakiler Fahri Cemal'i görünce hürmetle: "Locanız boştur efendim, buyurunuz." Ve sağ tarafta her zaman için kendilerine tahsis olunmuş olan birinci avansadan locaya gittiler.

[123] Salon tıklım tıklım dolu idi. Fahri Cemal ancak sahnenin şevkâşevk ziyalarının irâesiyle tenvir olunan salondaki kalabalığı bir mezarlık, bir heyula âlemi gibi mütehaccir ve matem-âlûd buldu.

Perran şevk u şitâbla ve bütün ruhuyla sahneye dalmış, seyrediyordu. O ise kalabalık halka bakarak onların hayatlarını, onların emellerini ve onların mücadelelerini düşünüyordu.

Hayatında muzafferiyetinden muzafferiyete kavuşmuş, servet şahikalarında uçmuş, daima hâkim yaşamış olan bir fevkalbeşer gibi Fahri Cemal, insanları daima hakir görmüştü. Her gün beş lira fazla kazanıp, üç lira eksik sarf etmek için yırtıcı mücadelelerle, bin köpeklik, bin tezellül içinde yuvarlanan ve bu keşmekeş arasında yine gurur ve azamet göstermekten vazgeçmeyen bu insanlar ne biçim şeylerdi?

Bunların güya muzafferiyetleri, güya aşkları ve güya sadetleri vardı.

Tekrar kendi saadetini düşünmeye başladı. Bu Avrupa seyahati ne ilahi bir fırsat idi! Perran'ı buradan, bu bin türlü eski, yeni hatıralarla bağlı olduğu hayattan kaldırıp kâmilen yabancı bir muhite götürmek ve hiç birisinde bir haftadan fazla oturmayarak, Avrupa'nın en güzel, en ilahi şehirlerinde gezdirmek, onu kendisinden başka bir şeye bağlamak imkânı vermeyerek yalnız, yalnız kendisine hasretmek… Bu ne akla gelmez, ne tasvire sığmaz, ne hayalin istiap edemeyeceği bir saadetti.

İnsan kelimeleri, artık kendi ruhundaki galeyanı ifade edemezlerdi.

Bu zamana kadar bütün servetine, bütün kudretine rağmen, birçok muzafferiyetiyle tetevvüc etmiş hayatında bu kadar nadir ve nefis bir tahsise malik olmamıştı.

[124] "Aşk ne ilahi şey yarabbim!" diye mırıldanıyordu.

En aciz bir insan çamurunu ulûhiyyete kadar yükseltiyor, Allah, bütün ecramı, bütün fezası, bütün nâ-mütenâhiliğiyle, kâinatı halk edip de, [….] harikaları, bî-nihâye haşmetleri için bütün saltanatıyla vâle ve hayran seyrettiği zaman belki bu kadar mesut, bu kadar muzaffer ve bu kadar mağrur olmamıştı.

Ve sonra bu nefis tahsisi, gözyaşından, tebessümden, kahkahadan ve hıçkırıktan mürekkep bir küçük kadın vücuduna sahip ve malik olmak hissettiriyordu. "Bir küçük kadın, fakat ne ilahi bir şey!" diye mırıldandı.

*

Birden tekrar, apartmandaki nâ-mütenâhîlik içinde uçmak ihtiyacını hissetti. Başka zamanlar şimdiye kadar nihayetsiz bir zevk vermiş olan bu tiyatro, bunu dolduran, keşif ve hayalet ateşiyle kaynayan ve şehrin yüksek tabakalarını teşkil eden bu halk onu boğuyordu. Şahsiyeti artık mesafe, bâd-ı hudûd tanımak istiyordu. Etrafında karıncalanan bu insanlar, her biri bir cihan olmakla beraber kendisine miskin geliyordu.

Perran'ı eliyle dürttü.

Genç kadın, müstağrak seyrettiği şen ve güzel Marthe Ferrar'ın ve ince kulaklarıyla bütün zevkini emdiği ahenktar ve mevceli sesinden güçlükle ayrılıyormuş gibi başını çevirdi ve baktı.

Fahri Cemal, o kadar başka bir nazarla bakıyor ve o kadar başka **[125]** bir hale ile muhat bulunuyordu ki, bu fevkaladeliğe karşı cazip olunarak genç kadın bir merakla:

"Ne o, ne var?" dedi.

Fahri Cemal sadece:

-Çıkalım, dışarıda anlatırım, diye mırıldandı:

Perran harikulade bir şey hissederek hemen kalktı, locadan çıktılar, koridorda hiçbir şey söylemeksizin vestiyere gittiler. Mantolarını paltolarını alarak, şimdi tiyatronun önünde, pasajın yağmurlu yolundaydılar.

*

Perran. Telaşla sordu:

-Ne var Allah aşkına, ne oldu?

Fahri Cemal neşesinden gülüyor, genç kadını bu o kadar sevdiği eğlencesinden mahrum ettiğini affettirmek için işi tuhaflığa bozuyordu.

-Yürü de anlatırım, dedi.

Perran'ın koluna girerek dedi ki:

-Bilir misin ne yapacağız? Bu akşam o kadar mesudum ki, saadetimi bu miskin hücrelerde, saadet taklitleri arasında boğmaya kıyamıyorum. Sana

barlara gidelim demiştim. Hayır, nereye gitsen, tiyatroda beni boğan sıkıntıdan kurtulamayacağız. Hepsinden iyisi şimdi seninle, yağmur altında, rüzgâra karşı, birbirini seven bir amele kızı ve bir işçi erkeği gibi yayan yürüyerek bir kenarda, meçhul karanlık küçük bir pastacıya gidelim, bir köşeye büzülelim ve orada aşkımızı, saadetimizi ve bâ-husûs seyahatimizi konuşalım.

[126] Perran, derin bir neşe içinde, inci dişlerini göstererek, mesut bir sesle: "Aman ne iyi olur." diye cıvıldadı.

*

Hakikaten dışarıda yağan yağmurun ve esen rüzgârın altında kaldırım boyunca ilerlediler, Ağa Camisi'ni geçerek, orada bir küçük, karanlık pastacıya girdiler.

Garson, nîm-karanlık ve bütün tenha dükkânda uyukluyordu. Ta, dip köşeye çekildiler. Garsona pasta ve çay ısmarladılar.

Fahri Cemal, perili bir cerbeze ile diyordu ki:

-Ah Peri'ciğim… Ne kadar mesut olacağız… Seyahat bana çocukluğumdan beri gayr-i mekşûf, gizli ve esrarlı bir saadet bahçesi gibi gelir. Düşün bir kere… Bütün gamları, endişeleri burada bırakıp semada yükselen bir kuş gibi hafif ve çalak yola çıkmak… Gördüğün insanlar, rast geldiğin şehirler hep yeni… Meçhul, yani eski hayatına benzemeyen, o zamana kadar seni izaç eden unsurlardan azade bir hayat… Nereye gitsen orada saadet, zevk seni der-âgûş eder… Her yerde yeni, meraklı şeyler seni bekler… Mesela ben, en çok İspanya, Lehistan, Cezayir, Tunus ve İtalya gibi, ahalisi birbirine benzemeyen, adetleri garip hayatları başka, yani bana birden şiddetli başkalık tahassüsleri verecek, garip ve yabancı memleketleri severim. Orada yaşarsam başka zevklerle teneffüs edeceğimi, başka tesirlerle sarsılacağımı, hayattan bin bir lezzet duymak mümkün olacağını zannederim. Oralara ait okunmuş romanlardan, görülmüş **[127]** resimlerden, işitilmiş nağmelerden, kalma öyle tahassüsatım vardır ki, o memleketleri benim için her saadetin mümkün olacağı bir muhayyel bir cennet haline getirmiştir. Bu hayatların benim asıl buradaki hayatımdan pek başka olduğuna o kadar kanım ki, oradaki kadınların daha lütufkâr, erkeklerin daha kahraman, zevklerin daha nefis, hatta yenilen

yemekler, içilen şarapların, teneffüs edilen havanın bile pek başka olduğuna eminim. Mesela, İspanya şehrini veya Cezayir ve Tunus sahilini gözünün önüne getir. O hayat bizim bu hayatımıza ne kadar benzemez bir şeydir değil mi?

*

Perran masaya dayanmış, gözleri bir saadet rengiyle nemli, hayatı dudaklarında bin bir kıvılcımla telâtum ederek büyük bir şevk ile dinliyordu.

-… Şimdi buradan pasaportlarımızı yaptırıncaya kadar geçecek birkaç gün, nihayet nihayetbir hafta sonra, iki aşk seyyahı, daha doğrusu iki saadet dervişi gibi rıhtımdan vapurla doğru İtalya ve doğru Napoli… Ah! Bir Napoli'yi görsen Peri?... O, Vezüv Tepesi'ndeki duman bulutuyla… Sonra o sahilleriyle, bin bir bahçe içinde gizlenmiş bin bir köşküyle, o çamlar, şairane resm-engîz şekilleriyle… Bâ-husûs o havanın letafeti… O güneşin rengi, o deniz atlası… Bunları birçok defa gördüm. Fakat şimdi bütün mesamatımla başka saadet duyarak en derin vücut içinde göreceğim… Sonra İtalya'nın bütün şehirlerinde her birinde ancak hafta on gün kalır Nice gideriz… Nice'ın tam karnaval zamanına rast gelecek… O karnaval hayatını bir görsek Peri, bir görsek… **[128]** Bâ-husûs o Nice'in, Manto'nun, Monte Carlo'nun şaşaalı kibarlığına bayılırsın… Daha… Ne bileyim… Aklımız nereye eserse, canımız nereye isterse, trene binince yahut otomobile atlayınca, dünyanın en nefis şehirlerini, dünyanın en renkli, en muattar memleketlerini gezeriz… Daima beraber, daima mesut… Bütün dünya cennetlerinde istediğimiz kadar otururuz… İstersen buraya geliriz… İstemezsen hiç gelmeyiz… Yani semada, mesut, serbest uçuşan bir çift kuş, gibi aşk içinde bahtiyar, unutulmuş ömür süreriz…

Fahri Cemal burada başını öpüp Perran'ın, sermest hülyalara müstagrık gözlerine baktı:

-Nasıl, Periciğim bu hayatı istersin değil mi?

Perran, yine o şayan-perestiş eda ile fakat her zamanki kati ahenk, bu sefer baygın ve rehaverkârane bir name ile sürükleyerek:

-Elbe…t! kelimesini fısıldadı.

[129] Dördüncü Bâb

Barlarda

Perran'ın yatak odasında sabaha mahsus loş, uykulu havanın sükûtunu, telefonun muannid bir ısrarla iki defa tekrar eden cızırtılı sesi ihlal etti.

Yatağın köpüklü beyazlıklar içinde dalgalanan örtülerinin altında müstağni hareket peyda oldu, yorganların sermest aguşundan Perran'ın saçları perişan başı zuhur etti. Geceliğin ipek kollarından uzanan bir el, gözle müradif olmaksızın rast gele uzanarak komodinin üstünde duran telefonu aldı, yatağa çıktı.

Şimdi genç kadın yüzükoyun yatağa uzanmış, telefon ağzında:

-Alo, diyordu.

Telefonda Fahri Cemal'in nevâziş-gâr sesi aksetti:

-Alo, Peri!...

Genç kadın kendini iyice toplamış, vücudunda uyku mahmurluğuyla şen bir tebessümle telefona terennüm etti:

-Bonju-u-u-r…

Fahri Cemal:

-Nasılsın yavrum? diye sordu.

[130] Perran'ın vücudunda yeniden bir dalgalanma peyda olarak bir omuz hareketiyle:

-Bir cennet kuşu gibi… Şen, şatır, mesudum… Ya, siz? dedi.

-Ben de işitecek kimse yok ama yine de korkarak söylüyorum aygırlar gibi mesudum…

Zira Fahri Cemal harici hayatında ne kadar ciddi, o kadar neşeli, o kadar nükte-perver, o kadar latîfe-gû idi. Bilhassa Perran'la olan aşk hayatında bazen bir çocuk denilecek kadar, şetaretçi, oyunbaz, kahkaha-perver olurdu. Perran bunu bildiği ve memnun olduğu için göğsü bu söze ahenkli bir kahkaha ile fıkırdadı, bilhassa Fahri Cemal, Avrupa seyahatlerine karar verdikleri

günden beri artık hiç ömründe doymamış olduğu rengin bir saadetle bahtiyar ve ahenktar idi.

-Bugün ne yapıyorsun?

Perran nazlı bir tereddütle, şımarık çocuklar gibi kelimelerini geveleyerek:

-Ben mi? ne bileyim? A, sahih… Bu akşam Pera Palas'ta balo var değil mi?

-Evet… Gece tabi oradayız… Akşama kadar ne tasavvurun var?

-Hiç… Evdeyim: Ha, sahih… Yol kâğıtlarını bugün alıyoruz değil mi?

-Öyle zannederim… Ben bugün akşama kadar gitmeden evvel tanzimi lazım gelen bir sürü melas, angarya, işlerle uğraşacağım… Akşamüstü yavrum… Au revoir!

[131] –Au revoir!

Ve Perran telefonu komodinin üzerine koyarak yatağın içinde vaziyetini değiştirdi, büzülerek, öyle bir müddet daldı kaldı.

*

Onda bilhassa bu son günlerde Fahri Cemal'e karşı derin bir galeyanla tebarüz eden bir şükran harareti vardı. Bu o kadar fedakâr, o kadar nazik, o kadar alicenap adama karşı bu şükranı ödemek için ne yapsa gayr-ı kâfi olduğunu görüyordu. Fakat bütün alicenaplarına zemime olarak bâ-husûs onun aynı zamanda kendine gösterdiği muhteris aşka karşı genç kadının kalbinde de samimi bir incizap köklenmişti. Onu sıcak bir samimiyetle, gıll u gıştan azade bir rabıta ile bir takdisi andıran bir muhabbet ve tebcile benzeyen bir hararetle seviyordu… Der-âgûşlarına, genç vücudunun bütün ihtirasıyla mukabele etmekten derin bir zevk duyuyordu. Öyle ki Fahri Cemal'in tatlı perestişi havasında bütün vücudu sıcak bir aşk ile erirdi.

Çünkü bir kere Fahri Cemal, artık genç sayılmamakla beraber, kuvvetli vücudu, salim bünyesiyle, bâ-husûs mizacının ateşîn ihtirasıyla henüz genç sayılacak bir aşk adamı vazifesini ma'-ziyâdeten ifa ediyordu.

Ve Perran, kocası gibi henüz genç, fakat mülevves tabiatlı, murdar zevkli erkeğe bedel, bütün temayülatıyla hayatının her türlü ihtiyacatını kemaliyle temine muvaffak olan Fahri Cemal'i şükranlarla tercih ederdi, bâ-husûs, bütün meziyetleri gençlikten ibaret kalan hoyrat, kaba ve hissiz ve riyakâr, samimiyette lakayt erkekleri en derin istenir ahlarla telaunedecek **[132]** kadar hayatı tanımış, beş senelik izdivaç ve ondan evvel mektepten çıkıp da sürdüğü iki senelik kızlık hayatındaki temaslarıyla öğrenmiş, dünya hakkında salim bir fikir edinmiş ve bunu muhafaza edecek kadar his ve tabiatı selim bir kadındı.

Öyle gayr-i me'mûl surette, öyle cazip ve zengin bir hayatın baş döndüren kasırgasına girmiş, bütün zevkleri, bütün ihtiyacı o kadar derin bir mebzuliyetle ikna edilmekte bulunmuştu ki, artık başka bir şeye ihtiyacı kalmamıştı. Onun için kâmilen Fahri Cemal'indi.

*

Birkaç dakika süren ve esası Fahri Cemal'in bahsedilen bu meziyetlerini tekrar minnetle düşünmekten ibaret kalmış mülahazadan sonra omuzlarının bir hareketiyle komodinin üzerindeki hizmetçi ziline bastı.

Hemen anında, büyük odanın kapısı açılarak içeri Gülter girdi.

Bu Gülter, Perran'ın oda hizmetçisi, ev umurunun nazırı ve genç kadının ziynet, tekellüf hayatının yegâne nazımı idi.

Perran'ın yatak odasına, tuvaletlerine, çamaşırlarına, hususi umuruna o bakardı.

Bu, orta boylu, biraz Tatar'ımsı bir çehre ile kırmızı yanaklı, derin bakışlı, biraz tıknazca genç kız veya kadındı.

Perran bunu Şefik Nuri ile İstanbul'da otururlarken, orada bir komşusunun akrabası olarak tanımış, o zaman aralarında samimi bir münasebet tesis etmiş ve sonra Beyoğlu tarafına geçince onu aldırmış, bazı zamanlar bir dostu derecesine çıkan bir mahrumiyetle onu her türlü **[133]** emelleri iltima' edecek mebzul hediyeler, ikramlar ve maaşlara boğarak kendine bent etmişti. Gülter, yüksekçe bir tahsil görmüş, fakat çalışmak için rastgele yerlerde sürtmeyi elbette böyle bir hayat için tercih etmiyordu. Gülter içeri girer girmez,

evvela elinde gazetelerden ibaret bir yığını getirip yatağa bıraktı, perdeleri kaldırıp panjurları açtı ve kaloriferle ısınmış odanın havasını tecdit için adet olduğu üzere pencereleri biraz açık bıraktı.

Perran, sordu:

-Bey uyandı mı?

Gülter, Şefik Nuri'yi hiç sevmezdi, ne zaman onun bahsini etmeye mecbur olsa, aleyhtar bir eda ile ve huşunetle konuşurdu.

Yine bu his altında:

-Bey gece gelmedi ki, diye homurdandı.

Genç kadın bu homurtuyu mütebessümane telakki ederek sustu.

Perran gazetelerle meşgulken Gülter gece son anda karışmış olan odanın intizamını temin etmeye başladı.

Oda, apartmanın bütün arızı yan tarafta kapısız büyük bir medhalle ayrılmış olan ve buradan mükellef tuvalet masası kısmen görünen bir tuvalet odasıyla işgal ediyordu.

Yatak, dolap, tuvalet masası, lavabo gibi esaslı mefruşat Paris'te varin ve Cilu mefruşat fabrikasının mamulatından ve gül ağacından **[134]** imparatorluk üslubunda tunç motiflerle müzeyyen nefis masnuat idi. Yatağın başucunda tavana takılmış bir cibinlik hevenginden kırmızı ipekten ve kenarları sırmalı saçaklarla tezyin olunmuş bir örtü katmerlenerek sarkıyordu.

Şimdi Gülter iptidai bir süratte odanın perişanlıklarını düzeltmiş, pencereleri kapamıştı ve yatağın başucuna gelerek:

-Akşam Ferit gümrükten dün çıkardığı bir şeyler getirdi dedi.

Bu Ferit Fahri Cemal'in İstanbul'da muhtelif işlere memur bir adamı idi ki, tabii onun da maiyetinde çalışıyordu.

Perran, hemen kendisine mahsus ani ve şuh bir heyecan temevvüçüyle:

-A, etti. Hemen getir, bakalım ne gelmiş?

Kız çıktı, Perran çok merakla takip ettiği bir tarifeyi bitirmek üzere idi. Bunu bitirdikten sonra gazete paketlerinin arasından çıkan birtakım yeni gelmiş kataloglara merakla sarıldı. Bunlar Paris'ten ve Londra'dan müşterisi olduğu mağazalardan daima gönderilmekte olan mükellef tuvalet eşyası ve çamaşır vesaire katalogları idi.

Şimdi Avrupa'ya gitmek üzere olduğundan artık bunlara şöylece bir lakayt nazar etti, başka vakitler, bunlardan hoşuna giden şeyleri kalemle işaret eder bırakırdı. Ve bu işaretli kataloglar muhtelif ellerden geçerek Fahri Cemal'in matbaada hususi katibine kadar ulaşır, orada mutlaka sipariş edilir ve sonra vürûdlarında Ferit vasıtasıyla gümrükten çıkarılarak apartmana getirilirdi.

*

Şimdi Gülter başka bir hizmetçinin elinde ağır oldukları anlaşılan **[135]** iki dört köşe paketle içeri girdiler. Bu paketleri en dış siciminden, en iç köşesine kadar açmayı Perran pek severdi. Onun için gelen paketlere hiç dokunmamaları hakkında emr-i kat'î verilmiş olduğundan kimse bunlara dokunmuyordu.

Perran bir şitâb hamlesiyle bir kere yatağından sıçradı, somyanın kuvvetli yayları üzerinden şiddetli bir dalgalanma içinde oturdu:

-Aman getirin, dedi.

Paketleri önüne konur konmaz, üzerindeki yazıya bakarak:

-A, bildim gramofon plağı… Amerika'ya ısmarlamıştım… Oradan gelmiş… Aman ne iyi, ne iyi… Ne kadar sevindim…

Şiddetli heyecandan titreyen elleriyle paketin sicimlerini keserek bir taraftan açıyor, diğer taraftan Gülter'e aynı heyecanla sıcak ve muhteriz bir sesle izahat veriyordu:

-Amerika'da, Newyork'ta "Metropolitan Opera" diye bir tiyatro vardır… Burası yüksek bir sanat mabedidir. Bütün dünyanın en müstesna, en dahi muganniyeleri ve muganniler altın dökülerek, harika nev'inden mukavelelerle bağlanarak Amerika'ya celp olunur, orada en büyük operalar

böyle her birisi Avrupa'nın başka bir köşesinden getirilmiş büyük sanatkârlar tarafından oynanır. Gazetelerde görmüş merak etmiştim, son zamanda yetişmiş Jeriça isminde bir kadının pek büyük muvaffakıyetle oyun oynadığını yazdılar… Bir sesi varmış ki, işitilmemiş bir şeymiş… Sonra sanatı da caba…

Şimdi paketin biri çözülmüş, içinden ince kâğıtlara sarılmış **[136]** plaklar çıkmıştı.

Perran bunları burun kanatları iştiha raşeleriyle hırıs hırıs titrediği halde açtı:

-İşte, dedi. Toska… Vissi d'arte vissi d'amore uç! Hemen çalalım… Hadi gramofonu getirsinler…

Ve bunu söyleyerek artık yerinde duramayan bir tehalükle yataktan sıçradı. Gülter hemen eğilip ipekli ve kürklü terliklerini çevirerek hanımına yardım etti. Koştu içerden bir sabahlık alıp, Perran'a getirdi.

Perran şimdi karyolanın önünde ayakta durmuştu, kalın tüylü halının üzerinde kürkleri yarısı dışarıya taşmış terliklerinin aguşunda ipek ayaklarından başlayarak arkasındaki beyaz geceliğinin ve daha üstünde koyu yeşil üzerine karmakarışık surette siyah helezonlu bir kumaştan yapılmış matinesinin açık kalmış göğsünden neresi cildi, neresi gömleğinin ipeği olduğu tayin edilemeyerek beyaz gömleğinin altından taşan göğsüyle ve bunun üstünde nîm açık omuzları ve hepsinin fevkinde hilkatin bedîa bir nefisesi olan perişan kısa saçlarla tettevvüc etmiş başı, sabah mahmurluğuyla cazip ve füsunkâr bir sihir ifadesi almış, neşesinden ateşlenmiş gözleri, kızarmış dudaklarıyla bir şey, bir ilahi mâ-fevk-âl-vücûd, şâyân-ı perestiş bir şey olmuş olan yüzüyle pek harika bir rüyet idi.

Şöyle bir dönerek pencerenin önünde bir alare kamiyye şezlonga ilişti. Bu esnada hizmetçiler müzika odasından gramofonu getirmişlerdi.

*

Bu, meşhur gramofon fabrikasının Amerika şubesi Victor Tufin **[137]** Maşin Kampani'nin mamulatından dört ayak üzerine büyük bir sanduka şeklinde, maun ağacından, borusuz bir makine idi ki tahtalı kısmında havalar için bir hususi göz vardı.

Gülter hemen makinayı açtı, anahtarını takarak kurdu ve Perran iğnesini değiştirdi ve plağı koyarak havayı çalmağa başladı.

Gülter, hava başlar başlamaz:

-A, bu bizde var ya, diye haykırdı.

Perran dinlemek için eliyle onu susturarak:

-Bu meşhur havayı bu kadın nasıl söylemiş, onu merak ettim, diye cevap verdi.

Şimdi ikisi de susmuş, orada gözlerinin önünde tahta kutuyu ilahi bir musiki ahengiyle canlandıran artisti dinliyorlardı. Parçanın başlarken bir hicran ahıyla kırılmış bir hıçkırık gibi nağmesi o kadar yüksek bir sanatla ifade ediliyordu ki, Perran'ın gözleri birden yaşla doldu:

-Evet, burası, dedi. İşittiğim vakit daima yüreğim parçalanıyor sanırım. Burada sevdiği bir siyasi entrika ile düşmanlar tarafından tevkif edilmiş Toska, "Sanatla ve aşkla yaşıyordum…" diye, canhıraş, elim bir dua eder…

Parça bitmişti.

Gülter: -Hakikaten güzel, dedi.

-Bakalım başka daha neler var? diye Perran paketi yanına getirtti.

Yine Jericho'nun, Cavalleriya Rusticana'dan "Voi Lo Sapete", Tann **[138]** Hauser'den "Elizabeth'in Duası, Luha Neğri'den "Eliza'nın Rüyası" parçaları vardı.

Burada bunlara bakarken yatağının yanında telefon tekrar cızladı.

Perran: "Git bak…" diyerek havalarla meşgul oldu.

Gülter, komodinin yanında telefonla konuştu ve oradan:

Marsel'den telefon ediyorlar, saç için bugün bir emriniz var mı? diye soruyorlar, dedi.

Perran:

-Bu akşam baloya gideceğim, bana akşamüstü, altıdan sonra Leopoldin'i göndersinler… Sakın ha Sara'yı istemiyorum… Mutlak Leopoldin gelsin… dedi.

Gülter bu emri telefonla tebliğ edip kapamak üzere idi ki, burada Perran gramofona başka bir hava koymuş, birdenbire:

-Ha, maniküri de istiyorum… Manikür[e] de Madam Eliza gelecek dedi.

Gülter, sordu:

-O kaçta gelsin?

-Dörtte gelsin?

*

Şimdi yine gramofon başında meşgul oldular. Yeni havaların birkaç tanesini çalıp bitirdikten sonra Perran birdenbire havaları bırakarak:

-Karnım aç, dedi bana bir şey getir…

-Ne istersiniz?

Perran'ın gözleri mubhem, biraz düşündü:

[139] -Kakao, dil, havyar…

Gülter çıkıyordu ki, arkasından seslendi:

-Ha, yumurta da getir…

Şimdi yalnız kalmıştı. Kalktı, bir tavus hürmetiyle tuvalet odasına gitti. Orada mühmel bir surette muvakkat bir tuvalet yaptı. Hafif bir tertip yıkandı, pudralandı, saçlarını taradı, koku süründü, bu esnada Gülter'de tepsiyle içeriye gelmiş olduğundan, tekrar şezlonga geldi ve Gülter'in küçük bir masayla önüne koyduğu tepsiye haris gagalı bir kuş yavrusu iştihasıyla hücum etti.

Gülter, şimdi yanı başında ayakta durmuş, küçük havadisler vermekle meşguldü.

Bu, kendi işitebildiği vakâyi'e, komşuların, apartman kiracılarının vesair[e] her türlü mesmuâtının havadisi idi. Yine bu esnada telefon çalmakla koştu komodinden telefonu aldı, kulağına götürdü:

-Alo, etti.

Ve dinledi, fakat heyecanla birdenbire:

-Buradalar efendim, kimsiniz?

Ve Perran'a dönüp, telefon hâlâ elinde:

-Fehamet Hanımefendi… Sizi istiyor, dedi.

Perran birdenbire sıçrayarak telefona koştu, makinayı Gülter'in elinden kaparak büyük bir heyecanla konuşmaya başladı:

*

-Alo, siz misiniz Fehamet Hanımefendi? Teşekkür ederim. Valide **[140]** hanımefendi iyidir inşallah… Fikret Beyefendi?... Baloya mı? Geleceğim… Ya! Heyet tertibi ile mi? Evet, ben de işittim. Fahri Cemal Beyefendi söylüyordu, çok güzel olacakmış, hiç şimdiye kadar verilen balolara benzemeyecekmiş… Evet, Hidayet Hanımefendiler de gelecekler… Tabi görüşürüz… Böyle diyorum ama birbirimize rast gelecek miyiz?... Çünkü geçen baloda o kadar kalabalık vardı ki, mahşer Allah… İnsan yanındakini kaybetse bir daha bulmak mümkün değildi… Evet, efendim, salonlar küçük, kalabalık çok… Sığılmıyor… Sonra o, herkesin bir yerde durmayıp mütemadiyen gezmek istemesi yok mu?... Evet, pek doğru… Ya, ya… Pek güzel olur… Beraber gidelim. Belki o suretle birbirimizi kaybetmemiş oluruz. Au revoir… Valide Hanımefendi'ye, Birader Beyefendi'ye hürmetler… Estağfurullah…

Burada bir defa daha "Au revoir!" diye öttükten sonra telefonu masanın üstüne koyuverdi ki, birdenbire parlak bir kahkaha ile tekrar telefonu kaldırdı:

-A, sersemliğe bakınız… Az kaldı unutuyordum. Gece beraber gideceğiz fakat nerede ve saat kaçta buluşup da gideceğiz… Balodan evvel birbirimizi, Nişantaşı sokaklarında kaybetmeyelim… Öyle ya, öyle ya… Erken gitmeye hiç lüzum yok… Saat on bire doğru… Peki… O halde, biz giderken,

on bir raddelerinde, size uğrarız, değil mi?... Ay bu sefer, şüphesiz artık au revoir!

Ve telefonu komodinin üstüne bırakarak uçarca bir hareketle yine **[141]** şezlonga geldi, masa başına oturdu.

Merak eder görünen Gülter'e anlatmaya başladı:

*

-Çarşamba günü gelen Fehamet Hanımefendi… Pek sevimli, pek ince bir kadın… Baloya gitmek istiyorlar… Daha Pera Palas'a gitmemişler de… Beraber gitmek arzu ediyor… Hadi sen… Ha, bu gün kütüphanelerden bir şey geldi mi?...

-"Suhulet" ten ve "Mondiyal" den birer paket geldi.

Her gün "Suhulet" Kütüphanesi, library "Mondiyal" yeni çıkan mecmualarla, kitaplardan birer paket gönderirler, Perran beğendiklerini alıkor, beğenmediklerini iade ederdi.

Perran inci dişleriyle kemirdiği, francala, havyar ve dilden bir bir sandviçi ağzında eritmekle meşgul, bir elinde zarif bir fincanda kakao, leziz dudakları arasında:

-Hadi sen, şimdi yatağın üstünde duran gazeteleri al, o kitap paketlerini de benim odaya götür, masaya bırak… Sonra, on birde banyo yapacağım… Ona göre hazırlan!

Dedi, kakaoyu bir hamlede bitirerek kapıya doğru yürüdü.

Koridordan hızlı hızlı geçerek küçük boudoire gitti, orada her vakit oturmasını sevdiği ve üstünde geniş, yuvarlak ipekli yastıkla biraz daha yükselen, yayvan bir On Altıncı Lui Pufu'nun üzerine gömüldü. Bu kanepenin üstüne gazetelerle kitapları açtı, mütalaaya daldı.

*

[142] Burada Gülter kendisini gelip banyo için çağırıncaya kadar meşgul oldu. O zaman yatak odasından bir küçük kapı ile geçilen banyosuna girdi.

Burası, her türlü levazımıyla, en küçük teferru'na kadar zengin bir itina ile tertip edilmiş, mükellef bir banyo dairesi idi. Duvarlar ve yer mor susamlarla süslenmiş beyaz çini ile kaplıydı. Köşede hava gazıyla ısınan teshîn altı, onun beri tarafında büyük, içindeki sıcak suyun hararetiyle buğulanmış ve kenarları kıvrımlı, bronz ayaklar üstüne oturtulmuş şeffaf billurdan bir banyo duruyordu.

Banyonun yanı başında, porselen ve nikel borular üzerinde muhtelif yazılar yazılı musluklar, sonra duş için yükselen ve banyonun üstünde suyun dağılmasını meneden perdesi kola sarılmış duş takımı vardı. Beri tarafta bir şezlong duruyor ve bunun üstünde havlular, gömlekler, elbise levazımı konulmuş bulunuyordu.

*

Perran, soyunmak üzere iken içeriden telefon zili aksetti.

Gülter'e elinin bir işaretiyle emir vererek:

-Koş bak, kim? dedi.

Gülter, rüzgâr gibi fırlayarak içerde telefonu aldı:

-Alo!

Telefonda Fahri Cemal'in sesi, nevazişli bir eda ile:

-Alo, Peri!... etti.

Gülter, sesi işitir işitmez, birdenbire:

-A, beyefendi… Müsaade ediniz efendim, hanımefendi **[143]** banyoda… Daha girmedi hemen çağırayım, dedi ve banyoya koştu:

-Beyefendi… Sizi çağırıyor efendim…

Perran omuzları nîm üryân perişan bir tavırla telefona gelerek:

-Alo etti.

-Müjde Peri'ciğim… Yol kâğıtları alındı… Şimdi sordum, yarın bir vapur varmış… Onunla hemen gideriz değil mi?...

Kâğıtlar alındı havadisine Perran, âdeti olduğu vecihle ayakları üstünde iki defa sıçrayarak şetaretini ilan etti. Fakat yarın gitmek havadisine dudaklarında bir hareket peyda olarak:

-Kâğıtlar alındı havadisine pek sevindim… Hemen yarın gitmek beni deli edecek ama ben, gitmeden, dostlarıma bir veda ziyafeti vermek istiyordum, dedi.

Fahri Cemal'in sesi telefonda, nihayetsiz bir tevazün dalgasıyla:

-Ziyafet mi? Ondan kolay ne var?... Fakat evvela kimleri çağırmak istiyorsun? Ona göre hazırlanmak lazım… Pek resmi adamlar varsa, hemen sıkboğaz ederek bu gecen yemeğe çağırmak biraz münasebetsiz olur…

Perran sesinde tatlı bir tereddüt ahengiyle:

Yoo...o…o… etti. Resmi kimi çağıracağım… Hep en samimi ahbaplar… Mesela, Fehamet Hanımları, sonra Güzideleri, Necmi Paşa'nın kızları ve daha bunlar gibi en samimi dostlarımı…

Fahri Cemal'in hep iş zamanlarında sesine gelen levend-vakar ve edasıyla:

[144] -Ne öyle ise, cevap verdi; ne öyle ise yavrum, hiç vakit kaybetmeye gelmez… Ben bir dakika evvel bu muhitten uzaklaşmakta en büyük saadet buluyorum… Hemen aşçına lazım gelen emirleri verirsin… Sonra bu samimi dostlar ki tabii davetname göndermeye ihtiyacın olmadığı için telefonla birer birer haber verip çağırırsın olur biter… Hem, ha… Böyle çok iyi olacak… Gideceğimizi de bu fırsatla ilan ederiz…

*

Fahri Cemal Perran'a seyahatlerinden kimseye bahsetmemesini söylemişti. O, bu seyahatin hemen habersizce, vasi' surette şüyû'na meydan verilmeden ansızın yapılmasını ve kendileri bir kere Marmara'yı geçtikten sonra, arkada istenildiği dedikodu cereyanları hâsıl olmasını istiyordu. Pek samimi dostlara, mesela Hidayet Hanımlara filan da Perran güya, burada kendisini muayene eden doktor tarafından, Milano'da veyahut Viyana'da veyahut öyle uzak bir şehirde mahir bir doktora tavsiye edilecek bir rahatsızlık

bulduğunu söyleyeceklerdi. Şefik Nuri'nin güya, bırakamayacak derecede işleri bulunduğundan, bu küçük seyahate Fahri Cemal refakate mecbur olmuş addolunacaktı. Bir kere İstanbul'dan çıktıktan sonra… Artık Nişantaşı'nın zehirli dilleri istedikleri kadar salyalarını dökebilirlerdi.

*

Perran, Fahri Cemal'in sözüne kısa bir neşe sayhasıyla:

-A, sahih böyle pekiyi olur… Ne, ben şimdi çağıracağım hanımlara hep telefon ederim… Akşam için hazırlıkta bulunurum. Yalnız **[145]** çiçek için sen lütfetmelisin…

-O kolay… Ben gelirken, Beyoğlu'nda iyi çiçek ne bulursam yükletir getiririm… Ne, arrivederci … Malum artık İtalya'da olacağız…

-Arrivederci... diye fısıldadı.

Telefonu daha komodine koymadan Gülter'e:

-Çabuk, emretti, çabuk bana aşçıyı çağır…

Ve saadetinden kanatları şişiyormuş gibi bir meşy hamlesiyle şezlonga uzandı.

*

Biraz sonra aşçı kadın kendine mahsus bir saltanatı ile içeri girdi.

Bu, Rum, Bulgar veya Lehli mi olduğu anlaşılamamış ve Fahri Cemal'in uzun taharrilerle ve müşkülpesent iltimaslarıyla elde edilmiş, sevimli temiz yüzlü, şişman bir kadındı. Belinden aşağısı krinolinli etek giymiş olanlara mahsus fevkalade muhaddeb bir şekilde ve göğsü dolgun ve yürüyüşü salıntılı idi. Hiç görmediği bu odayı hayran meftun nazarlarla etrafına bakarak süzüyordu.

Perran keskin ve âmir-âne bir eda ile:

-Bu akşam ziyafetim var, yirmi, yirmi beş kişi kadar gelecek, dedi.

[146] Aşçının yüzünde birdenbire bir küşayiş handesi inkişaf ederek, iki ellerini dua eder gibi kaldırdı:

-Oh! etti. Beni buraya getirirlerken çok misafir gelir, çok ziyafet olur, demişlerdi. Ben de ustalığımı göstereceğim diye memnun gelmiştim… Hâlbuki siz kendiniz bile, hemen daima, dışarıda, lokantalarda yemek yiyerek, ben âdeta eli bağlı duruyor ve bana verdiğiniz o fazla maaştan kendi kendime sıkılıyordum… Yirmi beş kişi değil, ben her gece yüz, iki yüz kişilik misafirler olsa yine memnun olurum… Bakınız, siz emrediniz, sizi bu akşam nasıl memnun edeceğim, misafirleriniz nasıl yediklerine hayran kalacaklar…

Dudaklarında müstehzi bir tebessüm dolaşan Perran, sözünü kesti:

-Şimdi söylediğim gibi, ustalığını bu akşam göreceğiz. Listeyi şimdi beraber tertip edelim de…

Kadın yalvarır gibi ellerini kaldırıp:

-Oh, rica ederim hanımefendi, diye söylendi. Onu siz bana bırakın. Herkesin bir işi vardır a… Perimu aşçıların bütün maharetleri de yalnız pişirmekte değil, yemekleri davet olunan misafirleriniz kimlerdir? Evvela onu anlayayım da…

-En samimi dostlarım… Hepsi de kibar, zengin, yüksek adamlar… Evvela, Hidayet Hanımefendiler, biliyorsun ya, dördüncü katta oturanlar…

Kadın kendine mahsus bir tavır olmak üzere kollarını açarak, **[147]** ellerini tavana doğru kaldırdı:

-Anlaşıldı, dedi bir kibar yemeği hepsi de hanım veyahut hanım gibi beyler… Değil mi efendim?

Aşçı kadın, karışık bir şive ile arada ekseriya Rumca Fransızcasıyla lügatler karıştırarak söylüyordu.

Şimdi size, bakınız ne yemek yapağım. Evvela bir Cumhuriyet çorbası… Malum o, sizin şimdi repuplika vardır…

Perran, kaşlarında bir alaylı inhina ile:

-Cumhuriyet çorbası mı? Buna neler koyacaksın bakayım?

-Efendim, neler koymayacağım ki… Siz orasını bana bırakın, benim rahmetli ustam derdi ki: “Ustalık yemek pişirmekte değildir, icat etmektedir…”

Ben mesela, bu çorbaya, nasıl ki sizin repuplikada memleketin en finololotyaları varsa ben de çorbaya en güzel, en seçilmiş ne düşünürseniz, ne varsa onları koyacağım… Fakat olacak bir şey ki herkes bayılacak… Onu bana bırakınız… Bir çorba, ama bir çorba ki, olacak bir tane… Sonra, mesela, bir Ankara Böreği… Bu börek, benim usta bana öğretmiş, hiç kimsenin yemediği bir tane börek olacak… Sonra bir gato… Bir gato ki mesela… Nasıl diyorlar, gato ala Mustafa Kemal Paşa… Nasıl ki bütün Türkiye'de ve bütün dünyada Mustafa Kemal Paşa bir tane ve eşsizse, bu gato da öyle bir tane ve eşsiz olacak… Anladınız, hanımefendi?

*

Perran, küçük e şuh bir hande ile sözünü keserek:

-Pek âlâ, öyle ise, hepsini sana bırakıyorum… Sen bildiğin **[148]** gibi yap fakat sana bıraktım diye beni sakın pişman etme. Hasan'la şimdi, Beyoğlu'na gidip lazım olan şeyi alınız. Akşama, sekiz buçuk dendi mi, her şeyi kursuz hazır olacak… Yetiştirebilecek misin?...

Kadın, mahut kol hareketini bir defa daha, fakat azim-kâr-âne tekrar ederek:

-Nasıl yetiştirmem… dedi.

Ve komodinin üstünde, telefonun yanında duran saate bir göz atıp:

-Şimdi, dedi, şimdi saat on bir buçuk… Tam var dokuz saat… Dokuz saatte değil yirmi beş kişi, on defa yirmi beş kişinin yemeklerini hazır ederim, siz hiç merak yapmayasınız… Hanımefendim…

Perran: "Hadi öyle ise…" diyerek, kendisi banyoya teveccüh etti ve kadın da odadan çıktı.

*

Akşama kadar apartmanda ziyafet hazırlıkları devam etti. Perran, telefonla evvela Fehamet'lere haber verdi ve onların muvafakatini aldı… Sonra en candan sevdiği bütün dostlarına müracaat etti, yirmisi gelmeyi vaat ettiler. Artık Perran yürürken uçuyor, dururken havalanıyordu. Bilhassa, yarın bu vakitler vapura binmek üzere hazırlanacağını, bâ-husûs kendilerini teşyiye

gelecek muhabbelerine vapurda ikramlar edeceğini düşündükçe, derin inşirah nefesleriyle şiştiği hissediyordu.

Akşamüstü, Ferit Fahri Cemal'in gönderdiği demetleri getirdi. Bunlar bütün şehrin en müstesna kış bahçelerinde yetişmiş güller, karanfiller gibi bahar **[149]** en nadide çiçekleriyle bol bol krizantem ve kucak kucak menekşe idi.

Perran, çiçekleri vazolara bizzat yerleştirdi, sofrayı kendi tertibi üzere tanzim etti. Menekşeleri sofra örtüsünün üzerine şömendötabl gibi ufak demetlerle, davetlilerin önüne serpiştirircesine koymayı istiyordu. Fakat şimdiden konursa, hararetten bozulmalarını düşünerek, bunları serin rutubetli bir yerde saklamasını Gülter'e emretti ve bu esnada manikür gelmiş olduğundan, onun yanına gitti.

*

Daha manikür, bitmemişti ki, Marsel'den Matmazel Leopoldin'in geldiğini söylediler.

-A, erken geldi… diye söylendi.

Fakat Leopoldin akşamüstü o saatte dükkân pek kalabalık olduğu için eğer hanımefendi müsaade ederse, emirlerini şimdi icra edeceğini, yok illa, ısrar ederse, gidip altıda geleceğini söyledi.

Perran:

-Artık gelmişsin, tekrar yorulma… Otur şimdi ellerim bitsin de işine başlarsın, dedi.

Ellerinden sonra saçları da düzelip bittiği zaman saat beş buçuk vardı. Hizmetçi Fahri Cemal'le, Şefik ve Halil Nuri Beyler 'in geldiğini haber verdi. Leopoldin, ondülesine son bir defa daha baktığından, Perran gelenleri yatak odasında kabul etti.

Halil Nuri, Perran'la kardeşinin beş senelik hayatlarında, İstanbul **[150]** tarafında son derece samimi bir arkadaşlık içinde ömür geçirmişti. Sıcak bir hitapla içeri girip de Perran'ın elini öperken:

-Yolculuğunuzu şimdi haber aldım ve bu bahtiyarlığınıza son derece gıpta ettiğimi saklamayacağım, kardeşim… dedi. Fakat pek ansızın gidiyorsunuz…

Fahri Cemal, başını sallayarak:

-Maatteessüf yarın gidemiyoruz, diye esef etti.

Perran, bir gayr-i memnûn hareketle dönüp Fahri Cemal'e baktı:

-Ne o, gidemiyor muyuz? O ne için?... diye sordu.

Fahri Cemal:

-Yarınki posta, adi yolcu vapuru… İki gün sonra lüks postası hareket ediyor, onunla gitmeyi tercih ettim.

Donuk bir tavırla, orada bir yere oturmuş, akşam gazetesi okur görünen Şefik Nuri:

-Öyle ya… Tedavi için gittikten sonra, hiç olmazsa rahat gitmeli, diye söylendi. Bilhassa, deniz yolculuğu çok nazik bir şeydir. O dar kamaraların, kalabalık salonların rahatsızlığı çekilir şey değildir.

Halil Nuri ilave etti:

-Lakin, bu hastalık sizde birdenbire nasıl peyda oldu?... Leopoldin'in işi kâmilen bitmiş olduğundan, toprağını, makasını toplamış izin istiyordu. O zaman Perran, kocasına ve Fahri Cemal'e, aşçı kadının sabahki ma'lûmât-fürûş şen ve pür-kahkaha bir eda ile anlatmaya başladı.

[151] Erkeklerden yalnız Halil Nuri, balo için fraklıydı. Fahri Cemal'in frakını, Ferit biraz sonra getirecek, o burada giyecekti. Misafirlerin kimler olduğunu sordukları vakit, Perran birer birer isimlerini söyledi, o zaman hepsi birden bu hanımefendilerle yemek yiyeceklerinden memnuniyet beyan ettiler. Ve erkekler hep birden Perran'ın küçük salonuna geçtiler. Perran, tuvaletini yapacaktı. Tuvalet uzun sürdü ve bittiği vakit, biraz sonra misafirler gelmeye başladılar.

Ve bu mükellef ziyaret aşçının sabahki metanetten teminatının tam bir zaferiyle ve kemal metanetten teminatının tam bir zaferiyle ve kemal muvaffakıyetle saat onu geçe ancak hitama erdi.

Davetlilerin pek azı baloya gitmiyordu. On bire doğru çağırtılan müteaddit otomobillere binen misafirler bir katar halinde Pera Palas'ı boyladılar…

*

Perran, Fehamet'le Neriman'ın arasında otomobilden inip de Pera Palas'ın kapısından girerken, içeride, uzaktan, uzağa akseden cazbandın ahengi arasında medhalin mahşeri kalabalığından ürktü, âdeta geçilecek yol bulmak müşküldü. Kapının önü bir otomobil kasırgası içinde kaynıyordu.

Halil Nuri'nin işgüzâr-âne ve fa'âl-âne delaleti ile hanımlar kolaylıkla içeriye girmiş bulundular. Şefik Nuri'yle Fahri Cemal arkadan geliyorlardı. Hep birden içeri girdikleri vakit Fahri Cemal yüksek bir sesle:

-Bizimkiler, tavsiye ederim, birbirimizi kaybetmemeye çalışalım. Sonra sabaha kadar buluşamayız… Diyordu.

Halil Nuri, şimdiden terlemeye başlamış:

-Ben sizi şimdiden bugün mahsus ayırdığım yere götüreyim, **[152]** orası merkez olur, artık o vakit kaybolmak tehlikesinden kurtulmuş oluruz, dedi.

O esnada, orada geçen ve balo tertibesinden olduğu anlaşılan bir zata:

-Ha Nafiz Bey, "Şehrah" geldi… Lütfen bizi sevk ediniz, dedi.

Nafiz Bey, Fahri Cemal'e kemal bir hürmetle selam vererek:

-Baş üstüne efendim… Kalabalıkta imkân bulursanız beni takip ediniz… dedi ve önlerine düştü.

İnsan kitlelerini omuzlamak yol açmak icap ediyordu. Nafiz Bey onları pek müşkülatla bir küçük salona götürdü ve yarı Halil Nuri'ye, fakat asıl Fahri Cemal'e hitaben:

-Efendimiz için ancak burasını saklayabildim. Burasını merkez ittihaz buyurursunuz, istediğiniz gibi eğlenirsiniz… Bendenize müsaade buyurmanızı

rica ederim… Pek ihtiyaç görürseniz Halil Bey beni kolaylıkla bulabilir… dedi ve son sözünü bir serfürû ile: "Amuzevubien" sözüyle bitirerek edibane çekildi.

*

Şimdi, Perran, Fehamet, Necibe, Hidayet, Şefik Nuri, Halil Nuri, Fikret, Halim Şükrü Beyler bir rahat nefes alarak memnun birbirlerine baktılar.

Halil Nuri, büyük bir iş görmüş muzafferiyetiyle:

-İşte böylece buradan istediğiniz kadar gider, gezer, **[153]** eğleniriz, yine buraya avdet ederiz, dedi. Mesela, ben şimdi sefere çıkıyorum, hanımefendilerden arzu eden varsa, kendilerine refakatle şerefyap olacağım.

Dışarıda balo bütün neşesi, bütün cûş u hurûşuyla uğulduyordu, bu uğultu arasına atlamak heyecanıyla genç hanımlar, hep birden:

-Hepimiz… Hepimiz görmek istiyoruz, dediler.

Necibe ve Hidayet Hanımlar, salonda hem istirahat, hem muhafız gibi kaldılar, beylerle genç hanımlar kalabalığa karıştılar.

Bu tertip dağılırken, öyle olmuştu ki, Halil Nuri, Naciye, Şefik Nuri, Fehamet, Fikret, Neriman ve Halim Şükrü Perran'la beraber yürüdüler. Fahri Cemal lâ-kayd-âne bir tavırla Halim Şükrü ile Perran'ın arkasından gitmiş oldu.

Kalabalık, kalabalık, kalabalık… Bin bir rayihadan mürekkep, sıcak, boğucu, telâtumlu, bir hava içinde herkeste nefesler sıkışmış, vücutlar terlemiş, gözler buharlanmıştı.

Bu hale rağmen her çehrede eğlence, her gözde neşe, her dudakta tebessüm fürûzan idi.

Dans edilen bu yol salona varmak için Perran'a bir uzun mesafe kat' etmiş gibi geldi. Sağda ve solda birçok hanımlar tanı[n]mış, meçhul yahut benzetilen çehreler karşılaşıyor, her çehrede bir tebessüm çiçeklenmiş, bir neşe parlıyor, birbirine selam verenler, kalabalıkta durup el sıkışarak, havanın sıcaklığından, izdihamın sıkıntısından bahsedenler oluyordu.

[154] Perran kendi kendine:

-Bu kalabalıkta bu sıcaklıkta nasıl dans ediyorlar? diye düşündü.

Halim Şükrü, sanki bir fikir beyan ediyormuş ehemmiyetiyle:

-Ne kadar kalabalık, sonra ne kadar sıcak var, değil mi hanımefendi?... dedi.

Perran, ikide bir de arkasına dönüp, Fahri Cemal'in bir yere takılıp kalmadığını anlamak için bakıyordu. Bu kalabalıkta, beceriksiz Halim Şükrü ile kalmak ne felaket olurdu.

Yanlarından geçenlerden hemen herkes Fahri Cemal'i hürmetle selamlıyor, hemen her kadına üstat, başıyla hafifçe selamlar dağıtıyordu.

Genç kadın derin bir gururla kabaran göğsüyle kendi kendine:

-Böyle bir adama sevilmek, ne emsalsiz bir tâli'!... dedi.

Ve içinden, mesela, kendisinin bir Halim Şükrü Bey olsa, diye düşünerek bu maskaralığa güldü. Bir Halim Şükrü mesela ne idi? Galatasaray'dan ve galiba hukuktan mezundu. Fakat mükemmel bir adam, mesela Fahri Cemal'in ayarında bir adam olmak için bu hiçten bile noksan değil miydi? Bir Fahri Cemal en yüksek kadını, aşkıyla değil teveccühle bile yüz misli yükseltecek bir muhabbetle mümtaz idi.

Kalabalıkta bunları düşünerek hem yürümeye çalışıyor, hem kendi kendine her vakit ve herkesle yaptığı mukayeseyi burada yine ne münasebetle tekrar ettiğini soruyordu. Halim Şükrü gibiler bu zahmete bile değmezlerdi.

*

Şimdi, dans edenleri görmeye başlamışlardı. Fakat bu bir dans **[155]** değil bir kaynama, bir karıncalanma, bir fışkırmaya benziyordu.

Başını çevirip arkaya Fahri Cemal'e bakarak:

-Bu dans değil, âdeta bir kasırga dalgası… diye güldü. Tam bu esnada şişman vücudunun bin bir harareti ile bitap kalmış Saraylı Hanımefendi ile karşı karşıya geldiler ki, sâbık mebus, esbak müsteşar Fahri Bey'de yanında idi. Fahri Cemal'in en samimi bir dostu gibi karşıdan görünce galeyanla:

-Vay azizim bu ne mazhariyet… diyerek onun elini aldı, bir kenara çekip hararetle görüşmeye başladı, hanımlar da onların gölgesinde kendilerine emin bir melce buldular.

Saraylı, sıcaktan çok müşteki görünüyordu. Bir kısık kahkaha içinde:

-İnsan nefes alamıyor ki, ayol diyordu.

Sonra birdenbire:

-Ben de güya arkadaşla geldim ama ara da bul, zaten bu kalabalıkta insan isteyeni bulamıyor, nerede kaldı ki, köşe bucak kaçanları… Sacide Hanımefendi ile beraberim, kulağına eğilip yavaşça söyleyerek çapkının birisine takıldı, beni salladı, gitti. A, kim olduğunu sen bilirsin… O Necdet Bahir diyorlar, hani bir yıl uğursuzu var… İşte o… Karı ellisinde, hâlâ etrafında genç, dinç, kimi bulursa, onun kucağına atılmak için deli oluyor… Hani geçen gün sizde Halil oğlan anlatıyordu ya… Zaten çapkın, madrabazın **[156]** biri imiş… Kendi damadının dolandırıcı bir eşi… Kadın dolandırıcı diye damadını evden kovdu ama gönlünün zevki için ilk çapkının peşinden koşuyor.

*

Perran, böyle çirkin dedikodulardan hiç hazzetmediği için müstağni bir tebessümle lakırdıları dinliyor, Fahri Cemal'in lakırdısını bitirip gitmelerine can atıyordu. Halim Şükrü, onların yanında olmakla beraber, gözü ve aklı etrafta dolaşıyordu.

Saraylı, bu esnada kalabalık içinden bir hanımefendiyi görerek: "O, Mehpâre Hanımefendi…" dedi ve: "Müsaadenle yavrum!" diye izin alarak o tarafa seğirtti.

Fahri Bey arkasından haykırdı:

-Beni bırakıp da kaçmayınız… Sonra karıma verdiğim sözü bozduracaksınız…

Ve Fahri Cemal'e izah etti:

-Zevcem hamile ve rahatsız olduğundan bana ancak Saraylı Hanım'la görüşmeküzere müsaade etmişti, dedi ve Saraylı'nın arkasından yetişip kaçırmamak için, müsaade istedi, ayrıldı, gitti.

*

Şimdi onlar dans edilen yerin bir kenarında seyredenlerle sıkışık duruyorlardı.

Perran, birden en derin elyafına kadar titreyerek dans edenler arasında **[157]** oynayan bir çifte gözünü dikti. Bu, orta boylu, zarif bir delikanlı ile çok sarı saçlı, ince kırmızı yüzlü, çirkin bir kızdı. Bu delikanlıya evvela, şüphe ile bakıp, fakat dikkat ettikçe tanıyordu.

O idi… Demek ölmemişti… Demek hâlâ yaşıyordu…

O zaman gençliğinin feci zamanı bir kısa cümle içinde gözünün önüne serildi. Genç kadın bir lemhada sekiz sene evvelki hayatında, ömründe hissettiği en derin sıtmayı, sonra en canhıraş elemi tahattur etti. Bu delikanlı, Fuat İlhami'yi ta genç kızlık hayatında görmüş, sevmiş ve onunla sevişmiş, sonra delikanlı harbe gidip, oradan iki ay sonra öldüğü haberi gelmiş. O zaman bu Perran için en mâtem-engîz bir darbe, en feci bir elem olmuştu.

Demek ölmemişti…

O kadar mütehayyirdi ki, hakikatten şüphe ediyor, daima müteharrik olduğundan çehresini sabit bir surette görebilmek için dansın bitmesini yahut onların yanına gitmesini istiyordu.

Aradan geçen uzun zaman, bu müddet zarfında hayatını doldurmuş olan müte'akıb vukuat, ona karşı hissini söndürmüş, kalbini soğutmuş olmakla beraber, Büüyükada'da çamların altında beraber geçirilmiş tatlı gecelerin hatırasıyla, onun ölmeyip hâlâ yaşadığını öğrenmek Perran için derin bir saadet oldu.

*

Bu esnada, gözüne, dans edenler arasında Necdet Bahir'in kollarında ve yanında bir taşıntı şeklinde kalan Sacide Hanım'ın sıçramakta olduğunu **[158]** görünce gayet neşelenerek Fahri Cemal'e güle güle:

-Sizin dostunuzla Sacide Hanımefendi'yi görüyor musunuz? diye alay etti.

Fahri Cemal, vakur çehresinde sezilmez bir istihza gölgesiyle, az açık kalan dudakları altında dişleri çapkınca parlayarak başını salladı.

Tam bu esnada Perran'ın önünde zıpır bir delikanlı dikilerek derin bir serfürûdan sonra tok bir sesle:

-Perran Hanımefendi, artık bu sefer de reddedemezsiniz zannederim… Hep bahane buluyorsunuz… Fakat bu sefer lütfunuzdan eminim… dedi ve teklifsizliğini kollarını uzatıp onu tutmak istemeye kadar ilerletti.

*

Bu, Perran'ın mektep arkadaşlarından bir hanımın erkek biraderi olup, daima tesadüflerinde münasebetsiz bir laubalilikle muamele ettiğinden, genç kadın hiç hoşlanmazdı.

Vücudu ter içinde, ıslak saçları şakaklarına yapışmış, yakalığı iki kat olmuş, galiba biraz fazlaca sarhoş olan bu zıpır delikanlının kendine temasından derin bir tehâşi ile genç kadın, nîm-geri çekilerek, mütegayyir bir sesle:

-Estağfur[ull]ah Hamdi Beyefendi… Vallahi doktor menetti de onun için oynamıyorum.

Biraz değil, iyice sarhoş olduğu görülen delikanlı ısrar etmek istedi, fakat Fahri Cemal hemen genç kadının kolundan tutup:

[159] -Hadi yürüyelim… dediği ve Hamdi Bey denilen zata dürüştâne baktığı için herif çekilmeye mecbur oldu.

*

Halim Şükrü hiddetinden mosmor olmuş:

-Terbiyesiz herif, diyordu. Benden bir tokat hak etti ama…

Fahri Cemal sordu:

-Kim bu kaba herif Allah aşkına?...

Perran hâlâ titremekte, cevap verdi:

-Bir mektep arkadaşımın biraderi… Sporcu mu, boksçu mu, bir şey…

Halim Şükrü, tekrar unuttu:

-O benden bir boks hamlesi hak etti ama…

Şimdi avdet ediyorlardı. Ve bu sefer Perran'ın yanında Fahri Cemal gidiyor, Halim Şükrü arkalarından geliyordu. Yürürken tanıdığı bir delikanlı ile dans eden Fehamet Hanım'ı gördüler, o da kavalyesinden memnun olmayacaktı ki, kendilerini görür görmez, hemen arkadaşından ayrılarak onların yanına atıldı ve bir hiss-i tahaffuzla Fahri Cemal'in kolunu tutarak müteheyyiç bir sesle:

-Aman ne iyi oldu, dedi. Sırnaşık sırnaşık bir takım muacciz adamlar var, insanı rahat bırakmıyorlar. Baloya geldiğime billahi pişman oldum…

Fahri Cemal, bu iki yüksek kadının muhafızı olmak gururuyla:

-Geliniz büfeye gidelim de biraz açılınız… Evet, sahih **[160]** pek terbiyesiz adamlar var, bir tanesi de şimdi Perran Hanımefendi'yi müsadere etmek istedi.

*

Ve büfeye ilerlediler. Orada bazı hanımefendiler iş görüyorlar, meşrubat tevzi ediyorlardı. Halim Şükrü önden şitâbla atlayarak Perran'a ve Fehamet'e: "Tabi şampanya değil mi efendim?" diye sordu. Ve cevap beklemeksizin orada doldurulmuş duran şampanya kadehlerini alarak genç hanımlara verdi, onlar içerken bir tane Fahri Cemal, bir tane de kendisi için aldı.

Bu buzlu ve nefis meşrûb, sıkılmış kalplere, gerilmiş asaba, gevşemiş adalâta bir şifa nefhası oldu.

Fahri Cemal Halim Şükrü'ye:

-Ben sizin yerinizde olsam, biliyor musunuz ne yapardım…

Delikanlı istifsâr-kâr-âne bakıyordu.

-…Buradan götürmek mümkün değilse, gider kayınvalide hanımefendiyle, Naciye Hanımefendiyi getirir, kendilerine birer şampanya içirirdim… dedi ve onu savarak, ikisi de nefis bir hayat hediyesi olan genç kadınların refakatinde, onları küstah tecavüzlerden her türlü müdafaya âzim, orada bir köşede durarak yeni başlayan bir fokstrotu seyretmeye daldılar.

Bunlar burada dururlarken Halim Şükrü'nün hanımefendilerin refakatinde kalabalık içinde yol açarak ilerlemeye çalıştığını gördüler. Onlar kendilerine bir tebessümle, açıktan, akıntı içinde büfeye doğru ilerlediler.

Şimdi dans bütün hararetiyle devam ediyordu.

[161] Fehamet diyordu ki:

-Dans dünyada en sevdiğim şeydir, hâlbuki bu İstanbul'da dans etmekten istikrâh ettim. Öyle adamlar var ki, ayak atmasını bilmiyorlar da gelip insanı dansa kaldırmak küstahlığından çekinmiyorlar.

Fahri Cemal, kaşlarında bir istihkâr hareketiyle:

-Mesele dans değil… dedi. Onlar bahane ile kadınları kollarında tutmaktan başka bir şey istemeyen çapkınlardır. Zaten kaç senelik bir hayat ile dansa aşinayız?

Şimdi üçü de önlerinde her noktası başka bir hareket kanununa tabii, duvar ve seyyar bir levhaya bakıyorlarmış gibi dans edenleri seyrediyorlardı.

Çiftlerin hepsi birbirine sıkı sıkı sarılmışlar, kimisi zıplıyor, kimisi sıçrıyor, kimisi yayvan bir ahenk ile dalgalanıyor, bazıları topaçların dönerken bayıldıkları gibi hareketlerine rehavet ve mestî arız oluyor, birbirine hareketleri uygun, raksları mevzun iki çift bulmak mümkün olmuyordu.

Perran, dudaklarında bir istihfaf inhinasıyla:

-Kendini bilenler dans etmiyor da ondan… Zaten umumda bir ahenk olmalıdır ki, dans bir şeye benzesin… dedi.

Fehamet, hararetli bir tasdik ile:

-Elbette… dedi.

*

Şampanyalarını içmiş olan hanımefendiler, kenardan sokulmak **[162]** tarikiyle ve bin müşkülat ile yanlarına gelmişlerdi.

Necibe Hanımefendi, şampanyanın vermiş olduğu neşe ile:

-En iyi yeri siz intihâb etmişsiniz çocuklar… A, buradan bir yere kımıldamam artık… İnsan hem seyreder hem dinlenir… diyordu.

Bu esnada Fahri Cemal, İstanbul'da bulunan bir ecnebi gazete muhabirinin yaklaştığını gördü. Bu muhabir, kendisini idarehanede birkaç defa ziyaret etmiş ve İstanbul hayatına derin bir alaka göstermişti. Zeki, keskin, mûşikâf, bir adam olduğundan, Fahri Cemal'le pek çabuk bir rabıta akdetmişlerdi.

Geldi, Fahri Cemal'in elini sıkarak:

-Sizi burada bulduğuma çok memnun oldum… dedi. Geldim geleli bir tanıdık arıyorum… Beni Türk hanımlarıyla tanıştırmaya delalet etmelerini rica edeceğim.

Fahri Cemal hemen cevap verdi:

-Bu vazifeyi en büyük bir zevk ile ifa edeceğime emin olunuz, evvela kendi ailemden ve kendi dostlarımdan başlayayım.

Ve muhabiri, yanındaki hanımlara birer birer takdim etti.

Adam, Fehamet ve bilhassa Perran'dan pek mahzûz, pek mütehassis oldu. Onlarla Türk Kadınlarının son inkişafından ve işittiğine nazaran pek yeni bir hayat tezahürü olan bu yolda baloların küşayişinden bahsetti ve Perran'ı dansa götürmek istedi.

*

Onlar kasırga içinde dans ederlerken buradakiler kendilerine **[163]** emin bir köşe bulmaktan memnun, etrafı seyrediyorlar, konuşuyorlardı. Bu esnada Neriman, yanında bir delikanlı ile zuhur etti ve genci kendilerine takdim ederek bir sözü tavır mebzuliyeti içinde, nihayet derece bir neşe ile güldü ve delikanlı Fehamet'i dansa davet etmekle, şimdi onlarda akıntıya karıştılar.

Fahri Cemal, şimdiye kadar duymadığı emsalsiz bir mestî ile bu karışık hayatı bırakıp, Perran'cıkla çekilip gitmeyi, çekilip giderek başka semalarda uçmak saadetini, gözlerini kapayarak lezzetle tahlil ediyordu.

Dans bitti ve çiftler bir temevvüç içinde dağılmaya başladılar. Fehamet'le Perran da avdet etmiş oldu. Şimdi muhabir, Fahri Cemal'e kendisi ile salonlarda dolaşarak bir iki başka gaileye takdim etmesini rica ediyordu. Hiç buradan ayrılmak istemediği halde, Fahri Cemal bu ricayı mecburiyetle kabul etti, ayrıldılar.

*

Neriman'la gelmiş olan genç, zarif görünmek edasıyla mübalağalı komplimanlar yapıyor, nükteler savurmaya çalışıyordu. Halim Şükrü, ebedi hiçliği içinde pek nadiren söz söyleyerek, yavan tebessümüyle hanımlara refakat ediyordu.

Şimdi dans meydanı akıntı içinde kaynıyordu. Neriman, geçenlerden tanıdıklarını Fehamet ve Perran'a sayıyor: "Zâbit-zâde Habip Bey'in iki metresi…" Yahut: "Hamdi Esad Paşa'nın gelini, kocası Ankara'dadır." Gibi sözlerle İstanbul kibar hayatının mümtaz simalarını tanıdığını gururla ispata çalışıyordu.

Perran, bir an oldu ki geçenler arasında Fuat İlhami'yi yeniden **[164]** gördü. Ve delikanlı da onu görmüş oldu. Fakat bu unutulamayacak keşif bir an içinde delikanlı bir elektrik bataryasına uğramış gibi sendeleyerek, büyük bir küşayişle, kendisine tevcih etti.

Son derece har bir samimiyetle iki elini birden uzatarak ve heyecanlı bir sesle:

-Siz… Aman Yarabbi, nihayet buldum…dedi ve şimdi Perran'ın yanında idi.

Genç kadın son derece müteheyyiç olmakla beraber yanındakilerden gizlenmek mecburiyeti altında, fakat çehresinin ani tagayyürâtını gizleyemeyeceğinden endişesinin, aynı derecede derin, yalnız zahiren itidalini muhafaza etmeye çalışarak:

-Fuat Bey… dedi. Siz böyle nereden çıktınız…

Delikanlı, galeyana yakın bir samimiyetle ve hemen dökülüverecek bir cevvaliyetle:

-Ben mi? etti… Ben öbür dünyaya kısa bir seyahatten, uzun bir esaretten sonra dünyadaki alakaları bırakamayarak yeniden geldim… Evet, öldüm de dirildim Perran Hanım… dedi.

O zaman Perran, kendilerine merakla bakan Hidayet ve Necibe Hanım ve merakı sivrilerek bir tecessüs derecesine gelmiş olan Neriman'a ve ma'hud delikanlı ile konuşmakla beraber kendilerini dikkatten dûr tutmayan Fehamet'e, Fuat Bey'i takdime mecbur oldu.

-Çocukluk arkadaşlarımdan Fuat İlhami Beyefendi…

Sonra şen bir handecikle, Fuat'a dönerek, samimi bir teklifsizlikle:

-Sahih, ne iş yapıyorsun?... Ben de bilmiyorum… diye sordu.

[165] O zaman Fuat, zarif bir inhina ile kendini taktim ederek:

-Alman fabrikalarından birinin mümessiliyim efendim… Perran Hanımefendi'yle unutulmaz samimi hatıralarımız vardır… dedi.

Ve sonra onların biraz kenarda durmalarından istifade ederek Perran'a yan taraftan söylemeye başladı:

-İstanbul'a geldim geleli, sizi aramadığım gün olmadı… Nereye gittimse ve kime sordumsa muvaffakiyetsiz kaldım… O zaman taharrilerden sonra, nihayet meyus olarak sizi bulmayı tesadüfün letafetine bırakmıştım… Sizi unutamadımsa bana hak verirsiniz değil mi?

*

Delikanlının sesinde sıcak bir irtibat, gözlerinde eritici bir ısrar, bütün mevcudiyetinde muannit bir teklifsizlik vardı. Öyle ki, yedi sekiz senedir ilk zamanlarda derin elemlerle tahattur ettiği halde, sonra izdivaç hayatının ve daha sonra şimdiki ömrünün cereyanı içinde ihmale alışmış, âdeta unutmuş olduğu bu çehre, yabancı geliyor, bu sözleri kendisine bu kadar hararetle nasıl söyleyebildiğine hayret ediyordu. Âdeta onu susturmak istiyor, yanındakiler bir

kelime işitirlerse şüphe hâsıl olacağından, hele Fahri Cemal birdenbire gelirse büyük bir badire zuhur edeceğinden titriyordu.

Fuat Bey aynı hararetle kelam cereyanıyla diyordu ki:

-Fakat mademki şimdi buluştuk, artık müsterihim… Aman sizi nerede görebilirim, bana adresinizi vermelisiniz… Size anlatacak öyle şeylerim var, öyle şeylerim var ki, günlerce bitmeyecektir.

[166] Bu adam ne söylüyordu? Kendisinin evli bir kadın olduğunu nasıl düşünemiyordu? Sekiz seneden beri onun hayatında birçok tebeddüller olduğunu bilmiyor mu, bilmiyorsa bile düşünemiyor muydu?

Ruhu bu endişeler, bu sualler, bu korkular arasında ıstırapla kıvranırken aynı zamanda mazinin i'mâkına gömülmüş, unutulmuş, erimiş zannettiği o eski aşk hayatının hatıralarını birer birer başını kaldırıyor, hazin tebessümlerle tahattura davet ediyor, bir ölüye karşı mecbur olduğu vazifeye onu celp ediyor gibiydi…

Ah! Bu hatıralar ne hüzün verici bir lezzetle lerzan idi! O Büyükada'da çamların altında aşk fısıltıları ile kalpleri, mevcudiyetleri dolu geçen o bitmez tükenmez saadet dakikaları!

Fısıltılı çamların ruhun en bakir derinliklerine kadar işleyen yeşil kokularıyla sermest, kalplerinin ilk heyecanlarıyla cûş a cûş, bin bir lerze, bin bir ateşle harap, o, yürürken uçtukları, uçarken eridikleri unutulmaz mülakat dakikaları!

Gençliğin bu vecdi içinde birbirlerine o kadar çabuk kaynamışlar, sonra müfârekat o kadar kati, o kadar ani ve kanlı olmuştu ki…

Perran Fahri Cemal'in birden gelivermesinden pür-havf, Fuat'ı bir an evvel uzaklaştırmak arzusuyla. Pür-heyecân hiçbir şeye karar veremeyerek:

-Hayatım şimdi serbest değildir, seni görmek, konuşmak, anlatacağın şeyleri dinlemek isterim fakat zannettiğin gibi kolay bir şey değil… Hayatımda şimdi birçok zincirler var. Sen bana nerede olduğunu… Ha, en iyisi telefon numaranı söyle, ben serbest **[167]** olduğum zaman sana haber veririm, buluşuruz… dedi.

Ve Fuat, mahzun, mütevekkil, telefon numarasını söyleyerek veda edip, kırık, hemen mecruh bir öksüzlükle çekilirken, iki gün sonra İstanbul'dan uzaklaşacağını düşünerek genç kadın gizli bir memnuniyet hissediyordu.

*

Bu eski, olmuş bir rabıta… Bir aşk mı? Bir aşk olmuş muydu? İki haftalık bir münasebet ne kadar hararetli, ne kadar samimi olursa olsun, kısmen yabancılar arasında, nispet dairesinde geçmiş, yalnız son günlerde gizli, dört beş mülakata inhisar etmiş bir münasebet… Bu kadar sene sonra hayatı başka cereyana dalmış, başka bağlarla zincirlenmiş iken, şimdi nasıl yeniden yaşardı?

Bunun muhâl olduğunu tasdik etmekle beraber, son derece masum hilkatte, sâf-derûn tabiatta bildiği Fuat'ın bin bir ümitle kendisine kadar geldiği halde gördüğü münkesir kabulden nasıl kırılmış, nasıl mecruh ve mahzun döndüğünü düşünerek yüreği sızlıyordu. Onun kalbinin bütün yeisini, bütün inkisarını kendi kalbinde imiş gibi hissederek şimdi ne şevk ü şitâbla kendisinden haber beklediği halde, o kalpsiz ve insafsız bir lakaydi ile çekilip başka saadetlere gideceğini düşünüyor ve istemeyerek kalbinin en derin samimiyetlerinde bir cerihanın kanadığını hissediyordu.

Öyle ki, kendisini ağır bir süratte tazyik etmeye başlayan bu hislerin, tesirlerin altında artık baloya karşı lakayt, hatta lakayt değil, **[168]** aleyhtar bir hisle dolmaya başladı. Şimdi kendisine hâkim olsaydı. Her şeyi bırakıp, çekilip giderdi.

O esnada Halil Nuri, yorgun bitap bir halde göründü:

-Sizi birkaç defa salonda aradım, bulamadım deyiverdi; taaccüp ettim, acaba ne oldular? diye merak da ettim… Hatta Fikret Bey'de benim gibi sizi arıyordu.

Perran her şeyi unutarak:

-Aman Halil Bey, saat kaç acaba? dedi.

Halil bileğindeki küçük altın saate bir nazar atarak:

-Efendim, saatimiz daha ikiye çeyrek var… Daha pek erken… diye cevap verdi.

Erken mi? Perran bilakis, şimdi şu esnada yatağında bulunmayı ne kadar istiyordu. Etrafında bu bir sürü delirmiş mahlûkatın iştirâk edemediği eğlencelerinden ve bu sebeple onlarla beraber geçirdiği bu saatlerden nefret ediyordu. Ah bir kere odasında, yatağında bulunsaydı…

Halil Nuri:

-Ha işte… Üstatla Fikret Bey'de geliyorlar… dedi.

Perran'da azîm bir yorgunluktan, muharip bir mücadeleden çıkmış gibi mağlup, ezgin bir hal vardı.

Fikret:

-Hiç böylesini görmedim… [ş]ikago'da öyle umumi balolarda bulundum ki, değil böyle birkaç bin kadın erkek eğlenmeye gelmişlerdi… Hiç kimse terlemiyor, hiç kimse başkasını **[169]** rahatsız etmiyor, hiç kimse taciz olmuyordu… dedi.

Fahri Cemal, dudaklarında bir istihfaf tebessümüyle cevap verdi:

-Evet, çünkü oralarda umumi balolar için vâsi', mahsus saller vardır… Bu sallerde yüz bin kişi yekdiğerini izaç etmeksizin, istediği gibi eğlenebilir... Bir kere bu bina adamakıllı bir Palas Otel için bile kâfi vüsat ve tertip ile yapılmamış, münasebetsiz bir bina… Sonra burada cemâât-î hayriye menfaatlerine istiâbın fevkinde bilet dağıtarak balo vermek ne olduğunu düşününüz…

*

Perran, lakırdının bu mecraya gelişinden bi-l-istifâde Fahri Cemal'e bakıp:

-Ben de pek sıkıldım artık… Âdeta gitmek istiyorum…

Fikret Bey, ricâ-âmîz bir iltimas ile:

-Aman hanımefendi… dedi; aman hanımefendi, bir kerecik dans lütfuna nail olmadan mı?

O zaman Perran, dudaklarında yumuşak bir tebessümle:

-Fakat danstan sonra artık gitmekliğime itiraz eden bulunmaz zannederim, dedi.

Halil Nuri, başkalarına verilen bir lütuftan mahrum bırakılmış bir küçük çocuk serzenişiyle gülünç bir eda aldı:

-Ya, ben… dedi; ben o lütuftan mahrum mu kalacağım?... Balolarda asıl hayat gece ikiden sonra başlar… Çünkü o zamana kadar herkes daha birbirine nispeten yabancıdır ve samimiyet peyda olmamıştır. Doğrusu Perran Hanım bu saatte baloyu bırakıp gitmek, cinayet mertebesinde bir kabahattir… Daha eğlenmeye başlanmadı bile… Gelmişsiniz, **[170]** bu köşeye sıkışmışsınız, elbette canınız da sıkılır, uyuklarsınız da… Her halde bana da bir dans borçlu olmalısınız zannederim?...

Fahri Cemal, hissiyatının ânâtına hulûl eden bir nazar nüfuzuyla Perran'ın ruhunu görmeye alışmış olduğundan onun himayesine atıldı:

-Peki, sen de alacağını alıp dansını ettikten sonra başka bir diyecek kalır mı?

Perran Hanım'a yerden göğe kadar hak veriyorum. Bu hoyrat, kaba eğlenceden hoşlanmayışı rikkatini bir daha ispat ediyor. Doğrusu bu hırgür içinde bunalmaktan ise, bir küçük salonda samimi dostlar arasında dans edip, çay içmeyi, ben de bin bir kere tercih ederim.

Ve kendisini dinleyen hanımefendilere hitap ederek:

-Öyle değil mi efendim?... Zât-ı âlileriniz ne buyurursunuz?...

Necibe ve Hidayet Hanımefendiler, kendisini tasdik ettiler.

*

O esnada müzika bir van step çalmaya başladı.

Fikret, nazik bir serfürû ile Perran'ı davet etti ve iki genç bu pür-telâtum zevk dalgasına kapılmışlar gibi uçtular, gittiler…

Halil Nuri, Fehamet Hanım'a hitaben;

-Müsaade buyurur musunuz efendim?... Biz de iltihak edelim! diye sordu.

Onlar da, bir birlerine sarılarak aktılar gittiler…

Gençlerden Halim Şükrü ile karısı Neriman kalmıştı.

Halim Şükrü, yayvan çehresinde yayık bir tebessüm ile ve hanımefendilerin huzurunda kırıtarak karısına latîfe- âmîz bir serfürû etti, **[171]** ve bir yabancıya hitap ediyormuş gibi bir resmiyetle:

-Hanımefendi hazretleri, bu dansı bendenize bahş buyururlar mı?... dedi.

Bu dansa iştirâk edememek infialiyle her noktası sivrilmiş olan Neriman, bu daveti maa-l-kerâha kabul ettiği halde nazik görünmeye çalışarak sadece kocasının uzanan kollarına teslim oldu, onlar da kaydılar, gittiler…

*

Burada kalan ihtiyarlar, birbirlerine teselliyet-âmîz birer tebessümle baktılar ve Hidayet Hanımefendi, bu tebessümün manasını hazin bir eda ile söylediği bu kelime ile vermeye çalıştı: "Gençlik !"

Bu esnada üçü de dans kasırgasına bakıyorlardı.

Birdenbire Hidayet Hanım:

-A, a… dedi, bizim Naciye'ye bakınız… Oda Şefik Bey'le oynuyor… Birbirlerini nereden bulmuşlar?...

Fahri Cemal cevap verdi:

-Umumi balolarda tesadüf en büyük nazımdır hanımefendi… Burası şimdi âdeta Karaköy yahut Eminönü Meydanı gibi bir şey demektir… Birbirlerine rast gelmişler ve hemen dansa hücum etmişler… Zaten böyle yerlere gelenlerin ekserisi bu kargaşalıktan istifade edip, kadın avlamaya gelirler…

Dans, cûş u hurûş içinde devam ediyordu. Yine sıçrayanlar, topaç gibi bayılanlar, rehavetle sağa sola yayılanlar yahut tevkif **[172]** etmiş, denilecek surette tam bir atalet içinde dansa iştirâk edenler… Bu sahada hepsi acemi ve müptedi olanların her nevi vardı.

Cazbant da bu kasırga ile hem ahenk, şemâtet-engîz nağmeleriyle ve bütün tehalükü, bütün telâtumu ile galeyan halinde gümbürdüyor, zumzumluyordu.

*

Fahri Cemal artık şimdi dansı pek uzun buluyor ve [b]ir ayak evvel bitip Peri'sini alarak gitmek için deli oluyordu. Onun böyle erkenden balodan çıkılarak eve gitmek istemesi kendisine derin bir inşirah vermişti. Bu masum, melek kadını birkaç gün evvel ne şeni iftiralarla itham etmemişti?... Hiç korktuğu gibi gerek Fikret'le gerek başkalarıyla bir gizli rabıtası olsaydı, balonun böyle en cümbüşle fürûzân olduğu en ahenkli saatinde, saat daha ikiye gelmemişken sıkılır, eve gitmek arzusunu gösterir miydi?

Umumun azim bir inbisatla iştirâk ettiği dansı böyle uzatmakta zevk bulan çalgıcılara kalbinde nihayetsiz bir kin birikiyor, hemen dans edenler arasına koşup, Fikret'le Perran'ı bularak: "Haydi gidelim artık… Zaten de yorgunsun, bu gürültüden sıkılıyorsun, git yat ve istirahat et…" demek istiyordu.

*

Perran Fikret'le dans ederken delikanlının mevzun ve ahenktar hareketlerinden pek mahzuz, onun tüy gibi hafif temasıyla oynamaktan çok mütehassis kalmış idi. Fakat onun kollarında dönerken, bir kenarda birden Fuat İlhami'yi görüyordu ki, delikanlı, rengi bembeyaz, gözleri **[173]** ateş içinde duvara dayanarak nazarıyla kendilerini takip ediyordu.

Kalbi bir bıçak darbesiyle yarılmış gibi kanamaya başladı. Zavallı delikanlı, şimdi kim bilir ne zehirli düşüncelerle, ne akur bir kıskançlıkla harap idi? Ona karşı kalbi eski hatıraların hararetiyle derin bir merhametle sızladı ve bu acı vaziyetten çekilmeyi ve Fuat'ın gözünün önünde oteli terk edip gitmeyi, delikanlı için bir şifa nefhası gibi tercih etti.

Ve Fikret'in kolundan hafifçe çekilerek:

-Affedersiniz, dedi; affedersiniz, başım biraz rahatsız… Beni götürür müsünüz?

Fikret'in yardımıyla kırık ve nispeten yapma bir teselli tebessümü hediye ederek ve haliyle "Görüyorsunuz ya… Hiç kimseye ve hiçbir zevke merbûtâtım yok… Beyhude kederlenmeyiniz… İşte şimdi de balondan gidiyorum…" Diyormuş gibi davrandı.

Hanımefendilerin yanına geldiği zaman yorgun bir sesle:

-Artık gitmek istiyorum… Pek rahatsızım, diye mırıldandı.

*

Hidayet Hanım telaş gösterdi, Fahri Cemal'le onu götürmeye ehemmiyet verdiler, Necibe Hanım: "Biz de artık gitsek, değil mi Fikret?... Ne dersiniz?" diye sordu.

Ve netice olarak dans bitip, hepsi toplandıkları zaman, **[174]** Fahri Cemal, Perran, Hidayet Hanım, Fikret ve ailesi gitmeye karar verdiler. Neriman daha gelmek istemiyordu. Bunun için Halim Şükrü ve Naciye, Neriman'ı beklemeye mecbur oldu.

Ve Hidayet Hanım'ın biraz pohpohlu, nevâziş-gâr ihatası altında, Fahri Cemal'in vakur ve kibar refakatiyle, kapıya doğru girerlerken, Perran yine yolun üstünde, bir kenarda durmuş, aynı matemli öksüzlük içinde kendilerine bakan Fuat İlhami'ye bir son tebessümle veda etmiş oldu.

Vestiyerin önünde mantolarını giyerlerken, delikanlının da paltosunu almak için şitâb ettiğini gördü.

*

Acaba, onları takip mi edecekti?...

Kendisini "Şehrah"ın otomobilinde geniş minderlerinde, muattar yastıklar arasında bulduğu zaman, burgulu bir inatla zihnini oyan bir endişeyle, Fuat İlhami kendisinin nerede oturduğunu öğrenirse, bir şey olur mu? diye düşünüyordu.

Lakin iki gün sonra İstanbul'u bırakıp, mesut memleketlerin, pür-nûr ve rengin semalarına uçacağını düşünerek hafif bir omuz hareketiyle:

-Adam sende… Ben uçup gittikten sonra, ne olmak ihtimali var… dedi.

Ve sonra, otomobil, Fahri Cemal'in işaretiyle sarsılıp atılarak uçarcasına ilerlerken birden derin bir tahrişle bütün mevcudiyeti sızladığı halde:

-Zavallı çocuk… Demek beni hâlâ düşünüyormuş!... diye mırıldandı.

[175] Beşinci Bâb

Balodan Sonra Aşk Rüyası

Perran, apartmanından girer girmez, kendisine kapıyı açan hizmetçiye:

-Çabuk Gülter'i bana gönder… diyerek koridorda süratli adımlarla yürüdü ve yatak odasını bulunca, bitap, ezilmiş, kendisini şezlonga attı. Ve yorgun, müteheyyiç, perişan bin bir zulmete boğulmuş gibi sakit kaldı.

Otomobilde gelinceye kadar tayin etmek mümkün olmayan müşevveş cereyanlar, bazen müellim ve canhıraş, bazen dumanlı ve müphem, kendini sarsmış, ruhunu bir kasırganın telâtumları arasında sıtmalar, yıldırımlarla harap etmişti.

Gülter, kendisinin aynı zamanda sırdaşı, mahrem esrarı olduğundan, bu teheccîlerini ona tevdi ederse biraz son bulacağını zannediyordu.

Bu geceki karışık tahassüslerinin izdihamı, perişan heyecanlarının neşvesi, balonun bin bir cereyanın tehacümü içinde bunalan zihni bir de Fuat İlhami'nin müellim rü'yetiyle, bâ-husûs o soluk çehresi, o mâtem-engîz tavrı, o münkesir yürüyüşüyle birleşerek dimağını kahhar darbelerle tahrip ediyordu.

Başı dönüyor, hayali karışıyor, zihni sarsılıyordu.

[176] Birdenbire bütün bu tazyike karşı metin olmaktan başka müessir bir çare olmadığını düşündü ve göğsü azimle kalkarak, başını kuvvetle salladı: "Hayır!" dedi.

Hayır! Zaaf göstermeyecek, mağlup olmayacaktı.

Bu hücuma mukavemet edecek, saadetini muhafaza için uğraşmaktı. Zaten iki gün sonra İstanbul'u terk ediyordu. Ne zaman döneceğini düşünmeye lüzum görmeyerek, nihayetsiz bir servet ve büyük bir aşkın aguşunda öyle bir

gidiş ki, isterse hiç İstanbul'a dönmez, Avrupa'nın en mahmur iklimlerinin en gül şehirlerinde, en müzehhep bir hayat içinde mesut bir ömür sürebilirdi.

*

Fuat mı?...

Bu genci bir vakit, ilk his ve emel bekâreti içinde belki kuvvetle sevmiş olabilirdi. Fakat bundan sonra her birisi ağır vukuatla dolu, bu kadar seneler geçmiş, ona karşı kalbinde boşluk hâsıl olmuş ve hayatı başka ufuklara açılmış, başka semalara akmıştı.

Şimdi, şimdi o, kendisi için hiçbir şey olmazdı. Değil mi?...

Bu azm ile ilk kuvvet alameti olmak üzere Gülter'e de hiçbir şey söylemeyecek, bu geceki o mazi aşkının soluk rüyetini, ölmüş sevgili hatırasını düşünüyor gibi bir iki dakikalık bir teellümle yâd ederek, bütün eski hatıraları, kızlığının ne kadar şevkâşevk olursa olsun, bütün tahassüsatını unutacak, istikbale müteveccihen açılmış kanatlarla hayata, saadete uçacaktı.

*

Bu esnada Gülter, alelacele giyinmiş, koşmuştu. **[177]** odayı kapkaranlık görünce:

-A, karanlıkta mı oturuyorsunuz hanımefendi? diye kapının yanındaki elektrik düğmesini çevirdi. Tavandaki billur elektrik fanuslarından akan bir ziya sebili odayı parlak bir tuluyla yıkadı.

Sonra geldi, hanımının mantosunu çıkarıp, başını çözmeye başladı.

Bir taraftan da nevâziş-gâr bir sesle hanımına, balodan havadisler soruyor, onun dalgın ve mazlum tavrını görünce, sesini değiştirip, daha yumuşak, daha tatlı bir hitapla ufak tefek sözler söylüyordu.

Perran, nazlı, mazlum bir sesle, kesik bir gerinme içinde:

-Çok yorgunum… diye şikâyet etti…

Gülter, şimdi genç kadının dekolte robunu çıkarmaya çalışarak:

-Evet, pek yorulmuşsunuz hanımefendiciğim…

Diyor ve robunu çıkarıp genç kadının inkişaf eden billur göğsünü ve sedef omuzlarını bir ipekli gecelikle örterek:

-Bari eğlendiniz mi, çok kalabalık mı idi?

Gibi sualler sormakta devam ediyordu.

Perran kısık bir sesle, fısıldar gibi:

-Aman hiç halim yok… Yarın anlatırım… dedi, fırtına bulutlarıyla âlûde mevcudiyeti abus ve sükût, çıplak ayaklarını terliğinin kürkleri aguşunda hissedince, o kadar bitap idi ki, kendi kalkıp yatağa gidemeyerek: "Beni yatır…" dedi.

Ve Gülter, hanımının koluna girip, yavaşça yatağa götürerek yatırdı, **[178]** üstünü örtüp çekilirken:

-Bir başka emriniz var mı?... diye sordu.

Perran, bir baş işaretiyle hiçbir şey olmadığını söyleyerek gözlerini kapamıştı.

Gülter, elbiseyi kaldırıp sessizce dolaba yerleştirerek çıkarken, kapının yanındaki başka bir elektrik düğmesini çevirdi ve beyaz ziyayı söndürdü. Şimdi oda hafif turuncu bir ziya ile esrâr-amîz dalgalara boğulmuştu.

*

Oda, bu ılık, muattar, dalgalı şekliyle, yukarıdan aksetmiş bir gurup ihtizârı içinde, soluk ziyalarla âlûde bir deniz umkunda bir mazlum mağara gibi loş köşeleriyle nîm-gölgeli ve karyola, baygın bir rehavet sermestîsi içinde hayâl-âmîz şekilleri kabarmış uyuyan genç kadın vücuduyla, aguşunda bir dürr-i yetîm besleyen büyük bir sedef gibi, esrarla zalâl-âlûd nurlanıyordu.

Genç kadın, balonun bin bir şemâteti, cazbandın darbe-âlûd ahenkleri ile sersem, gördüğü bin bir çehre, bin bir şeklin karıncalanmasıyla müşevveş dimağı pek yorgun ve pek harap, uyuyamayacağını hissediyordu.

Balo, seyyar ve tayyar bir resmigeçit halinde, çılgınca bir raks ile sıçrayarak, dumanlı ufuklarda uzaklaşmak üzere gözünün önünde uçuyor,

sonra bu hareket sendeleyerek, oynayarak tevâli ediyor ve cazbant semayı dolduran bin bir darbesiyle, bu terânelere dem-gîr oluyordu.

[179] Bütün uçuşan, koşan, danslar arasında, güzünün önünde bilhassa telefon numarasını soluk ve titrek bir dudakla ve kırık bir sesle söyleyerek ve niçin bu soğuk muameleye maruz kaldığını anlamamaktan mahzun, münkesir, ayrılıp giderken Fuat'ı görüyordu.

Delikanlının bu müteellim siması, uçuşan çehrelerin arasında sabit ve onsuz, gözünün önünde mıhlanmış gibi, hayâl-engîz bir zemin üzerinde sebat ile ayrılmıyor, inat ile irtisam ediyordu.

Bu, şimdi veda ettiği vakit, şimdi Fikret'le dansını seyrederken, sonra vestiyerin önünde, hep o perişan ve keder-âlûd sima idi.

*

Gen kadın bu hayali dağıtıp uyumak için vaziyetini değiştirerek başını yastıklar arasına soktu. Şimdi Fikret'le dans ederken çalınan ve evvelden beri sevdiği bir vals – Boston'un nevazişli, sermest ahenkleriyle bir beşikte gibi sallanıyordu.

Bu Fikret, ne nazik, ne terbiyeli bir çocuktu! Teması bir tüy gibi ne kadar hafif, sesi, bir musiki gibi ne kadar okşayıcı idi!

Dimağını saran uykunun ilk kanatları içinde onunla döndüğünü görüyordu.

Şimdi yine baloda olduğu gibi Fikret'in kolunda uçarken köşede bunu bu gök, gözleri mahzun Fuat'ı gördü. Onunla dans etmek istiyor, fakat Fikret sarılmış, bırakmıyordu. Fikret'le böyle uğraşırken Fuat da yanlarına geldi.

Delikanlının, ta ilk tanıdığı zamanda kalbini teshir etmiş olan **[180]** ahenkli, sıcak, nevazişli sesini işitiyordu. Fuat'ı niçin tercih ettiğini Fikret'le anlatmak istiyor, ona mazilerinden bahsediyordu. Fikret müstehzi bir tebessümle dinliyor, kahkaha ile başını sallıyor ve bu istihzaya Perran çok kızıyordu.

Onu, hiçbir çehre için çırpınmamış genç kızlık hayatı içinde mukaddes bir ateş, samimi bir tebcille sevmişti. O zamana kadar hiçbir heyecanla

titrememiş, hiçbir hayalle mest olmamış, her hamlesinde bin bir perestiş yaratan pak ve bakir bir kalbin bütün aşkı ve ilahi ibadetiyle taziz etmişti.

Gözlerini tekrar açtı ve yine Fuat'ı düşündüğü ve hatta rüyasında gördüğünü hayretle anlayarak, dimağı hâlâ balonun müskir kokuları, cûş â cûş ahengiyle sarhoş tekrar gözlerini kapadı.

Şimdi, kâbus gibi bir kaditin titrek çehresi sırıtıyordu.

Bu, bir akraba çocuğuydu ki, babası ölmüş olduğundan evlerinde yaşar ve murdar bir hayvan gibi kendisini nerede görse, yılan gözlerinin emici nazlarıyla sinsi sinsi onu takip ederdi.

Kerim, on yedi on sekiz yaşlarında, talî mektebe devam ediyor, kendisi o zaman on dört yaşında sörlerde bulunuyordu.

Harp daha başlamamıştı. Hafta tatillerinde eve geldiği günler bu oğlan ötede beride, karanlık köşelerde, tenha bucaklarda ona rast geldikçe ötesini berisini koparır, göğsünü, bacaklarını sıkıştırırdı. Perran, onu gördüğü yerlerde pis bir hayvana rast gelmiş gibi tiksinerek kaçar, onunla yalnız kalmaktan tehâşi ederdi.

[181] Hele bir gün, karanlıkça biraz karanlıkça bir merdivenden çıkarken birbirlerine rast gelmişler, Kerim, onu tenhalıktan bâl-istifade yine sıkıştırıp kollarıyla beline sarılarak gerdanına yapıştırdığı ağzıyla kan çıkıncaya kadar ısırmıştı.

Genç kız, kurtulup da odasına kaçınca bu tecavüzden, boğulurcasına saatlerce hıçkırmış ve gerdanındaki yarayı bir bezle sarıp kapamaya mecbur olmuştu. Eğer bunu gidip babasına söylese, pek hadîd ve mütehevvir olduğundan ihtimal bir cinayet çıkacak ve büyük bir rezalet peyda olacaktı. Bunun için genç kız bu alçaklığın şüyu'na meydan vermeden, bundan sonra tedbirli davranıp Kerim ile tenha yerlerden ihtizaz etmeye karar verdi.

*

Bunun için geceleri odasında yalnız kalmaktan korkmaya başladı ve her türlü tedbirleri ittihâz edip, kapısının sürgüsüne, panjurunun sürmesine itina

ederek, yatmadan evvel odanın her köşesini arayıp, kapısını öyle kilitlemeye başladı.

Yaz tatili gelmişti, genç kız artık her gün evde idi. Bütün akranının hiffet ve saadetle, gülerek oynayarak, rakslar ve pervazlarla geçirdiği bu bahtiyar günler, onun için ihtiyatla lerzan musibet demleri oldu.

Kerim, artık genç kızın tedbirleri sayesinde onu yalnız ve tenha bulamadığı için şimdi rast geldikçe uzaktan gözleriyle yemek, nefesiyle emmek ister gibi aç ve akur bir hırsla takip ediyordu.

Bu âdeta, birbirinin canına susamış iki düşman muhâsaması olmuştu.

[182] Kerim, Perran'ın eline geçmeyeceğini anlayınca adi tesadüflerden ümidi kesmiş, gizli tertiplerle fırsatlarla istifadeye kalkışmıştı.

Bu sene mektep tatili böyle heyecan ve havf içinde geçti tatil bitince genç kız endişe ve bu kâbustan kurtulmuş oldu. Hafta başları eve çıktıkça artık bu sene Kerim de yatı mektebine devama başladığından onu göremez oldu. Çünkü onlar cumartesi tatil oluyorlardı…

*

Bu vaka, genç kızın erkekler hakkında derin, def' ü ref'i gayr-ı kâbil bir nefret ve istikrahla dolmasına sebep oldu. Artık, hangi erkeği görse, hepsinin ağzını, Kerim'in vahşi vampir ağzı gibi iğrenç tükürüklerle vücuduna yapışacak zannederdi. Bu nefret kendinde feci' bir surette kökleşmiş, onu herkesten derin bir ikraha sevk etmişti.

Seneler, bu ikrahı izale edemeksizin geçti.

Bazı mektep refikaları ara sıra delikanlılardan alaka ve muhabbetle bahsettikçe o, bir taraftan teneffür ateşiyle titreyerek, acı bir tahaşşî sarsılırdı.

Okuduğu romanlarda, gördüğü sinemalarda, aşk sahnelerindeki delikanlılar, başka bir hayatın muhayyel ve esîrî mahlukatı gibi nur ile ziya ile şiirle görünürdü.

Hayatında rast geldiği erkeklerin hiç birisine karşı yumuşak bir his, sıcak bir rabıta hissedemeyeceğini görüyor, Kerim'in erkekler arasında

müstesna bir canavar olduğunu anlamış olmakla beraber, o kadar bârid bir haşyetle iğrendiği bu adamlara karşı hissen ve kalben **[183]** yaklaşamayacağını anlıyordu.

Ateşle rüyasında gördüğü kadit, bu Kerim'in heyulası idi.

Bütün vücudunu sarsan bir kasırga raşesiyle kolunu uzatarak kendini kurtarmaya çalıştı ve derin bir inilti ile göğsü yırtılarak sarsıldı, uyandı.

*

Şimdi, bunun bir rüya olduğunu görüp anlamaktan mütehassıl ferahlıkla, ızdırabın tazyik ettiği göğsünden bir isyan nefesi çıktı, ve tekrar uykunun ağır kanatları gözlerini kapayarak onu derin, adem, uçurumlarına yuvarladı.

Şimdi yine uzaktan uzağa işittiği o güzel Vals- Boston nağmelerinin demetleri arasında Fikret'le dans ediyordu ve garip şey, birdenbire Fikret ona Fuat gibi geldi. Fuat'ın kollarında döndüğünü zannetti.

Fakat yarabbi bu vals. Boston'un nağmeleri ne kadar müskir ve ahenktar ve Fuat'ın kolları ne kadar hararetli ve nevâziş-perverdi!

Böyle, genç kadın döne döne semalara uçmak, başka âlemlere, başka diyarlara geçmek, o kadar ebedi zannettiği genç kızlık rüyalarını tekrar canlandırıp onunla tekrar mesut olmak için çıldırıyordu.

Ruhu ahenklerle, kalbi aşklarla doluyordu.

Fuat'ı, muharebe içinde, kendisi on sekiz yaşında iken bir yaz tebdîl-i hevâ için gittikleri Büüyükada'da tanımıştı. Hristos yolunda, yokuşun kenarında, biraz gerideki çamların aguşuna gömülmüş bir köşkte oturuyorlardı.

*

[184] Büyükada, henüz on sekiz yaşında, beyaz ve pak heyecanlarıyla dolu bu genç kızı bütün şiiriyeti, bütün sevda-perverliği ile en samimi elyafına kadar sermest etmiş, bâ-husûs köşklerine pek yakın olan Hıristos tepesi, buranın tenha, sessiz ve şairane çamlıkları, ezeli gölgeleri, ebedi mırıltılarıyla onu teshir etmişti.

Esasen çamların bu fısıltıları, bu gölgeleri, bu kokuları kendi köşklerinde de en mahrem der-âgûş ile her gün akşama kadar onu sarhoş ediyordu.

Pür-cûş u hurûş rüzgâr köpüklerinin sevdâ-perver telâtumlarıyla dalgalanan çamların bu ezeli şarkıları, bâ-husûs öğle güneşinin ezici ağırlığı altında etrafından sızan müskir ve nâfiz rayihalar, derin ve âşıkane birsükûta boğulmuş çamlığın ruhu baygın ve dalgın uyutan rekudi, içinde Perran pür-şi'r ve hararet genç kızlığının samimi benliğinden sıcak hasretlerin kabardığını hisseder, göğsü kalbinden taşan hararetli ahlarla çatlayacak gibi şişerdi.

*

Yakınlarında bir köşk daha vardı ki, burada mütekîd bir Miralay ailesi oturuyordu.

Bu köşk, kendi bahçelerine nazır olup yolu da duvarın yanından geçtiğinden Miralay Bey'e gelip gidenlerin hepsi Perranlardan görünür ve Perranların hayatı komşu köşkünden hiç gizli kalmazdı.

İşte o esnada Miralay Bey'in oğlu Çanakkale'de yaralanarak İstanbul'a getirilmiş, hastanede tedavi olunduktan sonra nekahet ve istirahat **[185]** için bu köşke gelmişti.

Perran, bir gün öğle üzeri kendi balkonlarında, çamların ahenkleri ve kalbinin terennümleriyle mest ve mesut kitap okurken Fuat İlhami'yi ilk defa olarak burada gördü.

Delikanlı ihtiyat zabiti elbisesi içinde, süzülmüş sarı siması, zayıf ve nahif vücudu, hazin ve derin gözleriyle kendine ilk his olarak yalnız şâyân-ı merhamet bir genç göründü.

İki aile arasında samimi bir komşuluk münasebeti cârî olduğundan Fuat'ın mecrûhiyyeti ve sonra muvasalatı, hayli söz sermayesi teşkil etmiş ve delikanlının naklettiği muharebe hikâyeleri aile arasında tekrar eden şayan-ı takdir hamaset vakaları şeklini almıştı.

*

Genç kız, bu kadar zayıf ve aciz görünen bu delikanlının böyle kanlı muharebelerde nasıl çarpıştığını ve bu kahramanlıkları nasıl başa çıkardığını düşünerek inanamıyorsa da ikinci his olmak üzere ona sıcak bir kalp hamlesiyle hayran oluyordu.

İşte bu hisleri müteakip her günkü bu nazar teması sayesinde Perran delikanlıya karşı lakayt kalamayıp, onun bütün hareketlerini takibe başladı.

Fuat'ın daima çaldığı gramofondaki havaları dinlemek de bu alakayı canlandırıyordu.

Artık iki genç uzaktan birbirine bakmakta bir beis görmüyorlar ve hatta yavaş yavaş bu münasebet, samimiyet ve hararet kesp ederek, **[186]** ikisi de sabahleyin uyanır uyanmaz, balkona çıkıp orada yerleşerek bütün hayatlarını orada geçirmeye hasrederlerdi.

Ve bu uzun, gâh rüzgârların pür-tarab ahengiyle cûş a cûş, gâh durgun bir hava altında, nefessiz çamlıkta iki genç birbirini tanımaksızın, hatta temas etmeksizin böyle yalnız masum nazarlarla birbirine ısınmış oldular.

Bu, Perran'a Kerim'den kalan bir hatıra istikrahıyla erkeklere karşı beslediği nefreti, Fuat'ı bir romanda okuduğu veyahut sinemada gördüğü bir muhayyel gibi göstererek aldatıyordu.

Ve kalbinin o zamana kadar duymadığı sıcak teslimiyetleriyle eridiğini, ruhun şimdiye kadar meçhul kalmış ilahi, lahnlerle şiştiğini hissederek, bu şimdi eriyen, şimdi kabaran mevcudiyetinin zıt incizapları altında kalbinin tahammül olunmaz mücadeleleriyle harap ve perişan kalıyordu.

*

Uyuduğu vaziyetten bir dönme hareketinde genç kadın, nîm uyanmış, kulakları hâlâ o Boston'un füsunkâr nevazişleriyle meshur, dudakları rüyasının sermestisi içinde müskir bir tebessümle çiçeklenmiş, vaziyetini değiştirerek tekrar daldı.

Bir gün, öğleden sonra yalnız başına Hristos'a çıkmıştı.

Burası ilahi sükûnuyla tenha ve ıssız, peri terennümleriyle pür-ahenk idi. Çamların koyu gölgelerine daldı. Her vakit oturmasını sevdiği, Marmara'nın muhteşem nihayetsizliklerine nazar bir noktaya, elinde bir İngiliz şairinin kitabı, oturdu.

Kalbi o kadar derin, o kadar tarif olunmaz galeyanlı heyecanlarla **[187]** taşıyor ve önündeki manzara o kadar emsalsiz güzelliklerle dolu bulunuyordu ki, elindeki kitabına değil, etrafında ve kalbinde dalgalanan şiir hislerine daldı.

Ne kadar vakit böyle kaldı, bunu tayin etmek mümkün değildi.

Fakat bir ayak sesiyle başını kaldırdığı zaman delikanlıyı naif vücudu, nazen tebessümü ve hazin nazarlarıyla orada, vâle ve hayran, kendine o kadar yakın gördü ki, bütün iradesi Fuat'ın nazarlarına muallak, mevcudiyeti en derin raşelerle pür-heyecan, ne yapacağından mütehayyir ve perişan kaldı.

Ve Kerim gibi hiç değilse vahşi bir hamle ile üzerine atılmasa bile, elbette bu fırsattan istifade ederek yanına gelip birkaç lakırdı söylemesi lazım gelen delikanlının orada, iki adın ötede tıpkı kendini sarsan heyecanlarla bitap durduğunu görüyor ve bir şey söylerse ne cevap vereceğini bilemeyerek harap oluyordu.

Ve bitap ve lerzan önüne bakarken delikanlının kımıldadığını hissetti. Ve onun yavaş yavaş uzaklaştığını görerek derin bir şükran hissiyle birden galeyan eden bir fedakârlık arzusunun galeyanına boğuldu.

Nasıl, Kerim gibi, hatta bu kadar tenha bir yerde bile, demek her erkek insanın üzerine atlamıyor, ötesini berisini koparmıyordu ve hiç olmazsa yılışık sözlerle izaç etmiyordu, öyle mi?

Bu o kadar şedit bir aks-ül ameli mucip oldu ki, hemen koşarak hasta koluna girip bin bir teselli ve bin bir şefkat kelimeleriyle onu taşımak ve yormaksızın, hiç, hiç üzmeksizin ihtimamlarla, nevazişlerle götürüp istirahatine bırakmak istedi.

[188] Başka herhangi bir erkek için hissedeceği hiç olmazsa tebâüd ve içtinap hissini böylece kendine bulamayarak, genç kız bu temastan yumuşamış ve ısınmış çıktı.

*

Delikanlıya karşı, şimdiye kadar teraküm etmiş ve bütün mevcudiyetini doldurmuş heyecanlara bir de bu tesir inzimam edince, Perran için Fuat, bütün erkeklerin fevkinde, tamamiyle muhayyel bir mevcut ehemmiyetini aldı.

Öyle ki, bu tesadüfler evvela rast gele olarak, fakat sonraları kasten tertip olunarak birkaç defa tekrar ettikçe aralarındaki rabıta artık yalnız artık gözlerle ifade olunmaz ancak lisan ve ruh ile hal olunur bir mahiyet alıyordu.

Nihayet bir gün, en ehemmiyetsiz bir bahane sebep olarak birbirlerine hitap ettiler ve kırılan bir testinin gayr-ı kabil-i men' ü ictinâb bir surette boşalmış gibi iki genç için bu maarife derin bir incizap ile latif ve semavi bir mülakat silsilesi açtı.

Yalnız, her ne kadar gezdikleri yerler tenha ise de, pek nadiren tesadüf edilen adamlardan içtinap lazım geldiği için Fuat'ın teklifi ile geceleri herkes yattığı zaman buluşurlar ve çamlıkta kol kola ve ruh ruha dolaşırlardı.

Her manasıyla saf ve masum olan Perran için Fuat'ın en takdise şayan en muazzez hassası bu münasebete maddiyat lekesi karıştırmayarak iki hülya şairi yahut iki sevda perisi gibi gezmeye itina etmesiydi.

Böylece bir mehtabın ilk gecelerini kâmilen beraber geçirdiler, bu ilahi **[189]** bir ruh muânaka perilere mahsus hülyavi, maveraî muhitte, bir melek rüyası halini alıyordu.

*

Fakat içine afiyet kesp etmiş olduğundan delikanlıyı Kafkas Cephesi'ne gönderiyorlardı. Hem de üç gün zarfında hareket lazım geliyordu.

Bu genç sevdâ-zedeler tahammülün fevkinde feci ve pek zalimane ve yırtıcı bir darbe oldu.

Ve ancak bu ayrılığın canhıraş matemi içindedir ki Fuat, son veda gecesi genç kızı alnından öperek:

-Ömrümde ilk sevdiğim kadın sen oldun… Hayatımın sonuna kadar seveceğim kadın da sen olacaksın. İnşallah salimen avdet edersem zevcem olmaya söz verir misin? Ve beni o zamana kadar bekler misin?

Demiş ve Perran hiç hissedilmemiş coşkun bir galeyanla, hıçkırıkları sesini tıkadığı halde ona dindarâne bir vecd ile yemin ve vaat etmiş, onun zevcesi olarak yaşayacağına söz vermişti.

Fuat gitti…

Tahammül edilemez işkencelerle geçen haftalardan sonra Fuat'ın ailesinden delikanlıya dair bir haber almak için genç kız can çekişerek vakit geçirdi.

Fakat hiç, hiçbir haber…

Evet, ailede bir haber almıyordu. Fuat'ı Karadeniz'e götüren geminin battığını yok, torpillendiğini yok, esir alındığını, yani meşum havadisleri işiterek deli oluyordu.

Nihayet uzun bir matem ve keşmekeş zamanından sonra oğlunun akıbeti hakkında **[190]** nezareten yaptığı tahkikattan Miralay Bey öğrendi ki, hâmil olan vapur, boğazdan çıkar çıkmaz düşman tarafından batırılmış ve kimse kurtulamayarak bütün yolcular telef olmuştu.

*

Genç kız geçirdiği uzun bir hastalıktan sonra kış gelip de İstanbul'a nakledildikleri zaman her ne kadar yatağından kalkmışsa da erimiş, bitmiş, harap olmuştu.

Fakat haftalar haftaları, aylar ayları takip ederek seneler geçtikçe tevâlî eden hayat onu da nasırlı bir yara ile sürüklemişti.

*

Şimdi Perran uykusunda da sinesini yırtan bir inilti ile bir daha gerindi ve yatağının daha köşesine gidip yine uyku içinde oraya gömüldü.

Fuat, ne necip ne temiz, ne alicenap bir çocuktu. Hele bu akşam ne şek ü şitâbla kendisine atılmış, fakat Perran'ın sözleri üzerine yüzü ne kadar

solarak, gözlerine ne derin bir mahzunluk çökmüş ve hele mecbur olduğunu anlayıp veda ile çekilip giderken ne öksüz, ne zavallı bir tavır ile münkesir kalmıştı.

Kalbinde delikanlı için nihayetsiz bir merhametle kanayarak acı bir yara taşıyan genç kadın tekrar derin bir inilti ile yine bu tarafa döndü.

Şimdi cazbandın çılgın ahengiyle uçarak, Fuat'ın kollarında sıçraya sıçraya bir şevk e şetaret bulutu içinde yükseliyordu. Delikanlı, o ilk zamandan beri ne zaman işitse kalbini eriten ve hatta **[191]** o kadar sene sonra bu akşam yine eritmiş olan tatlı, sıcak sesiyle boynunda aşk kelimeleri, perestiş sözleri fısıldıyor ve hararetli nefesi, Perran'ın göğsüne sirayet ederek dudaklarını titretiyordu.

*

Gözlerini açtı, durgun bir nazarla tavandaki gece kandiline baktı.

Ve benliğini teshir etmekle beraber iradesinin isyanlarıyla çarpışan bu rüyaları reddederek başını salladı.

O, kendinin kabahati olmaksızın hayatın hücumu ve seylâbı önünde başka cereyanlara karışmış başka ufuklara akmıştı. Hele iki gün sonra İstanbul'u ihtimal bir daha gelmemek üzere terk edeceğine nazaran Fuat'la mukadderatı ebediyen ayrılmış demek değil miydi?...

Anladığına göre sekiz senelik uzun bir zaman geçtiği halde delikanlının ilk galeyanla sevişine "Demek hâlâ seviyor… Hâlâ, hâlâ… Lakin bu nasıl olur… Sekiz sene sonra…" diye tekrar ediyor ve buna bir mana veremeyerek şimdi kendisini bulduğuna memnun ve ihtimal yarın, o bir gün telefonla aranacağına intizar ederken, günler geçip de hiçbir şey çıkmayınca, Fuat'ın asıl o zaman münkesir olacağını düşünerek ona derin derin acıyıverdi.

Evet, telefonu ondan kurtulmak için hemen bulunmuş bir yalan olmak üzere söylemişti. Hiç, nasıl olurdu? O, Fuat'a bu gün kendisi için külliyen yabancı mevkiinde kala[r]ak, ona telefon edebilir, onunla görüşebilir miydi?

*

[192] Tekrar gözlerine basan uyku ağırlığı içinde bunun mümkün olmadığını tasdik ederek dalıyor gibi oluyor ve bu esnada yine müfredatıyla duyduğu müzika ahenkleri ve heyetiyle gördüğü raks kasırgaları, kulağını ve hayalini doldura doldura uyuyor mu uyanık mı tayin edemeyerek, gözünün önünde, bir telefon makinesi başında heyecanlarla bekleyen Fuat'ı görüyor ve delikanlı, her zil sesine bin bir ümidin bin bir şitâbıyla atılarak Peran'ı işitmeyince, en acı bir hezimet tavrıyla başını dövüyordu.

"Ne yapsam… Acaba nasıl yapsam?..." diye sordu. Çünkü ona ilk perestiş hamlesinden kalma ateşîn merbutiyetin bütün bu geceki tezahüratla canlanmış olduğunu hissediyordu.

Kendi sadakatine, aşkının ciddiyetine inanan Fuat için haydi bu sekiz senedir hayatındaki mühim cereyanları hayat icabıdır diye müdafaa etmek kabil olsun.

Fuat mecbur değil miydi ki, ona bir saatlik bir mülakatla bu elim icâbât anlatıp, kendini mazur göstererek onu şefkat ve mihribanlıkla dinleyip, son teselliyi olsun versin!

Bu hassas bir kalbin, temiz bir aşkın borcu değil miydi?

Şimdi artık gözleri iyice açılmış, bu vicdan borcunu ciddiyetle muhakeme ederek bir karar vermek, ona göre hareket etmek mecburiyeti önünde uyuyamıyordu.

Evet, ona yarın bir münasip fırsatta telefon etse ve gördüğü bir ara da: " Bak, sana verdiğim sözü tutuyorum… Fakat ben artık hayatımı başka adamavermişim… Artık birbirimizden hiçbir şey **[193]** beklememeliyiz… Sen dehayatını istediğin gibi sarf etmelisin…" dese… Buna borçlu değil miydi?

Bâ-husûs iki gün sonra ihtimal ebediyen uzaklaşıp gidecek ve bu mülakattan hiçbir eser kalmayacak, hiçbir kimse asla haberdar olmayacaktı…

Bu muhakemeler zaten harap asabını, yorgun dimağını o kadar yoruyordu ki: "Evet, artık düşünmeyeceğim…" diye hırsla yine döndü, tekrar uyumak için gözlerini kapadı. Zihninin mecrasını değiştirmek için önünde mezheb-vazî hayat levhaları halinde serilen istikbâl-i hayâtının teferruatını düşünmek istedi.

O “mai sahil” diye çağırılan ve renk, râyiha ve şarkıdan ibaret bir heva, bir sima, bir muhit ile zengin olan o nur u zerd yâri… O, temiz sahilleri de zarif hurmaların heyulavî şekilleriyle, o güneşli tepelerin bir kadın göğsü gibi latif sinesinde müşekkel ve müzeyyen serilen şık ve süslü köşkler…

“Oralarda adamlar da, havalar, denizler ve rüzgârlar kadar temiz ve müstesnadır, insan nefes alırken nur ve rayiha içiyorum zanneder…” diye düşünüyordu.

Gözleri kapanıyor, asabı gevşiyor, dimağı uyuşuyordu.

Böylece bin bir teşevvüş, bin bir hayal arasında nihayet uyudu…

*

Sabah uyandığı vakit Gülter saatin on bir buçuk olduğunu söyledi. Vücudu hayli uykuya rağmen yine dermansız ve hâlâ yorgun idi. Bir **[194]** dakika içinde şöyle bir hayatını zihninden geçirince Fuat’ın hayali gözünün önüne en evvel gelen ilk çehre oldu. Fakat sert bir baş hareketiyle bunu reddetti. Ve başka şeyler düşünmeye çalıştı.

Kahvaltı ederken, sonra banyosunu yaparken, sonra öğle yemeği esnasında onu görenler, fikren pek meşgul olduğunu anlardı.

Fahri Cemal, sabahleyin on ikide bir kere telefon etmiş ve her günkü gibi saatte veya iki saatte tekrar bazı şeyler söylemek ve bazı şeyler sormak için onu yine telefona çağırmıştı.

Saat biri geçip de bugün Kânunusani’ye rağmen güneşli ve parlak olan hava ve mavi lekesiz sema, onu son derece asabi ve kabil-i tehevvür bir hale getiriyordu. Gazetelerde okuyacak bir satır bulamıyor, kitaplar canını sıkıyor, ne yapacağını bilemiyordu.

Saat ikiye çeyrek kala Fahri Cemal seyahat levazımından bazı alınacak şeyler için danışmak üzere kendisini yine telefona çağırmış ve iki üç dakika konuşmuşlardı.

Perran, durgun gözleri, dalgın tavrıyla, telefonu kapadı, masanın üzerine koydu ve öylece eli telefonda bir… İki… Üç dakika, tereddüt mü ediyor, bekliyor mu, bir şey söylenemeyecek bir sükûnetle durdu.

Sonra yine o katı soğuk tavırla telefonu ağzına götürerek sesi hafif bir ihtizâzla nem-nâk:

-İstanbul, bir, iki, üç, dört…dedi.

*

[195] Bu Fuat İlhami'nin baloda verdiği numara idi. Bu numarayı o gece sıra sayısı gibi tadat edilişle garip ve unutulmaz bir süratte zaptı kabil bulmuştu.

Telefonun açıldığını işitti, bir ses, onun sesi, lâ-kaydâne "Alo!" dedi.

O zaman, birdenbire kalbi zalim bir pençenin içinde burkularak, hemen elinden telefonu atıp kaçmak arzusunu hissetti. Bir an, bir anlık bir hareket, ihtimal hayatını alt üst edebilir ve birçok facialara sebep olabilirdi.

Yine bir an kadar bir zaman zarfında: "Bir gün sonra gidiyorum… İşi izam etmek delilik… Benim hayatım şimdi başkalarınındır… Fakat bu borcu ödemeliyim…" diye düşündü ve tatlılaştırmaya çalıştığı değişik bir sesle:

-Fuat Bey, siz misiniz efendim?... dedi.

Telefonda bir hareket, bir heyecan hissedildi.

Fuat'ın o ahengiyle kalbini vaktiyle o kadar derin bir surette cezbetmiş olan sesi:

-Siz mi Perran Hanım?... Bilseniz, nasıl bekliyordum. Ve bu lütfunuzla beni nasıl minnettar ettiniz… diye heyecanlandı.

Perran'ın dudaklarında esrarengiz bir tebessüm kilitlenerek:

-Şimdi, hemen bir otomobile atlayıp, Osman Bey'in önünde yarım saate kadar bulunabilir misiniz? diye sordu.

Telefonda ses, mütehâlik, pür-şitâb bir azmle:

[196] -Elbette! dedi.

Perran:

-O halde saat şimdi ikiye on var, ikiyi çeyrek geçeye kadar Osman Bey'in önünde köşe başında beni bekleyiniz. Oradan geçecek otomobilim durduğu vakit, hemen atlayınız, oldu mu?... diye sordu.

Ses, minnettar ve coşkun bir saadet ahengiyle tannân:

-Hemen şimdi çıkıyorum… diye öttü.

Perran dudaklarına o esrarengiz tebessümle kilitli, telefonu kaparken kendi kendine bu coşkun saadet hamlesine bariz bir merhametle gülerek Gülter'in ziline bastı.

*

İçeriye giren Gülter'e:

-Çabuk benim siyah mantomu, siyah iskarpinlerimi, lacivert atkımı ve kadife şapkamı… dedi ve tuvalet masasının karşısında seri tertip bir tuvalet yapıverip ve Gülter'in getirdiği elbiseleri giyerken dalgın, sükût ediyordu.

Giyinip, bittiği zaman Gülter'e kati bir sesle:

-Bir saat kadar bir yere gidiyorum… Bu bir saat zarfında Fahri Cemal Beyefendi telefon edecek olursa, benim banyoda olduğumu, çıkar çıkmaz, kendisini telefonla arayacağımı, söyler ve telefonu hemen kaparsın… Anladın mı?... dedi.

Gülter, mutî, bir tavır ile:

-Baş üstüne efendim, diye cevap verdi.

[197] Ve Perran eldivenlerini, çantasını alıp telaşlıca, asansörle aşağı indi ve apartmanın kapısından mebzul bir güneşle ışımış sokağa çıktığı vakit âdeta bu hareketine pişman olmuş gibiydi.

Fakat Harbiye'ye yürümesine devam etti. Koluna taktığı saatine bakıp ikiyi beş dakika geçtiğini gördü. Adımlarını ağırlaştırarak ilerledi, Harbiye Meydanı'na geldiği vakit saat ikiyi on geçiyordu. Fakat ne olur ne olmaz diye ağır davranarak orada biraz tevkifle bineceği güzel bir otomobili gözüyle gösterdi.

*

Tramvaylar, otomobiller gidip geliyor, güneşli havadan istifade için çıkmış kadın ve çocuk, ihtiyar ve genç, halk ağır ağır sıcağın nevazişine karşı dolaşıyorlardı.

Saati ikiyi çeyrek geçiyordu ki, gözüyle payladığı otomobile yaklaştı ve içine atladı. Şoföre:

-Ağır ağır Hürriyet Tepesi'ne… Emrini verdi.

Fuat'ın biraz geç kalmak ihtimalinden korktuğu için tekrar etti:

-Ama ağır ağır…

Oto, Pangaltı'ya doğru giderken, Perran tekrar saate bakarak, apartmana avdet için ancak yarım saat kadar vakti kaldığını gördü, zaten ona söyleyeceği şeyler pek az olduğundan bu müddet de kâfi idi. İkiye çeyrek kala Fahri Cemal'in telefon ettiğine nazaran, iki buçuğa kadar tekrar telefon etmezse, üçe çeyrek kalaya kadar mutlaka kendisini arayacağı muhakkaktı. Arayıp da Gülter banyoda olduğunu söylediyse, muhakkak **[198]** en çok çeyrek sonra onu matbaada telefonla aramalıydı. Çünkü Fahri Cemal'e haklı bir şüphe vermiş olurdu ki, bunu Perran asla istemezdi.

Oto, Osman Bey'e yaklaşırken Fuat'ın yetişip geldiğini anlamak için müteheyyiç olan genç kadın, uzaktan dikkatle ona durması için tembih ettiği köşeyi tetkik ediyordu.

Köşede geçip gidenler olduğu için kimse görülmüyor ise de daha yaklaşınca, Perran, Fuat'ın orada kendisine muntazır olduğunu gördü.

Delikanlı, başında çuha şapkasıyla, siyah üzerine sık beyaz kumlu paltosuyla altından mutena ütülü lacivert pantolonu ve siyah potiniyle pek şıktı.

Onu görmeyeli sekiz senedir, delikanlı semirmiş, gelişmiş, çehresine daha bir halavet, yüzünün hattına daha bir kemal gelmiş, tavırları daha pişkin, heyet mecmuası daha cazip olmuştu.

*

Oto, onun önüne yaklaşıp da genç kadın camı vurarak arabayı durduruncaya kadar geçen bir buçuk dakikalık zaman zarfında, hayatı en ince

noktalarına kadar öğrenmiş kemâlli bir genç hanım zekâ ve teftişiyle onu süzüp, böyle muhakeme ettikten sonra, delikanlının hemen önünde duran otomobilde kendini görünce, çehresinde hâsıl olan tağyiri hiç unutamayacaktı.

Fuat'ın alelade kanlıca olan yüzü, birden heyecanın şiddetinden bembeyaz kesildi, tavırlarına bir perişanlık gelerek, Perran'ın işaretiyle inip kapıyı açan şoförün önünden geçip otomobile girdi ve genç **[199]** kadının soluna geçmek için önünden kıvrılarak oturdu.

Şimdi şoför yerine geçmiş, oto süratle ileri doğru atılmıştı…

Perran, söze nasıl başlayacağını tayin edemeksizin dururken, Fuat'ın hürmet ve şükranla sağ elini aldığını gördü ve dudaklarında sıktığı bu elde sıcak gözyaşlarının sızdığını hissetti.

Delikanlı pek ateşli bir eda ile:

-Dün gece dedi; dün gece verdiğiniz vaade rağmen sizi artık hiç göremeyeceğim diye korkuyordum ve nasıl perişan idim bilemezsiniz… Bunun için size ölümlere kadar minnettarım…

Hazırladığı sözleri söylemek için, bu sözlerle pek şaşırmış olan Perran, bir saniye tereddüt etti. Bu bir saniyelik tereddüt delikanlıya fırsat vererek, o Perran'ı ilk günden beri mukavemetini eriten sıcak ve ahenkli sesiyle:

-Bu sekiz senedir, sizi düşünmediğim, sizin için yanmadığım tek bir dakika olmadığına yemin ederim. Beni bilhassa esaretten geldikten sonra o kadar aramaya rağmen sizi bir kere olsun bir yerde göremeyişim, o kadar sorup soruşturmama rağmen bir muvaffakıyet bulamayışım deli ediyordu. Vakıa İstanbul'da pek az kaldım, fakat kaldığım müddetçe aramadığım, sormadığım bir gün olmamıştır.

Delikanlı, onu bulmaktan mütehassıl bir ruh vecdi içinde meclûbiyetle kendini unutmuş, âdeta onun huzuru, havası, kokusuyla sarhoş olmuş gibi söylüyor, söylüyor, söylüyordu.

*

[200] Nasıl olup da, gemilerinin Ruslar tarafından boğazdan çıkar çıkmaz torpillendiğini sağ omzunda vehim bir yara ile nasıl denize

döküldüğünü ve bir iki saat nasıl mahir bir yüzücü olması sayesinde bin bir cehtle denizde çabaladığını ve sonra Ruslar tarafından nasıl gemilerine alınıp hastanelerine sokularak tedavi edildiğini, o cazip ifade tarzı, füsunkâr sesi ve parlak nazarlarıyla ve mebzul bir söz cûşişiyle anlatıyordu.

Perran onun ilk andaki perişanlığını ve elini öperken döktüğü sıcak gözyaşlarını, kalbi sızlayarak görmüş ve şimdi yanında bulununca artık saadeti tamam olmuş gibi her şeyi unutarak vecd ü cûşişle maziyi anlatmaya dalan bu çocuğun kalbi ne kadar saf, vicdanı ne kadar temiz ve aşkı ne kadar yegâne ve devamlı olduğunu düşünüp, tasavvur ettiği gibi ona aralarında hiçbir şeyin mümkün olmadığını söylemek pek kahhar bir gaddarlık görünmüştü. Böylece tasavvur ettiklerini söyleyemeyerek, ne yapacağını bilemeyerek, onun sesinin ve beyanının cazibesine teslim olmuş dinliyordu. Hâlbuki bileğindeki saat zalim bir katiyetle ilerliyor, yırtıcı bir süratle koşuyordu.

Ne yapacaktı Yarabbim! Bu aşkından başka bir şey düşünmeyen, bir şey görmeyen, bir şey bilmeyen çocuğa söylemek istediği acı hakikatleri ne vakit ve nasıl söyleyecekti?

İşte, saat iki buçuk olmuştu. Üçe çeyrek kala mutlak apartmanda bulunmalıydı, otomobil hemen şimdi dönmeliydi ki, vaktinde apartmana yetişmiş olsun. **[201]** Bu tereddütlerle beyni dönüyorken Fuat anlatıyordu.

*

Ah, o esarette geçen bitmez tükenmez sefalet günleri…

Onu, açlıktan, pislikten, mahrumiyetten ziyade kendisini böyle uzak bir çukurda belki hiç görememeye mahkûm olarak acz ve ızdırap ile düşünmek mahvediyordu.

Hiçbir haber alamıyorlardı. Sibirya'nın meçhul bir köşesinde, kötü bir köyde, bir küçük kulübede, geçen günleri sayıp zamandan haberdar olmak için bile bir vasıtası yoktu. Geceleri, bazen rüyasında onu gördüğü oluyordu. Bu kısa rüyalar ne kadar saadet-bahş ise, uyanışlar o kadar kanlı ve kahhar oluyordu.

Perran, saatin beş dakika daha ilerlediğini görerek ateş üzerinde kıvranıyordu. Başka bir çare bulamayarak şoföre emir için camı vurdu ve dönmesini işaret etti.

Fuat, hayretle sordu:

-Ne o, ne tarafa gideceğiz?...

Genç kadın, darbeyi bedbaht delikanlıya hafif ve mülayim indirmek için sesini yumuşatıp gözlerine muhabbet ve hararet koymaya çalışarak:

-Bugün, dedi; bu gün ancak, yarım saat vaktim vardı ve bu yarım saat geçip gitti. Maatteessüf veda etmeye mecburuz…

Fuat'ın, gözlerinde çehresinde, yine o kalbi parçalayan solukluk ve hüznü gördüğünden dayanamayıp, onu yalanla olsun, teselliden başka bir çare bulamadı:

[202] –Fakat gördünüz ya, ben imkân bulunca tekrar telefon ederim… Yine buluşuruz…

Bu vaat delikanlının gözlerini yine o cazibe-dâr revnakla parlattı ve yüzüne bir kan hamlesi hücum ederek:

-Teşekkür ederim, dedi; ama ben hiç olmazsa bir iki saat beraberiz zannetmiştim… Fakat mademki söz veriyorsunuz, ben yine mesudum… Yine mesudum…

Hazin titreyen bir sesle, gözlerinde biden peyda olan yaşlarla söylüyordu.

Ve genç kadın burada, yarın terk edilip gideceği bu genç ve kendisinin aşkıyla sekiz senelik bir ıstırap ve sefaletine rağmen sönmemiş, zail olmamış, belki çoğalmış, kaynar aşkıyla yaşayan ve yalan vaatler ile bile gözlerinde yaşlarla saadet duyan ateşli çocuğa birden bütün kalbinden coşkun bir teslimiyetle taşıp, bütün mevcudiyetini kaplayan bir ani aşk hamlesi gibi bir şey, müphem, gayr-ı maîn, vüsatını görmekten, manasını vermekten korktuğu bir galeyan hissetti.

*

Senelerden beri her türlü yeislere rağmen, kendisini tazize devam eden ve şimdi buldum ve nihayet mesut olacağım diye ümide düşen bu bedbaht genci aldatıp kalkıp gitmek ne yırtıcı, ne zalim bir hareketti.

Fakat daha ziyade düşünmeye, hissiyatını tahlil etmeye imkân ve vakit yoktu.

Oto, Etfal Hastanesi'ni geçmiş, Bomonti İstasyonu'na yaklaşıyordu. Şimdi Osman Bey'in önüne gelecekler ve ayrılacaklardı.

Bunun için, hiç olmazsa birkaç katre teselli ve sürur vermiş **[203]** olmak için, tutacağını bilemeksizin, daha doğrusu ne yaptığını tayin edemeksizin Fuat'ın elini avucu içine alarak:

-Yakında yine buluşuruz… Ve bu sefer daha uzun görüşmek üzere çalışırım… Baloda da söyledim ya… Hayatıma hâkim değilim… Zincirler içinde yaşıyorum… Şimdi au revoir…

Otomobilin kapısını açarak delikanlının çıkmasını bekledi.

Mebhût, perişan, şoförün gözünün önünde başka bir şey yapmaya cesaret edemeyerek, Fuat yalnız genç kadının vaatleriyle kuvvetlenen bir sesle:

-Au revoir ve merci… dedi ve indi.

Otomobil hareket ettiği vakit, Perran onu orada kaldırımın üzerinde, vurulmuş gibi, renksiz ve bitap bir halde görerek tekrar mevcudiyetinin en derin elyafından ona karşı pek sıcak bir merhamet yükseldi.

Şimdi Pangaltı'yı geçiyordu.

Başka bir çare bulamayanlara mahsus bir omuz hareketiyle:

-Ne yapayım… Hayat bu… Çarpıyor, eziyor, yıkıyor… dedi.

Apartmana girdiği vakit, üçe on vardı.

Karşısına çıkan Gülter'e, havf ve halecanla ve ihtilaç içinde:

-Telefon?... diye sordu.

Hayır, Fahri Cemal Bey telefon etmemişti.

Genç kadın dondu, kaldı. Eğer bilseydi, hiç zavallı Fuat'ı öyle ansızın, lakırdılarını ağzına tıkayarak, şevk ve neşesini kırarak orada ölü gibi hâsir, harap bırakır mıydı?

O zaman bir hiddet, birdenbire peyda olarak bütün mevcudiyetini bir yangın **[204]** alevi gibi saran, asabını kudurtan, bilâ-sebep, bilâ-lüzum ve haksız yere herkese, Gülter'e, Fahri Cemal'e ve bilhassa lazım gelen tedbiri adamakıllı düşünmeyip işi bu hale getiren kendisine şamil olan bir hiddet dalgasına boğuldu. Etrafında ne görse kırmak, yakmak, mahvetmek istiyordu.

Şiddetle telefona koştu "Şehrah" ın numarasını vererek Fahri Cemal'i aradı.

Telefonda müdüriyetin kâtib-i husûsiyesini buldu.

Kâtip onun istifsarına kemal hürmetle:

-Fahri Cemal Beyefendi bir saat kadar önce bir iş için çıktılar… Henüz gelmediler… dedi ve hiddeti sesinin keskin ve muaddinî ihtizazından anlaşılan Perran'ın tekrar istemez âcine:

-Hayır efendim, ne zaman teşrif edeceklerini de bilemiyorum…

Cevabını verdi.

Elinden telefonu bir silah patlatır gibi huşunetle masaya atarak, ağlamak isteyecek bir hınçla kendini şezlonga bıraktı.

Ah bilseydi…

Lakin niçin düşünememiş, neden keşfedememişti?

Bu beceriksizliğine kuduruyor, tekrar Fuat'ı telefonla çağırmaya kadar düşündüğü oluyordu.

*

Onu en çok sıkan, harap eden şey, şimdi otomobilde **[205]** delikanlı ile biraz daha kalarak, bütün söyleyeceklerini söyleyememesi ve onun bütün söylediklerini dinleyememesi idi.

Sekiz sene evvel, kalbinin ilk heyecanı, ruhunun ilk aşkı olarak taziz ettiği bu o kadar necip, o kadar kibar ve o kadar ince çocuğu yürekler parçalayacak bir ayrılıkla feci badireler içinde kaybetsin, buna haftalarca, aylarca gizli gözyaşları, canhıraş feryatlarla sızlasın… Şimdi onu ölmüş, katiyen bir daha karşısında avdet etmemek üzere mahvolmuş bilerek geçen bu kadar seneden sonra birden karşısında Allah'ın bir lütfu olmak üzere canlı ve hâlâ aşkına, hatırasına, hayaline sadık… Hâlâ kendisine en derin ve sıcak bir ibadetle merbut olarak bulsun…

Ve bu kalplerin dayanamayacağı ilahi saadeti türlü vesveseler, türlü sersemlikler, türlü tedbirsizliklerle ziyan ve israf etsin…

Şimdi baloda Fuat'a karşı gösterdiği o soğuk muameleden dîl-hûn oluyor, kendi kendine göğsünü dövmek isteyerek:

-Niçin, niçin yaptım… diye sızlanıyordu.

Evet, niçin yapmıştı? Niçin o zavallıyı birkaç teselli kelimesi, birkaç şefkat tebessümü, birkaç aşk nazarıyla okşamamıştı?

Senelerce, en sefil esaret zindanlarında mahrumiyetler, zilletler, hakaretler arasında kendisini bir an olsun düşünmekten, sevmekten, takdis etmekten hali kalmamış olan o zavallı çocuğu nasıl kuvvet bulmuş da mahrum, ezilmiş ve makhûr göndermişti?

O geceki ve bu günkü soğuk muamelesinden utanıyor, onun **[206]** ulvi ve ilahi aşkına layık olmadığını görmekten ve göstermekten yüzü derin ve ezâ verici bir humretle yanıyordu.

O hiç öyle mi yapılmalıydı?... Daha baloda ilk gördüğü anda hemen koşup bir kardeş der-âgûş eder gibi hararetle, samimiyetle, vecdle tebrik etmeli, onu bin bir sual, bin bir şetaret, bin bir heyecanla alkışlamalı değil miydi?...

Genç kadın şimdi hücum eden bu nedametler, cerihalar altında boynu bükülmüş, ezilmiş, kendi kendine derin bir zillet içinde:

-Ben onun aşkına layık değilmişim… Diyordu.

*

Fakat yavaş yavaş çekilen teessürün yerine hulul eden muhakeme onu biraz soğuk kanla teçhiz ediyor, şimdi bu şiddetli teessürler dağılıyor, uçuyor, karışıyordu.

Hayatını bugün son hareketini haklı gösterebilecek başka bir cereyan içinde ide. Zahiren daha mühim, daha mühîb başka rabıtalar kendisini sarmış, nefsine, kalbine kızgın olduğu serbestî ile hükümran olmaktan mahrum kalmıştı. Bugün birtakım ağır vaziyetler altında kendini idareye mecburdu.

Vazife onu aşk kadar ve belki aşktan daha kuvvetle tazyik ediyor ve hayatına tahakküm ediyordu.

Yarın değil, o bir gün, hayatının son günlerinin saadetini kendisinden bekleyen bir başka zavallı adamla, kendisinin neşesi, saadeti, istirahatı için akla gelmez fedakârlıklar ihtiyar ve kabul etmiş bir diğer erkekle **[207]** uzun bir seyahate çıkacaktı.

Bu vaziyetle ne yapabilirdi?... Ne yapmak mümkündü?

Bu bir adamdı ki, kendisi hayatının felaketi olmak üzere gösterişçiliğine rağmen beceriksiz, temeddühlerine rağmen bayağı ve vicdanı, namusu beş para etmez bir adama hayatını bağlayıp bu esaret zilleti içinde İstanbul'un küflü bir rutubet ocağında gençliğini harap etmeye, gömmeye, her tebessüme, her neşeye, her saadete veda etmeye mahkûm bulunduğu bir zamanda tesadüfün ilahi bir cilvesiyle karşısında tulu etmiş ve sihir darbesi gibi onu bir anda onu, o sefil koca ile beraber, en müzehhep bir saltanat şahikasına es'ad ve iclâs etmişti.

Bu, bu kadarla mı kalıyordu: Herkes sevdiğini mesut ve bahtiyar etmek için elinden geldiğini yapar, onu refaha servete herhangi bir müstagrık eder, bırakırdı.

Fakat Fahri Cemal'in ki bundan ibaret kalmıyor, arzu daha kendi kalbinde teşkil etmeden Fahri Cemal bunu tuluundan evvel keşfetmiş gibi hemen tatmininde saadet buluyordu. Ya sonra muamelesindeki şefkat, tavırlarındaki nezahet, kalbindeki ulviyet, ruhundaki yükseklik…

Fahri Cemal, fikir olarak tesadüfle bile, beraber ömür geçirmek emsalsiz bir saadet telakki olunacak mert ve alicenap bir adamdı. Sonra buna

nihayetsiz serveti, bunu hevanın dört rüzgârına, en seyyal hevesler uğruna serpmesi… Ya o, sanat ve incelik hususlarında bin bir bilgi ile mücehhez ve nihayetsiz irfan… O his ve heyecan cihanında yetişilmez derinlikler, ulaşılmaz yükseklikler…

[208] Yani Fahri Cemal Perran için ulûhiyet her tebessümünde takdis edilen bir mevcudiyet idi. Bu mevcudiyete en hafif bir rahne açmak kendisi için ölümlerden beter, cinayetlerden aşağı bir hareket olacağını biliyordu.

Bugün Fahri Cemal'in en gayr-i mahsûs bir sıkıntı lerzesine duçar olmaması için genç kadın hayatını düşünmeden, tereddüt etmeden feda edecek kadar pür-şükrân ve fedakâr idi.

Ne, o halde… Ne yapabilirdi?...

Bir tarafta gençliğinin en lerzan bir aşkı, diğer tarafta hayatının en minnettar bir ibadeti vardı.

Buraya gelince gözleri birden ölüm anlarına mahsus mutlak ve feci bir nazarla derinleşerek, Fuat daha henüz pek genç olduğundan kendisini unutmak için uzun zamanları bulunduğunu, hâlbuki Fahri Cemal'in ihtimal son saadet senelerini yaşadığını düşünerek necip bir kalp hamlesi içinde ihtiyar dostunu himaye ve takibe karar veriyordu.

Fuat şimdi, hesapça otuz, otuz bir yaşlarında olmalıydı… Ümit ve cesaret onun bakir ve hassas kalbinde bir gençlik hatırasını böyle senelerce yaşatabilmişti. Eğer bu hatıraya veda etmek lazım geldiğini anlar ve bir kere feci bir zaruretle meyus olur, kalırsa, elbette bu hassas kalp yeniden yeşillenir, yeniden çiçeklenebilirdi.

Yani, Fuat daha birçok saadetlere nâm-zed, daha birçok aşklara açık bir hayat idi.

Hâlbuki Fahri Cemal… O, kendi naklettiğine göre hayatında **[209]** her ne kadar pek çok sergüzeşt geçirmişse de hiç birinden memnun olmamış, her vaka kendisinde bir yaradan ibaret kalmış… Kendisi en derin saadetleri yaratacak derecede hassas ve mû-şikâf olmakla beraber bütün aşklarında matemden başka bir şey bulamamış… Sevmiş, sevilmemiş, aldatılmış… Evlenmiş, mevtin canhıraş sadmesine maruz kalmış… Hayatı bir matem ve

hüsran silsilesinden ibaret olmuş… Ve sonra her hissi, her heyecanı, her telâtumu ile kendini anlayacak bir Perran'a rast gelmiş… Hayatları mesut bir imtizaç içinde, bin bir manaya, bin bir mehâle rağmen nasılsa birleşmiş… Ve ömrünün son senelerini bu şefkat ve saadet aguşu içinde geçirmekten başka bir emeli kalmamış…

Artık tereddüt olunabilir mi?... Tereddüt olunmalı mı?...

*

Değil böyle mazide hissedilmiş ve o kadar vakit geçtikten sonra şimdi hazin, fakat nîm mürde bir hatıradan ibaret kalmış bir aşk… En canlı, en kahir, en muhtelic bir aşkın, hûn-hâr bir iptilanın kasırgaları içinde çırpınıp kavrulsa bile, Perran bu kalbiyle, böyle bir harekete asla razı olmazdı.

Hatta bu kadar düşünmeyi manasız ve alçakça bir hareket buluyordu.

Evet, hayatını Fahri Cemal'in saadetine hasr u vakfetmişti. Onun bir endişe ve keder lemhasına meydan vermemek için bütün kalbini, bütün hayatını feda edecekti.

Yalnız sekiz senedir aşklarının mukaddes naaşını kalbinin mabedinde en hararetli bir perestişle ısıtmaya çalışmış olan sadık, büyük vefakâr Fuat'ın da **[210]** bir öksüz gibi, vedasız terk edilmesine razı olamazdı.

Alicenabı kanayarak hiç olmazsa yarın yine, bu sefer tedbirli ve ihtiyatlı davranıp onunla uzun bir mülakat tertibine mecbur olduğunu görüyordu.

Bu mülakatta bir kardeş gibi samimi, her hakikati ona söyleyecek ve öbür gün ihtimal bir daha gelmemek üzere buradan kaçmakta olduğunu anlatacak, onu teselli edecek, şifa verecek surette bir hemşire sıcaklığıyla okşayacak… Ve bu samimiyet içinde veda edecek ve öyle ayrılacaktı.

Ancak bu suretle ayrılırsa kendisine o kadar hayır-hevâh ve necip davranmış olan bu çocuğa karşı kalbinde bir vicdan azabı hissetmeksizin huzur ile seyahate çıkacak, rahat rahat gezebilecekti.

Buraya gelince derin bir oh sadasının, kararın necabeti ile ferahlayan kalbini derin bir inkişaf içinde açtığını hissetti.

*

Artık bu andan itibaren yarın hiç olmazsa iki saat bilâ-şübhe evden kaybiyet için Fahri Cemal'e nasıl bir yalan uydurmak icap edeceğini düşünmekle meşgul oldu.

Türlü tertipler buluyor, bunları Fahri Cemal'e nasıl söyleyeceği hakkında türlü şekiller uyduruyor, gâh onu şüphelenmiş görerek korkuyor, gâh masumiyetle izin verdiğini tasavvur edip seviniyor, bin bir karar içinde çırpınmaktan hali kalmıyordu.

O kadar ki akşam üstada mülâki olduğu zaman hazırladığı dört beş yalanın hiç birisini tasavvur ettiği gibi bir kıvamına getirip söyleyemeyen bir iki saat türlü keşmekeşler içinde çırpındı. Ve nihayet, hiçbirini **[211]** söyleyemeyerek, yarın telefonla söylemeyi hepsinden kallavi buldu.

Öbür sabah uyanıp da bugün yine Fuat ile buluşacağını düşündüğü zaman kalbinde memulun haricinde bir helecan hissetti. Ve bunu Fahri Cemal'i nasıl edip oyuna getireceğinin ihtilacına hamletti.

Sabah öğleye kadar bin bir çarpıntı ile bin bir defa telefonun başına gitti, fakat bu işlerde pek mû-şikâf ve hassas olan Fahri Cemal zerre miktarı bir şüphe hâsıl eder de belki takip eder ve kendisini yabancı bir delikanlı ile otomobile biner görürse, hâsıl olacak haileyi tasavvurla cesaret edip bir türlü bir şey söyleyemedi.

Nihayet aklına bir[d]enbire Fehamet Hanım gelince çok sevinerek artık bu ümide bağlandı.

Bu esnada kendisine âdeti olduğu vechle öğle yemeğine çıkmadan evvel telefon eden Fahri Cemal'e lakırdı nihayetinde lâ-kaydâne:

-Ha, etti; ha, Fehamet Hanım şimdi telefonda söyledi. Bugün hani benim arkadaşlarımdan İclal vardır ya, bu İclal kendisinin de mektep arkadaşıymış, pek sevişirlermiş… Birkaç defadır beraber bir gün istersen gidelim deyip duruyordu… İşte şimdi seyahatten evvel hazır vakit varken kalkalım onlara gidelim, diye istiyor… Benim hiç canim sokağa çıkmak istemiyor, fakat Fehamet'in ricasını reddetmek de nezakete uymayacağından tereddüt ediyorum…

Tereddütle, nasıl bir telakki göreceğini düşünmek heyecanıyla, kelimeleri uzata uzata, lakırdıları yaya yaya söylüyordu. Bu Fahri Cemal'in o andaki ruhunun haline bağlı bir şeydi.

[212] Telefonda bir anlık tereddütten sonra Üstat:

-Ne semtte oturuyorlar? dedi.

Perran kendi kendine "Eyvah!" etti.

-Eyvah! Galiba şüphelendi… Ve cevaben:

-Beşiktaş tarafında oturuyorlar… dedi.

Fahri Cemal sadece:

-Git yavrum… dedi. Zaten ben de bugün öğleden sonra emniyet sandığında bir ağır, berbat işle meşgul olacağım… Seyahatte rahat etmek, uzun müddet kalırsak endişe çekmemek için pürüzlü işleri temizlemeye çalışıyorum.

Perran, göğsünden çıkan bir oh! sedasıyla telefonu bıraktı.

Fakat Fahri Cemal gibi bir adamın bu hususta saffetine inanmak doğru bir şey miydi? İki saatlik masum bir mülakat için bütün kendi hayatını harap etmek ve onun da bütün saadetini zehirlemek tehlikesini düşünmekten bir dakika hali kalmadı. Onun için bu günkü kendine tayin ettiği ifası zaruri vicdan ve kalp borcunu arzu ettiği gibi sükûnet ve huzur ile yapamayacağını bin bir ihtilaç ile kavrulacağını düşünerek canı sıkılıyordu.

Fakat başka çare olmadığı için her türlü tedbire, her türlü ihtiyata riayet etmek şartıyla bu müsaadeye de minnettar oldu.

Saat biri geçiyordu ki, yine telefona gidip ve vazgeçip evde oturmak daha mı doğru olacaktır, yoksa ne olursa olsun deyip, kalbinin ibramına teslim olmak daha mı iyidir? Bu heyecanlar arasında titreyen sesiyle:

[213] -İstanbul, bir iki, üç, dört… Fısıldadı.

Telefonda Fuat'ın yine o sesi sadece "Alo!" diye sordu.

-Ha… Fuat Bey… Benim… Perran…

Elindeki telefonda Fuat'ın bir hamle ile sıçradığını görür gibi oldu ve sesinin ateşli bir telâtumla aks-endâz olduğunu işitti:

-Siz misiniz Perran Hanım?... Aman ne saadet…

Perran, bir nefha ile böyle yüksek bir saadet yaratmak zevkinin mestîsi içinde gözlerini kapayarak:

-Dün size söz vermiştim… Görüşüp, anlaşmak için düşündüğüm mülakatı bu gün yapabileceğiz… Siz yine iki raddelerinde Maçka Palas'ın önünde dolaşınız… Ben gelirsem otomobile atlarsınız… Gelemezsem mühim bir mâni çıkmış demektir…

Bu mâni Perran evden çıkıp Fuat'a gidinceye kadar geçireceği ahvale göre ihtimal üzerine farz ediyordu. İhtimal yolda şüpheli bir takibe duçar olursa veya başka bir tehlikeye tesadüf ederse diye düşünüyordu.

Fuat, telefonda en hararetli bir şükran hamlesiyle: "Mersi!" dedi.

*

Perran hazırlanıp sokağa çıktı. Ağır ağır yürüyerek Harbiye'ye indi. Yürürken ara sıra manzarayı seyretmek ister gibi dönüyor, dönüyor ve arkasına baktığı oluyordu.

Hava yine parlak, müşemmes bir bahar ciyâdetiyle müzehherdi. Harbiye'nin önünde durarak otomobil arıyormuş gibi sağına soluna uzun uzun baktı. Oradan ihtiyaten az geri giderek Fehametlerin apartmanına **[214]** giden sokağa yürüdü. Apartmanın önünde durarak bir daha arkasına baktı, daha emin olmak için kapıdan içeri girdi, bekledi. Sonra birdenbire çıkarak öbür taraf yola, süratle kaydı.

Saat bir buçuğu gösteriyordu. Ağır ağır Osman Bey'in önüne gitti, oradan tramvay yolundan tekrar Pangaltı'ya geldi. Orada bir otomobile atlayarak, gideceği yeri tarif etti, fakat ağırca gitmesini söyleyerek yerleşti. Bir çeyrek vakit daha geçmişti.

Fuat'a telefon edeli üç çeyrek kadar vakit olduğundan, bu müddet zarfında mülakat yerine gelmiş olması lazım gelirdi.

Hakikaten de delikanlı Maçka Palas'ın önünde dolaşıyordu.

Fakat bir anda Perran'ın kalbi bin bir çarpıntı içinde: "Acaba dönsem mi?" diye tereddüt dalgalarına boğulmuştu.

Mutlak başına gelecek bir musibet vardı. Bu çocuğu aşk denilen hisle sevmiyordu. Ancak maziden kalma bir incizabı vardı, sonra ancak onun sadakatine, vefasına şükranla mukabele etmek istiyordu.

Bu kadar şey için tehlikeye koyduğu hayatını düşününce deliliğine hayret etmemek kabil değildi.

O tereddütler içinde çalkalanırken otomobil daha ilerlemiş ve Fuat kendisini görmüş ve derin bir şevk ü şitâbla atılmıştı.

"Haydi…" dedi; "Haydi, olacak olur."

Ve eliyle otomobilin kapısını açmaya uğraşarak delikanlıya hararetli bir tebessüm göstermeye çalıştı.

*

Şimdi Fuat' la yan yana, ileri, yokuş aşağı iniyorlardı.

[215] Delikanlı tıpkı dünkü cezbe gibi bir galeyan içinde yine şükrandan bahsediyor, gözleri sermest dalgalar içinde boğulmuş, ibadet tavırları gösteriyordu.

Perran, şimdi hemen söyleyeceğini söyleyip otomobilden inerek tehlikeyi mümkün olduğu kadar kısaltmak için çırpınmaya başlamıştı, bunun için onun sözünü keserek:

-Dün mecrûhiyyet ve esaret hayatınızı anlatmıştınız. Siz, oralarda o musibetler içinde yuvarlanırken, burada benim geçirdiğim badireleri bilseniz…

Dedi ve habersiz, bin bir endişe, bin bir ihtilaç, içinde geçirdiğim o müthiş intizar günlerini, ailesinden belki bir haber almak ümidiyle, fakat belli etmeksizin bin bir türlü ihtiyatla ziyaretlerini… Nihayet Miralay Bey'in Harbiye nezaretinden o son ve korkunç felaket haberini aldığını ve aileye tebliğ ettiği gün, […] ile beraber ve şüphesiz onlardan daha kanlı bir matem içinde

nasıl harap olduğunu… Ve nihayet bu musibet üzerine hasta düşüp altı hafta yatağından kımıldayamayarak hummalar içinde yattığını anlattı.

-Yataktan kalktığı vakit o kadar zayıflamıştım ki ayakta gezemiyordum. Rengim solmuş, gözlerim süzülmüş, ölü gibi bir hâl bağlamıştım… Annem, babam beni kaybetmekten meyus ve harap olmuşlar, iyi olduğuma inanmıyorlardı. Nekahet bir hastalık kadar uzun ve muharip oldu. Fakat nihayet bir gün, bilmem kaç hafta sonra kendime geldiğim zaman niçin yaşadığımı, artık yaşamak için dünyada hiçbir sebep ve ümit olmadığını **[216]** düşünerek ölümden kurtulduğuma acınıyordum… Fakat hayat… İnsan istediği vakit ölemiyor… O, meramın, azmin, iradenin haricinde öyle bir şey ki… İsterse en cebbar bir tahakkümle insanı tazyik ediyor.

*

Bu sözleri, gözleri hüzünle dolmuş ve süratle Beşiktaş'tan, tramvay caddesinde ileri doğru atlayan otomobilin penceresinden dışarıya akmış, bati bir eda ile ve titrek bir sesle söylüyordu.

Fuat, durgun, müteellim, sükût ediyor, ne hasta olduğunu anlatmayan bir sükûnetle hareketsiz ve manasız duruyordu.

-…Sonra, aylar geçti. Hayat söylediğim tahakkümüyle beni sürüklemeye başlamıştı… O arada pederim vefat etti… Bir ailede babanın ölmesi ne demek olduğunu elbette bilirsiniz…

Ve delikanlının bizzat tecrübe edilmiş bir yeisle gözleri kapanıp, başının sallandığını görerek, daha kuvvetle devam etti:

-Babam ölünce zaten harp münasebetiyle bozulmuş olan aile muvâzeneti bütün bütün muhtell olmuş, biz ana kız daha acı bir zarurete düşmüştük… Böylece sefalete yakın bir azap içinde aylar geçti… Ben, ümitsiz, emelsiz, uyuşmuş ve bedbaht sürükleniyordum… O esnada öteden beriden beni izdivaca talip edenler oluyordu… Fakat annem pek müşkülpesent olduğundan bunları reddediyor ve bundan dolayı ben kendisine minnettar kalıyordum. Çünkü bu sayede hayatımı doldurmuşken, nagehan sönmüş olan büyük emelimin matemine boğularak zulmet ve sessizlik içinde sürükleniyor, yeni hayat cereyanlarına dalmış olmak mecburiyetinden kurtuluyordum. Nihayet,

[217] parlak bir avukat olmak üzere takdim edilen şimdiki zevcimi annem, mevkiimizin artık gayr-i kabil idame olan müşkülatından kurtulmak için kabul etti… Ne yapabilirdim?...

Durdu. Bu hatıranın uzak olmakla beraber henüz canlı olan acılığı ile yeniden sarsılıyormuş gibi elemle başını salladı.

Şimdi delikanlı, başını otomobilin arka minderine dayamış, gözlerini kapamış ve solgun yanaklarından sessiz sessiz yaşlar süzülüyordu.

Perran, bunu görünce birden yine bütün genç kadınlık heyecan ve ihtilacıyla sarsıldı ve Fuat'a döktüğü bu yaşlar için derin bir surette minnettar, kendisi de ağlamaya, müheyya, inler gibi:

-Ah, ağlıyorsunuz… diye söylendi. Bunun için size ne kadar minnettarım… B u kadar sene sonra size verdiği sadakat yeminini –vukuata nazaran haklı bile olsa ayaklar altına almış kadın için hâlâ gözyaşı döküyorsunuz değil mi?... Sizin kalbinizin bu necabetine ne kadar hayran olduğumu itiraf etmek borcumdur… Fakat ben bu yaşlara hiç layık değilim…

Ve Perran burada, bu sözleri yalnız arzusu hilafına annesini sefaletten kurtarmak için kabul ettiği bu izdivaç için değil, sonradan lüks için kabul ettiği Fahri Cemal rabıtası için söylüyor, âdeta Fuat'tan başka bütün hayatını reddediyor, tepiyor gibi dövünüyor, şimdi ellerini birbirine kenetlemiş, bütün vücudu elem taşınçları ile kıvranıyor, hıçkırıyor ve sızlıyordu.

Ah, o ne kadar sefil ve bedbaht bir kadındı Yarabbim!

Eğer, Fuat'la kurdukları muazzez hülyası mümkün **[218]** olup da tahakkuk etseydi… Şimdi onun zevcesi, çocuklarının annesi olarak ne kadar mesut olurdu!... Böyle fuhş ve rezaletin hüküm sürdüğü büyük apartmanlara bedel, küçük sakin… Evet, hatta vazî'… Hatta hatta fakir bir evcik de elbette daha müftehir, elbette daha bahtiyar olmaz mıydı?...

Artık kendini bütün bütün tutamayarak, vücudu ihtilaç içinde, hıçkırıkları tevali ediyordu.

Onun bu heyecanını gören Fuat, şimdi müteessir ve lerzan, elini almış, hararetle ve samimiyetle onu teskine çalışıyor, teselli vermeye uğraşıyor ve kaderden, hayatın zulmetlerinden, alın yazısından bahissediyordu.

*

Ve otomobil, Bebek'e doğru uçuyor, uçarak gidiyor ve içindeki iki genç etrafından bihaber, kalplerinin galeyanında hill olmuş mevcudiyetleriyle kaynamışlar, diz dize ve el ele ağlaşıyorlardı.

Yaşları dinip de nihayet sükûn buldukları zaman otomobil bebek bahçesinin önünde dolaşıyordu.

Perran eliyle işaret edip, otomobili rıhtımda Boğaz'a karşı durdurdu.

Boğazın latif serinliği, önerinde çırpınarak köpüren küçük dalgacıkların akışı sinirlerini teskine hadim oldu.

-Nihayet, dedi gözyaşı buhranından evvelki sözüne devam ederek; nihayet düğün oldu. Felaketin felaketi annem daha bir ay geçmeden ansızın ölüverdi… O da elimden gidince daha alışamadığım **[219]** yabancı bir zevcin türlü sinire batan arızaları arasında neler çektiğimi tasavvur edemezsiniz…

Durdu. Ve delikanlının avuçlarında bin bir temas busesine müstagrak elini, şimdi habersiz düştükleri uçurumdan çıkmak istercesine bin bir içtinap ile yavaşça çekmek istedi.

Fakat Fuat şimdi artık senelerce süren mahrumiyet elemleri, hicran gözyaşları ile bakan zapt etmiş olduğu bu kıymettar rehineleri bırakamıyordu.

-Oh, bırakınız… Rica ederim, çekmeyiniz… Onları alırsanız canımı da beraber alacağınızı biliniz… Beni öldürmeyiniz… Lütfen… diye yalvardı.

Bu o kadar hazin bir istirhamdı, delikanlının canı sesinde o kadar çırpınarak titriyor, gözlerinde öyle can çekişerek sönüyordu ki, şimdi Perran ona yarın ihtimal bir daha gelmemek üzere hareketini nasıl söyleyeceğini perişan bir tereddütle düşünüyordu.

Evet, ona nasıl söyleyebilir, bu son iki günlük mülakatla mahzâ ani bir buhranın sâri tesiriyle bugün nihayet bir birlerine kaynamış olan

mevcudiyetlerinin bu coşkunluğunda: "Ben yarın gidiyorum!" nasıl diyebilirdi?

*

Şimdi Fuat kocası Şefik Nuri'den bahissediyor, bugün sürdükleri hayatın debdebesi, genç kadının emellerini kâmilen tatmin edeceği için mesut olması lazım geldiğini –Perran'a acı bir serzeniş gibi gelen- bir eda ile söylüyordu.

[220] –Evet, dedi Perran başını sert bir hareketle sallayarak; evet, bugün zevcim çok para kazanıyor ve zengin bir hayat sürüyoruz… Fakat kalp servetle mesut olabiliyor mu?...

Fuat birdenbire başını çevirerek manalı bir esrar ile ve kati bir eda ile sordu:

-Balo gecesi yanınızda "Şehrah" Gazetesi'nin sahibi olduğunu sonradan öğrendiğim Fahri Cemal Bey de vardı… Hatta baloyu terk ederken size yalnız o refakat etti… Apartmanınıza kadar sizi getirip sonra geri döndü… Onunla bir akrabalığınız mı var?...

Genç kadın, Fuat'ın o gece pek mütecessis ve cüretkâr, kendilerini korktuğu gibi takip ettiğini ve sözlerinin tarzından daha başka hususi malumat sahibi bulunduğunu havf ve haşyetle gördü ve bütün vücudundan serapa soğuk bir raşe aktı.

Hiç şüpheye müsaade etmeyecek kati ve mutlak bir sesle hemen kendini toplayıp:

-Fahri Cemal Bey mi? dedi; Fahri Cemal Bey mi?... Evet… Bir parça akrabalığımız var… Annem tarafından… Hatta zevcim de "Şehrah" ın hukuk müşavirliğinde bulunuyor… Zevcesi ölmüş olduğundan yalnız yaşıyor… Onun için ekseriya temas ederiz.

Fuat bu sözleri bir sükût ile telakki etti ve bu sükût Perran'a şüphe, tehlike ve tehdit ile dolu geldi.

Aman, yarın hareketleri ne saadetti!... Eğer, burada kalsalardı bu günkü dereceye gelmiş bir münasebetle bile Fuat'la hayatlarında facialar **[221]** icat edebilirdi!

Birden saatine bakıp, nâ-gehânî bir nida ile:

-A, etti; saat dörde gelmiş… Maatteessüf artık hemen dönmek lazım… Dörtte ben apartmanda bulunmaya mecburum… Vah, vah, vah…

Ve camı vurup şoföre eliyle işaret ederek yüksek sesle:

-Çabuk, süratle çek… diye emir verdi.

Oto, baş döndüren süratle Arnavutköyü rıhtımını geçerken artık sükûnu bir az avdet etmiş olan Perran havf ve endişe ile düşünüyordu ki, bu ani heyecanın sebep olduğu buhrân zoruyla tasmim ettiği neticeye yine varamamış ve belki daha mühlik bir uçuruma kaymıştı.

Şimdi bütün bu olan bitenden, bâ-husûs Fuat'ın Fahri Cemal hakkındaki şüpheli istizahından sonra ne cesaretle ve nasıl bir kuvvetle söyleyebilecekti?

Hâlbuki o bugün kesip atarak artık aralarında hiçbir rabıta tesisi mümkün olmadığını ve belki hiç gelmemek üzere yarın hareket edeceğini söyleyecek değil miydi?

İnsan ne karar veriyor, sonra aniden hadis olan, ansızın galeyan eden bir heyecan akıntısı ile neler yapıyordu yarabbim!...

O, Fuat'la her alakayı kesmek istiyorken şimdi yeni rabıtalar, başka samimiyetler peyda olmuştu…

Fakat pek müşkül mevkide kalan ve bu girîve kalmak için **[222]** her şey yapmaya razı olanlar mahsus bir omuz silkintisiyle:

-Yarın gidiyorum ya… Ne olursa olsun… dedi.

Otomobil Kuruçeşme'nin tenha arka yollarında yıldırım gibi uçuyor ve şimdi delikanlı bu tenhalıktan istifade ederek onun elini dudaklarına götürmüş, küçük, hararetli, derin buselere gark ederek:

-Bak göreceksiniz… Biz ne kadar mesut olacağız… Diyordu. Ben o kadar mutî, o kadar uslu olacağım… Ve sizin her türlü arzunuza, her emrinize o kadar münkâd, o kadar esir olacağım ki… Sizden gelecek bir işaret, bir baş hareketi, bir tebessüm beni aylarca mesut edecek… Mümkün olursa, isterseniz beni yine çağırırsınız… Ve ne kadar arzu ederseniz, nereye isterseniz oraya gideriz… Ne verirseniz onunla kani', onunla mesut olurum… Size karşı ne kadar derin bir ibadetim, ne ateşin bir rabıtam olduğunu bilseniz…

Hazin, ancak işitilebilecek kadar hafif ve vecd-engîz bir mırıltı ile yalnız ellerine hitap ediyormuş gibi, ancak mahsus bir sesle, ellerinin mesamatının her yerini ayrı bir buse çelengiyle tezyin ederek melul melul, bir çocuk saffeti, bir çocuk masumiyetiyle söylüyordu.

Ve bu sözler Perran'a o kadar ahenktar bir cazibe ile tesir ediyordu ki, genç kadın ne olursa olsun bu ahengin bitmemesini, böyle daimî bir terennüm halinde kulaklarını, ruhunu okşamasını temenni ediyordu… Sanki bir füsun nağmesi Fuat'tan saût ederek onu sarhoş ediyor, iradesini, azmini, metanetini harap ederek bayıltıyordu.

Ellerini çekmek istiyor, muktedir olamıyor, onu susturmak **[223]** arzu etse bile istemiyordu… Başı, otomobilin arka minderine mestane yaslanmış, gözleri baygın süzülmüş, dudakları rengini kaybederek kısılmış, burun kanatları titriyordu…

Ve Fuat, sihirkâr beyanına bin bir cazibe ilave ediyormuş gibi, mukavemeti gayr-ı kabil bir tatlı ihtizazla devam ediyordu.

-…Böylece, ben sizin esiriniz, siz, benim, mabudum… Bir müddet devam eder gideriz… Bu esnada bana karşı tabii şimdi biraz soğumuş olan kalbinizin tekrar ısınmak ihtimalini görürseniz… Ben de o zamana kadar işlerimi başarmış, hayatımı tertip etmiş olurum… O, kırılmış, zavallı gençlik hülyasını yeniden yaşamaya çalışırız… Olur mu?...

Şimdi tenha sokaklar geçilmiş, kalabalıklara girilmiş olduğundan, delikanlı Perran'ın elini indirmiş, fakat yine avuçlarına mahpus bir halde hıfzederek eğildi, genç kadının yüzüne bakarak müsterhimâne sordu:

-Olur mu?...

Perran, mevcudiyetini semalarda uçuran bir baygınlık devresinden çıkıyormuş gibi sarsılarak biraz doğruldu ve süzük, etrafı çürümüş gözlerle:

-Düşünürüz, dedi.

Eğer mümkün olsaydı bu günkü hayatını zincirlerle tazyik eden mâniler olmasaydı, bu, ne derin bir saadet olurdu.

Ve genç kadın, ruhu bu saadetin muattar havasıyla sermest, coşkun galeyanlarla akıp, bu muhayyel istikbali düşünüyor, bir anda **[224]** gözlerinin önünde bin levha geçerek, hepsine ayrı bir incizap ile ve bütün mevcudiyeti ile bağlanıyordu.

Birdenbire ayaklarının altında dehhaş bir uçurum görmüş yolcular gibi haşyetle sarsılarak:

-Aman Yarabbi, ben ne yapıyorum?... Kendimi kaybediyorum… diye korktu ve artık fikrini, zorlayarak bu hayallerden ayırdı. Fuat da şimdi kim bilir nasıl hülyalar peşinde uçmuş gibi sükût ettiğinden, bir an yine genç kadın eski barîd ve azim benliğini bulmuş oldu.

Otomobil şimdi Maçka yokuşunu tırmanıyordu.

Genç kadın: -Artık geldik, dedi.

Ve birden sözün kati acılığını kendisi de bütün fecaatiyle hissederek artık bir daha, bu teması hiç hissedilmemiş ateşîn bir lezzetle ruhunu dağlayan eli, ihtizazı ilk andan beri ruhunda musikiler halk etmiş füsunkâr sesi ve hevası asla doyulmamış bir inşirahla ruhunu sermest bırakan vücudu bir daha asla, asla göremeyeceğini, ebediyen kaybedeceğini, zalim, yırtıcı, hûn-hâr bir an içinde hissetti. Ve: “Ah, hiç ayrılmasak…” diye sızlandı.

Hâlbuki otomobil caddeye çıkmış, artık ayrılmak feci bir mecburiyet olmuştu.

Genç kadın, mütegayyir bir sesle, yüreği bin bir acıyla yırtılarak:

-Burada ineceksiniz… dedi.

Fuat, bir rüyadan uyanırmış gibi ölümle tırmalanırcasına bir tahrişle:

-Bir daha acaba ne vakit?... diye sordu.

[225] Perran, o kadar beklemediği, kendisinde mümkün farz etmediği bir teessür, bir iltihap içinde idi ki, hemen ağlayacak kadar sarsıldı… Bir kelime söylerse hıçkıracağından korkarak ve gözlerine yaşların hücumundan endişe ederek dişini şiddetle sıktı, asabını kuvvetle germeye çalıştı, dudaklarında cevap makamında takallüs eden bir tebessümle, yalnız gözlerine bir ifade vermekle kanaat etti.

Fuat her zamanki gibi o hazin, o soluk teslimiyetiyle boynu bükük, hâlâ elinde tuttuğu genç kadının elini bir son sıcak tazyik ile sıkarak otomobilden indi ve orada durarak onu bir matem tebessümüyle teşyi etti.

*

Oto dönmüş, gidiyor, içinde genç kadın bütün vücudu bükülerek, hıçkırıklarla dolu:

-Niçin, niçin?... diye sızlıyordu.

-Evet, bu niçin böyle olmuştu? Niçin bu manasız mülakatları tertip etmiş, sakin ve müsterih kalbini niçin bu fırtınalarla harap etmiş ve şimdi ayrılmaya mecbur, fakat müfârıkta dayanamayacak kadar neden mecruh kalmıştı?

"Niçin, niçin?" diye hıçkırıyor ve hemen dönerek onu tekrar otomobiline almak ve: "Beni götür… Allah aşkına, nereye olursa olsun, nasıl olursa olsun götür, artık ayrılmayalım!" diye inlemek istiyordu.

Şimdi kendinde hiç bilmediği, asla şüphe etmediği, külliyen meçhul, **[226]** kâmilen yabancı bir kadın buluyor ve bu kadının arzularını reddetmek, onun emirlerine mukavemet etmek için bin güçlükle çarpışmak lazım geliyordu.

Şoföre, eliyle işaret ederek Şişli tarafını gösterdi, oraya giderse biraz açılacağını ve sükûnete ve mülahazaya, hayatının demir kayıtlarını kabule avdet edeceğini zannediyordu.

Otomobil tramvay yoluna çıkıp, Şişli Caddesi'ni geçerken, ince bir yağmur yağıyordu. Yeni başlayan gece içinde, tramvayların, otomobillerin ve

insan kalabalıklarının hareketi, onu gömüldüğü elemlerinden kapıp, kendi her günkü hayatına attı.

O zaman, yarın bu vakitler Marmara'nın derinliklerinde büsbütün başka ve yeni bir hayata doğru uçmakta bulunacağını düşündü ve ilk defa olarak bu halden bir neşe hissetmediğini hayretle gördü.

Fuat'la iki günlük bu temas onu ne kadar değiştirmişti yarabbim!

Bu, öldü ve söndü zannettiği bir gecelik ateşi kalbinin külleri altında kalmış, en derin köşelerinde hâlâ kıvılcım halinde yaşıyor muydu? Ve şimdi bu alevlenen hisler bunlar mıydı?...

*

Genç kadın, kalbinde hiç hissetmediği, hiçbir erkeğin yanında duymadığı taze, yeşil, yeni hisler, ateşîn telâtumlar dönüyordu.

Kocasını zaten hiçbir dakika sevmemişti. Fahri Cemal'e karşı şimdi hissediyordu ki, hâsıl ettiği memnuniyetlerden ve tayin ettiği neşelerden mütehassıl derin, fakat ancak bir şükran hissi vardı. Onu, kendine karşı minnettar olduğu büyük aşkında memnun etmek **[227]** ve memnun olduğunu görmek zevki… İşte ancak bunları saadete benzetmiş ve kendini mesut zannetmekte bulunmuştu.

Hâlbuki saadet… Bir Fuat'la emellerin, hislerin, tab'ların itilafı, ruhların, kalplerin, mizaçların imtizacı… Evet, saadet böyle her nefesin, her nazarın, her an, mazi hal, ve istikbalde iştirâki değil miydi?...

Genç kadın gözlerini kapayarak Fuat'ın o kadar munis, o kadar nevaziş-perver, o kadar ahenktar sesiyle söylediği gibi, onunla beraber geçirilecek hayatı bütün tafsilatına, bütün teferruatına kadar görüyordu… Aralarında cıvıldayan, sıçrayan, hoplayan bir de yavru tasavvur edince, işte saadetin ne olduğunu anlıyordu.

Fahri Cemal… Evet, yüksek, kibar, derin bir adam… Fakat ne olsa, nasıl olsa hayatlarında imtizaç mümkün olmayan bir yabancılık, bir gayrılık, bir başkalık mevcut… Hiçbir zaman onunla bugün o kadar yabancı bir hayatla

gezdiği halde de Fuat'la hissettiği kadar olsun sıcak bir yakınlık hissetmemiş, hissedememiş, daima gayr-ı kabil hulul bir hal bulmuştu.

O, öyle bir adamdı ki, ne kadar yumuşak ve munis olursa olsun, Perran'a ruhunu olanca çıplaklığıyla serpip dökecek hararetli, canlı bir samimiyet ihsas etmiyor, kendisine bir hoca, bir baba, bir hâkim soğukluğuyla hükümediyordu.

Ve kendisini ne kadar feragatle, ne kadar şükranla teslim etmek isterse istesin, yine ruhunun derinliklerinde birleşemez, hallolmaz, kaynamaz **[228]** bir şey, bir şey ki… Aralarındaki yaş, mevkii ve hayat farkını bütün katiyetiyle muhafaza ediyor, bir taş gibi erimiyor, câmid âlûd duruyor idi.

*

Eliyle camı vurarak otomobili döndürdü.

Bu, ne olsa, bir gün zahire nazaran kendisini ölümün ayıracağı bu adama karşı ebediyen kalbini raptedemeyeceğini, daima en mahrum hislerin de düşündüğü gibi, şimdi de düşünüyordu.

Fahri Cemal ile servet, lüks ve israf içinde yaşamak ve kıymetli, büyük ve derin bir adamla temas etmek zevki vardı… Fakat bu hiçbir vakit bütün elyafının iltihap ile sızladığını, bütün mesamatın ihtilaç ile yandığını, bütün zerratın teşennücler içinde kavrulduğu, insanı her an hummalı bir sermestî, ateşli bir incizap içinde sarhoş eden genç, canlı ve cûş a cûş bir aşkın vereceği zevk olamazdı.

Ve genç kadın, ruhunu saran derin bir esef ateşi içinde otomobilin durduğunu hissetti.

Ve kırık, yorgun, harap, asansöre girdi, apartmana çıktığı vakit şimdiye kadar bu evde alışkın olduğu inşirah ve küşayiş bulamayarak ezik, pejmürde ve perişan otosuna gitti.

Gülter, koşarak yetişti ve hanımını karışık bir tavırla bir koltuğa düşmüş bularak hayretle:

-Ne oldunuz Hanımefendi? diye sordu.

Perran bütün dertlerini bir omuz hareketine yükleyerek ondan havadis istedi.

Fahri Cemal Bey dörtte bir, beşte bir telefon etmiş ve kendisi **[229]** gelir gelmez, Sarıklı Duryan'a telefon etmesini rica etmişti.

Perran, derin bir bitapî içinde: "Beni soy…" dedi.

Soyulup bittiği vakit, Üstada telefon etmekten bir içtinap hissettiğini itiraf ediyordu. Ona öyle geliyordu ki, hassas ve derin Fahri Cemal, kalbindeki fırtınaları, ruhundaki yabancı muhakemeleri, telefondaki sesinden bile hissedecekti.

Ve bin bir tereddüt, bin bir keşmekeş arasında hiçbir şeyi karar vermeyerek, ancak bu akşam yalnız kalmak ihtiyacında olduğunu görüyor ve nasıl olup da Fahri Cemal'in huzurundan kurtulmak mümkün olacağını tayin edemiyordu.

*

Yalnız kalmak… Yalnız kalıp hayatını tanzim edecek, salim bir cereyana sevk edecek kararlar vermek… Bunun için yine saatlerce dövünecek, çırpınacak, çarpışacaktı.

Oh… Bu seyahatin iki gün tehiri… Ne kadar feci neticeler peyda etmişti.

Salı günü hareket etmiş olsalardı, Fuat'la ilk mülakat çılgınlığı olmamış ve sonra bu günkü gezinti vak'a bulmamış olacak ve şu anda o, ruhu sakin, kalbi asude, ya vapurda ya İtalya'da bir kuş gibi pür-hareket ve cevval ömür sürecekti.

Hâlbuki şimdi... Şimdi hayatı herc ü merc olmuştu. Yarın elbette hareket edecekti, fakat o kadar nurlu hülyalarla beslediği, o kadar muhayyel saadetlerle süslediği bu seyahat şimdi ona korkunç, mazlum ve hummalı bir azap yolu olacaktı.

[230] Ayağa kalktı, tavrında simasında metin olmaya karar verdiği zamanlara mahsus bir azm ü bürudet vardı.

Telefona gitti, Fahri Cemal'i Sarıklı Duryan'da aradı. Bir dakika sonra telefonda üstadın, nevazişli, munis sesi:

-Sen miydin, Peri?... deyiverdi.

O idi, fakat akşama kadar Fehamet'le yaptığı bu ziyaretten o kadar bunalmış, o kadar sıkılmış bir halde ki, lakırdı söylemeye dermanı yoktu.

-Başımda öyle bir ağrı var ki, diyordu; gittiğime bin kere pişman oldum… Hemen yemek yemeden yatmak istiyorum…

Fahri Cemal, telaş etti. O kadar ki, genç kadın onu temin etmekte muztarr kaldı.

Yok, öyle korkulacak bir şey değildi. Yalnız sıkıntıdan gelmiş bir baş ağrısı… Ve Fahri Cemal'e hiç rahatsız olmayıp, istirahatle uyumasını ve yarın sabahleyin harekete hazır olacağını söyledi.

Fahri Cemal'in teessüflerle vedaı üzerine, telefonu elinden derin bir memnuniyet nefesiyle masaya bıraktı.

Başı ağrımıyor, vücudu rahatsız değildi. Fakat kâşki musâbiyeti vücudun böyle geçici ağrılarından ibaret olsaydı…

Şimdi, işin püsküllerini bir tarafa bırakarak soğuk kanla meseleyi bütün maddiyetiyle düşünüp, en acil kararları almak lazımdı.

En evvel bu Fuat… Onu hiç habersiz bırakıp yarın gidecek miydi?...

Bunu istemiyor ve razı olamıyordu. O kadar saf, o kadar halis bir samimiyetle kendisine hayatının en muazzez emellerini bağlamış olan **[231]** delikanlıyı aldatarak kalkıp kaçmak… Samimiyetini cerihadâr ediyordu.

Fakat nasıl, nerede imkân bulup da bu seyahati haber verecekti?...

"Nasıl ve nerede?" diye hem dolaşıyor, hem de humma ile kendi kendine soruyordu:

Evet, nasıl ve nerede?... Yarın hiç vakti yoktu, vapur, öğleden sonra dörtte hareket edeceği için, ikiye doğru gemide bulunmak lazımdı. İkide bulunmak için en aşağı bir de ve belki daha evvel Fahri Cemal'le buluşmak iktiza ediyordu.

Öğleden evvel, Fuat'ı nerede bulabilirdi?... Ona nasıl söyleyebilirdi?...

Birden hücum eden bir tehevvür buharı içinde camın önünde durup, kesif bulutlarıyla kararmış gökyüzüne bakarak: "Ah nereden çıkardım?" diye dövünmeye başladı.

Kapıda görünen Gülter, yemeğin hazır olduğunu söyledi. Hiç canı bir şey istemediği halde, belki midesi memnun olursa, dimağı muvaffakıyetle işler ümidiyle sofraya gitti.

Kocası nadiren yemekte bulunur, onun için genç kadın Fahri Cemal'le lokantalarda akşam ta'mı etmezse, bu büyük ve mükellef salonda yalnız başına yemek yemeye mecbur kalırdı.

Bir an güneşli bir hülya dalgasıyla, Fuat'la yaşamış olsa, hiçbir akşam yalnız yemeye mecbur kalmayacağını ve daima yanında genç ve pür-şitâb bir kalp refikiyle her gezintiye mesut, her eğlenceye bahtiyar iştirâk edeceğini… Hele bu akşam, bu son İstanbul'da geçireceği müşevveş, **[232]** ve elim akşam… Şu masada Fuat'cıkla baş başa bir yemek olsun yemesi mümkün olsaydı, ne saadet olacağını acı acı düşündü.

Ve gözlerini yakan yaşları zapt edip, hizmetçiye göstermemek endişesiyle nefesini tazyik ederek, teessürünü defetmeye çalıştı.

Şimdi, birdenbire bir inkişaf içinde: "Lakin yarın sabah erkenden kendisine telefon ederim… Ve hazır yüz yüze söyleyip mu'lem istizahlara maruz kalmaktan da kurtulurum…" diye düşündü, azim bir istirahat hissetti.

*

Onu, en çok bîzâr eden şey, Fuat'a seyahati söylediği zaman onun istizahatı ve Fahri Cemal'le hareketini öğrendiği zaman istigrâbı ve bunların neticeleri idi.

Bunlara nasıl mukabele edeceğini, delikanlının şaşırtmacalı suallerine ne cevap bulup vereceğini bilemiyor ve mutlak onun bu mülakattan her şeyi öğrenmiş, her hakikate vukuf peyda etmiş çıkacağını ve o zaman kim bilir neler olacağını düşünüyor ve korkuyordu.

Şimdi bir kere bu kararı verince derin bir istirahatle müteselli oldu. İhtimal delikanlı müteellim olacak, feryat edecek, şikâyet edecek, haykıracak, bağıracaktı. Fakat kendi zaafından dolayı nasıl bir girîve içine attığını bütün fecaatiyle gören genç kadın, artık böyle şeylere ehemmiyet vermemeye karar veriyor: "Selamet, metanette… Bir dakikalık zaaf hayatımı mahveder…" diyordu.

Eğer, Fuat ısrar ederse, telefonu kapayıvermek, her hareketi **[233]** tevkif için kâfiydi.

Artık, Perran ferahlamış, şimdi açılan iştihasıyla yemeğini yiyor ve birdenbire tebessümlenen yüzüyle, Gülter'e lakırdılar anlatıyor, Fahri Cemal'in şimdi gelmesini bile istiyordu.

[234] Altıncı bâb

İhtizâr İçinde Aşk

Türlü perişan kararsızlıklarla geçirilmiş, uykusuzluk buhranları, kesif kâbuslarla karışmış uzun bir geceden sonra Perran, sabahleyin gözünü açtığı zaman saat dokuzu geçiyordu.

İlk fikri kaçta telefon ederse Fuat'ı yazıhanesinde bulacağını düşünmek oldu ve artık münasip bir zamanı beklemek, onu humma nöbetlerinden geçiren bir işkence haline geldi.

Bu sabah Fahri Cemal, pür şevk ü şetaret bir sesle ona seyahatini tebrik ederek telefon ettiği zaman pek nâ-be-mahal bulduğu sevincinden dolayı ona kızdı. Sonra, hiçbir şeyden haberi olmayarak onu, iki gün evvelki gibi masum ve bahtiyar zanneden ve bu zan ile aldanarak sâf-dîl şetaretini saklamaya lüzum görmeyen üstada derin acıydı.

Telefonda karar verildi ki, bir de apartmanda yolculuk için her şey hazırlanacak ve Ferit vasıtasıyla vapura gönderilecekti. Sonra Perran İstanbul tarafında, Ayasofya'da oturan ihtiyar halasını gitmeden evvel mutlak bir kere ziyaret etmek arzusunda bulunduğundan, Fahri Cemal bir de ona otomobilini

gönderecek ve genç kadın ikiye yahut iki buçuğa kadar ziyaretini eda etmekten sonra vaktinde gemiye **[235]** gelip teşyicileri kabulde bulunacaktı.

Fahri Cemal artık giderayak, son günlerin hayatındaki fecaatini takdir etmeyerek Perran'ı bu son İstanbul gününde kâmilen serbest bırakmakta bir beis görmüyordu.

Fahri Cemal'in telefonu bittikten sonra saat dokuz buçuk raddelerinde Perran tekrar telefona gitti:

-Alo… İstanbul, bir, iki, üç, dört.

O, gayr-ı münkasım intizar anında yüreği söyleyeceğini nasıl söyleyebileceğini ve bu korkunç mülakattan nasıl salimen kurtulacağını düşünmek heyecanıyla o kadar şiddetle çarpıyordu ki, Perran, telefon kulağında, bir an içinde kalbine bir ağır çekiçle vuruyorlarmış zannediyordu.

Küçük bir intizardan sonra telefonda bir hareket görüldü:

-Alo… Neresi?

Bu sesi Fuat'ın değildi, mutlak yazıhanenin çırağı veya başka bir adamdı. Yüreğini beyhude muzdarip ettiğinden meyus olan ve bir ayak evvel heyecandan kurtulamadığından sıkılan genç kadın, keskin bir hareketle telefonu bıraktı ve hiçbir şey söylemeksizin, banyonun hazır olduğunu haber veren Gülter'in önünden geçerek banyo odasına gitti.

*

Banyodan çıktığı zaman saat onu geçirdi. Artık Fuat, gelmiş olmak lazımdı. Gülter, havlularla hanımını kuruluyor, kolonyalarla masajlar yapıyor, binbir itinayla onu bu seyahat için ta'tîr ederek kurutuyordu.

[236] Daha bekleyemeyerek, Perran yarı çıplak, vücudu havlular ve yenivarlarla örtülü telefon başına gitti, Gülter'i ihtiyaten uzak bulundurmak için bir şey emrederek savdı:

-Alo… İstanbul, bir, iki, üç, dört.

Bu sefer, Fuat'ın sesi, o lerzeli ve heyecanlı sesi, telefonda tatlı bir ahenkle aksetti:

Alo… Kimsiniz efendim?

Kalbi, göğsünü parçalayacak kadar ıstırap ve tehalükle dövünüyordu.

Yarabbim! Söylemek istediklerini, nasıl söyleyecekti?

Titrek ve ürkek bir sesle:

-Şey… Fuat Bey… Benim… Perran…

-Vay, Perran Hanım… Aman ne saadet…

Bu saadetin şimdi bütün meraretini tadacağı fikriyle dudakları acı bir takallüsle çırpınarak, Perran:

-Şey… Şunu söylemek istiyordum…

Ve güçlükle bir kere daha yutkunarak, ne olursa olsun söyleyip kurtulmak endişesiyle, gözleri kapanmış, rengi solmuş:

-Bugün ben gidiyorum Fuat Bey…

Telaş ve endişe ile Fuat:

-Nereye?... diye sordu.

Perran, bir kere ilk darbeyi vurduktan sonra artık kendine malik olmuş gibi:

-Seyahate çıkıyorum… Doktorlar, gönderiyorlar… Kaç gündür bunu **[237]** size söylemek istiyorum da teessürünüzden korkarak tereddüt ediyordum…

Telefonda derin bir sükût bulduğundan ve artık iyice açılmış olduğundan, birden gelen bir cesaretle mütemadiyen söyleniyordu:

-Bir zamandan beri göğsümde arkamda ince ince sızılar hissediyordum… Bütün bakan doktorlar bir şey anlamıyorlardı… Nihayet geçen hafta bir konsültasyon yapıldı… Vallahi bilmem… Nerenin bilmem ne damarları çatlamış bulunduğundan pek vahim bir arza olduğuna karar verdiler… Ve bu hastalıktan en iyi anlayan, Milano'da meşhur bir İtalyan doktoruna gönderip muayene olmamı istediler…

*

Telefonda hâlâ Fuat'tan bir hayat eseri zuhur etmiyordu. Delikanlı üzerine fenalık gelmiş gibi bu darbenin altında ezilmiş, sükût ediyordu.

Birden derin bir mezardan çıkan boğuk bir sesle:

-Mutlak bugün mü gidiyorsunuz?...

Korktuğu elim tezahürünü atlatmış olmaktan mütehassıl bir ferahlıkla, genç kadın:

-Evet… Loyd Tristino ile… Saat dörtte kalkıyoruz…

Delikanlının feci bir elemle titrediği his olunan zavallı sesi, bir ihtizâr sarsıntısıyla sordu:

-Kim ile gidiyorsunuz?...

En müthiş bir ihtilaç anı içinde genç kadın, şaşalamaktan kendini menederek:

-Ben mi?... Şey… Fahri Cemal Bey'le…

[238] Ve hemen lakırdıya boğup, düşünmeye meydan vermemek ister gibi:

-Zevcim gelmek istiyordu… Tabii bu onun vazifesiydi… Hâlbuki bu hafta sonunda gayet ehemmiyetli, son derece ciddi bir davası olduğundan… Ve hekimler benim için bir gün daha gecikmek büyük zararlı davet edebileceğini eda ettiklerinden… Zaten Fahri Cemal Bey de Avrupa'ya gidiyordu… Hep karar verdik… Bana refakat edecek… Şey… Zaten artık kadınlar da yalnız başlarına seyahat edebiliyorlar ya… Bu, âdeta bir vapur arkadaşlığı olacak… Milano'ya gidince, beni doktorun tedavi-hanesine bırakarak kendi seyahatine devam edecek…

Artık lakırdısı bitmiş olduğundan ondan bir cevap beklemek lazım geliyordu. Fakat telefonda bir ölüm sükûtu gibi ağır ve mazlum bir sessizlik hükümran idi.

Bekledi… Bir… Beş… On… On beş saniye bekledi…

O zaman ağır, bir ihtizâr içinde boğulan ve derin elemlerle fıslayan bir tahriş sesi, Fuat'ın o cazibeli ahengini kaybetmiş, zavallı, elemli sesi, işitildi:

-Saat üç buçukta rıhtımda bulunacağım… Vapur hareket edinceye kadar orada duracağım… O esnada eğer rıhtıma bakarsanız kalabalık arasında bir bedbahtın vapurun rıhtımdan ayrılıp gittiği anda beynini dağıtan bir kurşun darbesiyle yere yuvarlandığını göreceksiniz…

Genç kadın, bir bıçak darbesi yemiş gibi ihtilaç içinde gözleri açılmış, sendeleyerek duruyordu.

Fuat, sesine şimdi katil bir katiyet gelmiş, devam etti:

[239] –Yok, müsterih olunuz… Ölümüm için hiç kimse sizden şüphe edemeyecektir… Orada düşüp gebereceğim… Ve bunun sebebini hiç kimse öğrenemeyecektir… Siz rahat rahat seyahatinize gidebilirsiniz…

Perran, muhtazar, perişan, bir teşennüc feryadı içinde:

-Aman Yarabbi… Lakin ne söylüyorsunuz… Lakin niçin… Niçin…

Telefonu elinde sarsıyor, orada hemen cevap alamadığından baygınlıklar içinde deli olacak gibi bir hırsla, ne yapacağını bilemeyerek, düşmemek için masaya dayanmış, soluyordu.

Bir dakika sükûttan sonra gelen cevap, yine o ölüm katiyetiyle:

-Onu telefonda anlatamam, oldu.

Perran, halecanlar, ihtilaçlar içinde çırpınarak ve sarsılan elinde telefonu düşürmekten korkarak inliyordu:

-Ne söylüyorsunuz?... Ne demek istiyorsun?... Lakin cevap versen ah… Beni öldürmek mi istiyorsun? Düşünmüyor musun ki bu beni öldürmek demektir… Niçin böyle yapıyorsun… Hiç merhamet yok mu?... Zerre kadar acımıyor musun?...

Fuat bir intikam sayhasıyla:

-Lakin, sen bana acımıyor musun?... İki üç gün, birbiri peşi sıra türlü çılgın ümitler veren, türlü latifelerden sonra, beni öldürdüğünü, nasıl, düşünemiyorsun?...

[240] Genç kadın, görüyor, [a]nlıyordu ki, Fuat'ın söylediği gibi böyle feci, kanlı bir mesele, ayakta, telefonda bir iki dakikada hal olunamazdı ve bir mülakat mutlak lazımdı. Hem belki o zaman sedasının, heyecanının ve gözyaşlarının da yardımı olarak onu, kolayca kandırabilir ve o korkunç kararından vaz geçirebilirdi.

*

Şimdi, telefonu kuru, soğuk bir darbe ile kapamak, mülakatı katiyetle kesmek gayet kolay bir şeydi. Fakat başı dönerek, gözü kararak düşünüyordu ki, rıhtımdan gemi ayrılırken, tehdit ettiği gibi, Fuat kanlar içinde yere yuvarlanırsa…

O zaman Perran, eleminden çıldıracağını, yeisinden aklını kaçırarak haykıra haykıra kendini denize atacağını kati olarak biliyordu.

Sekiz sene… Hiçbir ümidi olmaksızın, gençlik aşkına böyle bağlanıp, ölmüş bir hatıranın zincirlerini taşıyarak, bu güne kadar kendini sevmiş olan bu adam, bu tehdidini mutlak yapardı… Fuat, öyle sözleri hafif, havai gençlerden değildi ki, böyle bir hiddet anında ağzından çıkan bir palavra ile karşısındakini beyhude korkutmaya müracaat etsin.

Öyle, telefon hâlâ elinde, gözleri korkunç bir kararsızlıkla kuşeye akmış, yüzü bembeyaz duruyordu.

Birden, ölüm anlarına mahsus feci bir kararla, telefonun mandalını salladı ve bu kararın kuvvetiyle ağırlaşmış bir sesle:

-Bana bak, dedi; bana bak… Seni nerede görebilirim?... **[241]** Fakat birden ikiye kadar olacak. Çünkü sonra vaktim yok…

Fuat, emeline nail olmuş, memnun bir sesle:

-Hah, etti; hah… Bu lütfuna yüz bin teşekkür ederim… Canım nasıl düşünemedin ki, sana bu kadar merbut olan bir adamı, böyle telefonla başından savarak gitmek mümkün olmaz… Beni görmek için… Buraya… Yazıhaneye… Gelebilirsin… Müsterih ol… Hiç kimseye rast gelmeyeceksin… Birden ikiye kadar burada kimseyi bulundurmam…

Fuat'ın böyle birden sükûn bulduğunu görerek memnun olan genç kadın biraz metanetini bulmuş bir sesle sordu:

-Bu, nerede? Nereye geleceğim?...

Fuat, artık şimdiden onu kollarının arasında tutuyormuş gibi bir ahenkle:

-Şey… Yeni postanenin hemen yanı başında Elalemciyan Hanı vardır… Orada ikinci katta on numaralı yazıhanedir. Birden ikiye kadar değil mi?... Au revoir…

*

Telefon hâlâ elinde Perran, dimdik taş gibi hareketsiz duruyordu. Gözleri sönmüş, bir kere verdiği bu vaadin ne müthiş neticeleri hazırlayabileceğini düşünmek elemiyle yüzü bin bir takallüsle harap olmuştu.

Böyle uzun müddet kaldıktan sonra, yorulmuş kolu düştü ve telefonu masanın üzerine bırakarak, birkaç muhtezir adım atıp şezlonga yuvarlandı.

Şimdi ne olacak yarabbim?... Bu tehlikeli mülakattan nasıl çıkacaktı. **[242]** Bir kere acaba çıkabilecek miydi? Ya Fuat, onu türlü tehditle hareketten meneder ve ellerine ayaklarına sarılarak göndermezse…

Zira bu bir deli o zaman ne yapacaktı? Aşkıyla çıldırmış olan genç her şeye kadirdi.

Gemide Fahri Cemal bin endişe içinde kıvranıyor, kocasını ve teşyicileri merakla bekliyor görüyordu. Saatler geçirip, vapurun düdüğü ötüyor, her çehrede merak ve endişe ihtilaca munkalib olarak müthiş haller tezahür ediyordu.

Son anda onun hâlâ zuhur etmediğini gören Fahri Cemal gemiyi hareket etmekten menedemeyerek ıztırarî, kendi çıkmaya mecbur kalıyordu.

Genç kadın, gözü korkudan açılmış, son karesini düşünemiyor, bin bir endişe içinde türlü felaketler, kanlı badireler görüyor ve kolları asabiyetle burkularak birbirine kenetlenmiş, aynı karanlıklara boğularak müşevveş heyulalar içinde kendini kaybediyordu.

Ah, niçin bu çocukluğu yapmış, o balodan sonra neden onunla görüşmüştü? Şimdi balo günü ne kadar kalbi müsterih olduğunu düşünüp, derin elemler içinde feryat etmek ihtiyacıyla kıvranıyordu. Bu deliliğine lanet ediyor, şimdi hem istemek, hem isteyememek elemiyle perişan kalbi ve bütün bu darbelerden hurde-hâş asabıyla ne yapacağını bilemeyerek dövünüyordu.

Fakat bir kere olan olmuştu. Şimdi işi idare ederek kurnazlıkla, tedbirle yine tamir etmek imkânını elde etmeye çalışmak lazım geliyordu.

Orada söyleyeceği sözleri, yapacağı tavırları şimdiden hazırlıyor, **[243]** ne söylerse onu yumuşatıp kandırabileceğini, ne yaparsa, aldatacağını düşünerek, bunun için katiyen fedakârlıklardan çekinmemek lazım geldiğini teslim ediyordu.

Saatler katil bir betâetle her saniyesi onu hançerleyerek binbir korku, binbir azap içinde geçti. Ve kendisine otomobil geldiğini haber verdikleri zaman – ki, saat bire çeyrek vardı – zaten giyinmiş, hazır olduğundan hemen atladı, otomobile binerek süratle Sultan Ahmet'e geçmesini söyledi.

Otomobili caddelerden uçup giderken zaten dönmekte olan başı bütün bütün sersem oluyor, ne yapacağını bilmeyenlere mahsus bin bir aczle, yüreği bin bir çarpıntı içinde harap, kırık, soluyordu.

Otomobil, kendisini Sultan Ahmet'e getirdiği zaman, orada bir sokağın ağzında inerek şoföre:

-Haydi, sen git… Ben buradan yürüyerek giderim sonra başka otomobille gelirim dedi ve sokağa girip kayıp oldu.

Dolaşarak başka sokaktan çıktı, adliyenin önüne gelerek, başka bir otomobile atladı ve postanenin adresini vererek artık yerinde duramıyor, kıvranırcasına tehalükle otomobilin postanenin önüne gelmesini bekliyordu.

Postanenin önünde arabadan indiği vakit, orada birine hanı sordu. Hanın kapısından yıldırım süratiyle atıldı ve Fuat'ın söylediği numaralı odanın önünde bulunduğu zaman kulaklarının uğultusu, gözlerinin karartısı içinde bir an kapıyı çalmaya cesaret edemeyerek dondu kaldı.

[244] Korkuyordu, bu kadar kırık bir halde girdiği bu odadan acaba çıkabilecek ve nasıl çıkacaktı. Fuat bir aşk cinneti içinde bir intihar, bir katil, bir hapis, bir mâni olmak… Nihayet ne bilsin yalnız aşkın icat edebileceği akur, yırtıcı, kanlı işler çıkarabilirdi.

Genç kadın, bütün azası hummalı bir raşe ile sarsıldığı halde kapıya dermansız bir darbe ile iki defa vurdu.

Ve Fuat, kapının arkasında bekliyormuş gibi hemen kapıyı açtı.

Perran, bir anda ona keskin bir nazar atarak ne halde olduğunu keşfe çalıştı.

Delikanlı, telefondan beri meseleyi düşünmüş, bin mana vererek, bin tehevvür hissetmiş adamlara mahsus soğuk bir durgunlukla, sakin ve renksiz, onu içeri aldı, genç kadın, arkalarından kapının kilitlendiğini işiterek kendi kendine: "Eyvah!" dedi.

Yüreği avcı eline düşmüş bir küçük kuşun kalbi gibi çırpınıyor, lakırdı söyleyemeyecek kadar dermansız, hâlâ o, bütün azasını kıran kahhar raşe ile titriyordu.

Bir küçük odadan geçerek, daha büyük ve geniş maroken kanepelerle döşeli güzel bir odaya girdiler.

Perran, bir koltuğa düşüp oturarak, ölü gibi sapsarı, dudakları renksiz, gözler sönük ve dermansız bir sesle:

-İşte geldim… diye mırıldandı.

Fuat, pek canlı bir tavırla, önünde kırılıp masaya dayanarak, sesi kaynar bir sıcaklıkla lerzan:

[245] –Evet geldiniz… dedi ve bu lütfunuz için bütün kalbimle teşekkür ederim. Fakat hemen gideceğinizi ve vapura binip, İstanbul'dan uzaklaşacağınızı ve sizi artık ebediyen kaybedeceğimi düşündükçe deli olmaktan korkuyorum…

Genç kadın Fuat'ın ne meyilde, ne niyette olduğunu anlamadan bir şey söylemek istemiyordu.

Delikanlı, ahenginde hem şikâyet, hem tehevvür, hem feryat kaynayan ve bu kasırgalar arasında hâlâ, o tatlı rehavet ihtizazıyla nem-nâk hararetli sesiyle ve coşkun bir mebzuletiyle sözlerini ahenktar tavırlarla çerçeveleyerek devam etti:

-Şimdi gidiyorsunuz… O kadar çılgın ümitlerle kabarmış kalbimi bir tekme ile ezdiniz, beni burada öksüz ve mecruh bırakarak gidiyorsunuz… Ben, bu hayat içinde, bu sefalet ortasında ne olacağım, nasıl yaşayacağım, yaşamanın kuvvetini nerede bulacağım?... Size rast geleli daha ancak dört gün oldu. Fakat bu dört gün zarfında her gün tevali etmek üzere o kadar büyük lütuflarla ihya ettiniz ki… O mazimiz… Esaret hayatında her anın saadet gıdası olmuş olan o mesut o sekiz sene mazimizin safhaları… O vaatler, o hararetler, o yeminler… Bunlar ihtimal başkaları için bir ehemmiyetsiz işlerdir… Fakat benim gibi sadık kalplere sekiz sene devam eden bir gıda olduktan sonra artık unutulur mu zannediyorsunuz?...

Birdenbire şimdi bir hareketle dikildi ve başının bir akur darbesiyle:

-Asla… diye gürledi.

[246] Sonra bu tehevvürü bir zaaf, bir rehavet, bir yumuşaklık takip ederek şimdi sesi yaşlarla dolu, yalvarır, ağlar gibi, tezellüllerle kıvranarak:

-Hatta hatta… Bu mazi hiç olmasa… Biz, birbirimizi hiç görmemiş… Hiç tanımamış… Hiç sevmemiş bile olsak… Benim gibi bir erkek için, senin gibi bir kadının yalnız bu dört gün zarfında gösterdiği müsaadeler, bezl ettiği lütuflar, beni ebediyen size zincirlemez mi zannediyorsunuz?

Daha yumuşak, daha pür-sirişk daha mazlum ve daha mütezellil bir eda ile gelip genç kadının gözlerine kadar sokularak:

-Şimdi ben… dedi; şimdi ben sensiz ne yapacağım… Ve ne yapabilirim?... Kendi kendime bu dört günün ümidiyle kurduğum nihayetsiz emelleri nasıl gömeceğim? Mademki gidecektin, bunu bana ilk günden niçin söylemedin?... O vakit hiç olmazsa bu yeni emellerin feyezanına mâni olmuş olurdun… Ne yapacağım söyle… Beni sensiz yaşar zannedebiliyor musun?

*

Bu sözlerin her birisi kalbini dağlayan meraretine karşı genç kadın zaten hurde-hâş olan asabı ile ölmüş, bitmiş gibi idi… Sonra şiddetler, tuğyanlar, hakaretler göreceğim diye korkarken, onun yine evvelki mazlum ve zavallı Fuat olduğunu görmek kalbini parçalıyordu. Ve öyle taş gibi donmuş, hareketsiz, nefessiz otururken, sıcak yaşlar gözlerinden fışkırarak yanaklarından birbirini takip ediyor, damla damla dinmeksizin, durmaksızın düşüyordu.

[247] Ah, ona kalsa… Hiç böyle mi olurdu?

Hayatının hiçbir zamanında hareketine hâkim olamamış, daima vukuatın, başkalarının hükmü altında ezilmiş ve bilhassa ömrünün en feci anı olan şimdi de yine başkalarının keyfine esir, başkalarının arzusuna bağlı olmak mecburiyetinde bulunmuştu.

Onun gözlerinin yaşını görerek Fuat da hücum eden rikkatiyle ağlıyordu. Ve mendilini çıkararak gözlerini kuruladı. Şimdi birden sesine bir vakar, bir tahakküm gelmişti:

-Sonra bu seyahatinin icrasındaki garip, anlaşılmaz tarz… Mesela tehlikeli, meçhul bir hastalıkla malul olarak yabancı bir memlekete gidiyorsunuz… Yanınızda pek uzak bir akrabanız ve sizi bir hastanede bırakıp seyahatine devam edecek bir yabancı bulunuyor… Zevcinizin davası varmış…

Sesine vahşi bir kuvvet geldi, intikamla haykırdı:

-Ölüm bir tehlikesiyle tehdit olunan senin gibi bir zevceyi yalnız başına uzak hastanelere gönderen bu koca nasıl şeydir?... Bu dava ne mühim bir şeydir ki, zevcesinin hayatını tehdit eden tehlikeyi göremiyor?... Mahkemenin, beş on gün, bir ay teehhürü kabul olamaz mıydı?...

Şimdi sesi, birdenbire yavaşladı:

-Görüyorsun ki, işi hangi tarafından muhakeme etsen mantığa yaklaşamıyoruz. Sana inanmasam, sözlerine yalan diyeceğim… Demek kocan seni aldatıyor, seni ihmal ediyor… İhtimal, yalnız başına ölsün gitsin diye gönderiyor… Zaten onun Beyoğlu'nda sürdüğü **[248]** hayatın rezaleti herkesçe malum…

*

Ve daha yumuşak ve daha sıcak bir sokulganlıkla Perran'ın yanı başındaki bir koltuğa çöküp oturarak:

-Şimdi, dedi; şimdi, bak ben ne düşünüyorum… Zannetmem ki, Şefik Nuri gibi bir adamdan ayrılamayacak kadar ona karşı sende bir samimiyet, bir rabıta hâsıl olabilsin? Şimdiye kadar bana hayatının mahremiyetini açmadığından şikâyet edecek değilim… Zaten vakit de yoktu ya… Sana hak veriyorum daha birbirimizi göreli üç gün oldu. Bu üç gün zarfında gösterdiğin hararet, eski münasebeti unutmadığını ispat ediyor… Unutsaydın, beni hiç aramaz, sormazdın bile… Hiç haber vermeden kalkar, çıkar giderdin… O kadar aramandan, üç gün sıra ile beni bulup görüşmenden, sonra bugün habersiz gitmemenden anlıyorum ki, sen de beni hâlâ seviyorsun… Mademki böyledir… Ve mademki kocanla rabıtan o derece samimi değildir… Gel, hayatlarımızı birleştirelim… Sana, hastalığında refakat eden, hayatının her anında bir saniye bile senden ayrılmayarak mesut olacak olan beni kabul et ve mesut olalım…

Burada bir tehdit bulutu ile kararak bir vakfe geçirdi:

-Ha… Bir mâni var… Kocan, anlaşılıyor ki pek zengin… Oturduğunuz apartman, sürdüğünüz hayat, epeyce bir servet ile elde edilebilir şeyler… Ben o kadar para kazanamıyorum… Almanya'dan geleli iki senedir, daha işlerim ümit ettiğim inkişafa mazhar olmadı. Fakat **[249]** tuttuğum yol, istikbalin bana lütfedeceğini ümit ediyor… Fakat ne beis var… İnsan birbirini sevdikten, seve seve hayatını birbirine verdikten sonra, servetin ne ehemmiyeti olur… Henüz hayatımda ayda yüz elli liradan başka para kazanamıyorum… Bu para hiç olmakla beraber, bir karı koca için sakin ve mesut bir hayatı temin edebilir…

Hazin bir eda [i]le, bazen son derece tatlı bir ihtizazla ahenklenen bir sesle, yavaş yavaş, düşünüyor gibi, beteâtle söylüyordu.

*

Şimdi, heyecanın fırtınası dinmiş, gözyaşları kesilmiş nispi bir sükût ile durulmuş olan Perran, Fuat'ın sözlerini takiben bazen galeyanla, bazen müteessir, bazen müteredddit düşünüyor, düşünüyordu…

Eğer Şefik Nuri ile hayatında Fuat'a rast gelseydi, tek bir saniye tereddüt eder miydi? Şefik Nuri ne idi?... Bir adam gölgesi bile değil, bir gölge pıhtısı…

Hâlbuki Fahri Cemal… Fuat'ı takip etmek için bile olsa Fahri Cemal'i bırakmak… Nasıl mümkün olurdu?...

Genç kadın, şimdi yalnız hizmetçilerine iki yüz liradan fazla aylık veriyor ve ayda, fevkalade lüks şeyler hariç kalarak, daimi masrafı bin lirayı geçiyordu, fakat o meftun olduğu lüks, çok sevdiği serveti, Fahri Cemal olmasa bin kere memnuniyetle def eder ve Fuat'ın kollarına atılmakta bir saadet bulurdu…

Ya Fahri Cemal?... Hiç servetsiz, fakir olsa dahi, necip, o kadar alicenap bu adamı, kendisine hayatını ilahi bir vecd ile **[250]** bağlamış, bin fedakârlığı, yüz bin zevk ile kabul etmeye alışmış bu yüksek adamı, bu büyük kalbi, hayatının ihtimal bu son senelerinde yapyalnız, kimlere bırakabilirdi?...

Evet, Fuat'la hayat, lükssüz, nihayetsiz bir saadetti… Fakat Fahri Cemal'in beri tarafta münkesir ve bedbaht hayali mevcut oldukça, hiçbir vakit bu saadetten zevk bulamayacağına emindi. Genç kadının kalbinde Fahri Cemal için o kadar ilahi bir şükran kaynıyordu ki, onu terk edip, matem içinde bırakmak için bin kere ölüme razı idi.

Ya Fuat… Onu, böyle gözyaşı ve eleme içinde bırakabilecek miydi? Bırakmalı mıydı?...

Fahri Cemal'e karşı nasıl en sıcak bir şükran rabıtasıyla bağlı ise, Fuat İlhami'ye de o kadar, mahiyetini tayin edememekle beraber, şiddetti ve akur, imha edilemez bir hisle… Sekiz sene evvel ateşlenmiş ve o zamandan beri, kalbinin derinliklerinde kül halinde uyutmuş, fakat şimdi bu telâtumlar, bu ihtilaçlar içinde yine kıvılcımlanmış ve iltihap haline gelmeye hazır bir alevle… Yani sönmez, ölmez, kahhar bir aşkla bağlıydı…

Bu arada bilmez, arzu ve meram tanımaz, yırtıcı ve korkunç bir kuvvetti ki, kalbi ve mevcudiyeti, hissedilemeyerek istila ediliyor ve böyle hissedilmeksizin sokularak girdiği yerde zalim ve kahhar bir istibdatla tahakküm ediyordu.

*

-Dostum, dedi, tatlı bir sesle; dostum, söylediklerinizi hep doğru, arzularınıza tamamıyla iştirak ediyorum… Yalnız şu anda **[251]** böyle mühim kararlar veremeyecek bir halde bulunmuyoruz… Kâğıtlarım alınmış, eşyam vapura naklolunmuş, bugün hareket için her şeyim hazırlanmış olduğunu unutmayınız… Söylediğiniz şeyleri avdetimde buluşur, görüşür, kararlaştırırız… Şimdi yapılacak şey, bunlarla meşgul olmak değil, kedere, isyana meydan vermeksizin birbirimizle tatlı tatlı veda etmektir.

Bütün aşkına, bütün zaafına rağmen bu sözleri Fuat'ın elinden kurtulup gidebilmek arzusuyla kurnazlık olarak söylüyordu. Çünkü ne kadar düşünürse düşünsün, onu ne kadar severse sevsin, Fahri Cemal'i terk etmek kendisi için mümkün olmadığını görüyordu. Şimdi, bir kere kurtulup kendini selamete attıktan sonra, bin ihtimalle işi tesviye etmek mümkünatı vardı.

Bu sözleri Fuat'ın sükûtla telakki edeceğini biliyordu. Fakat delikanlı birden parlayan bir feveranla:

-Demek cevabınız budur, diye gürledi. Ben ise, neler bekliyordum…

Ve burada iki eliyle başını döverek, sıçradı kalktı:

-Ah, budala… Budala…

Kısa adımlarla, şimdi vurulmuş gibi mebhût ve haif kalan ve yeniden titremeye başlayan genç kadının önünde hızlı hızlı gezinerek, sesi sözlerinin manasına göre, gâh tehevvürle köpürmüş, gâh teessürle yaşlanmış inlemeye başladı:

-Zannederdim ki bu sözlerimi yalnız aşkın vereceği samimiyetle kabul edeceksiniz ve tertibimi o kadar cazibeli bulacaksın ki, hemen **[252]** sevinerek muvafakat edeceksin… Ve bana: "Peki Fuat hayatım senindir… Ben gidiyorum… Sen de hazırlan, mümkün olduğu kadar süratle arkamdan gelmeye çalış… Gittiğim hastanede gel, beni bul…" diyeceksiniz ben de saadetle ve iki gün içinde işlerimi yoluna sokup senin arkandan gelme çaresini bulur, koşar, sana mülaki olurdum. Orada seni seven bir adamın ihtimamatıyla çabuk iyi olur, daha dikkatli bir hayat geçirir, istirahat ederdin… Ve istersen mesut avdet ederdik.

Birdenbire sesi tehevvür rad'î ile gürleyerek, şimdi Perran'ın önünde durdu:

-Hâlbuki sen, dedi; hâlbuki sen, hâlâ beni bırakıp gitmekten ve sonra gelmekten, sonra düşünmekten, sonra karar vermekten bahsediyorsun…

Yumruklarını sıkarak havada salladı. Sesi daha vahşi bir kinle hırladı:

-İyi olup gelebileceğini kabul etsek bile… Bütün bu hayallerle, bütün bu emellerle kaç gündür, deli olacak kadar kendini doldurmuş olan bu zavallı Fuat ne olacak?... Bu kadar korku ve uzak bir ümitle yaşar mıyım zannediyorsun?... Hepsinden iyisi sana telefonla söylediğim iştir… Senin vapurun rıhtımdan ayrılıp giderken, benim beyni delinmiş olan naaşım, kanlarını saçarak rıhtıma yuvarlanmalıdır, işte bu kadar…

Bu sefer, odanın dip tarafına doğru, daha uzun mesafede, o hiddet telâtumu arasında gidip gelmeye başladı.

*

[253] Bu sözle sinirleri yine şahlanmış, zihni deliler gibi herc ü merc olmuş Perran, sıçradı, delikanlıya giderek, onu tutmaya, çekip koltuğa oturtmaya çalışarak:

-Sen deli oluyorsun Fuat, dedi. Ve bana hiç acımıyorsun… Hain bir dertle malulüm… Doktorlar heyecanın muzır olduğunu söyleyerek ihtiyat tavsiye ediyorlar… Ve sen, bin türlü yanlış fikirler, lüzumsuz tehevvürlerle beni öldürmeye çalışıyorsun…

Delikanlı, bu sözlerle müteessir, nîm-gevşemiş, şimdi ona itaat ediyor, onunla beraber kanepeye yaklaşıyor ve oturuyordu.

Genç kadın, ah! Bu ezeli Dalila… Erkeği zayıf bulduğu damarından yakalayarak, şimdi kandırmak, teskin etmek için her şeyi yapmaya hazır, elini aldı ve hararetinin sihriyle, onu körler gibi bağlayarak, kalbi onun aşkıyla dolu, fakat kendi emellerine tabi bağlı olarak o dakikayı selametle geçirmek için onu yine kandırmaya çalışıyordu.

Ve bu, bin bir kadınlık oyunu, bin bir dişi cilvesi ve erkek teessüründen istifade etmek isteyen kadınlık işveleriyle hileleriyle, gözyaşları, teessürleri, hıçkırıklarıyla dolu şaheser bir sahne oldu.

*

Şimdi, sükût erkeğe intikal etmiş, kadın söylüyordu. Cümlenin başı teessürle, samimiyetle başlarsa, sonu hileyle, fesatla bitiyordu. Bunun aşktan, fedakârlıktan, hayatı dolduran şefkatten, seneler geçse unutmayacak saadet kalbinden, ölümler geçse, sükûn bulmayacak muhabbetten bahsediyordu.

[254] Ve böyle yarı yapma, yarı sahih bir heyecanla söylerken, sahte yaşlarına samimiyetle cereyan verdiği, yalancı teessürlere hararetle kapıldığı anlar oluyordu.

-Şimdi, artık anlaşıldı ya, diyordu; artık kalbin emin oldu mu? Bundan sonra ben seninim… Eğer, imkân olsaydı, vallahi başka yemin ederdim ki gitmez kalırdım… Fakat her şey hazırlanmış, âleme ilan edilmiş… Canım diyorum ya, çantalarım bile vapurda… Sonra diyorsun ki, arkamdan gelirmişsin… Nereye gittiğimi, hangi hastanede kalacağımı, kaç gün oturacağımı ben kendim bilmiyorum ki, sana gel diyeyim… İhtimal bir hafta sonra buradayım… Şimdi böyle emin olmayan bir iş için, senin de hayatını alt üst edip İtalyalara sürüklemekte mana var mı?... Sonra belki Fahri Cemal Bey belki benim mesela halloluncaya kadar ayrılmayıp bana refakat eder… Onun yanında senin vaziyetin ne olur… Hâsılı görüyorsun ya, deliliğe lüzum yok… Sen kendini bana bırak… Yaşarsam, birbirimizin olacağız, buna emin ol…

*

Fuat, bu sözlerin makul muhakemesine karşı teslimiyetten başka çare olmadığını görerek ve nasıl olsa bu tarza razı olacağını anlayıp yaşından boğularak, genç kadının kendisine o kadar yakın fısıldayan sesinden ve yanaklarını yakan nefesinden müteessir, gözlerine hücum eden yaşları tutmaya ve metin görünmeye çalışıyordu.

Fakat Perran'ın son sözü: "Yaşarsam birbirimizin olacağız!"

[255] Kelimeleri onu birden coşturan bir tazyik ve heyecanla müteessir etti. "Yaşarsam…" mı? Demek bu kadar sene intizardan, taharriden sonra

şimdi eline geçirdiği bu nefis kadını hem kaybediyor, hem ihtimal ölüme mahkûm elinden bırakıyordu.

Acı yaşlar gözlerinden sızarak tekrar aktılar… Fakat bu kâfi gelmedi, arkasından hıçkırmak arzusu galeyan etti ve elleriyle yüzünü kapayarak bir çocuk gibi hıçkırmaya başladı.

*

Aşkla, samimiyetle ve heyecanla hurde-hâş Perran, yarısı hileden ve oyundan ibaret sözlerle beraber, kendini idare edemeyecek bir zaafla titriyor, bilhassa delikanlının genç erkek cazibesine bu kadar yakın bulunmaktan, onun sıcakkanıyla mukavemetsiz bir halde çekilmekten, harap bir halde iken, bir de onun böyle tahammül edilemez bir teessürle hıçkırdığını görünce artık deli oldu.

-Ah, sus… diye haykırdı; ah sus! Yoksa şimdi vallahi deli olacağım…

Ve ellerini yüzünden ayırmak için zorlamaya ve yalvararak: "Sus, merhamet et de sus…" diye söyleniyordu.

*

Bir zaman oldu ki, delikanlının gözlerini açmış ve mendiliyle onları siliyordu. Fakat sildiği yaşlar yerine yenileri mütemadiyen akıyor bir türlü dinmiyordu.

Ve bin nevaziş kelimesi, tatlı, okşayıcı, uçucu kelimelerle onu susturmaya çalışarak eliyle yanaklarını okşuyor, ikisi de son **[256]** derece saf ve teslimiyetle harap ve bî-mecâl titriyorlardı.

Bir an oldu ki, delikanlının başı dönerek, gözleri Perran'ın gözlerine aktı… O kadar yakın, o kadar perişan idiler ki, mukavemet edilemez bir ateş, dudaklarını birbirine çekti… Ve kenetlenmiş dudaklar birbirine yapışarak: "Oh!" diye eridiler…

. . . . . .

Aşkî ve mestî cihanından hakikat âlemine avdet ettikleri zaman saat üçe yaklaşıyordu. Bu zevk anları içinde uzun konuşmalar, münakaşalar etmişler, kararlar vermişlerdi…

Bugün Perran gidecekti. Ve mümkün olduğu kadar çabuk olarak avdet etmeye çalışacaktı. O uğrayacağı şehirlerin her birine Fuat postrestant birer mektup gönderecek ve mutlak cevap alacaktı.

Genç kadın. Bunu müşkül görmüş ve itiraz etmişti. "Ben kendim yalnız değilim, Milano'ya gidinceye kadar uğrayacağım şehirlerde, mesela Napoli'de postrestant mektubu nasıl alacağım?" demişti.

Fuat, bilhassa Napoli'de, yalnız merkez postanesinde postrestant mektubu alabileceğini söylemiş ve kendi gidemezse oturduğu otelin bir garsonunu veya bir şasörünü gönderip aldırabileceğini aklına getirmişti.

Bir an, itirazen:

-Biz Napoli de bir iki gün kalırsak senin mektubun oraya yetişebilir mi? diye sormuş ve mektuplar ekspresle gönderildiği için, onlar denizden gidinceye kadar pek ala yetişebileceğini, **[257]** ve yahut yetişemezse postaneye bir mektup yazarak, sonra göndereceği şehre mektubu göndermelerini rica edeceğini söylemişti.

O zaman Perran, kendisine refakat için o kadar yalvardığı halde götürmediği Gülter'i almadığına şimdi pişman olmuş, onun bu gibi hususlarda pek çok yardımı olabileceğini düşünerek müteessir olmuştu.

*

Perran kolundaki saatini görerek çılgın gibi sıçradı:

-Aman Yarabbi! dedi; aman Yarabbi! Vapur gidiyor…

Yarım saat evvel bir yerinde hallolmuş ve bî-hûş kalmış olan mevcudiyetleri şimdi birbirinden hiç ayrılmak istemiyordu. Bu müfârekat, İtalya'da ne yapacağını bilemeyen Perran'a, daha zehirli ve daha muharip geliyordu. Şimdi, bu meseleleri bir zarf ederek bunları rahat rahat düşünmeyi ileriye bırakıyor, vücudunun lezzetine kanamamış, kokusuyla henüz. Mest ve medhûş olduğu delikanlıdan ayrılmamak için her fedakârlığa razı olduğunu görüyordu.

Fakat hemen şimdi ayrılmak, zalim, yırtıcı bir mecburiyetti.

Son defa olarak dudaklarını aşkına bir daha uzatarak, derin, bayıltıcı bir busede ruhunu bütün vücuduyla bir daha verdi ve: "Addio Fuat'çığım… Her şey karar verdiğimiz gibi olacak değil mi?"

Fuat, son bir istirhamla, hemen arkasından çıkıp, vapur başına gelerek, onu, vapurda bir son defa selamlamak ve teşyi etmek arzusunu izhar etti.

[258] Perran, geç kalmak telaşıyla mehmûm, kapının önünde:

-Teşekkür ederim… Lütfedersin… Ah, addio… diye söyledi ve hızlı hızlı merdivenden aşağı inmeye başladı.

*

Kapının önünde bu kış günü için harikalı bir ciyâdetle müşemmes ve pür-nûr havanın bütün şaşaasıyla mest olarak hızlı hızlı yürüdü.

Fahri Cemal'e ne yalan bulup söyleyeceğini düşünüyor ve şimdiden tertipler uyduruveriyordu.

Az ötede yakaladığı bir otomobile hemen atlayarak: "Galata Rıhtımı… Yük, yolcu salonu… Çabuk…" dedi. Otomobile oturarak, havanın lütuf mevcelerini şimdiye kadar hiç duymamış olduğu bir inşirah ile içmeye başladı.

İlerledikçe Fuat'ın buselerini, nefes aldıkça vücudunun kokusunu duyuyormuş gibi mest ve medhûş oluyordu. Zevkle, ahenkle lerzandı. Semalara uçmak isteyecek kadar ilahi bir galeyan hissediyordu.

Birden bire: "Niçin bıraktım, niçin ayrıldım?" diye ta derin kalbinden bir feryatla inledi.

*

Genç kadın bu, sızlatıcı bir der-âgûş, hiç hissetmediği, hiç daha mislini tadamadığı, müskir bir şey olmuştu.

Sarhoştu, yürüyemeyecek, sendeleyip düşecek derecede sarhoştu. Kanatları mütehassir olduğunu alevin ateşiyle kısmen kavrulmuş bir pervane gibi, uçamayacak, yerlerde sürünecek, can vermek **[259]** isteyecek derecede sarhoş ve muhterizdi.

Bu güzden sonra onun ayrı yaşayama[ya]cağını görüyor, kendini ona zincirli gibi, ölümlerin bile ayıramayacağını vücut, kalp ve zevk ağlarıyla bağlı buluyordu.

Ya Fahri Cemal?... O, ne olacaktı, ona ne yapacaktı, ne yapabilirdi?

Buraya, bu müşevveş ve elim muammaya gelince, yine onu, bu telaş arasında hal etmek mümkün olmadığını düşünerek ileri bıraktı ve köprünün üstünde, orada, rıhtımdaki vapurları araştırarak, bineceği vapurun bunların hangisi olduğunu merak etti.

Her halde ömrünün en nazlı, en müstesna, en ilahi bir gününü yaşadığını, bir taraftan mesut bir kuş gibi rengîn semalarda uçmak için hazır, bahtiyar, nurlu bir seyahate çıkıyor, diğer taraftan bir kadın için şimdiye kadar mümkün olmamış, ilahi bir aşkın zevk ü şehvet-âgûşunun raşeleriyle lerzan ve sermest bulunuyordu.

*

Salon kapısında otomobilden edip kalabalığa daldı, orada Ferit'i gördü.

Ferit:

-Aman hanımefendi neredesiniz? diye haykırdı. Meraktan çıldırıyoruz…

Hiçbir cevap vermedi ve Ferit'le beraber koşa koşa rıhtımda kalabalık arasında ilerlemeye çalıştı.

Ferit, ona, Fahri Cemal Beyefendi'nin ne kadar merak ettiğini, **[260]** etrafa adamlar gönderdiğini ve gelen misafirlerin hepsi merak ve endişe içinde beklediklerini söylüyordu.

Biraz daha ilerledikleri vakit gemiyi gördüler ve daha telaş ettiler.

Şimdi geminin güvertesinde toplanmış teşyiciler onu görmüşler, hepsi bin bir hareketle çırpınarak, gülüyorlar, el çırpıyorlar, hatta haykırışıyorlardı.

*

Bu kalabalığın içinden Fahri Cemal'i tanıdı ve onun yüzüne nasıl bakacağını titreyerek düşündü ve kalbi bir elem teşennücüyle yırtıldı.

Fakat duracak, düşünecek, tereddüt edecek zaman değildi.

Koşa koşa iskeleyi çıkarak, bazısı medhale kadar koşmuş gelmiş teşyicilerin ellerini sıkmaya ve bir heyecan ve lakırdı tufanı içinde onlara geç kaldığının sebebini anlatmaya koyuldu.

Hep tanıdığı kadın erkek orada idi. Hepsi şitâb ederek elini sıkıyorlar, ne kadar merak ettiklerini, vapur kalkar da kalır diye ne kadar üzüldüklerini anlatıyorlardı.

Fahri Cemal en arkada, biraz vakur, biraz mağrur, onu tatlı bir tebessümle selamlıyor:

-Az daha, kalacaksın diye korktum, deyiverdi.

Genç kadın, onun yüzüne bakmaya cesaret edemeyerek ve hücum eden kalabalığa minnettar olarak:

-Ah, başıma geleni bilseniz?... diye anlatmaya başladı. Halamı evinde bulmadım… Hâlbuki ben bugün mutlak görmek, **[261]** gitmeden evvel elini öpmek istiyordum… Hizmetçi şimdi geleceğini ve biraz beklememi söyledi… Saat daha ikiye gelmişti… Daha bol bol vakit olduğunu düşünerek içeri girdim… Bekleyip, halam gelip, onunla veda edip evden çıkıncaya kadar bir saat geçti… Oradan hemen Sultan Ahmet'e çıktım… Boş otomobil bulmak kabil değil… Artık beni görmelisiniz… Koşa koşa Ayasofya'ya geldim. Oradan bir otomobile atlayıp buraya koştum. Hayır, vapurun kalkmasına daha vakit olduğunu biliyorum. Sizi beklettiğim beni üzüyordu… Her ne ise, şimdi geldim ya…

Ve hepsi memnun bir tebessümle onu alkışlayarak, hep birden üst güverteye çıktılar…

*

Bu yıldızlı mavi günün nevazişli sıcaklığı altında orada durdular.

Perran, şimdi rıhtımda kalabalık arasında gözleriyle Fuat'ı arıyordu.

O, daha yoktu… Ve teşyiye gelenler arasında bin tebrik, bin komplimanla söz söyleyenler, siparişte bulunanlar, mektup için ısrar edenler…

Herkes her türlü sözü, hiç birisi kulağına girmiyor, hiç birisini görmüyor, aklı, fikri, ruhu, onu düşünüyor, bütün mevcudiyeti onunla dolu, yalnız onun için yaşıyordu.

Birdenbire küçük kavun şapkasıyla kalabalık arasında onu gördü ve yüreği hopladı. Bir an oldu ki bir saat evvel en derin bir vecd içinde birbirine vücutlarını teslim etmiş olan bu iki gencin ateşli **[262]** gözleri şimdi en haris bir incizap ile rast gelerek birbirlerinin ruhunu hırs ve mestî ile içtiler.

Ve ondan sonra artık Perran'ın gözleri ondan bir saniye ayrılamadı.

Rıhtımda kalabalık toplanmış olduğundan hiç kimse onun nereye baktığına şüphe edemezdi, hem etraftakilerle görüşüyor, hem ondan gözünü ayırmıyordu.

Onu, şimdi karşıdan tetkikle, mukayese ile vakur mümtaziyeti ve cazip şahsiyeti ile pek müstesna bir mevcudiyet olarak yer ediyordu.

Fuat, esasen çehre itibariyle sihirli bir teessüre malikti. Gayet tatlı ve füsunkâr gözleri, mütenasip bir burnu, yuvarlakça ve zarif bir çenesi vardı. Matruş dudaklarının altında ağzı rengîn ve latif bir resimle görünüyor ve söz söylerken mütebessim bir hat ile açılarak beyaz dişleri kalbi çıkıyordu.

Vücudu biraz mülâhhamca ve mütenasip, omuzları geniş, şekli zarif idi.

Fakat en cazip şahsiyetini kıyafetindeki itina ve zarafetle ifade ediyordu.

Her giydiği ince bir itinayla seçilmiş, bir zarafet numunesi olmak hissi veriyordu.

Mesela, bugün arkasında, hava sıcak olduğundan hafif kül rengi bir pardösü, onun altında kestane rengi bir kostüm, yakasında şık kurşunî bir boyun bağı vardı.

Ve Perran, yarım saat evvel boynuna sarılığını, onun buselerine müstağrak olduğunu, onun sıcak kollarının tazyiki altında **[263]** sıkıldığını düşününce vücudundan nihayetsiz bir zevk galeyanının taştığını hissetti.

*

Ah, niçin gidiyordu…

Şimdi, onunla beraber kalsa, gece gündüz onunla beraber yaşasa, onun buseleriyle mesut, onun der-âgûşlarıyla sermest olarak ömür geçirseydi…

Yahut bu seyahate onunla beraber çıksalardı…

Denizleri onunla beraber, onun yanında, onun kollarının arasında geçecek olsaydı…

Burada, başını çevirip Fahri Cemal'e baktı.

Üstat, dinç görünen uzun boyu, kanlı simasına rağmen, saçlarının beyaz çerçevesiyle, gözlerinin bilinmez niçin, ihtimal ruhî bir keşifle hissettiği Perran'ın hıyaneti ile mazlum ve gölgeli bakışlarıyla Perran'a pek zavallı ve Fuat'la pek gayr-i kabil-i mukâyese göründü.

*

Biri yanında, güneşli, müzehher bir gençlik… Kuvvetli, pür-hayat bir aşk… Ötede yıpranmış, solmuş bir hayat, sönük, soluk, bir enkaz vardı…

Ah, bu niçin böyle idi yarabbim!...

Aşkının bu sermestîsi içinde bile Fahri Cemal'e olan rabıtasının şükranıyla sıcak telâtumlar hisseden genç kadın, fikrini bu elemli **[264]** düşüncelerden ayırmak için nefesini cebretti. Ve etrafında, söylenen sözlere dalmaya çalışıyordu.

Yanı başında Hidayet Hanım, ayçiçeği yüzünün bütün neşesiyle kahkahalar savurarak:

-Sakın ha, diyordu; sakın ha Perran' cığım, oralarda bütün bütün zındık olacağım deme… Sonra geldiğin vakit kendin pişman olursun… O kadar söyl[eyey]im.

Perran, tatlı bir kahkahacıkla mukabele etti ve Fuat'a merküz nazarı onun ne kadar dalgın ve bitap düştüğünü fark ederek birbirlerinden ayrılıyorlarsa da, vücutları derin bir aşk saadetiyle pür-ihtizâz olduğundan bunun pek acı olmadığını tasdik etti.

Bu esnada vapur artık hareket hazırlıklarına başlamıştı.

Yolcularını geçirmeye gelenler birer ikişer uzaklaşıyorlardı.

Veda merasimi başladı, kadınlarla öpüşmeler, erkeklerle el sıkışmalar, kahkahalarla karışık latifeler, türlü tavsiyeler tevali etti.

Hepsi, bu merasimi ifa ettiler, en sonra Şefik Nuri'de karısını der-âgûş edip ağır ağır iskeleye doğruldular.

Fahri Cemal Perran'ı arka güvertede yalnız bırakıp, misafirleri teşyi için onlarla beraber iskeleye kadar gitti. Ve bu yalnızlıktan istifade edip Perran, yalnız Fuat'ın anlayacağı bir işaretle küçük mendiliyle ona buseler gönderdi.

Fakat teşyiciler şimdi rıhtımda dolanıp da beklemeye başladıklarından geminin hareket manevraları esnasında onlara işaret ediyormuş gibi **[265]** Perran mendilini hep ona sallıyor, tebessümlerini hep ona gönderiyor, işaretlerini hep ona tevcih ediyordu. Gemi, bir başta, bir kıçta römorkörle çekilerek rıhtımdan yavaş yavaş ayrılıyordu.

Perran'ın yanında duran Fahri Cemal, zapt edemediği bir şevk nidasıyla:

-Götürüyorum Perran'cığım… dedi.

Gözü ruhu kâmilen rıhtımda ve Fuat'ta olan genç kadın, kulağına girmeyen bu sözlere lakayt, düşünüyordu ki, zavallı Fuat, mahzun, bunu büyük, kalbi elemlerle şişkin, şimdi gidecek, saatlerini nasıl ve ne ile geçireceğini bilemeyerek yalnız bir saat evvelki zevkin hatırasıyla dolu, vaktini öldürmeye çalışacaktı.

Vapur, iyice açılmış, rıhtımdakiler bir işaret tufanıyla mendil salladığını gördü ve şitâb ile iltihap ile tehalükle mukabele etti.

Fuat'ın da mendil salladığını gördü ve şitâb ile iltihap ile tehalükle mukabele etti.

Şu anda bütün rıhtım, bütün İstanbul, hatta bütün dünya, Fuat'ın muazzez başında toplanıyordu.

Onu bırakıp gitmek, onsuz bu uzun yolculuğa çıkmak, ondan uzak geceler, günler geçirmek ne feci şeydi yarabbim!...

Tekrar, onun sıcak kolunun tazyikini belinde, tekrar sıcak dudaklarının nevazişini göğsünde hissederek, eğer yazıhanede o aşk sahnesi olmasaydı, tesellisiz ve bütün bütün mecruh bir halde uzaklaşacağını düşündü ve: " Ne iyi ettim… Oh!..." diye içini çekti.

[266] Ayrılıyordu, sevdiğini yalnız bırakarak uzaklara gidiyordu, fakat onu vücuduyla, kadınlığıyla mesut, muattar etmiş ve artık o mazi bir hatıra halinde o saniyenin teferruatını ölünceye kadar canlı olarak taşımakta bulunmuştu.

*

Şimdi anlaşılmaz bir hiddetle gördüğü Fahri Cemal'e hitaben, kendi kendine:

-Götürüyorsun ama ruhum, vücudum, kâmilen onundur, rıhtımdaki kalabalık sıkışıyor, birbirine karışıyor, çehreler artık fark olamaz bir hale gelir, mendillerin kimin tarafından sallandığı anlaşılamaz oluyordu. Perran durmuyor, elindeki küçük mendili sallıyor ve işaretler ediyordu.

Yanında, vakar ile hareketsiz duran Fahri Cemal:

-İhtimal artık katiyen veda ey İstanbul… dedi.

Bu lakırdıya Perran, akur bir yeis ile kendi kendine:

-Sen öyle zannet bakalım… diye mukabele etti.

Vapur iyice dönmüş, rıhtımı arkada, uzakta bırakmış, Sarayburnu'na yaklaşmıştı. Rıhtımdan artık kalabalık dağılmış, tek tek mendiller sallanıyordu. Bunların biri mutlak Fuat olacaktı.

Ve Perran, geminin kıçına yürüyüp, şimdi uzaktan mukabele etmekte, veda selamı göndermeye devam etti.

*

[267] Akşam olmuş, serin bir rüzgâr esmeye başlamıştı.

Genç kadın, Fahri Cemal'in gölgesini hissetti ve sesini işitti:

-Haydi inelim… Belki üşürsün.

Artık, karanlık içinde kâmilen kaybolmuş gibi olan rıhtımı göremeyen Perran, kendisinde birçok zıt hisler, mütenakız teessürlerle Fahri Cemal'e refakat etti, aşağı indiler.

Fahri Cemal, onu evvela onu kamaralarına götürdü.

Bu, geniş iki yataklı, mürettep, muntazam bir oda idi.

Genç kadın, başka vakit türlü neşeler, türlü şetaretlerle fark edeceği bin bir teferru'yu hiç görmeyerek, bir dudak büküntüsüyle:

-Evet, pek güzel… dedi ve salona gitmek istedi.

O zaman Üstat, genç bir hararetle, onun omuzlarından tutup, dudaklarından ateşîn bir busenin neşvesini içerek, derin bir sesle:

-Ne kadar mesudum, bilsen Peri… diye mırıldandı.

Fakat Peri, hiç mesut değildi ve birisi bütün kalbiyle sevdiği, diğeri bütün vicdanıyla hürmet ettiği bu iki adam arasında asla mesut olamayacağını hissediyordu.

[268] Yedinci Bâb

İki Elem

Gündüz bu kış günü için ne kadar parlak, ne kadar emsalsiz olmuşsa, gece de, incili, yaldızlı bir sema ile o kadar fürûzân, o kadar pür-ahenk oldu.

Fakat Marmara'nın mavi ufukları mevsim icabı, keskin bir soğukla yüklü olduğundan, yolcular yemekten sonra salonda toplanmaya mecbur oldular.

Gemide, Romanya'dan gelen birtakım İtalyan ve Fransız seyyahları vardı. Bunlar, ekseriyetle genç kadın ve erkek, cümbüşlü, alaycı ve pür-kahkaha idiler.

Yemek bu kahkahalar, bu şetaretler arasında hây u hûy ile geçti. Fahri Cemal, kendi saadetiyle hem-âheng olan bu neşe ve sürurdan bin kat daha fazla bahtiyarlık hissediyor, Perran'ın muhafaza ettiği durgunluğu anlamıyordu. Kendi kendine: "İstanbul'dan ilk ayrılışın teessürü olacak…" dedi.

Ekseri, İstanbul seyyahları için Marmara'nın mürur böyle hüzünlü ve kasavetli olduğunu bilirdi. Fakat ilk gecesi Marmara'da böyle mağmum ve mazlum olduktan sonra öbür gün boğaz sularında ve hele Çanakkale geçilip de Adalar Denizi'nin koyu lacivert aguşuna **[269]** geldikleri zaman o temiz ufukların parlak güneşi altında insan hafiflediğini, havalandığını hissederdi. Bunu birçok defa tecrübe ettiği için, Fahri Cemal yemekte masa başında tek tük lakırdıdan sonra resimli mecmuaların sayfaları arasına gömülmüş olan Perran'ı öylece bıraktı.

*

Kamaralarında Perran yine öyle mazlum ve mağmum oldu ve neşesiz bir sükûtilikle soyunup yatağına girdi.

Pek parlak saadet sadet tezahüratına muntazır olan Üstat bu kırıklığı anlamamaya, kendi kendine: "Bu alelade bir İstanbul ayrılışına pek benzemiyor… Bu kadar kederin ne lüzumu var acaba?..." demeye başlamıştı.

Bu endişelerle münkesir ve harap oluyordu.

Bütün gece rahatsız rüyalarla yuvarlandıktan sonra, sabah gözlerini açtığı vakit, kamaranın lombozlarından dışarıdaki havanın parlak ve berrak olduğunu görüne derin bir ferahlık hissetti. Başını çevirip yatağında yatan Perran'a baktı.

Genç kadın kendisinin uyandığından henüz bî-haber, gözleri açık, nazarları sabit bir merküziyetle bir noktaya akmış, ağır ağır düşünüyordu.

Üstat birden şiddetli bir teşennüc içinde kıvranarak: "Yine mi bulut, fakat acaba ne var?..." dedi.

Galeyana müheyya hissederek, kırık, müteelim, fakat hafif görünmeye çalışarak:

-Bonjur yavrum… Nasılsın? diye sordu.

[270] Perran, cebrî bir tebessümle, bir inkisar hattını menedemeyerek:

-Bonjur, diye mukabele etti.

Fahri Cemal, tekrar sormaya mecbur oldu:

-Nasılsın, iyi uyudun mu?

Genç kadın, rahatsızlığı için bir bahane bulduğuna sevinmiş gibi:

-Hayır, gemi hayatına alışamadım da… Galiba ondan olacak… Hiç uyuyamadım… Hele geminin makine ile güm güm sarsılışı yok mu?... Bütün vücudumu kırıp geçiriyor… Sinirlerim hurde-hâş.

Üstat, yatağından inerek onun yatağına takarrüp etti, şefkatli bir nevâziş-gârlıkla çocuğunu okşayan bir baba sıcaklığıyla:

-Ha… Belki ondandır… Fakat pek çabuk alışırsın, zaten gemide kaç gün kalacağız… Öbür gün Birendizi'deyiz demektir… Hele hava böyle iyi giderse… Ben, fırtınadan ve denizden korkuyordum. Fakat havamız elhamdülillah çok latif… Haydi, hemen kalk giyin, biraz yukarı çıkalım… Birkaç nefes al, nasıl birdenbire açılacaksın…

*

Genç kadın davrandı, kalktı, yıkandılar, giyindiler, dışarı çıktılar.

Deniz, sakin bir incila içinde kırışıksız uzanıyordu. Güneş, bir yaz rükûdetiyle sıcak ve nevâziş-perver havayı ihata ediyor, ciğerlere hararetinin şifasını isale ediyordu. Geminin etrafında uçuşan martıların çığlıkları kulakları dolduruyordu.

Bu canlı hararetle kanına galeyan gelen Üstat, âşıkane bir incizapla genç kadının koluna girerek:

[271] -Haydi hemen kahvaltımızı edelim de güverteye çıkalım, yavrum dedi.

Ve onu tehalükle salona sürükledi.

Perran'ın kederine makul bir sebep bulamadığı için daima cereyanı neşe ve saadete çekmeye çalışan Fahri Cemal, kahvaltı sofrasına oturduğu, Perran'ın karşısında mevki ahzettiğini gördüğü vakit o kadar genç bir şitâbla taşıyordu ki, derin bir inbisatla: "Oh…" demekten kendini men edemedi.

İşte böyle Perran'cıkla bundan sonra daima beraber… Her gün diz dize… Her an nefes nefese… Saadetler, neşeler içinde ahenklere, cümbüşlere

müstagrık yaşayacaklar, şimdiye kadar kalbini en kahhar elemlerle dağlayan o gece ayrılıklarından, o her saat uzak kalmaklardan kurtulacaklardı.

*

Karşısında başında yün başlık, sırtındaki süveter ile göğsünün bütün serveti, başının bütün ziyneti şaşaalar içinde göz kamaştıran nur kadına bakarak: "Artık benim. Benim. Yalnız benim." diye gururları bütün mevcudiyetinden taşıyordu.

Çenesi önünde, yumurtasını yemekle meşgul olan Perran'a dedi ki:

-Hava, dün de, bu gün de, saadetimizi çerçevelemek için şaşaalar icat ediyor değil mi?...

Perran, hiç üstadın beklediği neşeyi göstermeyerek kapalı kapalı başını salladı. Ve Fahri Cemal, onun müfârekat siniri ayakta olduğuna hükmederek biraz daha zaman geçmesi beklemeye ve bu zulmeti **[272]** dağıtıp şetaret uyandırmaya karar verdi.

Fakat yukarı güverteye çıkıp, güneşin feyyaz, cûş a cûş nurlarının selsebîline müstagrık iki tarafından uzanan sahillerin ceyyid ü feyyâz menazırına karşı, kulakları etraflarında uçan martıların çığlıkları ile taşarak en mağmum mevcutlara bile galeyanlar verecek bu hayat tezahüratı içinde mest ve mahmur kaldıkları vakit, Perran hâlâ derin zulmet bulutlarından ayrılmıyordu.

Fahri Cemal, katiyen karar vermiş, bu arızaları görmemezliğe gelip, kendisi neşeli pür-gû olmaya çalışıyordu. Genç kadına hikâyeler anlatıyor, fıkralar naklediyor, gülüyor ve güldürmeye çalışıyordu.

*

Boğaz'ı geçtiler. Cenova'ya müteveccihen deniz lacivert i'makında yine öyle parlak ve sakin bir hava ile gidiyorlardı.

Etrafında, yolcuların şetareti bin bir galeyan ile temevvüç ediyordu.

Fahri Cemal, kalbinin ta en derin köşelerinde yavaş yavaş endişeli suallerin kabardığını, "Lakin ne oluyor, nesi var?" diye içinden hicranlı endişelerin yükseldiğini hissediyordu.

Perran, açılır kapanır bir sandalyeye uzanmış, gözleri karanlık ufuklara akmış, sükûta dalmış… Kaybolmuş gitmişti…

Yanı başında onun gibi bir sandalyeye taşan neşelere, havadan hayat döken güneşe karşı vücudunda kaynayan feyezan ile mest ve bî-hûş oturan Üstat, bu suların nasıl saadetlerle geçileceğini tahayyül ettiğini düşünerek elim bir merâretle dudak büküyordu. O kadar süslediği **[273]** bu muhayyel saadet böyle mi olacaktı? Bu sefer artık hayallerinde hiçbir mâni görmeyerek bütün cereyanının ve saadetle emeller kurmuş, bahtiyarlıklar hazırlamış, neler, neler tasvir etmiş… Ve yine hüsran ve yine matemle mi karşılaşmıştı?

Hayır, hayır… Mübalağa ediyordu, bunlar, kâbus ve vehim kırıntıları idi. Şimdi olmasa, öğleden sonra, o vakit olmazsa akşama yahut yarın yahut İtalya'ya çıktıkları vakit… Herhâlde birkaç gün içinde Perran'ın bir esas olmadığına emin olduğu, yalnız, doğduğu memleketten ilk defa ayrılanların tabii hissettiği bu memleket acısı dağılacak, genç kadın, o kendini sarhoş eden taşkın neşesiyle cûş a cûş… Hele o Napoli'nin semasının altında, insanları o asırlarca sevmiş, sevişmiş ve bahtiyar olmuş oldukları o yeşil ve çiçekli sahillerde kuşlar gibi cıvıldayacak, kelebekler gibi uçacaktı.

O nefaset meftunu Perran'cık, bir kere kendini Napoli'nin cennetten misal olan Santalucia sahillerinde, o,Villana Ciyonale rıhtımında, o temiz, o semavî havayı teneffüs ederek bulsun, o daha mislini görmediği, mesela Egzelsiyör veya Rovayyal otellerinin şaşaalı kapılarından girince dâhil olunan müdebdeb, şahane holler de görsün… Eğer, Beyoğlu'nun kasvetli büyük caddesini, Galata'nın dar ve pis rıhtımını düşünürse… Tokatlıyan veya Pera Palas denilen miskin ve dar yerlerin loş, zevksiz sallerini ararsa…

*

Üstat, bu emelin peşinde gâh meyus gâh pür-ümit idi. Bunun **[274]** için kati bir azimle o gün akşama kadar, hatta öbür gün Perran'ın durgunluğuna, sükûtiliğine hiç fark etmiyormuş gibi aldırmadı. Yalnız kendisi şetaretli söylendi, söylendi, güldü, eğlendi.

Onun bu şetaretlerine genç kadın nazikâne dinler görünerek soluk bir tebessümle mukabele ediyor, iki üç heceli kelimelerle cevap veriyor ve yine mazlum sükûtuna dalıp kalıyordu.

Pire'yi geçip, Yunanistan'ın cenubuna aktılar, o gece Mataban Burnu'nu biraz sallantılarla geçtiler, öbür gün kalktıkları vakit hava yine parlaklaşmıştı.

Artık Fahri Cemal, genç kadının dudaklarında bir tebessüm gölgesi, gözlerinde bir neşe lem'ası arayarak vakit geçiriyordu. Saadeti onun tebessümünde idi. O, tebessüm etmezse hayat kendisi için zulmet, hüsran demek değil miydi?

*

Hâlbuki Perran, İstanbul rıhtımından ayrılalı, şimdiye kadar hiç tanımadığı bir meraretle vücudunun ezildiğini düşünüyor, Fuat İlhami'yle son geçirdiği zevk saatlerinden nasıl hiç hissetmediği bir süratte medhûş çıkmışsa, ondan ayrılıp uzaklaştığı ve artık onu göremeyeceğini bilerek sızladığı bu saatlerde de o kadar korkunç bir süratte elemlerle çırpınıyordu.

Ah, bu seyahatti, şimdi onunla yapsaydı… Yanında Fahri Cemal'e bedel, vücudunun bütün mesamatı, bütün zerrâtıyla müncezib ve bağlı olduğu Fuat'cık bulunsa idi… Şimdi bu mazlum, gam âlûd, sürüklenmeyen, boğarak geçen bu saatler nasıl ferah ve cevval uçup gideceklerdi.

[275] Şimdi genç kadın her nefesinde havada ruhunu tazyik eden bir elem hissediyordu. Hâlbuki onunla her an zerresi bile bir saadet hamlesi olacaktı.

Perran, başını sandalyenin arkalığına dayayıp gözünü kapayarak Fuat'la geçirdiği saatleri tasavvur ediyor, onun bütün hareketlerini görüyor, bütün sözlerini tekrar işitiyor ve hararetli nefeslerini göğsünde hissederek, dudaklarının temasıyla mest ve bî-hûş kalıyordu.

Ah, hiç olmazsa öyle durabilseydi. Bu hülyalara kendini vermiş, sevdiği istediği gibi rahat ve serbest olarak düşünmesine müsaade edilseydi…

Hâlbuki hayır… Yanında Fahri Cemal bir azap kâbusu gibi karanlık gölgesiyle onu daima tazyik ediyor, ay, şimdi anlayacak… Acaba bir şey keşfetti mi? Anlar ve bir şey sorarsa ne yaparım?... gibi bir endişe ile harap oluyordu.

*

O kadar istiyor, Fahri Cemal'e güler yüz göstermek, birkaç lakırdı söylemek ona şüphe vermeyip, onu da neşelendirmek, kendini vakf ve feda ettiği bu adamcağıza da bir saadet lemhası tattırmak için çok şiddetli arzular duyuyor ve hevesler hissediyordu.

Fakat İstanbul'da Fuat'la geçirdiği o son öldürücü saatlerden sonra şimdi böyle ondan uzak kalmak ve kim bilir daha ne kadar zamanlar için kalmaya mahkûm olmuş olduğunu görünce bütün neşesi boğuluyor, bütün hevesi sönüyordu.

[276] Şimdi, yalnız başka hiçbir şey ile meşgul olmayıp, hiçbir şey görmeyip, hiçbir şey düşünmeyip, hayatını, günlerini, saatlerini, saniyelerini, zerrelerine varıncaya kadar sade Fuat'[a] hasretmek. İşte yegâne emeli buydu…

Ve ondan mahrumiyete, ondan uzak kalmak elemine ancak bu şetaretle şimdilik tahammül edeceğini zannediyor ve bunu kendisi için bir aşk borcu tanıyordu.

*

Akşam geç vakit, bir Birendizi'ye çıktılar, tren, tren, Napoli'ye on iki de hareket edecekti. Şehirde gezmek ve bir lokantada yemek yiyip, on ikiye kadar vakit geçirmek için bir sinemaya gitmek kararını vermişlerdi. Öyle yaptılar…

Perran, yine bir heyula sükûtiliği, Fahri Cemal yine gâh ümit gâh yeisle karışık bir matem-i tarassudî ile saatler uzun, kahhar süründü, geçmedi, şehri, ikisi de karanlık, neşesiz ve boğucu buldular.

Perran:

-Canım Beyoğlu, dedi. Küçüktür, haraptır, dardır ama başka neşesi vardır… İnsan, orada hiç sıkılmaz, daima ferahlık bulur…

Fahri Cemal, omuzlarında acı bir hareketle güldü. İptidaî hisli adamların bilhassa kadınların böyle itiyatlara bağlı olmalarına daima gülerdi. Bir insanın âdetine esir olması, ona iptidailiğin ilk şartı gibi gelirdi

[277] Yan gözle Perran'a bakarak, kendi kendine:

-Sen dur hele… Buraların havasına, bu hayatın cereyanına alış da, Beyoğlu'nu görmek istemezsin, dedi…

Gece şimendifer, uyku ile karışık sarsıntılı bir yürüyüşle pek müz'ic ve muharreb oldu. Bu hatta yataklı vagonlar bulunmadığı için pek kongur kabil olmadığından, birinci kompartımanda rahatsız saatler geçirdiler. Bu hal, Perran'ı bütün bütün sinirlendirerek, acı bir sesle, Üstada:

Avrupa diye göklere çıkardığınız hayat bu ise… Pek teessüf… Hiç gelmeyip apartmanımda, kendi yatağımda kalmayı bin defa tercih ederdim… dedi.

Hayalen yarım saatlik bir otomobil seyahatiyle Elalemciyan Hanı'na yetişmek mümkün olacağını düşünerek, şimdi o hayat için içi sızlıyordu.

*

Napoli'ye sabah erken çıktılar. Henüz tenha olan istasyon meydanında bir otomobile atlayarak Santalucia'da Ekzerisyor Oteli'ne çektirdiler.

Otel, bu saatte henüz, uyanmamıştı.

Fahri Cemal, evvelce müteaddit defa ikamet ettiği için, dâhili tertibatına aşina olduğu otelde Perran'ı memnun etmek için en mutena bir dairesini tutarak, bu fevkalade zairlerin hizmetine şitâb eden garsonlar ve famdöşambrların [femme de chambre] delaletiyle büyük salona geçtiler.

Fahri Cemal bir kahvaltı teklif ediyordu.

[278] Perran, sersem hurde-hâş:

-Hiçbir şey istemem… Aman yatalım, uyuyalım, dedi.

Fahri Cemal, mutavaatla hizmetçilere emir verdi, bir perde ile ayrılmış geniş kapıdan görünen ve tantanası, dikkati celp eden ve bir tarafında yan yana konulmuş, iki mükellef yatak görünen odaya hizmetçiler koştular… Yatakları açıp, yastıkları düzelterek, lazım gelen hazırlıkları ikmalden sonra hürmetle çekildiler…

Fahri Cemal, bir koltuğa, kırılmış gibi büzülmüş, bükülmüş oturan Perran'ı, yavaşça kollarından tutup kaldırdı:

-Müsaade et de seni soyayım ve yatırayım, dedi.

*

Genç kadın Fuat'ın hakkına bir tecavüz oluyormuş gibi isyan hissetmekle beraber mukabele edemeyerek teslim oldu ve Fahri Cemal'in yardımıyla, büyük salondan yatak salonuna geçtiler.

Dünyanın en mükellef seyyah, servet ve zevk şehri olan güzel Napoli'nin en muhteşem bir otelinde gündeliği bin liret fiyatında bu saray dairesi en mutena mefruşat, en müzeyyen tertibatla döşenmişti.

Mesela, yatak odasında, maun ağacı üzerine gül ağacından batırma motiflerle muhteşem bir armuvar… Aynı ağaçtan, aynı resimde yan yana konulmuş, fakat beraber dururken, bir tek karyola şeklini gösteren yataklar, müdevver, bizote ve müşekkel aynalarla tuvalet masaları, bunların resmiyle, fakat başka müşekkeller arz eden lavabolar, en mutena masnuattan idiler.

Yerdeki halı, toprakların sinesinde gömülüp kayıp olduğu nefis **[279]** bir eser-i sanattı. Üstünde renkler öyle bir imtizaç, öyle bir ahenkle birbirini der-âgûş ediyordu ki, yalnız göz için seyretmek, en yüksek bir zevk teşkil ediyordu.

İki kişilik kozöz tertibinde şezlonglar, muhtelif yerlere en sanatkârane bir itina ile konuluveren koltuklar, bunların yanlarında gül ağacı batırmalarla maun ağacından geridonlar [gueridon servis arabası] insanı zevk ile huzur ile ihata ediyordu.

Yatak odasının iki büyük penceresi rıhtıma, oradan Napoli'nin körfezine nazırdı.

Fahri Cemal, kalbi sızlayan bir hasretle, koluna dayanmış, dünyayı gözü görmeyerek bükülmüş kalmış olan sevdiği kadına bakıyordu.

O, böyle mi isterdi?... Şimdi Perran, canlı, şen, kuş gibi hamlekâr sıçramalı, ötmeli, körfeze bakarak, odaya hayran olarak: "Ah ne güzel, ne güzel…" diye boynuna sıçramalı, ve dudaklarını leziz mestîsiyle kendisine vererek: "Ah, ne mesudum!..." diye ötmeli değil miydi?

Hâlbuki böyle pür-şevk ve saadet olacağını umduğu sevgilisi bir matem yükü ile kırılmış gibi sendeleyerek, gözü hiçbir şeyi görmüyor, hayatı sönmüş zannolunurdu.

Kalbinde zehir yığınları, kırık, harap, genç kadını bir valide şefkat ve ihtimamıyla soydu ve elinin altına, gözünün önünde inkişaf eden bu en nefis omuzlar ve şehvet-engîz göğüslere ruhunda sızılarla bakarak, bavuldan çıkardığı geceliği giydirdi ve sürükler gibi onu yatağına götürdü.

[280] "Perran röpö, yavrum… Rahat rahat uyu…" dedi ve arzusunu teperek bir defa bile öpmeksizin uzaklaştı.

Bu iğbarla bulutlu, salona geçti, bir cigara yakarak, orada bir kanepeye uzandı, elim tefekkürlerle dimağı hurde-hâş, öyle kaldı.

İstanbul'dan hareket ettiklerinden birinci defa olarak kendi kendine: "Lakin nesi var, ne oluyor?" diye soruyor ve cevap veremeyerek helak oluyordu.

Sanki bildiği şen, canlı Perran gitmiş, onun yerine abus, dalgın, hasta başka bir kadın gelmişti. Bu kadar tebeddül hiç kabil-i tasavvur değildi. Ne olabilirdi, ne olmak ihtimali vardı?...

Bu suallerin burgusuyla beynini oyarak, bin bir ihtimal üzerine, bin bir vehimle kudurarak ç[ı]rpınıyordu.

Bazen bunun yolculuk yorgunluğu, vatan ayrılığı gibi arızalardan mütevellit olmasını düşünüyor ve kendi kendine: "Evvela vapurda daha pek yeni idi, ne olsa alıştığı hayatı bırakıp çıkmak biraz güçtür… Sonra denizde olsun, gece şimendiferde olsun, onun gibi nazik ve kuş gibi bir vücut için tahammül edemeyeceği kadar rahatsızlık vardı.

Nihayet:

-Fakat işte, Napoli'ye geldik… Bu dünyanın en güzel şehrinde ve en müzeyyen otelinde bulunuyoruz… Şimdi eğer istirahat ettikten sonra kalkar, yine o dalgınlığı muhafaza eder, yine zulmeti terk edemez, yine o kederle mahmul bulunursa… Demek ki, mutlak bir şey var…

[281] Diyor, bütün fecaatin keşfi için ancak birkaç saat geçmesi lazım geldiğini görerek, hayatının en dehhaş tehlikesiyle karşılaşacağını düşünüp yüreği hopluyordu.

*

Fahri Cemal, büyük salonda, cigarasının dumanları ve mülahazaların elemleriyle kıvranıyorken yatak salonunda Perran seyahatlerinin ilk hedefine gelmiş olduklarından artık Fuat'ı bir daha görmek mümkün olmayacağından, ondan bütün bütün ayrı ve kâmilen uzak düştüğünden ve ne yapsa ve ne kadar çalışsa, Üstadı İstanbul'a gitmeye razı etse de yine aylar geçeceğini ve bu müddet zarfında Fuat'dan o kadar uzak ve o kadar yalnız hayatında neler çekeceğini ve ihtimal hayatına suikast edeceğini, içi yanarak düşünüyor ve gözlerine hücum eden yaşları men edemeyerek, göğsünü dolduran hıçkırıkları işittirmemek için başını yastıkların arasına sokarak nefeslerini yutmak istiyordu.

Onlar, Fuat'la, ikisi de ne bedbaht, ne kadar sefildi yarabbim!

Dünyaya birbirini sevmek için gelmiş ve kaderin büyük müsaadesiyle birbirlerini ilahi bir tesadüf sayesinde nasılsa bulmuş iki zavallı ki, evvela, hayatın zalim bir darbesi ile ezilmişler, helak olmuşlar ve şimdi, tekrar buluşmuşlarken, birbiri için ne kadar unutulması gayr-ı kabil bir saadet membaı olduklarını anladıkları bir zamanda, şimdi yırtıcı bir zulüm ile yine ayrılıyorlardı.

Hem, kendisi İstanbul'dan bir daha avdet etmemek ihtimaliyle çıkmış, hayatını bir zevce gibi sadakatle verdiği bir adamla yaşamak üzere teslim **[282]** olmuş, o kadar şâyân-ı hürmet, ne derece lâyık-ı lütûf bir adamla o, o kadar zamandan beri tahayyül ettiği bu güzel memleketlere gelmiş, sultanlar gibi debdebe ve dârât içinde yaşamaya hazırlanmıştı.

*

Yatağın içinde boğuk hıçkırıklarla kıvranarak: “Ah niçin, niçin yarabbim!” diye inliyordu.

Evet, hayatı bu kadar müsait bir cereyana girmişken, bu tesadüf niçin, niçindi veyahut bu tesadüf olacaksa hayatı niye böyle geri almak kabil olmayacak surette zincirlenmişti?

Ne olacaktı, şimdi hayatına nasıl bir cereyan verebilirdi?

Kendisini bu kadar külfet ve zulmetle bu hayata getirmiş olan bu adamı bedbaht etmemek vazifesi değil miydi? O adam ki, tesadüf ettikleri ilk günden beri kendisine samedânî bir lütuf göstermekten bir an uzak kalmamış, böylece her lütfa, her hürmete, her perestişe layık olmuştu.

Şimdi bu kadar ümitle, buraya geldikten sonra bunun burada hayatını bin türlü eza ile kırmak ve dönüp İstanbul’a gitmeye mecbur etmek, zavallının son senelerinin yegâne saadeti olmuş olan bu aşkı yıkmak, bir cinayet değil miydi?

Bir iki gündür, yeni aşkının hod-gâmlığı ile ihmal ettiği necip, kalp vazifesi şimdi yine sesini yükselterek: “Sen bunu yapmayacaksın, yapamazsın, yapmamalısın…” diye haykırıyordu.

Buraya gelirken Fahri Cemal’in bir cebri bir tazyiki olmuş muydu? Hayır, bilakis değil mi? Kendisi bu seyahati istemiş, şitâb ve tehalükle **[283]** kabul etmiş, beraber yaşamak saadeti bin bir hülya ile tezyin etmiş değil miydi?

Şimdi bu hülyayı birdenbire hayatında dikilen bir mazi hatırasına feda etmek ve bu adamın ümit ve hülyayla dolu hayatını yıkmak, bu, yapılmamalıydı, yapılamazdı.

Ve genç kadın, kendi kendine hiç olmazsa, ilk günler, yalandan olsun onu avutmaya ve kendi âlemine teslim olup onu zehirleme[me]ye, kendi mesut olmazsa bile, onu mesut etmeye çalışmaya ve bu vazifenin ifasında neşe bulmaya çalışacaktı.

*

Perran, bu kalp ve vicdan mücadelatıyla didinerek biraz dalmış ve bir müddet uyuduktan sonra uyanmıştı ki, üstat yattığı yatağın başucunda, bir alçak koltuğa oturmuş vücudu saadetle kendini temaşa ediyor buldu.

Fahri Cemal, onun gözlerinin açıldığını görünce mahzun ve cesaretsiz bir tebessümle ve hayatının bütün hararetiyle kendine baktı.

Ve bu tebessümdeki ürkekliği, mükedderliği, Perran, hemen anlayarak, uyumadan evvel karar verdiği vazifeye başlamak için tatlılaştırmaya çalıştığı bir neşe ile gerinir gibi:

-Acaba çok mu, uyudum?... diye sordu.

Uyku sayesinde sabahki bulutların kısmen zail olmasını saadetle gören Fahri Cemal, yatağa eğilip, genç kadını bir hararetli buse ile der-âgûş ederek:

-Ney, saat on ikiyi geçiyor, diye mırıldandı.

Perran, küçük bir kahkaha ile sıçrayarak yatakta oturarak:

[284] -O kadar oldu mu?... diye fıkırdadı.

Bu neşe, Üstat için o kadar gayr-ı mamul ve o kadar ateşle beklenen bir saadetti ki Fahri Cemal, kendisini menedemeyerek yatağın önünde diz çöktü ve ricalı bir sesle:

-Müsaade et de, yavrum çoraplarını ben giydireyim… diye yalvardı.

Genç kadın şuh bir hareketle yorgandan ayaklarını çıkarıvererek, güler bir yüzle, “haydi bakalım” dedi.

Odanın, yüksek ve geniş pencerelerinden dışarıda güneşle cûş a cûş bir hava ve nihayetsiz bir ufuk görünüyordu.

Genç kadın, içine bir ferahlık dalgasının dolduğunu hissediyordu.

Üstat, şimdi yorganlar arasında uzanmış olan ayakları eline almış ve bunları çorapla giydirmeye bedel, sıcak, müştak, buselerle tezyin ediyordu. Bunlara bir ayaktan ziyade âdeta, canlı, şakrak, pür-helecan ipek güvercin denilebilirdi. Ve Fahri Cemal’in ellerinde dakikalarca koklandı, öpüldü ve emildi…

Perran, birdenbire derin bir hasretle?

-Ah, Gülter'cik burada olsaydı, dedi. O kadar yalvardı da, ben, ne lüzumu olur diye, razı olmadım. Şimdi olsaydı beni ne güzel giydirir, ne güzel bakardı.

Üstat hemen atılarak:

-Getirtelim mi?... Bir telgraf çekeriz üç gün sonra burada olur… dedi.

Fahri Cemal'in bu fedakârlığına genç kadın, ani bir minnet hamlesiyle **[285]** coştu, fakat aynı zamanda, yalnız aşkın vereceği zalim bir hücumla, o buraya gelinceye kadar ihtimal üstadı kandırıp İstanbul'a gideceklerini düşünerek, başıyla işaret etti ve:

-İstemez, dedi… Burada, otelde hizmetçiler yok mudur?...

*

Fahri Cemal şimdi, billur ayaklara çorap giydirmekle meşgul:

-Hay, hay… etti. Otelde oda işlerini görmek için hizmetçiler bulunur, eğer müşteriler isterlerse, hususi işler için de kameriyerler vardır.

Hemen, kalkıp, iki adım ötede bir masada duran telefonun ziline bastı, otel idaresiyle konuşmaya başladı.

Perran, onun çatır çatır İtalyanca konuştuğunu görünce şevkli bir kahkaha ile:

-Ne o, dedi, hayretle, ne o? Siz, İtalyanca da mı biliyorsunuz?

Üstat iki dakika süren kısa mükâlemeyi müteakip telefonu bırakarak, tatlı tatlı:

-İtalyancayı kim bilmez ki, bâ-husûs İtalya'ya seyahat etmiş adamlar… dedi.

Hemen, o esnada kapıya iki darbe vuruldu ve verilen müsaade üzerine, genç şirin, zarif bir kız girdi. Siyah bir elbise üzerine dantelalarla müzeyyen beyaz bir önlük giymişti.

Fahri Cemal, kızla konuştu ve Perran'a "Fransızca da biliyormuş… Lazım gelen emirleri verebilirsin." dedi.

[286] Perran, sıçrayıp kalkarak, bir köşede yığılmışduran çantaları gösterdi, küçük el çantasından aldığı bir anahtar demetini vererek, çantaları boşaltmasını ve lüzum yerlere tevzi etmesini emretti.

Kız, küçük, fakat iri yapılı tam bir Napolili idi. Hemen çantaları açıp, içinden çıkardığı elbiseleri, gömlekleri, çamaşırları vesair levazımatı, kimini aynalı dolaba, kimini lavaboya, kimini de tuvalet masasına yerleştirmeye başladı.

*

Perran, arkasına bir kimono giymiş, şimdi Üstatla önünde balkon bulunan pencereden denize bakıyordu. Pencere açıldığı halde, dışarı o kadar nazlı, tatlı ve sıcak bir hava ile dolu idi ki, hiç üşüdüklerini hissetmiyorlardı.

Önlerinde Napoli koyu, en cilveli dalgacıklarıyla yüksek rıhtımı okşuyor ve sakin, mıhlı sathı uzayarak, sağda solda, uzaklarda yeşil sahilleri örten arazi arasında açıklara, uzaklara, kayıp gidiyordu. Ve bir güneş, bütün koyu dolduruyor, taşıyordu.

Fahri Cemal, balkona çıkarak, sol tarafa baktı:

-Gel bak Peri, dedi, Napoli'nin devanası, işte burada… Bak dumanları üstünde tütüyor…

Otelin önündeki geniş rıhtım kâmilen tenha olduğundan, genç kadın tereddüt etmeksizin balkona çıktı, Fahri Cemal'in gösterdiği tarafa baktı.

Vezüv, o kadar yakındı ki, âdeta uzansa tutacakmış gibi görü **[287]** nüyordu. Ve yüksek, devasa, canavar muhabbetiyle, orada yükseliyor, tepesinde nazlı cilveli, bir duman kıvrılmış yanar dağın korkunç neşesini gösteriyordu.

Güneş, sahillerde birikmiş, sisli, sabah bulutlarını dağıtamamıştı. Âdeta, bizim mart veya nisan güneşlerine mahsus ciyâdet, bir taravet, yepyeni, bahara mahsus bir incila, bir saadet yayılmıştı. Bu saadet, genç kadının ağzından, burnundan mesamatından vücuduna giriyor, damarlarında darabân eden

kanlara karışarak, onu şimdiye kadar hiç hissetmemiş olduğu fevk-al-vücud bir hayatla dolduruyordu.

Üstat, artık, yine kollarının arasında bulunduğu İstanbul'un şen, şayan perestiş, inci kadını ele geçirmekten, havanın, güneşin, denizin verdiği galeyandan sermest, balkondan biraz geri çekilerek geniş bir hareketle afakı gösterdi.

-Asırlardan beri Peri'ciğim! Asırlardan beri Napoli, güneşinin feyzi, havasının letafeti, ikliminin yumuşaklığı, manzarasının canlılığı ile şöhret bulmuş bir şehirdir. Şu, sol sahil, karşıda ufukta gördüğün Capri Adası'na kadar, fildişi villalarla, zümrüt bahçelerle süslü köşklerle dantelerin uzar. Bu köyler, seyyahların perestiş ettikleri nefis tenize yerlerdir… Mesela Sordento, bunlardan biridir. Bir aşk ve şevk köyü ki, belki bildiğin bir İtalyanca şarkıya isim olmuştur. Bu sağ taraf, Pozzillipo'ya gider. Pozzillipo ki, dünyanın bu pek güzel koyunun emsalsiz çamlarla dolu kıvrıntılarla süslenmiş bir köşesidir. Burada teneffüs edilen hava, bildiğimiz sair yerlerin havası değildir. **[288]** Bir badedir ki bir teneffüs insanı mest ve mesut etmeye ve ebedi hayat vermeye kâfidir. Bu sahillerin boyunca birbirini takip eden denizlerle oyulmuş kıvrıntıları, kayalıkları, devirlerden beri aşka, şevke ve zevke cilve-gâh olmuştur. Esen rüzgârın her namesi insanı bin ihtirasla alevlendirir, buralarda kimse yokken bile, gölgelerde aşk ahları zevk buseleri işitilir. Ağaçların altı birbirine bellerine sarılmış, dudaklarını emen aşk çiftlerinin hayalleri ile meskûndur. İki adımda bir, yeşillikle gölge ile denizden bir yuva, Trattoria denilen lokantalar vardır. Bunlarda da, mandolin, kitare çalan erkekler ve kançotanta, napolikana terennüm eden kadınlar bulunur. Ve sevda çiftleri her gün buralara gelirler, yalnız kokusu insanı sarhoş eden kiyanti şarabıyla bir alamplatez kotlet ve bir makaronu alır ve yer yerler ve öpüşürler, koklaşırlar. Ve bu her zaman, her gün, her saat böyledir… Ve işte İtalya'nın büyüklüğü, İtalya'nın sanatını, İtalya'nın musikisi, bu hayatın; bu hararetin, mahsulüdür.

*

Fahri Cemal, buraya gelince, birdenbire tavrını değiştirerek:

-Ha, sana müjdem var… Burada bir San Carlo Tiyatrosu vardır. Avrupa' da bulunan tiyatroların en eskisi… Buna ara sıra büyük turneler

gelir… Meşhur oyunlar… Bilir misin, bu akşam ne var?... Wagner'in Tristan e İsolde Operası, yani dünyanın en ilahi aşk neşidesi… İtalya'nın en meşhur artistleri tarafından oynanacak…

Genç kadın, hava ile güneşle, denizle ve işittiği sözlerle sarhoş, gözlerini açarak bir hayret handesiyle güldü:

[289] –Nereden, haber aldın?

-Sen uyurken, ben boş durmadım… Evvela, burada gezintilerimiz için bir otomobil kiraladım… Saniyen şehrin gazetelerini gözden geçirdim… Bu turnede, mesela Pietro Mascagni kendi operalarını orkestrada bizzat idare edecek… Sonra eski yeni, bütün musiki şah-kârları sıra ile oynanacak…

Perran, adeti vecihle iki hamle sıçrayarak: "Aman ne iyi" diye sevindi. Sonra: "Lakin karnım medhûş acıktı." dedi.

O zaman üstat, orada tuvalet masanın gözüne çamaşırları tanzim etmekle meşgul kameriyereye İtalyanca bir emir verdi. Kız koşarak çıktı.

*

Perran'ı yine evvelki neşe ve şetaretle görünce, Fahri Cemal ömründe hiç hissetmediği bir saadetle kanatlanmıştı. Kendisini sanki otuz yaşında bütün cevvaliyet ve kuvvetine sahip buluyor kalbinde aşk ve gençlik neşveleri terennüm ediyordu, İstanbul'un o muzayyık havasından, o angaryalar, o tasalar, o yorgunluklar muhitinden uzak, o dar sokakların küçük hayatın, miskin insanların mücâveretinden kurtulmuş hissedince, uçmak istidatlarıyla galeyan ediyordu.

Şimdiye kadar birçok defa A[v]rupa'da bulunmuştu ve birçok defa güzel kadınlarla aşk maceraları geçirmişti, fakat bunların hiç birisi bir Perran olamadığı gibi, o seyahatlerde, Perran ile çıktığı bu türlü, muhayyel, saadet seferi değildi.

Perran, onun bu uzun sergüzeşt hayatında, bu bir sıra, bazen **[290]** aynı zamanda tanıdığı, sevdiği yüzlerce kadın arasında semada parlayan ve muhtelif renkler, revnaklar gösteren bu, yüz binlerce yıldızlar arasında, bazen nasıl, âdeta güneşe benzer bu surette bir şaşaa ile fürûzân olanlar görülür ve bunlar,

bütün o nücûm arasında nasıl bir saltanatla hükümran olursa, Perran da öyle yegane, öyle murassa bir mevcudiyet irâe ediyor. Perran, yalnız kendi hayatındaki kadınların değil, bütün kadınların arasında bir tane idi…

*

Akşama kadar Perran'la. Bir otomobille şehri ilk defa cevelan esnasında hep bu kalp izmihrârı ile pür-nûr gezdi. Otomobilde, yanında, onu gören herkes, bir takdir, meftuniyet nazarıyla parlıyordu.

Napoli'nin bu, bizim bahar günlerimize mahsus güneşle, hayatla, feyz ile taşan bu mest ve mağrur kış günü, büyük şehrin, geniş caddelerini dolduran bu kalabalık arasında Fahri Cemal, yanında Perran'la dünyaya hâkim, cihanlar fatihi bir serdar şükûh ve şevketiyle gezdi.

Perran, her gördüğü yeniliğe hayran, her beğendiği güzelliğe meftun, şen şatır handan, yanında kıvrandıkça, Üstat, kalbinden taşan nihayetsiz bir cidal ve bir hayat hamlesiyle:

"İşte yaşamak… İşte saadet… Deyiverdi; böyle küçük pür-nûr mahlûka malik olmak. Buna saadetler içinde, tebessümler, handeler vermek…"

Otomobille, geniş, düz, uzun [b]ir caddeden geçiyorlardı.

Fahri Cemal, dedi ki:

[291] -Bu caddeyi neye benzetiyorsun Peri?

Perran gözleriyle caddeyi bir daha süzerek, şen dişleri, neşeli bir kahkaha içinde Munzur:

-İp gibi bir şey… Cevabını verdi.

-Tamam, dedi; Üstat. İtalyanlar da bu caddeye: "Rettofilo" demişlerdir ki, manası gerilmiş tire demektir. Bu, böyle dümdüz, otomobille bir çeyrek sürür bir caddedir.

Biraz sonra, sağ tarafı yüksek kubbeli, muazzam sol tarafı medhali sütunlu küçük siyah bir ribana ile mahdut bir dar geçide gelmişlerdi.

Fahri Cemal:

-Ha; işte… San Carlo Tiyatrosu dedi. Tristan İsolde gidiyoruz değil mi?

Perran yine sesinde o şâyân-ı perestiş tınnetle: "Elbet!" diye cevap verdi.

Üstat:

-Öyle ise inelim de yer bulmaya çalışalım… Belki de geç kaldık, diye otomobili sol kenarda, tiyatronun önünde durdurdu.

*

Geçit, pek dar ve tramvay güzergâhı olduğundan, otomobillerin gelip geçenlerin izdihamından, gecenin inmiş olduğu saat beş raddelerinde mahşer gibiydi.

Hemen indiler, medhalin sütunları arasından geçerek bir basamak atlayıp, tiyatronun açılır kapanır camlı kapısından girdiler.

Kalabalık bir medhaldi. Evvelce burasını tanıyan Üstat, bir gişeye **[292]** gidip İtalyanca bir şeyler konuştu, herif uzun lakırdılar söyledi, Fahri Cemal, ricâ-âmîz sözler söyleyerek, cebinden cüzdanını çıkardı, para ile beraber bir kartını verdi ve oradan ayrıldı.

Şimdi Perran'a izah ediyordu:

-Bir tek loca bile kalmamış oyunların sırası bir hafta evvelden ilan olunduğundan localar bir hafta evvelden alınmış, herif, istifade için locaları evvelden tutup şimdi satan bazı adamlardan belki bulurum diye vaat etti… Bir loca bin lirete…

Perran:

-Kuzum bu liret dediğin ne oluyor, sabahtan beri benim kameriyere de liret, liret, diye çırpınıp duruyor…

Fahri Cemal, eldivenini iliklemekle meşgul, gelerek:

İtalya'da, Frank'a, lire derler… Bunun cemi kelime "e" ile bittiğinden lire olur… Bu lire kelimesi, okşar, sever gibi, Frankcık makamında liret yapılır…

Şimdi, tekrar kapıdan çıkmışlardı.

Perran, Fahri Cemal'in koltuğuna sokulmuş, koynuna girmiş gibi büzülmüş, ona bağlanmış kalmıştı.

Fahri Cemal önlerindeki geçidin mahşerden numune kalabalığına bakıp:

-Şimdi, bu berzahtan geçebilsek de, sana Galleria'yı gösterebilsem dedi.

Perran kalabalıkla, gürültü ile sersem;

-Nedir o? diye sordu.

[293] –Üstat, karşılarında yüksek, kubbeli, muazzam binayı gözleriyle işaret ederek:

-İşte orası diye cevap verdi. Galleria, Napolililerin medâr-ı müfâhereti bir çarşıdır ki, hakikaten görülmeye değer, şimdi sen benim koluma iyi asıl, kendini kâmilen bana bırak, ben imkân bulup selametle sizi karşıya geçireceğim...

*

Şimdi, caddeyi geçmişler, Galleria'nın merdivenlerinden çıkıyorlardı.

-Fahri Cemal alaylı bir eda ile:

-Galleria, dedi; Galleria söylediğimiz gibi yazılır ve öyle okunması ve söylenmesi lazım gelir… Hâlbuki ki Napoli halkı bunu, bir köylü kabalığıyla: "Gallariya" diye telaffuz ederler.

Perran, bir kahkaha dahmesiyle:

-A, o niçin, diye fıkırdadı.

-Çünkü Napoliler, İtalya'nın köylüleridir. Burada en kaba İtalyanca konuşulur… Mesela, İl Mattino, burada çıkan bir gazetedir, matbaası bu Galleria'dadır. Bunu Napoliler: "İl Madino" diye tesmiye ederler. Hiç unutmam, Napoli'ye ilk geldiğim defada idi, Şark dâr-ül-fünûnu arıyordum, bir belediye çavuşuna, sordum:

“Kuzum, bana İnstitüto Oryantale, nerededir tarif eder misiniz?” Herif bir türlü söylediğimi anlamıyordu. Yanılmadığımı bildiğimden çıldırıyordum, nihayet bir kâğıt yazıp göstermeye mecbur olarak:

[294] “Ha, İnsdidüdo Oryandale…” dedi, tarif etti. Bunu söylerken dallara galiz vuran bir ahenk vererek, ağzını yayarak öyle bir söylüyordu ki…

Perran, kahkaha ile gülüverdi.

*

Şimdi, Galleria’nın içinde. Burası dört tarafın medhaline dört geniş kol ile muazzam bir bina idi. Kenarları muhtelif eşya satan dükkânlar, pastacılar, kahvehaneler, antikacılar, elektrik mağazaları, resimciler, saire vesaire ile işgal olunmuş idi.

Üstat, genç kadını bir kapıdan sokarak, elektrikle münevver merdivenlerden indirmeye başladı.

Perran:

-Nereye gidiyoruz diye sordu.

Üstat gülerek:

-Galleria’nın altına iniyoruz. dedi.

-Ay, altı da mı var?

-Elbette, gel de gör, bak…

Berberler, banyo daireleri, tuhafiye, merkezinde bir büyük sinema olan alt kısmı dolaştılar… Çıkarlarken Fahri Cemal, dedi ki:

-Havada incinecek bir serinlik yok… Senin ile bu akşam yemeği, Santaloçya’nın deniz lokantalarında yiyelim… Ne kadar şâyân-ı temâşâ bir yerdir bilsen…

Çıktılar, otomobili buldular, Fahri Cemal onu otomobilden **[295]** indirerek rıhtımın taş merdivenlerden sevk etti. Birkaç merdiven yürüdüler. Bir anda, namütenahi küçük elektrik fenerleriyle tenevvür edilmiş, beyaz örtülü

küçük masalarla doldurulmuş denizle bir hizada bir sahil lokantalarında bulundular.

*

Deniz, burada bir minderin içinde sakin ve durgun, namütenahi sandallarla dolu idi. Rıhtım, ekseriyeti avam halktan gürültücü, mevvac ve müteharrik bir insan kalabalığıyla taşıverdi. Yan, yana, birkaç lokanta, masalarını dükkânların önlerine yaymışlar, her birisinden başka bir çalgı takımı, bir hây hûy, bir keşmekeş, bir izdiham kaynıyor, taşıyordu.

Fahri Cemal:

-Burası; dedi, burası Napoli'nin asıl hayatına melce bir yerdir.

Napoli hayatını görmek isteyenler burasını görmelidir.

Orada bir temizce masayı intihap edip oturdular. Seyyar bir mandolin kitareci bir kızla beraber hemen yanlarına yanaştı, terennüme ve tagannîye koyuldular.

Perran, mütehayyir ve mebhut, bunları seyrediyor ve şarkılarını dinliyordu. Fahri Cemal, garsonla, liste üzerine müzakere ediyor emirler veriyor.

Çalgı takımı, sefil, kirli elbiseli ile mahzun öksüz tavırlı bir kızdan ve gayet iri, hayduta benzer, kara bıyıklı bir kitarecidan ve yirmi yaşlarında kadar, kıvrak mandolinciden ibaretti. Mandolinin ruhu okşayan terennümlerini, kitarenin ağır, heybetli refakatiyle ahenk teşkil ederek, kız kıyafetinden ve tavrından mesul olmayan bir şetaretli **[296]** ses ve tehalüklü bir tavırla, şen bir şarkı söylüyordu.

*

En keskin tahassüslerle titreyen Perran, kalbinde daha duyulmamış, bir meraretle akşama kadar gözünün önünden geçen ârıza manzaralardan unutmuş gibi olduğu Fuat'ı, yine gözünün önünde buldu.

Ah, bu aşk… Her yerde, her köşede, aşk vardı. Dağıstan'ın tepelerinde, Afganistan'ın türbelerinde, Japonya'nın Pagontlarında, Hindistan'ın

mabetlerinde, nasıl hâkim ve nasıl müstebit mevcut ise… İsveç'in fiyortlarında, İstanbul'da, Van'da, Eğin'de, Aydın'da ve Napoli'de de o hüküm sürüyordu. Bütün insanları dağlı, hoca, fakir, her türlü her çeşit, her nev işte, ne olursa olsun, nasıl olursa olsun, hep bu avucuna almış, hep bu ağlatıyor, hep güldürüyordu.

Mazlum yanık bir kalp, bir göze, ağza bir gülüşe, bağlanıyor, artık bu emelin peşinde türlü hasretler, türlü incizaplarla sürükleniyor, hatta neşesi onu görmekten, onu işitmekten, onu sevmekten ibaret kalıyor, nereye gitse, ne yapsa, onsuz, yaşayamıyordu.

Perran, emindi ki şimdi şu yırtık elbiseli, kirli vücutlu sefil kızın söylediği şarkı da, yine bir sevdiğini düşünüp onun hakkında bir emelle çırpınan bir kalbin nağmeleriydi. Nitekim, bir Eğin havası, bir Trabzon şarkısı, bir Acem türküsü de aynı nağmeleri inliyordu.

Ve şarkta, garpta, şimalde, cenupda, dağlar, şehirler, hoca, dilenci, herkesi meraka esir eden o büyük aşk… Kendini nasıl, itaat ettirmiyordu. Niçin, nasıl, kalbine mukavemet ediyor, **[297]** Fuat'tan ayrılıyor, o gün, handa duyduğu cansız zevkleri unutabiliyor… Böyle yabancı, onsuz, hicrân-zede kaldığı yerlere sevk edebiliyordu.

*

Bu esnada Üstadın yemek siparişi bitmiş olduğundan, dönüp çalgıcıara gülerek baktı ve cebinden çıkardığı paraları, kitarecinin hürmetle uzattığı şapkaya attı. Herif, yerlere kadar serfürûlarla çekilirken;

Şimdi artık arkası gelmez… dedi, bütün Santa Lucia'nın çalgıcıları hepsi birer birer önümüzden geçecek…

Perran, gürültüden sersem olmuş, gördüğü müşevveş hayattan kamaşmış gibiydi. Denizin içinde oturuyorlar gibi su, yanı başlarında idi. Her ağızdan başka bir sayha çıkıyor, üç adım ötelerindeki genç birbirleriyle kavga ediyor, kalabalık kaynıyor, elektrikler bunların üzerine kıvılcımlı, namütenahi ziyalar döküyordu.

Giden çalgı takımının yerine bir başkası geçmiş, şimdi onlar terennüm ediyorlardı.

Fahri Cemal, garsonu çağırıp bir şeyler söyledi, garson gülerek çekildi, o zaman kendisi de gülerek Perran'a anlattı:

-Tembih ettim, ne kadar çalgıcıları varsa, hepsi rıhtım kenarında, sıra ile şarkı söyleyecekler, çalacaklar… Fakat burnumuzun dibine gelip, bizi rahatsız etmemek şartıyla… Giderken hepsine para vaat ettim.

Garsonun tembihi üzerine bütün takımlar, itişe kakışa, sıçraya güle, rıhtıma, sandalların yanına gittiler. Orada terennüme başladılar. **[298]** Fahri Cemal'in tertibinden haberdar olan sandalcılar, seyr-i âvâre gürültü de bunların etrafını aldı, meclis kuruldu, cümbüş başladı.

Perran, derin elemi buradaki harici hayat tezahüratıyla nîm-uyuşuk, dalgın bakıyordu.

*

Üstat dedi ki:

-Senin Tristan ve İsolde Operası hakkında malumatın yoktur zannederim. Bu insanlar dünya yüzünde yaşamaya başlayalı gelip geçmiş bütün sanatkârlar arasında, yalnız Wagner denilen musiki dehasının aşkına yükselttiği bir sanat abidesi, en ulvi bir aşk neşidesidir.

Bu söz üzerine dikkati kâmilen Üstadın sözlerinde tekâsüf etmiş olan genç kadın kollarını masaya dayayıp elleriyle çenesini yatırarak dinlemeye başladı.

Fahri Cemal, derin ve uzun fikirler, beyan edeceği zamana mahsus dalgın bir nazarla mevcudiyetinden tecerrüt etmiş gibi bir sanatkâr hulûliyle devam etti:

-Wagner bu eserde kendi hayatının en elîm bir aşk sergüzeştinden, en canhıraş bir kadın iftirâkından mülhem olmuştur. Bu, gece göreceğin gibi bir nev Romeo, Juliet hikâyesi, yani aşkı en kahhar ve ulvi tecellisi ile hisseden iki kalbin macerasıdır. Wagner bu macerayı bizzat kendi hayatında hissetmiş, hissettiği anlarda eserini tertip etmiştir.

Perran, şimdi mücessem bir dikkat olmuş, dalgın gözleri bulutlu dinliyordu.

[299] Fahri Cemal sözünü kesmedi:

Lohengrin, Tannhauser operalarını oynatıp dehasını ispat etmek, layık olduğu şöhretle tetevvüc etmek için Wagner Avrupa'nın bütün sanat payitahtlarını dolaşmış, Paris'ten Londra'ya, Londra'dan Almanya'ya sürüklenmiş, hepsinden ancak nekbet ve hezimetle karşılaşarak sefalet ve açlık, mihnet içinde harap olmuş idi. Eserleri, bütün şehirlerde ancak tehzil ediliyor ve ancak zamanlara takdim eden bazı sanatkârla tarafından takdir görüyordu. Zaruret, borç, ihtiyaç, Wagner'i karısıyla beraber sürdürdüğü didinme hayatında eziyor ve eser tahririne gayr-ı muktedir bırakıyordu. Kendisini takdir edenlerden Münih'te Vezendönak namında bir zengin tüccar vardı.

Bu adam, Wagner'in serseri hayatına agâh olarak ona sükûn ve refah içinde çalışabilmesi için, zengin malikânesinin bahçesinde bulunan bir köşkü taktim etti. Wagner, karısıyla burada ikamet edecek, her türlü ihtiyaçtan azade, rahat rahat çalışacak ve eser ibda' edecekti. Sanatkâr bu teklifi maa-t-teşekkür kabul etti ve köşke nakletti. Vezendönak'ın Matild namında, hassas, musikiperest, yüksek, bir sanat meclubiyetinde genç bir karısı vardı. Komşuluk münasebetiyle iki aile sık sık görüşüyorlar ve Wagner, tertip ettiği besteleri gidip, alicenap hamilerine dinletiyordu. Wagner'in karısı, adi tabiatlı, sanatın inceliklerinden pek anlamaz, haşin bir ev kadını olduğundan, bu ziyaretleri Wagner ekseri yalnız yapardı. İşte bu esnada, ince, sanat meftunu Matild Vezendönak'la, güzellik halkı Wagner arasında, **[300]** bir münasebet yavaş yavaş başlayıp, gittikçe büyüyen ve büyüdükçe hayatlarını zulm ile inhisar ile kahır ile tahakküm eden bir aşk haline geldi. Kadının kocası, nihayeti gelmeyen yüksek alicenaplıklarla Wagner'i ihya ediyordu. Sonra Wagner, karısına, uzun sefalet ve mihnet senelerinin bağladığı dindarane bir irtibat ile zincirlenmiş bulunuyordu. Böyle bir taraftan, bir zevce, öbür taraftan bir zevc arasına bu iki ulvi mahluk büyük bir hıyanet yarası açmaya cesaret edemediler. Aşklarını en elîm ve âteşîn bir hasret içinde itiraffettikten sonra birbirinden uzaklaşmaya ve ayrılmaya karar verdiler. İşte Wagner, bu vicdan vazifesiyle kalbini, sevk-i tâbi'sini, aşkını ezip, rahatını, refahını feda ederek "melce" namıyla takdis ettiği o saadet yuvasını bir gece terk etti. Tristan ve İsolde operasını bu melcede, kısmen sonra yazmış ve Matilde ile Wagner'in teati

ettikleri mektuplar, bilahare tab' olunarak iki cilt teşkil eden en elemli en canhıraş ve en acı bir maşuka muhaberesi teşkil etmiştir.

*

Burada gözünün önünde Perran, hâlâ çenesi avcunda dirseği masada bir balmumu, bir taş, hissiz bir şeymiş gibi kendini kaybetmiş, başka bir hayata akmış uyuşmuş gibi sabit gözler ve renksiz dudaklarla dinliyordu.

Fahri Cemal, sesine acı bir tınnet vererek:

-İşte, Peri'ciğim şâh-kârlar böyle elemlerin ve böyle kahramanlıkların mahsulüdürler. Sakız leblebisi, badem ezmesi yiyerek eser-i nefîs ibda' edilemez.

Bu esnada garson bir tepsiyle önlerine yemekleri getirdi. Karşıda **[301]** sahilde, çalgıcılar, mütevaliyen türlü maskaralıklarla ötüyor, sıçrıyor, haykırıyorlardı.

Üstat, garsona para vererek: "Şunu heriflere ver, artık sussunlar." dedi. Önündeki yemeğe rehavetle başlamış olan Perran'a dönerek:

-Zaten dedi; sanat cihanının bu şâh-kârları hep böyle ulvi, fedakâr ve necip mahlûklardır. Mesela, Wagner'in sonra, kayınpederi olmuş olan meşhur piyanist ve bestekâr Liszt hayatı… Bu adam daha pek genç yaşta piyano sanatında dâhiyane bir maharetle mümtaz bir sanatkârlıkla, konserlere çıktığı, bütün Avrupa şehirlerinde, her nerede piyano çalarsa, tûfan-engîz bir alkışla perestiş, görmüş… Bütün sanat merkezi olan şehirlerde, en yüksek hayat erbabı arasında, en müstesna kadınların muhabbetlerine, perestişlerine mazhar olmuş… Bu esnada bir yerde Kontes Dagould namında dilber, bir kibar kadına tesadüfle, mahzâ tavrının ve sanatının artistik haşmetiyle onun kalbini çelmiş, onun kendisine kemâl-i meclûbiyetle arz-ı vücûd ederek metres olmayı kabul ettiğini görmüş… Fakat kadın, o kadar yüksek bir aileden, o kadar kibar münasebet sahibi, o kadar müstesna şerait içinde ömür geçiren mağrur bir kadın ki, o zamana kadar aşklarının peşinde serseriyane bir şitâbla uçan Liszt, bu sefer ciddi bir emele kapılıyor, genç kadına izdivaç teklifinde bulunuyor. Sanatkârın aşkını vecd-i iştiyâkla kabul eden kibar kadın bu teklifi bir hakaret telakki ederek "Kontes Dagoul, bir vakitte bir Madam Liszt olamaz!" huşunetiyle reddediyor, bu muameleye rağmen ailesini terk etmiş, gayr-i meşrû

olarak onunla yaşamış ve bu hayattan Cosima isminde bir kız dünyaya gelmiştir ki, bu kız en sonra **[302]** birçok macerayı müteakip, işte Wagner'in ikinci karısı olan kadındır.

*

Sükûtla dinlemekte olan Perran, buraya gelince, kadın alakasıyla bir noktaya ilişti.

-Ay, Wagner'in ilk karısı ne oldu?

-O kadın, zaten Wagner'in karısı mıydı? Wagner gibi bir dâhinin sanat hayatına, ibda hayatına karışmadan onun karısı olmak nasıl mümkün olur… Bir sanatkârın karısı, kocasının her ilham dakikasında ona bir hayat membaı olmalıdır, onu nefesiyle, her an hayatında sanatına, ilhama, sevk edebilmelidir ki, ona hakkıyla bir hayat refikası olabilsin… Evet, ilk karısı Wagner'e bir sefalet arkadaşı, bir hayat yoldaşı olmuştu. Fakat daima onu âvâm-pesent eserlere sevk eder ve para getirecek adi şeylere celp ile ilahi nağmeli bedîadan uzaklaştırmaya çalışırdı. Sen de elbette kabul edeceksin ki, bu nev kadın, bir sanatkâr için hiçbir vakitte bir zevce olamaz.

Perran, yemek yemesini bırakmış, telaş ve tehalükle soruyordu:

-Ay, sonra… Sonra nasıl Liszt'in kızıyla evlendi…

Üstat, gözleri semaya akmış, çatalı elinde tutarak:

-Bu da, dedi. Bu da bir başka hikâyedir. Wagner'le Liszt'in arasında pek büyük bir sanat arkadaşlığı vardı. Ekseriya birbirleriyle muhtelif şehirlerde buluşurlar ve gecelerce eserler arasında münakaşalarda bulunurlardı. Cosima, bu esnada büyümüş, Hans Von Bülow namında meşhur bir piyanistle **[303]** evlenmişti. Piyanist Wagner'in perestişkârlarından bir adamdı. Cosima da, ihtirâs-perver, ince ve yüksek bir kadındı. İşte bu münasebetler esnasında Cosima ile Wagner arasında bir aşk peyda olmuş ve bu aşk büyüye büyüye o hale gelmişti ki, bundan haberdar olan zevc Wagner'e karşı taabbüdî sevkiyle fevk-al-beşer bir feragatle karısını terk edip Wagner'e bağışlamış, böylece Cosima birinden boşanıp öbürünün taht-ı nikâhına girmiştir.

*

Perran, dudaklarında bir hayret hazzıyla:

-Tuhaf şey. Bu nasıl mümkün oluyor, dedi.

Fahri Cemal, hemen mukabele ederek, şu mütalaayı yürüttü:

-Büyük sanatkârların, deha sahiplerinin ahlakiyatı bizim anlayamayacağımız kadar yüksektir. O yüksek semalarda bizim ciğerlerimiz teneffüs edemez. Onların telakkileri bizim kayıtlarımızla ölçülemez… Şimdi sen orasını bırak da hikâyenin sonunu dinle… O esnalarda Bavyera Kralı olan ve sonra hayatına bir tımarhanede nihayet veren genç Lui Wagner'i payitahtına davet edip: "Geliniz, burada çalınız… Burada hiçbir şeye muhtaç olmadan istediğiniz hayat şartları içinde yaşamanızı ben der-uhde ediyorum. Size istediğiniz kadar para, istediğiniz kadar ve salâhiyyet veriyorum. İstediğiniz gibi bir tiyatro binası inşa edersiniz, yazdığınız ve yazacağınız eserleri oynatmak üzere, bütün Avrupa'da hangi sanatkârları intihâb ederseniz onları getirebilecek para emrinize hazırdır, haydi bakalım işte." Demiş ve sanatkâr şevk ü hâhişle kabul ettiği bu teklif üzerine, orada **[304]** yerleşerek, Beyrut'taki bu gün, operanın mukaddes bir kâbesi olan tiyatroyu, kendi tasavvur ettiği ıslahat ve tertibatla yaptırarak ve Avrupa'nın muhtelif yerlerinden getirttiği en yüksek sanatkarlara yazdığı eserleri oynatarak, ismini sanat sahasına rekz etmiştir. Sonra bir gün, vakit gelip de son nefesini verdiği vakit, karısı Cosima Wagner! "Hayatta iken başını üstüne kor da yatardı, artık şimdi ebediyen yastığı bu olsun…" diye saçlarını ta dibinden kestirerek tabutuna yastık makamında koymuştur.

-Perran, hayraniyetle dolu bir nazarla:

-Oh, ne güzel diye inledi.

Fahri Cemal, yumuşak bir sesle:

-Ya, elbette güzel… Daha ben de, senin bilmediğin böyle ne güzel hikâyeler vardır ki, böyle gece gündüz beraber yaşadığımız halde sana birer birer hepsini nakil ederim Peri'ciğim… dedi.

*

Tiyatroya gitmek için, frak ve süvari elbisesi giymek lazım olduğundan otelde elbiselerini değiştirmek için acele etmeye mecburdular, onun için makarnayı, tatlıları acele yediler, rıhtımın üstüne çıktılar, zaten otelleri orada idi.

Perran, kendini bu temiz rıhtımın üzerinde sağ tarafı büyük otellerin kasvetkâr şaşaalarıyla pür-nûr, sol tarafı pür-nücûm, mavi semanın altında ufkun karanlıklarına doğru akmış, denizle muhat, güzel havalara mahsus bin bir gece kokusuyla o kadar derin bir saadet his **[305]** etti ki, Fuat hakkındaki elemleri bile susmuştu.

Fahri Cemal, onun canına girer gibi, koluna girmiş, içtikleri nefis şarapların dalgalarıyla kanatları kayarak, yürüdüler, otelin önüne geldikleri vakit, Perran için bu tam bir kamaşma oldu.

Otelin pek geniş ve camlı kapısından içerideki pür-nûr ve müzehhep sall olanca haşmeti, bütün saltanatıyla perilere mahsus bir cennet hayatı gibi görünüyordu. Bütün [b]eyaz sütunlar ve tavan yerde kırmızısı galip büyük halılar her noktada başka bir şaşaa ile fürûzân olan elektriklerle, dağınık bir surette yayılmış masalarda zari[f] hasır koltuklarında oturan hepsi dünyanın en kibar, en nefis insanlarından mürekkep halk ile buna periler âlemi bile hata olacak bir nefaset, bir yegânelik gösteriyordu.

Açık kapıdan içeri girdiler, kapıcıların hürmetkâr selamları arasında hemen orada olan asansöre atladılar, dairelerine çıktılar.

Perran, kameriyere[yi] çağırtıp, giymek istediği elbiseyi vesair levazımatını çıkartarak vücudunu ta'tîr için soyunmuş tuvalet masasının kapısında bütün çıplaklığı ile pudra dumanları, lavanta kutuları arasında saçlarını taratıyor, beri tarafta Fahri Cemal kostümünü değiştirerek, beyaz gömleğini giymiş, beyaz boyun bağını bağlıyor ve frakını giymek için hazırlanıyordu.

Perran oldu ki, ikisi de en kusursuz bir tuvaletle birbirinin karşısında bir taraftan geniş aynalarda kendilerini muayene ederek durdular.

Fahri Cemal, nefis dekoltesiyle kesik saçlarının şuh dalgalarıyla **[306]** pek mutena bir güzellik arz eden sevdiğine bakarak:

-Ah Peri… Ne kadar mesut oldum tasavvur edemezsin… Şimdiye kadar yine İstanbul'da böyle balolara, tiyatrolara gitmek için böyle giyinir, sen yine bu kadar güzel ve müstesna ve ben yine bu kadar âşık ve şeyda olurdum… Fakat şimdi, Napoli'nin bu otelinde San Carlo Tiyatrosuna gitmek için hazırlanıp bu duruşta o kadar başkalık, o kadar derin bir başkalık var ki… Yalnız bu beni emsalsiz bir surette sarhoş ediyor. Çünkü orada ne olsa sen kâmilen benim değildin… Başkaları, bilmem Şefik Nuriler, bilmem Hidayet Hanımlar… Bilmem kimler vardı. Sonra bütün İstanbul, bütün o Beyoğlu vardı ki, dar sokakları, yüksek binaları, miskin hayatıyla beni ezer, o bizi gören, o gördüğümüz müşevveş halk, beni zehirler, keyfimi mahveder, kanımı dondururdu… Burada sen böyle hilkatin ellerinden en nefis itinalarla çıkmış, muazzezler muazzezi bir yavru kadın, benim, kâmilen ve müebbeden, müebbeden ve münhasıran benim olarak yaşamak… Artık saadetimize hiçbir mâni yok… Ne bir gölge, ne bir vehim seni benden ayıramaz… Mesudum Peri'ciğim, mesudum…

*

Bu kasideden genç kadın, vücudunun en derin elyafına kadar müteessir oldu. Orada bugün akşama kadar sarsıldığı şedit ve yeni tahsisat ile o kadar dalgalıydı ki, neye karar verdiğini, ne yapacağını bilemiyor, eğer kalbinin muharrik ibrâmâtı olmasa, İstanbul'daki tasavvuru gibi ölünceye kadar kâmilen Fahri Cemal'in olmayı istiyordu.

Ve bu arzunun tahakkümü altında kollarını açarak Fahri Cemal'in boynuna **[307]** sarıldı ve hemen samimi bir cesaretle başını göğsüne koyarak, hazin bir sesle:

-Ben de mesudum… Bunun için sana teşekkür ediyorum, diye fısıldadı.

Aşağı inip, otomobile bindiler, tiyatronun kapısından girdikleri vakit, Fahri Cemal, evvela para verdiği kişiye gitti, orada herifin birçok mazeretlerle uzattığı bileti alarak döndü, genç kadına geldi:

-Vah vah, diyordu. Ancak ikinci katta bir loca bulabilmişler… Fakat bir beis yok, bir daha sefere loca ihtiyat ederiz de bir avansen alırız.

Vestiyerden geçerek localarına gittiler.

Perran için bu, ma-fevk-al-vücud, ma-fevk-al-hayal, tasavvurunda cennetlere yakıştıracağı derecede müşâ'şa' ve murassa bir şey oldu.

*

Bir kere tiyatro hınca hınç dolu idi. Bu halkın, Beyoğlu Tiyatro'sunu dolduran kaçakçı, sahtekâr Yahudi ve Rum bozuntuları ve bizim bazı çapaçul halkımız olmayıp asaletin, servetin ve yüksekliğin numunesi olduğunu, hepsi sanat cihanının bütün harikalarına alışmış, beraber yaşamış yetiştirmiş, bulunduğunu düşünmek, bu teessürünü müzdâd ediyordu.

Hemen perde açıldı ve salli dolduran bütün hâzırûn sahneye ruhlarını vakfettiler.

Locada Perran tarafına, Üstat kapı cihetinde oturmuşlardı.

Fahri Cemal, oturduğu yerden Perran'ın bütün yüzünü görebiliyor, teessüratını takip ediyordu.

Birinci perde evveliyatla ve ecnebi lisanında oynandığından tamamıyla hulul **[308]** etme pek güçtü. Fakat musikinin derinliği ve güzelliği, Wagner'in operalarına pek vukufu olmamakla beraber Perran'ı meftun bırakıyordu. Fakat ikinci perde daha derin tesir etti, e üçüncü perdedeki aşk sahnesi, zaten oraya kadar, gerek gündüzün teessüratı, gerek tiyatrodaki kalabalığın intibââtı ile son derece bir rikkat kesb etmiş olan mevcudiyeti, sükût için oyunu seyir ederken, tekrar İstanbul'a, İstanbul'daki kandırıp bırakmış olduğu muazzez, mazlum mahlûka akmış ve onu orada yapyalnız bırakarak, yalnız bir günde ve yalnız tiyatro ve otel parası olarak onun bir aylık kazandığını sarf ederek servet ve tantana içinde yaşamak için, evet, yalnız bunun için ona kıymış… O şimdi, kim bilir, sefil, fakir hayatında ne yapıyor, şu saatte nasıl vakit geçiriyor… Kendisi burada onun kanı pahasına bu lüks içinde ömür sürerken, o zavallı: "Perran, Peri'ciğim, acaba iyi olacaktı? Ne vakit gelecek?" gibi endişeli suallerle kendini yiyor…

Ah, o eğer kalp sahibi, vicdan sahibi bir kadın olsaydı böyle mi yapardı? Ne yapar, yapar, bir çaresini bulur, İstanbul'dan ayrılmaz. Sekiz senedir bunca mihnet ve cefa arasında kendini unutmamış, sevmek de devam etmiş, sadık vefakâr kalpli çocuğa mesut etmeye çalışmaz mıydı?

Tekrar rıhtımda onu, kırık, mahzun ve muhtezir kendine bakarken görüyor ve sonra vapur açılıp da salladığı mendil ufala ufala bir kelebek kanadı olunca, kalbine dolan keder, elem, öyle zalim bir hücumla tazyik ediyordu ki…

*

[309] Tam bu esnada Tristan, eserin şâh-kâr parçası olan aşk nağmesini bütün belagatiyle, bütün rûh-perverliğiyle ve bütün sanatıyla terennüm ediyordu.

Ve genç kadın hıçkırıkların göğsünde yükselip boğazını tıkadığını ve gözyaşlarının sıcak bir hücumla gözlerini istila edip, menetmeye çalışmasına rağmen, birbirini kovalayarak gözlerinden akmaya ve soluk yanaklarından sıralanmaya başladığını hissetti.

O kadar ki, gayr-ı ihtiyari mendilini kaldırıp gözlerini örttü ve locanın önünden geri çekilmeye mecbur oldu.

Fahri Cemal bu hali derin bir hayretle görerek, hemen şitâb etti, fakat genç kadın, her şeye rağmen kendini tutamıyor, Fahri Cemal'in önünde hıçkıra hıçkıra ağlıyordu.

Üstat:

-İşte Avrupa tiyatrolarında insan böyle ağlar Peri'ciğim, dedi. Fakat ne musiki, sonra o tenevvürün sesinde ne ahenk ve ne sanat değil mi?

Genç kadının fevkalade buhranını görerek onu ferahlandırmak için dışarı çıkarmaktan başka çare bulamadı ve locayı bırakıp çıktılar, fuayeye geldiler.

Orada, artık tiyatroda durmaya lüzum olmadığını teslim ederek daha açılır ümidiyle çıkıp otomobillerine binerek otellerine avdet ettiler.

*

Gece hâlâ, yaza mahsus biraz mihrâr ile pür-zer ve pür-nücûm idi.

Otonun camlarını açık bırakarak, serin havayı bütün ciğerleriyle içiyorlardı.

[310] Şimdi Perran, katiyen karar vermişti, ne yapıp yapacak, bir iki gün zarfında mutlak İstanbul'a dönecek ve hayatını bir daha geri almamak üzere kendisine hasr ve feda etmiş olan bedbaht çocuğu mesut etmeye çalışacaktı.

Bu his altında bulunduğu için otele avdet ettikleri zaman, Üstat:

-Bir supe edelim mi Peri? diye sormuş, ondan keskin bir nefy cevabı almıştı.

Genç Kadın yatmak ve İstanbul'a avdet etmek için çareler arayıp kararlar vermek istiyordu.

Koşarcasına asansöre atladı ve dairelerine girdikleri vakit arkasından mantosunu fırlatıp bir koltuğa atarak, kameriyereye:

-Çabuk soy beni, dedi.

Fahri Cemal, büyük salonda, ağır ağır dolaşıyor, cigara içiyordu.

Birdenbire yüksek sesle dedi ki:

-Lakin, Peri, herifte ne sanat var, değil mi?... Sonra ses… Ben Soprano'yu o kadar beğenmedim… Sesi gür ama, Tenor'unki gibi cana tesir etmiyor…

Perran, cevap vermedi. Bir ayak evvel yatağında bulunup, uyuyor görünmek istiyordu. Soyunması bitip de eliyle kamariyereyi savdığı vakit, hâlâ salonda cigarasıyla dolaşan üstada, yatak odasından:

-Ben yatıyorum… dedi.

Fahri Cemal, şitâbla:

-Ben de geliyorum, yavrum… diye cevap verdi.

*

[311] Perran, Fahri Cemal'in tavrında öyle renkler görüyordu ki, bu gece onun nevazişlerine tahammül etmek mecburiyetinde kalacağını anlıyordu.

Buna, evvela, şiddetli bir isyan duydu; kendisi kalbine ait pek derin bin türlü mücadelelerle pür-ızdırâb, bitap iken kimsenin keyfine hizmet etmeye hiç arzusu yoktu.

Sonra Fahri Cemal'in pek başka zanlarda ve emellerde neşeli ve mesut yatak odasına geldiğini görerek, birdenbire bir aksülamelle sarsıldı.

Onun ne kabahati vardı, bütün bu başına gelen şeylerden yalnız kendisi kabahatli değil miydi? İlk anda şimdiye kadar bütün teferruatı gözünün önünde canlandırıyor, her birinin kendi idaresizliği, kendi kabahatinin cezası olduğunu görüyor, bunun neticelerinden zarar-dîde olan Fahri Cemal'e, kalbinin bütün yumuşaklığıyla acıyordu.

Evet, Fuat'ı mesut etmek istiyordu, elbette bu hakkıydı, fakat bunu yaparken Fahri Cemal'i bedbaht etmeye hakkı var mıydı?... Bari mümkün olduğu kadar tedbirli davransa da Fahri Cemal'i hiç incitmese, bu necip, alicenap adamı hiç müteessir etmese iyi değil miydi?

Neticeyi şimdiden görememekle beraber, bunun ancak şimdiki halde ona bir şey keşfettirmemek için, yalnız güzel yüz göstermekle mümkün olacağını görerek ne olursa olsun, hiç olmazsa şen görünmeye çalışacağına karar veriyordu.

*

Ve bunun için, yatağa yattığı vakit büzülüp, uyumayarak, yüzünü açık tuttu ve güler yüzle konuşmaya başladı.

[312] Üstat biraz sonra soyunmuş, pijamasını giymiş, yatmaya hazırlanıyordu. İkisinin de karyolası arasında ancak on santimetre kadar mesafe olduğunu görerek, şimdiye kadar birçok hararetli nevazişlerine ekseriya zevkle, her halde memnunen tahammül etmiş olduğu bu adamın, Fuat'ın geçen gün handaki ilahi, cân-sûz busesinden sonra bu temasına maruz kalmayı gayr-i kabil tahammül buluyordu. Bu, Fuat'ın en mukaddes hakkının sirkati, gaspı, müsaderesi değil miydi?

Zavallıcık, uzak, mahrum, bedbaht ve yalnız, sürünerek kendini beklediği o karanlık şehirde, elleri bağlı, kendini düşünüp feryat ederken, kendisi keyifler, zevkler peşinde mi dolaşacaktı?...

Fakat Üstat, anlattığı lakırdıyı bitirmeyerek, kendi karyolasına gidecek yerde genç kadının yatağına geldi ve yorganını biraz ittirerek oraya otudu.

Ve samimi bir teklifsizlikle genç kadının üstüne dayandı, cigarasını bitirmek isteyerek lakırdısına devam etti.

Perran, bu med-hûş, müşkül, elim nöbeti acaba nasıl zararsız geçirebilsem diye kendini yiyordu. Şimdi Fahri Cemal bir erkek hakkıyla kendini der-âgûşa tasaddî ederse, ne yapabilirdi? Yorgun mu? Elbette böyle bir idda da bulunamazdı. Hasta mı? Bunu da söylemeye cesareti yoktu. Bâ-husûs ki beraber bulunmayalı bir haftayı geçiyordu. Evvelleri alelade haftada bir gün mutlak Fahri Cemal'in evinde buluşurlar, orada bir iki saat gizli aşk hayatlarını yaşarlardı.

Fakat istirahatle geçmiş, eğlence ile geçirilmiş bir geceden ve bir **[313]** hafta riyazetten sonra, erkeği ne bahane ile reddetmek cesaretini gösterebilecekti?

*

Üstat diyordu ki:

-Peri'ciğim, bu Napoli ne mübarek memlekettir bilsen… Mevsimler birbirini takip eder, kış gelir, başka şehirlerde bütün ahkâmını icra eder, soğuklar olur, donlar olur, karlar olur… Rüzgâr insanı ısırır, yırtar… Burada ateş ihtiyacı his olunmaz, hatta soba denilen şey meçhuldür… Nedir bilinmez; döşemeleri hep tuğladan, çiniden olduğu halde olur da üşümek kapıları, pencereleri kapayıp oturmak mevsim icabı peyda olan serinliğe mukavemet için kâfi bir tedbir olur. Vakıa otelde kalorifer varsa da, bu, lüks şehrinin en lüks bir otelinde fazla bir ihtiyat ve bir süs olmak üzere yapılmıştır. Cenup denizine doğru açılmış, akşama kadar güneşe maruz bulunan limanda kış böylece meçhul olarak geçer.

Perran, ruhundaki kasırgalardan şimdi Napoli'nin kışsız akşamını bir duman arkasında görüyordu. Çünkü Fahri Cemal'in eli yavaş yavaş laubali bir nevazişle genç kadını okşamaya başlamıştı.

Aman Yarabbi, şimdi ne yapacaktı?

Ne yapabilirdi?...

Gözlerini kapayarak kurban olmaya mahkûm eski mağdurlar gibi kendini feda etmeye karar veriyor, fakat bütün asabı isyan ederek adalâtı feryat etmek ihtiyacıyla çırpınıyordu.

*

[314] Fakat beyhude… Genç kadın, erkeğine aşk vergisini vermeye mecbur oldu.

Bu, böyle feci, öyle kahhar, öyle yırtıcı bir sükût, bir inkisar, bir izmihlal teşkil etti ki, ömründe böyle bir hezimetle ezildiğini bilmiyordu.

Şimdiye kadar bu nokta-i nazardan erkek olarak evvela kocasını, sonra Fahri Cemal'i tanımıştı. Kocasını hiç sevmemiş, onu vahşi, kaba, behîmî bularak ilk geceden nefret etmiş, onun zevc muamelelerine pek nadiren ve bin ikrah ile tahammül etmekte bulunmuştu.

Şefik Nuri de ihsas ettiği bu istikrahı gerek anladığından, gerek anlamamışsa da başka havalarda bir adam olduğundan, bilhassa son seneleri birbirlerine külliyen yabancı bir hayat içinde geçmişti.

O esnada hayatında Fahri Cemal peyda olmuştu. Fahri Cemal ince, nazik ve mû-şikâf muamelatıyla, nezaket ve terbiyesiyle ona büsbütün başka numunede bir erkek görünmüş, genç kadın, onun kollarında tanıdığı aşkı bir kadın için hayatta muktedir olabilecek en yüksek bir zevk olmak üzere telakki etmişti. Fahri Cemal'le geçen hayatı lüksü, sefahati, serveti ile kendini ka[n]dırarak, zevki, keyfi, şehveti, vücudunu, doyuruyordu.

*

Sonra, hayatının ufkunda Fuat tulu etti.

Ah, o Fuat'la geçirdiği son saatler… Onun kollarının harareti içinde, tazyikinin ateşi altında, ruhunun duyduğu sermestî…

Bu, şimdiye kadar tanıdığı aşklardan pek başka, pek derin, pek emsalsiz, öyle yakıcı bir olmuştu ki, genç kadının yalnız **[315]** adalâtını değil, mesamatına, zerratına, elyafına kadar bütün mevcudiyetini kavurmuş, onu en

öldürücü zevkler içinde sarhoş etmişti. Bu, her vakit bildiği bir zevk değil, bütün havasıyla, bütün asabıyla, ruhuna hulul eden bir ateş seyyâlesi idi ki, daha ömründe bu teşennücî hissetmemişti.

Şimdi, bu bin bir hatıra sebebiyle iştirâk etmediğini, iştirâk etmek istemediğini, iştirâk etmeye kalbi tahammül etmediğini, iştirâk etmeye bütün sinirleri isyan ettiği bu soluk, ölgün, hasta zevkten nasıl bir şey anlayabilir, nasıl bir şey isteyebilirdi?

Fuat'ın sade elinin teması onu bu adalî zevkten bin kat ziyade sarhoş etmişti.

Gözlerini kapıyor, dibi olmayan dehhaş uçurumlara uçurmuş gibi başı dönerek:

-Eyvah! diyordu.

Evet, eyvah! Hem de yüz kere, yüz bin kere eyvah!

Artık bundan sonra ne yapacaktı? Hayatı, bu fırtınanın kahhar sadmeleriyle, akur dalgaların üstünde yuvarlanarak, korkunç, mühlik bir kayalığa atılıp yıkılan ve canhıraş ve havalanan bir ra'd sarsıntı ve çatırtısıyla parçalanan bir gemi enkazı gibi yıkılmış, dökülmüştü. Harekette selamet imkânı görmüyordu.

*

Fahri Cemal, şimdi yine kalkmış, ara sıra Perran'ın kulağına girmeyen lakırdılar söyleyerek son cigarasını içmekle meşgul dolaşıyordu.

[316] Perran, bu tarafta bin bir kasırga içinde, bin bir telâtum arasında yuvarlanıyor, Fahri Cemal'e gâh kinle bakıyor gâh acı bir merhametle sızlıyordu.

Kinle bakıyordu. Çünkü o olmasa şimdi İstanbul'da bulunacak, Fuat'tan ayrı ve uzak kalmamış olacak, ihtimal Fuat'ın kolları arasında yaşamak imkânını elde edecekti. Hayatını dört beş süs, beş on lüks ile pençesine almış olan bu adam, onun gençliğini tırmalıyor, kalbini kanlı tırnakları içinde sıkıyor, parçalıyordu. Onun günlerini, saatlerini kendine hasretmiş ve gaddar bir kıskançlıkla senelerini zapt etmişti. Şimdi onu

İstanbul'dan koparıp çıkarmış, bu uzak memleketlere, sevmediği, sevmediği, hatta sevmek istemediği bu yabancı şehirlere sürüklemiş, burada zincirle bağlamıştı. Mesela, o kendine kalsaydı bir saniye burada kalmaz, hemen İstanbul'a uçmak isterdi.

Sonra birden en küçük bir sebeple nagehani bir aks-ül amel İçinde yuvarlanıyor, üstadı eski hürmeti, eski şükranının nazarıyla takdis ediyordu.

Bu zavallının hiçbir suçu mu ve Fuat'tan bir haberi mi ve kendi mazisinden bir malumatı mı vardı?

Avrupa'ya gelmek için çıldıran, bizzat Perran kendisi değil miydi? Buraya geleceğinden dolayı saadetle uçan ve hatta İstanbul'a dönmemek için derin arzular gösteren, orasını, ancak ayda, yılda bir uğrayacakları bir müsâferet şehri yapmak isteyen yine kendisi değil miydi?

Asıl kabahat yine kendisinin, sade kendisinin ve ancak kendisinindi.

Öyle değil miydi? Mademki, kalbinde Fuat'a karşı bir zaaf hissediyordu, son mülakatlardan içtinap etmek lazım gelmez mi idi? Yahut **[317]** hayatında böyle karışık maceraları varsa, Fahri Cemal'i aşkıyla bağlamak, adamcağızı bin ümit peşinde, bin hayal arzusuyla, bin şevk ve şitâbla buralara kadar sürüklemek yazık değil miydi?

*

Ne yapsa… Ah Yarabbi, nasıl yapsa da buradan kurtulabilseydi?

Ya Fahri Cemal'e kıymak yahut Fuat'ı feda etmek lazım geliyordu.

Fahri Cemal'e kıymak, vicdan ve şükran borcuyla kendisi için ölmekten müşkül bir haile idi. Fuat'ı feda etmek, kalbini aşkını ezmek, kendini diri diri mezarlara gömmekten medhûş bir facia idi.

Bu iki azim felaket arasında Perran sabaha kadar kâbuslar içinde çırpınarak gâh hıçkırıklarla boğuluyor gâh uyku uçurumlarında yuvarlanıyor gâh hummalar içinde tutuşuyordu.

[318] Sekizinci bâb

Kançonatata Napolitana

Perran'ı bir burgu gibi akur dişlerle oyan bir endişede Fuat'ın göndereceğini vaat ettiği mektuptu. Bu mektup, onun teminine göre otelin şasörü tarafından alınabilecekti. Fakat o Fahri Cemal'den habersiz olarak şasör masör görecek bir halde miydi? Bu hususta kameriyeranın muavenetinden istifade edebileceğini düşünüyor, yalnız yine de bir ihtimal ile işten Fahri Cemal'in haberdar olması onu korkutuyordu. Acaba nasıl yapmalı ve ne yapmalıydı?...

Sabahleyin uyandığı zaman dünden beri fikrini sarmış olan bu endişenin tazyiki altında yatakta uzun uzun kıvrandıktan sonra işi kameriyere münasip bir surette açmaktan başka çare olmadığını gördü. Ve üstat tuvalet masasında tıraş olmakla meşgulken büyük salonda genç kızı bir tarafa çekerek, ona iki kelimede lazım gelen mahremiyet ve tenbihatı anlattı. Bugün gidip, merkez postanesinde "Sinyora Cilda Baldini" namında gelecek bir mektubu bizzat almasını ve bunu, yalnız kendisine, yanında kimse yokken vermesini tembih ve rica etti.

Kız, böyle şeylere pek vakıf ve bilgiç bir tavırla tebessüm etti.

Gözlerini kaldırıp kendisine bakarak:

[319] –Baş üstüne sinyora… dedi.

*

Artık Perran'ın hayatı hep böyle ani kararların, nagehani düşüncelerin oyuncağı olmuştu. Bu perişan esaret altında bazen son derece mazlum ve abus, bazen hafif ve lakayt görünüyor, bazen Fuat'a karşı, bazen Fahri Cemal'e karşı isyanla boğuluyor, bilhassa azabını çoğaltan bir şey olmak üzere Fahri Cemal'in keskin nazarlarından ruhunun ihtilaçlarını gizlemek, on hiçbir elem eseri, düşünce meraretini göstermemek endişesiyle kıvranıyordu.

O kadar saatler beklediği, o kadar neşeler umduğu bu seyahat, şimdi kendisi için en elim bir işkence olmuştu.

Kalbinde bin bir elem sızlarken Fahri Cemal'in sözlerine tebessüm ederek neşe göstermek veyahut artık bitap kalıp: "Ne olursa olsun, anlayıversin…" diye ondan sakınmamaya karar verirken, yine yırtıcı bir sarsıntı ile Fahri Cemal'e merhamet veya zuhur edebilecek badirelerden havf

tesiriyle, kendini toplayıp idare etmeye çalışmak… Hâsılı genç kadının hayatı tahammül olunamaz azaplar içinde didiniyordu.

*

Fahri Cemal nihayetsiz bir saadet dalgası içinde, masum ve handan, hiçbir şeyden şüphe etmeyerek, ummadığı için bir fenalık göremeyerek, ona eğlentiler, gezintiler tertip ediyor, hediyeler alıyor, bütün cehdi onu sevindirmek, onu bahtiyar etmek, onu saadet ve lüks içinde yaşatmakta toplanıyordu.

[320] Otelde bu ikinci gün zarfında, yine saatine göre genç kadın elemlerini durgunluk veya: "başım ağrıyor," bahanesi altında zulmet ile geçirerek o gün şehrin muhtelif köşelerini, bilhassa müzeyi gezdiler.

Akşamüstü müzeden çıkmışlar, zengin Via Roma Caddesi'nden aşağı iniyorlardı.

Fahri Cemal, Perran'ın yine bir avdet teessürü ani neşe gölgesinden alevlenerek:

-Şimdi, dedi; şimdi Peri'ciğim, Napoli'de gezilecek yerler sayalım, bir gün Pompei'ye gideriz. Pompei, bir meraklı seyyahı birkaç gün işgal edebilirse de biz, bir gün gidip umumi bir nazarla tetkik ederiz. Sonra bir gün otomobille Portiçi'den ileri gidip sahildeki köyleri ta Sorrento'ya kadar birer birer yine umumi bir nazarla gezeriz. Daha gidilecek Capri Adası var. Bu ada bir güzellik harikasıdır. Etti üç gün değil mi? bir de Pozilipo… Ediyor dört… Ha, bir de akvaryum var… Burası, belediye bahçesinde bir bahr-i müzedir… Ne kadar hayvanât-ı bahriye, deniz mahsulatı varsa burada su içinde göreceksin… İnsan âdeta deniz altında yaşıyorum vehmiyle bir derin raşe duyar… Eğer hoşlanırsan sahil köylerinin hepsinde güzel oteller vardır, onlarda istediğimiz kadar kalabiliriz… Bence seyahat böyle olur. Bir şehri bir ya da iki günlük bulut dumanı içinde kuş bakışı bir nazarla görüp, geçip gitmek, seyahat etmek değil, ancak bir sinema seyretmek olur. İnsan bir yere seyahat ettim diyebilmek için oranın hayatına girmeli, oranın havasını yutup, suyunu **[321]** günlerce içmelidir. Yalnız gözünü kapayınca hayalen bazı manzaralarını görmek hiç kâfi

değildir. Gözümüzü kapadık mı, bizde birtakım hatıralar peyda olmalı, hayat safhaları canlanmalıdır ki, o memlekette seyahat ettik, diyebilelim…

*

Kalabalık caddeden otomobil ağır ağır, nazlı nazlı bir revişle kayıp inerken, üstat bu sözleri genç kadının kulağında bir vızıltı tesiri bile yapmıyordu.

Onun en ateşli bir elemi olmak üzere tarumar eden bir düşünce, şu anda Fuat'çığın harap İstanbul'un karanlık bir köşesinde yalnız ve onsuz kendini düşündüğünü ve onun avdetini beklediğini, bir de niçin bu sevmediği adam bulunup da, o sevdiği zavallı bulunmadığını görerek kahroluyordu.

Zira artık kendisini Fahri Cemal'e bağlayan rabıtanın bir şükran, bir vicdan borcu olduğunu, bunun kalbe, hisse taalluk eder bir zerresi bulunmadığını, bî-haberlik derinliklerinde hayatının birdenbire parlayan lüks ve servetiyle kamaşarak duyduğu memnuniyeti bir saadet zannetmişken, saadetten zerre kadar nasîb-dâr olmadığını, saadetin parada, tantanada, lükste, debdebede değil, ancak ve yalnız aşkta olduğunu anlamaktan mutahassıl bir uyanıklık içinde tasdik ediyordu.

Artık bu hayat, bir dakika daha tahammül edilemeyecek bir işkence olmuştu.

Fahri Cemal'in huzuru, sözleri, teması, evvelce kendisine muhtelif hislerden dolayı belki bir zevk veriyordu. Fakat bugün kıvrandığı **[322]** elemler arasında bu temas, bu sözler, memnuniyet vermek değil, onu gölgesinden bile bizar ediyordu.

Şimdi dinlese bile biraz sonra, bugün değilse yarın, Üstat kendinden geçen şeyleri şüphe edip vakıf olacağını, bir kere bu korkunç vukuf olursa, işte felaketin asıl o zaman başlayacağını görüyordu.

Şimdiden bu felaket için tedbirler bulmak, bu sadmeyi tahaffüf için çareler aramak lazım geldiğini takdir ediyor, fakat artık bir girdap arasında serseri ve perişan kıvrılarak uçan yaprak gibi kalmış mevcudiyeti, her an hücum eden kasırganın telâtumu içinde kendini kaybederek hiçbir şeyde sebat bulamıyordu.

*

Şimdi otomobil, Roma Caddesi'nin alt başına, San Carlo Tiyatro'sunun olduğu meydana gelmişti.

Üstat, dedi ki:

-Sabahleyin telefonla bu gece ki opera için bilet tembih etmiştim… Gidelim bakalım…

-Mahza sözünü cevapsız bırakmayıp bir şey söylemiş olmak için Perran:

-Bu akşam ne var? dedi.

-Cioconda …. Ponkiyelli'nin bu oyununu geçen sene Roma da görmüştüm… Pek güzeldir…

Otomobil sola kıvrılarak tiyatronun önüne gitti, orada inmeyerek, Fahri Cemal yalnız başına tiyatroya girdi.

[323] Otomobilde tek başına kalan genç kadın, akşamın bu saatinde bir bulut içinde görerek kendi kendine soruyordu:

-Ben ölünceye kadar saadet nedir tanımayacak mıyım, acaba?...

Bu suallerin cevabını verememek hüsranıyla dudakları kıvrılarak:

-Zavallı ben… dedi; zavallı ben… Beni bu hayat içinde görenler, mesut ve pür-nûr zanneder… Yanımda bir erkek ki, hayata hükmetmiş bir kudretle mümtaz… Bana perestiş ediyor… En küçük heveslerime azîm servetini vakfetmiş, bir nazarıma acımadan, düşünmeden, yekûnlar döküyor… Bu adamın hayatındaki mevkii daha başka dikkatleri calip. Elhasıl her manasıyla büyük ve zengin bir adam… Sonra da bütün kudreti ayda yüz elli lira kazanmaya inhisar eden küçük, meçhul zavallı bir delikanlıyı, bu meşhur zengine tercih ediyorum. Acaba budala mıyım?

*

Fahri Cemal dudaklarında bir tebessümün çiçekleriyle otomobile yaklaştığını gördü. Onda, o kadar genç bir şitâb, uzun boyunda o kadar vakur bir hamle, görünüşünde öyle cazip bir mümtaziyet vardı ki şimdi yine genç

kadın kararında, hissinde, ıstırabında müteredditi, neye karar vereceğini bilemeyerek perişan kaldı.

Fahri Cemal, otomobile girerken:

-Müjde Periciğim… dedi. Bu sefer birinci katta bir loca ele geçirdik…

Genç kadın, o andaki perişan tereddütte tab'an bundan sevinmiş **[324]** göründü ve otele avdet ettiler…

Otelin holünde her akşam çalan orkestraya birçok halk toplanmış, bunlar kibar bir sükûn içinde çay içiyorlar, müzika dinliyorlardı.

Daha otele geldikleri saatten beri bir kere burada oturmamışlardı.

Fahri Cemal:

-Oturalım da bir aperatif alalım mı? diye sordu.

Perran, hâlâ o tereddüt seyyiesi ve kararsız bir baş sallantısıyla:

-Oturalım, dedi.

Oturdular…

Görünmeyen bir yerden tannân ve ahenktar bir musiki selsebili fışkırıyordu.

Artık Perran, akşama kadar birbirini takip eden zıt hisler, aykırı kararlarla uyuşmuş dimağı işlemeyerek sersem ve zebun öyle duruyordu.

Fahri Cemal, öteden beriden bahsederek, neşeli neşeli kendisine durmadan söz söylüyor, fakat hepsi de Perran'ın kulağına salondaki uğultuya karışıp yekpare bir vızıltı halinde geliyordu.

Öylece hissiz, düşüncesiz duruyor, iradesini kaybetmiş, ne yapacağını bilemeyerek ruhsuz gibi yaşıyordu.

*

Bir an oldu ki, Fahri Cemal:

-Yemek zamanı geliyor, gidelim de elbise değişelim, dedi.

Perran makine gibi itaat etti.

Yukarı çıkıp, daireye girerlerken, birdenbire tahattur etti ki, **[325]** kameriyera bu gün postaya gidip, Fuat'tan olup olmayacağına bakacaktı, yüreğini döğen helecanlar, Fuat'a ne kadar avdetsiz merbut olduğunu, onun en ehemmiyetsiz bir hatırası için ölüm kadar zavallı bir hüküm haiz bulunduğunu tasdik etti.

Şimdi bir magrûk kadar deli gibi bekledi mağşuş, bî-his olan Perran, şimdi ateş gibi cevval, seyyal idi.

Kameriyeranın gelmesini deli gibi bekledi ve o geldiği zaman öyle perişan bir halde idi ki Fahri Cemal'in şüphe etmesinden korktu. Fakat Fahri Cemal bî-haber, sigaretini bitirmekle meşguldü, kız, nazar arasında kati bir baş hareketiyle ona mektup geldiğini anlattı. Ve o andan itibaren Perran, hiç hissetmediği dehhaş bir ateşle yanmaya başladı. Kulakları uğulduyor, gözleri kararıyor, kalbi dövünüyor, damarları atıyordu.

Nasıl, Fuat'tan mektup… Mümkün müydü?...

Bu haber o kadar şiddetli bir mestî veriyordu ki, âdeta Fuat'ın kendisini görecekmiş gibi seviniyordu. Ah, muazzez Fuat'cık… Kendisine verecek saadeti nasıl keşfetmiş de mektup yetiştirmiş, kendisini yalnızlık ve hicran içinde bulmaktan kurtarmıştı.

Kim bilir, neler yazmış, ne haberler, ne teselliler göndermişti?

Şimdi Perran sabırsızlıktan çırpınıyor, her şeyi feda edip o muazzez mektubu elde etmek, onu yüzüne gözüne sürüp okumak için can vermek arzularına düşüyordu.

Fakat kameriyera, ihtimal kendisine edilen tembihe riayetten mektubu **[326]** vereceğe benzemiyor, gayet ciddi, Perran'ı hazırlamakla meşgul görünüyordu.

*

Bir aralık Fahri Cemali iki üç dakika kayıp olduğunda hemen kıza:

-Mektup nerede? diye kıza sordu.

Kız:

-Cebimde… Şimdi verebilir miyim?...

-Aman, ver… Çabuk!

Ve kız, pek manalı ve tatlı bir tebessümle Üstadın girmesini tarassut için kapıyı kapayarak ihtiyatla mektubu çıkardı, uzattı.

Perran, mektuba temas ettiği anda, derin bir vecdin bütün damarlarına seyelanını hissetti.

Ve bir tek mektubunun okunması değil, daha ele alınması bu kadar saadet veren aşkı bu ana kadar tanımayarak geçirdiği günleri hasretle yâd edip şimdi böyle büyük bir his beyhude vehimlere kurban için nasıl tereddüt ettiğini hayretle gördü.

Mektup bükülmüş, göğsünün katmerlerinde saklanmıştı ve buradan bütün urûk ve elyafına ateş, ümit, neşe ve kuvvet isale ediyor, kalbinde galeyanlar, ruhunda iştiyaklar kaynıyordu.

Kalbindeki galeyanlar, onu bu saadet tılsımı göğsünde iken dünyada ne olursa olsun, kendisi nerede bulunursa bulunsun hiçbir şeyin ehemmiyeti olmadığını ilan ediyor ve ruhundaki iştiyaklar mektubu okuyup, sevgilisinin kendisine neler söylediğini anlamak için onu yiyordu.

Ona öyle geliyordu ki, bu mektubu okumadan bir adım atamayacak, **[327]** hele tiyatroda geçecek saatler, onun için daimî bir teşyi halini alacaktı. Fakat kaç gündür ruhunda çırpınan ıstıraplar, elemler şimdi derin bir şifa nefhasıyla sükûn ve teselliyet bulmuş gibi aynı zamanda kendisinde bir asudelik, bir ferahlık da hissediyordu.

*

Bu esnada, kameriyera ona suvare elbisesini getirmiş, Perran yine o inci Perran, yine o pırlanta kadın, temaşasına yalnız erkeklerin değil, kadınların da bayılacakları o füsunkâr ve cazibe-âver nefis mahluk olmuştu.

Fahri Cemal de yeniden tıraş olmuş, suvare elbisesinin içinde mütenasip vücudu tam bir erkek vakarı almış, kapının önünde dikilmiş, sevgilisini âşıkane bir incizapla temaşa ediyordu.

Genç kadın, yüksek aynanın karşısında son bir nazarla şeklini görmek için dururken, üstat meftunane bir lerze ile titreyen sesle:

-Fransızların, dedi; Fransızların bayıldığım bir kelimesi vardır: Exquise… Bu kelimenin müeddâ'sındaki şiir ve füsun hiçbir vakit sendeki kadar tam manasını tam ahengini ifade edememiştir, Peri…

Perran, bu nazik iltifata mahzâ Fuat'ın hesabına derin bir şükran hissederek tebessüm etti, bu tebessüm çırpındığı bütün zıt hislerle, ihtilaç, mestî, korku, gurur ile bütün ruhunun perişanlığını göstermiş oldu.

*

Bu hisler içinde bütün gece Perran, gerek otelin müdebdeb salonunda ve gerek sonra yemekte, tiyatroda geçirdiği saatlerin hep aynı ruh haletiyle mürur ettiğini gördü.

[328] Tiyatrodan dönerken otomobilde, acaba yatmadan evvel kolayını bulup da mektubu okuyabilecek miyim? diye düşünüyor ve bunun için bir tertip arıyordu.

Fahri Cemal'in en edna bir şüphesini bile tahrik etmemek en ehemmiyet verilecek nokta idi. Ne kadar ihtiyat etse, onun için o kadar iyi olurdu. Hâlbuki ittihaz edilecek tertip, ancak yine Fahri Cemal'in hareketine menûttu.

"Hele bakalım… Hale göre…" dedi ve ümitle, sevinçle, intizarla çarpan kalbine teslim oldu.

Otele girdikleri zaman, asansörle çıkarlarken birdenbire deha fikri genç kadını şimşekledi. Dudaklarında bir tebessüm hattı parlayarak, Fahri Cemal'e dedi ki:

-Ben şimdi ne yapacağım, biliyor musunuz? Siz salonda cigaranızla meşgulken ben gidip bir banyo yapmak istiyorum… Vücudumda öyle bir rehavet var ki… Kemiklerim kırılıyor zannediyorum… Napoli'nin havası galiba ilk hamlede insanı sarsıyor olacak…

Fahri Cemal son derece bir neşe sadasıyla:

-Oh bravo… Ne güzel fikir… dedi.

Dairelerine girdikleri zaman kendilerini bekleyen kameriyeraya acele acele:

-Hemen banyoyu hazırla… dedi.

Kendisini bir koltuğa attı.

Onlar orada konuşurlarken kız gelip banyonun hazır olduğunu haber verdi, iki kadın yatak odasına geçtiler. Perran, Fahri Cemal'in **[329]** genç kızın huzurunda banyoya gelmeyeceğine emindi. Orada mektubu rahatça okuyacak ve Fuat'ın sıcak nefesini ve kalp hitabıyla mesut olacaktı.

Dış elbiselerini çıkarıp arkasına bir kimono taktı ve çıplak ayaklarına bir terlik geçirerek, aradaki kapıdan salonda cigara dumanlarına müstağrak oturan Fahri Cemal'e:

-Ben müsaadenizle banyoya… diye seslenerek, banyo odasına koştu.

Banyonun yanına geldikleri vakit kızı içeri çekerek kapıyı kapattı, ona kapının arkasında durmasını işaret ederek:

-Sen burada dur, dedi.

Kendisi, orada ayakta, kalbi, göğsünü delecek gibi hızla çarparak, korsajından bükülmüş mektubu çıkardı.

Bu, küçük, mustatil bir zarftı. İçinde ince bir kâğıt vardı. Elleri titreyerek, yüreği pür-helecan, asabı galeyan halinde zarfı yırttı ve kâğıdı çıkardı.

*

"Muazzez Perran…" diye başlıyordu.

"Muazzez Perran;

"Şu satırları kollarım hâlâ senin vücudunun kokularıyla muattar, bin bir lerze ile titrediğim halde yazıyorum. Yanımdan şimdi çıktın, kendini helecanla vapura atıyorsun. Ben kim bilir ne kadar vakit sensiz azap ocağında mahrum, sefil, bedbaht sürükleneceğim. Eğer, buselerinin ateşi şu anda dudaklarımı yakmasaydı, yemin ederim ki **[330]** bu mahrumiyete dayanamaz, kendimi mutlak öldürürdüm.

“Ancak kendini bahşetmekledir ki, bana aşkını ispat ettin, ümit, cesaret için kuvvet verdin ve ancak çabuk avdet vaadini tutmakladır ki bu saadeti ebedi kılacak, bu kuvveti tezelzülden masun bulunduracaksın şimdi yalnız seni, buselerinin mestîsini, vaatlerinin hararetini düşünerek mesudum.”

Burada mektup kesiliyor, mabudî “teşyiden sonra, akşamüstü” kaydıyla devam ediyordu:

“Gittin, ah gittin… Nasıl gidebildin? Beni nasıl bu memlekette yapayalnız bırakarak uzaklaşabildin, nasıl bu kuvveti kendinde buldun?...

“Ah bütün vaatlerine, bütün buselerine rağmen, rıhtımda senin uzaklaştığını, gördüğüm anda cebimdeki silah kendi kendine hareket ediyor ve oracıkta kanlar içinde yerlere yuvarlanmaktan başka bir emel beni çarpındırmıyordu.

“Sekiz sene elem… Gözyaşları, hicran, sefalet içinde seni sayıklayarak yaşayıp da, nihayet bir gün “Buldum!” sevindiğim anda tekrar, bu sefer belki bütün bütün kayıp etmek… Ah seni niçin bıraktım… Haydi, sen gitmek istiyordun diyelim, ben nasıl bir kuvvetle seni gönderdim… Şu anda bunu anlayamıyorum.

“Ağlamalı, sızlamalı, yalvarmalı ve seni göndermemeli idim… Şimdi yalnız kaldım. Şimdi evvelden bin kat aha öksüz nasıl sensiz yaşayacağımı düşünüyorum, deli olacağım zannediyorum. Bana acı, lütfet… Lütfen merhamet et de vaatlerini unutma. Hemen çabuk, **[331]** mümkün olduğu kadar çabuk dön, gel… Seni nasıl bir intizar içinde beklediğimi düşün de bana acı… Bak, son kelimem budur Perran’cığım. Acı, Allah aşkına bana acı…”

Mektup burada bitiyor, imza yerinde: “Hayatı senin vaatlerine muallak bedbaht Fuat” sözleri bulunuyordu.

Mektubun sûzişi son günlerde genç kadını harap eden elemlerin meraretini o kadar kesafetle ifade ediyordu ki, Perran galeyandan boğuluyordu. İstanbul’da Fuat intiharından bahsediyorken o kadar Fuat o kadar kati, o kadar metin bir sesle söylemişti ki, genç kadın onun bu deliliği yapacağına katiyen emin olmuştu.

*

Demek o burada tereddütler arasında vakit geçirirken bedbaht delikanlı İstanbul'da sefaletler, elemler içinde ölüme hazırlanıyor ve eğer o vaadini ifa etmezse bu felaket muhakkak bulunuyordu.

Yaşlar evvela birer birer ve sonra oluk gibi gözlerinden akmaya başladı, kamariyera ona bir kadın şefkatiyle mebhut ve pür-elem, merhamet ve rikkatle bakıyordu.

Şimdi yaşlara müstagrak Perran, küçük banyo odasında hıçkırıklarını boğmak için ağzını tıkayarak deli gibi dolaşıyordu.

Kameriyera acı bir sesle: "Poveramiya!" diye elemlendi.

Ve dışarıda şüphesiz Fahri Cemal bekliyordu. Şimdi yine tebessümlerle dışarı çıkmak, onu aldatmak için bin cilve sarf etmek, ihtimaline dün geceki gibi onun buselerine, nevazişlerine tahammül etmek lazım gelecekti.

Ah, ne yapmalıydı yarabbim, bu azaptan, bu işkenceden kurtulmak **[332]** için neler yapmalıydı, nasıl kurtulmalıydı, nasıl, nasıl?...

Başka bir çare bulamayarak genç kadın, hemen gömleğini çıkarıp banyoya daldı. Ve kameriyeraya:

-Git, lütfen sinyora söyle… Ben banyoda gecikeceğim… Beni beklemesin, yatsın uyusun…

Kız, bir baş hareketiyle kapıyı açıp çıktı, banyoda Perran kasırgalar arasında bin bir darbe içinde yuvarlanarak suyun nispi ferahlığı içinde gözlerini kapadı ve fikrine bir sükût vermeye çalıştı.

*

Fahri Cemal Perran banyoya girdiği zaman soyunmuş, pijamasını giymiş, İstanbul'da kendi nam[ın]a gelen mektupları, gazeteleri okumakla meşguldü.

Hizmetçi gelip genç kadının sözlerini tebliğ ettiği zaman mütehayyir oldu. Bu tavsiyeye ne lüzum vardı. Fakat bu hayrete rağmen yine gazetelerin meraklı mütalaası arasında fikri karıştı, okuduğu haberlerin gird-bâdı ile yuvarlandı gitti.

Gece gündüz karı koca gibi beraber yaşadığı zamandan beri Perran'da evvelce zannettiği, hatta zannetmek için sebep bulmadığı bir takım garabetler, aykırılıklar bulunuyordu. Evvelden Perran daima şen, pür-neşe, keder, bulut nedir bilinmez, pür-guşâyiş, daima ötmeye hazır, kuğu tabiatlı bir kadındı.

İstanbul rıhtımından itibaren ara sıra yine eski Perran'ı hatırlatan, fakat muvakkit şetaret görmesine rağmen genç kadını evvelkinin külliyen zıddı, yani dalgın, düşünceli ve âdeta onu abus ve hatta kederli bir halde buluyordu. Beş altı gündür, Perran'ı yeni birisi görse **[333]** mağmum tabiatlı, hüzün-perver bir kadındır diye iddia edebilirdi. Hatta kendisi de evvelki Perran'ı bilmemiş olsa böyle karar vermez miydi?

Bu Perran'lar arasındaki bu bariz fark ne idi?

Sebep? Bir sebep! Var mıydı? Acaba bu tebeddülün bir sebebi mi vardı?

Mesela, bu zerratına kadar tanıdığım zannettiği Perran'ı hiç böyle mi bulmak isterdi. İstanbul'da yalnız kaldıkları zamanlar bir kuş gibi cevval, sıçrayıcı, sekici, atlayıcı, haliyle mevvac olan Perran şimdi burada onu mesut etmek için her türlü izzetle tertip ettiği bu hayatta böyle mi yapacaktı?

Şimdi meraretle tahattur ediyordu ki, böyle çıktıklarından beri bir tek defa Perran ke[n]diliğinden gelip, İstanbul'da o kadar çok yaptığı gibi şefkat ve muhabbetle boynuna sarılmamış, kendini ona bent eden sesiyle tek bir kelime sarf etmemiş, cezp ve mest eden gözüyle tek bir nazar atfetmemişti. İstanbul'da ekseriya hararetle kendisine sokuluşları, bir yavru, sıcaklığıyla hitap edişleri, lütufkâr bir yumuşaklıkla dudaklarını verişleri, kulağına kadar sokulup, titreyen sesiyle, küçük nevaziş kelimeleriyle hitap edişleri… Bunların hepsi uzak bir hayal olmuş, ancak hasretle yâd edilen mazi hatırası makamına geçmişti.

O, İstanbul'da, bu kadın cilvelerinin her saat tekrar etmediği için, bunları daima işitmek, daima tatmak arzusuyla seyahat etmek istemişti. Hâlbuki seyahatte o tatlı, o pür-nûr Perran kaybolmuş, onun yerine dalgın, bulutlu, keder-âlûd bir başka kadın kaim olmuştu.

Şimdi mesela bu akşam… Haydi, buradaki hayatının yabancılığından, **[334]** otomobilde, müzede, yemekte, İstanbul'daki Perran'ın tatlılıkları

kayboldu denilebilsin… Şimdi burada, bu yatak odasındaki, yap yalnız, baş başa kaldıklarından kendilerini İstanbul'da imiş gibi addedebilirlerdi. Perran, bu banyoyu böyle yabancılıkla mı yapacaktı?

Haydi, burada da kameriyera olduğundan kendini tutmak lazım olsun. Ya, yap yalnız kalmaları icap eden sonraki saatleri şimdiden böyle merhametsizce kesip atmak, "Ben geç kalacağım, yatsın, uyusun." diye haber göndermek ne oluyordu.

*

Bütün bu darbeler arasında kendi gibi mû-şikâf ve tahayyül-kâr bir elem adamı için perişan olan bir dimağla hem düşünüyor, hem gazete okuyordu.

Fakat bir zaman oldu ki, gazeteyi artık anlayamaz oldu. Fikri o kadar karışmış, muhakemesi o kadar ateşlenmişti.

Fahri Cemal, ilk yaşlarından beri derunî bir adam olmuştu. Her şeyi bir ihtimamla başkalarından, bâ-husûs o şüpheyi hâsıl edenlerden gizlemeye itina ederdi.

Şimdiye kadar Perran için de olduğu gibi, hiçbir vakit kimseye kendine karşı hissi bir muamelenin adem ifasından şikayet etmemiş, hele aşk işlerinde yırtıcı bir inat, hunhar bir gurur ile hislerini, şikayetlerini kalbinde hapsetmiş, meraretlerini, elemlerini boğmuş, susturmuştu.

Bunun için Perran hakkında son günlerde peyda olan pek hafif şüphelerin daha ağır ithamlar altında büyüdüğü bu gece, yine eski aşklarında **[335]** olduğu gibi hislerini boğup, hiçbir emare göstermemeye ve sessizce yatağına yatıp, düşünmeye başladı.

Onda sevdiğinin en manasız bir rengi feci sun'î zanlar verebilir, en masum haller en kanlı şüphelere inkılâp edebilir ve bir kere dimağı bu gird-bâdlar arasında çalkanmaya başlayınca, Fahri Cemal artık en korkunç bir ihtimamla ithamlara gayet kolaylıkla nefsini teslim eden bir canavar olurdu.

İşte Perran'a karşı da bütün vahşetiyle uyanan bu canavar, şimdi siniyor, tahlil ve teşrihe, teftiş ve tetkike, hiç belli etmeden, hiç renk vermeden hazırlanıyordu.

Gözlerini kapadı, hem uyuyor görünerek genç kadını bekliyor, hem artık ateşin bir faaliyetle bu maddeleri tahlil ediyordu.

*

Birdenbire uyandı. Salon hafif bir gece kandilinin titrek ziyasıyla ancak tenevvür olunuyordu. Vay, demek uyumuş kalmış mıydı? Perran'ın yatağına baktı, o yatağında idi. Acaba saat kaç bulunmalıydı? Uzandı, saate baktı, dördü geçiyordu.

Tekrar yatağında yorganına sarılarak öylece kaldı.

Fahri Cemal'in bu fena bir âdetiydi. Geceleri üç dört raddelerinde sanki bir yeis gelip kendini sarsmış gibi mutlak uyanır ve iki üç saat uyanık kalarak uyuyamazdı.

Bu gecede yine böyle olmuştu. Evvela uyuya kalıp, Perran'ın banyodan çıkışını ve yatışını görmediği ve sonra yine uyanıp geceyi uykusuz geçireceği için canı sıkılmıştı.

[336] Gece ezeli bir sükût içinde susuyor, uyuyordu. O kadar derin bir sükûnet ki Perran'ın muntazam teneffüsünü, birer birer sayecik kadar işitiyordu.

Birden, bu teneffüsler arasında bir hıçkırık işitiyorum zannetti.

Ağlıyor muydu?

Kendine öyle geldiğini farz ederek yine düşünmeye daldı, fakat iki dakika sonra bir hıçkırık daha işitiyorum zannetti.

Sıçradı, kalktı, sessiz adımlarla yatağın ayak tarafından dolaşarak Perran'ın başucuna gitmek istiyordu.

Genç kadın yüzü duvar tarafına dönük yatmıştı. Uyuyor muydu, yoksa uyanık ve ağlıyor muydu?

Fahri Cemal, mücessem merak u ulüvv halinde o kadar ki, titreyerek Perran'ın önüne yaklaşıyordu.

Ah yarabbi, ya şimdi onu ağlar görürse…

Hayatında bir cümlede olacak facialar silsilesiyle başı döndü, rü'yeti kararıyormuş gibi gözlerini kapadı ve tevkif etti.

Keşfedeceği şeylerden ürkerek geri dönmek istiyordu.

Fakat Perran'ın yine muntazam seslerle uyuduğunu hissederek müsterih oldu. Bir acıklı rüya ile rahatsız uyuduğunu zannettiğinden uyandırmak istedi. Yastığa yapışmış gibi duruyordu.

Bu, ıslanmış mı idi?... Yoksa?...

Perran'ın mendilini ıslak ıslak yastığının kenarına koyması mümkün **[337]** olmadığı için farziyye vârid olamazdı, demek, ağlamıştı?... Bu mendil, gözyaşlarıyla mı ıslanmıştı?...

Ayakta, gözleri mazlum bir nazarla bir noktada sebat ederek, sinirleri gerilmiş, düşündü. Demek Perran ağlayacak kadar bedbahttı… Onu böyle bedbaht eden ve ağlatan ne idi, ne olabilirdi yarabbim?...

Mendili aldı, bu, küçük, dantelalı, keten bir mendildi. O kadar ıslaktı ki gözyaşları kokusunu uçurmuştu.

*

Yine öyle kuru, karanlık, asabi, mendili oraya bırakarak döndü ve salona yürüdü.

Demek, bu kadını bahtiyar etmek için canını bile esirgemediği halde o yine bedbahttı ve kendini gece yarılarına kadar ağlatan dertlerini gizliyordu.

Lakin bu ne olabilirdi?

Demek, bu akşamki banyoda kapanış sadece oyun olacaktı. Kendisini banyo yapacağım diye aldatmış pek coşkun elemini ona göstermemek için onun uyumasını orada beklemiş, çıktığı vakit mendilini ıslatıncaya kadar gözyaşı döktükten sonra uyumuş, hatta bu ağlamaya uykusunda bile devam etmekte bulunmuştu.

Bu, genç kadınla beraber geçirdiği altıncı gece idi. Demek Perran'ın ona söylenmeyen şeyleri, kendisinden gizlenmiş kederleri vardı, öyle mi?...

Demek bu kadın, onun için bütün bir sır idi. Bütün bir sır, bütün bir muamma…

[338] Onun, masum, açık, saf… Bildiği Perran demek gizli, esrar-âlûd, kapalı idi?

-Ah bunları anlamak… Bunları birer birer öğrenmek…

Şimdi Fahri Cemal salonda geniş adımlarla, asabı şaha kalkmış gibi mahmûm bir hamle ile durmuyor, dolaşıyor, cigarasının havada teşkil ettiği bulut tabakaları arasında bir ihtilaç gölgesi gibi gidip geliyordu.

Onu, şimdiye kadar demek aldatmış, her kadın gibi kendisine sahte bir nikap irâe etmişti öyle mi?

Fahri Cemal'i asıl canından vuran hıyanet Perran'ın bu kanlı darbesiydi.

Şimdiye kadar hayatında geçmiş olan yüzlerce kadın, hepsi, kalbi başka, yüzü başka iğrenç bir maske halinde, vicdansız ve kalpsiz ve menfur bir hüviyet olarak görmüş, artık onları bir tebessüme değil, bir nazara bile gayr-ı lâyık bularak hepsinin üstüne tükürmüştü. Hayatı, kadınlardan alınmış lâ-yuadd yaralarla dolu idi.

İşte böyle bir zamanda Perran'ı gördüğü vakit onu bir yavru gibi, masum bir kuş gibi samimi, bir melek gibi pak ve beyaz bularak, bunları kendisinin mücerrep, yırtıcı tetkik ve tahlil gözüyle görüp inanarak onun hayatında bu temiz mevcudiyetle ilk defa inkişaffetmiş pak nadir ve yegâne bir hilkat çiçeği olduğuna kani' olmuştu.

[339] Dikildi, durdu. Keskin bir nazarla odanın loş dalgalarını ezerek: "Evet… Öyle idi de… O zaman öyle idi…" dedi.

*

Katiyen emindi ki Perran o ilk zamanlarda zannından daha masum, daha samimi bir kadındı. Ne olduysa sonradan olmuştu. O Nişantaşı denilen murdar, yüz bin kere murdar fısk u fücûr lağımında olmuş ve bu melek kadın hayatın levsleriyle orada kırılmış, orada solmuştu.

Daha pek yakın bir zamanda son seyahat kararını verdikleri geceki mülahazalarını düşünüyor, o gece Perran'ın Avrupa'dan bahsedilince ne kadar şen bir hamle ile sevinip boynuna atıldığını görerek sonraki tebdillere hiçbir mana veremiyor, bunları hiçbir şeye hamledemiyor ve meyus zamanlarına mahsus mütekallis bir hareketle sağ elinin başparmaklarıyla gırtlağınısıkıyordu.

Hiç şüphe yok ki bu bir aşk meselesi idi. Genç kadın İstanbul'da birini seviyordu. İhtimal bir dargınlık, ihtimal bir dargınlık, ihtimal bir tehevvür veya kıskançlık gird-bâdı seyahate çıkmaya razı olmuş, fakat şimdi sevgilisinden uzaklaşınca kalbi bu intikamın aks-ül ameliyle yaralanarak onu ezmekte bulunmuştu.

Geldi, kanepeye uzandı, bir sigara daha yakarak, daha sükûnla düşünüp, bu meçhuller arasında müspet bir nokta, bu karanlık hayaller içinde titrek bir ışık bulmak istiyordu.

Lakin ne bulabilirdi? Etrafı hep karanlıktı. İstanbul'da seyahat kararında tasavvur ettiği gibi bir iki gün vakit bulsaydı da **[340]** tetkikat yapsaydı elbette az zamanda bir iki malumat elde eder, bundan bir şeyler anlardı.

Fakat o zaman Perran'ın gösterdiği şitâb ve tehalük onu aldatmış, düşüncelerinin yanlış, şüphelerinin vesvese olduğuna inandırmıştı.

Fakat şimdi görüyordu ki, bu şüpheler muhakkak bir felaketten ibaretti. Bunları tahkik edip, ona göre hareket etmek ve elinde olan müspetleri toplayıp, bir karar vermek lazım geliyordu. Demek, genç kadın İstanbul'da birini seviyor ve ondan ayrılmak azabıyla müteellim bulunuyordu, üzerinde yürünecek hakikat izi ancak bu idi. Bir kere bu nokta elde olduktan sonra Fahri Cemal iki günde onun bütün ruhunu bu nokta-i nazardan hareketleri meydana çıkarırdı.

*

Birden galeyan eden derin bir rikkatle o kadar, süslediği ve ömrünün bahtiyar bir sergüzeşti olacağını zannettiği bu seyahatinde en elim bir sukut ile bir matem hufresine düştüğünü görerek kendi kendine acıdı.

Yarabbi, o ne bedbaht bir adamdı. Başka adamları yüz kere mesut edecek her teselli bulunduğu halde kalbi bütün hayatında bir dakikalık bir saadet duyarak yaşamamıştı. Servet, şöhret, kudret, her şeyi vardı. İstanbul hayatında değil, Avrupa'da bile bir mevki sahibi olacak kadar meziyet ve irfan sahibi idi. Aile serveti ve gazetesinin varidatı sayesinde nerede olsa prensler gibi ömür sürebilirdi.

Hâlbuki bütün bunlar ona bir defa, olsun ve tek bir gün olsun tam, gölgesiz bir saadet temin edememiş, hatta refahını, mevkiini, **[341]** şöhretini kendisine taşılmaz bir yük haline getirmişti.

Napoli'nin Ekzelsiyör Otel'inde, bu lüks daire yerine sefil bir odada bir kadıncıkla yaşamak elbette bin kere tercih olunmaz mıydı?

Böyle hazır bulunmuş ve kolay kazanılmış servet yerine kolunun, aklının, zekâsının sayesinde kazandığı birer parçacık paraları getirip sevdiğine, vermek onlarla kadını doyurup, süslemek ve bütün hayatını sevdiğini mesut etmek emeline toplamak… İşte bu, saadetti… Hâlbuki bu sefahat otelinde başkalarının bir aylık kira parasını bir gecede sarf ederek, fakat sevdiği kadını yanındaki karyolada sabahlara kadar başka erkekleri düşünüp ağlar görerek yaşamak… Buna ne denilirdi yarabbim? Bu hayat mı idi, buna bir hayat denilebilir miydi?

Birden ağlayacak kadar teessürle başı göğsüne düşerek:

-Ama sen buna layıksın zavallı dostum. Sen ki genç, zinde, faal iken rast geldiğin kadınların ne hilkatinde ne mayada olduğunu bin bir tecrübe ile tatmış, beli bükülmüş bir adamsın, şimdi bu yaşta bu kahhar tecrübelere bir daha girmek ne için… diye inledi.

*

Bunu neden yapmış? Niçin yapmıştı, nasıl yapabilmişti?

Ah çünkü kalbi ezeli bir güzellik müştakı, ruhu ebedi bir incizap esiri idi. Bir güzel göz, bir füsunkâr tebessüm bir, nefis vücut onda her ihtiyarı, eritir her kararı ezer, her mukavemeti mahvederdi.

Karısının matemiyle hayatından çekilip, mütalaa ve tetebbu' ile meşgul olduğu azlet senelerinde katiyen azmi vardı. Kendisinin bu güzel kadınlara **[342]** karşı zaafını bildiğinden, bundan sonra bâ-husûs vücudu çökmüş, hayattan nasibini almış olduğu bu zamanda artık bir kadına yaklaşmayacak ve bir tebessüme aldanmayacaktı.

Ah, tebessümlerin mukavemetsiz kuvvetlerinde ne zehirler olduğunu, o nazarların sihir-kâr nevazişleri altında ne tırnaklar kanlandığını onun kadar kimse bilir miydi? Bunun için artık katil bir metanetle çelik bir vücut olmaya karar vermişti.

Hâlbuki Perran… O bir kadın değil, canlı bir nevaziş, o bir tebessüm değil, yumuşak bir buse, o bir nazar değil, sıcak bir der-âgûş gibi ilk görüşte bütün mukavemetlerini eritmiş ve bin bir aldatışıyla hayatını zincirlemişti.

Onu bu kadar masum, bu kadar yavru görünce, Fahri Cemal'in bütün acı tecrübeleri silinmiş, bütün kahhar elemleri unutulmuş gitmişti. Çünkü insanlar ne kadar derin kaderlerle, ne kadar acı tecrübelerle yırtılırlarsa yırtılsınlar, ne kadar uzun senelerin yüküyle çökerlerse çöksünler, daima çocukturlar, daima çocuk kalırlar. En küçük emel hamlesi onlar da yirmi beş yaşın ümitlerini ateşler, o zaman bütün çekilmiş hıyanetlerin, bütün dökülmüş yaşların, bütün birikmiş senelerin acılıkları unutulur, elli yaşındaki pişkin bir adam, bir anda yirmi beş yaşındaki ruhuna avdet eder.

Fahri Cemal de böyle olmuş, bu sıcak güzellik, gençlik ve aşk güneşinin nevazişlerine karşı, bin bir elem, bin bir mihnet-i kahr ile ezilmiş, harap olmuş bu kadar senenin altında taptaze, yepyeni bir **[343]** başka mevcudiyet yaşadığını fark ederek hemen buna iradesini teslim etmiş, çılgın, çocukça emellerle bu aşk yuvasını korkmadan kurmuştu.

*

İlk aylarda Perran'ın her hali, her sözü o kadar ümit ve neşe veriyor, onu öyle galeyanlara boğuyordu ki, bütün bu çocukça emellerinin bu kadar muvaffakıyetle tulû ve tezehhürünü görerek Fahri Cemal dünyaya sığamıyordu.

İşte bu tesirlerle üstat, artık kendisi için de bir saadet devresinin açıldığına inanmış ve hiç olmazsa son senelerini bahtiyar bir aşkın aguşunda geçireceğinden sevinmiş ve çıldırmıştı.

Bilhassa en muazzez bir arzu olmak üzere Perran'la seyahatler düşünüyordu. Şimdiye kadar ne zaman seyahate çıkmışsa yalnız kalmış, uğradığı şehirlerde geçici kadınlar bazen bir gece, bir hafta onu meşgul etmişler, fakat hepsi de ruhuna yabancı, kalbine yabancı ve hayatına yabancı olduklarından onun muazzez bir kadın refakatinde seyahat emelini bir an bile tatmin edememişlerdi.

O, kalbini telâtumlar içinde çalkalayan ve hoş manzaraların yahut sîmîn sükûtu ile ruhunu müzehhep bir gaşy içinde mest eden sabi mehtapların, hâsılı her güzelliğin, her şiirin karşısında, yanında sevilmiş bir kadının teneffüsünü işitmek, kokusunu duyarak yaşadığını hissetmek isterdi. Yalnız seyredilmiş güzellikler, tek başına dinlenmiş ahenkler, ona zevk vermez, elemlerini coşturur, meraretleri tahrik ederdi.

İşte, Perran'la bu seyahatini bütün böyle tam haşmetiyle duymuş, lekesiz **[344]** ve derin saadetlerle yapacağını düşünerek mesut olmuştu.

*

Şimdi, vak'a yalnız değildi, yanında bir kadın, hem yüz bin perestişe layık, muazzez bir kadın bulunuyordu. Fakat…

Fakat… Alnı kırışıyor, gözleri doluyor, hıçkırıklar göğsünden kabararak, onu nefes olmaktan menediyordu.

Ah evet, fakat bu kadın keşke evvelki seyahatlerindeki kendilerinden hiçbir şey beklenmeyen hissiz, taş, demir kadınlardan olaydı…

Yüz bin felaket ki, bu kadın kendisinden bütün saadet beklendiği halde hiçbir şey vermeyen, belki elem, belki kahır veren, evet… Bin bir gözyaşı ile hayatını tahrip eden bir kadın oluyordu.

O kadınlardan ancak bir gecelik bir zevk bekler, bazen bunu da bulamayarak öbür gün sırtını dönünce lakaydi ve nefretle uzaklaşır giderdi.

Fakat şimdi… Hiç öyle miydi? Bu vak'alardan sonra Perran'ı bırakıp gidebilir miydi? Şimdi böyle yapabilmek bile bir saadet olmuştu, muhal olan bir saadet…

Artık Perran'a zincirli idi; kanlı gözler, yırtıcı elemlerle devam edecek yahut mutlak bir kanla, bir cinayetle, bir intiharla kırılacak bu münasebet, onu ihtimal mezara kadar sürükleyecekti.

Buraya gelince, teessürün son haddine vasıl olmuştu. Bunları dağıtmak, biraz sükûn bulmak için kalktı, tekrar yatak odasına geçti. Perran hâlâ o vaziyette uyuyordu, saat altıya gelmişti. Yarın yapacağı şeyleri artık kararlaştırmış olduğundan yatağa uzandı, gözleri **[345]** sabit, vücudu bî-hareket, yine aynı fikirlerden, aynı telâtumlardan geçerek öylece sabahı bekledi.

*

-Bonjur Perran… Nasılsın yavrum?

Kırık, harap, âdeta hasta olan Perran, yalan yere neşe göstermeye kuvvet bulamayarak:

-İyi değilim… dedi. Bu gece zannederim, ateş geldi, sabaha kadar rahatsız oldum.

Fahri Cemal, elemle başını salladı. İnsanın kalbinde aşk yarası olursa, elbette rahat uyuyamaz diye düşündü.

-Eh öyle ise, bugün hiç rahatsız olma, hiçbir yere çıkmayalım, vaktimizi burada geçirelim, ne dersin?... Ha…

Perran, bitik, hazin bir sesle:

-Siz bilirsiniz, diye cevap verdi.

Fahri Cemal, yataktan kalkarak dedi ki:

-Kalkmak istemiyor musun? Bir şeye ihtiyacın var mı? Kameriyerayı çağırayım mı?

-Hayır… Böyle kalmak daha iyi… Biraz müsaade ediniz…

Fahri Cemal, lavaboya yaklaşarak, sükût içinde tıraş oldu, yıkandı, bütün bu sükût esnasında gece dimağını harap etmiş olan şeyler birer birer tekrar mevcudiyetini yırtıyorlar, tekrar kalbini kanatıyorlardı.

O zaman, kendisini aldatmış ve hayatını bu hezimetle perişan etmiş ve şimdi kendisi de orada, yatağında, kanları içinde son nefesini veren **[346]** bir mecruh gibi ihtizârla kıvranan kadına karşı ilk defa hücum eden bir kinin, bütün şimdiye kadar kadınlardan alınmış yaraların birikmiş intikam hırsıyla zehirli bir kinin yükseldiğini hissediyordu.

O andan itibaren genç kadına karşı bütün hayatını doldurmuş olan derin ve emsalsiz bir aşk, sanki zehirli ve ateşli bir husumete munkalip olmuştu. Şimdi onda yalnız gayz ve intikam gürlüyordu. Daima aldatılmış, en necip hislerle, en alicenap arzular ile ezilmiş erkek kalbinde nihayet tuğyan eden bir gayz ve intikam…

*

Böylece, artık Perran'ın en küçük bir hareketini bile tetkik edecek, en boş sözlerinden manalar çıkarmaya çalışacak, onun sırrını burada anlamaya uğraşacak… Eğer bu mümkün olmazsa hemen İstanbul'a dönecekler… Orada… Orada artık… Ötesini şimdi bilemiyor, facialar, felaketler, rezilliklerden ibaret bir pus arasında gözleri kararıyordu.

Tıraş olup bittiği vakit, sahte bir hararetle yatağa yaklaştı.

Ah, bu kadın… Demek onun daha dün gece gösterdiği emsalsiz şefkatler, hararetli ibadetler, onun tarafından ihtimal nefretle telakki olunuyor ve şüphesiz cevapsız kalıyordu değil mi?

Böyle kalbinde kin, dudaklarında tebessüm:

-Sana Napoli'nin havası yaramadı zannederim Perran'cık… dedi

Genç kadın, renksiz bir sesle:

-Evet, diye cevap verdi; buraya geldik geleli bir tuhaf oldum. Vücudum kırık… Hiç neşem yok…

[347] Tebessümüne rağmen, gözlerinde şiddetli bir meraret şimşeğiyle:

-Bazı vücutlara, bazı iklimler böyle tesir eder. Evvela, sarsar, fakat sonra itiyatla çok yarar… İhtimal, Napoli de sana böyle yarayacak.

Bu sözleri söyleyerek, genç kadına sokuluyor, onun gözlerinde böyle Napoli'de ikamet temdîd fikrinin peyda edeceği manaları görmeye çalışıyor ve nasıl mukabele edeceklerini merak ederek, Perran'ın yavaşça ellerini eline alıyordu.

Bu ellerde hiçbir hararet, eyvah ki, hiç samimiyet ve hiç teslimiyet yoktu…

Birdenbire dimağını dumanlandıran bir gir-bâd arasında düşündü ki, daha geçen hafta, İstanbul'da son mahrem mülakatlarında, genç kadın kendisine hararetinden şüphe edilemeyecek derin bir aşkla teslim olmuş, ellerini değil dudaklarını, vücudunu daha samimiyetle bezl etmişti.

Bu ne idi yarabbim, bu Perran, yalan, desise idi?... Geçen hafta kendisini aşk iniltileriyle mest etmiş olan bu vücut, o zaman mı sahte idi, yoksa şimdi mi samimi?...

Bir karar veremeyerek müterreddit, perişan, sersem, mevcudiyetinin karanlık uçurumlarında yuvarlandığını hissediyordu.

Birdenbire, işmi'zâzlı tebessümüyle dedi ki:

-İstanbul'dan aldığım mektuplara nazaran galiba arzumuza rağmen yakında oraya dönmek lazım geliyor.

[348] Gözleri bir iblis sebatıyla Perran'ın gözlerini araştırıyor, onun yüzünde bu haberin mucip olacağı tağyirattan mana çıkarmak için yırtıcı bir gaddarlıkla teftiş ediyordu. Genç kadının İstanbul hakkında bir emeli varsa şüphesiz bu nagehani darbe ile faş olacak, hiç olmazsa şüphelerini ispat edecekti.

Perran'ın bütün asabı bir taklîs kıvranmasıyla hurde-hâş oldu. Nasıl? Acaba, Fahri Cemal onun ağzını aramak halinden bir emare yakalamak için mi böyle söylüyordu, yoksa hakikaten verdiği havadis doğru muydu?

Perran… Korkunç, zalim, müfteris Perran…

Bir tarafta ömrünü kadın ve aşk oyunu içinde böyle keskin hücumlar, hunhar mücadeleler arasında geçirmiş kurt, ve kendisine hâkim bir adam, diğer tarafta ne kadar anûd olsa yine tecrübesiz ve biçare, mazlum bir kadın arasında bu an zarfında dünyaları zir ü zeber edecek süratte dehhaş bir nazar müsademesi oldu.

Erkek, hayr-hâhâne gülüyor, kadın, istimdâd-kârâne, feryâd-engîz bir nazarla bakıyordu.

Nihayet Perran bu mücadeleden bir iz vermeden çıkabilmek için manasız bir dudak hareketi yaparak, bu meseleye hiç ehemmiyet vermiyormuş gibi görünmekten başka çare bulamadı.

Fahri Cemal, fakat bu esnada onun gözlerindeki şitâb-engîz arzuyu görmüş, vereceği kararı vermişti.

Kendi kendine:

[349] –Hiç aldanmıyorum, dedi; şu anda geldiğine pişmandır…

*

Şimdi hem zahiri tatlılıkla lakırdılar söylüyor, cevaplar alıyor hem ruhunda kasırgalı telâtumlarla vahşi tahrişler içinde:

-Demek, te İstanbul rıhtımından beri. Benim o zaman yolculuğa hamlettiğim o suratlar, o elemler hep bu iftirâkındı… Demek, benimle beraber yola çıkmak, sevdiğini orada bırakmak, o kadar kendini eziyor, kırıyordu ki, bütün arzusuna rağmen bir tebessümü güçlükle buluyordu, diye sızlıyordu.

Birdenbire ruhunun karanlıklarında kanlı şimşekler aksetti:

-Fakat kimdi, bu kimdi yarabbim?...

Ah, bunu öğrenmek, bunu bir kere öğrenmek… O kadar acılıkla, o kadar kanlar içinde, o kadar facialarla bunu öğrenmek ki, bu hezimet arasında dünyaların yıkıldığını, kendi hayatının da parça parça olduğunu görmek… Fakat nasıl yarabbim, nasıl?

Bunun için hayatını şu dakikada birden fedaya hazır.

Hayatı mı? Artık bunun hayatı mı kalmıştı?...

Şimdiye kadar, evvelki seyahatlerinde vak'a yalnız kalır, azlet içinde, elemlerle, hicranlarla, hasretlerle birçok yaralar mukabilinde elde ettiği o gecelik, haftalık kadınları değiştirmek kararlarıyla sürünürdü. Fakat o zaman bu hicranlara, bu hasretlere, bu elemlere rağmen hiç olmazsa ruhu serbestti. Böyle zincirli değildi istediği vakit, bulunduğu şehri terk ederek başka yerlere gider, aradığı saadeti bulamazsa bile, avuç avuç, **[350]** kucak kucak zevke mülâki olurdu.

Fakat şimdi, hayatında kökleşmiş, onu her an tırnaklayarak kemirmekte bulunmuş bu sırt[l]an kalbinde iken, o eski hicranlı seyahatler bir saadet değil miydi?

Bundan sonra Perran'sız gezmek, seyahat etmek değil, bir an, bir saniye onsuz yaşamak, ondan ayrılmak ve bâ-husûs… Ah bâ-husûs onun kalbinin başkalarında olduğunu bilerek, vücudunun başkalarına verilmiş olduğunu düşünerek teneffüs etmek kabil miydi?...

Demek, bütün sevdiği kadınların hepsinden ziyade o kadar kendinin bildiği bu da, bu kadın da aynı zamanda başkalarının aguşunda yaşıyor, ve onu aldatıyordu, öyle mi?...

Buraya gelince, Fahri Cemal'in yüzü acı bir işm'izâz içinde gerildi ve Perran'la devam eden lakırdıyı kesip gözlerini elemle kapayarak, bir dakika başının dönmesi arasında bütün dünyayı köpüklü kanlara boğulmuş gördü.

Yarabbim, nasıl olurdu? Nasıl olurdu ki, o kadar emin olduğu, o kadar takdis ettiği öyle ibadet ettiği bu kadın, bu o kadar mazlum, o kadar masum, o kadar melek görünen bu kadın, kendine o kadar sadakat gösterdiği halde başka heriflerin de kucaklarında yaşasın?

Hayır, bu kabil değildi… Bunun imkânı yoktu.

O zaman Fahri Cemal aklının bu imkansızlık cünûnu içinde oynadığını, sıçradığını, şuurunun korkunç bir ihtilal zelzelesi ile kaynadığını hissediyor, "Ya nedir?... Yarabbim, öyle ise nedir?" diye kafasını **[351]** dönmek, yerlerde yuvarlanmak, deli olmak istiyordu.

*

Perran, bir kadın inceliğiyle, Fahri Cemal'in itinayla gizlemek istemesine rağmen geçirdiği buhranları fark etmekten hali kalmamıştı.

Fakat ne olsa, bir kadın, bâ-husûs en kahhar elem fırtınalarında çırpınan bir kadındı. Asabının tahammülü ve meramının kötü mahduttu.

Kendini idare edip, ona bir şey sezdirmek istemediği zamanları, artık elemlerine mukavemet edemeyip: "Oh, ne olursa olsun… Artık ölüyorum…" diyecek makhûr saniyeler takip ediyordu.

Şimdiye kadar birbirinden yalnız zevk, yalnız saadet almış ve birbirine yalnız neşe, yalnız nevaziş vermiş bu iki kalbin, muhtelif sebeplerle çektikleri azaplar neticesinde inlemekten artık birbirini dişlemeye başladıkları bu feci dakikalarda genç kadın uğraşmadan mağlup, didinmeden teslim, üstadın ayaklarına kapanıp:

-Beni öldür, Allah aşkına beni öldür! Ben senin aşkına, ulviyetine layık değilim… Öldür de kurtar ve benden kurtul. Diye feryat etmek, sızlamak, hıçkırmak istiyordu.

*

Fakat bu derûnî boğuşmalara rağmen mütebessim muhavere, ara sıra aksamalarla devam ediyordu.

Fahri Cemal o bir kanlı noktayı kazımayarak, yumuşatmaya çalıştığı bir sesle, diyordu ki:

-Hem mecbur olsak da gitsek bile, ne beis ver, değil mi yavrum? **[352]** Üç günlük bir seyahat… Gider iki gün, belki bir gün kalır, istersek bu sefer de ekspresle döneriz… Aman kim bilir bizimkiler ne kadar şaşırıp kalır… Bir de bakarlar ki ansızın apartmanda Perran'cık birdenbire tulu ediyor… Artık Hidayet Hanım'ı görmeli… Ayçiçeği değil, güneş çiçeği olur… Bütün dostların, o Fehamet Hanımlar, o İclal Hanımlar… Hepsi mebhût kalırlar.

Bu sözleri söylerken bir bin dönmesi arasında Fahri Cemal, asıl İstanbul'da bırakılıp gelindiği için burada hayatlarını zehirleyen o adamı… O, her kim ve her ne ise… Onu tasvir ediyor ve bunun mutlak bu saydığı kendilerine yakın dostlar arasında bulunduğunu ve bâ-husûs o İclal ismini

telaffuz ettiği zaman kinle kudurarak düşünüyordu. Çünkü tahlilci, tetkikçi bir roman muharriri olmak saffetiyle Perran'ın: "Fehamet'le İclal'e gittik…" bir de "Halama gideceğim…" diye saatlerce gaybubet ettiği günlerden şüphe ediyordu.

Ah, bu hususlarda o kadar mû-şikâf olan Fahri Cemal ne sersemlik etmiş de, o gün, o İclal'e müsaade etmiş ve son hareket günü onu halasına göndermişti?

İstanbul'da ki hayatlarında yalnız bu iki gün fikirleri arasında kanlı, ateşli birer damga bırakıyordu. Ne olmuşsa bu iki gün zarfında olmuş, Perran'la kendinin arasına, bu aşklarını kemiren, saadetlerini yutan uçurumu açmıştı.

Perran, artık Fahri Cemal'e bu muhaverenin azabına tahammül edemeyerek kalkmak istedi. Zile basarak, kameriyerayı çağırdı.

[353] *

O tuvaletini yaparken, Fahri Cemal bir sigara içmek için salonun önünde böyle boyunca uzanan geniş terasa çıkmıştı.

Evet, burada, bu hayatta bir mecburiyet tahkik edip de feci bir itirafla Perran söylemedikçe her şey bir şüphe halinde kalacak, hiçbir şey tahkik etmeyecekti.

Ancak İstanbul'da, yalnız o menhus şehirde idi ki, bir gün bulunsalar… Ah, yalnız bir gün ele verirdi… Her şeyi, o adamın, kim olduğunu, nerede buluştuklarını, nasıl seviştiklerini, hepsini, her şeyi öğrenirdi, fakat…

Buraya gelince, dizleri titreyerek sallanıyor ve düşmemek için terasın parmaklığına dayanmaya mecbur oluyordu.

Fakat her şeyi öğrenilip, adam, aşk, hakikat, her şey… Avcunun içinde olduğu zaman… Ah o vakit… O vakit ne yapabilecekti… Ne yapacaktı?... Ve ne yapabilirdi?

O zaman korkunç bir zelzele ile bütün avâlim sendeliyor, ecrâm birbirine geçiyor, dünyalar yuvarlanıyor, her şeyi, bütün mevcudat… Zerrâtına

kadar kün fe yekün olurmuş gibi istinadını kaybederek, mutlak bir acz ve elem içinde gözlerinde yaşlarla ellerini birbirine bağlayarak:

-O zamanlar ne yaparım? Ya ben, ben o zaman ne olurum?...diye hıçkırıyordu.

Perran, arkasına latif bir matine giymiş, terasın kapısında göründü, Perran Fahri ve mazi saadetini yâd ettiren tatlı bir sesle:

[354] –Aman yarabbi… Ne güzel güneş… Ne güzel hava!... diye terasa çıktı.

Fahri Cemal'in yanına gelip:

-Şimdi biz Kanun-ı Sani'deyiz değil mi? Buna kim inanır?... diye cıvıldadı.

Sonra birdenbire, yine şımarık bir çocuk neşesiyle:

-İster misin kahvaltıyı burada yiyelim?... diye sorardı.

Fahri Cemal, bu tebeddülden mütehayyir:

-Hay hay Peri'ciğim… Sen nasıl istersen, diye cevap verdi.

*

Emir verdiler, kahvaltıyı terasa getirmek için hazırlık yapıldı.

Terasa mahsus ipek minderli, geniş arkalıklı hasır koltuklar getirildi, oturdular.

Güneş, mebzul ve cûşân olduğu halde yakmıyor, yalnız okşuyor ve uyuyordu. Orada, ta yakınlarında, yanı başlarında, büyük Vezüv, tepesindeki cilveli dumanıyla, daha uzakta ve sevâhilde köyler mebzul bir yeşillik aguşu içinde saf ü ceyyid seriliyor, tevali ediyordu.

Deniz, bir tek buruşuksuz sathıyla uzanıp açıklara gidiyor, ufka kadar yayılıyordu. Semada lekesiz bir mavilikten başka zerre leke yoktu.

Kahvaltı geldiği vakit, Perran iştahlıca bir tehalükle hücum etti… Fahri Cemal ona bakarak kendi kendine: "Nafile Perran Hanım, nafile yorulursun…

Bendeki şüphe canavarını bir kere azdırdın. Her şey meydana çıkmayınca ikimize de selamet yok…" dedi.

[355] Sonra birdenbire yüksek sesle:

-Bugün ne yapalım bak, Peri'ciğim… Senin vücudun kırık, rahatsızsın, akşama kadar bir yere çıkmaz, burada bir güzel güneşin altında bu latif denizin karşısında vakit geçiririz olmaz mı? diye sordu.

Perran, renksiz bir muvaffakıyetle:

-Siz bilirsiniz, fena olmaz… Biraz dinlenmiş olurum. dedi.

Fahri Cemal'in dişleri düşmanca bir tehevvürle birbirine çarparak kendi kendine:

-Acaba neden, hangi yorgunluktan dinlenmek? diye homurdandı.

Yemek esnasında ikisi de sakin görünerek öteden beriden bahsettiler.

*

Fahri Cemal'in keşf ve şüphe ettiği feci hakikatler üzerine lâ-yezâl neşesi kırılmış, şevki bozulmuş, ümidi sönmüş olduğundan artık İstanbul tasavvurlarından bahsetmek istemiyor, bu haller karşısındaki kendi kendine, İstanbul'a dönmekten başka çare olmadığını tasdik ediyordu.

Yalnız, istiyordu ki, bu İstanbul arzusu Perran tarafından izhar olunsun, çünkü yüz bin meçhul arasında ve ham bir dimağ mahsulü kâbuslara aldanmak ihtimali de vardı. Yüz bin başka sebepten genç kadın münkesir olabilir, kendisi bunları kıskanç bir aşk saffetiyle kudurtucu sebeplere atfetmiş olabilirdi.

Zifiri karanlıkta yol bulmak isteyenlere mahsus gür bir perişanlıkla böyle birbirini nakız kararlar veriyor, hangi birine tutunacağını bilemiyordu.

Elinde bütün kati zannettiği şüphelere rağmen bir hakikat zerresi bile yoktu.

[356] Bunun için genç kadını balkonda gözünün önünde dilinin altında bağlı gibi tutup, bir ümit rengi bulmak, bir ispat eseri elde etmek istiyordu.

Fakat yarabbim, tabiatın bu ilahi manzarası, güneşin bu feyyaz harareti, semanın bu mavi saffeti karşısında insanların bu mücadeleleri, bu çirkin didinmeler, bu hunhar çarpışmalar niçindi?

Öyle anlar oluyordu ki, deniz bile akur fırtınalarını dindirip asude ve pür-huzur kalmıyor mu, gök bile yıldırımlı kasırgalarını susturup sakin ve mazlum durmuyor muydu? Yalnız insanlar mıydı ki, durmadan dinlenmeden çarpışırlar, boğuşurlar, tırnaklaşırlardı?...

*

Yani başında, koltukta ipek yastıkların yumuşak aguşuna güzel vücudunu teslim ederek, güzel manzaraya karşı şimdilik sükûn içinde bütün güzelliklerden güzel, bütün nefasetlerden nefis, güneşin buseleri altında uyuşmuş, mahzûz ve sermest kalmış gibi duran genç kadına baktı.

O, ihtimal hıçkırıklarla, kâbuslarla geçen bu geceden sonra şimdi belki yatışmış asabının, uzletinin rehaveti altında başını hasır kanepenin arka minderine dayamış, gözlerini kapamış, galiba uyuyordu.

Ve vücudunun ilahi servetleri, bilhassa muazzez başının muazzez perestiş dalgalarının hücumuyla coşarak:

-Yarabbi, ne yazık ki benim zannettiğim bu kadın da benden uzak, benden ayrı olsun…

[357] diye sızladı.

Ah, evet, yüz bin perestişe layık bu küçük baş acaba şu anda neleri düşünüyor ve kimler için ağlıyordu?

*

Tam bu esnada Fahri Cemal, genç kadının kapalı gözlerinin pınarlarından iki damla sızdığını, orada nereye akacaklarından tereddüt ediyorlarmış gibi bir an durup sonra hazin bir hareketle, bunu bugün bir öksüz mazlumiyetiyle kırık kırık titreyerek yanaklarında yuvarlandığını ve hemen arkasından diğerlerinin peyda olup, ilklerini takip ederek birer birer süzüldüğünü, kalbi bin bir elem içinde burkularak gördü.

Nasıl? Onu güneşin nevazişi, tabiatın güzelliği karşısında, bir rehavet hücumu içinde uyumuş zannettiği bir anda, bu anda bile demek yine İstanbul'u düşünüyor, demek yine o adam için gözyaşı döküyordu öyle mi?...

Akur bir sıtma ile sarsıldı, koltuğunda dikilerek, haşin bir sesle:

-Ağlıyor musun Perran? dedi.

Perran, uykudan uyanıyormuş gibi silkinerek gözlerini açtı.

Fahri Cemal, onun mebhût ve perişan nazarına karşı huşuneti erimekle beraber yine sert bir sesle:

-Niçin ağlıyorsun? diye sordu.

Genç kadın, söylenecek makul bir cevap bulamamak ıztırarının çarpıntısı içinde bir an perişan ve pür-tereddüt durarak, birdenbire cebr-i nefsiyle peyda edilmiş bir tebessüm işmi'zazı ile:

[358] -Ben mi? diye mırıldandı; ağlıyor muyum?

Fahri Cemal artık, kendini kaybetmiş gibi telâtumla gürlüyordu:

-Evet, ağlıyorsun… Bak yanakların hâlâ ıslak… Saklamaya ne lüzum var… Niçin ağlıyorsun? Ben bunu anlamak istiyorum?

*

İnkâr imkânsızlığı içinde Perran, kadınlığın bin bir iğfal cazibesini, bin bir teshir oyununu kullanmaya koştu.

Şuh ve son derece füsunkâr bir handecikle:

-Bilmem… Uyuyor muydum, uyanık mıydım, bilemiyorum… Belki ağlamışımdır. Sebepsiz, manasız yaşlar… diye hayretlendi.

Ve birdenbire artık kendini bulmuş, bütün iradesiyle:

-Bu sizin Napoli'niz iddianız gibi ilahın büyülü bir memleketi… İnsan havasını teneffüs eder etmez kendisini kaybediyor. İstemeyerek uyuyor, bilmeyerek ağlıyor, anlamayarak hastalanıyor… Hâlbuki bu güzel havada, bu latif şehirde böyle güzel saatleri böyle âtıl, teraslarda geçirmek günah değil mi? şimdi bak ne yapalım… Ben içerde banyomu alayım… Saat daha ancak on

falan olmalı… On bire kadar hazırlanalım, o, methede ede bitiremediğiniz Posillipo diyarına gidelim… Öğle yemeğini orada söylediğiniz aşk yuvalarından birinde yiyelim… Olmaz mı? O hani gölgelerinde birbirine sarılmış âşıkların hayali gezen… O esen rüzgârlarında… Aman sizin gibi romancı değilim ki, o sözleri de bulup söyleyeyim… Her ne ise işte o meşhur terattoriaların birinde yemek yiyelim… Olmaz mı?

[359] Genç kadın cevap beklemeye lüzum görmeyerek şuh bir hareketle, bir dans hatvesiyle süzüldü, içeri gitti.

Fahri Cemal yalnızdı.

*

Şimdi, Perran'ın bu canlı neşe tezahürünü karşısında erimiş, onun cazibesinin sihrine kapılmaktan kendini menedememiş, yumuşamıştı.

Kendini hatta genç kadına karşı pek gaddar buluyordu.

Bir an zarfında Perran'ın gösterdiği bu azim ve irade hamlesi, bu zayıf ve giryân kadının bir anda pür-neşe ve canlı bir sevda mahlûku oluvermesi harikası karşısında mebhut kalmıştı.

Şüphesiz onda müthiş ve yırtıcı bir mücadele hüküm sürüyordu. İhtimal İstanbul'da kalbi bir rabıtası varsa bile onu unutmak, bertaraffetmek için uğraşıyordu. Hatta İstanbul'dan bu rabıtaya rağmen uzaklaşmak istemesi de bunu göstermez, her kim ise bu adamdan ayrılmak arzusunda bulunduğunu ispat etmez miydi?

Gözlerini elemle kapayarak, bir aşk varsa bile, Perran'ın bundan kurtulduğunu yahut kurtulmak üzere bulunduğunu tasdik ediyor, acaba bütün bu halleri bile bile hiçbir şeyden haberi yokmuş gibi gafil görünmek daha doğru olmaz mı? Perran'a bu mazlum maziyi unutması için yardım ve müsaade etmek kendisi için de en hayırlı bir hareket değil midir? diye düşünüyordu.

O zaman karşı karşıya iki Fahri Cemal peyda oluyordu.

Biri o eski, ateşîn gençliğin gaddar kıskançlığı, hunhar inhisâr-perverliği ile gururu yükselmiş, hôd-gâm, zalim, aşkta akıl **[360]** ve ihmal nedir bilinmez, yırtıcı adam…

Diğeri, hayatın bütün darbeleri altında bin bir yara ile mecruh olmuş, bin bir acı tecrübe ile beli bükülmüş, hilkatin mürekkep olduğu bütün felsefeyi, bütün manayı en acı tecrübelerine varıncaya kadar iliklerine kadar içmiş, anlamış ve şimdi ömrünün bu son aşkında bu tecrübelerinden istifade etmek, ruhunu bazı hakikatlere kapatıp, gözlerini bazı ziyalara yummak mecburiyetini anlayan bir filozof…

Şimdi bu iki zıt şahsiyet birbirleriyle boğuşuyorlar, kanlı bir tırmanma ile didişiyorlardı.

*

Kıskanç ve zalim Fahri Cemal, düşmanına diyordu ki:

-Nihayet, sen de çamurlara yuvarlandın öyle mi? seni bu hezimette görmektense ölmüş olmanı bin kere temenni ederdim. Bütün ömründe en zehirli bir hakaretle tahkir ve tezyif ettiğin alçak ruhlu âşıkları gibi sen de kadın hilelerini affediyor, sen de gözlerini aşk cinayetlerine kapıyor, sen de kör olmayı kabul ediyorsun öyle mi?

Fakat öteki filozof bir tebessümle bakıyor ve bu kadar gayz ve kini manasız bularak sükûn itidalin bilhassa aşkta en hâkim bir amel olacağını söylemek istiyordu.

İnsan hayatta birçok emeller birçok ümitlerle giriyor, ilk gençlik seneleri bunların tahkiki için elim mücadelelerde, müthiş musarra'larda, bir hay huy içinde çalkanmaya başlıyor, henüz bunlardan birisinin hakikat rengini aldığını bile görmeden saçlara beyazlar karışıveriyor yüzde **[361]** çizgiler tırmıklanıyor… Artık, artık her şeyi bitmiş, hem daha hiçbir şeyi başlamadan bitmiş… Artık kırk yaş çalmıştır…

Kırk yaş… Bu, gençliğin son merhalesidir.

Tecrübeler, vak'alar, tahassüsler artık bizi saadeti bütün renklerinin cilveleri, bütün manalarının tecellileriyle hissedecek bir kemale getirmiştir, şimdi bin bir badire içinde dünyayı, aşkı, hayatı anlamış bulunuyoruz.

Fakat eyvah, acaba bunlara bir daha rast gelecek miyiz?

Çünkü her beyaz saç, her çizilmiş çehre, o saadeti bizden uzaklaştıran bir meşum alamettir.

Çünkü artık vücut, bilhassa aşkta bir işe yaramayacak kadar eskimiş, ruhun kemaline rağmen vücut artık zeval bulmuştur. Vücudun bu zevalini tabiatta âleme ilan içindir ki, çehreyi kaz pençeleri ve başı kar yığıntılarıyla doldurmuştur.

Artık o bedbaht gözler, hiçbir gözün kendine aşkla in'tâfını görmeyecek, hiçbir dudağın teslimiyetle tebessüm ettiğine şahit olmayacaktır.

Hâlbuki hayatta aşk olmadıktan sonra saadet nedir? Aşksız bir saadet hiç mümkün müdür?

Ne, kim olursak olalım, hükmümüz dünyalara cari, azmimiz alemlere hakim olsun, bir genç kadının bize aşk ile, vücutla kendini verdiğini görmedikten sonra hayat nedir?...

Hayat bir şey midir? Kendi kendine, aşksız, kadınsız yaşamanın ne kıymeti vardır? Ona bütün şiirini, bütün cazibesini, bütün vücudunu **[362]** veren sevdiğimiz kadının vücudu değil midir?

Bir kere hayatın bu çukurunda kaymaya başlamış olan bir adam, artık etrafında çiçek ve tebessüm namına ne bulursa sormadan, aramadan, şükranla kabul etmeli, tebcil ile teşekkür etmeli değil midir?

Evet, Perran ihtimal birini sevmiştir, zaten daha evvelleri acaba sevmemiş miydi? Hangi erkek rast geldiği, sevdiği ve kabul ettiği kadının mazisine hâkim olmak kudretini haiz olmak iddiasını besleyebilir? Kadınlarımızın kalbini hangi birimiz biliriz, vak'alarını hangi birimiz sayarız? Hangi bir genç kadının hayatı bugün bir tek aşkla geçmek ihtimali vardır? Onlar da tıpkı erkekler gibi hassas ve sevdâ-perver bir kalbe malik ve onlar da rast geldikleri güzel şeylere meclup olmak zaafıyla malul değil midirler?

Bunu hangi bir hakla istiyoruz, veda ediyoruz ki, bir kadın bize rast gelinceye kadar hiç kimseyi sevmeyecek ve Allah tarafından yalnız bizi beklemek için yaratılmış bir mülk sabrıyla kendini vakfedecektir?

Ve Fahri Cemal Perran'ın da kendine rast gelmeden evvel başkalarını sevmesi ihtimalini böylece varit gördükten sonra, şimdi kendisiyle aynı zamanda yine sevebilmesini kabul etmeye karşı itirazları da yenmek istiyordu.

Mademki genç kadın İstanbul'dan kendisiyle bir daha oraya avdet etmemek üzere ayrılmaya razı olmuştu, demek hayatını kendisine hasr ve başka her şeyi isyan ve ihmal etmiş olmuyor muydu?

Bu kadar tam bir feragatle kendisine hayatını vermiş olan bu genç kadını, bir aşkın cerihalarından doğması tabii birkaç hicran düşüncesi, **[363]** birkaç iftirâk yaşı için lanetlerle ezmek, hayatını katil darbelerle yaralayıp her şeyi tarumar etmek, gayr-ı kabil tamir felaketlere meydan vermek neye iyi idi?...

Gözlerini derin bir elemle kapayıp, bâ-husûs artık hayatın bu sinninde o kadar talepkâr ve inhisar-perver olmaya hiç hakkı bulunmadığını, tıpkı şimdi bir tramvayın tekerleği altından hurde-hâş ve hun-âlûd çıkmış bir bedbahtın, mecbur kalışı gibi, bugün dünyada aşk namına ne bulursa, ne verirlerse onunla iktifa etmeye mecbur olduğunu güzlerinde yaşlarla ve bunu bükülerek kabul ediyordu.

*

Başucunda Perran'ın parlak bir kahkaha ile:

-A, şimdi siz mi ağlıyorsunuz? dediğini işitti.

Genç kadın, banyodan çıkmış, taze, muttar, ipek vücudunu, bir kimononun aguşuna teslim etmiş, saçları henüz kurumamış bir halde gelmişti.

Fahri Cemal, gözyaşlarından derin bir hicap hissetti.

O da henüz sızlayan elemiyle titrek bir sesle, tıpkı deminki Perran gibi:

-Bilmem… dedi. Uyuyor muydum, uyanık mıydım? Bilemiyorum…

Ve acı bir tebessümle:

-Belki ağlamışımdır… Tıpkı seninkiler gibi sebepsiz, manasız yaşlar…

Ve sıçrayarak kalktı, Perran'ın beline sarılarak, onu içeri salona götürdü, aşkında ilk defa olarak artık gururunu feda etmiş **[364]** bir aşk izmihlali ile zavallı bir buse aldı.

*

İkisini de hazırlanmış, Perran hafif bir manto, Fahri Cemal açık renk bir pardösü giymiş, otelin kapısından geniş rıhtıma çıkmışlardı.

Fahri Cemal şoföre, kendileri yürüye yürüye az ilerleyeceklerinden, otomobilin arkalarından ağır ağır takip etmesini emretmişti.

Temiz tatlı, ferah ve tenha, güneşle sermest rıhtımdan yürüye yürüye Villa Nazionale'nin yanına çıktılar. Burada artık bunlar ta geriye, bahçenin sağında, tramvay caddesinin kenarına çıkılıyor, bu sebepten birdenbire elli metre kadar geniş, uzun bir saha hâsıl oluyor, bu sahanın sağında tramvay yolu, solunda rıhtım, ortasında Villa Nazionale dedikleri mükellef belediye bahçesi bulunuyordu.

Tramvay caddesi, tramvayların, arabaların ve yolcuların kesif bir dalgasıyla taşıyor, rıhtım yine tenha bulunuyordu.

Burasını hiç görmemiş olan Perran, durarak şen bir küşayişle:

-Aman ne güzel, diye haykırdı.

Fahri Cemal nasıl yarı kör, yarı sağır olmaya karar vermiş ise Perran da öylece ne yapıp yapıp asabına tahakküm ederek kederlerine dair bir iz vermemeye, Fahri Cemal'e şen ve nevazişli görünmeye öylece azmetmişti.

İşte, bu azm neticesi olarak genç kadın kımıldamak bile canı istemediği halde Üstatla Posillipo seferine çıkmaya, hem de kendi ihtiyar ve arzusuyla razı olmuş ve yine bu azm eseri olarak daha ilk **[365]** hatvede böyle bakmak istemediği bir manzaraya hayran hayran:

-Aman ne güzel… diye haykırmıştı.

Fahri cemal, henüz mecruh ve münkesir, sahte bulduğu Perran'ın bu şitâb ve neşesiyle daha bulutlanarak, fakat artık böyle geçici bulutlardan nem kapmak değil, yağmurlar yağsa bile aldırmamaya karar vermiş olduğundan

kendini bu yeni ve sahte ruha alıştırmaya çalışarak bu nidaya sükût ile tebessüm etti.

Hâlbuki asıl Fahri Cemal'in kalbinde ne okunacak kasideler, ne küşayiş hasretleri vardı, bunu Perran takdir etseydi!

Heykellerin arasından, bahçenin abidelerinden geçip kapıdan girdiler.

Sükût içinde yürüyorlardı.

*

Perran, artık her hususiliğine vakıf olduğu Fahri Cemal'in tabiatını iyice bildiğinden ondan tafsilat bekliyor ve muhafaza ettiği inatçı sükûta mana veremeyerek şüpheye düşüyordu.

Ona ne olmuştu? Acaba terasta kendisinin gözyaşları bir şüphe mi uyandırmıştı? Ya sonradan banyodan çıktığı vakit, onun da gözlerinde gördüğü yaşlar… Bunların sebebi ne olmak lazım gelirdi?

Genç kadın, bu yaşlara pek mana veremiyor, bin sebep buluyor, fakat kendi ruhunda gürleyen elemlerinin fırtınası arasında bir de böyle meçhullerle uğraşmak onu harap ediyordu.

Böylece kadın şüphelere boğulmuş, en küçük nefhalardan meyller çıkarmaya uğraşarak, fakat aynı zamanda neşeli ve handan görünmeye **[366]** çalışarak giderken, erkek artık şimdiye kadar vahşi gururla muhafaza ettiği şehlevent şahsiyetini gömmeye mecbur olmak elemiyle, kendine yeni bir sima teşkil etmeye çalışıyordu.

Bahçeyi böyle sükûti ve neşesiz geçtiler. On beş yirmi dakika tûlunda Lolan Villa Naciyonale geçilip de Marcellino Mahallesi'ne geldikleri zaman ikisi de yorulmuşlardı.

Bahçenin dışından ağır ağır kendilerini takip eden şoför, Fahri Cemal'in bir baston işareti üzerine süratle geldi, önlerinde durdu.

Bu, Fiyat markalı, geniş, mükellef bir lüks oto idi.

Fahri Cemal, kapıyı açarak Perran'a otomobili ikram etti, Perran bir kuş hamlesiyle eteklerini tutup, Amerika ökçeli zarif sarı iskarpinle müzeyyen

küçük ayaklarının bir şuh hareketiyle sıçradı, üstat da soğuk bir vakarla arkasından gerip oturdu.

Şoföre, manasız bir sesle:

-Posillipo! Emrini verdi.

*

Oto, tramvay yolundan gitmek üzere yaparken, Fahri Cemal, burada caddenin bahçe hizasında, büyük apartmanlarla işgal olunan ve sat kısmını eliyle göstererek rıhtımı işaret etti; oradan gitmelerini arzu etti.

Oto, nim bir daire çizerek apartmanlarla bahçe arasındaki geniş yoldan denize doğru hareket etti ve apartmanlar bittiği vakit sağa kırarak rıhtımı takip etti. Bu tenha caddede büyük bir süratle uçmaya başladı.

[367] Üstadın bu soğuk sükûtunu her ne pahasına olursa olsun kimin, onu biraz canlandırmak için Perran her şeye razı idi. Onun için her an: "Aman ne güzel bina…" yahut: "Aman ne latif rıhtım…" gibi şevk ve sürur, takdir ve hayraniyet nidaları izhar ediyordu.

Nihayet onun hâlâ barit ve sakit durduğunu görerek, birdenbire serzenişle:

-Siz ne olursunuz kuzum? Demeye mecbu[r] oldu.

Fahri Cemal bir naaş çehresiyle, mihaniki bir rükûdetle başını çevirip kendisine baktı.

Sahih ne oluyordu? Eğer bir şey olursa, kendi kabahatinden kendisi muazzep olduğu için, böyle matemli tavırlar almaya mecbur olursa bile bunu Perran'a göstermeye, onu böyle şen bir gezintide kendi huşunetiyle tacize hakkı var mıydı?

Bir kere karar vermemişti?

Genç kadın İstanbul'da birini seviyorsa veya sevmişse bile mademki kendisiyle gelmek için onu terk etmiş, ondan ayrılmaya razı olmuştu, demek kendisini ona tercih ediyor değil mi?

Bu o kadar feci bir rabıta ile yani onsuz kalırsa ölmek muhakkaktır denilecek kadar canhıraş ve hunhar bir aşk ile bağlı olduğu bir kadından bu kadarı da bir lütuf olmaz mı?

Zaten otelde bunu tasvip etmiş, bu mecburiyetle tezellül etmiş, bu zillete esaretle mutavvat etmiş değil mi?

Ve genç kadın kendisiyle beraber bu seyahati kabul edip geldikten sonra tekrar İstanbul arzusu, yani orada bırakılan aşka **[368]** avdet iştiyakı, orada gömülen veyahut gömülmüş zannettiği aşka dönmek meyli göstermedikçe o da hiçbir şeyi bilmiyor, hiçbir şeyden haberi yok görünecek değil midir?

Demek artık bu yeni vaziyetin ihkâmına riayet şeraitini kabul etmek lazım gelmez mi?

*

Üstat, bu mülahazaları sevk sevk yürütüp bir az canlanmaya karar veriyor, fakat esasta kırılmış olan hayatının kökü artık bir nefha ü hayat gösteremiyordu.

O zaman bu muhakemeler altında fevkalbeşer bir cehtle bütün inkisarlarını, bütün inhizâmlarına isnâta çalıştı ve birdenbire bambaşka bir adam oluyordu. Öyle ki, şimdi otomobil de genç kadının yanında abus ve hazin somurtup duran adamla, şimdi birdenbire şetaret dalgalarına boğulan bu adam arasında hiçbir müşabehet yoktu.

Sanki öteki adam bir Peri darbesiyle orada uçurulmuş, onun yerine ona benzer, fakat külliyen zıt i'râzlı başka birisi getirilmişti. Bu adam şimdi geliyor, söylüyor, latife ediyor güldürüyordu.

İkisinin de mevcu[d]iyetleri en gaddar pençelerin tazyiki altında kanlara bulanmış evvela bu iki elem, yaralarını gizlemek için birbirlerini aldatıyorlar, ruhları ağladığı halde yüzlerini gülmeye cebrediyorlardı.

Ve gülüyorlardı da…

Perran Fahri Cemal'in anlattığı şeylere küçük, kısa, şen **[369]** kahkahalarla bayılıyor, "Aman ne tuhaf söylüyorsunuz… Sahih mi?" diye hayret izhar ediyordu.

Fahri cemal, âdeta tabii diyecek bir şetaret sadasıyla:

-Ne demek, diyordu, ne demek, elbette sahih… Tamam, tramvaydan inmiş, piyade kaldırımına çıkmıştım… Kaldırım, geçip geçenlerle ve dükkânın önüne yayılmış müteferrik kimselerle kalabalıktı. Uzunca boylu, esmer, kara kaşlı, kara gözlü, hani şu kara biber denilen yakıcı bir güzellikte bir kadının, beni, âdeta tanınmış bir dosta hitap eder gibi karşılayarak, sanki: "Bonjour, come stai?" yani "Bonjour, nasılsınız?" der gibi mahsus bir eda ve dönerek bir sesle: "Andiamo signore!" yani, "Gidelim efendi!" demesin mi? Gidelim mi? nereye?... Bu, o kadar nagehani bir şey olmuş ve ben bu tabii hitaba o kadar fevri bir cevap vermeye davet olunmuştum ki, gayr-i ihtiyari: "Dove?" yani, "Nereye?" demeye mecbur oldum.

Perran, artık katılıyordu. Kahkahaları, birbirini müteakip sükût eden bir şelale setleri gibi şen telâtumlarla dökülüyor, göğsü bu tesirler altınd zengin temevvüçlerle sarsılıyordu.

Fahri Cemal, onun bu şetaretinin samimiyetine pek inanmamakla beraber ciddi buluyormuş tavrıyla devam etti:

-Ben: "Nereye?" dediğim zaman, tavrıma kıyafetime bakarak kendisiyle rastgele aşklar yapacak bir adam olduğumu ve hitabında yanılmış olduğunu anlayarak, kadının bir hürmet serfürûsuyla: "Sucusati mi signore." yani "Beni mazur görünüz efendi." diye bir af dileyişi **[370]** vardı ki, hiç unutamam. Yani bu adamlar, kadın erkek hapsi de son derece hassas, her şeye rağmen nihayet derece incedirler.

*

Şimdi otomobil rıhtımdan tekrar tramvay yoluna çıkmış, Posillipo'nun asıl caddesine girmiş, hafif bir meyl üzerinde yükseliyordu.

Fahri Cemal, sözü yine aynı mecrada, fakat başka bir vadiye sevk etti:

-Denilir ki, işleri güçleri yemek yemek, uyku uyumak, aşk yaşamaktır. Fakat çalışırlar da ha… Zaten İngilizceyi seven milletler çalışmanın kıymetini en çok anlamış olanlardır. Çünkü çalışmadan eğlenmek mümkün olmadığını her şeyden evvel öğrenmişlerdir. Bu cümleden olarak kaç defa denk gelmişimdir. Sokaklarda mahsus kadın takibine çıkmış erkekler vardır. Mesela, az dikkat ederseniz, görürsünüz, bir bu kadının peşine takılmış bir delikanlı, kadınla beraber bir dükkânın camekânı önünde tevkif ederler. Kadın vitrini muayene ederken onu bekleyen genç adam, caddeden geçen daha cazibedar bulduğu bir genç kadını görünce, eskisini bırakıp tehallükle yenisini takip eder.

Şimdi dudaklarında garip, mu'ammâ-engîz bir tebessüm parlayarak devam etti:

-Hatta her gün çıkan gazetelerde hususi ilan sütunları vardır… Bunlarda şöyle bir ilan görürsünüz: "Dün değil evvelki pazar günü, öğleden sonra iki ile üç arasında, Posillipo tramvayında bir ufak erkek çocuğu ile beyazlar giymiş kadın, eğer **[371]** kendisi için ateşli bir kalpte hâsıl olan derin bir alakaya karşı mütehassis olursa, aşağı ki adrese kendisiyle nerede ve ne vasıta ile takarrüp mümkün olduğunu bildirmesi rica olunur." Ve adres takip eder. Bunun yevmî gazetelerde her gün birkaç tanesi görüldüğüne nazaran demek muvaffakıyetle tecrübe edilmiş bir ilan olduğu bedihidir.

Otomobil, bir revişle tramvay yolunu takiben ilerliyor ve Posillipo'nun aşağı mahallesinden kurtularak zengin ve güzel kısmına yaklaşıyordu. Her an solda, deniz tarafında abidevi kapılarla, parmaklıkların arasından görünen muntazam ve latif tarhlar ile içerde câ be câ teselsül eden çam ağaçlarıyla ve bu çamlar arasında mükellef cepheleri bazen manzûr olan köşkler ile, hepsinin bazen arasından, bazen fevkinden, dumanlar içinde ufka gark olmuş görünen denizle seyfiyelerle rast geliyorlar ve geçiyorlardı.

Sağda solda gördükleri köşkler ve bahçeler, hepsi büyük bir itinanın, nihayetsiz bir servetin mahsulü olduğu hemen itiraf olunacak kadar mükemmel ve ihtimamlı görünüyorlardı.

Yol, yılankavi kıvrılıyor, bükülüyor veya vahşice gayet hafif bir meyille yükseliyordu.

Sağ taraf bazen çamlar ve korularla köşkler arasında yükselerek bir tepeye müncer oluyor, sol taraf bazen birdenbire setlerle çukurlaşarak, bazen korularla kabararak denize akıyordu.

Dört beş adımda bir her birisi büyük itinalarla tenzihcilerin dikkatini celp etmek üzere türlü boyalar, teferruatla yapılmış ilanlarla: **[372]** "trattoria" yani, "lokanta" sözleriyle levhalar görülüyordu. Bunlar bazen dik merdivenlerle dönerek kıvrılarak iniyor, her sette bir veya birkaç masa için yer ayrılarak ağaçların gölgelerinde, ta aşağıda denize ulaşıyordu.

*

Perran dedi ki:

-Her şey büyük bir hayat zevki, büyük bir yaşama inhimâkı gösteriyor…

Fahri Cemal, hafifçe başını sallayarak:

-Sana tarif etmiştim ya… dedi. Burada zenginler kendilerine mahsus yerler almışlar, bahçeler yetiştirmişler, korular büyütmüşler, köşkler yapmışlar… Para, emek, maharet, sanat sarf ederek bütün bunları birer dâr-ül-zevk yapmışlar. Bunlar zenginler için… Bu kadar parası olmayanlar için de trattorialar, bu gördüğün korular, her gün, bâ-husûs pazarları birer aşk ve zevk yuvası olur. Otomobiller birbirini takip eder, tramvaylarda yer bulunmaz, bütün Napoli her Pazar Posillipo'ya dökülür. Ya deniz mevsimi… Sahilleri bir görsen… İnsanları bizim bildiğimiz kadar mahlukatî değil, deniz yavruları zannedersin. Herkes sahilde ve suyun içinde ömür geçirir.

Bir köşeyi döndüler, solda yine câlib-âne teferruatla rengârenk bir lokanta kapısı görünüyordu.

Fahri Cemal bunu görür görmez:

-Hah, dedi; hah işte Posillipo'nun en meşhur, en latif **[373]** ve en resm-âmiz lokantası. Yemeği işte burada yiyeceğiz. Burası birbirinin altında birtakım setlerle hepsinde çam gölgelerine boğulmuş masalarla bir merdiven gibi ta aşağıda kayaların arasından sıçrayarak denize vasıl oluyor, yazın deniz vakti burada denize girerler. Servis mükemmel ve ahenk boldur.

Sonra bir denize bir şey tahattur etmiş gibi elini alnına vurarak:

-Aman! dedi; aman ne iyi aklıma geldi. Napoli'den son geçişimde bir gün burada kör bir mandolinci kız görmüştüm. Görsen Peri'ciğim! Ne şair, ne âşık bir kızdı o… Belki yine burada buluruz, haydi inelim!

Şoföre emrederek durdurdu. Atlayarak Perran'ı indirdi ve lokantanın kapısından girdiler.

Evvela, koyu çam ağaçlarının altından kıvrılarak hafif bir meyille inen bir yoldan yürüdüler. Sonra önlerine bir dar taş merdiven çıktı. Bu merdiven duvara muttasıl on, on iki ayak inerek bir platforma götürüyordu. Burada lokantanın idaresi, büfesi bulunuyordu.

Garson, müşteri geldiğini işitince hemen tehalük gösterdi, kendilerine delalet etti. Bin bir serfürû ile bir lakırdı çelengiyle onlara yerler gösteriyor, lokantanın latif manzaralı köşelerini tarif ediyor, âdeta bin parça olarak yerler ikram ediyordu. Nihayet birkaç set indikten sonra aşağıdan yükselip, başlarının üstünde bir şemsiye gibi yayılıp açılan bir çam gölgesinde intihâb ettikleri masaya oturdular.

[374] Fahri Cemal, Perran'a dedi ki: "En evvel benim kör mandolinacı kızı sorayım da bakalım buralarda mı?"

Herifle İtalyanca görüşmeye başladı.

Garson her lakırdıda bir serfürû ederek: "Si sinyor!" larla dolu birtakım izahatlar veriyor, sonra cebinden çıkardığı listeyi taktim ederek acele uzaklaşıyordu.

Fahri Cemal:

-Müjde! dedi; müjde. Açıkmış, kızı şimdi buldurup getirtecek. Fakat sen de gördüğün vakit tasdik edeceksin ya! Bu kız hakikaten bir harikadır. Şarkıları o kadar ateşle, o kadar sermestane söyler ki insanı sarhoş eder.

Perran bütün bu aşk saadet için hazırlanmış yerlerde, Fuat'tan uzak, Fuat'ın yerine kalbini onun kadar tehziz edemeyen başka birinin yanında bulunmak emeliyle kararmıştı. Fakat Fahri Cemal'in gösterdiği şetaret,

kendisini korkudan azade tuttuğundan tekrar cebr-i nefs yine yalan kendini buldu, ca'lî bir alakayla dedi ki:

-Demek şimdi Posillipo'nun kör muganniyesini dinleyeceğiz?

Fahri Cemal, tetkik etmekte olduğu listeyi birdenbire elinden bırakarak:

-Ha, etti; ha, biliyor musun ismi de ne imiş?

Ve Perran'ın istizahkârane bakışına cevaben:

-Greziella… Lamartine'in meşhur kahramanı…

Genç kadın, artık çalgıcı kızı pek merakla beklemeye başladı.

[375] *

Vakit, tam öğle idi. Bütün Napoli, sol taraflarında, aşağıda binalarını, yollarını bütün ahvalini seriyor, daha ötede Vezüv somurtmuş bir dev anası muhabbetiyle tütüyor, önlerinde deniz firuze sathıyla bin bir dalgacıkları yuvarlıyor. Hepsinin fevkinde lekesiz mavi semada güneş, muazzam, mühib hararetini bitmez tükenmez feyzle üstlerine döküyordu.

Orada, birbirinin karşısında, hafif buselerle telâtum eden rüzgârın, etrafında tecelli eden koyu hararetin içinde, şimdi çamın pek nevazişli gelen gölgesinde ikisinin de kalbinde bin bir facia gürlediği halde, son derece mesut bir çift neşesiyle, gülerek, konuşarak yemek yediler.

Garsonun mübalağalı tavsiyelerle, müfrit medhlerle getirttiği bir şişe eski Kiyanti onların kanlarını kızıştırmış, fakat vazifesinde hata ederek neşelerini çoğaltacağına, Perran'ın dertlerini deşip kalbini hüzne sevk etmiş, Fahri Cemal'in kuruntularını tezyid ederek tehevvürlerini kamçılamıştı.

Öyle ki, yemek sonunda ikisinin de zorla izhar ettikleri şetaret yavaş yavaş sönmüş, zahiren tokluk rehavetine ithaf olunabilecek bir sükûn gelmişti.

Tam bu esnada garson, mandolinist Şantoz Graziella ile yukarıdan merdivenden inerek yanlarına geldi.

Bu, Napoli'nin köylerine mahsus basit, fakat süslü kıyafetli bir kadındı. Yüzü esmer, kaşları, saçları koyu siyah ve eğer **[376]** gözlerinde kusur olmasa şöylece müessir bir cazibeyi haiz ve yirmi beş yaşlarında bulunuyordu. Yalnız

gözleri açık ve içerisi düz beyaz ve daima titreyen iki hadeka ile insana elim bir teessür ilka' ediyordu.

Garson, kendisini eliyle tutarak bir hizaya kadar getirirp:

-Haydi, başla… dedi.

O zaman kız, mandolinini eline alıp, tellerin üzerinde mızrabını bir iki defa gezdirerek hafif bir serfürû ile beyaz dişlerini gösteren bir tebessüm içinde ve Napolilere has işve ve şive ile "Kançonatata Napolitana" dedi ve sesiyle de refakat etmek üzere şarkıya başladı.

*

Söylerken yalnız dudakları değil, göğsü ve ruhu da beraber söylüyor denilecek kadar samimi bir vecd ve galeyan ile taşıyordu. Semaya müteveccihn, manaları anlaşılamayan, gözleriyle ifadesinde yaralı bir kalbin elemleri okunan yüzü, şarkıyı söylerken o kadar ateşli bir hasretle alevleniyordu ki, görüp dinleyip de pek derin surette müteessir olmamak mümkün değildi.

Üstat, kendisini boğan zulmet ve tehevvürün şimdi derin bir hüzne mey ettiğini hissediyor, Perran, zaten tazyiki altında bulunduğu teessürün çoğalıp, yükselip bütün mevcudiyetini kesif dalgaları altında boğduğunu görüyordu.

Kız, söylediği şarkının bir yerinde dayanılmaz hararetle ve sermest bir aşk ifadesiyle: "Amor… Amor…" diye inliyor ve genç kadın dünyanın her köşesinde, her kalbi, hatta gözleri ziyayı, rengi ve güzelliği hiç görmemiş böyle körleri bile ağlatan bu aşkın **[377]** muhabbetiyle boynu bükülerek, yine kendi mecruh aşkını düşünmeye başlıyordu.

Fahri Cemal ve Perran ve hatta garson, kızın şarkılarını büyük bir zevk ile titreyerek, dinliyor ve kız, daima gökyüzüne bakan uzak gözlerini ve terennüm ettiği şarkıların manasını mandoliniyle beraber çırpınarak ifade ve ihsas eden sevdalı, lerzan sesiyle durmuyor, cansız bir feryat ile: "Amor… Amor…" nakaratını tekrar ediyordu.

*

Demek herkes aşkı düşünüyor, demek hareket aşkla dolu bulunuyordu. Aşka esir olmayan, hayatını ona teslim ve feda etmeyen hiç kimse yoktu.

Yalnız kendisi aşkını kaybetmiş, binde bir kişinin duçar olacağını korkunç bir musibetle daha gençliğinin ilk senelerinde bütün hayatını süsleyeceğini zannettiği ilahi aşkını gömerek senelerce mateminitutmuş ve hayatının büyük bir zaferi olarak tekrar bu aşk bulduğu zaman, mukadderatı ağır, korkunç zincirlerle başka kayalara bağlı bulunduğundan onu tepmiş, ezmiş, feda etmişti.

Bu kadarı göğsünü şişirip, gırtlağını yakarak, vücudunu hıçkırmak arzularıyla doldurduğu halde, fevkalbeşer bir cehtle buna tahakküm ediyor, gözlerine dolan yaşları göstermemek için âdeta zorla içiyordu.

Fakat kız, birdenbire başka bir şarkıya başladı ve bu şarkı Perran için affetmeyen zalim bir darbe oldu.

Ah, Perran bu şarkıyı nasıl biliyor, nasıl tahattur ediyordu.

Bu: "O Sole Mio" isminde İtalyanca bir şarkı idi ki, vaktiyle, **[378]** ta o zamanlar, o Fuat'ın hastaneden köşküne gelip de gündüzleri balkonda geçirdiği günler gramofonda ekseri çaldığı havalar arasında, nağmelerin ruh-perverliği, lahnlerinin süzüşü ile süsleyen bir tenor sesinin mukavemet-sûz halavetiyle en çok hoşuna gider, daima sermestî ile dinlerdi.

Kız, bu şarkıyı muharrik soprano sesininâşıkane cilveleriyle öyle edalı, öyle bayıltıcı bir ifade ile teganni ediyordu ki, artık Perran için kendini tutmak muhal idi. Ve "Aman tutayım… Sakın ağlamayım… Her şey mahvolur…" gibi bin endişe, bin ısrar ile kıvranarak, fakat her en iradesinin elinden gittiğini, hıçkırıkların boğazında feryada başlamak üzere olduğunu… Ve hatta… Ah yarabbi, işte yaşların gözlerinden akmaya başladığını… Her şeyin mahvolduğunu… Artık her şeyin bittiğini gördü…

Fahri Cemal, birden bu yaşları, bütün dünyayı bir kan dalgası altında gösteren bir tehevvür dumanı içinde gördü ve keskin bir ses ve tek bir kelime ile garsona kızı götürmesini söyleyerek, bir anda yalnız kalmış oldular.

*

O… Artık bu fazla idi. İki dakikada bir, garsonların, çalgıcı kızların yanında gözyaşı dökmek, bunu bir teessüre, teheyyüce mağluben değil, İstanbul'da bırakılmış bilmem hangi aşkları düşünerek yatmak, bu halde onun gibi bir gölgeden bin bir mana, bir ahtan bin bir yara çıkaracak kadar hassas ve derin olan bir damın gözünün önünde cesaret etmek…

Kurşun gibi bulutlu, katil bit sesle:

-Ne olursun Perran, yine mi ağlıyorsun? dedi.

[379] Genç kadın, vücudunu sarsan tufanın akur kasırgalarıyla perişan, ne yapacağını, ne söyleyeceğini, ne cevap verebileceğini hıçkırıklara boğulacağını bildiğinden bir kelime bile söylemek istemiyordu.

Kendisine merhamet etmesini yalvarır gibi bir istimdat nazarıyla baktı.

Üstat, artık affı, merhameti düşünmeyecek kadar kudurmuş bir halde idi. Bütün vücudu canhıraş raşelerle sarsılıyordu. Yüzü bir heykel gibi cansız ve câmid, gözleri kahhar dumanlarla bulutlanmış, dudakları infial fırtınalarıyla buruşmuş:

-Yo… Artık elverir rica ederim… Artık her şey anlaşılmalıdır… Haydi artık söyle bakayım, niçin ağlıyorsun?...

*

Zaten göğsü hıçkırıklarla kabarmış iken bir de Fahri Cemal'in bu muamelesi genç kadını hurde-hâş etti. Derin bir tazallüm nazarıyla bakmak istedi. Fakat ne olursa hiçbir şeyin fayda etmeyeceğini, artık her şeyin mahvolduğunu, bu uzak memlekette kimsesiz ve makhûr kalacağını düşünmek teessüratını coşturdu. Kendisini sarsan hıçkırıklar bir anda taştı.

Şimdi artık hıçkırıklar gözyaşlarına karışıyor, eliyle mendilini gözlerine tutmuş bir çocuk gibi galeyanla, feveranla ağlıyordu. Fahri Cemal, bu coşkun teessürü görünce birden alt üst oldu. Bu kadarını hiç memul etmiyordu. İnce ve âşık kalbi sevdiği kadının bu kadar acı gözyaşlar[ı] dökmesine hiçbir vakit, **[380]** ve hiçbir sebeple tahammül edemezdi. Teessürü o derece idi ki, şimdi her şeyi unutmuş, mevcudiyetini dolduran aşkın vecdi altında yalnız rikkat, yalnız merhametle coşmuştu.

Birden bu yırtıcı hücumu kendi de en şedit bir hayretle görmeye mecbur olarak ve bunu Perran'a karşı takip etmeye karar verdiği hareketle pek zıt ve gayr-ı muvaffak bularak tamire şitâb lüzumu hissetti. Ve bir anda, neaziş derecesi yükselmiş bir ses ve latife-amiz bir eda ile:

-A, a, a… Çocuk! dedi. Sen ne oluyorsun, deli oluyorsun kızım?

Ve kalkıp yavaşça yanındaki sandalyeye oturarak onu teskine susturmaya çalıştı. Mendiliyle gözlerini siliyor, eliyle yanaklarını okşuyor ve yine o yumuşak sesi, o teselli hararetiyle:

-Haydi, artık sus… Çocukluğu bırak… Deli oldun, ne oldun?

*

Fakat artık Perran öyle coşmuş, o kadar galeyan etmişti ve bilhassa şimdi Fahri Cemal'in bu refik ve nevazişi üzerine yaşlar o kadar hararetle hücum ediyor ve o kadardı ki, durmak kabil değildi. Şimdi âdeta Fahri Cemal'in kollarının arasında son günlerde kalbini harap eden elemlerini, acılarını bütün coşuşuyla ağlıyordu.

Fahri Cemal, artık dindiremediği bu yaşları kendi haline bırakmış ve hayretle sükût ediyor ve genç kadına şimdi gittikçe soğuyan nazarlarla bakıyordu.

Birdenbire keskin bir tavırla, hırıltıya benzer boğuk bir sesle dedi ki:

[381] –Niçin ağlıyorsun, onu söyle de ben de meraktan kurtulayım… Bir istediğin mi var? Nedir, ne istiyorsun? Neden ağlıyorsun?...

Ve istediğini söylememek işkencesi altında tezâyüd eden hıçkırık darbelerine karşı genç kadının ellerini yavaşçacık çekip gözlerini kendine bakmaya icbar ederek, âdeta ruhunun bütün elemi sesinde titrediği halde:

-İstanbul'a gitmek istiyorsun değil mi?...

*

Perran, öyle bir an içinde bulunuyordu ki artık onun için her şey bitmişti. Bir ölünün son nefesini verdiği ihtizar ve teşennüc içinde: "Artık ne olursa olsun…" bir acz ü bî-tabî ile çırpınıyordu.

Fahri Cemal, yine o ses ve yine o tavırla ilave etti:

-İstanbul'a mı gidelim, onu mu istiyorsun? Söyle, ha, söyle?...

O zaman genç kadın, bir yerde asılmış, düşmek üzere çırpınan bir adamın, parçalanan ellerini nihayet açıp kendi uçuruma yuvarlayışı gibi bî-ihtiyâr, boşalıveren başının tasdik manasına sallandığını hissetti.

Ve bu hareketi görmek Fahri Cemal için ölümlerden feci, üzen ve parçalayan bir kahır ve elem oldu.

Artık her şeyi bitmişti… Demek düşündükleri hep sahih ve vaka idi.

Alnında soğuk terler, asabı uyuşmuş ve titreyerek kalkmaya çabaladı ve hâlâ vücudu son hıçkırıkların bakiyeleriyle sarsılan genç kadının koluna girerek kaldırıp yürütmeye çalıştı. Ve bir cenaze hareketiyle matemli bir yürüyüşle, çıkıp gitmek için ağır ağır onu merdivenlere sevk etti…

[382] Dokuzuncu Bâb

Kaplan Pususu

Otomobilde avdet, sükûti ve mazlum oldu. İkisi de harap, perişan bir halde idiler. Bir kasırga dalgasında çırpınan, çırpınarak, dövünerek yuvarlanan bir yaprak gibi bin bir gird-bâdın bin bir darbesi içinde uçuyorlar, yuvarlanıyordu. İkisi de etraflarında üstat edecek bir mukavemet noktası bulmaktan aciz, döndükleri uçurumlarda nerelere gittiklerinden bî-haber, fakat feci bir adem girdabına sükût ettiklerinden emin ve muzmahill, soluyorlardı.

Otele gelip dairelerine girdikleri zaman Fahri Cemal, sakit ve câmid, evvela kameriyerayı çağırdı.

Perran orada bir koltuğa düşmüş, yığılmış, hâlâ fikrine sabit bir cereyan verememiş, şimdi yalnız Fahri Cemal'den, onun birçok korkunç şeyler yapabilmesi ihtimalinden feci bir havfla titriyordu.

Kameriyera içeri girince, cigarasının dumanlarına müstagrık bârid ve karanlık duran üstat, keskin bir sesle, İtalyanca birkaç emir verdi.

Kameriyera, gizleyemediği bir hayretle, söylemesi lazım gelmediği halde perişan bir yığın halinde oraya çökmüş olan genç kadına yaklaşmaya

[383] cesaret edemeyerek, yatak odasına geçti, dolapları açarak çantaları çıkardı ve eşyaları içine yerleştirmeye başladı.

Yan gözle bu hali gören Perran, nihayet büyük bir cehtle başını kaldırıp Fahri Cemal'e, hâşi' bir ses ve titrek bir nazarla sordu:

-Ne oluyor?

Fahri Cemal, ağzını dolduran cigara dumanlarını vahşi bir intikam nefhasıyla üfürüp, bir saadet ikramı tadıyormuş gibi bir tavırla çekerek:

-İstanbul'a gidiyoruz… dedi.

Bu ses o kadar yırtıcı idi ki, genç kadın ancak boğuk bir sada ile şu kelimeyi izhar edebildi:

-Lakin…

Fahri Cemal, yine o sengîn tavır, yine o dîv sesle:

-Siz öyle istemiyor muydunuz? diye sordu.

Bu sefer, daha fazla bir kuvvet, daha canlıca bir cesaretle Perran kalkıp ona doğru yürümek isteyerek, Posillipo'da cereyan eden faciayı te'vîl etmek tavrıyla:

-Lakin yanılıyorsunuz… diye başladı.

Orada, pencerenin önünde bir intikam heyulası gibi câmid ve mütehaccir duran Fahri cemal, onu yanına gelmekten men için o soğuk sesle ve genç kadını dondurup olduğu yerde mıhlayan bir tavırla:

-Rica ederim… dedi.

Ve genç kadın, kırık, meyus bir halde tekrar o koltuğa düştü.

[384] *

İkisi de nihayet şimdi fikirlerine muayyen bir cereyan verebilmişlerdi.

Perran, ileride yanlış anlaşılmış, izahatı reddolunmuş olduğu idda edebileceği İstanbul'a bu avdetten her halde çok memnundu. Zaten bütün kalbiyle bunu istemiyor muydu? Hem bu o kadar te'vîli kâbil-i şerâit dahilinde

yapılıyordu ki, istifade etmemek budalalıklar olurdu. Kendisi gibi iradesi zayıf, ne istediğini bilmez, istediğini yapamaz, hiçbir şeye kati karar veremez bir kadın için âdeta bir lütuftu. Çünkü hiçbir vakitte Fahri Cemal'e cesaret edip, kuvvet bulup: "Artık İstanbul'a gidelim." diyemeyecekti.

İstanbul'da Fuat'a en nihayet on beş gün zarfında avdeti vaat ettiği için delikanlı şimdi ateşler içinde kendisini bekliyordu.

Eğer, Perran sözünü tutmayacak ve onu unutup ihmal edecek olursa, delikanlının İstanbul'da yeisten intihar gibi deliliklere, cinayetlere kadar tasaddî edeceği şüphesizdi.

Demek, bu gibi felaketleri menetmek, her ne pahasına olursa olsun İstanbul'a gitmemek feci bir süratte lazım ve zaruri idi. Bu avdeti kendisi bizzat tertip ve idare edemeyeceğinden vak'aların tevalisi sayesinde buna muvaffak olmak âdeta bir saadet telakki olunurdu. Sonra bunun böyle müşevveş, teevvîli kolay bir sürette vuku bulması bu saadeti bir muzafferiyet haline getiriyordu.

*

İşte Perran, o sarsıntıdan sonra kendine geldiği zaman mevkiini **[385]** ilk gördüğü gibi badireler içinde ve korkunç değil, bilakis sevinilecek bir halde buluyordu. Fakat Fahri Cemal'in abus ve mazlum tavrı bu sevinci her ne suretle olursa olsun izhâr-ı cesâretini kırıyordu.

Eğer mudhikeci, desais bir kadın olsaydı, şimdi bin şevkli işve bin nazlı hud'a ile neler yapmaz, âdeta üstadın huşunetini bir saniyede defedecek neler bulmaz ve hatta onu abûsetinden dolayı nasıl pişman etmez ve nasıl tezellüllerle af dilemeye mecbur bırakmazdı.

Perran bu neticeyi temin için yapılacak hareketleri, söylenecek sözleri pekiyi bilir, yalnız samimi, sıcak bir kadın olmak itibarıyla bunları yapamaz ve söyleyemezdi.

Fakat bu sebeplerden dolayı kendini kabil-i müdâfaa bir kuvvette gördüğü için artık sıkılmaya ve korkmaya mana bulamayarak yatak odasına gidip, kameriyeraya sandıkların yerleştirilmesinde talimat vermeye yardım etmeye başladı.

Bu tarafta Fahri Cemal de asabına gelen rehavet sayesinde fikri sükûn bulmuş olduğundan kendini Posillipo Lokantası'ndaki feveranından dolayı fena halde tahtıe ediyordu. Orada yaptığı bütün hareketler, söylediği bütün sözler, bir körün, bir ahmağın bile yapmayacağı ve söylemeyeceği budalalıklar idi.

Sabahleyin şu terasta, ne âkılâne kararlar vermiş, öğleden sonra o bahçede ne delice şeyler yapmıştı. Bâ-husûs sersemliğin en feci olmak üzere, otele gelince kameriyerayı çağırıp cakalı bir hareketle: "Çantalarımızı hazırlayınız…" deyişi sadece bir cinayet derecesinde hamakattı.

[386] Eğer, kurnaz ve olmaya karar verdiği gibi filozof bir adam olsaydı, şimdi çantalar hazırlandığından İstanbul'a dönmeye mecbur kalan bir zavallı değil, Posillipo tepelerinde sevdiği kadınla kol kola, tabiatın muhasinini seyr ile meşgul bir bahtiyar olarak bulacaktı.

Zaten o hiçbir vakit hayatını menfaati mucip olacak surette kullanamamış, hep asabına mağlup, daima ihtirasına esir, ani feveranlara tabi kalmıştı. Ve işte şimdi yine bunun cezasını çekiyordu.

Ne zannetmişti? Ne bekliyordu? Perran'ın ayaklarına kapanarak yalvaracağını mı umuyordu?

Bir kere bütün bu işlerde kendisince bile müspet bir vak'a yoktu. Daima olduğu gibi vehim, muhayyile mahsulü bir takım romancı kuruntuları… Evet, genç kadın, İstanbul'dan mufarakatından Napoli'ye gelinceye kadar dalgın ve perişan kalmıştı. Evet, tiyatro gecesi, banyo gecesi, bu sabah ve şimdi ağlamıştı… Fakat bunlar neyi ispat ederdi?

Kendi vehimleri doğru olabileceği gibi, bin makûs hakikat de katiyetle varit değil miydi? Birçok bilmediği, aklına gelmeyen, düşünmek ihtimali olmayan sebeplerin teessürü altında genç kadın hüzün duyar, ağlayabilirdi.

Onun elinde bir tek hakikatin zaferi vardı: Perran kendisiyle bir daha dönmemek üzere Avrupa'ya seyahate çıkmıştı. Buna çok zaman evvel değil, ancak bir hafta evvel karar vermişlerdi. Eğer, bu seyahati reddedecek mecburi bir sebep olsaydı genç kadın hiç böyle bir kararı verir, ona teslim olup buralara gelir miydi?

[387] Demek, şimdi hamakatının cezası olarak bu güzel memleketi, bu nurlu günleri bırakıp memleketine gitmeye mecbur olacaktı.

*

Buraya gelince, fikri bir başka cereyana giriyor ve bu cereyan onu memnun edecek başka ufuklar açıyordu.

İstanbul'a gidince birkaç gün içinde şimdi dimağını hurde-hâş eden bu kanlı şüpheleri tahkik edebilecek ve eğer Perran'ın hayatında temenni ettiği gibi hiçbir leke yoksa yeniden bu semalara avdet için hiçbir mâni kendilerini bağlamayacağından, tekrar endişelerinden sıyrılmış, şüphelerinden yıkanmış ve bu sefer saf ve beyaz bir emel tufanı içinde tekrar yolculuğa çıkabilirlerdi.

"Bir kere böyle oluşu bin kere hayırlıdır." dedi.

Çünkü kalbini kemiren kurdun dişleri altında, dünyanın en cennet köşelerinde yine bin bir ıstırap ile kavrulacak, bin bir endişe ile yırtılacaktı.

İstanbul'da bir kere hakikati anlayıp buralara tekrar hafif ve çalak avdet etmek mecburiyetini tasdik ediyordu.

Birdenbire dimağı bir kurşun darbesiyle dumanlanır gibi: "Ya bir şey varsa…" diye sarsıldı.

Evet, ya bir şey varsa… Ya Perran'ın buhranları geçirmek için İstanbul'dan zincirlerle bağlanmış bir aşkı, bir adamı, bir sırrı… Nihayet bir hayat faciası varsa… O zaman ne olacaktı?

[388] Bunun şimdi dimağını saran kesif puslar arasında tayini kabil değildi. Muhayyilesinden sırf fecâatlerden ibaret bir silsile, katller, intiharlar, hıyanetlerden mürekkep bütün bir facia silsilesi geçiyordu.

Elinin bir hareketiyle bunları defetmek ister gibi, gözünün önündeki heyulaları sildi, attı:

-Şimdi İstanbul'a gitmek kati lazımdır, ona göre hareket etmeli… Her şeyden evvel, izzet-i nefs kurtarılacak… dedi.

*

Ve artık o da hatt-ı hareketini bu esas üzerine takrir etmiş, ona göre hazırlamıştı.

Telefonla istasyondan aldığı malumat üzere Birendizi'ye iki saat sonra hareket edecek bir katar olduğunu haber aldığından onu beklemek için masanın üzerine yığdığı gazetelerin mütalaasına daldı.

Bu esnada Perran, bütün hazırlıklarını bitirmiş, arkasında bir tayyör, çantası elinde, diğer bir kanepede beklemeye başlamıştı. Vakit gelince Fahri Cemal otelin hesabını bitirip istasyona hareket ettiler. Trene bindikleri zaman kompartımanda yalnız kaldıklarını gördüler. Birbirlerine karşı pek resmi nezaketle hareket ediyrlardı.

Yavaş yavaş bu nezaket, âdeta cemîle-kârâne bir mahiyet almaya başladı, öyle ki gece yarısına doğru Birendizi'ye geldikleri zaman, aralarında hiçbir şey olmamış, âdeta Napoli'ye giderlerken olmaları lazım geldiği gibi birbirlerine karşı samimi ve pür-harâret idiler.

Çünkü Fahri Cemal, İstanbul'daki tertibatı için Perran'ın hiç **[389]** bir şüphesi olmaması lazım geldiğini görüyor, şimdiye kadar hareketlerinden edna bir şüphe hâsıl olmuşsa onu izale etmeye ehemmiyet veriyordu. Şayet Perran kendisinin ne fırtınalarla dolu olduğundan haberdar olsa, İstanbul'a gittikleri vakit tabii idareli davranır, ihtiyatla hareket eder ve takip ve tahkikat tabiatıyla müşkülat kesp ederdi.

Bunun için Fahri cemal genç kadına karşı göstermek ve icap ederse söyleyip ispat etmek istiyordu.

Güya, neşeli bulunması lazım gelirken Perran'ın mükerreren ağlamasından müteessir ve muğber olmuş da onun için İstanbul'a dönmeyi istiyormuş gibi bir tavır almak icap ediyordu.

Bunun için bu seyahati üzerine kurduğu muazzez saadet emellerinin yıkılmasının intikamıyla pür-âteş ve pür-kîn olan kalbinin zehir ve meraretini bütün maharetiyle gizleyip, güya yavaş yavaş zail olmuş bir iğbirarı takip eden mütezayid bir hararet gösteriyordu.

*

Perran'a gelince, o, Fahri Cemal'de bu meselede ne bir kanlar infilak ettiğini biliyordu ve bilemezdi. Fakat bir kadın inceliğiyle kendisinin manasız görünebilecek, fakat bin bir mana ile de tefsir olunacak birbiri peşi sıra ağlayışlarını sebepsiz, ehemmiyetsiz vakaların mahsulü birer oyuncak teessürü diye göstermek iddiasında idi.

Ve fırsat bulup İstanbul'a gitmeden Posillipo'daki meselenin neticesi olarak soğumuş olan hararetlerine tekrar germî vermek ve onunla **[390]** burada onunla konuşacağı sözler esnasında bu meseleyi mümkün olmayacak muhakkak bir surette ispat etmek istiyordu. Böylece birbirlerine karşı ilk günlerden beri zerre kadar yabancılık ve sahtekârlık göstermeyip sıcak ve samimi olmaktan bir an hali kalmamış olan bu iki mahluk bugün sabahtan başlamak üzere gittikçe kuvvetli devam eden bir sahtekârlık, bir riyakârlık göstermeye başlamışlardı.

İstanbul'dan ayrıldıkları vakit, beraber yaşayıp, beraber olmak üzere gittikleri seyahat esnasında birbirlerine ne kadar yabancı ve dargın gibi durmuşlarsa, şimdi âdeta, yani, ne olacağı belli olmayan, ihtimal facialar, ihtimal iftiraklarla dolu bir hayata girerken o kadar hararetli ve yakın görünüyorlardı.

İstasyona çıkınca sabahı beklemek için bir otele gittiler. Resmi resmi yatıp, resmi resmi kalkarak, onda limana gelen Loyd Tristino'nun vapuruna bindiler.

İstanbul'a kadar üç gün süren bu seyahat yine aynı nezaketle hükümran oldu. İkisi de müdâvele-i efkâr ihtiyacını hissediyorlar, fakat bu esnada diğerine bir şüphe vermekten korkarak bundan içtinap ediyorlar idi.

Bu üç gün zarfında hava bulutlu, yağmurlu geçtiği için güverteye hemen hiç çıkmamışlar, vapurun salonunda kitapla, mecmuaları karıştırmakla vakit geçirmişlerdi.

*

Fakat İstanbul'a dâhil olacakları sabah Fahri Cemal uyanıp da kendisini Marmara sularında bulunca, ihtimal ömrünün en gayr-ı kâbil-i tahammül **[391]** felaketine gitmekte olduğunu acı acı düşünerek derin bir yürek sızısı içinde,

karşısındaki ranzada yatan Perran'ın belki kendisinin aksine olarak: "Kavuştum!" diye ne kadar sevinmekte olduğunu düşündü, fazla yatamayarak sıçradı kalktı.

Ah, o İstanbul'dan böyle mi çıkmak, çıktıktan sonra böyle mi girmek emelinde idi. Seyahatlerinden evvel tanıdığı Perran eğer devam etseydi, her saatleri başka bir sadet, her dakikaları başka bir kahkaha olmayacak mıydı? Genç kadın bir kuş gibi çalak ve pervâz-kâr, pür-hande ve pür-terennüm, onu isteseydi ne kadar mesut idi, nasıl pür-şevk ve şetaret bırakırdı.

Fakat bütün bunlar hayal olmuştu. Bunun meraretiyle dudakları taklîs ettiği halde: "Şimdi hakikate bakalım… O ne söyleyecek?" diye mırıldandı.

Bu esnada Perran da kalkmış, yıkanmış ve giyinmeye başlamıştı.

Fahri Cemal, nihayet onunla kati muhavere ihtiyacını tatmin arzusuyla tatlılaştırmaya çalıştığı bir sesle:

-İşte İstanbul'unuza geldik… Artık muradınıza nail oldunuz demektir, dedi.

Perran, aynanın karşısında başına şapkasını koymakla meşguldü. Zaten bu tarzda bir sözü beklediği için günlerden beri hazırladığı lakırdıları dökmek fırsatından istifade etti.

Omuzlarını şuh bir dalga ile kaldırarak:

-Benim değil, asıl sizin İstanbul'unuz, dedi.

[392] sonra bir söz tufanı gibi boşandı:

-İtiraf ederim ki, Napoli'den hareketimiz gününden beri büsbütün değişmiş bir adam görüyorum, beni o kadar vaatlerle, o kadar emellere sevk ederek ne götürdünüz, sonra birdenbire böyle niçin getirdiniz? Kaç gündür bu noktayı anlamak için sarf-ı zihn ediyorum, fakat anlamak kabil değil.

Münakaşada mağlup olmamak için tecavüz lazım geldiğini düşüncelerinde anlamış, bilhassa bu hücumlarını kadınlığın şuh ve gamzeli cazibeleriyle yapmak lazım olduğunu düşüncelerinde anlamış, bilhassa bu hücumlarını kadınlığın şuh ve gamzeli cazibeleriyle yapmak lazım olduğunu

takdir etmişti. Onun için son hamleleri söylerken arkasını aynaya dönmüş, aynanın önündeki masaya dayanmış, sözlerini fettan, füsunkâr nazarlarla terdîf ederek ve Fahri Cemal'in sevdiğini bildiği cilveli bir eda ve işveli bir sesle söylüyordu.

Bu tarz mukabeleyi Fahri Cemal, Fahri Cemal'liğiyle beraber hiç beklemiyordu. Öyle ki, gözleri aptallaşmış bir nazarla, ağzı bir salak açıklığıyla dondu, kaldı.

Bu ilk muzafferiyetinin neşesi genç kadını daha coşturdu. Göğsünde bir kahkahanın şuh tınını aksettirerek devam etti:

-Anlamak kabil değil, çünkü sormak âdeta men olundu… Haddin varsa, cesaret edebilirsen sor da göreyim…

Ve burada Fahri Cemal'in otelde son gün kati tavırla söylediği o: "Rica ederim…" sözlerini, onun ahengi ve onun vaziyetiyle tekrar ederek:

-Çünkü… "Bir rica ederim…" daha almaktan korkuyorum. Bilirsiniz ki beni böyle muamelelere, böyle hitaplara alıştırmamıştınız. Onun **[393]** için şimdi müteessir olursam lütfen bir kabahat saymazsınız zannederim.

Bu sözleri öyle sıcak bir eda ile ve füsunkâr dudaklarını şöylece nîm-açıp inci bir tebessüm içinde latif dişlerini göstererek, nazarlarının sihirlerine gayr-ı kabil mukavemet manalar verip öyle bir tavırla söylüyordu ki, Fahri Cemal, kendi halini unutup en derin bir incizapla kaynamaya başlamıştı.

*

Şimdi, artık kendine hâkim olan üstat bu incizabı ve takdim eden hayretini aynısözlerle izhar etti:

-Bravo… Sözü alkışlamaya mecbur olduğumu itiraf ederim… Fransız tiyatrosunda gördüğünüz turnelerin aktrislerini ne kadar iyi anlamış, ne kadar maharetle seyretmişsiniz… Az daha büyük bir artist olmaya istidadınızı kabul etmeye mecbur olduğumdan korkarım.

Perran bu sözleri tanindar bir kahkaha dalgasıyla kesti:

-Bu iltifatlar meselenin hakikatine hiç tesir etmez, hakikat mudhike ile değişmeyeceği gibi, sanatkârlık da vakayi'e malik olmadıkları manayı veremez. Bizim hakikatimiz ise şudur: Siz, on gün evvel beni bu aynı yerden uzun ve mesut bir seyahate çıkarmıştınız… Sonra ne oldu bilmem, nasıl oldu anlayamam… Seyahatin ilk merhalesinde, bir anda, bir küçük kadının zayıf asabına mağlup olarak belki musiki tesiriyle, belki muhitin ve manzaranın sihriyle ve belki başka bir sebeple, olur a, döktüğü iki üç naçiz gözyaşını görünce bir şeyler oldunuz… Kabardınız, şiştiniz, gayr-ı kâbil-i tahammül muhabbetler peyda ettiniz. Ve sonra…

[394] Yine o keskin tavrı ve sert sadayı taklit ederek:

-Bir "Rica ederim!" ile tek bir söz söyletmeyerek beni kapınca şimendifere attınız. Artık ben zavallı küçük mahluk, hiçbir şey anlayamıyor, sormaktan korkuyor, yalnız bir çocuk gibi itaat ediyordum. Evet, işte nihayet İstanbul'unuza geldik. Bunun için asıl ben size: "Muradınıza nail oldunuz mu beyefendi?" demeliyim.

Bu sözleri yine o füsunkâr tebessüm ve cilveli bir serfürû ile bitirdi.

*

Eğer ciddi görüşümün lüzum gelseydi Fahri Cemal'in söylenecek elim ve hunhar hakikatleri, gaddar ve muharip sözleri vardı. Fakat şenârını gafil avlamak için çengellerin vahşi koynunda hain ve hilekâr pusular kuran bir kaplan tedbiriyle mağlup olmuş, söylenen hakikatleri kabulden başka bir çaresi kalmamış gibi görünmeyi tercih etti.

Ve soğuk bir tebessüm, mülayim bir sesle dedi ki:

-İtiraf ediniz ki, şu an böyle münakaşalar için hiç münasip değildir. Bir müsait bir günde bunları tekrar konuşur ve ihtimal sen de bende bazı hakikatleri teslim ederiz. Eğer söylediğin gibi seni ben bir yanlış telakki ile seyahatten geri döndürdüğüm anlaşılırsa yeni baştan bir daha yola çıkmak hiç güç bir şey değildir…

Şimdi dahil oldukları İstanbul hayatında nasıl sergüzeştlere atılacağını bilmeyen genç kadın, muammalı bir baş hareketiyle:

-Ona, merci… dedi; artık seyahatin tadını aldım… Çok tecrübe ettim demek isterim… Fakat zarar yok… Daha düşünecek vaktimiz var…

[395] Bu son sözleri, buradaki hayatının ne olacağından emin olmadığından ihtiyatla söylemişti.

Bu muhavere burada kaldı.

*

Vapur, Kız Kulesi açıklarında, limana girmek için vaziyet alıyordu.

Hava, İstanbul'un Kanun-i Sani sabahlarına mahsus puslu, yağmurlu, soluk bir manzara arz ediyordu.

Fahri Cemal, birçok defa Avrupa'dan dönüşlerinde İstanbul'u muhtelif manzaralarla görmüş, hepsinden muhtelif his tecellileri ile muhtelif teessürlerle duçar olmuştu. Fakat hiçbir zaman bu günkü gibi a'makında müphem hisler ona İstanbul'da bu seferki hayatının kendisine feci, izmihlâl-engîz hezimetler, pek kahhar ve kanlı darbelerle felaketler hazırladığını ihtar ediyor gibiydi.

Fikret'in meşhur mısraını dudaklarının arasında tekrar ediyordu:

-Ey bin kocadan arta kalan bîve-i bakir!

Yanı başında duran Perran, büsbütün başka tufanlar içinde çalkalanıyordu. Şimdi, Napoli'de, otelde son müfârekat anında kameriyeraya verdiği emir mucibince çekilen telgraf tabii Fuat'ın eline geçmiş, delikanlı onu avdet müjdesiyle cûş a cûş beklemeye başlamıştı.

İhatalı bir nazarla şehri serapa dolaşarak kalp lisanıyla şöyle söyleniyordu:

[396] –Ey hayatımın yegâne ve ilahi rabıtasını koynunda besleyen muazzez şehir… Bütün beldelerin şahı, bütün şehirlerin sultanı olan nurlu memleket…

Ruhundan perestiş kasideleri yükseliyor, ihtimal bir saat sonra sevgilisinin sesini işiteceğini düşünerek semalarda pervaz ihtiyaçları hissediyordu.

*

Yanında Fahri Cemal, teşe'ümler içinde mazlum, sükûtî, bir matem heyulası gibi dururken, genç kadın burada ömrünün daha şimdiye kadar hiç duymadığı leziz saadetlerin aguşuna atıldığını hissediyor, ruhunda cümbüşler, ahenkler telâtum ediyordu.

Vapur, ağır ağır rıhtıma yaklaştı. Kalkarken olduğu gibi yine römorkörler ittiler, çektiler, biraz sonra rıhtıma aborde oldu.

Gönderdiği telgrafı alınca ihtimal Fuat'ın İtalya'dan gelecek vapurları bekleyeceğini düşünerek genç kadın ateşin bir şitâbla rıhtımda bekleyenleri teftiş ediyordu.

Hava, müsait olmadığından olacak, istikbalciler pek azdı. Bu seyrek kalabalık arasında Fuat'ın bulunmadığını görerek Perran bir mana veremedi, fakat bu esnada gemiye hücum eden hamalların ikisini Fahri Cemal kamaraya götürerek çantaları vermiş, şimdi kalabalık arasında iskeleden iniyorlardı.

Fahri Cemal, salonda bir iki kişi görerek çantaların muamelesini görerek onlara havale etti ve genç kadınla beraber kapıdan çıkıp, orada duran otomobillerin birine atladılar.

[397] İstanbul'un havası birini ne kadar boğuyorsa, öbürüne o kadar hayat veriyordu. Oto, Galata'yı geçip tramvay yolundan şişhane yokuşunu çıkarken genç kadın içinden derin inşirah nefeslerinin galeyanlarını hissediyor, Fahri Cemal müteaffin ü müntin bir bataklıkta tasa'ud eden miyasmalarla boğuluyormuş gibi muzdarip oluyordu.

Büyük caddeyi sabahın bu tenhalığında gayet süratle geçerek Taksim'e geldikleri zaman Fahri Cemal otomobili durdurdu ve sıcak göstermeye çalıştığı bir sesle:

-Ben burada ineyim yavrum… Sen kendi kendine apartmana gidersin…

Ve sonra ilave ederek:

-Ha, soran, merak edene, benim bağteten mühim bir işim çıktığından, muvakkaten avdet ettiğimizi ve yakında yine gideceğimizi söylersin, olmaz mı?... dedi.

Burada Perran Fahri Cemal'e karşı ilk defa hissettiği soğuk bir istiğna ile kendi kendine:

-Tekrar gitmek mi?... dedi; gitmek isteyene uğurlar olsun!

Ve veda edip Taksim Meydanından Sıra Serviler'deki evine doğru yürüyen Üstat'ın arkasından bir istihza nazarı atarak:

-Haydi çek… Emrini verdi.

*

Otomobil Pangaltı'ya doğru uçarken, bu tarafta cadde üzerindeki evine giden üstat da ne istiğna, ne istihza vardı. Ev bilakis soğuk **[398]** bir sükûnetle dolu idi.

Onun girdiği vakit kendisinin gayr-ı memul avdetini hayretle gören ihtiyar hizmetçisinin sevinci arasında odasına çıktı ve bu senelerce yaşadığı, her köşesinde bin bir hatıra yuva yapmış odada soyunarak, ev kıyafetini giydi ve masasının yanında mütalaa için kullandığı geniş bir morisçere uzanıp cigara paketini açarak birbiri peşi sıra içmeye başladı.

Fahri Cemal eserlerini ve eserleri gibi mühim hareketlerini cigara dumanlarına gömülünce düşünemez ve bir karar veremezdi.

Şimdi, nasıl edip de Perran'ı sıkı ve muvaffakiyetli çemberine sokmak lazım geldiğini düşünüyordu. Öyle bir çember ki genç kadının yalnız saati saatine kendisine malum olsun.

Bir saat kadar böylece derin bir duman bulutuna müstağrak, mazlum, sukutî, uyuşmuş gibi kaldıktan sonra takip edilecek yolları tespit etmiş idi.

İlk hareket olmak üzere telefonu açıp "Şehrah" idaresini aradı. Bu saatte acaba idare memuru gelmiş miydi?

Telefonda bir cevap… Fakat bu idare memuru değil, abone memuru idi.

Adam, telefonda İstanbul'da bulunmadığını zannettiği üstatla karşılaşınca sesinde gayet büyük bir hayret okunan bir heyecanla, onun verdiği emirleri telakki etti:

Derhal Ferit buldurulacak ve hemen kendisine gönderilecekti…

Sonra telefonu kapadı, yarım dakikalık bir tereddütle bir daha açtı. **[399]** Perran'ın numarasını verdi.

Daha bir hafta evvel, bu aynı telefonla ne sıcak bir şefkat, ne nihayetsiz bir ibadetle konuştuğunu düşünerek şu anda bin bir vesvese, bin bir şüphenin kanlı tırnaklarında parçalanmış kalbini böyle soğuk intikam hisleri ile dolu görmek gözlerine yaş getirecek kadar onu müteessir ediyordu:

-Alo!... dedi.

Telefonda o alıştığı şetaretli aks yerine Perran'ın durgun sesini işitti:

-Kimsiniz Efendim?

*

Ah, artık o günler yalnız mazi mi olmuştu? O günler, o uyanır uyanmaz ilk hamle olarak telefona sarılıp en hararetli bir aşkla aradığı, çağırdığı zaman tıpkı kendi gibi aynı hararetle ve günün ilk nefhası olmak üzere taze ve handan bir sesle kendisine terennüm edilen tatlı nevaziş muhavereleri bir daha tekrar etmeyecek miydi?... Artık bitmiş mi, acaba bir daha gelmeyecek surette, ebediyen, münhezimen gitmiş, uçmuş muydu yarabbim?

Sadece:

-Benim Peri… dedi.

Ve apartmana dair haber sordu.

Perran, apartmanda Gülter'i deli olacak kadar bir sevinç ve hayret içinde bulduğunu, şimdi şu anda Hidayet Hanım'ın boduvarda bulunduklarını ve kendisine bilhassa arz-ı hürmet eylediklerini, hepsi bu beklenmeyen avdeti bin bir hayretle karşıladıklarını… Daha birtakım buna **[400]** mümasil tafsilat veriyor, fakat Fahri Cemal artık dinlemiyor, gözleri kapanmış, tanıştıkları zamandan beri genç kadında kendine böyle soğuk bir hitap bulmadığını düşünerek: "Mutlak bir şeyi var… Fakat ne… Yarabbim ne?..." diye kendini yiyordu.

Genç kadın adam gönderip eğer henüz başka bir kapıya gitmemişse eski aşçısıyla hizmetçilerini getirtmesini rica ediyordu.

Üstat, alnında soğuk bir hat çizilerek telefonunu keskin bir hareketle masaya bırakırken yine bir Mefistefoles tebessümüyle:

-Ala küçükhanım… diye cevap verdi.

*

Şimdi onu zehirli bir kurt dişi kemiriyordu.

Acaba ne öğrenecekti yarabbim?

Bir aşk mı? Evet, her şeyden ziyade bu bir aşk macerası olmalıydı.

Fakat kiminle?... Ve bunu ne vakit, nasıl yapmıştı? O hayatın içinde nasıl vakit bulmuş, nasıl imkân temin etmiş de becermişti yarabbim?

"Ah bu kadınlar…" diye göğsünden bir sayhası yükseldi. Fenalığı yoktan icat ederler, hıyanette bî-nazırdırlar… Aşkta, fedakârlıkta, feragatte ne kadar ilahi bir surette emsalsiz iseler, yalanda, hıyanette, denaette öyle iblistirler, öyle harikalar doğururlar.

Tekrar sandalyesine oturarak artık fikrini verilmiş kararlar için daha yormaya lüzum görmüyormuş gibi eline gazeteleri aldı ve Ferit gelinceye kadar mütalaa ile meşgul oldu.

Ferit, faal, zeki, ateşli bir şehir çocuğu idi ki, Fahri **[401]** Cemal'in bütünişlerini büyük bir maharetle tesviye eder, alınacak şeyleri muvaffakiyetle alır, götürülecek haberleri ferasetle götürür, her türlü işi dirayetle becerir, efendisini her havale ettiği şeyden memnun bırakırdı.

Yanına girdiği zaman yüzünde, üstada karşı derin bir muhabbetin, hararetli bir şükranın peyda edeceği memnuniyetle bu gayr-ı memul avdetten dolayı son derece bir hayret ifadesi karışıyordu.

Kendisine karşı sadakatini mükerreren tecrübe ettiği bu çocuğu Fahri Cemal de pek severdi. Birkaç kelime ile onu telefon etti, ansızın avdetleri için herkese karşı tertip ettiği bahaneyi söyledi. Sonra dedi ki:

Şimdi evvela hemen Şefik Bey'in aşçısının oturduğu eve koş, "Hanımefendi ansızın bu sabah geldi, hemen seni çağırıyor" de… Sonra hani hizmetçilerinden bir Eventiya vardı, esmer, karakaşlı kara gözlü bir şey…

Onun evini de biliyor musun?... Onu da bul ve al doğru buraya getir… Buradan sonra gümrüğe gideceksin, salonda Bahaddin Bey'i bulacaksın ondan bizim yol çantalarımızı teslim alıp benimkilerini buraya bıraktıktan sonra ötekileri apartmana teslim edeceksin…

Ferit gitti.

*

Fahri Cemal, ilk tedbir olmak üzere bizzat Perran'ın yanına bir hafiye koymayı düşündü. Bu hafiye kim olabilirdi?

Gülter mi? Vak'a kızın muvaffakiyet edeceğine emin olsa, paraya acımayarak onu elde etmeye çalışır, böylece bir hamlede metresinin bütün **[402]** sırlarına vakıf olurdu. Çünkü zannettiğine nazaran Perran'la Gülter arasında hiç gizli bir şey yoktu ve Gülter, hanımına o kadar hulul etmiş bir halde bulunurdu ki, her türlü sırrını bildiğine emindi.

Fakat Gülter memulün haricinde hanımına anûd sadakatle dolu bulunur, ne kadar ikram edilirse yine her türlü teklifi kabul etmez de gider bunları ona söyleyecek olursa, o zaman bütün tertipler, bütün tedbirler boşa çıkar ve genç kadının harekâtı ve ahvali hakkında malumat almak için her türlü muvaffakıyet ümidi mahvolmaz mıydı?

İşte bu sebepten dolayı Fahri Cemal, teessüfle Gülter'den sarf-ı nazar etmeye mecbur kalmıştı.

Gülter, bertaraf olunca demek evde başka birini bulmak lazım geliyordu. Bu kim olabilirdi?

Bu, kendine sadık, her gördüğünü, her işittiğini, saati saatine gelip kendisine haber verecek, apartmanda her şeyi görmeye, her şeyi işitmeye çalışacak, bunda muvaffak olacak, açıkgözlü, fatin, şeytan biri olmalıydı…

O zaman, hizmetçi Evantiya aklına gelmiş, bu esmer, derin bakışlı kızın gözünde gördüğü şeytan hileler, dudaklarında parlayan zeki tebessümler, istediği işlerin onun tarafından muvaffakıyetle başarılacağını ümit ettirerek bir kere onu yoklamayı düşünmüştü.

Şimdi işte bu Evantiya'yı bekliyordu.

*

Bir saat kadar sonra hizmetçi Evantiya'nın geldiğini haber verdi. **[403]** Fahri Cemal, kızı hemen odasına çağırdı ve karşısındaki, bir sandalyeye onu oturarak, yine cigara dumanları arasında kaybolmuş bir halde, dedi ki:

-Hanımın bu sabah geldi. Ansızın İstanbul'dan aldığımız bir haber bizi yoldan geri çağırdı. Apartmanda bulunduğun müddetçe hizmetinden memnun olduğumuz için yine seni tutmak istiyoruz. Fakat evvela seninle biraz ben konuşmak niyetindeyim.

Kız, lafzen bir şey olmakla beraber, çok saydığı üstadın sözlerine lakırdı ile cevap vermekten çekinerek, her cümleye gözü kaşı ve tebessümleriyle mukabele ediyordu. Son cümleye de biraz hayretle karışık bir kabul manasıyla cevap verdi.

Fahri cemal, kıza havale edeceği çirkin casus rolünü münasip bir surette, tırmalamayacak bir ifade ile söylemek istediğinden, biraz tereddüt edip, bir nefes cigara daha çekerek sözüne devam etti:

-Seni, açıkgözlü, hayatı anlamış bir kız olarak bilirim.

Kız bu komplimana güzel bir tebessümle serfürû etti.

-…şimdi, seni böyle tecrübeli, akıllı bir kız olarak bildiğim için bir iş halletmeni istiyorum… Bunun için seni fevkalade memnun edeceğimi vaat ederim. Şimdilik şu parayı al…

Ve onluk bir banknotu masanın üzerinden sürterek kızın önüne bıraktı.

Kız, hiç beklemediği bir zamanda gökten nazil oluyor gibi on liranın birden kucağına döküldüğünü büyük bir memnuniyetle gördü.

[404] -…Her haber getirişinde daha böyle birçok para kazanacağını aklına koyup, söylediklerimi yapmaya çalışacak mısın? Söz verir misin?

Tatavla'nın bu asalet kerimesi paraya mukabil dünyada yapılmayacak bir iş tasavvur etmediği için, kendisinden istenilen hizmetin ne olduğunu bile sormaksızın can ü gönülden kabul ettiğini, harfiyen yapacağını söz veriyordu.

-…Hah, etti üstat memnuniyetle; hah… Aferin! Şimdi beni dinle kızım… Buradan doğru apartmana gidersin… Sizin aşçı başı Madam Pula da şu anda orada olmalıdır… Bir iki saat sonra eski kapı yoldaşın Virjini de oraya gelecektir… Yani, apartman, biz gitmeden evvel nasılsa, yine öyle olacak. Sen, burada bu adamlar arasında evvelden gördüğün işlerden başka olarak benim hesabıma evde göz kulak kesileceksin… Apartmana kimler gelir, neler getiriyorlar, bilhassa Hanımefendi'nin dairesinde neler konuşuluyor, kimlere telefon ediliyor… Elhasıl apartmanda olan biteni, geleni gideni, söyleneni, her şeyi gramofon gibi zapt edip, pek mühim olanlarını doğru bana buraya koşup yetiştireceksin… Ben birkaç gün rahatsızca olduğumdan evden çıkmayıp burada vakit geçireceğim için bedi daima burada bulursun… Ha şurasına dikkat et ki, yapacağın bu işlerden, bunların benim tembihimle yapıldığından sakın, asla hiçbir kimseye, hatta annene, babana bir kelime açmayacaksın… Bunları söylediğim gibi sadakatle, muvaffakıyetle yaparsan her gelişinde böyle para alacağın gibi, şayet emre muhalif olarak **[405]** ağzından bir kimseye bir kelime kaçırır da bu işi meydana verirsen, şunu unutma ki, elimden kurtulamazsın… O vakit, lütuf göreceğine başına bin felaket gelir, bin bela arasında berbat olur gidersin…

Bu tembihlerin ifade ettikleri manalar her türlü inceliklerine varıncaya kadar ihata edebilecek kadar kurnaz ve derin olan genç kız, Fahri Cemal'i birkaç kelime ile temin etti ve masadaki onluk kâğıdı alarak teşekkürle çıktı gitti.

Kız odadan çıkarken, Fahri Cemal ayağa kalkmıştı.

Bu ilk hamlenin böyle muvaffakıyetle yapılması, kızın bu vazifeyi hakkıyla ihata edip, maharetle becereceğini ispat etmesi üstadı son derece memnun etmişti.

*

Perran, apartmana içi içine sığmayarak çarpına çarpına girmiş ve kendisini Gülter'in kollarının arasına bırakmıştı.

Gülter, bayılırcasına mütehayyir ve müteheyyiç:

-Ah, hanımefendiciğim… Siz böyle nerden çıktınız… Ansızın nasıl geldiniz? diye haykırıyordu.

Perran, heyecanından titreyen bir sesle:

-Sus kız, sus… Sorma, hiç sorma… Dur, soyunayım, oturayım da sıra ile hepsini anlatacağım… dedi.

Doğru yatak odasına gidip mantosunu, tayyörünü çıkartıp sırtına rahat bir ev elbisesi geçirerek, bu esnada bir taraftan Gülter'e nasıl **[406]** geldiklerini, Napoli'yi, o güzel oteli, o tiyatroları, bin bir mübalağa ile anlatıyordu.

Gülter, birdenbire, dedi ki:

-Artık Hidayet Hanımefendileri görmeli… Kim bilir nasıl şaşırıp kalacaklar…

Perran, içinde galeyan eden saadet güneşinin inkişafıyla bir yerde, bir vaziyette duramıyor, odanın içinde oraya buraya gidip geliyordu. Bir saat daha geçsin telefona koşacak, hemen Fuat'ı arayacaktı. O vakit, ah o vakit…

Gülter Hidayet Hanımlardan bahsedince hazır bu beklemek için sabrı kalmamış saati kolayca onların refakatinde geçiririm ümidiyle:

-Sahih, dedi; sahih haydi koş yukarı… Fakat onlara bir oyun yapmak istiyorum, onun için de ki: "Aşağı apartmana bir hanım geldi, Perran Hanım'ın halası imiş… Sizi görmeden gitmek istemiyor, aşağı iner misiniz?" de… Bakalım geldikleri zaman karşılarında beni bulunca ne yapacaklar, ne olacaklar?

Gülter, sıçradı koştu.

Perran, telefonda Fehamet'i arayarak karşısına çıkan Necibe Hanımefendi'ye:

-Alo… Ben, Perran… dedi.

Necibe Hanımefendi, yanlış işitmiş zannıyla olacak, tekrar soruyordu.

-Kim, kim dediniz?

Parlak bir kahkaha ile Perran tekrar etti:

-Ben, hanımefendi, Perran, Perran…

Telefonda daha parlak bir kahkaha aksetti:

[407] -Allah Allah… Ne söylüyorsunuz Allah aşkına… Perran Hanım siz misiniz?

Perran, şen ve şatır cevap verdi:

-Evet, benim hanımefendi, bu sabah geldik.

-Bu kadar çabuk?...

-İşimizi çabuk bitirdik. Sonra İstanbul'daki aziz dostlarımdan uzak durmaya tahammül edemediğimden hemen gelmeye isti'cal ettik… Fehamet Hanımefendi nasıllar? Fikret Beyefendiler inşallah?...

-A, durunuz kızım, Fehamet'e haber vereyim… Ne kadar sevinecektir bilseniz…

Hemen telefonda Fehamet'in sesi aksetti:

-Alo Perran'cığım…

-Bonjur Fehamet… İşte böyle ben ansızın hücumlar yaparım…

-Aman, bu ne çabuk, ne nagehani bir avdet… Hiç Avrupa'dan böyle hemen döneceğinizi me'mûl etmezdim.

Sözün burasındalarken, Gülter koşarak geldi, çırpına çırpına:

-Aman hanımefendi, Hidayet Hanım'la Neriman Hanım geliyorlar, hazır olunuz… diye telaşlandı.

Perran, telefon ağzında:

-İçeri, küçük salona al… dedi, Fehametle İki satır daha konuşarak telefonu kapadı ve masaya bıraktı.

[408]

*

Şimdi koridordan küçük salona gidiyorlardı. İçeriden Ayçiçeği Hanımefendi'nin nezleli sesi yüksek bir ahenk ile bir mutat ötüyordu:

-Ay vallahi merak ettim kızım. Perran'cığım giderken halasına uğramadı mı idi? Nasıl olur da onu Avrupa'da bile bile kadıncağız kalkar bu vakit buraya gelir? Ama merak edecek şey değil mi çocuklar…

Perran, camlı kapıyı yavaşça açtı, kapının arka tarafında oturmuş hanımefendilere görünmeden birdenbire tulu etti.

-A, a, a, a, a, diyordu Hidayet Hanım; a kız şimdi deli olacağım, sen nereden çıktın ayol?

Ayağa kalkıp kollarını açmış, ona geniş sinesini arz ederek der-âgûşa davet ediyordu.

Perran, kendisini bu samimi aguşa attı, sarmaş dolaş, heyecan, galeyan, artık o bile bir cûş u hurûş ki, annesinin yanında duran ve muhtelif azası hayretten ve hasetten sivrile sivrile mevcudiyeti bir sivri iğne şeklinde görünen Neriman bile müteessir oldu.

Hemen diz dize oraya oturdular. Bin bir sual, bin bir cevap birbirine karışarak buhranlı, ihtilaclı bir konuşma ile lakırdıya daldılar. Perran onlara seyahat hakkında tafsilat veriyor, vapurdaki hayatlarını, Napoli'nin güneşini, Posillipo'nun letafetini, bütün bu hallere dair bin bir teferruatı tekrarlarla söylüyor, söylüyordu.

Tam o esnada telefon sesi işitildi, Gülter, koşup bakarak **[409]** geldi, Fahri Cemal Bey'in telefonda olduğunu haber verdi.

Perran, gördüğünüz üzere Fahri Cemal'le dört beş satır görüştükten yine yanlarına geldi, muhavere devam etti. Onlar kendisine bu on gün zarfında buradaki meraka şayan hadiseleri anlatıyorlar, Perran onlara seyahati bitmez tükenmez tafsilatını naklediyordu.

Birdenbire Neriman, nagehani bir avaze ile:

-Ha, etti; ha, Perran'cığım, geçen günü Galatasaray'da Dar-ül-elhân konserinde kimi gördük biliyor musun?

Perran anlamayarak, istifsarkârane bakıyordu.

Ayçiçeği kendine mahsus şişkin kelimeler, yayık ifade ile anlatmaya başladı:

-Dar-ül-elhân'ın bir hafta evvel Galatasaray'da konseri vardı. Damat dört bilet getirmiş, kalktık, hep birden gittik. Tamam, yerlerimizi tayin edip sandalyelerimize oturmuştuk ki, benim solumda oturan Neriman'ın hemen yanı başında bir delikanlının nezaketle selam verdiğini gördüm. Ay, gözün ısırıyor ama kabil değil ismini bulamıyorum. A, bir de baktım ki, Neriman'cığım kendisiyle tatlı tatlı konuşmaya başladı. "Allah Allah bu da kim?" diye kendimi yiyorum. Fakat kız lakırdısını bırakıp bana dönmüyor ki sorayım. Bir aralık bir fırsat buldum, kaşla göz arasında sordum. "A, anne tanımadın mı? Fuat Bey, hani balo gecesi Perran taktim etmişti."

Perran olduğu yerde kıp kırmızı kesildiğini fark etti ve bu hali onların nazarından setr için lâ-kaydâne:

[410] -Ha, bizim Fuat mı? dedi. O nasıl olmuşta konsere gelmiş? Öyle şeylerden hiç hazzetmezdi.

Burada Neriman hemen atladı:

-Pek tuhaf şey, dedi; bilakis musikiye çocukluğundan beri perestiş ettiğini ve senelerden beri hiçbir konser kaçırmadığını söylüyordu.

Sonra, manalıca bir kırıtma ile:

-Pek nazik, pek kibar çocuk… Takdirini ilave etti.

Şimdi, Perran'ın bütün damarları şiddetli bir nabazân çinde ateşlerle çırpınıyordu.

Hidayet Hanımefendi o geniş edasıyla devam etti:

-Evet, kibar ve sevimli bir çocuk… Konser devam ettiği müddetçe tavrı hali o kadar hoşa gitti ki, ayrılırken kendisini çaya davet ettim.

Yarabbim, burada neler olmuştu?...

Perran kısık bir sesle:

-Buraya, apartmana mı? diye sordu.

Neriman, gayet tabii bir şeyden bahsediyormuş gibi, çaylarında böyle kibar davetliler bulundurmak küşayişiyle:

-Evet, ya… etti; evet, ya… Buraya, bizim apartmana…

Perran, sesi daha kısılmış, yüzü bu sefer mosmor olmuş:

-Ney, geldi mi?

Buna, hanımefendi cevap verdi:

-Elbette kızım… Evvelki gün bizde idi… Nazik, Avrupa **[411]** görmüş bir çocuk. Hiç davet edilir de gelmez mi? üç sene tam Almanya'da bulunmuş… Şimdi de bir Münih fabrikasının İstanbul'da acentesi imiş. Yazıhanesi Nerede idi Neriman?

Neriman, hocasının önünde dersini bir nefeste okuyan çocuklar gibi bir hamlede çatır çatır:

-Elalemciyan Han, ikinci kat, on beş numara…

Perran hurde-hâş, beyni uğultular içinde tarumar, soluyordu.

Acaba, geldikleri zaman ne bahisleri olmuştu, neler konuşmuşlardı?

Gözü, bir küçük etajerde işleyip duran saatte, vaktin bir taraftan ilerleyip ona yaklaştığını görüyor ve kendi kendine Fuat'a telefon için saat onu kararlaştırmış olduğundan artık bu kadınların çekilip gitmelerini temenni ediyordu.

Fakat bir kere çenesi açılmış olan hanımefendi öyle kolay kolay sökülür gider mi? artık anlatıyor, anlatıyordu. Ana ile kız ikisi de son derece geveze olduklarından daima olduğu gibi, yine bazen ikisi aynı anda lakırdıya başlıyorlar ve Perran hangisine bakıp hangisini dinleyeceğinden mütehayyir, aklı fikri Fuat'ın telefonunda, natıkasının kuvvetiyle onun nazarını ve dikkatini celp edip rakibini mağlup etmek üzere ana ile kız arasında açılan müthiş mücadeleyi seyrediyordu.

Söylendiler, söylendiler… Nihayet hanımefendi:

-A, amma lakırdıya daldık ha… dedi. Yukarıda daha bir sürü yapılacak işim var…

Ve gitmek üzere davranarak kızına:

[412] –Sen kalıyor musun? Sordu.

Perran, "Aman kalmasa… Aman artık gitse…" diye hoplayan bir yürekle bakıyordu. Fakat nasılsa Neriman Hanım'ın lütuf saatine rast geldi ve o da kalktı, ana kız bir mutat biri ince, diğeri kalın bin kahkaha, bin cilve ile çıktılar gittiler…

*

Perran, kendini doğru telefon başına attı. Bütün vücudu bir ihtilac, bir vecdle çarpıyordu.

Şimdi telefonda nihayet Fuat'ın muazzez sesini işitecek, delikanlı geldiğinin müjdesiyle deli gibi sevinecek… Nihayet birbirlerine kavuşmuş olacaklar ve artık saadetleri başlayacaktı.

Telefonu titreyerek aldı, kalbi o kadar çarpıyordu ki, sesi çıkmıyordu.

-Alo… İstanbul, bir, iki, üç, dört… Evet matmazel! Bir, iki, üç, dört.

Telefonda bir hareket ve ses beleyerek durdu. Bazen olduğu gibi ta uzaktan gelen müşevveş muhavere parçaları işiterek mandalı asabiyetle birkaç kere vurdu.

Nasıl, acaba Fuat yazıhanesinde değil miydi?

İki dakika daha bekledi, mandalı mükerreren vuruyor, ara sıra "Alo, alo…" diye tekrar ediyor, fakat hiçbir hayat eseri hissetmiyordu.

Mutlak, yazıhane boştu. Saat on bire yakın olmalıydı. Demek Fuat'cık bir iş içinin dışarı çıkmıştı.

[413] Dudaklarında delikanlıya hitaben tatlı ve hararetli bir tebessüm hazzıyla: "Biraz sonra yine telefon ederim…" dedi, telefonu bıraktı.

Tam bu esnada aşçı Madam Pula'nın geldiğini haber verdiler. Bir çeyrek sonra da hizmetçi Evantiya'nın geldiğini söylediler.

Şimdi boş ve hayatsız olan apartmanın Fahri Cemal'in sihirli değneğiyle dolu bir yuva halinde canlanmaya başladığını görerek Perran memnuniyetini gizleyemiyordu.

Şimdi, tekrar telefon ettiği zaman Fuat'ı tabii yerinde bulacak, konuşacaklar, kararlar verecekler, artık hayatlarının saadetinin tertibiyle meşgul olacaklardı.

Ve genç kadın tam bir saadetin ne olduğunu ancak bu saatte hissetmeye başladı. Maddi hayatı mümin ve müreffeh, manevi, kalbi hayatı ise, zengin ve ber-murâd idi.

Artık bu tesir altında yerinde duramıyor, odaları dolaşıyor, içinden galeyan eden şarkılar söylüyor, müzika odasına gitmiş gramofon çalıyor, bir şevk ve şetaret seyyalesi her köşeye, her bucağa dökülüyordu.

On ikiye yakın "Belki yemeğe çıkmadan evvel yazıhanesine uğrar…" Mülahazasıyla bir daha telefona gitti:

-Alo… İstanbul, bir, iki, üç, dört…

Ve bekledi. Saniyeler kalbinin gürültülü darbeleri arasında uçup gidiyor, hiç ses işitmiyordu. Derken telefondaki kız, bu numara cevap vermiyor efendim." dedi, telefon genç kadının elinden yeisle düştü:

[414] Acayip şey… Fuat, hâlâ gelmemiş miydi?

Hayır, öğleden evvel olduğu gibi öğleden sonra da her saat başında bin bir ümitle telefona gitti, her gidişinde derin bir hezimetle cevapsız kaldı.

Öğleden sonra üç raddelerinde artık korkmaya ve endişe etmeye başlamıştı.

Bu çocuğa ne olmuştu?...

Seyahatten evvel telefon günlerinde herhangi saatte aramışsa onu telefonun ucunda bulmuştu. Bugün sabahtan beri bu altıncı arayışında yine sükûtla karşılaşıyordu. Acaba hasta mıydı?...

Yoksa… Çılgın, kanlı fikirler beynini deliyor, sonra daha iki gün evvel Hidayet Hanımefendilere ziyarete geldiğini düşünerek teselli ve ümit bulmaya çalışıyordu.

"Hele yarın bakalım… Artık elbette bulur konuşurum." dedi. Bu esnada dörtte Fehamet Hanımların geleceğini bildiğinden onları kabul için hazırlanmaya başladı.

*

Fahri Cemal, akşama kadar evden çıkmamıştı. Birkaç günler temaruz edip ahvali çekildiği bu köşeden tarassut etmek istiyordu.

Sonra, Perran'ın her ihtimal dâhilinde ber-hayâtını tahakkuk edecek olursa indireceği şiddetli darbelere ufaktan ufaktan başlamak istiyordu. Mesela, onu kendine rabıtasını ve samimiyetini tecrübe etmiş olmak için bu hastalık günlerinde ihmal edecek, hiç arayıp **[415]** sormayacak ve hatta bu ihmali acı acı hissettirecekti. Şimdi, genç kadını bu ihmalden muzdarip olacak fazıyla bundan mütelezziz oluyor, evvelden bazı defa olduğu gibi mühim işleri çıkıp, çok meşgul olup da mutat olduğu üzere çokluk aramadığı günler genç kadının nasıl telefon başında ayrılmadığını tahattur ederek, şimdi yine aynı vechle hareket edecek mi, etmeyecek mi? diye merak ediyordu.

Saatleri bin mülahaza, bin kuruntu içinde geçirmeye çalıştı. Hayli zamandır terk ettiği bir eserini tekrar okuyup, kendinde bir hararet peyda etmeye uğraştı, henüz okumadığı birkaç kitap aldı.

Fakat nafile… Hiçbir şey onu işgal edemiyor, saatlerin batâetini hissetmeden geçirmeye yardım etmiyordu.

Yalnız Perran'a karşı tertip ettiği pusunun muhtemel avâkıbını, bir hıyanet keşfederse, ne harekette bulunacağını düşünürse biraz hafiflik hissediyordu.

Hâlbuki bu işleri yüz kere düşünmüş, artık onların kati hatlarını çizmiş olduğundan mükerreri tekrar demek olan bu bî-sûd tefekkürlerden de nihayet eza duymaya başlamıştı.

Akşam gazetelerini getirdiler, biraz onlarla meşgul oldu. Bugün üçüncü paketi bitirmiş atmıştı.

Tam bu esnada hizmetçi gelip Evantiya'nın geldiğini söyledi.

*

Üstat, mevcudiyetinde çakan şimşeklerin sarsıntısı içinde:

-Aman, hemen gelsin… dedi.

[416] Kızın böyle tembihten birkaç saat sonra hemen gelmesi bir malumat elde ettiğine delalet etmez miydi?

Fakat Fahri Cemal şimdi korkuyordu. Ne olsa daha kendisinin fücu[r] dimağının ham bir şüphesi olarak kalan şeyleri hakikat halinde karşısında sırıtır göreceğinden, çirkin vak'aların kadidiyle boğuşmaya mecbur olacağından kalbi bir korku içinde çırpınıyordu.

Kapıya iki darbe vuruldu. Fahri Cemal, hiçbir vaktinde şu anda olduğu kadar murdar bir macera ile yüz yüze gelmediğini, kapının önünde bekleyen kadının ihtimal henüz bütün bütün ölmemiş, hayat diye uğraşmakta olan saadetini şimdi bir darbede kanlar içinde yere yuvarlayacağını düşünerek ve bozuk tok bir sesle:

-Gir… dedi.

Kız, silik bir tavırla, donuk bir tebessümle girdi.

Fahri cemal, gözleriyle sandalyeyi işaret ederek:

-Gel, otur! Der gibi bir tavır aldı.

Ah, şimdi bu kadar vahşi şüphelerden, korkunç elemlerden sonra bu kızın getirdiği havadis Perran'ın masumiyetine bir şahit olsaydı… Öyle şahit ki, kendisi mülevves ruhunun telkinatından utansa, yerlere geçse… Hâk ile yeksan olsa idi!

Şimdi artık bu ıstırapların ateşinde kavrulduktan sonra bu masumiyetin muzafferiyetini kendisi için değil… Perran için, onun temizliği, onun hukuku, onun gururu için istiyordu. Kendisini artık unutuyor, feda ediyordu. Yalnız o masum olsa idi yarabbim, Perran **[417]** masum ve temiz olsa idi… Pis aşkların

murdar koynunda kirlenmemiş, yavru mevcudiyeti hiçbir şaibe ile lekelenmemiş olsaydı…

Fahri Cemal, bulutlar arasında kararmış dururken, kız sandalyeye oturmuş ve söze başlamıştı:

-Daha bir şey yok beyefendi, diyordu.

Üstat, derin bir inşirahla, ciğerlerinin yıkandığını hissetti. Daha bir şey yok da niçin gelmişti?

-…daha bir şey yok… Zaten kaç saat oldu ki… Apartmana gittiğim vakit Hidayet Hanımefendi ile kızı gelmişler, yeni çıkmışlardı… Virjini de başka kapıya çıkmış olduğundan, başka bir Virjini geldi… Apartman yine eski hayatına girdi.

Kızın lakırdıyı uzatması, üstadın ihtizarını tezyit ediyor, burada âdeta derin elemlerin pençesinde can çekişiyordu.

-…Yalnız bir şeye dikkat ettim… Hanımefendi öğleden beri hemen her saat başı telefona gidiyor…

Fahri Cemal, canı son harharalarla boğazında, hemen bitirmesini yalvarır gibi kıza bir daha baktı. Acaba reddi ve inkârı gayr-ı kabil bir ispat karşısında mı kalacaktı… Yoksa…

-…Ve İstanbul, bir, iki, üç, dört… Numarasını arıyor…

Üstadın, gözleri karardı, nefesi tıkandı, bir dakika cansız bir kadit gibi hareketsiz, nefessiz, mütehaccir durdu.

Kız, verdiği havadisin muzafferiyetiyle şimdi canlanmış, artık mebzul **[418]** tavırlarla, birbirini takip eden sözlerle söyleniyordu:

-Ama bilirsiniz… Bir değil, üç değil, beş değil… Kaç defa bilseniz… Sonra… Ne merakla soruyor ve cevap alamayınca, ne sinirle telefonu atıyor ve ne kadar dertli dertli küçük salona geliyor… Bir görseniz… Âdeta ağlar gibi. Sonra ne kadar sinirli, ne kadar suratlıdır bir bilseniz… Ben evvela çok şüphe etmemiştim, fakat tekrar tekrar aynı numarayı istedikçe, hele sonraki hallerini

gördükçe… Mesela bir saat kadar evvel iki misafir hanım geldi. Onları bile âdeta suratla karşıladı… Hiç bizim hanımefendi de görmediğim bir hal…

Kız böyle manalı manasız söylenmeye devam ediyor, Fahri Cemal şimdi bütün azası kırılmış, kımıldamaya dermanı kalmamış bir halde dalmış, derin derin düşünüyordu.

İstanbul bir iki üç dört. Bu kim olabilirdi? Perran'ın İstanbul'da hiçbir alakası, merbûtıyyeti olduğunu tahattur etmiyordu.

Ahbaplarından bir kadın?...

Fakat böyle birbiri peşi sıra her saat başı aramak niçin?... Haydi, tavırların, hallerin tarifi, mübalağa, ifrat olsun…

Fakat ortada bir hakikat, elde bir ispat var ki… Mevcudiyetini dağlıyor, İstanbul, bir iki üç dört!

Bunun kim olduğunu şimdi telefon defterinden anlayabilecek… Fakat buna cesaret edebilecek mi? ya çirkin, canavar bir hakikatle karşı karşıya gelir, boğuşmaya mecbur kalırsa… Ya, şüphelerinin tahkikatını görür, böyle gelir gelmez telefonla bu kadar merakla aranılan şeyin **[419]** bir âşık olduğu anlaşılırsa…

Şimdi kudururcasına bir isti'câl ile hemen bunu anlamak istiyor, âdeta yüreği çarpıyor, dizleri, elleri titremeye başlıyor, ihtilaçlarla kıvranıyordu.

Kız sözünü bitirmiş, cevaba muntazır duruyordu.

Fahri Cemal, orada masanın üzerinde duran cüzdanından bir onluk kâğıt daha çekti ve masadan kaldırmaksızın eliyle kızın önüne doğru kaydırarak:

-Mersi, Evantiya… dedi. Sen, şunu da al, böylece devam et… Ve mühim bir şey görür görmez hemen bana koş, gel… Haydi, artık git.

Kız, teşekkür ederek parayı aldı, çıktı.

*

Fakat Fahri Cemal, bir dakika evvel isti'caline rağmen şimdi kımıldanamayacak kadar bitap, tekrar korku ile, cesaretsizlikle titriyordu.

Acaba ne öğrenecekti yârabbim?

Zile bastı, hizmetçiden telefon defterini istedi, defteri masanın üzerine koyarak bin bir mülahazanın akur ve gird-bâdı arasında müterеddit, lerzan, pür-havf, bir dakika daha çırpındıktan sonra defteri çekerek açtı, bakmaya başladı.

Yazılar bu ihtilal arasında dönüyor, birbirine karışıyor, rakamlar uçuyor raks ediyordu.

Bir anda, ruhunun bu haliyle, bu sayfalarca adresin ve numaranın **[420]** içinden çıkmak kendisi için muhal takdir etti.

Ve hemen bunu istihbarat merkezinden anlamak daha kolay olacağını düşündü. Ayağa kalkarak lerzan adımlarla yatağının başucuna gidip telefonu aldı.

Ah, bu aynı telefonla Perran'dan ne saadetli hitaplar duymuş… Ne cûş a cûş vaatlerle mesut olmuştu!

Ahizeyi kaldırarak, cebri bir temkinle:

-Alo… dedi; alo, İstanbul istihbaratını verir misiniz lütfen?...

Telefonda bir kadın sesi: "Alo!" diye sordu.

O zaman, her şeyin bitmek üzere olduğunu hisseden Fahri Cemal telefonu fırlatıp atmak ve oradan çıkıp, evden kaçarak, bu şeylerden bu kâbuslardan kurtulmak ihtiyacıyla sarsıldı. Odadan, evden kaçmak, çıkmak kolaydı, fakat kendisinden, bu şüphelerden, ıstırapların, faciaların boğuştuğu ruhundan, yarabbim, bunlardan kurtulmak da kolay mıydı?...

Bu hislerin sadmesiyle sendelerken telefonla:

-Matmazel, İstanbul bir iki üç dört numarasının kime ait olduğunu lütfen söyler misiniz?

Kadının tatlı sesi:

-Bir dakika müsaade ediniz efendim… dedi, bu intizar esnasında Fahri Cemal'in ruhunda bin bir zelzele içinde kıyametle kopuyor, gözleri kararıyor, düşmemek için karyolaya oturmaya mecbur oluyordu.

[421] Kadın şimdi vereceği haberin burada bir hayatı nasıl herc ü merc edeceğinden gafil, sakin ve müsterih bir sesle:

-Efendim bu numara Elalemci Han, ikinci kat, on beş numarada Fuat İlhami Bey'indir…

Telefon elinde, çehresinde aptal bir ifade yayılmış Fahri Cemal, sanki tahaccür etmişti.

Birden gözlerinde iri yaşlar peyda olarak yanaklarından yuvarlanmaya başladı, bu yaşlardan utanıyormuş da yüzünü kapamak bir ihtiyaç olmuş gibi telefonu elinden atarak, kenarına oturmuş olduğu yatağa yüzükoyun kapandı, hıçkıra hıçkıra ağlamaya başladı.

*

Artık her şey bitmişti. Bu darbeye her şeyin sonuydu.

Bütün hayatının semerelerini, bütün kalbinin hezimetlerini bu Perran'a dökmüş, bezl etmiş, ondan yalnız sıcak bir şefkat istemişti. Bu hayatının en son ve yegâne zaferi ve saadeti olacaktı.

Fakat bir kadın… Bir kadın, nedir?... Ve böyle ince şeyleri ve böyle ulviyetleri hiç anlar mı?

Bir kadın, bâ-husûs bizim iptidai cemiyetimizde yalnız bir şehvet lahmesi bir adaliyet canavarı olmaktan başka bir şey midir?

Balolarda, konserlerde sürü sürü, zahiren ince, mağrur, ulviyet-perest binlerce hanımefendi görürsünüz… Konuşsanız, hepsi de sanata, ruhiyata, şiiriyete meftun bulursunuz… Fakat hepsinin hayatlarını tetkik ediniz, kim bilir ne çirkin ve âmîfacialar, ne mülevves **[422]** ve galiz haileler içinde yuvarlandıklarına şahit olursunuz.

İşte bu Perran… Bu, gördüğünüz vakit, rikkatin en rakîk bir nezahetle, en ulvi bir numune halk etmek arzu ederek itinalarla yarattığı enfes, her manasıyla, her rengiyle enfes bir kadın…

Bir kocası var, eşna', erzel bir mahluk. Dünyada bu adamı görüp de insanların ne iğrenç şeyler olduğunu anlamamak kabil değildir…

Fahri Cemal, bu genç kadını bu mülevves mahlûkun zevcesi olarak görünce, hayatın bu cinayetine isyan etmiş ve bu zulmü tamir arzusunu hissederek onları gömüldükleri sefalet uçurumundan elini uzatarak çıkarmış, İstanbul'un pis bir sokağından, Nişantaşı'nın parlak bir apartmanında yerleştirmiş, bin bir izzet, bin bir saltanat içinde bir hayat kurmuş, genç kadını bu hayatta bir şehriyar yapmıştı.

Buna mukabil, ne istiyordu?

Tebessüm, nevaziş ve samimiyet… Başka bir talebi var mıydı?... Hâlbuki bu kadın, ruhunun gösterdiği nezakete, kalbinin izhar ettiği şiiriyetine rağmen kendisine, şimdi anladığı üzere daima yalan söylemiş, hıyanetler, şenaatlerle mukabele etmişti.

İşte, lütuflarının mükâfatını alıyordu: Elalemci Han'da Fuat İlhami Bey…

Mutlak zıpır, küstah, müteazzım, tabii hiçbir meziyeti, hiçbir kıymeti olmayan bir çapkın!...

Buraya gelince başını kaldırdı, şimdi gözleri kupkuru idi ve zehirli bir kin ateşiyle parlıyordu.

[423] Mademki, iş böyle idi, artık kendisi de lazım gelen hareketlerde kusur etmemek lazım gelirdi. Bu riya ve hıyanet mahlûkuna hayatını, ne de servetini bezl edebilirdi. Sonra, meseleyi bu kadarla kapamak da izzet-i nefsine katiyen muvaffak değildi.

Şimdi ilk iş olarak bu Fuat İlhami'nin kim ve nasıl adam olduğunu anlayacak… Ve sonra kendisi gibi bir adamın vahşetinden ve darbelerinden korkmayarak ona oyun etmeye cesaret eden Perran'ı lazım geldiği gibi te'dîp edecekti.

Fikrinde korkunç intikam tasvirleri, kanlı ve feci bir tarzda tevali ediyor ve artık bu son aşk sergüzeştini, bu hıyanetten sonra her türlü kayıt ve şartı unutarak kan içinde boğmak gayzıyla kaynıyordu.

Ayağa kalktı, intikam ateşiyle parlayan gözlerinde korkunç şimşekler çakıyordu. İhtiyar kaplan artık ceylan avına çıkıyordu.

*

Tekrar telefona uzandı. "Şehrah" idarehanesini aradı, idare memuruna hemen gelip kendisini görmesini ve Ferit'i de der-akab kendisine getirmesini emretti.

Artık, elemden sıyrılmış, yüzüne bir sükûn gelmiş, hareketleri metin ve kati olmuştu. Şimdi kinle kaynıyordu.

Kalkıp masa başındaki koltuğa tekrar oturdu.

O esnada, hizmetçi Şefik Nuri Bey'in geldiğini haber verdi.

Yüzünde birdenbire kararan huşunet bulutuyla bir an düşündü, bu adamla ve karısıyla hemen kati münasebet etmek istiyordu. Bâ-husûs **[424]** herifin iğrendiği yüzünü bir daha görmeye tahammül edemeyecekti.

Fakat sonra ki intikam tertiplerinin muvaffakıyeti için daha bir müddet bu kirli temaslara razı olmak mecburiyeti gördü:

-Buyursun… dedi.

Şefik Nuri Bey, az zamanda biraz daha şişmiş ve mevcudiyeti bu şişkinliğinin verdiği şetaret ile daha iğrençleşmişti. Fahri Cemal kendisine İstanbul balık pazarında ara sıra gördüğü şişman bir pastırmacıya benzetir ve niçin daima bu benzetişe rağmen pastırma kokusu duymadığına hayret ederdi.

O, kendine mahsus merâsim-perverlik ile mutlak süslü ve mükellef bularak beğendiği tavırlarla selamlar vererek, boyunlar kırarak, gösterilen sandalyeye otururken, Fahri Cemal, gazeteye bir avukat saffetiyle ilk geldiği günkü Şefik Nuri Bey'i görüyordu.

O zaman, sünepe kıyafeti, dizleri çıkmış pantolonu, partal kundurası ile sokak sokak sürten, mahkeme merdivenlerini aşındıran, koltuğundaki torba gibi çantasıyla, Üsküdar'dan Kasımpaşa'ya, Sultan Ahmet'ten Fatih'e yol tepen avukat beyin, bir sene geçmeden böyle mükellef, mutena bir Beyoğlu mondeni haline girdiğini düşünerek katil bir tebessümle:

-Şimdi küllü şey'in yerciu ilâ aslihi… Tekrar yine sefalete avdet her ne kadar güç olacaksa da, benim kabahatim yok, diye düşündü.

Avukat Bey, böyle ansızın avdetin pek hoş olduğunu, bu kadar çabuk gelmek üzere gitmediklerinden, yalnız acaba seyahatte bir arıza mı zuhur ettiğini… Ve daha birçok mevki'e münasip ve daha **[425]** böyle cilveli sözleri kendisine mahsus yumuşak ses, yılışık tebessümle söyleyip dururken "Fahri Cemal, nasıl münasebete getirip de ona Fuat İlhami denilen adamı tanıyıp, tanımadığını sormayı düşünüyordu.

Sonra dudaklarında iblisane bir tebessüm burkularak:

-Ha, dedi kendi kendine; ha, tamam adamı buldum… Herif böyle şeyleri bilse bile sanki ehemmiyet vermiyormuş gibi… İhtimal değil, şüphesiz tanıyordur ve karısıyla münasebetinde menâl-ezel vakıftır…

Ve acı bir takallüsle, karı koca bu münasebetlerin daha kim bilir böyle kaç tanesini idare ettiklerini düşündü, kendisini bu oyunda her vakit olduğu gibi, herkesin fevkında bir aşkla mesut bularak iftihar ettiği zamanları acı acı tahattur ederek bir tahkir işmi'zâzıyla, kendi kendine: "Koca aptal…" diye söylendi.

Şefik şimdi Fahri Cemal'i hâlâ eski hayr-hâhlıkta zannederek, ona yeni yeni etrafından para çekme tasavvurlarını anlatıyor, onun muvaffakıyetlerini celbe yelteniyordu.

Fahri Cemal bu sözleri, yalnız ne mana verileceği belli olmayan baş sallantılarıyla dinledi ve müsaade isteyen Şefik'e birdenbire aklına gelmiş bir şey gibi:

-Ha, dedi; ha, sizin Fuat İlhami namında bir genç ile maarifeniz var mı?

Şefik, manasız bir nazarla hafif bir düşünceden sonra başını sallayarak:

-Hayır, bilmiyorum, dedi. Hatta bu ismi hiç işitmedim…

Acaba doğru mu söylüyordu?

[426] *

Şefik çıkıp gittikten sonra, o esnada gece de iyice inmiş olduğundan eğer geçmiş günler şimdi bir hayal olmasaydı, şu anda belki Perran'la bulunacağını ve gece için yapılacak şeyleri karar vereceklerini düşünüyordu.

Hizmetçi girerek idare memurunun geldiğini haber verdi.

İdare memuru gazetenin hesap işlerine dair malumat getirmişti. Bunları sükûnetle dinleyip, gösterdiği kâğıtları şöyle bir nazarla süzdükten sonra başını kaldırdı:

-Şefik Bey'e şimdiye kadar verilen paraların ban bir hesabını yarın gönder ve bundan sonra para istediği zaman sallayıver…

İdare memuru bu emri, bin bir inşirah ile telakki etti:

-Aman efendim, onun elinden çektiğimi bir Allah bilir… Hemen her saat başucumda bekler… Haftalığı almak için âdeta ta'zîb eder… Varı yoğu dinlemez. Ya alelhesap almak için her gün uğramaları, bin türlü iş arasında çenesini dinletmeye çalışmaları…

Hâsılı beni elinden kurtarırsanız ebediyen minnettarınız olacağım.

Fahri Cemal, keskin bir tavırla:

-Artık kurtuluyorsun demektir. Zira onun gazete ile bir alakası kalmamıştır.

Bunu idare memuru ihtimal hemen matbaada ilan edecek ve yarın sabahtan itibaren Şefik, bundan elbette haberdar olacaktı. İhtiyaten dedi ki:

-Sen bunu yine hiç kimseye söyleme. Yalnız para **[427]** istedikçe sallayıver. Hani, sen bilirsin ya para vermek istemediğin adamlara nasıl yaparsan öyle. Ha, bir de otomobil, bundan sonra daima aşağıda, kapının önünde duracak ve benim emrim olmayınca bir yere gitmeyecektir. Şoföre öyle tembih et. Sen Ferit'e buraya gelmesini söyledin mi?

-Evet, ben buraya gelirken o matbaaya giriyordu, merdiven başında söyledim.

Üstat eliyle izin verdi, o çıkarken Ferit'in geldiğini haber verdiler.

Ferit'e:

-Bu andan itibaren apartmanın hesabını yarın sabah bana verecek ve artık oranın hiçbir işinde bulunmayacaksın… Yalnız bulunmak değil, hiç gitmeyecek, orada görünmeyeceksin…

Apartmanın yiyecek içecek levazımını Hasan namında bir uşak görür ve masrafları tertip ettiği defter mevcudiyetince Ferit'ten alırdı. Bu emirle Hasan artık para alamayacak ve apartman levazımı Allah'ın inayetine kalacaktı.

-Ha, dedi üstat; ha, sen bizim muhbir Keramet'i bu gece bana bulabilir misin?

Bu, bütün matbuatın en cin, en keskin bir muhbiriydi ki, vak'a bulan fevkalade hadiselerde bütün arkadaşlarından muvaffakiyetli, parlak bir surette tahkikatını yapar ve bunları hoş ve dakik bir üslup ile yazardı, gazeteler arasında bu cihetten şöhreti olduğundan Fahri cemal onu, "Şehrah" a bağlamak için oldukça fedakârlık yapıyordu.

Ferit –Zannederim bulurum efendim, dedi. Geceleri o, hep **[428]** Beyoğlu'nda geçirir. Tiyatrolarda, olmazsa, mutlak barlarda bulunur.

-Haydi öyle ise onu ara, bulur bulmaz hemen al, buraya getir.

*

Fahri Cemal yemeğini yemiş bitirmişti ki, hizmetçi kadın, Ferit'in bir beyle beraber geldiğini söyledi.

Bu bey, mecbur Keramet idi. Ferit'in lüzumu olmadığını, yalnız o yanındaki beyin gelmesini emrederek, Keramet odaya girdiği zaman karşısına oturttu.

Keramet de gazetedeki bütün muharrirler, muhbirler, memurlar gibi üstada âdeta bir korku mertebesine varan fevkalade bir hürmeti vardı.

-Keramet bey, diye başladı. Elalemci Han'ı ne taraftadır bilir misin?

Keramet:

-Evet efendim, cevabını verdi; evet efendim, yeni posta hanesinin hemen yanı başında büyük bir handır.

-Pek ala, burada ikinci katta, on beş numarada Fuat İlhami Bey bulunuyor, bunun hakkında dakik malumata ihtiyacım var… Bunun için sizi düşündüm, bu hususta muvaffak olacağınıza eminim… Yarın başka bir işe

bakmayıp, etraflı ve mümkün olduğu kadar mufassal malumat almanızı istiyorum.

Keramet, Fahri Cemal'in böyle hususi ve mühim bir işi kendisine havale etmesinden mağrur, "Baş üstüne!" dedi, sevine sevine çıktı, gitti. O zaman Fahri cemal sabahtan beri Perran'ın bir kere olsun **[429]** telefonda kendisini aramadığını tekrar meraratle tahattur ederek omuzlarını lâ-kaydâne silkti, iki ellerini birbirinin içine alıp, acı bir neşe ile ovuşturarak:

-Ney… Perran Hanım, şimdi avucumdasınız artık… diye söylendi

[430] Onuncu Bâb

İlk Müsâdemeler

Adem derinliklerinde meçhul bir el gece yarısı Fahri Cemal'i âdeta vechle sarstı, uyandırdı. Bir saniye gözleri, hatırasız, boş bir, nazarla kandilin hafif ziyasına müstagrak odanın tavanında bir noktaya takıldı. Birkaç saat ruhunu kanlı bulutlarla karartmış faciaları silip götüren uyku, onu kaldırıp hayatın kasırgalarına fırlatmış, gitmişti.

Birden, yırtıcı darbelerle hücum eden hatıralar, bütün mevcudiyetini kanlı tahrişlerle parçaladı.

Evet, her şeyi tahattur ediyordu. Perran, Fuat İlhami.

Uykusunun ağırlığı altında kalbine zahirli bir şiş saplanıyormuş gibi bir işkence içinde kıvranarak düşünmeye, hayatının bu faciasını en küçük teferruatına kadar birer birer gözünün önüne getirerek yırtılmaya başladı.

Ve bu, sabaha kadar saatlerce devam etti.

Dünkü ve daha evvelki tafsilatı birer birer tahattur ederek hunhar işkencelerle boğuştuktan sonra bugün yapacağı şeyleri, olabilecek vak'aları birer birer tasvir ediyor, hepsine karşı ittihaz ettiği zaruri gördüğü tedbirleri tasarlıyor, tertip ediyordu.

*

Yavaş yavaş kirli bir kış sabahı uyanıyordu. Hizmetçisini **[431]** çağırdı, sobayı yakmasını emrederek, artık düşünmekten harap olduğundan gazeteleri getirtti ve mütalaa ile meşgul oldu.

Saat dokuza gelmek üzere iken her sabah bu vakitler:

"Alo, Peri!" hitabıyla davet ettiği o kadını tekrar bir deruni bir tahrişle bir daha yâd etti. Dünden beri bir kere olsun kendini merak edip aramadığını düşünerek bu kadar birdenbire unutulup, böyle ihmal olunmak için aralarında ne mühim vak'alar geçtiğini bulup halledemiyordu. Eğer kuvveti ve tahammülü olsaydı anlamak için şimdi telefon ederek istifsar eyleyecekti.

Fakat bir omuz hareketiyle bunu düşünmek bile istemedi. Dün tertip ettiği yeni icraat Perran Hanım'ı elbette bir gün kendisine müracaata mecbur bırakacaktı. Onun apartman hayatının dökümü kendi elinde idi, böyle olduğu müddetçe…

Telefon zili. Kımıldayarak uzandı.

-Alo! Kimsiniz?

Telefonda Perran'ın sesi… Serzenişli, hatta şikâyetle küçük sesi:

-Siz misiniz? Benim… Perran… Peri… Peri…

-Ha, Perran… Sen misin?... dedi istiğnalı bir eda ile.

Perran, meraktan coşmuş gibi bir tehalükle:

-Ayol neredesiniz? diye başladı. Ne oldu size?... Dün haydi seyahatten avdet yorgunluğu vardı, matbaaya gitmemiştir. Falan diye gaybubiyetinizi hüsn-i te'vil sebepler bulunabilirdi. Fakat bir kere olsun Perran'cığı telefonda aramak da mı unutuldu? Doğrusu **[432]** çok, çok mahzun oldum ve pek kırıldım…

Gözlerinde bir tehevvür şimşeğiyle, sesinin raşeleri izhar etmemeye çalışarak Fahri Cemal:

-Daima aynı kadınsın… diye cevap verdi. Yani yalnız kendini düşünür, kendinden başka şeye asla ehemmiyet vermez Perran… Dün, senden ayrıldım ayrılalı yataktayım… Evden hiçbir yere çıkamadım… Veyahut fena halde

kırık, ateşim de var… Şimdi benim gaybubetimi endi kendine böyle saçmalarla tefsir edeceğine apartmanda telefon yok mu? Sonra nasıl oluyor da benim telefon etmememi kabahat bulabiliyorsun?...

Telefonda bir kıyamet çığlıkları, esefler, "Vallahi, Billahi" lerle bir sürü sözler… Arasında:

-Hasta mı?... diye bir feryat işitildi; hasta mı?... A, Vallahi haberim yok… Nereden, kimden duyacağım… Benim her günkü şimdi geleceksiniz, şimdi telefon edeceksiniz diye bekliyorum. Sonra yol sersemliğini hâlâ dağıtamadım. Hâlâ kulağımda o vapurun güm güm diye öteden makine sesleri çınlıyor. Ne bileyim ben, ben de öyle bir haldeyim ki… Hiç hasta değilim diyemem.

Fahri Cemal dudaklarında acı bir tebessüm düğümlendi:

-Ney, dün gece yatıncaya kadar benden bir haber alamadın için bir kere telefonla aramak yok muydu?...

Çeneleri bir intikam taşıncıyla kilitlenerek cevap bekledi.

Fakat genç kadın, bulamadığı bu cevabı aşırmak için başka **[433]** bahse geçmişti:

-Ney siz şimdi demek yatıyorsunuz… Vah Vah… Doktor falan getirttiniz mi?

Genç Kadının bu sevk-ül-ceyşine tekrar acı acı tebessüm ederek:

-Hayır, getirmedim… dedi. Fakat doktora pek ihtiyaç da görmüyorum. Bu gece ki istirahatten çok istifade ettim. Bir iki gün daha çıkmazsam geçer zannederim.

Perran, büyük bir merak içinde gibi:

-Aman dikkat edin kuzum… Soğuk falan almamaya çalışınız… Sonra vehim bir hastalık çıkarda maazallah… Ne yaparız?

Ne mi yaparız hanımefendi… Fahri Cemal'in evde hapsolmasından istifade ederek Fuat İlhami ile fink atarız.

Birden o kadar şedit bir tehevvür üstadın asabını sarstı ki, hemen telefonu elinden atarak kaçmak arzusuna güç mukavemet etti.

Nasıl yarabbi… Bu nasıl mümkün olmuştu? Perran, onun Perran'ı, onu aldatacak kadar nasıl yabancı olabilirdi?... Ve böyle kim bilir ne zamandan beri onunla oynamış, buna cesaret etmişti.

Oh! Şimdi bir şey istiyordu: onu ya kabahat üstünde yakalamak yahut hıyanetini inkâra imkân bırakmaksızın itirafettirmek. Ve bu itirafı dinledikten sonra artık yakmak, yıkmak ve öldürmek.

Perran:

-Öyle ise ben bugün size gelirim, dedi. Siz öyle kendi kendinize iyi olamazsınız bilirsiniz a, böyle zamanlarda kadın elleri **[434]** ne mucizekârdır. Au revoir… Ben yemek yer hemen gelirim…

Telefon kapandı. Üstat, hücum eden siyah, mazlum fikirler altında ezilmiş, tekrar gazete mütalaasına daldı.

*

Saat yarım raddelerinde hizmetçi kadın Perran'ın geldiğini haber verdi. Arkasından hemen şevkli ve şen Perran tulu etti.

Üstat, genç kadının en ani hareketlerini, en muazzez sözlerini keskin bir neşterle teşrih ediyordu.

Bu arada en ziyade dikkatini celp eden şey, Perran'ın kendine karşı nevaziş ve temasta imsak göstermesi oldu. Mesela şimdiye kadar haftada bir iki defa genç kadının onunla bu evde buluşmak için gizlice geldiği zamanlar, bezl ettiği buseleri, der-âgûşları büyük bir ihtirasla, âdeta hissolunacak kadar içtinap ile kabul ediyordu.

Fahri Cemal o zaman kalbinde gürleyen tehevvür kasırgalarının telâtumu içinde ona âdeta birden en gayz-âlûd husumetle taşarak bir can düşmanı gibi bakmaya başladı.

Evet, tabii şimdi, bugün olmazsa yarın, Fuat Bey'le mülakat vukuunda ona bakir bir vücut, hassas bir sine azr etmek elbette şayan-ı tercih bir saadetti.

Kendi gibi ihtiyar, çürük, pejmürde bir sefile ancak layık olduğu iki üç parça dudak döküntüsü atılır, sonra vücut bütün haşmetiyle, bütün hırs ve iptilasıyla Fuat İlhami Bey'e takdim olunurdu.

Ah… Onları bir kere bir arada sıkıştırsaydı… Hilekârlığını, **[435]** alçaklığı inkâr edemeyecek surette nasıl yüzüne vuracak… Neler yapacak, neler ki, bütün dünya hayretlere gark olacaktı.

Zira şu anda üstat yapacağı korkunç şeylerin herkese şüyû' bulmasından hiç endişe etmiyordu. Hayatı, bu son saadetinin ikazı altında hurde-hâş olduktan sonra kendisi için artık nenin ehemmiyeti kalırdı ki, bu sefil dünyada, bu murdar insanların tahkirinden çekinsin…

Böylece mülakat, onun en çok nevazişe, en çok hararete muhtaç bulunduğu bu elemli saatlerinde soğuk ve cansız oldu.

Genç kadın, yarımda gelmişti, ancak ikiye kadar durabildi, yarın yine geleceğini vaat ederek bin türlü kediliklerle onu avutmaya çalışarak, fakat bütün bu zaman zarfında bir tek eski, candan buseyi bezl etmeyerek çekildi, gitti.

Fahri Cemal yalnız kaldığı zaman, kudurmuş kinlerin pençesinde en acı ihtizarlarla çırpınıyordu. Artık ona karşı o kadar yabancılık hissediyordu ki, hatta âdeti olduğu üzere eski latifelerin bir tanesini, eski samimiyetlerin zerresini bile kıyıp sarf etmemişti.

Şimdi Keramet'in getireceği havadisleri ateşli bir ihtilaç içinde bekliyordu.

Fakat Keramet'ten evvel Evantiya'nın geldiğini haber verdiler, tehalükle: "Aman gelsin…" dedi.

Genç kız bükülerek, kırılarak geldi, karşısına oturdu. Gözlerinde öyle melun şeyler vardı ki, Fahri Cemal hemen gayet mühim haberler getirdiğini anladı.

[436] Kız, kendine mahsus kırıtmalı tebessümlerle söze başladı. Dünden beri mühim bir şey olmamış, yalnız gece, hanımefendi Gülterle yatak odasında uzun uzun müzakere etmiş, kaç kere telefon edip bulamadığı adamın

ne olduğunu anlamak için bu sabah Gülter'in o telefon yerine gidip araştırması kararlaşmış… Sonra sabahleyin Gülter dokuzu geçe apartmandan çıkmış gitmiş… Ancak, on birden sonra geldiği zaman hanımla beraber yatak odasına kapanmışlar…

-Biliyorsunuz beyefendi… Diyordu kız, biliyorsunuz beyefendi… Emrettiğiniz gibi size bir haber getirebilmek için ne kadar güçlük çektim… Hani, öyle konuşuyorlar ki, kulaklarımı kapının deliğine dayadığım halde ancak bir fısıltı işitiyordum. Yalnız ara sıra hanımefendinin heyecanla haykırmaları sayesinde işitebildiklerimi ekleyerek, yükleyerek bir şey anladım…

Canı kulağında titreyen üstat:

-Ne öğrenebildin çocuk söyle… diye cırladı.

Kız, korkarak, soluk bir renkle anlattı:

-Şu ki… O adam, kaç gündür yazıhanesine de gelmiyormuş… Gülter oturduğu yere sormuş, oraya gitmiş, adam hasta olduğundan orada konuşmuş… Şimdi, bugün, saat üçte hanımefendi oraya gidecek… Adam, o vakit bekleyecek… Fahri Cemal ihtilaçlar içinde, hummalarla sarsılarak, kendini kaybetmiş bir halde:

-Orası? Neresi diye haykırdı.

[437] Kız daha ziyade korkarak, titreye titreye:

-Ah, işte onu anlayamadım, Beyefendi… diye bozuldu.

Fahri Cemal, masanın üzerinde, elinin altında duran ve dinlerken oynadığı büyük bir billur-pres pipoyu şiddetle kaldırıp masaya çarptı.

Kız artık zangır zangır titriyordu.

-Ben bilmem beyefendi… Benim kabahatim yok. Söyledim ya, o kadar yavaş konuşuyorlardı ki işitmek kabil değil… O kadar düşündüm, taşındım, anlamak için bir çare aradım, fakat evvela gelip size anlatıp yapılacak bir şey varsa sonra yapmaya karar verdim.

Yapılacak şey?... Herifin oturduğu yeri öğrenemedikten sonra ne olabilirdi? O karı şimdi buradan çıktıktan sonra öteye beriye uğrayıp, mülakat saatini getirerek demek oraya gidecekti. Onu bu saatte ele geçirmek mümkün olamadığı için peşine düşüp takip etmek de kabil değildi.

Ey?...

Gözleri kudurmuş nazarlarla tavanda gezerek düşünüyor, bir tedbir, bir çare, bir yol arıyordu.

Eğer Keramet üçten evvel gelip bir şafi haber getirmezse bu mülakatın olacağını bildiği ve gözünün önünde gibi yapıldığı halde hiç, hiçbir şey yapmak mümkün olmayacak ve onlar dudak dudağa, kucak kucağa aşklarını irtikâp ederlerken kendisi burada aczinden ve eleminden ge[b]erecek, çıldıracak ve kuduracaktı.

-Bir çare yarabbim, bir çare… diye tırnaklarını etlerine geçir **[438]** iyor, yapılacak hiçbir şey bulamamak azabıyla kıvranıyordu.

Tam bu esnada Keramet'in geldiğini haber verdiler.

-Aman gelsin… Çabuk çabuk! diye haykırdı ve Evantiya'ya aşağıda beklemesini söyleyerek onu çıkardı, Keramet'i kabul etti.

Saat iki buçuğa geliyordu. Aman bir haber, Keramet'ten bir haber…

*

Keramet'in edalı lakırdı söyler ve mühim havadisleri kıvamına getirip lezzetele vermeyi sever bir adam olduğunu bildiğinden, sözü kısa kesmek arzusuyla:

-Ne yaptın, ne haber Keramet Bey?... dedi.

İstanbul gazetelerinin en ileri gelen muhabirlerinden olduğunu bu fırsatla patronuna ispat edebilmekten mağrur genç Keramet, söze başlamada evvel yan cebinden cüzdanını çıkartıp içinden bir fotoğrafı alarak üstada uzattı.

Fahri Cemal, bunun Fuat Bey'in resmi olduğunu anlayarak bin sersemliği içinde bir nazar attı.

Tatlı yüzlü, tatlı bakışlı, cazip bir delikanlı siması gördü. Bu simada elim teşennücler içinde kıvranarak tasdik ettiği bir asalet ifadesi muhakkak vardı. Ateşlice dudaklar, muntazam bir burun, derin bakışlı iri gözlerden ve bütün yüz azasından bir mümtaziyet okunuyordu.

İçi en elim buhranlarla kıyıldığı halde Keramet'e lakayt görünmek azmiyle fotoğrafı şöyle parmağının arasında bükerek:

-Ney… dedi.

[439] Keramet, anlatmaya başladı.

-Efendim, Fuat İlhami Bey Münih'te bir makine alet muharrike fabrikasının vekilidir. Kendisi bu günlerde rahatsız olduğundan yazıhanesine gelemiyor; adresini öğrendim, evine gittim. Gazetede İstanbul'da bulunan Alman fabrikalarının vekilleri hakkında bir makale yazılacağı bahanesiyle mülakat talep ettim. Görüştüm… Hatta resmini de bu münasebetle verdi. Otuz yaşlarında bir az fazlaca, balıketinde bir genç olup, epeyce iş yapmakta olduğu anlaşılıyor…

Fuat'ın adresini nihayet tedarik edebilmek saadetinin heyecanıyla Fahri Cemal artık lakırdı dinlemiyordu.

Bu heyecanı mümkün olduğu kadar kat' etmeye çalışarak şöylece lâ-kaydâne:

-Nerede oturuyor?... diye sordu.

Titreyerek cevap bekledi.

-Efendim, oturduğu yer… Şöyle tarif edeyim. Osmanbey'de Bomonti İstasyonu'nu bilirsiniz… İstasyondan Bomonti sokağına saptığınız vakit, solda birinci değil, ikinci değil, üçüncü apartmanın dördüncü katında ikamet etmektedir. Apartmana Şerbetçi Apartmanı diyorlar, karşısında da bir Şerbetçi dükkânı var.

Nihayet… Evet, nihayet, pençesinde ederler… Bugün saat üçte Perran Hanım aşkının kucağında mesut olmak emeliyle oraya geldiği zaman karşısında Fuat'ı değil, kendini, Fahri Cemal'i, onu bulacaktı. Ve daha neler

olacağını üstat kendi de bilmiyordu. Her halde korkunç, kanlı, yıldırımlı şeyler yapacağını zannediyordu.

[440] O, hayatının bütün saadetini bir kadının tebessümüne bağlasın ve bunun kendisi için dökmediği servet, yapmadığı fedakârlık kalmasın… Sonra kendisi maskaralar gibi aldatılarak, soytarılar gibi eğlence yapılarak oynatılsın… Bunu yapabilmek, bunu yapmaya kalkmak öyle büyük bir cinayetti ki, cezası pek ağır olmalıydı… Ömrünün bu son aşkı, hayatının son felaketi içinde boğulmalıydı…

Artık yerinde oturamıyordu. Saatin iki buçuğu geçtiğini gördüğünden, hemen çıkıp onları basmak için gitmek istiyordu.

Teşekkür ederek Keramet'i gönderdi. Evantiya'yı da savmasını hizmetçi karıya söyleyerek acele giyindi, sokağa fırladı. Otomobil orada duruyorsa da Perran belki görür ve Şehrah'ın otosunu tanır diye bir kira otomobiline atlayarak çektirdi.

*

Otoyu Osmanbey'de durdurup karşıki kaldırımdan ilerledi. Bomonti istasyonunun hizasına gelince tevakkufla apartmanın sokağını gözüyle kestirdi. Saat üçe on vardı. Demek nazeninin teşrifine az vakit kalmıştı. Cadde ve sokakta kadın falan bir şey görünmediğinden süratle tramvay yoluna geçip hızlı hızlı ilerleyerek hafif yokuşu çıkarken bir taraftan gözüyle Şerbetçi Apartmanı lazım gelen binayı araştırıyordu.

İşte orada idi. Bu yontulmuş kurşuni taştan dar ve beş altı kat zannolunan yüksek bir bina idi. Beyoğlu'nda dar arsalar üzerine yapılmakta olan küçük, dik merdivenli biçimsiz apartmanlardan biri olmalıydı. **[441]** İşte, demek onların buluştukları ve seviştikleri yer burasıydı ve anlaşıldığına nazaran bu münasebet pek eski olmalıydı. O, "Perran yalnız benim…" diye mesut olduğu ve: "Yalnız beni seviyor…" diye çıldırdığı ilk devrelerde bile, hayatını kendine teslim etmiş zannedip gururlandığı Perran, gelip bu apartmanda muntazaman aşkıyla buluşuyor ve onu aldatıyordu.

Ah… Bunu nasıl şüphe edememiş, nasıl anlayamamıştı?...

O ki, gölgelere ma'nâ -yi vücûd verir, yoklukları icat eder bir adamdı, nasıl bu derece kör ve sağır olmuştu?...

Bir kere olsun takip ettirmek, bir gün olsun teftişte bulundurmak yok muydu?

Kadının lüksü, parası için ona bezl ettiği yaltaklıklara, sahte nevazişlere, dolandırıcı masumiyetlere ahmaklar gibi aldanmış, her söylediğine inanmış, saadete kanmış, romanlarında maskaralıklarını gayet iyi tasvir ettiği sersemler gibi yaşamıştı.

Hele o Napoli seyahati… Kim bilir nasıl sebeplerle, ihtimal bir iğbirar yahut bir infial dolayısıyla Perran, beş on gün aşkına surat etmek istemiş ve onu kandırarak bir daha avdet etmemek vaadi ve arzusuyla yola çıkarmış ve sonra kim bilir müfarekatın elemine nasıl dayanamayarak onu türlü kahpeliklerle bir hafta içinde ters yüzü geri getirmişti.

Öyleyse ömrünün en parlak, en güzel saadeti olduğuna inandığı bu seyahatin de bir karı dolabı olduğunu anlamamıştı.

İşte onu bu deli ediyordu. Romanlarında böyle vak'alar, **[442]** böyle ihanetler çok yazmış ise de, nasırlanmış olan kalbiyle bile bu o kadar süslediği seyahatin böyle bir sahtekâr oyunu olduğunu düşünmek onu kudurtuyordu.

Orada, sağ tarafta Keramet'in söylediği bir şarapçı dükkânı vardı. Tarassut etmek, malumat almak için buraya girdi.

Tezgâhta şişman bir kocakarı oturuyor, merdivenle inilen karanlık bir yerde çırak çalışıyordu. Kadına dükkâna girmesini mazur göstermek için beş on laf söyleyerek üçe üç dört dakika kaldığından Perran gelinceye kadar karıyı lakırdıya tutmaya çabalıyordu.

*

Hâlbuki mevcudiyetinde ne kasırgalar gürlüyordu yarabbim!...

-Şimdi Perran gelecek ve zevk ve şehvetle titreyerek aşığının kucağına atlayacak, koynuna girecekti. Fakat bu zevk çok sürmeyecekti. Hemen daha ilk buselerini teâti eden âşık u maşuk kapılarının çalındığını işitecekler ve ne olduğunu anlamak için kalkacaklardı. Ve kapı açıldığı zaman, orada bir

seneden beri devam eden bu orospu oyununun intikam heykeli gibi dikilmiş, korkunç vahşi Fahri Cemal'i görünce…

O zaman, ah o zaman…

Üstat düşüncelerinin burasına gelince artık ne olacağını, ne yapacağını düşünemiyor ve gazetelerde okuduğu aşk facialarını, kıskançlık cinayetlerini, o vahşetiyle okurken titrediği en kanlı sergüzeştleri gayet mümkün ve kolay şeyler olmak üzere tasavvur ediyordu.

Bilhassa Perran'ı nîm- üryan gördüğü zaman… Zihni bulanıyor, dimağı **[443]** çınlıyor, gözleri kararıyordu. Hayalinde tabanca sesleri işitiyor, kırmızı alevli dumanlar görülüyor, kanlar içinde yerlere yuvarlanan kadın ve erkeği dişleri kenetlenmiş, gözleri taş gibi sabit, korkmadan titremeden tahayyül ediyordu.

Birden titreyerek dükkânın karanlık köşesine çekildi.

İşte, işte, orada, Perran Hanım zarif ayaklarının nazik ökçeleriyle nazlı nazlı yürüyerek mülakat yuvasına geliyordu. Genç o kadar serbest yürüyordu, apartmanı güya ilk defa geliyormuş gibi yukarıdan aşağıya süzerek, teenni ile muayene ederek o kadar beta'itle hareket ediyordu ki, Fahri Cemal bulunduğu köşeden fırlayıp koşarak onun saçlarını yumruğuna dolayıp yokuştan aşağı sürüye sürüye tramvay yoluna fırlatıp atmamak için zorla kendini menetti.

*

Nihayet genç kadın kapıdan girmiş, apartmanın karanlık merdivenlerinde kaybolmuştu.

Fahri Cemal düşecek gibi hamlelerle titreyerek kendi kendine hesap ediyordu. Bir, iki, üç, ilh… Merdivenleri çıkılıyor, şimdi Perran birinci kata gelmiş olmalıydı. İşte ikinci kat, işte üçüncü ve işte belki her gün ziyaret olunan dördüncü kat…

Şimdi kapı çalınıyordu. İşte ihtimal saat elde beklenilen bu dakika, hemen kapının arkasında duran delikanlı şitâb ile kapıyı açıyordu… Ah… Perran'ın bu aşk için gelişlerini o da pekiyi hatırlıyordu. **[444]** O vakit o ne kadar tatlı, ne kadar dilber ve ne kadar şuh olurdu. Bu halini pek canlı ve pek

latif levhalar halinde görüyordu. Haftada iki üç gün bu saatleri kendisi de nasıl bekler, nasıl sayar ve bunları ne hülyalarla süsleyerek hayatının en yüksek saadetleri addederdi.

Hâlbuki karı ihtimal bu herifin koynundan çıkıp kendine geliyor ve böyle değilse bile, şüphesiz kendi kollarından sıyrılıp, bunun kollarına gömülüyordu.

Ah, çirkin, çirkin hayat!

Artık onları hem-âgûş addedecek kâfi zaman geçmiş olduğundan bir kasırga hücumu içinde dükkândan fırladı, apartmanın merdivenlerine atıldı.

Dar, dik merdivenler, karanlık ve rutubetli idi. Bin bir gird-bâd içinde savrularak hunhar bir hamle ile birinci katı, sonra ikinci katı çıktı. Üçüncü kat merdivenine atıldığı zaman yukarıdan inen genç ve ahenkli kahkahalar işiterek durdu.

Acaba, Perran mıydı?... Aşığıyla beraber aşağı mı iniyorlardı?

Üçüncü katın merdivenlerinin ortasına geldi ki, yukarıdan inenleri gördü. Bunlar iki genç hanımla bir yaşlı kadındı. Hanımlar, şık, zarif, gayet güzeldiler… Merdiven müsait olmadığından geçmeleri için kenara çekilip yol verdiği zaman kadınlar ona bir bahar nefhası gibi rayiha bulutu bırakarak kendisini tanımışlar gibi son derece hayret izhar ederek geçtiler.

Fahri Cemal, inerken birbirlerine:

[445] -Fahri Cemal Bey değil mi? Acaba burada ne arıyor?

diye fısıldaştıklarını işitti.

Ve bu lakırdılar üstadın kulaklarını yırtarak beynine kuşun gibi aktılar…

Çirkin rüyadan uyanıp kendisini hayatta görenler gibi bir hisle kendi kendine:

-Evet, burada ne arıyorum?... dedi.

Bu esnada üçüncü katın sahanlığına varmış bulunuyordu. Soğuk bir su hücumuna maruz kalmış gibi buhranlı dimağı dumanlarından sıyrılmış ve

kendisini çok yoran bu yüksek merdivenlerden orada duvara dayanmış kalmıştı.

Birden sağ eliyle paltosunun cebinde bir revolver'in kabzasını sıktığını far[z] etti. Elinden soğuk terler akıyordu. Kendisini boğan korkunç bir kâbustan uyanmış gibi titreyerek:

-Ne oluyorum?... Ne yapıyorum?... diye sordu.

Eğer şimdi istediği şeyleri yaparsa, yarın sabah ihtimal bu delilik sebebine gazeteler sütunlarla kendisinden bahsedecekler, resimleri konulacak, hayatı teşhir edilecek ve ismi terzil olunacaktı.

Elli senelik izz ü şeref içinde namütenahi cehtlerle yükseltilmiş, beş on kıymetli eserin şerefli tavsiyesiyle umum tarafından taziz edilmiş bu isim, bir kaltağın mülevves oyunlarına kurban olacak. Ayaklar altında sürünecekti öyle mi?...

Orada, pis bir laşeye sürünmeden tehâşî duyuyormuş gibi bir istikra hissetti. Düşünmeden ilk heyecanlı kararlar arasında **[446]** yapılan şeylerin daima zarar vereceğini, daima nedamete sevk edeceğini bildiğinden, o kaltağın bu oyununa ne yolda mukabele lazım olduğunu soğukkanla düşünüp, itidalle muhakemeden sonra harekete karar verdi.

Ve soğumuş, iyice kendine gelmiş, bu delikanlının cezasını görmeden kurtulabildiğine memnun, sendeleye sendeleye merdivenleri inip o felaket yuvasından uzaklaştı…

. . . . . .

Fuat İlhami, çocukluğunu ikisi de müstesna bir şefkat menbaı, nihayetsiz bir hassasiyet yuvası olan annesiyle, kocasından genç dul kalmış teyzesinin ihtimamları ve terbiyeleri altında geçirmişti.

Bilhassa teyzesi çok ince bir kadın, evin dâhili umuruyla daha ziyade meşgul olan annesinden çok kendisine hayatını hasretmiş, şi'r-perver, kadın hülyalarının zevcinin vefatıyla harap olmasından sönmüş olan gençliğini, Fuat'ı mümkün olduğu kadar ince ve hassas yetiştirmeye vakfetmişti.

İki hemşire, ikisi de edebiyat ve şiirle yoğrulmuş olduklarından, çocuğu kalben ve hissen bir genç kız rikkatiyle büyütmüşlerdi.

Fuat on altı yaşını bitirdiği zaman erkek fırkatini bilmiyor ve kendi cinsiyetinden haberdar bulunmuyordu. Hemşirelerin daima takayyüdü, en ince ihtimamatı altında vakit geçiren çocuk tam tabii bir inkişaf içinde, bu farkları tabiatın himmeti sayesinde öğrenmişti.

Fakat bu masumiyet Fuat'ın hilkatinde merkuz olan ihtiras ateşini söndürmemiş, bilakis onu erken tutuşmaktan muhafaza ederek **[447]** suiistimallere, dalaletlere sevk etmekten kurtarmıştı.

Sonra bir gün Fuat, yirmi beşine gelip de tamam olgun bir delikanlı vücuduyla ortaya çıktığı zaman ateşîn bir ihtirasla kaynıyor, fakat tabiatın telkinatına temayülden kadınlar tarafından kıskanç bir itina ile men olunduğundan âdeta bakir bir hayat sürmekte bulunuyordu.

Daima sokakta teyzesi kendine refakat eder, aldığı terbiye bu takayyütlerle birleşerek onu meyilden korurdu.

Bu esnalarda harp ilan olunduğundan Fuat askere alındı. Bu, aile için, yavruyu ölüm kapanına teslim etmek gibi feci bir acı oldu.

Ve bir müddet sonra kendisinin mecruh olduğu haberini alan kadınlar deli gibi olarak dört köşeye müracaat ettiler, yarası çok ağır olduğu halde İstanbul'a getirip tedavi ettirmeye muvaffak oldular.

İşte Perran'la Büyükada'da tesadüf bu anda itibaren başladı. Yani Fuat o sırada yarabbi "ilk kadın" olarak sevmiş ve kendi gibi pak bir tabiatın ateşiyle takdis etmişti.

Esarete gittiği vakit uzun müddet arkadaşlarıyla Sibirya'nın izbelerinde mecburî bir bekâret hayatı geçirdiler. Bu arkadaşlar, tıpkı Çanakkale'deki silah arkadaşları gibi mahrum erkek hayatı içinde mübalağalarla tasvir edilen bazısı uydurma bazısı kısmen sahih aşk hikâyeleri anlatırlardı. Çanakkale arkadaşları hikâyeleriyle onu aşk hayatına hazırladıkları gibi esaret arkadaşları da zevk buhranına sürüklediler.

Böylece esarette geçen dört sene kadar zaman bin bir emelle Perran'ın hayaline vakfedilmiş ibadetler, perestişlerle dolu bulunuyordu.

[448] *

Esaretten avdette hemen Perran'ı pederinden isteyip izdivaç edecek ve artık bütün dünyanın hırslarına hedef olan aşka o da dâhil olacaktı. Gece gündüz her saat, her saniye yalnız bunu düşünüyor, yalnız bu fikirle dimağını süslüyordu.

Vaktâ ki, esaretten avdet mümkün oldu. Annesi babası vefat etmiş, yalnız bir hayat kalan teyzesi ihtiyar bir kadın olmuştu. Ona hemen Büüyükada'da itinayla gizlediği Perran mecrasını anlatarak onunla teehhül arzusunu söyledi. İhtiyar kadın Perran'ı bulmak için Fuat'la beraber haftalarca meşgul oldu. Fakat İstanbul'un senede iki ev değiştirilen bu derbeder hayatında genç kızın izine tesadüf etmek mümkün olmuyordu.

Bu üzüntü uzun sürdü. Teyze Hanım Perran'ı Büüyükada'daki köşkte tanımış ve takdir etmiş olduğundan yeğeni için genç kızı mutlak bulmak istiyor, üşenmeyerek arıyor, soruyor ve koşuyordu.

Bu esnada Fuat İstanbul hayatına dahil olmuş, kendisine bir meslek arıyor, babasından kalan bir konaktan bu hususta ne gibi bir istifade edebileceğini düşünüyordu.

Fakat taharriyât gayr-ı müsmir kalınca delikanlı arık İstanbul'da durmayı istemedi, konağı satıp parasıyla Almanya'ya tahsile gitmeyi tercih etti.

Alman şehirlerinin aşka ve zevke vakfedilmiş bekâr hayatı içinde üç seneye yakın bir zaman yuvarlandığı müddetçe birçok kadınlar tanıyamadı, birçoklarıyla münasebet tesis etmedi denilemezse de olsa iki **[449]** derin kadın tarafından bir kız gibi büyütülmüş genç bu münasebetleri kalbinin saffetinden ve ruhunun iffetinden bir şey zayi etmeyerek ve yalnız maddi birer temas mertebesinde tutmaya muvaffak oldu.

*

İstanbul'a geleli iki aydır, Almanya'da iken vefat etmiş olan teyzesinden de öksüz kaldığından, evvela birkaç hafta akraba yanlarında

kalmış, sonra yazıhanesini tesis ederek varidatını tahakkuk ettirince Beyoğlu'ndaki apartmanda yaşamaya başlamıştı.

Fuat, hâlâ bu yaşa rağmen esasta saf ve afif bir ruh muhafaza ediyordu. Beyoğlu'nun bilhassa kışları hüküm süren derbeder zevk hayatına dahil olmak için biraz müstağni davranıyor, hayatının yegâne emelini zayi etmiş olduğundan kendini yeni bir gaye teşkilatına ihzar ediyordu.

İşte, cereyanlarına ve aks- i cereyânlarına daha tamamıyla vakıf olamadığı bu hayatın keşmekeşi içinde ilk defa Pera Palas'ın balosuna gittiği akşamdı ki, Perran'a tesadüf etti.

Bu tesadüf onun için ilahi bir mucize oldu. Sevincinden âdeta deli oluyor gibiydi. Kalbi bütün hapsolunmuş, senelerce türlü tazyik altında kalmış, hayatının bir kânî hamlesiyle infilak ediyordu. Hemen, kendini Perran'ın huzuruna attı. Fakat beklediği ve umduğu harareti bulamayınca ilk anda derin bir tahrişle en feci inkisar içinde harap oldu.

Genç kadın evlenmiş olduğunu da söylemiş olduğu için ve bâ-husûs kendi terbiyesi ve aşkı hakkındaki akidesi tesiriyle artık ondan hiçbir şey beklememek lazım olduğunu anlayınca bu inkisar bir zamandan beri unutur **[450]** gibi olduğu hezimetinin en feci bir infilakını mucip oldu.

Baloda uzaktan takip ediyor, Perran'ı erkeklerin kadınların arasında, birtakım beylerin kollarında dansta görerek, ah yarabbim! Şimdi ki onu bir harika-i tesadüfle görmüştü, şimdi nasıl ondan ayrı yaşayabileceğini düşünerek sızlıyordu.

*

Genç kadın ve vâkıâ ona bir çare bulup görüşeceklerini ve telefon edeceğini söylemiş… Ve daha birtakım vaatlerde bulunmuşsa da, kendi de söylediği gibi, hayatının zincirleri arasında bunları yapmaya acaba imkân bulabilecek miydi? O imkân bulsa bile onu kendine karşı biraz soğumuş hissettiğinden yapmak isteyecek miydi?

Böyle hemen hemen sakin bir kalple ve durgun hissiyatla girdiği bu balo da, hayatını zir ü zeber olmuş, bir sahilde kayalıklar arasında dalgaların

keyfine tâbi, oraya buraya çarparak dolaşan bir naaş gibi perişan, harap, dövünüyor, didiniyordu.

Bir an oldu ki, Perran'ın gitmek üzere bulunduğunu gördü ve kalbi ezilmiş bir halde bir köşede onu beklerken genç kadının ehemmiyetsizce bir baş haraketliyle kendini selamladığını, ruhunu vecdler içinde sarhoş eden bir saadetle gördü.

Şimdi genç kadın, yanında vakur, uzun boylu bir bey, birkaç hanımefendi ve mümtaz tavırlı bir genç ile vestiyerin önünde gidiyorlardı.

Bunların hangisi zevci, hangisi yabancı idi? İstanbul hayatının senelerden beri yabancısı olduğundan bunu tayin etmek kabil değildi. **[451]** bir şimşek fikir, onu hemen paltosunu alarak sokağa sevk etti.

Hanımlar ve beyler elbet otomobile avdet edeceklerinden, oradan bir otomobile atlayarak şoföre, şimdi hareket edecek otoyu takip etmesini emretti.

Bir saat içinde hayatı en dağdağalı bir gird-bâd içine atılmış ve şimdi tanıyamadığı, bilemediği hanımlarla beylerin otomobilini, mazide, hayatının aşkında bir an tulu eder gibi olmuş Perran'ın rabıtasının esaretiyle takip ediyordu.

Bu atıldığı sergüzeşt onu nerelere sevk edecekti? Delikanlı bilmeyerek, ne yaptığından haberdar olmayarak gidiyordu.

Takip ettiği otomobil evvela Harbiye'yi geçip Nişantaşı Caddesine geçerek orada bir sokağın başında durdu, burada refakat eden hanımların boylarının uzunluğundan Perran olmadığı anlaşıldığı ikisi ve bir erkeği bıraktı ve yine hareket ederek iki üç dakika sonra bir daha durdu, bu sefer kapısının önünde yanan elektrik fenerinden kısa boylu, pek şişman bir hanımefendi ile Perran olduğunu tanıdığı ikisi de indiler, apartmana girdiler. Öteki bey, otomobile dönü gitti.

*

Fuat, biraz ötede otomobili savarak hava müsait olduğundan ağır ağır karşı kaldırımdan döndü, Harbiye'ye doğru ilerledi. Beylerin birisi diğer hanımlarla gitmiş, ikincisi de yalnız avdet etmiş olduğundan demek bunların

ikisi de "zevci" değildi. Perran **[452]** evli olduğunu söylemiş olduğundan o halde zevci nerede idi?

Orada bir müddet, bu muamma karşısında bir hal noktası bulamayarak dolaştıktan sonra delikanlı bu kararsızlıklar arasında evine gitti.

Artık Perran'dan bir haber beklemeye hiç ümidi yoktu. O başka hayatlara girmiş, başka cereyanlara karışmış, kendine hemen kâmilen yabancı olmuştu.

Fakat öbür gün telefonda onun nur sesini işitip, otomobile Osmanbey'e avdet ettiğini gördüğü zaman, genç kadın hakkında yanılmış olduğunu, onda kendine karşı bir rabıta eseri bulunduğunu tasdike mecbur oldu.

*

O gün akşamüstü bir dostuyla Beyoğlu'nda gezerken otomobilde geçen Fahri Cemal'i görünce hemen dostuna sordu:

-Aman bu adam kemdir, bilir misin? dedi.

Dostu lâ-kaydâne:

- "Şehrah" gazetesinin sahibi meşhur üstat Fahri Cemal… dedi.

-Ya… etti.

Fahri Cemal'in büyük bir romanını takdirle okumuş, gazetede gördüğü makalelerinden onun hakkında derin bir hürmet beslemekte bulunmuştu.

Baloda Perran'a refakatinden aralarında münasebet olmasını tahmin etti. Fakat zevci kimdi ve nerede idi?... Bunu anlamak için en kolay çare olarak apartmanın kapıcısını belli etmeden isticvâb etmek lazım geliyordu.

Geç vakit oradan geçerken kapıyı açık bulmakla içeri girdi. Sol tarafında kapıcının odası olduğu anlaşılan bir kapıya yaklaşarak, şişmanca bir kadına:

[453] –Affedersiniz, madam Fahri Cemal Bey bu apartmanda mı oturuyor? diye sordu.

Kadın -Hayır efendim, dedi; burada oturmaz, fakat ikinci katında oturan Avukat Şefik Nuri Bey'e çok gelir gider, diye cevap verdi.

-Acaba burada boş daire var mı? Sualine menfi cevap alınca:

-Daireler kaça verilir, lütfen söyler misiniz madam? dedi.

Kadın azametle:

-Kalorifer beraber iki yüz lira… diye öttü.

Kalorifer beraber iki yüz lira… Bir tek apartman iki yüz lira…

O zamandı ki Perran'a yaklaşmaktan keskin bir korku duymaya başladı.

Bu servet içinde yaşamakta olan Perran'ın kendisine nazarını atmaya tenezzül etmesi pek tabii idi. Bu Şefik Nuri Bey karısına bu hayatı temin etmek için ne çok para kazanıyordu… Acaba evvelden serveti mi vardı? Yoksa avukatlıkla mı kazanıyordu?

Böylece dimağındaki müşevveş suallere cevap veremeyerek geçti.

Öbür gün Bebek mülakatı, daha öbür gün seyahat vedaı, birbiri arkası sıra, birisi onu delice ümitlere sevk etmiş, diğeri evvela ye'sinden harap ederek, sonra en yüksek saadetle göklere uçurmuştu.

Delikanlı o zamana kadar tanıdığı beş on sokak veya o ayardaki gaile kadının hiçbirinde duymadığı dindarane vecdle Perran'ın kollarından çıktığı vakit, kalben o zamana kadar büyük bir tereddütle kıvrandığı şüpheler zail olmuş, yerine sevildiğine dair büyük bir emniyet gelmişti.

Perran, kendine geleceğini temin etmemiş miydi? İzdivaç tekliflerine **[454]** muvaffakiyet etmiş değil miydi? "Ben seninim!" diye tekrar etmemiş miydi? Demek, on on beş gün zarfında ona kavuşmuş olacaktı. Şimdi müstakbel hayatlarını, Perran'ı alıştığı kadar olmazsa bile bir derece refah içinde geçirmek için vesaite, çarelere, yeni bir aşk ve şevk ile başvuruyordu.

*

Ve bu ümit içinde geçmiş bir haftadan sonra bir gün Galatasaray'da Dar-ül-elhan'ın konserine gitti. Salonun dolmasına konserin başlamasına intizaren elindeki programı süzerek otururken, baloda takdim edildiği ve

Perran'ı vapura teşyi için geldiklerinde tekrar gördüğü, ve genç kadınla vapurda veda esnasında gösterilen hararetli samimiyetten dolayı, pek yakın dostları olduğunu anladığı biri şişman iki hanımı, refakatlerinde başka hanımlarla içeri girdiklerini, ve hatta kendi sırasına dahil olup yanına kadar geldiklerini görünce kalkıp selamlamak lazım geldi.

Yandaki sandalyeye oturan Neriman'dı, daha sonra Ay Çiçeği Hanım geliyor, daha sonra başka beyler, hanımlar oturmuşlardı.

Neriman, kendisine karşı büyük bir nezaket göstererek mübahaseye başladı.

Yanındaki şişman hanım da ara sıra bu mübahaseye iştirâk ediyor, böylece hararetli bir samimiyet peyda oluyordu. O kadar ki, daha konser bitmeden hanımlar kendisini evlerine ve hatta çaya davet ettilerdi. Bu nazik davet, Fuat'ı bilhassa onların Perran'ın apartmanının önünden geçeceğini en derin zevkle düşündüğünden pek memnun etti.

[455] O gün mutena ve ince tahassüslere namzet olduğunu düşünerek gece sabaha kadar güzel rüyalarla sermest dakikalar geçirmişti.

Akşamüstü apartmanın kapısından girmek ve bilhassa merdivenden çıkarken ikinci katın kapısını görmek ve bu muazzez kapının önünden geçmek onun için derin ve emsalsiz bir helecan oldu.

Burada, o burada oturuyor ve burada yaşıyordu. Burada yaşıyor, burada nefes alıyor, burada uyuyordu. Onun burada geçirdiği hayatı, onun kutsi muazzez anlarını ilahi bir vecd içinde tahayyül ederek içinden kabaran ibadeti etrafın tenha olmasından istifade ile diz çöküp eşiği öpmekle eda etti.

Dördüncü katta, apartmanın kapısında bizzat Neriman tarafından karşılandı.

Genç kadında Fuat'a karşı konser gününden beri fazla bir alaka peyda olmuş ve bunu göstermek için fursat-i fevt etmemeye ehemmiyet vermişti.

O gün konserde Fuat'la konuşurlarken delikanlıda Perran hakkında membanı, hududunu, nevini takdir etmek mümkün olmayan hararetli bir irtibat bulduğundan sivri kadın bilhassa bunun mahiyetini tayin etmek istiyordu.

İşte bu emeline vasıl içindi ki, onu davet etmiş ve bu gün burada fırsatlar yaratıp onu söyleterek Perran'la mazileri hakkında vukuf peyda etmek arzusuna düşmüştü.

Kabul pek hararetli oldu. Daha salona alınmadan, henüz kapının önünde iken evin bütün erkânı koşuşarak geldiler, onun elini sıktılar.

Fuat İlhami herkesle beraber herkes gibi yaşamaya, herkes gibi herkese benzemeye ruhunun gururu mâni olan, sokakta kalabalık **[456]** içinde yürürken bile dikkatli bir nazarın seçip ayıracağı bir başkalık, bir vakar halesiyle ayrılan nurlu simalardandı.

Almanya'da uzun süre ikameti sırasında birçok kibar evlere girmiş çıkmış, hakiki kibarlığın sahte ve yapma tavırlar ve edalar olmayıp, tabii ve samimi görünmekten ibaret olduğunu anladığından, burada Beyoğlu'ndaki yüksek ve sahte muhiti hiç beğenmemişti.

Bugün, bu evde gördüğü haller ve adamlar onu âdeta sahtekârlıklarıyla ve yapmacıklarıyla tahriş ediyorlardı.

En evvel kendini kabul ettikleri salon… Allı pullu eşya ile şüpheli bir zevkle ve mahdut vesaidle döşendiğini âdeta sırıtarak ilan ediyor, fakat hane sahipleri bunlarla pek mağrur olduklarını göstermekten çekinmiyorlardı.

İstanbul'a geldi geleli evvela hayatının henüz tespit edilmiş olmasından ve saniyen, muhteris, meyilli bir adam olduğundan dolayı Beyoğlu hayatında pek çok kimselerle temas etmemiş, temas ettiği kadar muhtelif insanlarla duçar olduğundan açıkta bir hayat yaşamakta bulunmuştu.

*

Neriman çırpınarak kendisini bir koltuğa oturtmuş, etekleri uçarak, göğsü fıkırdayarak, nîm-dekolte robunun fazla müsaadeleriyle vücudunun mahremiyetlerini arz etmekten zevk bulurcasına hemen yanı başına başka bir koltuğa oturmuştu.

Genç kadın lakırdıyı dudaklarını sivrilte sivrilte söylüyor, elleriyle omuzlarıyla ve başıyla bir sürü hareketler yaparak sözlerine renk **[457]** ve derinlik vermeye çalışıyordu.

Fuat'ın ilk hissi: "Niçin geldim yarabbim?" esefi oldu.

Naciye, Halim Şükrü, Ay Çiçeği Hanımefendi, hepsi de kendisine mahsus edalı tavırlarla lakırdılar söyleyerek kendi şahsiyetini mübalağalar ve müdâhanelerle teşhire çalıştı.

Biraz sonra, iki hanım ve bir bey misafir daha geldiler.

Bey, bir gazeteci, hanımların birisi karısı, birisi hemşiresi olmak üzere kendisine takdim olundular.

Neriman artık parçalanıyor, lakırdı söylemek, ikram etmek, misafirlerini ağırlamak için kırılıyor, bükülüyor ve dökülüyordu.

Konuşulan lakırdılar arasında Fuat İlhami'yi alakadar edecek bahis olmak üzere Perran'ın ismi geçiyordu.

O zaman delikanlının yüreği çarpıyor ve ta ilk tanıdığı zaman, sonra iki otomobil seferinde, azimet günü yazıhanede her cephesinden, her mana ile görüp takdir ettiği genç kadının bunlara hiç benzemediğini, ondaki hararet ondaki samimiyetin, onu bu kuklalardan bir hamlede nasıl ayırıp mümtaz bir sima verdiğini tasdik ediyordu.

*

Perran'dan evvela misafir gelen hanımlar bahsettiler.

Bir tanesi lakırdı arsında:

-Perran Hanım da Avrupa'ya gitmiş değil mi? diye sordu.

Buna Ay Çiçeği Hanım yalnız:

-Evet, Avrupa'ya gittiler.

[458] Demekle iktifa etti.

Misafir hanım edalı bir istizahla, bu cevabı kâfi bulmuyormuş gibi:

-Galiba da Fahri Cemal Bey'le gitmişler, değil mi?

Buna Neriman Hanım cevap verdi:

-Evet, öyle yaptılar, dedi, fakat bu sözü birdenbire öyle bir sivrilerek söyledi ki, herkesin yüzünde manalı bir tebessüm cilvelendi.

Misafir bey, ehemmiyetle fikir beyan etti:

-Vallahi hiç anlamıyorum… Buradaki hayatları malum… Bunun üzerine umumun fikir ve mülahazasını istihfaf eder gibi yine kol kola kalkıp herkesin gözünün önünde, yalnız başlarına bu Avrupa seyahati âdeta…

Söyleyeceği kelimeyi tayin edemiyormuş gibi tereddütle durdu.

Burada Neriman, lakırdı söylemek fırsatını kaçırmak istemiyormuş gibi hemen yetişti, atıldı:

-İstihfaf eder gibi de söz mü beyefendi? Âdeta istihfaf ederek… Hem istihfaf sözü burada manasız kalır… O Fahri Cemal Bey denilen adam, bu hususlarda cari ve makbul hiçbir mukaddesatı tanımaz, öyle mütekebbir, öyle murtadd bir adamdır ki… Siz bir görseniz ve onu bir dinleseniz…

Muhavere bir şekle girmeye başlayınca Fuat İlhami yüreğinin çarpıntıları, beyninin uğultuları içinde birden en derin bir kalp sızısıyla:

-Eyvah… Pek çirkin sözler işiteceğim diye kahırlandı.

Vapurda, veda esnasında Perran'a mükerrer der-âgûşlarla ne hararetli **[459]** bir muhabbet izhar ettiğini gördüğü bu Neriman olacak kadıncağızı ancak bu sebepten biraz hoş bulmuş ve onun sivri edalarına, bayağı sözlerine tahammül etmişti.

Şimdi görüyordu ki o da her dost gibi yüzüne güldüğü, muhibbini gıyabında dişleyen ve tırnaklayan ve hayatını, zevklerini bilhassa böyle tezvirlerle geçirmekte bulan ve iğrenç ruhlu mahlûklardandı.

Perran'cık aleyhinde söz mü?

Fuat İlhami insanlar parlayan hemcinslerine karşı besledikleri garezi husumeti her tezahürüyle tanıyacak kadar edebiyatı tetkik etmişti. Bunun için ilk anda Perran'a karşı derin bir hürmetle:

-En samimi dostları şimdi zavallıyı deşecekler, dedi.

-Neriman'ın Fahri Cemal hakkındaki sözüne hanımlardan biri mukabele etti:

-Evet, malum malum… O adamın ne mal olduğunu herkes gibi biz de biliriz… Anlattıklarına nazaran İstanbul'da elinden geçmeyen taze kalmamış çapkın bir herif… Bütün ömrünü derbederlikle geçirmiş bir aşk serserisi…

Fahri Cemal hakkında hiç ir malumatı olmadığı halde Fuat İlhami bu söylenen ve söylenecek sözlerinde hepsinin yalan ve iftira olduğuna emin olduğundan tebessümle dinliyordu.

*

Neriman, Perran ve Fahri Cemal bahsini bu yolda yürütmek istemezdi.

O evvela, delikanlı ile Perran'ın arasındaki mazi münasebetinin ne **[460]** raddelerde olduğunu anlayıp, sonra ona göre yavaş yavaş Perran'ın hayatının hakikatini ifşa ve böylece hasbet-en-lillah mazeret ika etmek sahasında muvaffakıyet teminine çalışmak istiyordu. Bu arada delikanlı ile belki samimiyet ve hararet kesp edip, aralarında bir mahremiyet tesisi mümkün olursa, bu da cebe bir kazanç olacaktı.

Fakat bir kere bahis bu tarzda ortaya dökülünce, artık Neriman ilk tertibi bozmaya mecbur oldu. Onun için öyle, tertipsiz öyle havadan zehir saçmaya ve kadın vazifesini bütün kemaliyle ifaya başladı:

-Ya sonra, o şefkat nuru olacak adam, o güya koca… Ona ne buyurursunuz?

Erkek misafir, iki elini kati bir azamet tavrıyla kaldırarak burnundan çıkan bir sesle:

-Düşünülmeye tenezzül edilemeyecek adi bir herif!... dedi.

Kadınların birisi, hemen ilave etti:

-Canım şuna bir deyyus deyip çıkıversenize… Kabul ettiği kepazeliğe nazaran bu azdır bile…

Neriman, burada bir sağdan geri ediyormuş gibi muhaleset bir tavırla:

-Şefik Nuri evvela bir koca değildir ki öyle olsun… O, bir korkuluk, bir koca soytarısı… Asıl koca beriki… Yani üstattır… İşte ne zamandan beri aynı apartmanda otururuz, her gün gece gündüz beraber yaşadık, apartmanlarının her umurunu iciğini ciciğine varıncaya kadar bilirim… Şefik Nuri apartmanda nadiren tulu eder, haftada on güzde bir kendine mahsus ayrı bir odada yatar… **[461]** Evin sahibi, efendisi, hâkimi, yalnız Fahri Cemal Bey'dir… Paraları sökülen o… Onun levazımını aldıran odur. Ferit diyorlar bir oğlan var, o Fahri Cemal'in işlerine bakarmış, her sabah her akşam gelir, siparişleri kaydeder, öbür gün Perran sultanın emirleri harfi harfine icra olunur, takdim olunur… Şefik Nuri ayda yılda bir göründüğü halde üstadın gelmediği gün olmaz… Gece gündüz Perran'la beraberdirler… Ayrı bulundukları saatlerde de telefon dakikada bir zırlar… Koşarlar, kim o? Kim olacak… Üstadın gevrek sesi: "Alo, Peri…" diye öter…

*

Bahis bu derecelere gelmeye başlayınca, ta'dâd edilen vak'aların mebzuliyeti ve dehşeti, Fuat İlhami'nin rengini soldurmuş, gözlerini karartmıştı.

Bunlar ne söylüyorlardı yarabbim… Perran, o Perran, kendisinin Perran'ı… Onun bu levslerle münasebeti olmak mümkün müydü?... İhtizazını hâlâ bütün letafetiyle kulaklarında duyduğu sesin sahibi… Bu murdar menkulât ile alakası olabilir miydi?

Birden çılgınca bir arzu Fuat'ı kamçıladı. Hemen sıçrayarak bu zehirli yılanların yüzlerine bakmaya tenezzül etmeksizin koşmak, buradan kaçmak, defolup giderek kendini bu işkenceden kurtarmak istedi.

Fakat oraya mıhlanmış kımıldayamıyor, iradesi erimiş, istemeye istemeye söylenen sözlerle zehirleniyordu.

O bu feci gird-bâdlar arasında yuvarlanırken, muhavere bir tarafta **[462]** bütün inkişafı, bütün şaşaasıyla devam etmekte idi.

Yalnız Hidayet Hanım bir iki defa bu lakırdıların arasında Perran'ın lehinde görünmüş, "Fakat Perran'cık iyi kızdır… Kibar doğuşlu bir kadındır…" gibi sözlerle iktifa etmişti.

Bir defasında Neriman bu sözlere de kızdı:

-Aman anneciğim… dedi; aman anneciğim, her vakit bunu söylüyordun… Kibar kız, kibar kız… Kibar olsa bu rezaleti hiç kabul eder mi?... Bütün Şişli bütün Nişantaşı hayatını noktası noktasına bilirken, o, gece gündüz: "Alo, orası Şehrah mı efendim? Bana şimdi otomobili gönderiniz." Otomobil gelince, babasının dükkân arabasına kuruluyormuş gibi azimetle çektirmek… Sonra ya o tiyatrolardaki loca hayatı… En birinci loca Perran Hanımefendi'nin emrine bağlanır… Gidilsin gidilmesin loca onundur… Giderse ne âli, gitmezse boş durur, boş bekler…

Misafir hanımlardan birisi ilave etti:

-Evet, birkaç defa ben de gördüm. O büyüklerin meclise geç gelir dediklerini duymuş olacak ki, ancak birinci perdenin ortasında, bütün seyircileri istihfaf edercesine bir gürültü patırtı ile tulu ettiler, o edalı edalı herkesi süzmeler… O ekseriya tiyatro daha bitmeden bırakıp çekip gitmeler… Hâsılı bir şeyler ki, insanı patlatır.

-Ya, kardeş, dedi Neriman bu sözleri tasdik ederek; ya, kardeş, artık başımıza Perran Hanım bir sultan oldu çıktı… Aman **[463]** o apartmandaki israfı, saltanatı görmeliydiniz. Evde elli lira alan aşçı bir Lehli karı. Sonra hanımefendi evde yemek yemez, lokantalarda ömür geçirir… Yirmi beş lira aylıklı çifter çifter hizmetçiler.

Burada misafir bey, söze başka bir mecra açtı:

-Ya Şefik Nuri Beyefendi'nin dışarıda sürdürdüğü hayat, ona ne buyurursunuz?... Adam akıllı döşeli dayalı apartmanlarda iki tane metresten başka orada burada rast geldiği kadınları bir takip, bir takip ki… Hâlbuki daha geçen sene yırtık potinle mahkeme koridorlarında sürünüp durduğunu kaç kereler gözümle gördümdü.

*

Artık bu derecesi gayr-ı kabil-i tahammüldü. Fuat İlhami fevkalbeşer bir kuvvet sarf ederek kendini kalkmaya cebrediyordu.

Bizzat Perran, nazarında o kadar emsalsiz bir mevcudiyetti ki, onun zevci olmak şerefine mail olan adam ne kadar galiz, ne kadar adi olsa bile yine bir vakit iktisab ederdi.

Bu hanımların hepsi yılan tabiatlı, tezvir ve iftiranın zevkiyle sarhoş olmuş, Perran'ın hissini, saltanatı, şaşaasıyla kırılmış mahlûklar ve bunun mutlak Şefik Nuri'nin mesleki muvaffakıyetine hasetle zehirlenmiş bir züppe idi.

Fakat yarabbim, ya bunlar sahih ise… Ya bu söyledikleri, hatta birinden biri doğru ise…

Fuat İlhami beynine yıldırımlar düşmüş bir zavallı gibi artık düşünmekten, muhakeme etmekten aciz, mukayeseye gayr-ı muktedir bir meczup haline gelmişti. Ne söyleyeceğini bilmiyor, ne yapacağını tayin edemiyordu. **[464]** Bir saattir kalkıp gitmek istediği halde muvaffak olamıyordu. Hâlbuki her an zehirler ateşleniyor, ateşler zehirleniyordu.

Nihayet, bilinmez nasıl bir ceht ile kendini ayakta buldu, müsaade istedi. Hanımlar kendisini alıkoymak için çalışıyorlar, tebessümlerle, gamzelerle onu tutmaya uğraşıyorlardı.

Kendini apartmanın kapısında bulunca bir ferahlık hissetti. Neriman kapının önünde "İnşallah yine buyurunuz… Artık davete hacet görmemelisiniz!" gibi cilveler kıvırırken o merdivenleri iniyor ve bir daha gelmemeye yeminlerle uzaklaşıyordu.

Fakat üçüncü kat sahanlığına inip de yap yalız bulunduğunu hissedince, biraz evvelki ferahlık birden zail olarak tekrar gözlerinin karardığını ve beyninin döndüğünü duydu. Ve düşer gibi sendeleyerek bir müddet tırabzana dayanıp orada kaldı.

Ateşli bir çekiç beynine kahhar darbeler indiriyordu. Ya sahihse yarabbim? Ya sahihse?... Birinden biri doğru ise…

Ne yapardı? Ne yapabilirdi?

Bütün hayatı bir hamlede önüne serilmiş, tutunacak bir nokta, dayanılacak bir zerre kalmamış… Yuvarlanacak, ezilecek, eriyecek…

İki dakika sonra kendine gelerek tekrar merdiveni inmeye başladı.

Biraz evvel, çıkarken ibadetle diz çöküp eşiğini öptüğü kapı orada, fakat şimdi kalbi o kadar herc ü merc ki… İbadet mi, nefret mi edeceğini tayin edemeyerek fakat işittiği mülevves tafsilatın tesiriyle içi istikrahla dolu, oradan geçti.

[465] *

Sokakta bulunduğu vakit bu bulanık Kanun-i Sani gününde mevsime nazaran ılıkça bir havada nereye olduğunu bilmeyerek rastgele yürümeye başladı.

Bulut içinde bir heyula gibi, gidiyordu.

Bütün mevcudiyetini o suallerin dişleriyle gerilerek onu sarsıyordu:

Ya sahihse, ya bunlardan birinden biri doğru ise…

Böyle saatlerce yürüdü. Nişantaşı'ndan aşağı bostanlara inmiş, düşe kalka birçok çayırları, dereleri geçmiş, nihayet yorularak bir taş üzerine oturmuştu.

Şimdi yavaş yavaş muhakemesi kaybettiği vuzuhu buluyor, mutat ispat avdet ediyor, düşüncelerine faaliyet geliyordu.

Ya bu kadınlar kıskançlık ve haset sevkiyle kudurmuş, cemiyetin belli başlı mevcudiyet markası olan tezvir ve iftira ile me'lûf muzır mahluklardı, akıllarına geldiği gibi uyduruyor, ağızlarına geldiği gibi söylüyorlardı. Okuduğu birçok romanların gördüğü birçok oyunların mevzuları ekseriya böyle mürettep ve reddi gayr-ı kabil göründüğü halde hiçbir esasa istinat etmeyen dedikodular değil miydi? Perran'ın güzelliği ve şaşaası, Şefik Nuri'nin (Ekseriya olur a!) hayatında herhangi bir sebeple birdenbire inkişaf eden tâli' ü servetin verdiği saltanat, dostları ekseriya böyle cilveli dedikodulara sevk eder, yapılamayan emellerin başkaları tarafından kolaylıkla temin edilmesi etrafındaki kalpleri kudurtur ve böyle hakikate benzeyen çirkin rivayetlere meydan verirdi.

[466] Bu ekseriya böyle değildi, bu Marşa'nın meşhur: "İftira ediniz, ne olsa bir iz kalır…" lakırdısı bu hakikatleri göstermek için söylenmiş bir söz değil miydi?

Her edebiyatta böyle insani yaraları tasvir eden, dostlarımız arkamızdan söyledikleri iğrenç ithamlarla tahrip edilmiş hayatların tafsilatı mevcut değil miydi?

Bütün bu muhakemelerle biraz sükûn bulur gibiyken yine o katil sual darbesini tekrar ediyor, ruhunu kasırgalıyordu: Ya sahihse yarabbim? Ya birinden biri doğru ise…

Bunu nasıl anlayabilirdi?... Kimden öğrenebilirdi, hakikati… Temiz, pak, hakikati nasıl elde edebilirdi?...

Demek, yapılacak şey, çaresini bulup tahkik ederek bu hakikati elde etmeye çalışmaktı. Ancak o vakit, söylenen şeyin ne dereceye kadar doğru olduğunu ve bahs olunan hayatın iddia olunduğu gibi mülevves olup olmadığını görecekti.

İşte bu derbeder ve perişan görüntüden bu kararlarla avdet etti.

O gece sabaha kadar istediği malumatı kimden alabileceğini düşündü ve sabahleyin bu hummalı kâbusla geçen geceden sonra vücudunu o kadar kırık buldu ki, yatağını terk etmemeye mecbur oldu.

Apartmanda işini gören ihtiyar kadın soğuk aldığını söyleyerek ibtidai müdâvati yaptı ve Fuat o günü ve ertesi günü evde geçirdi.

*

Öbür gün sabah yine vücudu kırık, iştihası bozuk, dimağı **[467]** yüz bin alevle dumanlı geç vakit uyandı.

Bu evde, yatakta geçirdiği uzun saatler, vücudunun rahatsızlığı ve ruhunun iltihabıyla onu harap etmişti. Bir ateşli burgu her saniye tepesini oyarak beynine giriyor ve delikanlı her saniye bu tahammülsüz işkence ile kıvranıyordu.

İstanbul hayatının yabancılığı, onu hâlâ tahkikat için çaresizlik içinde yuvarlanmaya mahkûm tutuyordu. Kimseyi bilmiyor, hiç kimse ile münasebette bulunmuyordu ki, gidip istediklerini konuşsun, aradıklarını öğrenebilsin…

Bu badireler içinde kıvranmakta iken, saat on bir raddelerinde hizmetçisi odaya girdi, bir kadının kendini görmek istediğini söyledi.

Bir kadın mı?...

Bu kim olabilirdi?... Bu kadın ondan ne istiyordu?...

Derin bir hayretle ziyaretçiyi oturma odasına almasını söyleyerek alelacele giyindi ve oraya gitti.

Bu kadını tanımıyordu, onu hiçbir yerde görmemişti. Ne isteyebilirdi?

Kadın metanetli bir söyleyişle:

-Efendim sizi yazıhanenizde aradım, adresinizi oradan öğrendiğimden buraya kadar gelmeye mecbur oldum, deyiverdi.

Fuat hâlâ anlamayarak donuk gözlerle bakıyordu.

Genç kadın daha izahat vermek mecburiyeti ile devam etti:

-Efendim, beni Perran Hanım gönderiyor.

[468] İlk hamlede Fuat Perran'ın İtalya'dan gönderdiği bir haber veya mektubu hamil zannederek kadına o nazarla bakıyordu.

-…. Kendisi dün sabah geldi…

Fuat'ın gözleri birden siyah bir halka ile çevrilerek loş loş bakmaya başladı.

Nasıl? Perran mı?... Perran burada, İstanbul'da… Kabil miydi?

Kadın devam etti:

-… Dün birkaç defa telefonla sizi aradı ve bir cevap alamayınca merak ederek bugün beni yazıhanenize gönderdi. Sizi bu sebeple rahatsız ediyorum efendim.

Fuat, tutulmuş gibi, heyecandan boğulmak üzere, sükût ediyor, duruyordu.

Gülter, onun hâlâ bir tek kelime olsun söylemediğini görerek devam etti:

-Hanımefendi sizin hasta olmak ihtimalinizi düşünerek beni aramaya göndermişti. Belki hasta iseniz gelip görmek istiyordu. Kendisi bu ihtimali nazar-ı dikkate alarak, sizi görürsem öğleden sonra üçte burada bulunacağını haber vermek üzere bana tembih etti. Daha evvel gelmek tabii isterdi. Hatta yazıhaneye kadar da bana refakat arzusundaydı, fakat malum a, birçok mâni var… Öğleyin, yemekten sonra ikiye kadar başka yere gideceğinden bu saati intihaba mecbur kaldı.

Fuat, başını kaldırıp arkasından ne feci, kanlı fırtınaların boğuştuğunu gizleyen bir nazarla baktı ve sadece: "Teşekkür ederim, dedi, **[469]** saat üçte burada beklerim, buyursunlar."

*

Şimdi yalnız kalan delikanlı karşısında hissiyatını gizlemeye mecbur olduğu yabancı bir adam olmadığından kendini uçurumların ka'rında çarpa çarpa yuvarlayan korkunç fikirleriyle, aynı zamanda saadetin gülgûn u müzehher derinliklerinde uçuran bu avdet ve ziyaret müjdesi arasında sersem, perişan, harap bir mevcudiyetle kıvranıyordu.

Eğer, iki gün evvel öğrendikleri sahih ise… O kadar iğrenç tabirlerle terzil edilen ve kendi çirkin hareketleriyle bu terzile mevcudiyetini teslim etmiş bulunan kadını bir tükürüğe bile layık bulamayacaktı. Fakat ya değilse… Kuvvetle tahmin ettiği gibi bunlar ancak haset ve tezvirin sıçrattığı çirkablardan ibaret ise…

Vaat ettiği zamandan çok evvel avdete şitâb etmiş ve gelir gelmez kendisine o kadar mihribanlıkla, hatta o kadar aşkla aramış, ve aratmış bulunan Perran'cığı taziz etmek lazım gelirken, bu tezvirat sebebiyle tel'in etmek bir cinayet olmaz mıydı?...

Sonra bunun aksi de aynı katiyetle varit değil miydi?

O halde ne yapacaktı?... Ne yapmalıydı?

Dört beş saat sonra karşısında bulunacak genç kadına kollarını mı açmak lazım gelirdi, yoksa tekme ile merdivenden yuvarlamak mı?...

Bu iki ateş arasında hiçbir yere tutunamayarak, perişan bir tereddütle çırpınıyor, hangisinde karar vereceğini bilemeyerek dövünüyordu.

[470]

*

Birden dimağını boğan bu tereddüt zulmetleri içinde bir şimşeği ziyası aksetti; hemen yatak odasına koşarak sokak elbiselerini giyindi. O kadar telaş ve tehalük gösterdi ki, bir aşk mülakatına gitmek için katarları kaçırmaktan korkan bir sevda-perver zan olunuyordu.

Giyindiği vakit kirli, paslı bir Kanun-i Sani havası vardı. Sokağa çıkınca, acele tramvay yolundan geçerek Osmanbey'in yanında Nişantaşı'na yürüdü, buradan Maçka tramvayının geçtiği Harbiye yolun gelince, Perran'ın apartmanını nazar altına tutabilecek münasip bir yer arıyordu. Orada köşede bir polis kulübesi vardı. Onun yanında bir müddet bekledi, sonra dikkati celp etmeden çekinerek daha aşağı, sağdaki apartmanların kaldırımına geçti. Orada ağır ağır enine, boyuna dolaşarak apartmanın kapısını gözünden ayırmadan nöbet bekledi.

Saat şimdi on ikiye kalıyordu.

Bu soğuk havanın altında, iki gündür vücudu dimağı rahatsızlığından zayıf kalmış olan delikanlı muzdarip oluyor ve beynini oyan endişeli suallere cevap aramakla meşgulken, havanın bu tesiri de onu daha ziyade cevap ediyordu.

Nihayet saat yarıma geliyordu ki, apartmanın kapısında Perran göründü. Arkasında kürklü ve siyah bir manto vardı. Başını kırmızısı çocukça bir siyah ipekli mendiliyle sarmış, ayağına kısa kancalı bir suni bot giymişti.

Kapıdan çıkar çıkmaz kaldırımdan süratle Harbiye'ye doğru gitmeye başladı.

[471] Fuat mümkün olduğu kadar ihtiyat ederek ve kendisini göstermemek için yakasını kaldırıp şapkasını indirerek mukabil kaldırımdan takip ediyordu.

Bu vakit, bu saatte genç kadın acaba kime, nereye gidiyordu. Bir yere yemeğe mi davetliydi, yoksa bir işi için mi çıkmıştı?

Bunu şimdi anlayacak ve böyle iki gün apartmanın önünde nöbet beklemeye genç kadının hayatına müspet bir karar verecek kadar vakıf olacaktı.

Harbiye'de tramvay mevkiinde Perran bir otomobile tevcih ettiğini görerek hemen kendisi de bir başka otoya doğru oldu.

Otomobiller birbiri peşi sıra hareket etmişler, şimdi geniş Taksim Cadde'sinde Beyoğlu'na doğru uçuyorlardı.

*

Şimdi Fuat'ın kalbi vahşetle çarpıyordu, acaba ne öğrenecekti?

Ah, bunlar genç kadının masumiyetini ispat edecek birer takip olsalar… Mesela şimdi Perran ya bir terziye, ya bir muhibbesine, ya her günkü hususi bir işe yahut bir doktora gitmiş olsa…

Dostlarının bütün tezvirleri henüz red olunacak gibi elde bir ispat olmamakla beraber, apartmana geldiği zaman onu nasıl samimi bir der-âgûşla karşılayacak, nasıl taziz ve ibadetlere boğacaktı…

Fakat Perran'ın otomobili Taksim'e gelince büyük caddeyi bırakıp, soldaki sokağa saptı ve orada biraz daha giderek solda bir evin önünde durdu.

Fuat da otomobilini durdurarak kendini göstermemek üzere **[472]** genç kadının yaptığı takip ediyordu.

Şimdi Perran, evin kapısından girmiş, kaybolmuştu.

Fuat ihtiyatla otomobilden inerek orada sağ koldaki dükkânlardan birine yaklaştı. Kalbi göğsünü parçalayacak gibi tehalükle atıyordu.

Burası bir kalaycı dükkânıydı.

-Baksana hemşerim… Şu karşıki ev kimin evidir acaba? Bana lütfen söyler misiniz?...

Kalaycı dükkânın köşesinde bir iskemlede oturuyordu. Az kımıldanarak:

-Hangi ev beyim? diye sordu.

Dükkânın içine girmiş Fuat, eliyle göstererek:

-Şu sarı boyalı kâgir ev… Hani önünde bir otomobil duruyor.

Kalaycı, nîm-kalkmış, lakayt bir nazarla bakmış:

-Ha… O ev mi? Canım, şu gazete çıkarıyor, hani… İşte onun…

Fuat, beyninde yıldırımlar patlayarak düşmemek için dükkânın kapısına dayanmış duruyordu. Dünya yıkılıyor, cihanlar herc ü merc oluyor, âlemler birbirine karışıp çarpıyor gibiydi.

Kalaycı onun bir dakika gözlerini kapayıp durduğu ve sonra sırtında ağır bir yük varmış gibi zorla kımıldayıp, dayandığı kapıdan ayrılarak sendeleye sendeleye vurduğunu gördü.

[473] On Birinci Bâb

İki Ânîse Arasında

Kalaycıdan çıktığı vakit Fuat İlhami yıldırım gibi alev içinde meydana doğru yürüdü. Tramvaya binerse sakin kalmaya mecbur olacağından, buna tahammül edeceğini görüp işkenceler içinde ra'd ü berkle alude, kaldırıma geçip yürümek istedi.

Fakat birdenbire kararını tebeddül edip oradan bir otomobile atladı. "Bomonti!" deyip oturdu.

Otomobil süratle uçarken efkârının telâtumuna biraz hafiflik gelir zannediyordu.

Bir şeyler kırmak, parçalamak, dünyayı yıkmak, ezmek istiyordu. Fakat bunların mümkün olduğunu görerek asıl onu, kırmak, tahkir etmek, hurde-hâş etmek ateşiyle kaynıyordu.

Bunun için ne yapmalıydı yarabbim?...

İstiyordu ki şimdi kendini ezen darbe, yüz kat şiddetle onun başına çöksün, hayatını, emelinde bin bir parça etsin… Ne, ne yapmalıydı? Nasıl yapmalıydı?...

*

Apartmana geldiği vakit kapıdan girerken hizmetçisine:

[474] –Kim gelirse gelsin, ben evde yokum… diye haykırdı.

Sonra bunu kâfi görmedi.

Perran, bu hakaretin manasını anlamayabilirdi. Bir mana çıkmış, bir mühim şey onu evde bulundurmamış olabilirdi.

Durdu, derin derin düşünerek ve kalbinin saf şefkatiyle sevdiğini yüz yüze böyle bir hizmetçiye tahkir ettirmeye yine kıyamayarak tereddüt etti ve başını sallayarak içeri girdi.

Saat bir idi. Bu iki saati nasıl geçirecekti yarabbim? Yapacak başka bir şey bulamayarak dolaşmak, oturmak, okumak gibi şeylerin gayr-ı mümkün olmadığını görerek soyundu, yatağına girdi.

Fakat yatağa girer girmez akur bir hücumla tevali eden fikirler ve hatıralar onu dağılıyor, kaynatıyor, kıvrandırıyordu.

Ah, ne yapmalı? Bu işkenceyi geçirmek için nasıl yapıldı?

Şimdi üçte buraya gelip kapıyı çaldığı zaman hizmetçi kendisine onun burada olmadığını söyleyecekti. Bu ancak bir taaccüp, bir inkisar tevellüt edebilirdi. Hâlbuki o, Perran'ın kalbine zelzeleler, izmihlaller hâsıl edecek kudurmuş darbeler vurmak istiyordu.

Birdenbire kararanı verdi.

Hizmetçi kadın: "Bey hastadır, hiç kimseyi kabul etmiyor…" Dese, Perran'ın kendisindeki kasırgaları şüphe etmeyecek ve bundan az çok feci bir mana çıkarmış olmakla beraber mühim bir tereddütle avdet edecekti.

Bilakis onu kabul etmek ve burada, bütün gününü en şeni hakaretlerle yüzüne tükürmek lazımdı ki, kendinin ne olduğunu **[475]** anlasın ve kabilse teessür duysun.

Bir kere yukarı verince biraz hafiflik duydu ve artık söyleyeceği sözleri, yapacağı şeyleri düşünmeye tasarlamaya başladı. Böylece bu teessür altında hafifleşen ıstırabı onu nisbî bir sükûna sevk ediyordu.

Yüz bin hakaret kelimesi buluyor, bunları beğenmeyerek daha acılarını arıyor, onu hiç dinlemeyip, müdafaalarına, yalanlarına hiç kulak asmayarak kovmak, kolundan tutup kapıdan dışarı atmak istiyordu.

Böyle alçak bir koca ile birleşerek ihtiyar çapkınların sümüklerine bulanmaya, ancak para namına, lüks namına, debdebe ve tantana namına onların salyasıyla kirlenmeye razı olmak için, bir kadın ne kadar murdar bir tabiata, ne pis bir ruha malik olabilirdi?...

Sefaletse… Eğer kocası para kazanamayarak kendisini aç bırakıyor, muhtaç bırakıyor, eğer kadın artık bu yokluğa, bu sefalete dayanamıyorsa, orada en kolay, en temiz, en necip bir şey vardı ve o, hemen bizi bütün ıstıraplardan olduğu gibi, bütün bunlardan da kurtarırdı: Ölüm…

Ölmeye razı olmayacak kadar hayatı seven kadın, bin bir çare bulup rahatından biraz feda ederek çalışmaya razı olur, böylece hayatına herkes gibi uğraşa uğraşa, didine didine devam edebilirdi…

Bu hanım, bunların hiç birisine tenezzül etmiyor, hayatta liyakatle elde edilemeyen debdebe ve dârâta, alçaklıkla, rezaletle, şenaatle kavuşmak için namusunu, kadınlığını satmaya razı oluyordu.

Sorarım size ah ay kalp ve vicdan sahibi olanlar… Sorarım size… Böyle kadınları hürmete, muhabbete layık addolunur mu?

[476] Bâ-husûs Fuat'ın kalbi gibi billur kadar berrak, altın gibi temiz bir kalbin sekiz sene türlü mihnet ve badire içinde musaffa bir ulviyetle devam ettirdiği bir aşka…

Hayır, asla… Değil mi?

Böyle kadınlar hareketlerinin cezasını görmeli, rast geldikçe terzil edilmeli ve namuslu adamlar bunların şerlerinden, zararlarından masun kalmalı değil miydi?

*

Bu, bunlar gibi daha bin bir mülahaza arasında yuvarlanıyordu ki, kapının zilini işitti.

Yaylı bir vücut gibi bir harekette dimdik dikildi. Kulak verdi, hizmetçi kapıyı açmış, bir kadınla bir şeyler konuşuyordu:

-Behice Hanım… diye haykırdı. O hanımı içeri salona alınız… Giyineyim geliyorum…

Pijamasının üzerine hemen bir ceket takarak bir hamlede salona atıldı.

Kapıyı açıp odaya girdiği zaman Perran'ı gördüğü, siyah mantosuyla ayakta, pencereden sokağa bakıyordu.

Genç kadın kapının açıldığını işitince başını çevirdi ve onu görür görmez, bir muhabbet hamlesiyle ileri atıldı.

Fuat, câmid, hatta katil bir tavır ile taş kesilmiş vücudunu yakan alevlerin tesiriyle daha uzamış, keskin bir sesle ve muhakkir bir tavır ile:

-Bana yaklaşma… diye haykırdı.

Perran adım attığı üzerine mebhut u mütehayyir, dönerek kalmıştı.

[477] Fuat, sesi en şeni bir hakaret ıslığıyla fışlayarak devam etti:

-Zira, her şeyden haberim var…

Burada istikrahından dudakları açılmış, dişleri heyetle görünmekte olarak ilave etti:

-Ve senden ikrah ediyorum.

Perran, bu hakaret altında bir sendeledi.

Bu adam ne söylüyordu yarabbi?...

Beyninin uğultusu, gözlerinin karartısı arasında ancak feci bir tazallümle kekeledi:

-Lakin… Ne oluyor?... Bir şey anlamıyorum.

Ve bu darbe altında ayakta duramıyormuş gibi oraya bir koltuğa çöktü, oturdu.

Onu ilk hamlede böyle ezdikten sonra Fuat bir intikam müvekkili gibi iki adım atıp, odanın ortasına yürüdü ve nazarlarını tahkirleri, şimşekleriyle genç kadını nefessiz bırakarak pencerenin önüne yaklaştı, orada duvara dayanarak kollarını göğsünün üzerinde çaprastlayıp, şimdi müstehzi ve haşin bir sesle gürledi:

-Bir şey anlamıyor musunuz?... Pek tuhaf… Hâlbuki ne anlamanız lazım gelir… Size: "Her şeyden haberim var!" Diyorum… Görüyorum ki gözleriniz kararıyor, artık anlıyorsunuz zannediyorum değil mi?

*

Perran her şeyi anlamış, derin uçurumlarda yuvarlanıyor, **[478]** o anda geberip yok olmak temennisiyle sızlıyordu.

Fuat aynı müstehzi tahkir ile devam etti:

-İsterseniz biraz daha izah edeyim… Yani zevc-i muhtereminiz ve kıymetli aşığınız arasında ve o iki yüz lira aylıklı muhteşem apartmanda sürdüğünüz o muhtelif hayatın ne iğrenç, ne aşağı bir hayat olduğunu biliyorum…

Bu son sözleri kamçı husumetiyle indirip tekrar kaldırarak söylemişti.

Birden genç kadının bu tecavüze, bu merhametsizliğe karşı bir isyan köpürerek müdafaa ihtiyacı galeyan etti.

Harap göğsünden kısık bir hırıltı çıktı:

-Yalan… Vallahi yalan…

Fuat, yüzündeki istihza ifadesi şimdi yırtıcı bir tebessümle dalgalanarak:

-Ya, etti; ya, öyle mi buluyorsunuz efendim… Yalan öyle mi?... Eğer, en samimi dostlarınız arasında, en çirkin tafsilatına kadar unutulmayarak anlatıldığı üzere, ilk işittiğim sözlere inanmış ve bu ilk tesirle hücum ederek hemen haykırmış olsaydım, o zaman yalan diyebilir ve beni haksız çıkarırdınız… Hâlbuki ben bu sözlerin şenaatinden kalbimi dağladığı halde, kaç gündür bu evde inledim, sızladım, dövündüm… Bir türlü bunlara inanmıyordum… Benim, o Büüyükada'nın saf çamlıklarında tanıdığım Perran'cık böyle murdar bir kadın olamaz, böyle rezillikleri irtikâp edemez, diye isyan ediyordum. Nihayet bu sabah İstanbul'a geldiğinizi haber veren kadın gelip de beni görmek istediğinizi söylediği zaman hemen karar verdim… Mademki buraya gelmişsiniz, bu sözlerin **[479]** sahih olup olmadığını anlamak için elimde imkân vardı… Sizi takip edebilir, gittiğiniz yerleri, konuştuğunuz kimseleri öğrenerek onlardan mana çıkarabilir, hakikati bulabilirdim… Kadın buradan çıkar çıkmaz, hastalığıma, bitaplığıma rağmen sıçradım… Çabukça giyinerek kendimi sokağa attım… Bir hamlede sizin apartmanın köşesine gidip beklemeye başladım… Biraz sonra sizin kapıdan çıktığınızı ve Harbiye'ye doğru indiğinizi gördüm… Orada bir otomobile bindiniz, ben de bindim… Taksim'de indiniz, ben de indim… O zaman orada bir dükkâna buranın kimin evi olduğunu sordum…

Anlayışlı bir tavırla, yüzünü kasıp kavuran istihza ifadesi şimdi ellerine de sirayet etmiş, elleriyle havada bir daire çizerek:

-dediler ki, dedi; dediler ki: "Efendim, burası "Şehrah" gazetesi sahibi, edip muhterem Fahri Cemal Beyefendi'nin kâşanesidir…"

Bir cellat huşunetiyle durdu. Sesi şimdi yıldırım asabiyetiyle birden gürledi.

-Bu kadar acele bir ziyarete ne lüzum vardı?... On gün süren, gece gündüz beraber devam eden bir seyahatten daha bir gün evvel avdet etmiştiniz…

Soruyorum sana… Bu ziyarete ne lüzum vardı?...

*

Hakikatlerin bu vahşeti, vak'aların bu hücumu altında müdafaadan aciz, dili hemen tutulmuş, tir tir titreyen genç kadın bir ani isyanla söylemek mümkün olmayan, bin bir yalan olduğunu düşünmedi değil… Fakat o kadar **[480]** bitkin, o kadar hurde-hâş idi ki, başka bir söz söylemeyerek, baygın, bî-hûş bir halde ancak inledi:

-Yalan, vallahi yalan…

Burada, bu sözler Fuat'ın tasviri mümkün olmayacak bir vahşetle büsbütün kudurttu. Sesinin bütün huşunetiyle, yumruklarını sıkarak, hücum edip genç kadını boğacak gibi olmaya başladı:

-Yalan mı? Bunlar da, bunlar da mı yalan?... Kendi gözlerimle, bu kör olası gözlerimle şimdi seni görür gibi gördüğüm bu ziyarette mi yalan?... Demek, bütün müdafaan bu, öyle mi?... Demek hepsi sahih imiş… Öyle mi?...

Bu son hamleyi birden bir ihtizarla sesi sönerek kısık bir sayha halinde cırlamıştı. Elini kaldırıp alnını yumruklayarak:

-Yarabbim, kendini böyle mi müdafaa ediyorsun Perran?... Demek hepsi, her şey, bütün söyledikleri, bütün o kustukları çirkablar doğru öyle mi?... Benim esaretin o bitmez tükenmez işkence günlerinde "Perran var, Perran, Perran'cığım var… Metanet Fuat, bir gün ona kavuşup bahtiyar olacaksın" diye bin bir sefalete, bin bir ıstıraba tahammül ettiğim ma'bud, bu kadar yalan, bu kadar hiçmiş öyle mi?...

Burada delikanlıya ani bir hüzün gelerek gözlerine yaşlar hücum etti, gırtlağınıhıçkırık dalgaları tazyik etmeye başladı.

-Ben seliz sene her gün, her saat, seni düşünerek, seni takdis ederek yaşadım Perran… Eğer seni bulsaydım pek feci olurdu. Hayatta hedefini kaybetmiş bir serseri, maksatsız, emelsiz, **[481]** bir canlı ölü halinde kalırdım… Fakat şimdi ki buldum… Eğer, evvela zannettiğim gibi kader icabı başka bir adama hayatını bağlamış oluğun ayrı yaşamak icap etseydi, buna tahammül ederdim. Perran seni mukaddes bir ma'bûd gibi hayalimde taziz ederek yaşamak için kuvvet bulurdum… Fakat bunun fecaatini anlamıyor musun? Şimdi buldum… Fakat…

Burada vücudu zalim bir darbe altında kırılmış, düşecekmiş gibi büküldü, elleriyle başını tutarak oradaki koltuğa düştü.

Teessürü, süren bu hamlesiyle birden galeyan etmiş, şimdi yaşlar men'i gayr-ı kabil bir surette boşanmış, hıçkırıklar boğazından sönüp akmaya, dökülmeye başlamıştı.

-Keşke, keşke bulmasaydım… diye ağlıyordu. Keşke bulmasaydım… Keşke ölmüş olsaydım… Bu hali görmeseydim.

Kendinin biraz evvel türlü teşni'ler, türlü hakaretlerle ezilmesine tahammül bulan genç kadın, sevdiğinin bu gözyaşlarına birden dayanamadığını gördü, yüreği bu hıçkırıkların karşısında parça parça oluyordu.

O zaman, kadın hilkati ona fevkalbeşer bir kuvvet verdi ve bu kuvvet tesiriyle ancak kendini müdafaa ile delikanlıyı teselli edeceğini anlayarak, şimdi bulduğu birtakım delillerle hayatını izaha, hareketlerini teşhire başladı:

-Sen söyledin, söyledin, hakaretler, küfürler birbirini takip etti. Müsaade edersen ben de iki kelime ile kendimi müdafaa edeyim?

Delikanlı hıçkırıklar arasında bir hareket hamlesiyle:

-Artık nafile Perran… diye haykırdı; artık nafile… Ne söylesen **[482]** boş… Her şey bitti… Ben, mabedi yıkılmış bir bedbaht, bir zavallıyım. Hiç yorulma, kalk gideceğin yere git ve beni kurtar.

Burada tekrar bir yaş dalgası hücumuyla ağlamaya başladı, tekrar eliyle yüzünü kapatarak hıçkırdı.

*

Şimdi Perran perişan süzülüşle sandalyeden sıyrılarak yere, dizlerinin üzerine çökmüş, en derin elemlerle sızlıyor, feryat ediyordu:

-Hayır, beni dinleyeceksin, beni dinlemeye mecbursun… Mademki, istemiyorsun, ben yine giderim. Fakat beni dinlemeye mecbursun.

Fuat'ın bu istirhamlara karşı zayıf, kaldığını söylerse menetmeyeceğini anlayarak biraz kuvvet buldu ve yere çökmüş, gâh elleri birbirine kavuşup kenetlenmiş, sözlerine mana vermek için çırpınmaya gâh gözlerinden durmayıp

sızan yaşlar arasında elemle, küçük, kırık, hicranlı bir sesle söylenmekte devam etti:

-Sana şu anada hayatımın bütün hakikatlerini, Allah huzurunda söyler gibi doğru olarak söyleyeceğim… Sen bunu layık olduğu ciddiyet ve bâ-husûs merhametle dinlemelisin… Seni kaybettikten sonra, bin seferinde de söylemiştim ya, artık yolunu şaşırmış bir seyyah gibi ne yapacağımı bilemeyerek, hayatta sürünmekten başka bir şey yapamayarak öyle hedefsiz gidiyordum… Validem bir gün bana Şefik Nuri'nin zevc olarak kabulünü teklif etti… Ailemizi sefaletten kurtarmak için bir koca lazım ise… Ha Şefik Nuri, ha başkası… Hepsi müsavi **[483]** değil miydi?... Sevmeyecek, sevemeyecek olduktan sonra her erkek benim için birdi… Validemin intihabını kabul ettim ve evlendim… Fakat zahiren şâyân-ı kabûl evsafa malik görünen bu adam, adiliğini ilk anda gösterdi. Validem vefat ettiği zaman artık evde bulundukça her fırsatla beni haşlayan ve gecelerini ekseriya sokaklarda, başka kadınların yanında geçirerek beni yarı aç, yarı tok sürükleyen bir koca oldu. Beş sene, beş uzun felaket, mihnet senesi böyle geçti… Ben, genç kalbimin bütün emellerini artık gömmüş, gözümü dünyaya kapamış, âdeta bir rahibe hayatı sürüyordum. Sefalet, mahrumiyet, yalnızlık beni soldurmuş, zayıflatmış, harap etmişti. Sonra bir gün mühim bir dava meselesinden kocam, Fahri Cemal Bey'i gördü. Dava kazanıldığından aralarında samimiyet peyda oldu. İstanbul'da kadınlı erkekli hayatın başladığı zaman, Fahri Cemal Bey bizi, karı koca bir gün yemeğe davet etti. Arkama giyecek bir elbise bulamayak bir halde idim. Meyus, kırık, perişan bu davete gittim. Fahri Cemal Bey, bize pek büyük bir nezaket gösterdi… Bâ-husûs bana o kadar iltifat, o kadar necabetle muamele etti ki, eğer mümkün olsaydı da senin zevcen olsaydım, daima böyle bir hayat süreceğimi düşünerek içim sızlamıştı. Kocamla Ayasofya'nın bir köşesinde karanlık basıl bir evde oturuyorduk… Bu evde mekteplerde kazandığım bütün meziyetler, bütün maharetler küflenmişti… Bunları Fahri Cemal Bey haber alınca birden galeyanla: "Aman ne yazık, ne yazık…" Diyordu. Bizi, Şişli'ye davet ediyor, zevcim davadan kazandığı para ile bâ-husûs artık **[484]** resmen "Şehrah" ın avukatı da olduğundan, mukannen olarak alacağı aylıkla davalarından da kazanacağı parayı hesap ile bundan sonra hayatımızı daha ferah olarak tanzim edebileceğimizi söylüyordu… Uzun uzun anlatmaya ne

hacet… Böylece, Şişli'ye geçerek, Fahri Cemal Bey'le temasları çoğaldı. Kendisi gayet kibar, necip bir adam olduğundan bize bin türlü muavenette, dalalette bulundu. Kocam girdiğimiz bu yeni hayatta kendisini şaşırmış, Beyoğlu kadınlarının aguşuna düşmüştü. Artık ben evde yap yalnız bir hayat içinde yaşıyor ve ara sıra Fahri Cemal Bey lütfedip bana refakat ederse, tiyatroları, konserleri görebiliyordum. İşte bu suretledir ki ben, yavaş yavaş Şefik Nuri Bey'den boşanarak, Fahri Cemal Bey'in zevcesi gibi oldum.

*

Perran buraya gelinceye kadar şimdi yaşları kurumuş, hıçkırıkları susmuş, fakat hâlâ elleriyle yüzünü kapayarak kendini dinlemekte olan Fuat'ın ara sıra asabi buhranlarla sarsıldığını görüyordu. Fakat bu söz üzerine tekrar yumruklarının sıkıldığını, tekrar omuzlarına şeytani bir istihza buhranıyla hareket ettiğini gördü.

-…Yok Fuat, dedi; yok Fuat… Rica ederim, sonuna kadar beni kesmeden dinle ki, cesaret edip sana her şeyi itiraf edebileyim… Bu, aynen, söylediğim gibi olmuştur. Evet, Şefik Nuri Bey'den boşandım ve Fahri Cemal Bey'in karısı oldum… Böyle bir şeyi yapmak için mutlaka insanların sahte asilperverliklerine sakallı imamların, şalvarlı muhtarların işe karışmalarını isteyecek kadar dar fikirli olmadığını zan **[485]** ederim… Sana bütün aşkımla yemin ederim ki, Fahri Cemal Bey'le temas ettiğim andan itibaren benim için Şefik Nuri ölmüş ve kâmilen ölmüştür. O artık hayatımda yalnız haftada on günde bir görüp geçen bir gölge oldu… İşte o zamandan, yani dokuz, on aydan beridir ki, ben âdeta Fahri Cemal Bey'in zevcesi olarak yaşıyorum… Beni kabul edersen birbiri arkasına iki kocaya varmış bir kadın olarak kabul etmelisin. Çünkü bu rabıta izdivacın bütün kutsiyetine maliktir. Sana bütün mukaddesatıma yemin ederim ki, hayatımda başka hiçbir erkek hayali, hiçbir yabancı emeli geçmemiştir… Eğer, sen de son günlerde zuhur etmemiş olsaydın, ölünceye kadar dindarane bir sadakatle Fahri Cemal Bey'e merbut kalacaktım.

Buraya gelince, Allah huzurunda ibadet ediyor gibi, ciddi ve muhibb, ilave etti:

-İşte hayatımın bütün hikâyesi… Bütün fecaatiyle, fakat olanca saffetiyle bundan ibarettir… Sana tekrar yemin ederim ki, ben, senin aşkına layık temizliğini namuskârane muhafaza etmiş bir kadınım… Şimdi düşün, taşın ve söyle… Beni hâlâ kendine layık buluyorsan peki. Eğer bulamıyorsan, çekilir giderim… Son günlerde yine parlayan ilk emellerin matemini ölünceye kadar kalbime gömerim.

Sustu, cevap bekliyordu.

Derin, uzun bir sükût oldu.

*

Bu derin sükûtu, Fuat'ın mehîb sesi bozdu:

[486] -Ben, insanların hayat usullerinin hep maskaralık olduğunu bilir, bunu bütün şenaatle görürüm. Benim için bir şey, yalnız vicdanıma, kalbime mülayim gelmelidir ki şayan kabul görülebilsin… Vâkıâ söylediğin gibi aynen vâki' ise, böyle bir kadının menfaat sevkiyle yahut bir kalp meyliyle koca değiştirmesi şayan kabul olsa bile, bunun öyle şeriat içinde vukuu lazımdır ki, bu şeriatı temin etmek mümkün değildir. Sonra bu günkü malumatımla sözlerinin kati ve doğru olmasından şüphe edersem bana elbette hak verirsin. Hayat pek müşevveş, pek ma'zûl muammadır. Böyle şüpheli sözlerle rabıta temin etmek, insanı ölünceye kadar feci azaplara mahkûm edebilir. Vâkıâ, bir sarıklı hocanın, bir şalvarlı muhtarın huzuruyla erkek değiştirmek saçma bir şeydir. Fakat ne yapalım ki, yeni itimatların doğması ve kuvvet bulması için böyle kati hükümler ve mehib şartlar lazımdır. Bu günkü malumatım dâhilinde bu itimadı bulamıyorum, beni mazur gör.

Bu, kati ve cevap kabul etmez sözler, genç kadını ezdi:

-Bunda dedi, hakkını tasdik ederim… Yalnız bir şeye tahammül edemem ki, huzurunda diz çökerek kemal samimiyetle sevdiğim sözlerimden şüphe etmekliktir… Bu gün seninle hayatım öyle bir devreye girmişti ki, yalanı en şeni bir hareket telakki ederim… Ben hâlâ, emin ol ki senin ilk sevdiğin Perran'ı, bütün saffeti, bütün temizliğiyle muhafaza ediyorum… Bundan şüphe etmezsen beni minnettar edersin… Sonra Fahri cemal Bey' e karşı öyle bir vaziyette bulunuyorum ve onun bana rabıtası o derecedir ki, bunu ancak sana

olan aşkım kuvvetiyle ve seni **[487]** mesut etmek emeliyle kırmaya cesaret edebileceğim… Sana doğruyu söylemek için demeliyim ki, baloda rast geldiğimiz vakit, hayalini hâlâ ibadetle taziz etmekle beraber, hatıramı ara sıra ziyaret eediyordu. O kadar ki, gördüğüm zaman bütün saadetime rağmen sana karşı soğumuş bulunuyordum… Seni o gece eski Perran'a karşı hâlâ hıfz ettiğin hararetten dolayı o kadar zavallı buldum ki, teselli ihtiyacını duydum ve ancak bu ihtiyaçtır ki, otomobillere davete sevk etti. Ben artık hayatı başka bir cereyana girmiş, başka bir kadındım… Avrupa'ya gidiyordum. Bunu sana söylemek, gösterdiğin sadakate layık samimi bir mukabelede bulunmak için iki defa da o kadar istediğim halde söyleyemedim… Senin o galeyanın üzerine soğuk su dökmekten ürktüm… Nihayet son gün malum… O gün, ihtiyarı elinden alınmış bir kadındım.

Buraya gelince diz çöküp oturduğu yerden kalkarak bütün azmine malik, vakur, bir hanımefendi edasıyla:

-İşte şimdi dedi. İşte şimdi. Bütün hakikate vakıf bulunuyorsun ve ben senden hiçbir şey gizlememiş olmak tesellisiyle ayrılıyorum… Ne yapalım, ilk hülyamızı hayatın kahhar faciası kırmıştı. Bu seferki hülyayı ise bizzat kendimiz kırıyoruz… Allahaısmarladık…

Ayakta, elini uzatıp uzatmamakta müteredditi, Fuat'ın ne harekette bulunacağına muntazır, iki saniye durdu. Onu, öyle, mütehaccir, câmid devam ettiğini görünce yürüyüp kapıdan çıktı.

*

Fuat, bin bir kıyamet kasırgasıyla dövünen dimağını ve bin bir zıt **[488]** kararlar altında çırpınan kalbiyle orada sahihten bir taş heykeli denilebilirdi.

Kalbi koşup atılmak, bu muazzez kadını hararetli der-âgûşlarla alıkoyup: "Kabul… Hayatım senindir… Hatta söylediğin sözler sahih olmasa bile esirinim… Yalnız beni sev… Bana bu lazım… Bu kâfi…" demek için kaynıyordu.

Fakat dimağı elinde keskin satırlarla bekleyen bir cellat gibi bu hamlelerin her birini bir kahhar darbe ile iptal ediyor, söndürüyor, yerlere seriyor, kahkarî bir muzafferiyetle galebesini ilan ediyordu.

Bin bir mû-şikâf muhakeme, akla gelmeyecek ince şüpheler yaratıp şevki, ümidi ve cesareti kıran yeisler doğurarak hücum ediyordu.

Ve bu o kadar kuvvetle tahakküm ediyordu ki delikanlı genç kadının sofada yürüdüğünü, açılan kapının kapandığını, merdivenden inildiğini hesap ederek… Şimdi, yok şimdi atılırsa, onu geri çevirebileceğini düşünüyor ve o kadar istediği, o kadar çırpındığı halde bu harekete kudret bulamıyordu.

Eyvah, gidiyordu… Şimdi katın birini inmiş, ötekine dalmıştı. Şimdi onu da iniyor, işte indi… İşte öteki katlarda bire birer inildi, şimdi kapının önündedir… Kapıyı açsa bağırsa, işitir…

Fakat bağırmak değil, kımıldayamıyor, öyle donmuş, mazlum, meyus, duruyordu. Bir an oldu ki, artık ne yapsa onu çevirmek kabil olmadığını anladı. O zaman hayatının o kadar uzun müddet süslediği, sonra **[489]** bir an söndü zannederek meyus olmuşken, yeniden, daha ihtişamla parlamış bu muazzez, muazzez emelin bütün karardığını görmek… Ona gayr-ı kabil-i tahammül bir meraretle tesir etti.

Tekrar eliyle yüzünü kapayarak koltuğa düştü, gürültülü hıçkırıklar arasında inledi:

-Gitti… Ah, her şey bitti… Her şey, her şey…

*

Perran, sokakta yürürken vücudunun geniş bir memnuniyetiyle, kalbinin hazin bir tazyiki arasında gidiyordu.

Fuat'a karşı hissettiği aşkın saffetini yalanla kirletmeyip, hakikati olduğu gibi söylediğinden dolayı memnun ve müsterih idi. Fakat on iki gündür en hararetli bir emel haline gelmiş ve inkıraz içinde bitivermesi onun için tahammül edilemez bir facia halinde mevcudiyetini sarsıyordu.

Bu hüzün içinde zerratına kadar elemle meşhûn, ne yapacağını bilemeyerek yürüdü, Osmanbey Sokağı'na saparak sağını solunu göstermeyen bir duman arasında gidiyormuş gibi sendeleyerek ilerliyordu.

Bu emelin acı vedaından sonra kendi kendine, artık Fahri Cemal'e evvelkinden daha derin bir ibadetle sarılıp, hayatını en kutsi bir rabıta ile ona bağlamaya yemin ediyordu.

Hatta şimdi artık her şeyi göze alarak, hayatını her türlü lekeden, her türlü lavsten tetahhur için kocasından boşanıp, resmen ve şerian **[490]** Fahri Cemal'in zevcesi olmayı üstada teklife karar veriyordu.

Böyle olursa, artık etrafındaki zehirli rivayetler sönecek, hakkında türlü tezvirat kusan yılandilleri körlenecek ve muntazam, meşru hayatında kimsenin tecavüzüne, kimsenin su-i nazarına maruz kalmaksızın, her vakit istediği gibi artık Fahri Cemal'in saadetine hayatını hasredebilecekti.

Fahri Cemal'in bu teklifi ne kadar saadetle kabul edeceğini düşünüp, üstada karşı tekrar galeyan eden samimi bir vecd ile onu takdis arzusunu izhar etti.

O ne büyük ne necip, ne ilahi bir adamdı yarabbi… Kendisine nasıl her kaydı unutup, her mâniyi kıracak, önünde rast geldiği mühîb kayaları devirip, dehhaş uçurumları aşmak üzere cûş u hûruşla akan bir sel gibi bir aşkla seviyordu.

Kendi kendine, dudaklarında acı bir tebessüm hattıyla düşündü ki, deminki mecliste Fuat'a hitap ettiği samimiyet ve hulusla üstada hayatını arz etseydi, bu ihtiyar, binaen-aleyh hayatın her afetine, rivayetine daha ziyade merbut, kanlı kalbi aşk hususunda genç Fuat'tan ateşsiz olması lazım gelen adam, kendisine tevdi olunan bu hayat acılarını anlar ve ona elini uzatırdı.

Hâlbuki genç, batıl fikirlerden azade olması lazım gelen Fuat, onu uçuruma itmiş, mültehib olması lazım gelen rabıtası, beş on beyinsiz sersem hurafe-âlûd kafalarından dökülecek söz kırıntılarını defedemeyerek aşkını terk ve feda etmişti.

[491] İşte bu muhakemelerin tesiriyle apartmanına Fahri Cemal'e karşı yeniden hararetlenmiş bir galeyan ile taşarak girdi.

*

Yukarı çıktığı zaman, kocasını gördü ki, bugün nasılsa âdetin hilafında teşrif etmiş, küçük salonda gazete mütalaa ediyordu.

Şefik Nuri, kendisine: "Seni bekliyordum…" dedi.

Perran:

-Bir şey mi var?... diye sordu.

Karışık, gözleri dumanlı, zihni pek meşgul olduğu zamanlara mahsus bir durgunlukla zevci:

-Evet… dedi, evet yahut hayır… Yani görüşmek istiyorum da…

Acaba ne vardı?...

Genç kadın bu gün saadet bulmak ümidiyle çırpınırken, ömrünün en elim bir vakasını görmüş olmaktan mütehassıl bir teşe'ümle korkarak kendi kendine: "Acaba bir şey mi var?..." diye endişelendi.

Mantosunu hizmetçiye verip, başındaki örtüyü çözerek acele ile:

-Ne var, söyle?... Dinliyorum… dedi.

Şefik Nuri, ciddi bahislere girmek istediği zamanlara mahsus bir ağırlıkla, şimdi ayakta gidiyor, geliyor ve söyleyeceği söze nereden başlayacağını bilemiyormuş gibi tereddüt ve teenni ile davranıyordu.

Genç kadın, şimdi soyunmuş, bir koltuğa oturmuş, **[492]** onu dinlemeye hazır bir vaziyette beklemeye başladı.

-Zaten ne zamandan beri bu meseleyi seninle görüşmek istiyorsam da nasılsa kabil olamıyordu. Artık bugün İstanbul gayr-ı kabil-i tahammül bir meşguliyet içinde geçiyor. İnsan ne kadar kazansa masrafa yetişmek mümkün olmuyor… Her gün eşya fiyatı yüksele yüksele insan karnını doyuracak, arkasına giyecek şeylere bile para yetiştirmekten aciz kalıyor…

Perran, taaccüple onun yüzüne bakıyordu.

Bu adam ne söylüyordu? Ne müzahake oynamakta idi?

Apartman için beş para masraffetmediğini Perran bildiğinden, şimdi metresleriyle sürdüğü sefahat hayatının israflarından aczle bahsetmesine ne mana verdi? Bu sözlerin arkasında ne maksat bulunabilirdi?

Perran, biraz evvel geçirdiği facianın tazyiki altında yaşlarla, ıstırapla, elemle boğulmakta olduğundan hiç böyle hayatına ta'lîki olmayan mâ-lâ-ya'nî işlerle meşgul olacak halde değildi.

O, önünde ehemmiyetli sözler söyleyeceği zamanlara mahsus yapma vakarlı bir tavırla bir aşağı bir yukarı dolaşarak bunlardan bahsettikçe, Perran'ın içinden bir isyan dalgası yükseliyor, yakasından tutup kapı dışarı atmak arzusunun zorladığını hissediyordu.

Avukat Bey şimdi birdenbire yanındaki sandalyeye oturuvererek noktanın pek canlı bir yerine geldiğini gösterir bir mehabetle:

-Bugüne kadar bunlara ehemmiyet vermiyor, elime geçen parayı sağa **[493]** sola, öne arkaya döküyor, saçıyordum… Eh, elime de iyi para geçiyordu… Hâlbuki bu para muntazam bir varidat olmadığından arkası kesilince insan şapa oturuyor…

Yüzünde çirkin bir tebessüm, dudaklarında acı bir ifade sustu ve cevap bekliyor gibi Perran'a baktı.

Perran, içinden gürleten tehevvür ve isyan yıldırımlarını zapta uğraşarak:

-Bir şey anlamıyorum… dedi.

Kocası, söyleyecek çok derin şeyler varmış gibi birden geniş bir tavırla ayağa kalkarak:

-Şimdi anlarsın… dedi.

Ve yine gezinmeye başladı.

-…Şimdi anlatırım… Yani hulasa olarak şunu söylemek isterim ki, bu hayatın böyle israf içinde devamı kabil değil… Buna bir çare bulup hayatımızı tanzim etmek mecburiyetindeyiz…

*

Perran, bir anda bir kan hücumu içinde deli oluyorum zannetti. İsraf dediği şey apartmanın ve Perran'ın masrafı ise, kocasına bunun zerre kadar taalluku yoktu. Şefik kendi hususi israflarından bahsediyorsa bunun çaresini bulmak kendinin bileceği bir şeydi. Metreslerini defeder, israflarını tenkis eder, olur, biterdi.

Şefik şimdi karısının önünde durmuş, ağır bir telaffuzla söylüyordu.

-Ben hayli zamandan beri bu çareyi aramakla meşguldüm… Uzan uzun aradım, düşündüm, karar verdim… Bunun için hayli **[494]** yorulmak, araştırmak, soruşturmak lazım geliyordu… Nihayet istediğim malumatı aldığımdan kararımı vermiş bulunuyorum…

Burada bu kararı bütün muhabbeti, bütün ehemmiyetiyle ihsas etmek ister gibi sağ ayağını kaldırıp, yere kuvvetli bir topuk vurarak:

-Karı koca seninle Adana'ya gidiyoruz… dedi.

Bu söze karşı karısından beklediği şikâyet ve isyanları hafif geçirmek için gibi tekrar yine hızlı hızlı dolaşmaya başladı.

Perran, bunu işitince içinde kaynayan elemlere, dimağını dumanlandıran buhranlara, asabını hırpalayan tehevvüre rağmen bir anda asabi bir kahkaha tufanına boğuldu:

-Adana'ya mı? Adana'ya mı gidiyoruz?... diye haykırdı. Sen mutlaka çıldırmışsın… Benim yerimi değiştirmeye ihtiyacım yok… Ben evimde, rahatım, rahat kalmak istiyorum…

Kahkaha ile başladığı bu sözlerin bir hıçkırıkla biteceğini anlayarak, kocasından bu ağlama arzusunu gizlemek için kendini cebretti ve sustu.

O, Adana'ya değil, mümkün olsa hemen şimdi ölüm denilen o nihayetsiz, hiçbir şey hissetmeyeceğini ve ebedi sükûta kavuştuğumuz ilahi şefkat sinesine atılmak istiyordu.

Kocası, hiç onun söylediğini işitmemiş gibi o ağır tekellümüyle söylüyordu:

-Bir kere Adana, hava ve iklim itibarıyla İstanbul'dan daha güzel **[495]** bir şehir, içtimai hayat itibarıyla yeni uyanan cereyan sayesinde pek şayan kabul bir yermiş… Şimdi biz, karı koca gidersek, İstanbul'da, burada sürdürdüğümüz hayatın tesiriyle orada gözbebeği oluruz… Bir sürü hımbıl herifle birkaç andavallı kadın arasında biz ne kadar parlarız düşünsene oh… Adana gibi bir şehirde adamakıllı üç avukat bulunmuyormuş… Şimdi oraya gidip bir kere kurnaz tedbirlerle etrafımızda bir reklam halesi peyda edip işe başlayınca benim için ne muvaffakiyetli bir hayat peyda olur değil mi?...

Bu tafsilatı verdikten sonra tekrar önünde durup, bu cazibeli hayatın onda ne tesir bıraktığını anlamak ister gibi yüzüne baktı.

*

Perran, öyle kasırgalar içinde yuvarlanıyordu ki, cevap vermeye tenezzül etmiyordu.

Onun bu sükûtunu samimi bir kabul telakki ederek Şefik Nuri tekrar yanındaki koltuğa oturdu, daha derin, daha şümullü izahat vermeye başladı:

-Şimdi yapacağımız şey basittir… Burada nakli kabil olmayan eşyalarımızı murdar eder, elimize geçen para ile hemen, bu beş on gün içinde seninle Haydar Paşa'dan vagona atladık mı, iki gün sonra Adana'ya kadem-resîde oluruz… Ben, gitmeden evvel, bir takım bildik vasıtalarıyla ora gazetelerine geleceğimiz, şöyle olduğumuzu, böyle olduğumuzu, falan fıstık, bütün tafsilatıyla yazdırır, ilan ettiririm… Orada istediğimiz gibi bir mevkii temin etmek için hayata gayet **[496]** parlak atılmak lazımdır. Bir kere herifler seni beni görüp kamaştılar mı, artık ötesi kolay demektir… Kazanacağımız paralarla buradaki gibi müzayakalı değil, şahane bir ömür süreriz… Hava latif… İklim latif… Hele bütün Adana yeşil, bağlık, bahçelik etraf ve civarlarla bir cennet imiş ki, sorma… Sonra para bol, ticaret yerinde…

Bırakacak olsa kim bilir daha neler söyleyecekti, fakat Perran ani bir tuğyan hamlesiyle yerinden sıçrayıp, salonun kapısını ve üç adım ötedeki apartmanın kapısını açtı, keskin, bildirimli bir sesle:

-Defol çık… diye haykırdı.

Kocası küçük salonda olduğu yerde donmuş kalmış, kendine belahatla bakıyor, o anda tek bir lakırdı söylemek için kudret bulamadığı anlaşılıyordu.

-Sana defol çık diyorum… İşitmiyor musun?...

Şefik, bu müddet zarfında soğuk kanını bir az istirdad etmiş ve sarih bir kararla kendine avdet etmişti. Ayaklarının üzerinde azametle dikilerek, muhakkar ve müstehzi bir eda ile:

-Ben burada evimde bulunuyorum… Ve kovulmam, belki kovarım… dedi.

Mutfakta hizmetçilerin bu seslerden huylanacaklarını düşünerek ne olursa olsun bir rezalete meydan vermemek isteyen Perran, sokak **[497]** kapısını kapatarak tekrar salona geldi ve bütün mevcudiyetini bir kan indifa'ıylasarsan gayz ve husumetini izhar için:

-Alçak… diye gürledi.

Ve kendini salonun iç köşesindeki koltuğa atarak elim bir gözyaşı buhranı içinde haykırdı.

*

Şefik, böyle hafif bir buhranla kazandığı muzafferiyetin bütün hâkimiyetiyle, omuzlarında küçük bir kahkaha kımıldanarak:

-İşte dedi; işte sizin bütün maharetiniz… Evvela azametle hakaret… Sonra hıçkırık… Zaten bütün ustalığınız ancak bu sayede tecelli eder… Şimdi kocasına: "Çık dışarı!" diye bilen bir kahraman, şimdi yüzünü yastıkların arasına saklayıp ağlayacağına kendini müdafaa etmeli, karşısındakini niçin alçak bulduğunu haykırabilmelidir ki adam sayılsın… Yoksa ancak bir külkedisi olur…

İsyanının kocasının anlamadığı sebeplerden böyle acze müncer olmasıyla esasen ezilen genç kadın bu sözler üzerine tekrar içinden bir tehevvür hamlesinin kabardığını hissetti ve uzandığı kanepeden nîmdoğrularak gözlerinden hâlâ yaşlar döküldüğü ve göğsü hâlâ hıçkırıklarla gürlediği halde, kocasına yumruklarını göstererek hırlar gibi haykırdı:

-Evet, alçaksın… Alçaksın… Hem de insanların en alçağı, en şeni, en eşna'ı… Beni burada Fahri Cemal Bey'e sattığın gibi şimdi de Adana'da pazara çıkarmak istiyorsun değil mi?...

[498] Burada vücudunu kıvrandıran hıçkırıklar üstünden bir kahkaha ıslığı esti:

-Sonra beyefendi: "Ben kendi evimdeyim…" diye haykırıyor… Bunu böyle haykırabilecek bir erkek o evi alnının teriyle kazandığı para ile tutar, döşer, masraflarını görür, bu lakırdıyı o vakit söyleyebilir… Sen, bu evin sahibi değil, uşağı bile olamazsın… Çünkü o uşak kadar zahmetin, hakkın geçmiyor… Anlıyor musun? Bir uşak kadar bile…

Artık Perran iyice coşmuş, bu güne kadar izzet-i nefsini tezellül eden mesmuatı kadınlığını yaralayan bütün meşhudatı, bilhassa bir saat evvel Fuat'la geçen feci sahnede işittiği, hissettiği, ezildiği bütün levsleri fışkırmış, bunların hepsinin, hepsinin yegane sebebi, bu karşısında ayakta duran alçak adam olduğunu düşünmek onu kudurtmuş, artık şimdi bütün hayatının zehirlerini, bütün gönlünün hicranlarını, bütün vicdanının intikamlarını haykırıyor, bir taraftan hıçkırıyor ve elindeki küçük mendiline gözünden dökülen yaşları silerken mütemadiyen söyleniyordu:

Ben hayatını pek pahalı satmasını bilen müthiş bir herifim… Esasen şimdiye kadar bunu anlamış, öğrenmiş olmalısındır. Ayasofya hayatından şikâyet ediyordun. Evet, hakkın var, sen o hayatın kadını değildin… Ben senin namuslu bir fazilet muhitinde yaşamaya layık olmadığını anladığım içindir ki seni orada terk ve ihmal etmiştim. Benimle fakirlik içinde namusla yaşamaktansa fuhuş ve sefahat içinde ömür sürmek istediğini her söz **[499]** ünden, her tavrından anlıyordum. Islahın kabil olmayacağından rezil ruhlu olduğundan seni öylece bırakmıştım. Sonra Fahri Cemal herifi ile karşılaştığımız vakit onu ne çok ele aldığını, bütün bu tantanalı hayatı nasıl hazırladığını elbette itiraf edersin… Bana alçak diye haykırıyorsun… Ya senin bu hareketine ne isim verelim?... Haydi söylediğin gibi ben alçak bir herif olayım, sen bu alçaklığa neden iştirâk ettin?... Sorarım sana? Ben, seni ıslahı kabil olmayacak kadar adi bulduğum için meyus ve derbederim… Sonra bu yoldaki muvaffakiyetini gördüğüm vakit sana kalben bir merbutiyetim yoktu ki

bundan istifade etmeyeyim… Sirkeci'den Beyoğlu'na senin sayende sıçradım… Fakat hayatının levslerinden hiçbirine sürünmedim. Beni herkes Avukat Şefik Nuri diye tanır, fakat seni… Seni ne diye çağırıyorlar bilir misin?... "Şehrah"çı Fahri Cemal'in kapatması…

Buraya gelince tevkif etti. Cevap bekliyor gibiydi, fakat Perran cama dayanmış, bu sözleri işitmiyor gibi camit duruyordu.

*

Şimdi Şefik, fikri başka bir mecraya dökülmüş gibi acı bir istihza handesiyle sarsıldı.

-Görüyorsun her cihetten birbirimizin eşiyiz ve bizi birleştiren tesadüf pek körcesine hareket etmiş… Bu sayededir ki ben Sirkeci'den Beyoğlu'na fırladığım gibi, sen de Ayasofya'dan Nişantaşı'nda bu debdebeli hayata kavuştun… Fakat artık şimdiye kadar sürdüğün **[500]** bu hayata veda etmek lazım geliyor hanımefendi… Ve ben bir kere birbirimize bağlanmış olduğumuzdan hayatımızı ta nihayete kadar beraber sürüklemek içindir ki, seni de Adana'ya götürmek istiyorum. Çünkü artık burada bizim için hayat mekânı kalmadı… Senin olandan, bitenden haberin yok… Dünden beri Fahri cemal Bey'in aleyhimizde etrafına ne emirler verdiğini biliyor musun?... Bir kere dün sabahtan beri Ferit apartmana uğramamıştır. Lazım olan yiyecek içeceği almak için Hüseyin artık parası olmadığından ne yapacağını bana sordu… Sonra son zamanda zaten bin güçlükle alabildiğim Şehrah'taki haftalıklarımın da artık kesildiğini idare memuru söyledi… Daha, daha… Ha, ara sıra telefon eder, matbaadan otomobili isterdim, şimdiye kadar her istediğimde gönderdikleri otomobil için Fahri Cemal Bey'in artık gönderilmemesini emrettiğini öğrendim… Bir saat evvel bu havadisleri anlamak, görüşmek için Taksim'e kendisine gittiğim vakit herif yanına bile kabul etmedi… Demek artık her şey bitmiş sayılmalıdır… Bu akşam apartmanda bekleyecek ekmek vardır… Fakat yarın için alınacak mı, alınmayacak mı onu bilemem… Şimdi anlıyor musun, Adana'ya ne için gitmek istiyorum?...

Bir sükût daha oldu, Perran'ın yine cevap vermediğini görünce:

- Sana beni rast getiren kadere yüz bin lanet olsun. Menhus yüzünü gördüğüm andan itibaren hayatım musibetlere, felaketlere boğuldu. İlk seneler gençliğimi sefalet kemirdi. O pis, ziyasız, basık tavanlı evde senelerce harap oldum, helak oldum. Bu esnada beyefendi **[501]** birahanelerde ömür sürüyor, kazandığı dört parayı rakılara, mezelere veriyordu. Evdeki kadın ne yiyecekti? Bunu düşünen kim. Evdeki kadın ne giyecekti. Evdeki kadının bir canı, bir hayatı, bir ehemmiyeti mi vardı ki bu meseleler düşünülsün?... O zavallı acziyle, ızdırabı ile oraya bağlanmış bir hayvandan başka bir şey miydi?... Sonra bir Fahri Cemal Bey çıktı… Adam bir gün evvel zindanda çürümeye mahkûm bu zavallı esir kadına acıdı… İltifat etti… O vakit sen bu merhametten istifade etmeye kalktın… Türlü küçüklüklere karını bu adama peşkeş çektin… Beş para etmez bir avukatlığın vardı, "Şehrah" gazetesinin hukuk müşaviri oldun… Buna ne sayede nail oldun biliyor musun?... Karının sayesinde… Benim sayemde… Ömründe görmediğin bir israf ve sefahat içinde yaşamaya başladın… En adi sokak kadınlarından başkasını tanımadığın halde, Beyoğlu'nun en parlak kadınlarıyla temas ettin… Dünkü, sefil Şefik Nuri, şimdi muhâmî Şefik Nuri Beyefendi oldu… Beyoğlu'nun girmediğin mahfili kalmadı… Bütün bu saadetlere, servetlere benim sayemde nail olduğun halde şimdi bana "Ben belki kovarım, kovulmam…" diyebiliyorsun öyle mi?...

Bütün bu sözleri gâh hıçkırarak elim teşennücleri gâh kudurarak tahavvül ihtilaçlarıyla söylüyordu. Fakat buraya gelince tehevvürü birden o kadar feveran etti ki, artık gözleri kurumuş, yüzü sap sarı, dudakları raşe-dâr, dikilip kalkarak ezici bir hakaretle:

-Buradan kimin kovabileceğini birazdan öğreniriz… diye haykırdı. **[502]** ve azametle kapıya doğruldu.

*

Bütün bu hakaret tufanını gâh şiddetli itiraz tavırları gâh müstehzi istihkar hareketleriyle, cevap vermeye tenezzül etmiyormuş gibi omuz kaldırarak dinlemiş olan Şefik, karısı önünden geçip kapıya yaklaştığı zaman:

-Dur çıkma… dedi. Mademki bahsi bu vadiye döktün, benim de söyleyecek şeylerim var… Söyleyeyim ve mesele kapansın…

Karısının omuzlarında bir istihfaf hareketiyle kapının tokmağını çevirip çıktığını anlayınca, şiddetli, kaba bir hamle ile üstüne atlayarak kolundan tutup içeri çekti ve hiddetinden dudakları köpürmüş, dişleri kenetlenmiş, yumrukları titreyerek havada sallanmakta bulunmuş, haykırdı:

-Otur orada, beni dinle diyorum…

Perran, artık onun söyleyeceği sözleri işitmiyormuş, yapacağı tek bir hareketle pek çabuk ve pek kolay isnâda muktedir olduğunu biliyormuş gibi bir omuz hareketiyle gidip dipteki cama dayandı, dışarı bakmaya başladı.

Şimdi haykırmak, tahkir etmek sırası kendine gelmiş gibi Şefik Bey gürlüyordu:

-Beni hayatın germ ü serdi önünde çabucak mağlup olan mendebur heriflerden zannediyorsan pek hata edersin Perran Hanım… Şefik şimdi sesi yavaşlamış, başbaşa ortağı ile müzakere eden bir adam haliyle:

[503] –Anlaşılan, dedi, anlaşılan üstat fena halde bir şeye kırılmış, daralmış olacak… İtalya'da aranızda neler oldu? Herhalde şu muhakkak ki onu son derece daraltmışsın. Bütün verdiği emirler, ben kendini bilirim, son ve mutlak bir kararla artık aranızdaki rabıtayı katiyen kırmak istediğini gösteriyor… Benim fikrime kalırsa bunun çaresi yoktur… Onda öyle domuz inadı vardır ki… Bir kere bir şeye böyle katiyen karar verdi mi, karşısına Perran Hanım değil, ne hanım çıkarsa çıksın yumuşamaz, gevşemez… Anlıyor musun, yani her-şey-bit-miş-tir… Ve bizim için Adana seyahatinden başka imkân yoktur…

*

Bu herif neler söylüyordu?... Acaba sayıklıyor muydu?... Öğleyin üstadın evindeki mülakatta Perran vak'a biraz değişikçe bulmuşsa da, hastalığından zannetmişti. Genç kadını yine her vakit ki gibi lütufla kabul etmiş, iltifatla konuşmuştu… Bütün bu tertibat hep Şefik'in uydurması, kim bilir hangi sebeplerin haberiyle kuduran bu melun herifin icatları olmalıydı…

Birden başını çevirip dedi ki:

-Buradaki hayatın senin için değişip değişmediğinden hiç haberim yok. Fakat benim için yine aynı şey olduğuna eminim. Farzımuhal olarak böyle olmasa, sözlerin doğru olsa bile yine seninle kalıp Adanalara gitmektense intihar edip gebermeyi tercih ederim. Bunu böyle bil!

Şefik Nuri, tezyifkârane bir omuz hareketiyle gülerek:

[504] -İşte böyle, dedi; işte böyle. Daima aynı sözler. Evvela hakaret, sonra hıçkırık ve en sonra intihar tehdidi.

Ve tatlılaşmış bir sedayla yaklaşarak:

-Deliliğin lüzumu yok yavrum. Ben senin böyle deliliklerine hiçbir vakit müsaade edemem. Mademki her şeyi açık konuşuyoruz, bir Fahri Cemal Bey giderse, başka bin tanesi gelir. Dünyada en mühim şey yalnız hayattır. Her şeyden evvel yaşamak hakkımızı bilmeliyiz. Senin gibi bir kadın böyle ilk hücumda mağlup olup intihar ederse yüz bin kere yazıktır. Onun için, sen istemesen bile, arzuna rağmen cebren ve kahren seni sürükleyeceğim…

-Ne hakla?... diye sordu.

Mevcut olan hakkının kuvvetinden ve ceberutundan emin bir tavırla kocası cevap verdi:

-Bugün kocan biliniyorum… Ve kanun her karıyı kocasını takibe mecbur tutar…

Perran dişleri kilitlenmiş, elleri bir sinir silsilesiyle bükülmüş, yumrukları sıkılmış, haykırdı:

-Ben seni kendime koca tanımıyorum…

-Oh hanımefendi… Pek lütfedersiniz… Eğer sizin fikriniz ve arzunuz makbul olsaydı, ne ise… Fakat kanun bereket versin ki böyle şeye kulak asmıyor… Kanun seni bugün benim zevcem olarak bilir ve bana senin arzuna her hukuku bahşeder…

[505] -Ben de boşanırım… Hiçbir vakitte kanun bir kadını arzusu hilafına bir erkeğe bağlamaz…

-Boşamak yalnız erkeğe verilmiş bir haktır… Bir kadın öyle istediği vakit boşanabilseydi işi pek kolay olurdu. Yani kanun maddini millet meclisinden çıkmış olsaydı belki işine yarayacak birkaç madde bulurdun… Hâlbuki daha encümende müzakere halinde bulunuyor ve meclisten kabul olunup çıkıncaya kadar daha kim bilir ne kadar vakit geçecek… O zamana kadar ben seni yüz bin kere Adana'ya sürükler götürürüm… Anlıyor musun? Hayatlarımız birbirine zincirlenmiştir ve onları ayırmak imkânını bulamayacaksın… Cebren ve kahren bana itaatle beraber yola çıkmaya mecbur olacaksın…

Burada tekrar durdu, bir dakika cevaba intizar etti ve Perran'ın hâlâ dalgın ve sakin, bir şey bir şey söylememesi üzerine, şimdi sükûnet kesp etmiş bir sesle:

-Ben gidiyorum, dedi. Sen bak kendi kendine yine düşün, taşın, elbette benim kararımı tasvip edecek ve bana itaat etmekten başka çare bulamadığını anlayacaksın… Yarın cevabını almak için yine gelirim… Temenni ederim ki mevki'n nezaketini anlarsın da beni cebre sevk etmezsin…

Ve bu son tehdit üzerine başıyla bir selam vererek çıktı.

*

Dayandığı pencerenin önünde Perran, onun portmantodan şemsiyesiyle paltosunu aldığını ve kapıyı kapayıp defolduğunu işitince bir kâbustan **[506]** uyanıyormuş gibi eliyle gözlerini ovarak odada bir koltuğa düşüp derin derin düşünmeye başladı.

Zihninde dumanlı, sislerle âlûde birtakım korkulu rüyalar birbirini kovalayarak geçiyor ve onu müşevveş, perişan bir uykudaymış gibi ahval ve evham ile dolduruvermişti.

Bu vehimleri dağıtıp fikirlerine bir intizam vererek düşünmek, kocasının söylediği şeyleri muhakeme etmek, hâsılı etrafını saran tehditli karanlıkları silip süpürmek ve bunlardan salim bir karar çıkarmak için cehd sarf ediyor, fakat muktedir olamayacağını görüp bu beyhude cehde de acıyordu.

Kocası neler söylemişti?

Onu bilhassa Fahri Cemal hakkında söylediği sözler müthiş surette sarsmıştı.

İtalya'da üstat güya kendisine kırılmış, darılmış ve şimdi aralarındaki rabıtayı fekk ederek bütün alakaları kat' etmeye karar vermişti.

Kocasının haftalığını kesmişlerdi. Bu hiç gayr-î mümkün bir şey değildi. Zaten iyi biliyordu ki Fahri Cemal Şefik Nuri'yi hiç sevmiyor ve onun bin türlü tertipli oyunlarından, ötekinden berikinden gazete tehdidiyle para koparmak için kurduğu hilelerden nefret ediyordu. İhtimal onlar İtalya'dayken kocası yine birtakım mülevves oyunlarla bu yolla para koparmış veya koparmak istemişti ve şimdi, avdette, bunlardan haberdar olan Fahri Cemal, ona artık yüz verilmemesini emretmişti.

Otomobil içinde aynı ihtimal vardı. Herkesin pekiyi **[507]** tanıdığı "Şehrah" otomobilini Şefik Nuri ekseriya olarak içine birtakım kokotları bindiriyor, herkesin gözünün önünde gezdirmekten hiç çekinmiyordu.

Fahri Cemal bu mübâlâtları, kaç kere Perran üstadın kocasının bu saygısızlığından şikâyet ettiğini tahattur ediyordu.

Bütün bunlar vâki' ve mümkün olabilirdi.

Fakat ötekiler, o Ferit'e verilen emirler, apartmanın masrafı için parayı kesmeler… Bunlar nasıl şeylerdi?... Güya bu akşam yiyecek bulunabilirse de, yarın sabah bulunmayacaktı.

Genç kadın silkinerek ayağa kalktı.

Artık epeyce karanlık basmıştı. Elektrik lambasını yakarak odayı tenvir ettikten sonra hizmetçi ziline bastı ve Gülter'i çağırttı.

Onunla bu meseleleri konuşmak, kimseye sızdırmadan bu hususta malumat almak istiyordu.

Perran isterdi ki, hatta Gülter'in bile bu çirkin tafsilattan haberi olmasın, böyle Fahri Cemal'le aralarında vukua gelebilecek meseleleri bilmesi. Fakat başka bir çare var mıydı? Hüseyin'i kendi çağırıp isticvap etse, bu ona daha çirkin, daha güç görünüyordu.

Gülter odaya girdiği zaman Fuat'la mülakatın neticesini merak eder bir tavırla sakitâne, istifsar eder gibi bakıyordu.

Perran, istifsarı anladı ve Şerbetçi Apartmanı'ndaki bu günkü elim ve canhıraş mücadeleyi mevzu-ı bahsetmeyi izzet-i nefsi için pek ağır bulduğundan hemen dedi ki:

[508] -Ferit bugün uğramadı mı?

Gülter, sadece: "Hayır!..." diye cevap verdi.

Sonra manalı bir eda ile ilave etti:

-Ferit dün de gelmedi ki… Dün öğleüstü gümrükten çantaları getirmişti, sonra çıktı, gitti bir daha görünmedi…

Bu sözlerin akalliyetiyle ezilmiş Perran:

-Acayip şey! demekle iktifa etti.

Sonra bunu kendi de tasdik ederek tekrar sordu:

-Ne olmuş, acaba niçin gelmiyor? Hasta falan bir şey mi imiş?...

Gülter, yine o tuhaf edasıyla omuzlarını kaldırarak ve gözlerini açarak:

-Hayır, hanımefendiciğim, hastalık falan bir şey yok… dedi. Gezip duruyormuş… Biliyorsunuz ya her akşamüstü gelir, öbür gün için Hüseyin'e lazım olan parayı verirdi… Akşam görünmeyince, Hüseyin bugün öğlene kadar beklemiş, yine gelmediğini görünce kalkmış, matbaaya kadar gitmiş… O da sizin gibi hasta olması ihtimalini düşünmüş… Fakat Ferit'in hasta olmayıp sap sağlam olduğunu ve Taksim'de Fahri Cemal Bey'de olduğunu öğrenince oraya gelmiş… Bilirsiniz ya Ferit'le Hüseyin'in arası çok iyidir… Kırk yıllık ahbap… Hüseyin'in söyleyişine nazaran Ferit gayet tuhaf görünüyormuş… Ağzından kaçırdığı birkaç lakırdı pek manalı şeyler… Ben size haber vereyim de, siz artık ötesini daha iyi düşünürsünüz… Mesela, "Artık arkadaş apartmanın yolu bize haram oldu zannederim…" yahut "Evvelki gibi görüşemezsek kusura bakma…" gibi lakırdılar ki, Ferit buraya artık **[509]** uğramamak için bir emir aldığını anlatıyor… Hüseyin akşamüstü beni gördü, bana bunları anlatarak Ferit gelip para getirmezse ne yapacağını sordu…

*

Bu sözleri Perran, gözlerinin karartısı içinde ayakta duramayıp, bir sandalyeye oturarak dinlemişti.

Neler işitiyordu yarabbi… Ne olmuştu?

İlk ihtilaç hamlesi geçtikten sonra dedi ki:

-Bu söylediklerinden ben hiçbir şey anlamadım… Zaten bu gün birbiri arkası sıra öyle vak'alarla kafam şişti ki, anlamak ihtimali de yok… Sen bunlara ne mana veriyorsun?...

Gülter, ferasetli görünmek istediği zamanlara mahsus bir yüz hareketiyle:

-Vallahi, hanımefendi, ben de öyleyim… dedi. Daha doğrusu mana vermekten korkuyorum… Anlaşılıyor ki, Ferit buraya gelmemek için emir almış… Bu emri yalnız Fahri Cemal Beyefendi verebileceği için demek kendisinin apartman hakkında fena birtakım kararları var… Akşamdan beri iki saattir bu meseleyi düşünüyor ve bu kararın ne olabileceğini hâlâ uğraşıyorum… Müsaade ederseniz hissiyatımı samimi söyleyeyim… On gün evvel buradan belki bir daha avdet etmemek üzere hareket ettiğiniz halde böyle ansızın avdet ettiniz, yolda birtakım fevkalade vukuatların zuhur ettiğine delalet ediyor… Evvela bilir ki, bu vukuat, her ne olursa olsun Fahri Cemal Bey'i size karşı muğberr etmiştir… İşte şimdi Ferit'e verilen emir, **[510]** bu iğbiraın neticesi olmak lazım gelir… Benim yolda aranızda geçen şeylerden zaruri olarak haberim olmadığı için bu iğbiraın ne kadar kuvvetli olduğunu tabii tahmin edemem… Zaten iki gündür Fahri Cemal Bey'in evvelki âdetine muhalif olarak hiç görünmediği gibi, evvelki gibi bol bol telefon etmeyişi de bence iğbirarına bir ispattır…

Perran ezildiği darbeler altında soluk alamaz bir halde iken, buraya gelince birden canlandı:

-Lakin hastaymış… Bugün öğleyin sana söylediğim gibi kendisine uğradım a… Onu odasında, hasta ve kırık bir halde buldum…

Gülter'in yüzünde acı bir tebessüm inkişaf etti:

-Daha iyi söylüyorsunuz ya hanımefendi… Benim bildiğim Fahri Cemal Bey ne kadar hasta olsa günde lâ-akal dört beş defa hiç olmazsa telefon etmek lazım gelir.

Bu sözlerin her cevabı ilzâm eden katiyeti üzerine iki kadın sükût ettiler ve derin derin birbirine bakmaya başladılar.

Perran, dört tarafından üstüne çöken hezimetlerin altında ezilmemek istiyor gibi istimdatkâr bir nazarla bakıyor ve uğruna gelen sözleri aczini, mevkiinin ıztırarını anlatmamak için söylemek istemiyordu.

Nihayet, bu ıztırarın sıkleti altında boynu büküldü ve Gülter'den bir medet umarcasına mazlum bir nazarla:

-Acaba nedir?... Nasıl anlamalı Gülter'ciğim?... diye sordu.

Gülter, bu esnada Perran'ı kendisine muhtaç bilmek muzafferiyetiyle:

-Hanımefendiciğim, iş pek basit, pek sade… Fahri Cemal **[511]** Bey anladığıma göre size yolda kırılmış, canı sıkılmışa benziyor…

Birden derin bir sıtma Perran'ın vücudunu yırttı, sarstı:

-Aman Gülter… Sakın Fuat'tan haber almış olmasın?... Sakın Şerbetçi Apartmanı'na gittiğimi öğrenmiş olmasın…

Gülter, Perran'ın bu perişan aczini görerek ona karşı nîm-merhamet nîm-tahakküm hissediyordu:

-Ne söylüyorsunuz hanımefendi… Fuat Bey'e bugün öğleden sonra gittiniz… Ferit ise apartmana dünden beri gelmiyor, demek dün öğle raddelerinde emir almış olmak lazım gelir…

Bu söz Perran'ı biraz teskin ederek Gülter'in salabetine, muhakemesinin isabetine inandırdı:

-Ama Gülter'ciğim… Başımda öyle felaketler dolaşıyor ki, yalnız kalırsam bunların içinden çıkmak ihtimalim yok… Senin dalaletinle, akıl ve izaatına son derece ihtimamım var… Şuraya, yanıma otur da ne yapmak lazım geleceğini düşünelim, bir karar verelim…

O zaman iki kadın, diz dize oturarak mevkii muhakemesi ettiler.

Gülter'e nazaran yapılacak şey şu idi:

Perran biraz sonra kalkıp Taksim'e, Fahri Cemal Bey'e gidecekti.

Orada, hiç bu olandan bitenden haberi yokmuş da tıpkı evvelki gibi samimi ve sıcak görünecek, onda hakikaten köklenmiş bir iğbirar varsa bunu anlayınca dağıtmaya uğraşacak, hararet gösterecek, mümkün olanı yaparak muvaffak olmaya çalışacaktı.

Eğer filhakika böyle bir iğbirar varsa bu ya gayr-ı kabil tamir yahut **[512]** geçici bir bulut eseridir… Her halde… Her halde aralarında bir istihza cereyanı peyda olarak birbirlerine teessürlerini anlatacaklar, Perran netice olarak ya onun kalbini tekrar ele almaya muvaffak olacak yahut artık hiç ümit kalmadığını anlayacaktı…

-Fakat diyordu Gülter; fakat hiç zannetmem ki bu mutlak, merbuttur ki, öyle gelip geçici iğbirarların bu gibi rabıtalar üzerinde hiçbir tesiri olamaz…

Evet, Perran da böyle zannediyordu ve Perran da bundan emindi.

Fakat ne de olsa Fahri Cemal'in böyle hafif iğbirarlarla kendisine karşı böyle ağır hakaretleri reva görmesini affedemiyor, izzet-i nefsinin galeyanına kızmak istiyorsa da, artık Fuat'tan ümidi kesmek lazım geldiğini ve kocasının aleyhinde kanun kuvvetiyle faaliyete geçeceğinden korktuğu böyle bir günde izzet-i nefs yaralarını unutup, icap ederse tekâpu bile etmek lazım olduğunu teslim ediyordu.

Seyahatte aralarında üstadı muğber edecek bir hadise, olsa olsa kendisinin Posillipo'daki ağlayışı olabilirdi.

Fakat küçük bir kadın buhranı ad olunacak bir şeye Fahri Cemal ne mana vermişti de, böyle derin surette darılmış olabilirdi?

Fuat'ın meselelerini üstadın hiç bilmediğine emin olduğundan bunlardan müteessir olup infial peyda etmesi mümkün değildi… Demek o halde üstat Perran'ın seyahatte ümit ettiği kadar neşe ve ferahlık göstermeyip, yolculuktan hoşlanmamasına ve sükûti, mazlum durmasına kırılmıştı.

[513] O halde, bunun tamiri hiç güç değildi.

Hatta ilk hamle de üstada onun kadın cilvelerine, şuh serzenişlerine, hatta icap ederse belli başlı şikâyetlerine mağlup olacak ve yelkenleri suya indirmekten başka bir şey yapamayacaktı.

Ve bu mutlak surette lazımdı. Çünkü Perran'ın her zamandan ziyade bu gün Fahri Cemal'in muavenetine, istinadına ihtiyacı vardı.

*

Fuat'tan ayrılıp apartmana geldiği vakit, eğer kocasının beklemediği surette hücumu çıkmasaydı, genç kadın şimdi şu anda bu feci ve canhıraş iftirakın tazyiki altında harap ve giryân bulunacaktı.

Kalbi hunhar elemlerin pençesinde kanarken birdenbire kocasının hücumuna maruz kalmış, genç kadın bu çirkin muameleye isyan ederek haykırmış, ağlamış, bükülmüş, kıvranmış olduğundan iftirakın merareti öyle körlenmiş bir halde idi.

Fakat kocasının tecavüzü onu kudurtmuştu. Zorla onu kaldırıp Adanalara götürmek, buradaki eşyaları mezata çıkarmak, apartmanın kendi namı altında bulunmasından istifade ederek tahakkümler göstermek genç kadını öyle bir halde sarsıyordu ki bunun intikamını almak için Fahri Cemal'in muaveneti mutlak lazımdı.

Şimdiye kadar kaç kere Fahri Cemal kendisine Şefik Nuri'yi pek kolay zararsız bir hale getireceğini söylemiş ve izin istemişti de genç kadın böyle zorbalıklardan ürktüğü için buna razı olmamıştı. O zaman kocası hiçbir şeye karışmıyor, eve ya geliyor, ya gelmiyor, **[514]** geldiği zamanlar uslu, mütevazı ve pür-sükûn davranıyordu.

Fahri Cemal'in kendisi için dünyada ne bulunmaz, ne bir misli daha ele geçmez surette ilahi bir hami, şefkatli bir istinat olduğunu hiçbir zaman şu dakikada olduğu kadar katiyetle hissetmememişti.

-Evet, Gülter'ciğim, dedi; evet hakkın var… Söylediğin gibi yemekten sonra kalkıp gideyim, bir kere kendisiyle görüşeyim… Bakalım ne haldedir…

Gülter, memnun bir baş hareketiyle:

-Mümkün olanı yap onu tekrar ele almaya çalışmalısınız hanımefendi, cevabını verdi.

[515] On İkinci Bâb

İnfilak

Fahri Cemal Şerbetçi Apartmanı'ndan çıkmış, avdet ediyordu. Şimdi büsbütün başka bir adamdı. Öyle ki deminki adam şimdi avdet edeni görse hiç şüphesiz tanıyamazdı.

Demin, mazlum, kesif, eli paltosunun cebindeki küçük revolverin kabzasını sıkan ve etrafını görmeyip sabit fikirle bir cinayet için koşan adamdı. Şimdi piyade kaldırımında kollarını sallayarak, sırtında bir çift kanat varmış gibi şevkli ve şen, hafif ve çalak avdet ediyordu.

Zaten o bazen şimdi tecelli eden iki zıt şahsiyeti kendinde hayretle görüyordu. En feci temayüllerle galeyan eden mazlum, elem-âlûd ve fâci'a-perver Fahri Cemal hayatının en feci ihtilaclarında böyle hiçten bir sebeple ruhunu birden tebdil ederek altından her şeyi tezyif, hatta terzil eden bir Mefistefoles mevcudiyetiyle çıkardı. O zaman bir dakika evvel sızladığı yaralara en müstehzi ıslıklar, Bir an evvel döktüğü yaşlara en müzeyyif terzillerle kahkahalar atar, dünyada teellüme şayan hiçbir yara görmez ve acı filozof olurdu.

İki gündür kendini kudurtan şeyler şimdi yalnız güldürüyordu.

Hiffetle omuzlarını kaldırarak:

[516] –Bir orospu oyununa geldi, işte bu kadar… Diyordu.

Sonra on dakika evvele kadar ruhunu sarsan tel'inler yıldırımlar aklına gelerek:

-Ben deliyim… diye mırıldanıyordu. Az kaldı sersemler gibi bir facia çıkaracak ve şu anda ihtimal karakolda bulunacaktım.

Muhtemel bir felaketten kurtulmuş, serbest ve fahur gidişine seviniyor:

-Bu esnada en zararsız, hatta zararsız değil, faydalı çıkan yine benim… Onlar şimdi apartmanın karanlık odalarında kucak kucağa öpüşürler. Ama

Perran Hanımefendi yarın yine evvelki gibi sokak ortasında kaldığı zaman bin defa pişman olarak "Aman!" diye bana koşar… Ben o zaman buradan uzak, parlak bir Avrupa şehrinde tek ütâz ederim… Yaşasın bekârlık…

Kurtulduğu muvakkit cinnet buhranını, şimdi bir çeyrek evvelki gibi bir facia değil, kahkaha ile gülünecek bir mudhike buluyordu.

*

Ne olmuştu? Metresi onu aldatmışsa.

Oh… İşte bu hiç görülmemiş bir şeydi. Bir facia, bir haile idi. Mutlaka kan dökülmeli, rezalet çıkmalıydı.

Bu çünkü ondan başka hiç kimsenin başına gelmiş bir şey değildi. İlk defa ona karşı bir kadın tarafından irtikâp olunmuş bir cinayetti, hiç buna tahammül olunur muydu?

Ha, ha, ha…

İşte esası kadın denilen bu pembe pençeli, muattar göğüslü, **[517]** bir engin tebessümlü murdar canavar, hilkatin bidayetinden biri her zaman, her yerde, her erkeğe hıyanet etmiş, aldatmış habis ruhlu iblis, kendine de çirkin, rezil bir oyun oynamıştı. Zaten bu ta cennette Âdem'e yaptığı oyunu o zamandan beri her gün, her nefeste tekrar etmekten zevk bulan bir şehvet mahlûkatından başka bir şey miydi?

Hani bacalara, yüksek yerlere konulan fırıldaklar vardır ki, rüzgâr ne cihetten eserse essin hemen oraya dönüvererek zevkle vücudunu cereyana teslim eder, fırıl fırıl döner… İşte kadın denilen hayvanın en güzel timsali!

Tıpkı fırıldaklar gibi her zerresinde bin bir heves, nefesinde bin bir şehvet havasına karşı kolayca ve mestane teslim olan bir dişi bir zevk ve hıyanet dişisi…

Kadınları ancak bu noktadan görmek, insanın muhakemesini inhilalden, hayatını harabeden menedebilirdi. İşte bunun içindi ki, babalarımız, eski adamlar, kadınlara karşı bu fikirlerle davranarak hayatlarını sükûn içinde geçirmeye muvaffak olmuşlardı.

Kadına itimat, hürmet göstermek… Eşeklik…

Bir fırıldak, teşekkülü vazifesi, mevcudiyeti itibarıyla nasıl her rüzgâra karşı duramayak mecburiyetle, tabii olarak, insiyakı olarak dönecekse, bir kadın da teşekkülü, mevcudiyeti itibarıyla tabii olarak, zaruri olarak hıyanet edecek, yalan söyleyecek, aldatacak değil midir?

İşte bu zarureti takdir etmeli, ona göre bir felsefe bina etmelidir ki, insan kendini ıstıraptan, hatadan masun bulundurabilsin. Nasıl **[518]** bir çiçekten, bir kelebekten vefa, beklemiyorsak, kadından da ciddiyet, rabıta beklememeliyiz, sonra inkisarlara, inhizamlara, duçar olmayalım…

Eski adamlar onları böyle fırıldak mevcudiyetinde bildiklerindendir ki, yalnız bir şehvet oyuncağı yahut bir hizmet aleti diye kullanmışlar, bunun içindir ki demir kapılı, sık kafesli yerlere doldurarak idarelerini çirkin, murdar Araplara havale etmişler de herifleri hadım etmeye ehemmiyet vermişlerdi.

Hiç şüphe yok ki iptidai ve kaba bulduğumuz bu adamlar kadınları medeniyet ricalinden, daha doğru ve daha iyi anlamışlar layık olduğu muameleleri göstermişlerdi.

Biz, yeni medeniyet adamları ve sahte bir incelikle bu nazik oyuncakları güya rakîk şefkatlere layık bularak hürmetler, perestişler içinde ve alayışlı bir zevk hayatında yaşatıyoruz, onlara itimat ederek bütün erkeklerin takdiratına, ihtiramatına arz ve takdim ediyoruz.

Fakat o andan itibaren hıyanet, yalan, rezalet içinde boğuluyoruz.

Bu mülahazalarla iyice inmiş gecenin karanlığı içinde ağır ağır yürüyerek Taksim'e kadar gelmişti.

Orada durarak bütün tefekkürâtının neticesi olmak üzere kendi kendine:

-Hakikat halde metresinin aldattığı erkeklerin en ilkiyim, ne sonuncusu olacağım… dedi. Gam ve şadi felek böyle gelir, böyle geçer… Yine bahtiyarım ki tam anında aklımı topladım da kendimi bir rezalet çukuruna yuvarlamadım.

Ve hızlı hızlı yürüyerek inceden inceye yağan yağmur **[519]** altında acele ile evine girdi.

*

Kapıyı kendine Ferit açmıştı.

-Gel yukarıya beni gör, dedi. Sana söyleyeceğim şeyler var.

Odasına çıktığı vakit, bir saat evvel şu odada ne feci buhranlar içinde giyindiğini düşünerek kendine geldi.

-Bu insan denilen mahlûk ne bed- lâ şey yarabbi! diye düşünüyordu.

Çok beğendiği bir söz vardı ki, bir İngiliz feylesofunun lakırdısı idi: "Bazen en büyükler ne kadar küçük ve en küçükler ne kadar büyüktür!"

Bu lakırdıyı daima kendi kendine tekrar eder, fakat ekseriya değiştirerek: "Daima en akıllılar ne kadar çok budaladır yarabbim!" diye yâd ederdi.

Paltosunu çıkarıp bir kanepe üzerine atarak köşede yazı masasının dışındaki morisçere uzandı.

Masanın üstüne Fransızca ve Türkçe birtakım gazeteler konulmuştu. Onların ne olduğuna bakarken, gözü orada mutena bir çerçevede, dîl-firîb bir vazla çıkarılmış, şuh bir tebessümle gülen Perran'ın bir resmine ilişti.

Birdenbire kaşlarında aksi bir hareket peyda olarak elinin tersiyle onu iterek kâğıtların arasına karıştırdı.

Perran mı? Artık bu isimde bir kadın tanımıyordu.

Şimdi bir iki gün içinde, kafesinden kurtulmuş bir kuş gibi İstanbul'dan uzaklaşarak bu sefer katiyen bir daha avdet etmemek üzere seyahate çıkacaktı.

[520] Bu defa Romanya tarikiyle Almanya, Belçika ve İngiltere taraflarında dolaşacak, kalbindeki bu yeni dağlanana yaranın tedavisiyle artık kadın hastalıklarından kâmilen şifâ-yâb olmuş olduğundan sakin, avare dolaşmakla iktifa edecekti.

*

Ferit bu esnada odaya girdi.

-Bana bak Ferit, dedi, benim pasaport zannederim daha bir müddet için mer'idir, fakat tekrar seyahate çıkabilmek için elbette bunun burada yapılacak bazı muameleleri vardır. Yarın ne muamele lazımsa bunları yaptırmalısın. Ne kadar çabuk yaptırmak mümkünse o kadar memnun olacağım. Sonra, Romanya postalarına Köstence'ye ne günleri ve saat kaçta hareket ettiğini de bana öğren… dedi.

Ve orada duran gazeteleri alıp okumaya başladı.

Hiç dikkati celp edebilecek bir havadis bulamıyordu. Makaleler tatsız, havadisler renksizdi. Saate baktı, saat beşe geliyordu.

Birden, bu odada uyku zamanını yalnız geçirmeye tahammül edemeyeceğini anlayarak biraz Beyoğlu'na çıkıp dolaşmayı tercih etti.

Tekrar paltosunu giyerek çıktı ve büyük caddeye yürüyerek ağır ağır, yağmur altında, yalnızlıktan, serinlikten büyük bir zevk duyarak kaldırım boyunca ilerledi.

Sarıklı Duryan'ın önüne gelinceye kadar biraz oraya girmeyi düşünüyordu, fakat tam kapının önüne geldiği vakit yukarı çıkarsa orada sıkılacağını anlayarak durmadı yine ilerledi.

[521] Şimdi nereye gidebilirdi yarabbim!

Birkaç kötü sinemadan başka hiç, bir zevki olmayan bu koca şehrin hayatına derin bir hayretle esef etti.

-Avrupa'da olsam bu saatte her şehirde lâ-akal dört beş konser verilir. İnsan hangisine gitse, musikinin ilahi üstatlarıyla mülaki olur ve eserleriyle sermest kalır.

Nereye gitmeli, nereye gitmeli?...

Kendini düşünmekten menedecek, gözlerini ve dimağını yorup bîhuş bırakacak bir yer arıyordu. İnsanlarla temasa konuşmaya tahammülü yoktu. Etrafında herkesi sersem, budala ve hayvan buluyordu.

İlerleye ilerleye Elhamra'nın önüne gelmişti ki, kapının etrafını süsleyen elektrik lambaları dikkatini celb ederek gayr-i ihtiyâri medhalden

girmiş bulundu. Artık bu karanlık salona sokularak, dümağını gözünün önünden geçecek serih hayallerle yorup, muattal bırakmaktan başka bir çare göremedi ve içeri girdi.

*

Sinema, bitip de beyni uyuşmuş bir halde dışarı çıktığı zaman hâlâ o ince yağmur yağıyor ve soğuk rüzgâr esiyordu.

-Yemek yiyeyim de eve öyle gideyim… Ama, nerede?... diye düşündü.

O anda kalbinde acı bir sızı duydu. Pek az zaman evvel yine böyle müşevveş, mazlum bir gece, yiyecek lokanta bulamayarak düşündüğünü ve sonra Avrupa Lokantası'na gelip bin elem arasında yemek yerken telefonda **[522]** onun sesinin kuş gibi öterek "Benim sizi çok göreceğim geldi." dediğini tahattur etti.

Bu aza zaman zarfında neler olmuş, neler geçmişti yarabbim?

O vakit şüphelerine rağmen yine taziz ettiği Perran'ın bugün âdeta can düşmanı idi.

Birdenbire başını sallayarak: "Çare yok… Bir müddet bu hatıraların acılığına tahammül etmeli… İnsan kalbi bu… Çare yok nasırlanmaz ki…" diye söylendi.

Ve tekrar sükûtunu bularak yemek için kalabalık bir yer intihab etmek üzere orada, kapısında akşamları saz çalındığı ilan olunan bir birahaneye girdi.

Saat sekiz buçuğa gelmişti ki, buradan nîm-ser-hoş bir halde çıkmış, Taksim'e doğru yürüyordu.

Evine geldiği vakit, odasının masa başına tekrar çöktü ve düşünmekten kendini menetmek için masanın üzerindeki Avrupa gazetelerine daldı.

*

Gazetelerin sütunlarına gömülmüş, kaybolmuştu ki, kapısının tık tık vurulduğunu işitti. Hizmetçi girmek istiyor zannederek, başını gazeteden kaldırmadığı halde: "Gir!" dedi. Yine okumakta devam etti.

Kapı açılmış, içeriye Peri sıçramıştı. Bir ses, onun sesi, neşeli neşeli: "Cee … Ben geldim…" diye oturdu.

[523] Fahri Cemal'in ilk hissi bir istikrah oldu. Bu karı âşığının kollarında gırtlağına kadar şehvetle şişmiş, buseye ısırığa doymuş, şimdi yine kim bilir ne melun tasavvurlarla kendisini aldatmaya mı gelmişti? Kalbinden doğan şiddetli bir arzu ile hemen onu kapı dışarı atmaktan kendini güç menediyordu.

Fakat o anda, müstehzi ve barid davranmakla daha acı bir intikam alacağını düşünerek kendini topladı ve alaylı bir eda ile ve şimdiye kadar hitap ettiği gibi "sen" demeyip:

-Hoş geldiniz, buyurunuz, oturunuz… dedi.

Esasen, zahiren neşeli ve kıvrak görünmek arzusuna rağmen kalbi bim bir endişe ile tiril tiril titremekte olan genç kadın, bu soğuk hitap üzerine vücudunu donduran incimâda mukavemet ederek, yine kurduğu mudhikeye devam etmeye başladı:

-Aşk olsun size… dedi; sabahtan beri bir kere olsun yine telefon etmediniz değil mi?... Hem baksanıza siz giyinmişsiniz… Sokağa da çıktınız galiba… Artık darılmaya ne kadar haklı olduğuma siz de teslim ediyorsunuz ya? Ey, bir zamanlar, mesut zamanlar vardı ki, Fahri Cemal Beyefendi hemen her saat başı Perran'cığına telefon etmeden duramazdı, her akşam onu görmezse edemezdi.

Mahzun mahzun boynu bükülmüş, mazlum bir tavırla süzülmüş:

-Artık şimdi bunlar bir hayal oldu, dedi. Şimdi Perran'cık günde bir iki defa Beyefendi'nin ayağına kadar kendi geliyor da, bir tebessüme bile nail olamıyor…

[524] Sözü bu vadide devam ettirmek Fahri Cemal'in işine gelmediğinden sahte bir tebessümle:

-Aman efendim, dedi; aman efendim, mahcup ediyorsunuz Fahri Cemal bendeniz, Perran Hanımefendi'ye hiçbir zaman tebessüme cesaret edemez… İnsan layık olmadığı saadetlere göz atarsa hüsran ve sükût muhakkaktır.

Ve hemen lakırdıyı istediği mecraya sevk etmek için:

-Evet, dedi; evet, biraz sokağa çıkmıştım. Yine yolculuk var da… Birini görmek istiyordum…

Kalbi hançerler içinde kıvranmakta, mevcudiyeti bunları Fahri Cemal'den gizleyip neşeli görünmek arzusuyla çabalanmakta, Perran bu sözler üzerine kendini donmaktan menedemedi. Yüzündeki tebessüm bulutlanarak, dudakları bir anda kurudu:

-Yine yolculuk mu var? diye kekeledi; ne yolculuğu o?

Şimdi Fahri Cemal, sakin bir istihza, katil bir tutuklukla:

-Yarın Almanya'ya hareket ediyorum, dedi.

Ve Perran'dan ilk hücum edecek itirazları, şikâyetleri çelmek için, bir sürü tafsilat buldu:

-Hani sana evvelce bir büyük para meselesinden dolayı bir Avrupa seyahatinden bahsetmiştim… O işi hemen hal etmek icap etti, bir ayak evvel bu angaryadan kurtulmak için bugün aklıma geliverdi, hemen yarın Romanya vapuruyla Köstence'ye geçeceğim… Oradan şimendiferle Macaristan, Avusturya, Almanya… Hâsılı bu da başka bir seyahat olacak…

[525] Buraya gelince sesi bir demir ahengiyle tutuklaşarak, gözlerinde karanlık bir nazar, kaşlarında abus bir hat:

-Ve bu sefer, bir daha dönmeyeceğim… diye bitirdi.

Buraya birçok korkular ve helecanlarla, fakat aynı zamanda, nihayet bir muzafferiyet ümidiyle gelmiş olan Perran, hemen yere düşecek kadar vücudunda bir baygınlık hissederek oradaki sandalyeye ilişti: "Yarın!" sızı kalbini, dudaklarını yakıyor, kavuruyor, fakat kabil değil, o sözlere bir vücut verip sesini çıkaramıyordu. "Ha söyleyim… Durursam söz hararetini kaybeder… Aman söyleyim… Şimdi haydi…" diye kendini zorluyor, fakat söylemeye muvaffak olsa bile söze lazım geldiği gibi cilveli bir ahenk veremeyeceğini düşünüp korkarak donmuş, duruyordu.

Fahri Cemal, onun bir şey söylemediğini görünce lakırdıya devam etti.

Şimdi Almanya'da havaların soğuk olduğundan fakat hayat orada daha cûş u hûruşla kaynamakta olup insan şehirlerin her köşesinde sıkılmadan ömür geçirebileceğinden ve daha bu gibi şeylerden bahsediyordu.

Perran, bütün mevcudiyetini zalim darbelerle döverek kendi kendini boğan ıstırap içinde kendi kendine: "Acaba her şey sahihten bitti mi? Onu menedemez miyim?" diye düşünüyordu.

Şimdi az kuvvet bulmuş, Fahri Cemal'le samimi olmaktan başka çare kalmadığını anlamış, onu oyunla, hile ile değil, hakikatle samimiyetle tutabileceğine karar vermiş, sahte neşeleri bırakıp **[526]** olduğu gibi heyecanla konuşmaya azmetmişti.

*

Başında, yıldırım tehditleriyle gürleyerek dolaşan bin bir facia bulutunun korkusuyla kırılmış bir sesle:

-Ya ben? dedi; ya ben?... Beni burada mı bırakıyorsunuz?...

Bu lakırdıyı bekliyormuş gibi Fahri Cemal'in yüzünde birdenbire bir tebessüm inkişaf etti. Bu tebessümü görür görmez Perran kalbi derinden hoplayarak ümitleri canlandı, fakat evvelden manasız başlamış olan bu tebessümde genç kadının beklediği şefkat ve samimiyete bedel, şimdi istihza ve tezyif şimşekleri çıkıyordu.

Üstadın bütün vücudu sinirli, küçük handelerle sarsılarak:

-Siz mi?... dedi, siz mi?... Adam sen de, şu söylediğin şeye bak… Yine eğlenceye mi çıktın hanımefendi? Mudhikeleri artık bırakmanı tavsiye ederim. Yahut daha doğrusu bunları başkalarına oyna.

Ve son sözleri söylerken silinmiş olan o tebessüm yerine şimdi kesif bir tehevvür bulutu çökerek:

-Bu sefer, dedi; bu sefer yalnız gidiyorum. Çünkü artık lüzumsuz belalardan usandım.

Gözlerinde mazlum istimdat nazarları, soluk dudaklarında perişan raşelerle Perran:

-Aman yarabbi; etti, aman yarabbi!... Neler söylüyorsunuz?

Ve zavallı gözlerinden acı yaşlar sızarak gülmeye başladı.

Fahri Cemal, gözyaşını hiç sevmezdi, bilhassa birisinin **[527]** karşısında onun sebebine ağladığını görmek kendini kudurtur, deli ederdi.

Bu yaşlar birden onu sara kasırgalarıyla kamçıladı ve kendini zapt edemeyerek en kanlı bir tehevvür buhranı içinde haykırdı:

-Çünkü itiraf etmelisin ki, bu İtalya seyahati senin tarafından kurulmuş en maskara bir komedidir… Kim bilir hangi çapkınlara hamyze göstermek için tertip edilmiş bir oyun… Buradan: "Aman bir daha avdet etmeyelim… Ölünceye kadar beraber yaşayalım!" arzularıyla vapura binip denize açılmak ve mükedder, mazlum ve abus bir seyahatten sonra karaya ayak basınca her fırsatla gözyaşı dökmek, hasta görünmek… Ve buradaki kara gözlülerin hatırı için seyahati burnumdan getirip, palaspandıras ters yüzü beni tekrar buraya sürüklemek… Bu yalnız bir mudhike değildir hanımefendi… Bu âdeta bir cinayet, bir rezalettir…

*

Bu son sözleri Fahri Cemal ayağa kalkarak muhibb bir haşmetle söylemişti.

Şimdi artık buhranı önündeki setleri yıkıp deviren bir sel gibi onu bütün hiddetlerini dökmeye sevk ediyordu:

-Evet, sen ağlamalı, hatta yalnız ağlamak değil, feryat etmelisin… Çünkü en şefkatli bir babayı kaybediyorsun… Fakat yaptığın hakaretler, öyle şeni şeylerdir ki en müthiş cezalara layıksın… Ne o, şimdi titremeye başladın, gözlerin karardı zannederim… Evet, her şeyi biliyorum… İstanbul, bir, iki, üç, dört telefonu, Bomonti, Şerbetçi Apartmanı'nda bilhassa bu gün saat **[528]** üçteki mülakat… Bunların hepsinden haberim var hanımefendi…

Perran bu sözlerin altında ezilmiş bir iniltiyle: "Aman yarabbi, aman yarabbi!" diye demin ilişmiş olduğu sandalyeden kayıp yere düşmüştü. Orada bir deli gibi dövünüyor, haykırmamak için yumruklarıyla boğazını sıkıyordu.

Fahri Cemal'in Fuat meselesinden bütün ananesiyle haberdar olduğunu görmek onu ezmiş, bitmişti. Artık kabil değil affetmeyeceğini kati olarak biliyordu.

Fakat kendinin bu kabahatleri ne kadar çaresiz, masum bir surette irtikâp ettiğini de biliyor muydu?

Ne yaparsa yapsın, masumiyetini anlatamayacağını düşünerek kendisini merhamete muhtaç, sefil bir halde görüyor, tekrar gözlerinden derin yaşlar sızmaya başlıyordu.

Fahri Cemal şimdi önünde, ayak ta en ra'engîz gayzlarla püskürüyor, en buhranlı nefretlerle gürlüyordu:

-Hah, dedi birdenbire; hah şimdi ağlıyorsun, ağlamakta hakkın var… Fakat irtikâp ettiğin bu hıyanet ne kadar gözyaşı döksen yine affedilemez. Artık şimdi gözyaşı geç kalmıştır. Kefaret zamanıdır. Bütün böyle yalancı şeylerle af koparacağını zannediyorsan, çok aldanıyorsun. Böyle hıyanetleri affetmem Perran, affetmem.

Sıkılmış yumrukları genç kadının başında dolaşıyordu. Şimdi sesine daha yırtıcı bir vahşet gelmiş, tavırları daha akur bir hücumla **[529]** dalgalanıyordu:

-Sana hiçbir erkeğin, hiçbir kadına göstermeyeceği bir şefkat, bir ibadet gösterdim. Sen buna karşı bana oyunlar oynamaya, beni bir sürü çapkınlarla aldatıp rezil etmeye kalktın değil mi? Öyle değil mi? Öyle değil mi diyorum sana?... Bana cevap ver bakayım?

Genç kadın, ayaklarının dibinde, bu çapkınlar kelimesine isyan eder gibi saf bir nazarla gözlerini kaldırdı.

Fahri Cemal, bu nazara karşı bir kat daha vahşet göstererek:

-Kabul etmiyorsun ha?... diye hırladı: Mesela bu Fuat İlhami denilen adam kimdir? Bunu nerede gördün, nerede buldun ve nasıl sevdin? Bana söyle bakayım… Söylemelisin?... Söyleyeceksin… Bu herifle kaç senedir beraberdin?... Kaçıncı aşkındır… Günahlarını itirafet ki… Hiç olmazsa bununla teselli bulayım… Çünkü kuduruyorum… Çünkü kendimi tutmasam

cinayetler irtikâp edeceğim… Kimdir bu adam diyorum sana… Bu adam kimdir? Nesini sevdin… Niçin sevdin?... Neden, neden söyle?... Bu hareketi nasıl bana reva gördün?... Ben ki, seni canımdan kıymetli bilir ve Allah kadar takdis ederdim…

Söze en akur bir gayz ve buhranla başlamış olan Fahri Cemal, evvela ihtilacı yükselmiş, yükselmiş tehevvür şahikalarına infilak ettikten sonra nihayet sesine bir lerze arz olarak son kelimeleri acı bir hıçkırıkla bitirmişti.

Ve iki eliyle yüzünü kapayarak tekrar koltuğa düştü ve orada hıçkırmaya başladı.

[530]

*

Gözlerinin önünde, takdis ettiği Büyük adamın kendi cinayetiyle böyle hıçkırdığını görmek Perran için tahammülün fevkinde bir elemdi.

Ona karşı irtikâp ettiği cinayetin dehşetini bütün vahşetiyle görüyordu. Artık genç kadın kendini unutmuş, şimdi onu teselli etmekten ve susturmaktan başka bir şey düşünemiyordu.

Bunun için yegâne çare ne kadar suçsuz, ne kadar masum olduğunu anlatmaktı. Onun zannettiği gibi öyle bir sürü "âşıklara" teslim olmuş bir kadın olmadığını anlatmak ve bir küçük hatası varsa bile bunun da ne kadar çaresizlik içinde, nasıl masumane irtikâp edildiğini ispat etmek lazımdı… Fakat bunlara onu inandırmak kabil miydi yarabbim? Ne yapmalı, nasıl yapmalı da onu inandırmalı idi?

Yeisinden gözleri kurumuş, fakat hayatının bütün fecaati sesinin ihtizazında aksederek olduğu yerde, öyle, Fahri Cemal'in ayaklarının dibinde, elleri birbirine kavuşmuş, çırpınır gibi feryat etmeye başladı:

-Evet, söyleyeceğim, diyordu; söyleyeceğim… Her şeyi sana söylemek isterim… Sen bunları dinlediğin vakit bana merhamet edecek, beni edeceksin, eminim… Hem bütün kalbimle yemin ederim ki, hakikatleri olduğu gibi, hiçbir şey gizlemeden söyleyeceğim… Benim ne kadar masum olduğumu ve bu işte ne kadar mazlum bir vaziyette bulunduğumu göreceksin ve hak vereceksin…

Bu Fuat Bey'e sekiz sene evvel, henüz kızken, Büyükada'da rast gelmiştim. Biz, o sene yaz için oraya gitmiştik… Pek az zaman sonra Çanakkale de muharebe de yaralanan **[531]** komşunun oğlu, hastanede tedavi edildikten sonra nekahet devresini geçirmek için ailesinin yanına gelmişti. İkimiz de gençtik… Ne diyeyim, nasıl söyleyeyim… Birbirimizi sevdik… Fakat yemin ederim ki, on on beş gün süren bu müddet zarfında bir tek buse bile teması olunmadı… O kadar saf, o kadar melek-âne bir muhabbet… Sonra nekahet müddeti bittiğinden onu Kafkas Cephesine gönderdiler. Veda esnasında bana: "Ben ölünceye kadar seni unutmayacağım, sen de beni böyle seviyor musun ve eğer gelirsem benim zevcem olmaya söz verir misin?" dedi ve birbirimizden samimi vaatlerle ayrıldık. Fakat daha boğazdan çıkınca, kendini götüren geminin torpillenip battığını, kimsenin kurtulmadığını öğrenerek harap oldum, matem tuttum. Zaman geçti, ben kendisini ölmüş zannettiğim için ümidimi kesmiştim ve validem beni kocaya vermek istediği zaman bir itiraz etmeden kabul ettim… Bundan sonrasını birkaç kere anlattığım için hep tafsilatıyla bilirsin. Ta o son Pera Palas Balosu'na kadar bu hal devam etti. O gece Fuat'a balo da rast geldim. Meğer batan gemiden Ruslar bunu mecruh olarak kurtarmışlar, esir etmişlerdi… Kendisi o kadar masum, o kadar saf hilkatte bir çocuktur ki, sekiz senedir kalbindeki aşkını bütün temizliği ile hıfzetmiş, esaret müddetinde hep beni düşündüğü gibi, esaretten geldikten sonra da hep beni bulmak için çalışmıştı… Baloda, Avrupa'ya hareketimizden hemen iki gün evvel, bana en derin bir hararetle bunları anlatıp, beni nerede görebileceğini sorduğu zaman: "Ben şimdi serbest değilim…" dedim… Fakat **[532]** bütün hayatını hasrettiği emelin böyle birdenbire yıkılmasından yüzüne çöken mahzuniyete dayanamayarak… Ah, ne bileyim, kadın zaafı işte… Kendisine: " Fakat yine konuşuruz. Siz bana telefon numaranızı veriniz de…" demiş, telefon numarasını almış bulundum… Validemin mezarına yemin ederim ki bana karşı bu saf ve samimi itimadı gösteren bu adamı yalan vaatlerle aldatıp, kalkıp ortadan kaybolmak bana çirkin bir hareket görünerek: "Kendisini göreyim, Avrupa'ya gideceğimi söyleyerek bir dost gibi veda edelim…" dedim ve ancak bu maksatladır ki iki defa sokakta görüştük… Fakat onun cûş u hûruşu, buhranları, hakikati söylememe mâni oluyordu… Nihayet evvela acıyarak haber verdiğim hakikati telefonla kendisine gideceğimiz gün söylediğim zaman: "Ben de vapurunuz rıhtımdan ayrıldığı saniyede orada tabancayla

kendimi öldürürüm…" dedi. Aman yarabbi, deli oluyordum… Ne yapmalıydı? O zaman, onu bu delilikten menetmek için yazıhanesine gelip göreceğimi vaat ettim ve halama gitmek bahanesiyle gittim, görüştüm. Eğer aksi bir sözle kendisini kudurtursam, tehdidini muhakkak yapacağını bildiğimden, onun sözlerini hep muvaffakiyetle dinlemiş göründüm. Bana kocamdan boşanıp, kendisine varmaklığımı teklif ediyor, bunun için ısrarla istirham ediyordu… Peki, peki dedim… Çabucak avdet edeceğimi vaat ederek ayrılıp gemiye koştum… Kapıda Napoli'ye postrestant mektup göndereceğini söyleyerek cevap vermemi istiyordu… Bütün bu karışık şeyler, edipsiniz, romancısınız insan… Kalbini, kadın ruhunu herkesten iyi bilirsiniz… Beni karma karışık **[533]** etmiş, mevcudiyetimin bütün derinliklerine kadar sarsmıştı… Ne yapacağımı bilemeyerek bu fikirlerin pençesinde çırpınıyordum… Fakat size karşı öyle ateşli bir ibadet ve şükranım vardı ki, Fuat'ın telkinatına beni mukavemete sevk ediyordu… Sonra Napoli'de o son gece, kameriyera, kendisini gönderdiğim postaneden postrastant bir mektup getirdi… Fuat bunda perişan, kırık istirhamlarla suretle avdetim için yalvarıyor ve eğer vaadettiğim gibi çabuk gelmezsem kendini öldüreceğini tekrar ediyordu… Tabii bu mektup beni hurde-hâş etti… O gün Posillipo'da, kör kadının çaldığı havaların arasında Büüyükada'da onun gramofonla gece gündüz tekrar ettiği bir şarkı vardı… Ah anlayınız… Siz bunu anlayınız… Ve anlamalısınız… Benim gibi aciz, hisli, küçük bir kadıncağız bu derin heyecanlar içinde ne yapar, nasıl çırpınıp feryat etmez… Oradan nasıl avdet ettiğimizi biliyorsunuz… Sonra dün buraya gelince iki üç defa yazıhanesine telefon ettim… Bir cevap alamadım. Merak ederek bu sabah Gülter'i gönderdim… Hasta olup yazıhanesine gelemediğini ve Bomonti'de Şerbetçi Apartmanı'nda olduğunu öğrendim… Üçte kalktım, kendisini görmek için oraya gittim… Fakat o da, biz burada yokken, benim sizle rabıtamı öğrenmiş olduğundan, beni kabul etmedi ve en çirkin hakaretlerle kovdu… Ben bundan meyus olacağıma, memnun olarak avdet ediyordum… Çünkü bu sayede Fuat'ın takibinden, tehdidinden kurtulmuş oluyordum. Eve geldiğim zaman kocamı buldum. Bu beyefendi sizin kendisine verdiğiniz haftalığın kesildiğinden masrafı kıstığınızdan **[534]** falan bahsederek: "Bizim için yapılacak şey, mevcut eşyayı mezat edip, kalkıp Adana'ya gitmektir." diye haykırıyor, benim rettim üzerine kudurmuşçasına üzerime yürüyerek "Karımsın, beni takibe mecbursun." diye bağırıyordu. Bunu

size anlatıp bir çare bulmanızı rica etmek için buraya geldiğim zaman sizden bu muameleye maruz kaldım. Ben bir küçük kadınım. Zayıf, aciz, merhamete şayan küçük bir kadın ki, hepiniz bana hücum ediyorsunuz, kiminiz kendimi öldüreceğim, kiminiz Adana'ya götüreceğim. Kiminiz Almanya'ya gideceğim… diye bin türlü tehditle bana hücum ediyorsunuz. Ben ne yapayım?... Allah aşkına söyle, ne yapabilirim?

*

Son sözleri kırık, kesik hıçkırıklarla söylemekte iken, burada artık kendini bütün bütün tutamayıp kâmilen koyuverdi ve hüngür hüngür ağlayarak, uzun uzun inlemeye ve başını Fahri Cemal'in dizine dayayarak feryada başladı.

Fahri Cemal, bu feci itirafı başı dirseği masaya dayanmış avucu içinde, karanlık, abus, kâbuslar arasında hiçbir eser-i hayat göstermeyerek taş gibi dinlemişti.

Perran sözlerini bitirip dizinde gözyaşlarını dökerken, hâlâ bu vaziyetini bozmayıp sükût ediyordu.

Genç kadın kıvrandığı buhran içinde üstadın kendini mutlak affedeceğine emin bulunuyordu… Gündüz Fuat vak'a böyle bir hengâmede sert, vakur davranarak affa yaklaşmamış ise de, onun genç **[535]** ve hararetli kanına nazaran, yaşamış, hayatın bin germ ü serdini tatmış ve bu itibarla kendini daha şefkatle taziz ve takdis etmekte bulunmuş olan Fahri Cemal'in aynı şiddeti göstermeyeceğini zannediyordu.

Uzun helecanlarla, hıçkırıklarla, yıldırımlarla mahmul, pek uzun bir sükût oldu. Şimdi göğsünde biraz evvel gürleyen gözyaşı fırtınaları dinmeye yüz tutmuş, küçük kırık teşennüclerle devam ediyordu.

Bu sıkıcı sükûtu, Fahri Cemal birdenbire ağır, mazlum sesi yırttı. Üstat, vaziyetini bozmaksızın âdeta düşünüyor gibi öylece sabit, camid, keskin bir sesle söylüyordu:

-Demek iş böyle… Demek korktuğum şeyler nihayet başıma bütün fecaatiyle yıkıldı… Senden hiç ummadığım bu hafiflikten sonra artık dünyada ben neye tutunabilir, neye istinat edebilirim… Etrafımda her şey yıkılmıştır… Her şey, her şey… Tutunacak dayanacak bir dal parçası bile kalmamıştır… Sen

bir kere bilsen, bilsen ki bir erkek için sevdiği kadının böyle ihanetini öğrenmek ne kadar kudurtan, nasıl yakan, nasıl harap eden bir işkencedir… Bunu bilsen… O vakit ereklerin böyle zamanlarda niçin hunhar, niçin katil, niçin yırtıcı olduklarına hak verirdin… Şimdi artık yapılacak şey pek sarihtir… Bâ-husûs itiraftan sonra sana artık itimat etmek benim için imkân haricine çıkmıştır… Artık her şey bitti… Her şeyi bitirdin Perran… Hayatımın en muazzez emelini yıktın… İtimadımı kırdın, beni harap ettin… Daima tekrar ettiğin o **[536]** ibadetler, o sadakatler ehemmiyetsiz bir balo tesadüfüyle böyle sükût ederse, ben artık nasıl emin olurum ki yarın başka bir çapkının daha ustalıklı bir takibi yine böyle bir deliliği kolaylaştırmayacaktır…

*

Perran şimdi başını kaldırmış, bütün vücudunun saffeti, bütün kalbinin imanıyla üstada bakıyordu.

Üstat, şimdi lakırdıların ateşiyle hararetlenmiş, sözlerinin manasını takviye için ellerini sallıyor, işaretler ediyordu:

-Yazık ki dünyanın en ulvi, en ilahi bir aşk mabedini yıktın… Artık aramızda bir rabıta imkânını mahvettin…

Aman yarabbi, ne söylüyordu! Bu da Fuat gibi kendini reddediyor, bu da mı o kadar taziz ettiği kadını kovuyordu?...

O zaman, temin etmeye, yeminler, vaatlerle sadakati ilana lüzum gördü:

-Seni tanıdığım tanıyalı benim en ilahi rabıtam sen oldun… Namusuma, kalbime, vicdanıma yemin ederim ki, benim için senden başka bir erkek mevcut değildi, mevcut olamazdı… Senin üzerine başka bir erkeğe bir tek nazar bile atmak aklımdan geçen bir şey değildi… Fakat Fuat, anlattığım gibi yeni bir erkek, yeni bir rabıta değildi ki… O esasen genç kızlık hayatıma karışmış, ruhumda köklenmiş bir hayal idi.

Ve burada çırpınarak gözleri yaşlanarak:

-Ah bunu anla… diye haykırdı. Bunu anla, bunu anlamalısın… Sen ki bir romancısın, eserlerinde tahlil ettiğin **[537]** bu vak'aları herkesten daha iyi anlar, herkesten iyi takdir edersin… Yemin ederim ki seni terk etmek fikri bir

an bile aklıma gelmemiş, fikrimden geçmemiştir… Zaten anlattım ya. Ben sade onu avutmak, yalnız mahzun etmemek için çalışıyordum.

Üstat, asabi bir hareketle silkinerek ayağa kalktı:

-Söylediğin gibi bir romancı zihniyetiyle düşünüyorum ki, bu gün avutmak için, yarın teselli etmek için, öbür gün bilmem ne için… Yani… Kadın değil misiniz?... Hıyanet, hıyanet, ezeli, ebedi hıyanettir vesselam… Sabit bir mesnet olamazsınız…

Odanın ortasında durdu, eğilerek ve elini sallayarak devam etti:

-Farz edelim ki ben bu meseleden haberdar olmadım, hiçbir şey bilmiyorum. Yine farz edelim ki o herif de hiçbir şeyden haberdar olmamış… Bu günkü mülakatta seni reddetmek değil, kollarını açarak kabul ediyor. O zaman ne olacaktı Perran Hanım… Bunu soruyorum size rica ederim cevap veriniz…

Bu sual üzerine üstat, sözlerinin vuzuhu üzerine önünde cevap vermekten aciz, donmuş, kalmış olan genç kadına acı bir hande ile gülerek:

-Ne olacaktı bilir misiniz?... O olacak şeyi ben size söyleyeyim… Siz, birbirinizin aguşuna düşecek, mazi aşkının hasret ve hatıraları ile dünyaları unutup birbirinize teslim olacaktınız. Fahri Cemal denilen herif, bir komedyanın bütün şenaatinden bihaber: “Benim Perran’cığım var, Perran… Perran beni seviyor, Perran beni sever, Perran benimdir!” zırvalarıyla aldanıp gidecekti, değil mi öyle değil mi? lakin **[538]** cevap versen eh… Bak, artık tek bir söz söylemeye cesaret edemiyor, deli tutulmuş, taş gibi kalıyorsun. Ondan sonra seni de tasvir edeyim mi? Fahri Cemal evvelki gibi o lüks hayatı, sefahati temin eden bir ihtiyar, Fuat İlhami Bey, zevki, şehveti tatmin eden genç bir âşık olarak, senden, benden, ondan mürekkep bu üçüzlü mevkibde bütün Beyoğlu’nu, bütün Nişantaşı’nı, bütün Şişli’yi, bütün Dünya’yı dolduran sürülere karışacak biz de âleme rezil, dünyaya maskara olacak, sürünecektik… Öyle değil mi?

Perran hâlâ, tek bir lakırdı bulup söyleyemiyordu.

Fahri Cemal, bilhassa onun bu ebkemîti huzurunda birden galeyan eden akur bir tehevvürle gürledi:

-En murdar sokak kadınlarının bile kendilerine mahsus bir vicdanı, bir namusu vardır… Hâlbuki siz bu otomobilleri, apartmanları süsleyen güya hanımefendiler… Ne yazık ki bu kadar bile ulviyet gösteremiyorsunuz… Hem genç âşıklar, hem debdebe dârât… Hepsini birden istiyor, hep zevkleri birden sürmek istiyorsunuz… Böylece hem sevdiğiniz adamı, hem sizi seven adamı, aldatıyor, yalanlarla, ziyalarla, şaklabanlıklarla telvis ediyorsunuz… Buna ne derler bilir misiniz?

Artık Fahri cemal, tehevvürün son haddine çıkmış, bütün azası kudurmuş gibi hırıltılarla sarsılıyordu.

Her sözü bir kırbaç gibi genç kadını kamçıladığını ve bunların altında onun, bir söz söylemeye mecal bulamadığını görerek azgın **[539]** bir halde devam etti:

-Buna sadece orospuluk derler hanımefendi… diye gürledi.

Bu hakaret üzerine birdenbire sesi bozu[lmuş], kolları kırılmış, omuzları bükülmüş söylendi:

-Görüyorsun ki, kendini müdafaa edecek tek bir kelime bulamıyorsun… Zaten bulsan bile bir faydası yoktur, aramızda her şey bitmiştir… Her şey bitmiştir… Her şey, her şey…

Ve bu sözlerin fecaatiyle kırılmış gibi koltuğa tekrar düştü, zulmetlerine tekrar gömüldü.

*

Perran, selamet ümidinin her an elinden kaçıp gittiğini, kenarında çırpındığı uçurumun içine yuvarlanmak üzere olduğunu görerek son bir gayretle yalvarmak, af dilemek ihtiyacını hissediyordu. Belki böyle yaparsa onun merhametini tahrik edeceğini ümit ediyordu.

O zaman eliyle üstadın dizlerine sarılarak, yüzünü gözünü mukaddes mabetmiş gibi onlara huşu ve tevazuuyla sürerek, gözyaşları hıçkırıklar arasında yalvarmaya başladı:

-Evet, inkâr etmiyorum, diyordu, mücrimim, kabahatliyim. Fakat ne kadar hulusla kabahatlerimi itiraffettiğimi görüp beni affedeceğinize eminim…

Bunların nasıl haberim olmaksızın, öylece deli gibi, bilmeksizin yapıldığını, sana nasıl dindarane bir ibadetle merbut olduğumu elbette anlamışsındır… Senin aşkına layık değilim, itiraf ederim… Fakat beni affa da layık bulmuyor musun?... **[540]** Beni affedersen, yanında bir gölge gibi sadakatle, imanla gelecek hayatım, sana ne kadar bağlı olduğumu bundan sonra gösterecektir… Bir gün ihtimal beni tekrar nazarına layık bularak evvelki gibi severek… Ba husus bu son tecrübeden sonra o kadar kuvvetli bir rabıta ile bağlanacağım ki, hiç, hiçbir şey beni senden ayıramayacaktır… Hayır, başka bir şey istemiyorum ve isteyemem… Yalnız müsaade et, bir hizmetçin gibi sana refakat edeyim… Beni ayırma… Beni yapa yalnız bırakma…

Bırakacak olursan yemin ederim ki, dayanamam ölürüm…

Ve üstadın yaşlarla, hıçkırıklarla dolu olduğunu hissedip, daha sıcak, daha yumuşak sesle devam etti:

-Acıyorsun değil mi? Bir kere düşünsen ah, bu kadar zamandır sensiz bir dakika kalamamış, her şeyini seninle düşünüp yaşamaya alışmış olan bu zavallı kadın şimdi yalnız, senden uzak kalışa ne olur?... Bana acı, merhamet et, beni bu hayattan kurtar, burada bırakma…

Ve hâlâ yüzünü gözünü Fahri Cemal'in dizine ibadetle sürerek hıçkırıklarla tekrar ediyordu:

-Beni kurtar, Allah aşkına bırakma… Yoksa ölürüm… Kurtar…

Bir sükût daha oldu.

Fahri Cemal, hâlâ sevdiği, son derece acıdığı kadının bu istirhamlarıyla yüreği parçalandığı, aguşunu açıp onu kalbi üstünde sıkacağını hissederek ne yapacağını bilemiyor, bu arzularına güç mukavemet ediyordu.

Sahneler aynı romanda gözünün önünde geçiyor ve bu zaafına mağlup **[541]** olur da genç kadını bu sefer de peşine takıp Avrupa'ya götürürse, yine böyle muhtemel felaketler esnasında burada olduğu gibi artık bırakıp gidemeyeceğini düşünerek, hayatını, istikbalini fecaatlerle, cinayetlerle mâl-a-mâl görüyordu.

Hayır, işin en akilanesi, Perran'ı bu ilk hata esnasında bırakmak, ondan zincirini kırıp ayrılmak ve kendini kurtarmaktı. Bütün genç kadınlar, şehvetlerine mağlup olup böyle ihtiyar hamileri genç âşıklara feda ettikleri zaman hep onun gibi gözyaşı dökerler, ağlarlar, tıpkı böyle yalvarırlardı. Fakat bir kere aldatmak istidadını gösteren kadın, üç kere, beş kere, on kere aldatacağını göstermiş olmaz mıydı?...

*

Silkindi kalktı.

Titrek, fakat metin bir sesle:

-Hayır Perran, hayır… dedi; hayır… Bu söylediğin artık mümkün değil… Ve bu yaşlar, bu istirhamlar faydasızdır… Sen benim itimadımı mahvettin… Bunun bir daha yerine gelmesinin imkânı yoktur… Bunu böyle kabul etmeli ve ona göre hareket etmelisin…

Ve daha sükûn kesp etmiş yabancı bir sesle:

-Hem geç oldu… Artık evine gitmelisin… dedi.

Yerde, orada, beyni uğuldayan, gözleri kararan Perran bu soğuk sözler üzerine artık daha yalvarmanın faydası olmadığını bütün fecaatiyle anlayarak kımıldandı ve öyle, sessiz, boynu bükük dizlerinin **[542]** üzerinde dikilerek, mazlum mazlum:

-Peki, dedi; mademki istemiyorsun, peki… Şikâyete hakkım yok… Ben kabahatimin cezasını çekiyorum… Sen bana hiçbir erkeğin hiçbir kadına göstermediği bir necabetle, bir ulu cenapla muamele ettin… Ben bu lütufları unutarak sana hıyanet ettim… Peki… Yalnız şunu tekrar etmek vazifemdir ki, ne kadar yaşarsam yaşayayım, büyüklüklerini asla unutmayacağım ve sana ebediyen minnettar olacağım.

Son sözü, göğsünden fırlayan bir hıçkırıkla bitirerek, daha ziyade durmak ve tekrar ağlamak izzet-i nefsine ağır geliyormuş gibi bir hamlede kalktı ve süratle kapıdan çıktı.

Kapıyı kapadığı zaman oraya yuvarlanacağını anlayarak, eli kapının tokmağında, öyle asıldı kaldı.

En acı bir temenni ile içinden: “Ah çağırsa…” diye sızlanıyordu.

Fakat içeride vakur bir sükûttan başka bir şey yoktu.

Bir dakika sonra biraz kendine geldiğini hissederek sendeleye sendeleye merdivene kadar yürüdü, içinde bir helecan, hâlâ: “Çağıracak… Şimdi mutlak çağıracak…” diye hopluyordu.

Düşmemek için tırabzana asılarak inerken hep bu ümitle çırpınıyordu.

Onun aşağı indiğini duyan hizmetçi kadın odasından çıkarak onu hâlâ eski muazzez, mübeccel kadın zannıyla, bin iltifat, bin tafsilatla lakırdılar söylemeye, yaltaklanmaya başlamıştı. Perran, bu sözleri dinliyormuş görünerek, fakat içinden hep:

[543] -Şimdi… Şimdi çağıracak… Dayanamaz… Bensiz yaşayamaz… diye dövünüyordu.

Harap, ezik, hurde-hâş, kadının sözleri arasında sokak kapısına bu çarpıntılarla yaklaştı.

Eyvah, son saniye… Kapı şimdi açılıp kapanacak ve artık bu son ümitte mahvolmuş olacaktı.

Kapı açıldığı zaman dışarının yağmurlu rüzgârı bir sağanakla yüzüne çarptı. Şimdi kapının dışında, yağmurun altında yalnız ve muhtasar, duruyordu?

*

Sendeleye sendeleye, ne yaptığını bilmeyerek öyle bir iki adım attı.

Sicim gibi ince bir yağmur, keskin bir rüzgâr önünde düşüyor, düşüyor, hem üşütür hem ıslatırdı.

Orada, taksim meydanı, lambaların nispi aydınlığı altında gölgeli heyulalarla kararmıştı.

Nereye yürüyeceğini bilmeyerek uğultular içinde ilerledi, tramvay caddesinde bulunduğu zaman biraz aklı başına gelerek: “Bir otomobile bineyim!” dedi.

O zaman, birden bir zamanlar bu meydandan Fahri Cemal'in aşkıyla münevver, nasıl muzafferiyetle geçtiğini, nasıl bir hüküm ve hükümetle nefes aldığını düşünerek derin bir tahrişle yırtıldı. Ve bu tahrişin elemi altında otomobili unutup, çamurlar içinde rastgele yürüyerek ilerledi.

Şimdi kışlanın önündeki ağaçlar altına gelmişti.

[544] Yürüyecek dermanı, düşünecek kuvveti yoktu. Oradaki sıralardan birine çökerek: "Ah ölsem…" diye inledi.

Evet, ona ölümden başka artık ne kalmıştı? Gündüz Fuat'ın, şimdi Fahri Cemal'in reddettiği, adi bir fahişe muamelesiyle kovduğu bir kadın değil miydi?

Hayatında sevdiği iki erkeğin ikisi de onu en şeni hakaretlerle reddetmiş değiller miydi?

Geri kalan üçüncü erkek, kocası, yarın yanında belki bir hükümet memuruyla gelerek onu zorla sürüklemeyecek miydi?

Yaşamak için nesi dayanacak ne emeli vardı?

"Evet, ölmekten başka çare yok…" diye inledi.

Hem ölümün şimdi bir vazife, bir berâet olmayacak mıydı?

Fuat olsun, Fahri Cemal olsun onu ancak bu şartla biraz merhametle düşünmeye layık bulmayacaklar mıydı?

Bu fikir, kararını takviye ediyordu. Onların merhametine ve belki hürmetine layık olabilmek için cinayetinin kefaretini böyle ödemek mecburiyetinde olduğunu görüyor ve: "Evet, ölmeliyim, ölmekten başka çare yok…" Diyordu.

Aynı zamanda ölüm fikri ona, çekeceği nihayetsiz elemlerin, göreceği hadsiz felaketlerin de hitam bulacağını temin ediyor, bu arzuyu iştiyakla telakki ettiriyordu.

Yağmur, ince ince başındaki hafif örtüden sızarak, boynunu saçlarını ıslatmış, yol bulup vücuduna işleyerek ötesini berisini **[545]** titretmeye başlamıştı.

Birdenbire Taksim'den bir tramvayın süratle Pangaltı'ya doğru hareket ettiğini gördü. Mihaniki bir hareketle dimdik olarak, gözleri çukurlaşmış, başı dikilmiş, tereddütsüz bir süratle ilerledi.

Tramvay yıldırım gibi geliyor, bu yağmurlu gecede katil bir heyula gibi koşuyordu.

Fakat Perran ancak son yeislerin vereceği bir azim ile âdeta uçarcasına, on adım ileride, şimdi kendini ezecek arabanın altına atıldı ve: "Yarabbim, beni affet…" diye çamurlara serildi yattı.

. . . . . .

Perran odadan çıkıp kapı kapandığı vakit Fahri Cemal omuzundan tahammülün fevkinde bir yük indirilmiş gibi derin bir nefes alarak oradaki koltuğuna düştü.

Az daha, on on beş dakikadan beri kaç kere ateşli bir hücumla dudaklarına gelen: "Ah gitme… Ne olursa olsun, beni bırakma…" diye haykırmak arzusuna mağlup oluyor ve hemen kollarını açarak genç kadını göğsünün üzerinde sıkmak raddelerine geliyordu.

Kalbinde hummalı bir incizap onu, gözlerini kapayıp kör gibi genç kadına kabule cezbediyordu.

-Ah, diyecekti; ah, mademki sen de bırakmak istemiyorsun… Ne yaptıksa yaptık, hepsini unutuyorum… Gel, seninle bu melun şehirden kaçalım… Dünya yüzünde öyle köşeler vardır ki, isteyen **[546]** çiftler için onların aguşlarına gömülüp her şeyi unutmak ve bütün hayatı mest olarak geçirmek imkânı bulunur… Seninle böyle bir yere gideriz, orada gözlerimi hayatının bütün kirlerine yumup hıyanetlerini unutmaya çalışırım. Ve kim bilir, eğer tatlı ve şefkatli olursan bunları unuturum… Zaten insan için yaşamak, her an bir hıyaneti unutmak değil midir?...

Ve bunlar gibi daha yüzlerce sözler kalbinden dudaklarına hücum ediyor, bunları haykırmaktan kendini men etmek için bin bir ceht sarf ediyordu.

Fakat Perran onun göstereceği böyle bir zaaftan sonra elbette "kabahat" i evvelki fecaatiyle telakki etmeyecek bir kere affeden bir daha affeder diyerek kendini hatadan, hıyanetten menetmeyecekti.

O zaman Fahri Cemal hiçbir şey değilse bir sene, üç sene, beş sene dürüst bir hareketle geçirilmiş bir hayattan sonra Perran'ın artık kendisi hurda bir enkaz haline geldiği zaman reva görmesi mümkün olan hafif hareketlerini, hatta hıyanetlerini, hatta artık gizlemeye lüzum görmeksizin, yalvarmaya muhtaç olmaksızın, gözlerinin önünde apaçık irtikâp edebileceğini haşyetle gözünün önüne getirerek kuvvetli raşelerle irkiliyordu.

İşte odada Fahri Cemal bu akur mücadeleler ile boğuşurken Perran merdivenden inmiş ve sokak kapısından çıkmıştı.

*

Kapının kapandığını işitince Fahri Cemal, ikinci ve daha kuvvetli **[547]** bir nefes aldı ve kendini, nefsine karşı kazandığı bu galebeden tebrik etti.

Fakat genç kadının aşkından nîm-boşalmış olduğunu his etmekle birlikte galebeye rağmen Perran'ı kendi haline terk etmek üstat için mümkün bir şey değildi. Onu burada kocasının pençesinde ve her türlü ihtiyaca maruz bırakmak vicdanına ağır geliyordu. Kendi kendine Şefik Nuri'nin genç kadına yapabileceği fenalıkları düşünerek bunlara mâni olmak lazım geldiklerini itiraf ediyordu.

Perran'ın o kadar canhıraş bir samimiyetle, doğruluğuna şüphe edilemeyecek bir ifade ile itiraf ettiği Fuat meselesini düşündükçe Fahri Cemal bunun kendi aleyhinde, kendi aşkını tahrip etmek üzere irtikâp olunduğunu görmekle beraber, insan kalbinin ıztırarlarını bütün acılığıyla tatmış bir romancı saffetiyle kalben Perran'a ve Fuat'a karşı derin bir merhamet hissetmekten de hâlî değildi.

Kendi kendine:

-Zavallılar… dedi.

Sonra:

-Zavallı kadın… diye ilave etti.

Evet, bâ-husûs zavallı kadın… Bir romancı gibi bu hayat gird-bâdlarını en ince sebeplerine kadar düşündükçe derin bir merhametin birden coştuğunu görüyor ve hatta genç kadının yaptığı hatanın o kadar büyük olmadığını, daha başka kadınların aynı şerait içinde ne rezaletler irtikâp edebileceğini itiraf ederek Perran'ı yine temiz ruhlu buluyordu.

Genç kadın öyle bir çaresizlik içinde, o kadar mecbur şartlar altında **[548]** ezilmiş kalmıştı ki, bunlardan selametle çıkmak, değme kadının göstereceği bir kahramanlık değildi. Kadınlar umumiyetle bu gibi vukuat arasında daima daha zayıf, daha infial ve galeyana müstaidd, dalalet ve tereddîye mütemayil, küçük, manasız hiçler değil miydi?

Onların güzelliklerine renk ve kıymeti biz verdiğimiz gibi, hareketlerine de mana ve ehemmiyeti biz vermiyor muyduk?... Bir kelebek dakikada yüz çiçeğe yapışıp titreyerek mest olduğu gibi, tıpkı bir kadın da hayatında ve aşklarında aynı incizap, aynı cevvaliyetle hareket etmez mi, onun gibi gayr-ı mes'ûl bulunmaz mıydı?

Tekrar kendi kendine: "Zavallı kadın…" diye söylendi.

Mahza kendi nefis nefsine muzır gördüğü bir hareketten dolayı ona karşı gösterdiği zulümkarlığı pek şiddetli buluyor ve bu hareketi genç kadının hayatını İstanbul'da temin ve tatmin etmekle telakki etmek vazife olduğunu itiraf ediyordu.

Ona, elli yaşına gelmiş bir adam olmasına rağmen nefis genç kadın vücudunu vermiş ve bu vücudun leziz aşklarını tattırmış olması ne büyük lütuftu!

Vâkıâ kendisi bu iş için yirmi otuz bin lira sarf etmişti. Fakat Perran'ın verdiği ilahi zevklerin kıymetini para ile ölçmek elbette bir cinayetti.

-Bu nîm-hayâtımda bir unutulmaz saadet ve zevk fırsatı olacak… diye mırıldandı.

Kendi kendine: "Sen bu yavru kadıncağıza gayz ve kin değil, şükran beslemelisin." Diyordu.

[549] Evet, hayatının bu son güzlerinde, ümidi bitmiş, kendini artık mezarının ıssızlığına alıştırmak lazım gelmiş, yalnızlık içinde can vermeye hazırlanmış bir zamanında Perran şiir ve heyecanla, neşe ve aşkla onu nurlandırmamış mıydı?...

Artık böyle saadetleri ümit edilemez muhayyel şeyler bilmesi lazım gelirken, ne hakla, nasıl olup da kendine hıyanet edilmiş iddialarıyla Perran'ı tazyik edebilirdi?

"Her güzel saadetin bir nefeslik hayatı vardır! Sen bunu tattın başka bir şey istemeye hakkın yoktur ve olamaz. Şikâyete değil teşekküre mecbursun…" diye düşünüyordu.

*

Birdenbire, Perran'ın şu anda ne feci ruh fırtınalarıyla çırpındığı aklına geldi. Evet, şimdi kim bilir ne kadar üzülüyor, ne harap oluyor, nasıl hıçkırıklarla ağlıyordu.

Bilhassa, haydi kendisinden ayrılması başlıca elemini teşkil etmesin, kalbî, hissî hiçbir endişesi bulunmasın. Fakat genç kadının başında bir Şefik Nuri belası vardı ki, koca sıfatıyla karısına ne korkunç oyunlar oynayabilir, onu ne zalim tazyiklerle ezerdi.

Elbette Perran her türlü his endişelerini bertaraf etse bile, kocasının korkusundan son derece muzdarip olmak lazım gelirdi. Gece yarısı gelip istimdat istemesi de buna delil değil miydi?

Hayatın acı, tatlı, her çeşit tesellisini tadarak pişmiş, her türlü **[550]** his ve ihtiras badirelerini aşarak ıstırap içinde yoğrulmuş Fahri Cemal bilhassa bu gün atladığı mehlek uçurumlar ser gecesinin verdiği filozoflukla bütün tahlilatı yürüttükten sonra kendi kendine, aşkının son hisse bir teessürü olmak üzere, Perran'a yalnız kalbinde merhamet buluyordu.

Ve bu merhamet sevkiyle, onu hayatına artık almak mümkün olmadığını tasdik etmekle beraber, hayatının haricinde olsun başkalarının şeni tecavüzlerine, zalim hücumlarına teslim etmek değil, hatta müzayaka ve ıstırap içinde yaşamasına bile tahammül edemeyeceğini görüyordu.

Demek ilk iş, onu Şefik Nuri habisinin pençelerinden kurtarmaktı. Yarın yapacağı işlerin birincisini bu teşkil edecek, herifi görerek lazım gelen tehditler ve ihafelerle tırnaklarını, pençelerini körletecekti.

Bu mülahazalar arasında soyunmuş yatağa girmiş, uyumak üzere bulunmuştu.

Birdenbire tekrar:

-Lakin onu tatmin etmek, hiç olmazsa gece rahat uyumasını temin etmek lazım, diye düşündü.

Evet, sabaha kadar yüz bin işkence arasında kâbuslarla boğularak uykusuz geçecek geceyi, bu hıçkırıklar, felaketlerle geçmiş günü rahat bir uyku içinde dinlendirmek lazım değil miydi?

*

Yatağında sıçrayarak telefona uzandı.

Yeni tevdi ile kocasından burada İstanbul'da sürdüğü **[551]** ve süreceği hayattan hiç korkmamasını söyleyecekti.

Telefon kulağında bekledi. İhtimal Perran, gecenin bu ilerlemiş saatinde endişelerinin tehacümünden daha yatağına girmemiş, küçük salonda bulunuyordu. Şimdi koşacak, o tatlı sesiyle "Alo!" diye ötecekti.

Fakat intizar beyhude oldu.

Ancak santralden yanlış numara verilip verilmediğini istizahdan sonra cevap alabildi.

Telefonda Gülter vardı.

-Alo, kimsiniz efendim?... Hanımefendi… Ha, beyefendi, zât-ı-âliniz misiniz? İki saat kadar oluyor, sizi görmek için Taksim'e gitmişlerdi, daha gelmediler…

Daha gelmediler mi?... Perran buradan çıkalı yarım saatten fazla oldu. Otomobille, tramvayla değil, kadın yürüyüşüyle yayan gidilecek bir zaman geçmişti. Bu yağmurlu soğuk gecenin bu saatinde Perran'ın evine gitmemiş olması… Müthiş bir korku beynini yaktı.

Aman yarabbi mümkün müydü?

Şimdi Fahri Cemal yataktan sıçramış, rastgele kaptığı bir ayakkabıyı ayağına geçirmiş, pantolon, ceket, ne bulursa arkasına takıyor ve merdivenleri dörder dörder atlayarak, kapıdan deli gibi sokağa uğruyordu.

Hâlâ o mu'ciz, pis yağmur devam ediyor, soğuk daha keskinleşmiş, sokak tenha ve ıssız bulunuyordu. **[552]** koşa koşa, bir şey düşünemeden, çıldırmış gibi sinemanın önünde bulundu.

Ne yapmalıydı, genç kadın nerede bulunabilirdi?

*

Tramvay yolundan Nişantaşı'na, apartmanına kadar gitmek ve orada tekrar sormak… Ve eğer yine bulamazsa… Ah yarabbi! Ne yapabilirdi?... Onu nerede bulabilirdi?

Şimdi meczuplar gibi: "Ah Perran… Seni bulsam… Bir kere hayatta bulsam…" diye inleyerek sarsak bir yürüyüşüyle sendeleye sendeleye kışlanın önünden koşuyordu.

Karakolda, yağmurun [….] hücumları ve [….] altında bir müddet gittikten sonra Taksim bahçesinin önüne doğru bir karanlık, bir tramvay gölgesi, ve insan birikintisi fark eder gibi olarak, bu[nda] Perran'a ait hiçbir cihet görmemekle beraber daha koşmaya başladı. Filvaki Şişli' ye giden bir tramvayın durmuş, yolcuların orada inip birikmiş olduklarını anlayarak yaklaştı, ilk rast geldiği adama nefes nefese sordu:

-Ne var? Ne olmuş?

Herif lakayt bir omuz hareketiyle:

-Canım bir kadın ezildi de…

Bir cinnet hamlesiyle Fahri Cemal rast geldiği adamları parçalayarak, tırmalayarak, sağa sola itip çekerek, kendine yol açmaya çalışıyor, görmek istiyordu. Nihayet toplanan adamların arasına girdiği vakit **[553]** tramvayın önünde, yerde, siyahlı beyazlı bir insan şekli gördü.

Bunun kim olduğunu anlamak için kendini yere atarak tramvaydan sızan nîm-karanlık ziya altında eliyle karıştırıp başı aradı.

Bu, yüzükoyun yolun üzerine atılmış bir kadın vücudu… Ve yarabbim… Galiba… Galiba da… Aç, evet, o… Perran, Perran'dı… İşte zavallı güzel başı cansız, gözleri kapanmış, Fahri Cemal'in titrek ellerinin içinde sağa sola dönüyordu.

Naaşı kaldırmak için polis gelmesini bekleyerek, birbirleriyle vuku hakkında konuşan yolcular o zaman Feci bir sahne karşısında bulundular.

*

Fahri Cemal, en taş kalpleri eritecek canhıraş feryatlarla dövünüyor ve "Perran, Perran… Perran, sana ne oldu yavrum? Aç gözlerini…" diye inliyordu.

Orada bir adam, Fahri Cemal'in karşısında, galiba bir doktor, yere diz çükmüş, genç kadını muayene ediyordu.

Başını kaldırarak: "Daha yaşıyor…" dedi.

Bu esnada kondüktörün çağırmaya gittiği polisler bir sedye ile geldiklerinden, genç kadını yerinden kaldırıp sedyeye koydular; birkaç yolcu Fahri Cemal'in feryatlarından müteessir olarak onu kaldırmışlar, kenara çekmişler, teselli etmeye çalışıyorlardı.

Üstat, çırpınarak haykırıyor:

-Bırak, rica ederim bırak… Ona bir şey olduysa ben de öleceğim… diye dövünüyordu.

[554] Onu temin ediyorlar, nefes aldığını söyleyerek bir tehlike olup olmadığını anlamak için doktorun bir aydınlık yerde muayene etmesi lazım geldiğini anlatmaya ve zabta ve teskine çalışıyorlardı.

Polis yaklaştı:

-Bu size ait bir kadın mıdır? diye sordu:

Ve başıyla tasdik cevabı alınca:

-Nerede ikamet ediyorsunuz? dedi.

Fahri Cemal, Perran'ın ilk anda korktuğu gibi ölmemiş olduğunu anladığından biraz kendine gelmişti.

Eliyle Taksim tarafını göstererek:

-Orada, Taksim'de… Sıraserviler'de… dedi.

Polis:

-Öyle ise buyurun kendisini eve götürelim, doktor muayene etsin… dedi.

*

Ve önde, teskerede Perran, hâlâ yavaş yavaş düşen soğuk yağmurun altında şimdi sırsıklam olmuş, çamurlara bulanmuş elbisesiyle mantosunun içinde bî-hîs, ve belki bî-rûh, ve arkada polisler, ve tramvayda bulunmuş doktor Fahri Cemal'in kolunda, yürümeye başladılar.

Fahri Cemal hâlâ dövünüyor, hâlâ feryat ediyordu:

-Yarım saat evvel benden çıktı, Nişantaşı'nda apartmana gidecekti. Ne bilirdim ki, böyle şey olacaktı. Ah… Ona bir şey olursa mutlak ölürüm…

[555] Doktor ve polis onu teselli için mukabele ediyorlar ve susturmaya çalışıyorlardı.

Hele doktor, son derece geveze bir adam, belki yirminci defa olarak tramvayın süratle giderken nasıl birdenbire irkilip durduğunu kapıya hücum edenlerin arasında, karanlıkta yere serilmiş kadını nasıl gördüğünü, vatman keskin gözüyle onu daha karşıdan far edip birdenbire arabayı durdurmaya muvaffak olduğunu, bir sürü tafsilatı tekrar ediyor:

-Bir saniye daha… Kadıncağız tekerlerin altında idi… Fakat vatman da tam usta adammış ha… Sanki bu bir tramvay arabası değil, elinin altındaki çek çek arabası gibi hak etti, durdurdu, diye söyleniyordu.

Polis sordu:

-Oh şimdi kadının yarası bir şey yok mu öyle ise?...

-Zannetmem ki olsun… Belki ezinti, sızıntı gibi şeyler…

Evin kapısına gelmişlerdi. Fahri Cemal atlayıp kapının zilini çekti telaş ve heyecan içinde haykırıyordu:

-Yukarı çıkarınız… Yukarı, haydi Hristo, Marika, benim odamı gösteriniz…

Gürültü, patırtı arasında Perran'ı yukarı çıkarıp Fahri Cemal'in yatağına yatırdılar.

Genç kadın hâlâ kendine gelememişti.

Fahri Cemal, çamurlu, ıslak elbiselerinin içinde yatakta cansız gibi uzanmış Perran'a bakıyor, hıçkırık dolu bir sesle doktora:

[556] "Onu kurtarınız… Bunun için ne lazımsa her şey fedadır..." diye yalvarıyordu.

Doktor mecruh olup olmadığını anlamak için Perran'ı sarsmaya çalışıyordu.

Bu esnada polis, Fahri Cemal'den aldığı malumat üzerine teşekkür ederek çekip gitmiş olduğundan, orada şimdi doktor, Fahri Cemal ve hizmetçi kadın kalmıştı.

*

Doktor, başını sallayarak Fahri Cemal'e baktı:

-Namusun üzerine yemin ederim hiçbir tehlike yok, müsterih olunuz beyefendi… Söylüyorum ya bir saniye daha… Ezilmiş gitmişti… Fakat vatman Allahtan kendisini tam vaktinde görüp büyük bir ustalıkla tramvayı durdurabildi yoksa…

Ve bu sözlerin lazım gelen teminatı verdiğini görünce ellerini ovuşturarak:

-Şimdi. dedi, bu sarsıntıyı zararsız bir surette defetmek için hanımefendiye son derece istirahat lazımdır.

Fahri Cemal, yine hıçkırıklı bir sesle:

-Böyle baygın baygın nasıl bırakılır? diye sordu.

Doktor hemen cevap verdi:

-Şimdi yazacağım ilacı yaptırır, kendisine içirirsiniz… Yavaş yavaş kendine gelir… Onu nasıl yeni baştan bir daha sarsmamaya teskine çalışmak lazımdır.

[557] Cebinden çıkarttığı cüzdandaki kâğıtlardan birine birkaç satır yazıp Fahri Cemal'e uzattı ve tesadüfen karıştığı bu hadisenin böyle kansız, ölümsüz kapanmış olmasını memnuniyetle gördüğünü ilave ederek veda etti, çıktı.

Hizmetçi kadın doktora refakat edip aşağıda ilacı yaptırmak için uşağa reçeteyi vermek üzere gittiğinden Fahri Cemal Perran'la yalnız kalmıştı.

*

Fena bir uykudan uyanıyormuş gibi sisler içinden sıyrılarak kendine gelmeye başlamıştı.

Bir karyolaya bakıyor, orada Perran'ı, saçakları muazzez başının etrafında dalgalar içinde dağılmış görünüyor, bir kendine bakıp bir saat evvel aklına gelmeyen bu facialarn nasıl vak'a bulduğunu soruyordu.

Yatağa yaklaşarak genç kadının üzerine eğildi, fanilayı az kaldırarak içeriden çamurlu, kanlı elbisesini görünce şiddetle titredi.

İlk yapılacak şey apartmana telefon edip oradan çamaşır getirtmekti. Hem Gülter'inde burada bulunup hanımına muavenet etmesi lazımdı.

Telefonda Gülter'i bulup, ona hanımı için bir kat temiz çamaşır ve elbiseyi bir otomobile atlayıp çabucak getirmesini söyleyerek geldi, yine yatağın önünde, Perran'ın başucuna oturdu.

Genç kadın kesik kesik ihtilaçlarla, teşennüclerle karışık, gayr-i muntazam surette nefes alıyordu.

Daha belki bir saat olmamıştı ki, şurada, önünde yerlere **[558]** yatmış, yüzünü gözünü yaşlarla dizlerine sürerek ona: "Bırakma sensiz ölürüm!" diye

yalvarmış ve o, koca canavar, ihtiyar haydut, güya erkeklik azimetinin tuğyanıyla başını sallamış ve reddederek: "Olmaz!" diye cevap vermişti.

Şefkatten ve aşktan yoğrulmuş, lerzan ve pür-ihtirâs ve bu sıcak ve perişan küçük kuşu elinin tersiyle nasıl itmiş, ona nasıl acımamış da gözyaşlarını reddedip yanından kovabilmişti yarabbim?...

*

Hiçbir şey olmasa, hatta kendine bu seferki gibi çaresizlik içinde, mecburiyetle gölge gibi bir hıyanet etmiş olmasa da, sahihten şeni hakaretlerde bulunsaydı bile, bu şefkat ve nevaziş mahlûku ona tek bir saniye olsun ilahi bir saadet tattırmamış mıydı? Ve onun yaşında bir adam için hiçbir kadının vermeyeceği, vermek istemeyeceği bu samed-âni zevki en leziz şuhluklarla, en lerzan heyecanlarla kendine bahşeden Perran'cığı ne hakla, nasıl bir kuvvetle böyle çamurlar içinde, tramvay altında ölmeye mecbur bırakıyordu.

Ve ömründe hiçbir vakit, hiçbir fırsatla kalbini üzmemiş derin ve ateşli bir rikkat ve merhamet canevini yakarak, mevcudiyetinin derinliklerinde yükselmeye, yayılmaya başlıyor ve artık önünde hiç mâni, hiçbir siper, hiçbir hudut tanımayarak, hatta izzet-i nefs, namus, haysiyet gibi mukaddesatı bilâ-tereddüt yakıp yıkarak hükümrân oluyordu.

"Zavallı kadın!" Diyordu. Dünyaya yalnız aşk ve şevk için gelmiş, itirafına güneş gibi nurlar, feyzler, saadetler saçmak için **[559]** vücut bulmuştu.

Başka her kızın, kendini bildiği zamandan itibaren habasete, levse başlayıp, âdeta bir fısk u fücur iblisi olduğu yaşlarda bile henüz masum ve paktı. Bu esnada hayat onun karşısına tam kendinin seveceği kadar temiz, onu layık olduğu perestişle taziz edecek kadar beyaz bir genç çıkardı… Beş on gün ilk anlaşmanın sermestîsi içinde Perran'ın doğru olduğuna şüphe etmediği teminine göre, dudakları bir defa bile birleşmeksizin seviştiler, dolaştılar… Sonra kader, her büyük saadet için yaptığı zulmü bunda da tekrar etti, bu aşkı kıskanarak onları ayırdı… Fakat evvela uzun olmakla beraber muvakkit görünen bu ayrılık, alınan meşum habere nazaran ebedi bir matemle bitti. Genç kız tedavi kabul etmez yaralarla uzun matemler tuttu… Bir gün anası, ona; "Kızım evlenmen lazımdır." diyerek bir koca getirdi… Bu koca şeni, erzâl bir

mahlûktu… Beş on gün süren ilk zevk saatlerinden sonra, bâ-husûs validesi de ölüp de kâmilen kendi eline kalınca, onu Ayasofya'nın pis, karanlık, kurtlu bir evinde yalnız bırakarak kendi kafasında dolaşmaya başladı… Başka kucaklarda dünyaların perestişine layık olan bu vücut, bu ruh, yalnızlık ve sefalet içinde küfleniyor ve kıvranıyordu. Bu vücut perestişe, nevazişe ne kadar layıksa, duçar olduğu bu zulümlerle rikkat ve merhamete de o kadar layıktı.

*

O esnada Fahri Cemal denilen, evde bütün hayatında yalnız bedbahtlık, yalnız hicran görmüş, kalbinin nihayetsiz şefkati, aradığı hiçbir **[560]** samimi teselliye hiçbir hararetli nevazişe nail olmamış bir adamla rast geldiler. Ruhlarının inceliği, kalplerinin şefkati ile aynı cinsten olan bu eş mahlûklar ilk anda anlaşıp birbirine hemen ısındılar.

Ah o Perran'cığın bu anlarda gözlerinde parlayan şevk ve ümit güneşleri…

Fahri Cemal şimdi, genç kadının asla ümit etmediği zevklere, gayet uzak bulduğu refahlara, hayalinden kâmilen silinmiş olan saadetlere, karşı mevcudiyetinde çırpınan neşe ve sürur hamlelerini görüyor, bu esnada onu yatakta uzanmış, muhtazır bir inkâr halinde bularak yüreği parça parça oluyordu.

O zamanlar en muazzez emeli, bu şiir ve heyecan mahlûkunu sevindirmek, ona saadetler, şoklar yaşatıp mesut etmek idi… Ve şimdi tahattur ediyordu ki, bir gün, en dindarane bir vücut içinde, bütün ömrünü, bütün servetini onun saadeti için feda etmeye yemin etmişti.

Sert yumruklarıyla kafasını parçalarcasına döverek:

-İşte yeminini tuttun vahşi herif… İftihar et… Diyordu.

Ona, kocası olacak o sefil herif bile bütün şenaatine rağmen onun kadar fenalık etmemiş ve Fahri Cemal Beyefendi güya insan kalbini en ince elyafına kadar tahlil ve teşrih eden ve kadın inceliğini, kadın şiirini kendine mukaddes bir din yapmış olmakla mağrur büyük romancı, bu şen, şatır kuşu iki gün içinde bak ne hale getirmiş, neler yapmıştı.

Kendi kendine: “Canavar, hunhar canavar…” diye lanetler ediyordu.

Kalbini parçalayan, hayalinden bir türlü defedemediği canhıraş bir levha **[561]** olmak üzere onu, bir saat evvelki feci sahne de görüyor: “Beni Allah aşkına bırakma, müsaade et bir hizmetçi gibi sana refakat edeyim, beni yanından ayırma, yoksa ölürüm…” diye hıçkıran küçük mazlum sesini işitiyor ve o vakit bir büyük hareket, bir necip tavır, bir alicenap hamle ile onu kurtarabilecek iken, reddedip böyle kanlar içinde yatağa serdiğini affedemiyordu.

-Sana bir şey olursa Perran, dedi yüksek sesle; sana bir şey olursa, yemin ederim ki, ben de ölürüm…

*

Kapının çaldığını işitti, Gülter gelmiş olacaktı.

Filhakika Gülter, küçük bir çanta içine istenen çamaşırları koymuş, telaş ve havf ile gelmişti.

Hanımını yatakta ve bîhuş bir halde görünce, gözleri elemle açılarak:

-Aman yarabbi! Ne oldu beyefendi? diye feryat etti.

Fahri Cemal verecek cevap bulamayarak çantayı almış, açmış, çamaşırları çıkarıyordu.

-Sen şimdi bana yardım et de, arkasındaki kirli, kanlı çamaşırları değiştirelim, dedi.

Bu esnada ilacı da getirdiklerinden evvela doktorun tembihi üzerine bir çorba kaşığı içirdiler, yatağın içinde oturtup arkasındaki şeyleri çıkararak temizlerini giydirdiler.

Fahri Cemal elinin altında sıcak, yumuşak inkişaf eden bu billur omuzları, pür-nûr göğsü, ara sıra “Ara sıra kemiksi vücut” diye **[562]** kokladığı bu genç kadın vücudunu, kalbi şimdi taşan derin bir merhamet dalgalarıyla boğularak giydiriyordu.

Gülter, Fahri Cemal'in tuvaletinden aldığı bir süngeri kolonya ile ıslatarak elinin, yüzünün çamurlu yerlerini siliyor: "Vah canım hanımefendiciğim vah…" diye sızlıyordu.

Evet, Gülter ancak hizmetçi olarak tanıdığı ve hizmetçi olarak sevdiği genç kadına bu kadar titrek bir merhametle acıyordu ve elbette hanımını kurtarmak onun elinde olsaydı, izzet-i nefsini değil, belki hayatını feda ederdi.

Ah bu kadın merhameti… Kadın şefkati… Onlar, hiçbir vakitte sevdiklerinin cinayetlerini ve kabahatlerini erkekler gibi yırtıcı bir vahşetle görmezler, daha ilk nedamet ahlarını işitir işitmez, ilk ilk pişmanlık yaşlarını görür görmez hemen sıcak sıcak affederler ve erkeklere feragat noktasından tefevvuklarını böyle mukaddes ispatlarla gösterirler.

Bütün dünyada tek bir kadın bulunur muydu ki bu gece onun önünde Perran'ın döktüğü yaşları, sevdiği erkekten görsün hıçkırığı istirhamları işitsin de bir saniye bile mukavemet edebilsin…

Ah erkek vahşeti… Dünyanın yalnız küfürlerine, yalnız arzularına esir ve hadim olduğuna inanarak tahakkümlerinden, izzet-i nefslerinden, arzularından başka bir şey düşünmezler ve bu arada böyle mazlum yavru kuşları bile bu menfur ve melun azimetlerine feda etmekten çekinmezler.

Gözünün önünden bir kâbusu defetmek ister gibi elini geçirerek:

-Hayır, artık bu feci şeyleri düşünmemeli, dedi.

[563]

*

Perran'cık inşallah hiçbir zararsız kurtulmuş ve bu facia kendisi için elemli, fakat faydalı bir ders olacak, genç kadını bunun için istikbalde yüz bin kere daha fazla taziz edecekti.

Olanı biteni affetmek değil, zira affedecek mevkide bulunmadığını görüyor, itiraf ediyordu. Artık unutmak, unutturmaktan başka bir şey lazım değildi. Bunun için hayatını, bütün servetini, kalbinin bütün hazinelerini feda edecek, genç kadını evvelkinden bin kat fazla takdirlerle ve perestişlerle boğarak mesut etmeye çalışacaktı.

Şimdi bundan sonra hayatının tek bir düsturu olacaktı: Bütün anları, bütün emellerini en hararetli bir incizap ile Perran'ı nevazişlere müstagrık bırakmaya, bu son vak'anın hicranlarını silip yaralarını sarıp, kederlerini elemlerini yok etmeye hasrolunacaktı.

Bir kere bu meşum kederleri, hatıraları, bunların ruhun i'mâkına sinen karanlık sislerini en nazlı nevazişlerle dağıtmaktan sonra Fahri Cemal artık Perran'ın evvelkinden yüz bin kat fazla heveslerine, arzularına esir olacak, bütün kudret ve kuvvetini, onu kadınlar arasında en parlak, en mağbut, en perestiş-âlûd bir hayat içinde hükümran yaşatmaya çalışacaktı.

*

Yatakta Gülter şimdi hanımını kolonyalarla, kremlerle temizlemiş, elini yıkamak için çekilmişti.

Fahri Cemal yeniden ve bu sefer evvelkinden bin kere galeyanlı bir hararetle **[564]** tulu eden derin bir perestişle genç kadına bakarak:

-Hayatım senindir muazzez kadın! diye mırıldandı.

Ve elinin nazlı bir temasıyla genç kadının alnına dökülmüş saçlarını okşayarak içinden ibadetkârane bir vecdin galeyanıyla sermest oldu.

Ve bir kere evvelce ettiği yemini, fakat bu sefer daha huşu ve huzu ile tekrar ederek şimdiye kadar genç kadına karşı isteyerek istemeyerek yaptığı hataları affettirmek iştiyakıyla onu hiçbir kadının olamadığı bir derece mesut etmeye yemin etti.

[565] On Altıncı Bab

Son Yıldız

Saatler geçmiş, Perran'nın teneffüsü intizam kesp etmiş, uyuşukluğu âdeta bir uyku halini almıştı.

Fahri Cemal, hep aynı hissiyatın telâtumuyla pür-galeyân, genç kadının başucundan ayrılamıyor, onun nefeslerini sayarak, kirpiklerinin hareketini teftiş ederek bir valide şefkati ve ehemmiyetiyle, bazen sabah olup itimat edebileceği doktorları celp ederek Perran'ın sıhhatine dair müspet fikirler

peyda etmek merakıyla tutuşarak, sonra yine hastanın halindeki sükûn, teneffüslerindeki intizam ile emniyet kesp ederek dakikaları sayıyordu.

Gülter, aynı odada, yatağının ayakucunda bir koltuğa oturmuş, hanımının başına gelen faciadan tafsilatıyla haber alamamak gazabıyla kıvranıyor, Fahri Cemal'den soramayarak, onun belki bir aralık birkaç kelimesiyle işi anlatacağını ümit ederek bekliyordu.

Bir aralık, saati geldiğinden ikisi genç kadına ilacını içirdiler, tekrar yatırdılar.

O zaman başı yastığa temas edip vücudu tam bir istirahate gömüldüğü an, üstadın derin endişelerle kıvrandığı bir zamana rast geldiğinden ikisi de onun başucunda merakla yüzünü muayene ederlerken **[566]** genç kadının hafifçe gözlerini açarak durdun bir nazarla baktığını gördüler.

Fahri Cemal helecanla eğilip en şefkatli bir ihtizaz ile titreyerek:

-Nasılsın? Yavrum, diye sordu.

Gördüğü şeyler, bu işittiği ses, mevcudiyetinde köklenmiş vak'aların hakikatiyle o kadar taban tabana zıttı ki, Perran gözlerinde ne olduğunu anlamak endişesi kalarak korku ile bakmaya başladı.

Fahri Cemal, bu geçirdiği safhaları hep anladığından onu temin etmek ihtiyacıyla yatağın kenarında duran elini alıp nevazişle bir temasla okşayarak:

-Bir şey yok Perran'cığım… dedi; hiç korkama… Burada, bendesin… Müsterih ol…

*

Perran, derin uçurumlar içine yuvarlanmış hatıralarını toplayıp bir şekil veremiyordu. Uzak zulmetlerde kaybolmuş gibi fikirler müşevveş, hisleri perişandı.

Kendini şimşeklerle, yıldırımlarla gürleyen kasırgalı bir fırtınadan çıkmış zanne[d]iyordu. O kadar telaş, o kadar heyecan ve o kadar ihtilaç içinde geçen saatlerin tafsilatını bulamıyor, teferruatı kaybediyor, esas olarak yalnız, pek feci vak'aların geçtiği fikri sabit kalıyordu.

Fahri Cemal'in temini, nazarındaki durgunluk biraz izale ederek şimdi gözleri Gülter'e in'itaf etmişti.

Gülter de burada mıydı? Nasıl şeyler olmuştu yarabbi!

[567] Fahri Cemal, onun hali müşkül şeylerle beynini yormaya müsaade etmek istemeyerek:

-Sen rahat et, uyu! dedi. Hiçbir şey yok, her şey düzelecek, merak etme yavrum. Sen sade rahatına bak. Gülter'i de istediğin gibi sana baksın diye bilhassa apartmandan buraya getirttim.

Hastanın dudaklarında silik bir tebessüm görüldü, gözleri tekrar kapandı. Evvela Fuat'la, sonra kocasıyla, sonra Fahri Cemal'le bir tanesi metin mizaçları harap edecek kadar şiddetli buhranlarla yıkılmış, kırılmış vücudunun ihtiyacına kendini terk etti, gitti.

*

Perran'ın sıhhatinde endişeyi mucip bir durumun olmadığını doktorun temininden sonra kendi de görüp emin olduğundan artık tamamıyla müsterih olarak şimdi bir de Gülter'le konuşmak ihtiyacını hissediyordu.

Zile basıp Marika'yı çağırarak:

-Sen burada hanımının yanında otur bekle, dedi. Ufacık bir hareket görürsen bize içeri haber verirsin. Biz yandaki odadayız ve Gülter'e işaret ederek içeriki odaya yürüdü.

Orada bir koltuğa uzanarak, ne olacağını anlamayıp merakla bakan Gülter:

-Seninle ciddi ciddi konuşmak istiyorum Gülter, dedi. Ümit ederim ki, soracağım şeylere bana doğru olarak cevap verirsin… Bu, bilhassa hanımının menfaati içindir. Bak, bu akşam onun başına **[568]** gelen felaketi gözünün önüne getir de bir daha bu gibi felaketlerin vukuuna mâni olmak için bana yardım et…

Gülter, korktuğu feci şeyler hakkında nihayet malumat alacağını görerek:

-Tabii beyefendi, dedi. Hanımefendiyi ne kadar sevdiğimi zannederim biliyorsunuz, bu itibarla bu benim için en mühim vazife olacaktır. Yaldız ne olduğundan haberim olmadığı için merak ediyorum.

Fahri Cemal, bu günkü hadiselerde onun da kabahat hissesi olduğunu bilmekten mütevellit bir tehevvürle sesi sertleşerek:

-Ne mi oldu? dedi; muhakkak bir ölümden kurtuldu. Tramvayın altından Allah'ın bir lütfuyla sağ olarak çıkması bir harikadır.

Gülter, gözleri işittiği sözlerin verdiği korku ile çukurlaşmış, açılmış, mebhut, lerzan, anlamıyor gibi bakıyordu.

Fahri Cemal, onu istediği gibi söyletmek için korkutmak, mesuliyetini ağırlatmak lazım geldiğini bildiğinden, sesini daha ziyade yükselterek devam etti:

-Bizzat senin de iştiyak ettiğin birtakım tertibat sebebiyle bu gün kendisi evvela Bomonti de Şerbetçi Apartmanı'na gitmiş, orada yabancı bir erkekle bir mülakat yapmış, apartmana avdetinde Şefik Nuri Bey'in birtakım tehditlerine duçar olmuş, sonra buraya geldiği zaman da bütün hareketlerinden haberim olmadığı ve tabii bunları ağır kabahatler bulduğum için benden fena bir muameleye uğradı. Buradan çıktığı vakit kaldırmış kendisini tramvayın altına atmış… Vak'ada hazır bulunanların teminine göre tramvayı yıldırım gibi gittiğinden muhakkak surette **[569]** ezilecek iken her nasılsa vatman arabayı durdurarak onu kurtarmış… Şimdi bana söyle bakayım… Bu Fuat İlhami denilen zat kimdir, senin hanımın bu adamı ne vakit ve nerede tanıdı? Ne vakitten beri münasebette bulunuyor? Biliyorum ki hanımının bütün sırlarına vakıfsın. Onun hayatındasın için gizli hiçbir şey yoktu. Bu gece ki felaketten ibret alıp bundan sonra kendisini böyle tehlikelerden kurtarmak için bu malumata şiddetle ihtiyacım var. Haydi, bildiklerini bana kâmilen söyle, dinliyorum.

*

Vaziyetin fecaatini bütün dehşetle idrak etmiş olan Gülter, bir kelime yalan söylemenin mümkün olmadığını görerek, zaten Perran'ın hayatında

yalana ihtiyaç mess ettirecek vak'alarda bulunduğunu bildiğinden bütün malumatını tam bir samimiyetle söylemeye başladı.

Dün geceye kadar apartmanda kimseye itiraf edilemeyecek kadar fena bir şey geçtiğini tahattur ediyordu. Hanımefendi bütün kadınlara numune olacak temiz bir hayat içinde ömür sürüyor, etrafında cereyan eden vak'aların en hafifine bile müşabih maceralarından pek uzak kalıyordu.

Ve dün gece, nasıl kendisini çağırıp Fuat İlhami Bey'in yazıhanesine gitmek, oradan onun ne olduğuna dair malumat almak ve eğer hasta ise ikametgâhını öğrenip oraya kadar giderek oraya kadar gidererek görüp bir haber getirmek, şayet yatakta bulursa saat üçte kendisinin apartmanına gideceğini haber vermek için tembih ettiğini anlattı.

Perran'la birkaç saat evvelki feci sahnede genç kadının yalan söylemediğini daha o zaman emin bulunan Fahri Cemal bu hakikatin bir defa daha, bir **[570]** üçüncü bir ağızda tekrara edildiğini görüyor ve "Zaten emindim…" diyordu.

Gülter'in Fuat'la münasebet hakkında keşfinin (Çünkü o dün geceye kadar bu mesele hakkında hiçbir malumatı olmadığını ve ancak şimdi keşifle fikir beyan edeceğini söylüyordu.) bu mesmûâtıyla ve mahsûsâtıyla kendi peyda ettiği malumat derecesinden farkı yoktu.

-Hiç dün geceye kadar hanımefendinin ne ağzından, ne halinden Fuat Bey'e dair bir şüphe verecek lakırdı ve muamma işitip görmedim, diyordu.

Fahri Cemal başını sallayarak:

-Peki, dedi; Fuat bey için böyle… Ya başkaları… Hanımının başka biriyle münasebetlerinden malumatın var mı?

Şu anda Perran'ın gizli bir hayatı olmadığına kendisi bilhassa emin olduğu halde bunu genç kadının daimî refakatinde bulunan mahrum esrarında işitip maddi teminatı almış olmak istiyordu.

Gülter, doğru söylediğinden şüphe edilecek bir hulusla gözlerini kapayarak:

-Yemin ederim beyefendi, dedi; yemin ederim beyefendi ki hanımefendinin hiç böyle münasebetleri hakkında bir malumatım yoktur, vicdanen emin bulunurum ki kimse ile böyle rabıtaları bulunmamaktadır.

Artık kâfiydi.

*

Fahri Cemal artık Perran'ın hayatı, gece naklettiği Fuat hikâyesi hakkında en samimi malumata malik bulunuyordu.

[571] Bu malumat kalbinde Genç kadına karşı şimdiye kadar mevcut olan vücut ve ibadeti bir tebcil mertebesine çıkarıyor, "Ben eğer bu akşamki facia olmasaydı onu en alçak bir kadın gibi sokaklarda bırakmayacaktım. Ne cinayet, ne cinayet!" diyordu.

Fakat ne müteşekkirdi ki bu hayatı yapmaya vakit bulamamış, ani bir vicdan nebahatiyle bâlâ-hare madem ilahiyat en zehirli azapları mucip olacak bu harekette devam mümkün olamayarak genç kadına karşı fikren hazırladığı suikastı şimdi tamir edebilecekti.

Evet, tamir edecekti. Onun hayatına falan değilse bile fikren tertip ettiği vahşi pusuları en gayr-ı mahsus suizanları bile müthiş kefaretlerle ödemeye ve vicdanen kendini borçlu görüyordu.

Elini kaldırıp Gülter'e izin vererek:

-Kâfi, dedi; verdiğin malumata teşekkür ederim. Eğer hanımını sahihten seviyorsan zerre kadar minnettarlık varsa onun selameti için bana yardım edersin… Haydi, şimdi içeri git de, kendisini sen bekle, hizmetçi kadın gitsin artık yatsın… Baksana artık sabah oluyor.

Gülter hastanın odasına gitti.

Fahri Cemal şimdi ayağa kalkmış, eliyle alnını sıkıyor, uykusuzluktan rehavete müstagrık olan vücuduyla geziniyordu.

Hayatında her şeyde olduğu gibi bilhassa uykusunda da büyük bir intizama riayet ederdi. Böyle uykusuz geçmiş bir gecenin kendisini pek sarsacağını bildiğinden kâmilen sabah olduğundan evvel bir iki saat bir **[572]**

tarafa uzanıp uyumak ihtiyacını hissediyordu. Sonra birden, Perran ansızın uyanıp kalkmak isterse, orada, ayakta hazır bulunamayacağını düşünüp hâlbuki hayatının zerrelerini bile ona karşı yaptığı haksızlıkları tamire hasredeceğini kendine vaat ettiği için: "Hayır… Uyumayacağım… Bundan sonra bütün istirahatim bütün saadetim, onun rahatı için feda olmayacak mı?" dedi.

Ve tekrar bir cigara yakarak odada dolaşmaya başladı.

Bu oda, yanındaki yatak odasıyla binanın deniz tarafına nazır olup, ikisinin boyunca imtidâd bir büyük balkonla ihata edilmiş bulunuyordu.

Odada dolaşırken, kaloriferin eskimiş hararetiyle dolu havayı biraz değiştirmek isteyerek balkon kapısını hafifçe açtı.

Dışarıda temiz, berrak bir hava vardı. Yağmur dinmiş, bulutlar kâmilen sıyrılmış, semadan tir ü taze bir ciyadetle saf ve bakir bir sabah taraveti taşıyordu.

Biraz hava almak, ciğerlerindeki müterakim zahirleri atıp temizlemek için balkona çıkıp dolaşmak istedi.

*

Biraz sonra yükselerek dünyaya taze hayat verecek güneş, şark ufkunu berrak, nurlu bir renkle sıvamıştı. Sema esiri ve gîr bir saffetle mas mavi, tertemiz imtidat ediyor, Çamlıca'nın üstünde bütün şaşaası, bütün izmihrârı ile parlıyor, altın ve gümüş akisleriyle nurlar saçıyordu.

Başka tek bir yıldız görünmüyordu. Bir taraftan yaklaşan gün, **[573]** ziya ile doldurduğu feza hepsini söndürmüştü.

Fahri Cemal bu manzara karşısında birden çocukluğunu tahattur etti. O, Zühre'nin ezeli bir aşığıydı, bu aşkı Zühre'nin güzelliği namına bütün öteki yıldızlara, o yüzbinlerce yıldızlarla müzeyyen bütün semaya teşmil etmişti.

Çocuğun, daha babasının hayatında, Rumeli Hisarının tepesinde bir köşkte oturulurdu o vakit adet etmişti. Her gece balkona çıkıp bir koltuğa yaslanarak saatlerce, bunları aşkına bir vecd ile temaşa ederdi.

Şimdi, o zaman bu derin aşkla hayran olduğu şeyin sema olmayıp kendi istikbali olduğunu zannediyordu. Bu şair ve mahâsin-perest kalbinin nihayetsizliğiyle, âdeta ilahi bir takdis ve ibadetti.

Ah, bu ziyasız yıldızlar arasında genç kalbinin istiğrakları ne şairane hülyalara makes olur, Fahri Cemal bu esnada bütün güzel şeylere karşı mevcudiyetinden taşan genç perestişlerle nasıl sermest incizaplara boğulurdu.

Bu sayede, o kadar taziz ettiği yıldızlar hakkında malumat almak istemiş ve heyet-i felekiyyeyi yorulmaz bir hırsla tetkik ve tetebbu ederek bunların isimlerini, hareketlerini öğrenmişti.

Bazıları seyyar olup, diğerlerinden daha müzehher bir şaşaa ile parlıyorlar ve bazı zaman görünüyor, bazı zaman görünmüyorlardı. Sabit olanlar daima aynı vaziyeti muhafaza ederek semada âdeta haritası resmedilip mevkileri tayin olunabilecek bir intizam gösteriyorlardı. **[574]** Mevkutları, muvakkitleri vardı. Velhasıl o kadar rengin bir âlemdi ki, yalnız seyretmek insanı mest ediyordu.

*

Sonra bir sabah çok erken kalkmış ve sema hakkındaki incizabı ile şöyle bir gün yüzüne nazar etmişti. Vakit tıpkı bu saatler olmalıydı.

Orada, ufkun üzerinde tek bir yıldız gördü. Fakat bu bir yıldız değil, bir küçük güneş denilecek kadar emsalsiz bir şaşaa ile fürüzandı. İn'ikâs, iltimâ'lar, izmihrârlarla yanıyor denilebilirdi.

Genç ve güzelliğe müştak kalbinde derin bir hasret sızısı hissederek:

-Ah ne güzel! diye inledi.

O gün akşama kadar bu tahassüssün sermestîsi ile ezildiği için öbür sabah bilhassa erken kalkarak yine bu yıldızı görmek için balkona koştu.

O yine orada idi. Yine aynı şahane şaşaa ile parlıyor, ilahi bir pırlanta gibi nur saçıyordu.

Tıpkı bu geceki gibi, diğer yıldızlar yavaş yavaş yükselen güneşin ilk şuaları önünde sönmüş, silinmiş, feyezan eden bu cûş a cûş gençlik hücumu bütün tabiatı coşturmuştu.

Güneş kâmilen çıkıp, gecenin bu son bir yıldızını da nurları arasında sarartıncaya kadar fahri cemal müştak bir hararetle dolu kalbinin semest heyecanları arasında nihayetsiz, âşıkane emellerle çırpındı durdu.

O gün kitaplarına müracaat ederek, bu yıldızın zehre denilen seyyare olup, senenin bazı mevsiminde gurubdan sonra garpta, **[575]** bazı diğer mevsiminde tuludan evvel şarkta göründüğünü öğrendi.

İşte o günden itibarendir ki Fahri Cemal Zühre'nin bu şaşaa güzelliğine şeyda bir aşkla meftun oldu.

Aradan seneler geçip hayat onu da kasırgaları arasında savurduğu için çok zamandır Batı yıldızını seyretmek için sabah erken kalkmak değil, hatta sokağa çıkmadığı vakitleri bile semaya bakmaya vakit bulamıyordu.

*

Bu sabah ruhunun eski aşinasıyla bu telakki onu bütün hayatının girdapları üstünden uçurarak Rumeli Hisarı tepesinde Zühre ile ilk aşk gecelerine götürmüştü.

Fakat o zamanla bu gece arasında ne feci ne dünyaları yıkan farklar vardı yarabbim! O zaman gençti, bütün hayatı önünde, bütün emelleri renkler, nurlar içinde, bütün gözü ümitte, güneşte idi.

Şimdi, hayatının enkazlarıyla kendini hatta bir guruba bile benzetemiyordu. Şimdi olsa olsa telâtumları solan, sönen bir gece idi. Tıpkı, şimdi şu şark ufkunu bir cûş u hurûş nurlarıyla sermest eden güneşin ziyası önünde garbın uçurumlarına yuvarlanan yağmurlu, çamurlu bu kış gecesi gibi bir sönük, bir sönük, bir bitik. Bir harap gece…

Bütün yıldızları bu muhteşem nurlar altında sönmüş, şimdi mevcudiyetinin haşmeti, saltanatı sebebiyle silinemeyerek semanın sinesinde bir güneş gibi **[576]** parlayan bu son yıldızı da güneşin aguşuna terke mecbur olup ondan da ayrılacak batacak, hatta bitmiş, zevale yaklaşmış sefil bir gece…

Şimdi artık maşrıkla, tulu eden güneşle hiçbir alakası kalmamış yaşamanın nîm-etlerini, zevklerini ve saadetlerini bırakıp çekilmeye mahkûm bir enkazdı.

Gece nasıl günün vüruduyla uzaklaşmaya ve gitmeye mahkûmsa, o da artık gurub etmeye mahkûm değil miydi?

O zaman derin elemle gözlerini kapayarak bu halde hayatının feci bir timsalini gördü.

Kendisi güneşin önünde zevale mahkûm gece olursa, Zühre de bütün güzelliğinin ihtişamıyla bizzat Perran değil mi, bizzat Perran'ı temsil etmiyor muydu?

Gece de, nurlarıyla onun hayatını tenevvür etmiş güzel kadınlar, zengin aşklar gibi namütenahi yıldızlara malikti. Bunlar daha parlak veya daha sönük oluşlarına nazaran ilk tulu ziyalarına karşı daha evvel ve daha sonra sönmüşler ve şimdi hepsi yok olarak bütün semayı tek bir Zühre'ye, son yıldıza bırakmışlardı.

Evde hayatında yüzlerce güzel kadınlara malik olmuş, bunlar birer birer geçtikten sonra şimdi son kadını bulmuş, onu aşk semasının son yıldızı olarak taziz ediyordu.

Fakat elemin bütün fecaati orada idi ki, gece nihayet Zühre'si de sabahın koynuna teslim ederek nasıl çekilmeye ahden, kahren, zulmen, **[577]** mecbursa, veda ihtiyatının senelerinde Perran'cığını başka ellere, tıpkı tulu nurları gibi pür-feyz ve şebâb kalplere teslime öyle mecburdu. Bu istese de istemese de kabule mecbur olduğu bir fecaatti.

Parmakları titreyen asabi elleriyle ateşler içinde yanan alnını sıkarak balkonun parmaklığına dayandı ve derin bir fikir uçurumu içinde yuvarlanıyorum zannetti.

Yarabbi! Tabiat bu sabah ona bu manzarayı bir ibret dersi olmak için mi göstermişti? Onun bu kahr-ı tecelli ile bir feragat hareketine mi sev ediyordu?

Zaten Perran'la tanıştığı ilk günden beri kalbinin en elim yarası, bir gün genç kadının kendisine layık bir delikanlıyı sevip onu terk etmesi ihtimali değil miydi?

Ve bilahare hayatında zincirlenen vak'alarda suretle tecelli etmemiş miydi?

Bu Fuat İlhami Perran'la ömürlerinin en saadetle cûşan olduğu bir anda birdenbire tahattur edip aşklarını zîr u zeber etmeye müekkil görünmüyor muydu?

Eğer, Perran'ın anlattığı gibi, delikanlı genç kadının kendisiyle münasebetinden haber almamış olsa da Şerbetçi Apartmanı'nda tertip olunan mülakat muvaffakiyetle vuku bulsa, iki genç birbiriyle uyuşup, sevdiği kadının aşkı için onu terk ü feda etmeyecek miydi?

Demek kendisi için metrukiyet ve hüsran muktedir ve muhakkaktı. Bu tabiatın en kahhar en yırtıcı bir kanunuydu: hayat ve aşk gençlerin hakkıdır ve ihtiyarlar gençlik huzurunda kahr u fedaya mahkûmdur.

[578] Tıpkı bu, dün gece aşkıyla titreyerek koynunda beslediği ve güzellikleri için ezeli hasretlerle ah ettiği Zühre'sini doğan günün aguşuna bırakıp çekilmeye ebedi kanunlarla mahkûm olan gece gibiydi.

*

Burada Fahri Cemal'in zaten vak'alarla son derece rikkat ve ihtizaz içinde yumuşayarak eriyen kalbi birden ilahi bir feragatin güneşiyle nurlandı.

Gözleri, gittikçe semayı istila ederek Zühre'yi hararetli bir der-âgûşla saran ziyaların arasında ufkun derinliklerine dalmış:

-Mademki, bu mukadder ve zaruridir ve mademki en aziz emelim olan Perran'ın saadeti de böyle tahakkuk edecektir, bunu kendim yapsam daha necip bir hareket olmaz mı? dedi.

Evet, artık hayatı yaşamış, saadeti tatmış, aşk zamanını geçirmiş bir adam olduğundan aşkı ve saadeti ona layık olanlara, onu kalplerinin bütün vüsatıyla ve gençliklerinin bütün hukukuyla tam ve noksansız olarak tadacak daha layıklarına bırakmak lazımdı.

İçeride, yatağında şu anda belki ezilmiş, hurde-hâş bir ölü olarak bulunacakken kaderin nadir cilvesiyle nasılsa hâlâ bir hayat kalmış olan muazzez, yüz bin kere muazzez nur yavrucağın saadeti için bütün mevcudiyeti samedanî bir feragat dalgasıyla doluyor ve coşkun kalbi nihayetsiz bir şefkat hamlesiyle alicenap kararların tezahürünü görüyordu.

Birden bir vecd hareketiyle ellerini kavuşturarak Zühre'ye karşı bir ibadet vaz' aldı ve orada, dünyaya gelmiş ve gelecek kadınların en şayan perestişi olan nur sevgilisinin saadeti için bütün dünyada hiç **[579]** bir erkeğin yapmak kudretini gösteremeyeceği bu emsalsiz feragati bir sebeple ve bir an zaafa duçar olmaksızın nihayete kadar azim ve fedakârlıkla yapmaya Allah'ın 'e bütün mevcudiyetin huzurunda yemin etti.

Şimdi, müşkül ve ulvi bir vazifeyi yapmaya karar vermiş insanlara mahsus sükûtun ilahi halesiyle muhat, vicdanı büyük vazifelerin ifasından muhassıl inşirahlarla coşmuş, kapıyı çekerek balkondan içeri giriyordu.

*

Perran'ın odasına girdiği vakit perdelerin henüz inik ve elektriğin yanmakta bulunduğunu, genç kadının yatağında hâlâ yatmakta olduğunu görerek, oturmuş olduğu yatağın ayakucundan ayağa kalkan Gülter'e:

-Hiç uyanmadı mı? diye sordu.

Gülter, başıyla: "Hayır!" işareti verip geri çekilerek odanın köşesine gitti.

Fahri Cemal yatağın yanı başındaki koltuğa oturdu.

Şu yatakta yatan vücut, teşekkül itibarıyla bütün kadınlardan hiç farklı bir şey değildi. İhtimal daha güzelleri, daha sihirkârları da vardı; öyle olduğu halde ne idi bu füsun, ne idi bu kudret ne idi bu cazibe ki yarabbim, kendi hayatını onun saadeti için iskat ve fedaya razı oluyor, hiçbir insan kalbinin yüklenemeyeceği, yüklen[m]ek istemeyeceği, yüklenmeye tahammül edemeyeceği ağır ve kahhar azapları kendi ihtiyarıyla, kendine karşı reva görüyordu.

En samimi bir cûşişle Perran'a bakıyor, genç kadının biraz yana **[580]** mail ve şayan-perestiş saç çerçevesiyle muhat mübeccel yüzünü taziz galeyanına boğularak seyrediyordu.

Nasıl kuvvet bulmuş da daha birkaç saat evveli bin muharrik niyazlarla, bin perişan istirhamlarla yerlerde, ayaklarının altında sürünen bu yavru kuşu tepmiş, onu meyus, avare gece yarıları sokağa atmıştı?

Bilhassa bu hareketini kalbi o kadar derin bir elemle tahattur ediyordu ki irtikâp ettiği cinayeti tamir için fedakârlığın bile hiçbir ehemmiyeti olmayacağını tasdik ediyor ve: "Senin bu cezandır ihtiyar haydut." diyordu.

Yatakta bir hareket oldu.

Perran uyanır gibi kolunu kımıldattı. Hemen hasta yavrusunu endişe ile bekleyen bir ana şefkatiyle sıçrayıp üzerine eğilerek onun kolunu düzeltti, örttü bastırdı, tekrar yanına oturdu.

Fakat Perran, gözleri açılmış, uyanmıştı.

Genç kadının dudaklarında müteşekkir bir tebessüm parlıyor, hazin hazin kendine bakıyordu.

Hasta istirahatiyle bütün melekâtını istirdat etmiş olduğundan uyandığı anda bir hamlede gecenin vukuatını bütün tafsilatıyla görmüş, yaşamış ve teferruatını pekiyi bildiği bu odada, pekiyi tanıdığı bu yatakta ne için ve ne halde bulunduğunu anlayarak, Fahri Cemal'i de başucunda şefkatli ve mütebessüm görünce ona karşı kalbinden o ana kadar hiç hissetmediği sıcak bir şükran hücumuyla coşmuştu.

Demek Fahri Cemal onu sokaklarda terk etmemiş, yine kabul etmiş, **[581]** yine evine almıştı. Sekiz sene esaret ve menfa azapları içinde kendini unutmayarak sevmekte devam ettiğinden dolayı takdis ettiği Fuat acaba aynı şeyi yapar mıydı? Yapar mıydı değil yapmış mıydı?

Fahri Cemal onun sokakta gece yarısı tramvay altına atladığını nereden ve kimlerden öğrenmişti de almış buraya getirmişti?

Kendisini kimse tanımadığı için elbette Fahri Cemal'e kimse haber vermemişlerdi. Bilakis hiç şüphe etmiyordu ki, Fahri Cemal o evden çıkıncaya

kadar değilse bile evden çıktıktan sonra arkasından çıkmış, vak'aya elbette yolda vakıf olarak onu almış, evine getirmişti.

Gecenin bu kısmına dair hatırası sisli, puslu olduğundan kati bir şekil veremiyor, dumanlı hutûtuyla ancak bir ihtimal halinde tasvir ediyordu. Fakat bu elbette böyle olmuştu, başka türlü olmak ihtimali yoktu.

Hâlbuki öbürü, kendisini güya genç ve hararetli olması lazım gelen kalbinin sekiz senelik aşkına rağmen dünden beri hiç aramış, sormuş muydu?

-O, gece buradan çıktıktan sonra yaptığı gibi pekâlâ Fuat'tan çıktıktan sonra da o yeis hareketini yapabilirdi. Eğer yapsaydı sokaklarda ezilip ölmese bile lakayt yolcuların hazin merhametine layık olacak ve polislerin eline kalarak kimsesiz, meçhul sürünecekti.

Kendisine sorsanız: "Evet," diyebilirdi.

-Evet, bu kadın aşkıma layık değildi. Kendini bir ihtiyarın servetine satmış, hayatta çirkin bir vaziyet almıştı. Benim erkek izzet-i nefsim bu adilikleri hiçbir vakitte kabul edemez…

[582] Hâlbuki o şüphe edilemeyecek yanık bir samimiyetle hayatını, bu vaziyetlerin mecburiyetini bütün fecaatiyle, sonra Fahri Cemal'e anlattığı gibi ona da anlatmış, daha hararetli bir şefkatle ona kendini teslim etmişti.

Delikanlı için terk etmeye razı olduğu adam, feda etmeyi kabul ettiği hayat öyle şeylerdi ki, buna karşı Fuat hiçbir suretle mukabeleye muktedir değildi. Bir kere Fahri Cemal kadar derin ve yüksek bir adam değildi, sonra serveti yoktu, şöhreti yoktu, kudreti yoktu.

Perran Fahri Cemal'in müstesna şahsiyetini, zengin hayatını, bî-nihâye şefkatini, onun ancak bir aşkı ve gençliği için fedayı kabul etmiş, İtalya'da süreceği prenses hayatını onun için kendine ve erkeğine zindan ederek bırakıp gelmiş ve burada ondan: "Sen bana layık kadın değilsin!" Lanetiyle karşılaşmıştı.

O, vicdanları parçalayacak sıcak bir samimiyetle:

-Lakin yanılıyorsun… diye feryat ediyordu; lakin yanılıyorsun Fuat, benim hayatım zannettiğin gibi mülevves değildir… Ben, şu, şu ve şu şerait

içinde bugünkü vaziyeti kabule mecbur oldum ve yemin ederim ki sana layık ve aşkına layık bir kadınım ve hayatım temiz ve paktır…

Buna delikanlı kükreyerek cevap vermişti:

-Benim izzet-i nefsim böyle müşevveş işleri kabul etmez, huzurumdan çık, defol!

Ve kadın, boynu bükük, kalbi yaralı, titreyerek, sendeleyerek, hıçkırarak çıkmış ve bir dakika evvel aşkının büyüklüğünden bahseden **[583]** bu genç kalp bir saniye bir merhamet, bir avdet hamlesi hissedip nedametle sızlamamıştı.

Hâlbuki her manasıyla yüksek, büyük ve derin bir adam, sayesinde yaşadığı ve ebedi bir sadakatle bağlandığı halde hıyanet ettiğini kendi ağzıyla şurada yüzüne karşı itiraf ettiği Fahri Cemal reddetmek ve kovmak için Fuat'tan bin bir fazlaca hakkı olduğu halde arkası sıra fırlayarak onu tramvayın altından almış, yine kendi evine ve yine kendi yatağına ve yine kendi koynuna kabul etmişti.

Şu anda yatağın başucunda şefkat ve rikkatle titreyen üstadın şeklini nasıl olur da kalbi ezeli şükranlarla erimeden, ruhu ilahi perestişlerle kaynamadan görebilirdi?

Bunlar Perran'ın fikrinden geçtiği an zarfında üstat genç kadının gözlerini hâlâ açık bulmaktan mütevellit bir cesaretle eğilip, tatlı bir ihtirasla:

-Uyandın mı yavrum? dedi.

Genç kadın, şiddetler, hiddetler beklediği bu sesin hâlâ eski şefkatle bu hitabını kalbi erimeden dinleyemiyordu.

Gözlerinden iki damla gözyaşı yıldızlanarak ve içinden cûşân şükran ve ibadet sözlerine boğularak, sükûtundan başka bir cevap veremedi.

Bu yaşları bütün manalarıyla ve takdis ile gören Fahri Cemal, hastayı teessürden uzak tutmak için başka vadiden lakırdılar açmaya çalışıyordu:

-Artık uyumayacak mısın? Öyle ise Gülter perdeleri açsın… **[584]** Dur şu elektriği de söndürelim… İçeri biraz sabahın ziyası girsin… Ama görsen

Peri'ciğim sema ne berrak, sabah ne kadar güzel… Kânûn-ı sâni değil, tıpkı bir mayıs sabahı… Yalnız çiçekler eksik… Fakat onlar da pek yakında açarlar.

Burada böyle havadan rastgele söylediği sözleri geçip, Gülter'e hitap ederek:

-Gülter, dedi; şu Marika'yı biraz çağırsan a kızım. Kahvaltı söyleyelim.

-Kahvaltıda ne istersin Peri? diye sordu.

Ve onun hüznüne, düşünmesine, mukayesesine vakit bırakmamak için:

-Hani masallarda: "Dile benden ne dilersen." Vardır. Onun gibi, aklından ne geçer, canın ne isterse ferman efendimizindir.

Şen tavırlarla başını sallıyor:

-Hayır, hayır, ikram ediyormuş gibi değil, Beyoğlu'nun göbeğinde oturduğumuz için söylüyorum. Malum a Nisantaşı'na nazaran Taksim pek merkezdir, her şey bulunur, şimdi Hıristo'yu salarız, Marika mutfağa ininceye kadar istediğimizi bulur getirir, sen hemen iste.

Kapı açıldı, Marika girdi.

Üstat ona hitaben:

-Ha, harika, sen misin? Gel bakalım… Bak, hanımefendi burada ilk sabah bulunuyor… Bilirsin a onun böyle şeylere son derece merakı vardır… Güzel bir kahvaltı hazırlayıp kendisine beğendirmeyi istiyorum. Demesin ki: "A, şu Marika'nın bana çıkardığı şeylere bak, **[585]** benim evimdeki Madam Pula bana daha güzel şeyler yedirirdi." Ama her şeyden intihabı kendisine bırakalım değil mi?... Söyle bakalım Peri'ciğim, ne istersin?

Perran, midesini bütün bütün unutmuş, ancak kalbinin dalgalarıyla dolu idi. O incelikle Fahri Cemal'in hep kendini üzecek fikirlerden uzaklaştırmak için gösterdiği bu şetareti onun büyüklüğünü takdis ederek takdir ediyordu. Buna karşı evde üstadın arzusuna hürmet etmeyi vazife bilerek güya dün geceki facia hiç olmamış ve tıpkı hayatları eski ahengini muhafaza ediyormuş gibi şetaret göstermeye karar vererek iyi günlerine mahsus masum ve cilveli tavırlarını aldı:

-Vallahi bilemem ki, diyordu; sözünüzle, övmekte o kadar geniş bir intihap ufku açtınız ki… Mademki her dilediğim yapılabilecek bir peri sirayetinde bulunuyorum, ben bütün vüsatimle işte söylüyorum: Sütlü bir kakao, tereyağı ve ekmek!

Fahri Cemal, şen bir kahkaha attı:

-Amma ettin ha… dedi. Bu ne bu kakao, tereyağı, bugün Anadolu'nun en ücra köylerinde bile kolayca bulunacak şeyler. Hani sen bilmiyor musun canım Amerika'dan getiriyorlar, küçük kutuların içinde dolu kahvaltı konserveleri var… Nefis şeyler…

Genç kadın, sakin, hazin bir tebessümle:

-Benim dilediğim şeyler bunlar… Sizden ikram etmek, benden de dilemek değil mi?

[586] Fahri Cemal, kollarının geniş hareketleriyle:

-Ne öyle ise kızım sen lütfen bana bırak da bu sabah karıncığını ben doyurayım, dedi.

Birdenbire kaşlarında ciddi bir hareket derin bir çizgi peyda olmuştu:

-Telafi edecek çok zararlarımız var. Bırak da onları tamir edelim.

O, orada kahvaltı için ihtiyar Marika'ya emirler verirken, genç kadın yattığı yerde az doğrulmuş, yatağın içinde oturmuş, eliyle perişan saçlarına şöylece bir nizam vermiş ve bu esnada bu latif adamı nasıl bir dalaletle aldatmaya ve feda etmeye sükût ettiğini anlamayarak nihayetsiz nedametler içinde yuvarlanmaya başlamıştı.

Fahri Cemal, Marika'ya emirlerini ikmal ederek:

-Şimdi anlattın ya… Hemen Hıristo koşsun… Söylediklerimi alsın, getirsin… Sen de buradakilerini hazırla… Haydi!

Marika çıktı.

Odada yalnız kaldıklarına emin olunca Perran, şükranın bütün hararetiyle titreyen bir sesle:

-Şimdi müsaade ediniz de size söylemek istediklerimi söyleyeyim, dedi.

Ve Fahri Cemal'in merak eder görünen nazarı üzerine:

-Size evvela şükranımın derecesi… diye başladı.

Fakat üstat elinin zarif bir hareketiyle onu söylemekten men ederek:

-Yok, yok, yok… dedi. Öyle sözlere hiç lüzum **[587]** yok… Olan biten şeyler oldubitti; şimdi bizim yapacağımız, onları hatırımızdan külliyen silip mahvetmektir. Her şeyi unutalım Peri'ciğim, her şeyi unutalım ve yeni bir hayata girelim. Çünkü eğer o müşevveş işleri karıştıracak olursak teşekkür değil, tevbih edilmeye layık olmaktan korkarım. Bugünden itibaren birbirimize karşı yepyeni hissiyatla davranmamızı istiyorum. Maziyi unutmak ikimiz içinde hem lazım, hem mecburidir. Bak benim öyle tasavvurlarım var ki bunları, ne kadar beğeneceksin…

Sonra lakırdıyı değiştirmek için:

-Gülter'i çağıralım da senin yıkanmana falan yardım eder, iyi olmaz mı? dedi ve zile basarak Gülter'in gelmesini emretti.

Gülter geldiği zaman, kendisine Ferit'in geldiği haberini getirdiğinden:

-İyi oldu, siz burada meşgul iken ben de onunla konuşayım, onu bana içeri göndersene! diyerek bitişik odaya girdi.

Yazı mamasına oturup bir mektup kâğıdı çekerek şu satırları yazdı:

"Beyefendi,

Pek mühim ve hayatî bir mesele hakkında zât-ı âlinizle icap ettiğinden lütfen bugün bende haneyi teşrifinizi rica eder ve kâğıdı getiren adamla bunun saat kaçta mümkün olacağının buyurulmasını temenni ederek arz-ı samîmiyet ederim."

İmzasını koyup hamiş olarak evin adresini ilave etti, bu esnada Ferit'te odaya girmiş olduğundan mektubu zarflayıp üzerini yazarak:

[588] -Ferit, oğlum, dedi; bu mektubu şimdi, Osmanbey'de, Bomonti sokağında, solda Şerbetçi Apartmanı vardır, o apartmanın dördüncü katında Fuat İlhami Bey'e götürüp teslim edeceksin. Cevabı ya tahriri, ya şifahî

olacaktır. Eğer bunu yazıp gönderirse bana getirirsin. Yok, eğer şifahen söylerse harfiyen zabt edip gelir bana söylersin. Haydi çocuk. Ha, sonra yine bu gün öğleden sonra Şefik Nuri Bey'i de mutlak görmek isterim. Onu da git, ara, nerde ise bul ve gelip beni mutlak görmesini söyle.

*

Bu gece, Fuat için en mazlum ve işkenceli esaret gecelerinden daha korkunç, daha kasvet-âlûd olmuştu.

Perran orada iken onu kinin en derin bataklıklarına yuvarlanmış olan kıskançlık, genç kadın oradan uzaklaştığı ve feryatlı, elemli sesinin aksleri daha odada acı acı ihtizazatımında bulunduğu ilk dakikalardan itibaren hoşnut ve vahşetten kavrayıp en mültehib bir aşk hummasına atmıştı.

Perran gözünün önünde iken oda daima kendininmiş ve ebediyen orada kalacakmış, uzaklaşsa gitse bile mutlak avdete mecburmuş, ayrılmaları imkânı yokmuş zannı vardı.

Fakat onun ayak sesleri bile kesildiği ve hayalinden başka bir şeyi kalmadığı zaman delikanlı yalnız onsuzluğun elemiyle yanıp boğulduğunu, her türlü hissine, her türlü sükûna yalnız bu ezânın hâkim olduğunu, kalbinde acı bir nedametin doğup yükselmeye başladığını görüyordu.

[589] Demek artık bitmişti, artık Perran onun için yok olmuş, o senelerden beri en nafiz bir saltanatla hükümran olan müzeyyen emel böyle bir iflas ve feci bir inhizamla sükût etmişti, öyle mi?

Kıvranarak odada akur hatvelerle dolaşıyor ve kapıdan pencereye, pencereden kapıya gidip gelerek kendi kendine:

-Ah niçin böyle oldu bu yarabbim, bu niçin böyle oldu? diye dövünüyordu.

Genç kadın kendi kendine karşı hiçbir kayıtla bağlı ve hiçbir surette mesul olmadığından, günahı, tesadüflerinden evvel, başkalarına karşı işlenmiş bir şey olup, hiç şüphe edilemeyecek bir samimiyetle itirafına nazaran Peran'ın her şeye rağmen yine temiz ve şâyân-ı itimâd olmaktan hali bulunmadığını

gördüğünden bu nedamet dakika geçtikçe ateş ve kuvvetle tahakküm ediyor, o zaman:

-Ah niçin yaptım? Neden bu kadar şiddet gösterdim? diye inliyordu.

Perran o kadar mazlumiyetle, o kadar masumiyetle yalvarmış, o kadar saf ve samimi bir itirafla kabahatlerini itiraf ettikten sonra, öyle beklenmeyen bir tezellülle her türlü kadınlık izzet-i nefsini unutarak yerlerde sürünmüştü. Onun doğru söylemediğinden mi şüphe ediyordu? Fahri Cemal meselesi genç kadının hayatında, izdivaç hayatının zaruri bir neticesi olmayıp da birçok emsalinin birbiri peşine kabul ettikleri gizli ve iğrenç aşklardan mıydı?

Bunların tahakkuku pek kolay olduğundan, eğer kendisi vahşi bir tehevvüre mağlup olup Perran'ı bu kadar huşunetle reddetmeyip de tekrar görüşmek imkânını mahvetmeyerek itilafçı bir muamele ile işi bağlasa…

[590] Böyle ihtimali yıkan, kıran unf göstermeseydi… Ah niçin yapmıştı yarabbim, niçin, niçin?

Ya şimdi, sözlerinin hepsinin mahz-ı hakâkat olduğunu iddiası gibi genç kadını Şefik Nuri'nin değil Fahri Cemal'in zevcesi olarak kabul mümkün olduğunu anlarsa…

Avukat ne yapacaktı? Ne yüzle ona gidip hatasını itiraf ve kabulünü istirham edebilirdi?

Genç kadının o zaman kendisini daha vahşi bir retle defetmeye hakkı olmaz mıydı?

Bütün bunları düşünerek başını yumrukluyor ve: "Niçin yaptım yarabbim, bu budalalığı neden yaptım?" diye dövünüyordu.

Şimdi ne yapacaktı? Ne yapabilirdi?

Bilhassa bu sın mülakat tesiriyle Perran'a olan aşkı bin misli çoğalmış, artık onsuz nefes alamayacağını teslim edecek derecede mevcudiyetini zapt ve istila etmiş ve yukarıdaki muhâkemâtla kıskançlığı ve tehevvürü de sükûta mecbur olarak, onu yalnız sevgiliden uzak, mahrum kalmak işkencesinin tahammül edilemez ateşleri içine yuvarlamıştı. Şimdi her an kendini yalnız zalim, hunhar aşkın pençesinde buluyor ve hatta bu tazyikin altında bazen o

kadar bunalıyor, kalıyordu ki, muhakeme, tahkik, müdafaa gibi şeylere bile lüzum görmeyerek hemen: "Beni affet Perran, ben senin esirinim, hayatım senindir, lütfen kabul et!" Gibi bir kâğıtla gidip köpekler gibi yalvarmaktan başka çare görmüyordu.

O gece sabaha kadar bu müşevveş ve kahhar hislerin telâtumunda çalkandı, **[591]** hummalar içinde yanarak ve bir dakika gözlerini kapayarak bin bir karar, bin bir nedamet ve bir büyük tereddüt arasında yandı, durdu.

Odasına sabahın aydınlığı aksetmişti ki, beyni uyuşmuş, sinirleri zir ü zeber, adalâtı hurde-hâş bir halde, yatağında duramayarak sıçradı, kalktı.

Gecenin kâbusu arasında icrası kabil görünen verdiği bütün kararları şimdi gün aydınlığında hep muhal, gayr-kabil-i icrâ' buluyordu.

Mesela, sabah erkenden gidip apartmanda genç kadını bularak bir mülakat isteyecekti. Ve evde erkek falan bulunmadığını bildiğinden bundan bir mahzur görmüyor ve pekâlâ yapabileceğini zannediyordu.

Hâlbuki şimdi nasıl olup da bunu mümkün farz ettiğine hayret ediyordu. Kendi cesaret etse ve genç kadın da lütfen kabul etseydi bile, hiç bilmediği bir apartmana bir sabah erkenden gidip kapıyı zorlamak fikri ancak mecnunların bulacağı bir hareket değil mi?

Böyle gece verdiği kararları hep çürük ve gayr-i kabil-i müdâfa'a bulmaktan mütehassıl inkisarlar onu daha kırmış, zayıf ve çaresiz kalırsa Perran'ı külliyen kaybedeceğini görmekten vahşi bir korku asabını kamçılıyor, deli olacağından korkuyordu.

Bu buhranlar içinde saatlerce didindiği esnada hizmetçi kendisini birisinin görmek istediğini haber verdi.

Bu tanımadığı bir adamdı. Getirdiği mektubu Fuat merakla yırttı ve altında "Fahri Cemal" imzasını görünce, bütün mevcudiyeti şiddetli bir elektik temasına maruz kalmış gibi sarsıldı.

[592] Nasıl? Fahri Cemal Bey mi? Kendisini görmek mi istiyordu? İçin tasavvurun yüz bin kere fevkinde, pek fevkalade sebeplerin mevcut olması lazım olduğunu tasdike mecbur kalıyordu.

Ne olmuş, nasıl bir feci mecburiyet mesut rakibini kendisine böyle müracaata sevk etmişti?

Delikanlı en hummalı merak ateşlerinde yanmaya başlayarak hiçbir kayd, hiçbir arza aklına gelmeyip hemen gitmeyi kabul etti ve hemen şu anda Fahri Cemal'in karşısında bulunmayı temenni ederek:

-Saat onda geleceğimi lütfen beyefendiye söyleyiniz, dedi.

Ferit çıktıktan sonra acele giyinip sokağa fırladı. Oradan geçen tramvaya atlayarak ve tramvayın batâetinden sıyrılıp bin evham, bin korku, bin hayal arasında çalkalanarak Taksim'de tramvaydan indi.

Biraz sonra, vücudu bütün bu zıt hislerin hücumuyla titrediği halde kapıyı çalıyordu.

Onu, kapının yanına bir büyük salona aldılar, âdeta bir dakika bekleyemeyeceğini, Fahri Cemal'in karşısında bulunmak için deli olduğunu hissediyor ve olduğu yerde tepiniyordu.

Kapının açıldığını görerek kalbi şiddetle dövünmeye başladı…

Şimdi Fahri Cemal'in karşısında idi.

Üstadın necip vakarı, yüksek şahsiyetiyle, nafiz mevcudiyetinin tesirinde kalmaktan kendini menedemedi. Bu hâkim nazarlar, mümtaz çehre, Fahri Cemal'i herkese karşı ve her zaman birden yükseltip hemen layık **[593]** olduğu mevkie is'ad ederdi.

İlk merasim cemilekarane olmakla beraber biraz ağır ve bârid idi.

Üstat misafirini bir koltuğa oturttuktan sonra kendisi masanın yanında ayakta durdu. Takdim ettiği cigarayı Fuat reddetmekle, kendisi yakarak:

-Mektubumu aldığınız vakit taaccüp etmiş olmalısınızdır, dedi. Fakat size de, bana da pek yakından temas eden birinin meselesi bana bu mektubu yazdırttığı gibi, teşekkür ederim ki, davetimi de size kabul ettirmiştir.

Fuat bütün vücudunu istila eden şiddetli bir raşeyi güçlükle menederek, ciddi, camid bir tavırla dinliyordu.

Üstat ayn bârid eda ile devam etti:

-Dün apartmanınızda Perran Hanım'la aranızda şiddetli bir mülakat olmuş… Kendisi oradan çıktıktan sonra saatlerce hicran içinde kalmış, o gece yarısına yakın bu teessür altında sokağa fırlayarak Harbiye ile Taksim arasında intihar için tramvayın altına atlamış… Bu son söz bir şiddetli elektrik sıtmasıyla Fuat'ı oturduğu yerden sıçrattı.

Fahri Cemal bâlâ-iltizâm böyle hakikati tahrif ederek söylemişti. Genç kadının intiharını yalnız Fuat'a olan aşkına, ondan ayrılmanın yeisine tahmil etmekte yapmak istediği şey için menfaat görüyordu.

Bu halde delikanlının Perran hakkındaki hissiyatının ne merkezde olduğunu anlamak ihtimali de vardı.

Onu sadece intihar haberiyle bu kadar feci bir sıtmaya kabiliyetli görünce gözlerinde hafif bir memnuniyet lemhası peyda oldu.

[594] Eliyle delikanlıyı temin ederek:

-Hayır, müsterih olunuz… Bu felaket teşekkür olunur ki feci bir surette neticelenmedi. Kendisini tam vaktinde kurtarıp taht-ı tedaviye aldık, ufak tefek arızalar bertaraf edildi. Şu anda selamettedir. Fakat hissen o derece kabil-i inkisâr u infilâk bir halde ki, eğer son derece ihtiyat göstermezsek hayatının tehlikede olduğunu hekimlerin sözlerine atfen söyleyebilirim.

Burada Fahri Cemal, yutkunarak cigarasından bir nefes daha çekti ve devam etti:

-Size olan kadim rabıtası bence malum olduğundan kendisi intiharlara kadar sevk eden dünkü mülakatın meşum tesirini kısmen izale için aranızda şimdi bir ikinci mülakatı münasip buluyorum. Yalnız, dün kendisine karşı gösterdiğiniz şiddet ve huşuneti bugün terk edip lütufkâr ve yumuşak davranmanızı sizden bizzat istirham edeceğim. Size muhabbetinin derecesini intihara kadar cesareti ispat edeceğinden artık daha büyük ispatlara ihtiyacınız yoktur zannederim. Beyefendi, Perran Hanım'la sizinki kadar kadim olmamakla beraber benim de bir münasebetim samimi kuvvetli münasebetim vardır. Benim bu münasebetin ilcââtını unutarak sizi evime davetle kendisiyle görüştürdüğümü lütfen düşünürseniz sizden rica ettiğim şeyi kabul edeceğinize eminim.

Burada durdu ve cevap bekliyor gibi bekledi.

Fuat, bütün bu hissettiği şeylerin harikulade tesiri altında ezilmiş, tutuşmuş, hem galeyan hem bitabî içinde çırpınıyordu.

[595] Yüz bin ihtilaç bir anda hücum ediyor, hepsi ayrı ayrı onu sarsarak eziyordu.

Kesik heyecanlı bir sesle cevap verdi:

-Öğrendiğim şeylerden son derece müteessir ve harabım beyefendi. Nasıl haşin hislerin tahtında olursam olayım, bu mülakatı tertip etmenize müteşekkir oluğumu söylemek bir vazifedir. Perran Hanım'la görüşürken tavsiyenize itaatle lazım gelen her türlü ihtimam ve itinaya riayet edeceğime söz veririm.

Fahri Cemal, kalbinde pek feci infilakların hükümran olduğunu gösteren muhibb bir nazarla ve yabancılara karşı ilk defa Fuat'tın huzurunda titreyen sesiyle:

-Beyefendi, dedi, Perran Hanımla münasebetinizin tarihine vakıfım. Bu geceki faciaya onu biz ikimiz sevk ettiğimizi itiraf ederek bu ağır mesuliyeti kabul etmeli ve bunu tamir için elbirliğiyle çalışmalıyız. Ben bu iş için her türlü izzet-i nefsleri kalp mecburiyetlerini, erkek gururlarını, her şeyi tamamıyla unutuyor, terk ediyorum. Şu anda karşınızda bulunan bu adam kendisinin ancak babasıdır. Başka hiçbir şeyi değil… Bunu böyle bilmenizi isterim.

Fuat'ın harikulade itirafın hayretiyle gözleri açılmış ve çukurlaşmış durduğunu görüp, artık bu bahsi kapamak isteyerek:

-Şimdi kendisiyle görüş[m]enizde, yanından çıktıktan sonra bu bahsi daha tevsi' ederiz. Müsaade ediniz de geldiğinizi kendisine haber vereyim. **[596]** dedi, kapıyı açıp merdivenden çıkarak Perran'ın odasına girdi.

Perran, henüz yatakta idi. Fahri Cemal'in girdiğini görünce başını çevirip tebessümle kendisine baktı. Onda hiç görmediği fevkalade galeyanlı bir hal vardı.

Üstat neşeli bir çehre ile kendisine:

-Sana kim geldi biliyor musun Peri'ciğim? dedi.

Cevap vermekten aciz gibi duran genç kadının şüphe ettiği itirazlarını ve istintaklarını birden mahvedecek ve cevaba imkân bırakmayacak sürürlu bir hamle ile devam etti:

-Keşfedemezsin ki… Fakat ne olursa olsun, mademki senin burada olduğunu bilerek ziyarete gelmiş… Tersyüzü geri çevirmek ayıp olur, değil mi? İşte hane sahibi sıfatıyla bunu ben takdir ettiğimden kendisini kabul ettim ve şimdi buraya, yanına getirecekler… Görüşünüz…

Sözü kapıyı açarken bitirdi ve hemen çıkarak kapadı.

Perran, mütehayyir, ne olduğunu kestiremeyip, tereddütler içinde çalkanıyordu. Merdivende ayak sesleri işitti, bunlar şimdi sofayı geçerek kendi kapısına yaklaştılar, kapıya iki darbe vuruldu.

Hâlâ hiçbir şeyden şüphe edemeyecek bir kararsızlık içinde:

-Giriniz, dedi.

Ve açılan kapıda Fuat'ın şeklini görünce birden derin hayret uçurumlarına yuvarlanıyormuş gibi irkilerek, mosmor olan yüzünde nîm-beyâz dudaklarla:

[597] –Fuat… Siz… diyebildi.

Fuat, kapıdan hemen bir hamlede atlayıp diz çökmüş, hıçkırıklarla sarsılan başı yatağın önüne koymuştu. Yüzünü gözünü yorganın kenarına sürerek inliyor, feryat ediyordu:

-Evet, ben… Fuat… Hiç hakkı olmayan affa nail olmak için işkencelere razı olan Fuat… Ah sen bana ne yapsan hakkın var Perran… Dün sana ettiğim muameleyi düşündükçe kahroluyorum… Bir taraftan hıçkırıklarla kesilen bu sözleri söylüyor, bir tarafından da Perran'ın arıyordu.

Hiç ummadığı bu hale karşı serapa heyecan ve ihtilaç içine atılmış olan genç kadın ani ve seri infiallerle boğuluyordu. Bir saniyede bin bir girdaba yuvarlanıyormuş gibi hislerden hislere, ihtiraslardan ihtiraslara geçerek evvela sabahtan beri ruhunda delikanlıya karşı tahakküm eden iğbirarları ve hatta

tehevvürleri tekrar yaşadı. Fahri Cemal'in büyüklüğüne karşı Fuat'ın ne kadar küçük kaldığını ve hatta şu anda burada bulunuşunun bile yine yine o ilahi adamın tertibi olduğunu kabul etti.

Fakat ah… Aşk bütün tesirleri, bütün infialleri ve bütün ihtirasları bir anda yok ederek, yaşadığı kalpte yegâne bir zaferle hâkim olmaktaki samedânî kuvvetini burada da gösterdi.

Yalnız Fuat'ı yerlerde sürünerek ve hıçkırıklarla boğularak kendisinden af talep eder vaziyette görmek Perran'a bütün öteki şeyleri unutturarak mevcudiyetini yalnız "sevgili" ye hasrettirmeye muvaffak oldu.

[598]

*

Sol eli Fuat'ın eline geçmiş, bu hararetli temas onu daha hummâ-engîz zaaflara boğmuş, şimdi Perran bir saniye gözleri tavanda, müterreddit, mütefekkir düşünürken, sağ eli yavaş yavaş delikanlının başına gidip onu bir ana, bir zevce şefkatiyle okşamaya başladı. Saçlarını vecd ve perestişle karıştırıveriyor onu susturmak, teselli etmek için kalbinin bütün sıcaklığını bu temasa vermek istiyordu.

Delikanlı onun muazzez elini saçlarında hisseder etmez aşkın bu galebesiyle ve cûş u hurûşa gelerek kendindeki eli ağzına, gözüne götürmeye ve gözyaşlarıyla, buselerle ıslatıp öpmeye başladı.

Bir taraftan da inliyordu:

-Bu geceyi sabaha kadar nasıl kahırlarla geçirdiğimi bilsen Perran?... Hayır, yalvarırım sana… Bana inan… Bütün gece bir saniye bile gözlerimi kapamadım. Âdeta kendi kendime hemen deli olacağımdan korkuyordum.

Perran, onun başını elleriyle sevmekte, karıştırmakta, asabını elyafına kadar mest eden derin bir zevk ve şu anda ömrünün en leziz saniyesini yaşadığını hissederek, bunun geçmeyip ebediyen devam etmesini temenni ediyordu. Gözleri siyah halkalarla çürümüş, manalarına ihtizar anlarında görülen bir rehavet, bir bitapî gelmişti. Dudakları kenetlenmiş dişlerinin üzerinde kuru kuru yapışmış, burun kanatları bir kelebeğinkiler gibi müstesna

bir şehvetle titriyordu. Bu mestî ne kadar devam etti, bunu ne Fuat, ne Perran tayin edemezlerdi, fakat aşağıda ihtizar teşennücleri içinde, daha feragatinin acılıklarına alışmamış üstada her saniye asır **[599]** kadar uzun geliyordu.

*

Bir an oldu ki Fuat'ın merdivenden indiğini işitti, delikanlı doğru salona onun yanına geldi, hürmetkârane bir tavırla ve sesi derin bir teessürle titreyerek:

-Beyefendi, size tarif edilemeyecek bir derecede minnettarım.

Delikanlının sözlerini üstat zarif bir nezaket tebessümü, bir el hareketiyle keserek:

-Lütfen buyuruverseniz sizinle biraz daha konuşmak istiyorum, dedi.

Ve cevap beklemeyerek bir koltuk gösterdi.

Fuat oturmuş, kendisi âdeti olduğu vecihle, ayakta, yeni bir cigara yakmıştı.

-Bugün elli yaşımda bulunuyorum beyefendi. diye başladı; fakat manen bunun yüz misli yaşamış gibi insanların akaidi, bütün an'anatı, adet ve hurufatı arsında yüzlerce defa devr-i âlem etmiş bir adamım. Bu itibarla insanların saadeti ve rehaveti için bugüne kadar kurulmuş, riayet edilmekte bulunmuş bütün bu tertibatın hep yanlış, düzme, hatta bazen hedefinin zıttına saik olduğunu görmüş ve anlamışım. Zavallılar güya selametleri namına öyle zincirlerle bağlanmışlar, öyle uçurumlarda sarkmışlardır ki, kederleri böylece daha feci darbeler, daha müthiş tehlikelerle zebun oluyor. Zamana göre değişen ahlak telakkileri, yerden yere başka olan adetler ve ananeler… Hâsılı bir dürü kaydlar ki, insanları **[600]** eli kolu bağlı bir vaziyette saadete ve rahata hasret bırakıyor. Hâlbuki nice ahlakın esası yalnız sevmek ve acımak kelimelerinde toplanabilir. Bu kelimeler birbirleriyle birleşerektir ki insanlar için en ilahi bir hayat desturu teşkil ederler: Severek acımak veyahut acıyarak sevmek… Sevdiğinize acımak ve acıdığınızı sevmek… Ah, dünyada acımak kadar ulvi bir kalp hassası bulunabilir mi? Ve büyük adam odur ki yalnız sevdiğine değil, hariçtekilerine bile acıyacak kadar derin ve yüksektir.

Fuat, bu sözleri dalgın dinliyor, neticenin nerede karar kılacağını bilemeyerek bekliyordu.

Fahri Cemal masanın yanında, ayakta, elleri kısmen göğsünde kavuşmuş, parmaklarının arasında tuttuğu cigara dumanlarının kesafetinden hemen hemen kaybolmuş bir halde, bir cezbede gibi bakmadan, görmeden, düşünmeden, yalnız ruhunun lisanına nefsini terk etmiş söylüyordu:

-Bu söylediklerimi daima düşünüyorum. Fakat dün geceden beri ruhumu o kadar acı bir hulul ile sardılar, mevcudiyetine o kadar derin bir surette işlediler ki, şimdi mesamatıma kadar bunlarla meşbum diyebilirim.

Tevkif etti, elinin başındaki dumanları dağıtmak için gibi bir hareketle, mevzuun canlı yerine geldiğini göstermek için sesini yükselterek, yüzünün manasını canlandırarak, nazarında bütün beşeriyetin aşk ve elem destanını okuyan derin bir belagatle:

-Dün gece, dedi! Dün gece onu; tramvayın önünde kanlar, **[601]** çamurlar içinde yerlere serilmiş ve belki ölmüş gördüğüm an… Zaten evden çıktığım vakit böyle bir ihtimalden korktuğum için karma karışık ve alt üst bir halde idim. Yağmurun altında koşa koşa yürürken, kendi kendime fena bir haber alacağıma emin gibi titriyor, kabl-el-vukû' bir feci his elemiyle sızlıyordum.

Burada iki ellerini uzatıp yerde Perran'ın na'şını gösteriyormuş gibi gözlerini kapadı:

-… Birdenbire orada tramvayın heyulasını gördüm. Kalabalık birikmişti… Bana: "Tramvay bir kadını ezdi…" dediler. Bu mutlak o idi. Çünkü evden çıkarken zavallıcık, o kadar kırık, o kadar perişan, muhtazır bir halde çıkmıştı ki, ben onun bir deliliğe koştuğunu keşfetmeliydim. Ah bu erkek azameti… Bu canavar gurur… Siz, dün onu benim için ağlatmış, sızlatmış, ayağınızla iterek sokağa yuvarlamıştınız. Sonra ben, gece sizin için aynı cinayeti tekrar ettim. Hâlbuki o… Bir zavallı… Bu nedir? Rica ederim söyleyiniz… Bir Perran hayatta nedir?... Bir bakıma her şey… O kadar her şey ki… Bizzat hayat kadar canlı ve ilahi… Fakat bu o kadar tuhaf, acımasız, sevilmeye şayan küçük vücut… Erkeklerin zalim pençesinde ne kadar hurde-

hâş oluyor. Hiç bunu düşündünüz mü? Ben bunu çok düşündüm. Fakat bilhassa dün geceden beri… Bu kadın dünyaya saadet vermek için gönderilmiş, himayeye, nevazişe muhtaç bir kuş… Kuştan bile nazik bir mahluk ki, **[602]** biz onun tebessümleriyle hayat bulacağız… Sonra bu kuşu birbirimize karşı bin bir azametle, bin bir iddia ile satın alınacak bir madde diye telakki ediyoruz, hırpalıyoruz, tazyik ediyoruz, eziyoruz, hurde-hâş bırakıyoruz… Hayatın binlerce karışık gird-bâdı içinde yuvarlayarak onu zevkimize bir esir, keyfimize bir oyuncak, nihayetimize, nahvetimize bir eğlencence yapıyoruz… Ne hakla?... Çünkü erkeğiz… Öyle mi?... Bunun, tıpkı ecdadımızın gül şehre doldurdukları dişilerini, avladıkları hayvanlarla beslemek hakkının verdiği vahşi bir tehakkümden ne farkı var?... İnsaniyet o zamandan beri yüzlerce asır geçmiş, fakat kanunlarda, ananelerde, adetlerde bu tahakkümü bırakmamıştır beyefendi… Kadın o zaman erkeğin hizmetine müekkil, zevkine hadim bir esirdi, bu gün yine ondan başka bir şey değildir… İşte ben, Fahri Cemal, kitaplarıyla, gazetesiyle memlekette meşhur ve münevver bir adam… Siz Fuat İlhami Bey… Memleketin parlak ve uyanık bir genci… İkimiz de bu zavallı kadını tırnaklarımızla parçaladık… Ve onu dün gece tramvayın altına atan katilleriz beyefendi. Siz ve ben… Dün gece ölüp ölmediğinden emin olamayarak eve getirdiğim dakikadan beri vicdanımda bu azabın dişlerini hissediyorum ve bu azabın tazyikiyledir ki her fedakârlığı ihtiyar ederek bu cinayeti tamir etmeye ahdettim. Şimdi anlamak istiyorum: Bu cinayette şerîk olmak itibarıyla bu ahde siz de iştirâk ediyor musunuz?... Benim için olduğu kadar sizin için de muazzez olan bu yavruyu mesut etmeye söz veririr misiniz?

Fuat, dönüp dolaşarak sözün döküldüğü bu vadide, temaslarını hâlâ saçlarında hissettiği o ipek ellerin ruhaniyetiyle zaten **[603]** sermest olduğundan bu hitap ile coşkun bir galeyan hissediyordu.

-Beyefendi!... dedi. Şu anda onun saadeti için hayatımı feda etmeye şükran ve saadetle hazırım.

Bu sözü son derece memnuniyetle telakki eden Fahri Cemal:

-Hah etti. Ben de zaten bunu bekliyordum. Çünkü kendisinin bana anlattığı mazi hikâyenizde mevcudiyetiniz bu yüksek şahsiyeti ben de tecessüm

ettirmişti. Zaten Perran'ın sizi sevebilmesi için, sizin bu aşka böyle layık olmanız lazımdır.

*

Burada bir cigara daha yakarak, Fuat'ın yanındaki koltuğa otururdu. Ve dün kanlı bir düşman olduğunu bu çocuğa bir kardeş, bir baba samimiyetiyle hitap ederek:

-Şimdi öyle ise yapmak istediğim şeyleri size söyleyebilirim ve sizden memlekette bugün kökleşmiş telakkilere bağlı adi bir mahalle beyi huşunetini görmeyeceğime eminim… Gece onun bir zarar görmeyip, selamette bulunduğunu öğrendiğim dakika bütün bu söylediğim, şeyler binbir in'ikâsla ruhumda tufanlar aratıyordu… O zaman kendi kendime: "Bu kadın layık olduğu saadete kavuşmalıdır. Başka birisini mi seviyor?... Onun olmalıdır… Ben aradan çekilip çıkacağım…" dedim. İhtimal bu teklifime layıksız manalar verecek na-bekârlar bulunur. Fakat size, bunu sevdiğim bir kadının benim sebebime çektiği azapları görüp acımaktan peyda olmuş bir fedakârlık mahsulü olduğuna yemin ederim… Demin söylediğim gibi bunda çirkin hiçbir mana görmeyeceğinize eminim.

[604] Fuat, burada ciddi bir baş hareketiyle kendinin böyle fikirlerden pek uzak olduğunu anlatmak istedi.

Üstat cigarası dudaklarının arasında:

-Evet, eminim söylemeye hacet yok… Şimdi, eğer kocasından boşatıp ben de hayatından çıkıp gidersem, Perran'ı zevceliğe kabul ediyor musunuz? Bunu bana söyleyiniz…

*

Fuat, bu fedakâr insanın alicenap teklifi karşısında mebhût ve hayran olmuştu. Perran'ın ona sıkı bağlı bağlarla bağlı olduğunu sezip anlayarak, yukarıda yalnız parmak nevazişi ve gözyaşı tesellisiyle geçmiş on dakikalık mülakattan her ümidi terk etmek mecburiyetini kabul ederek hayat sâikı ile genç kadını Fahri Cemal'in aguşuna bırakıyordu. Kendisi rakibine nazaran fakir ve hiçti, bâ-husûs bu geceki vukuat, artık geri alınamaz, surette bu mecburiyeti zabt u kaydetmiş bulunuyordu.

Bu zaferlere rağmen Fahri Cemal'in Perran'ı kendine zevce olarak teklifi Fuat'ı kulaklarına inanamayacak kadar mebhût bırakıyordu.

Dedi ki:

-Perran'ın saadeti için ettiğiniz fedakârlıkları insanlığın fevkinde buluyorum beyefendi… Fakat kendisine karşı ben de aynı derece hararetli hislerle mütehassis olduğum için her şeyden fazla ben de onun saadetini düşünüyorum… Hâlbuki benim bu günkü vesaitim, kendini sizle olduğu kadar bahtiyar etmeme mânidir.

Fahri Cemal, gayet ehemmiyetsiz bir şeyden bahsediyormuş tavrıyla:

[605] –Maddi vesait mi?... Adam siz de… Henüz gençsiniz, istikbali parlak bir tutmuşsunuz… Çalışır, kazanırsınız… Bin ihtimal de bir, kazanmasanız bile, birbirinizi sevdiğiniz için kazandığınızla iktifa eder, yuvanızda mesut olursunuz… Maddi vesait nedir?... Dünyada telakki edilemeyecek, ele ne olsa kabil değil geçirilemeyecek maneviyat sizdedir…

Bu sözler, bir iş adamı saffetiyle azmini tahrik etmiş ve gururunu okşamış olduğundan Fuat, ikinci kaydını söyledi:

-Saniyen, acaba Perran Hanım bu hususta ne fikirdedir, bir de bunu anlamak lazım gelmez mi?... Sizi bu feragate sevk eden esbap necip olmakla beraber, mâ-vak'a gayr-ı mutâbıktır… Kendisi içinde yaşadığı parlak hayatı bırakıp, benimle ilerisi şüpheli bir yoksulluk içine girmeye razı mıdır?... Bir defa bu noktaların anlaşılmasını istirham ederim.

Fahri Cemal, kuvvetle başını sallıyor, onu tasdik ediyordu:

-Ben, işte hiç şüpheye, tereddütte mahal bırakmayacak surette tahkikat yapıp meseleyi her türlü pervazdan salim bir surette halletmek taraftarı olduğum için bütün bu noktaları kararlaştıracağım… Sizin haberdar olmadığınız daha başka çaparızlar vardır ki, onları da temizleyip ayıklamaya çalışacağım. Ve şimdiden eminim ki Perran ilk genç kızlık hülyasıyla sevdiği bir adama birçok felaketler geçirdikten sonra hayatını tevdi ederek bahtiyar olmak ister… Siz de bu halde kabul ediyorsunuz değil mi?...

Bu sözü söylerken Fahri Cemal ayağa kalkmıştı, Fuat da derin bir şükran ve memnuniyet derecesiyle sıçrayıp, samimiyetle elini uzatarak:

[606] –Ölümlere kadar şükranla… Sözlerini ilave etti.

Fahri Cemal, bu eli aynı sıcak samimiyetle tutup sıkarak:

-Öyle ise hiç endişe etmeyerek benden haber beklemenizi rica ederim, dedi.

Ve nazik bir merasimle delikanlıyı teşyi etti.

*

Perran'ın yanına girdiği vakit Üstat kendine tayin ettiği ağır vazifenin bir kısmını hüsn-i niyetle ifa etmekten memnun, ellerini ovuşturuyordu.

İlk söz olarak:

-Bu Fuat pek samimi ve pek hoş bir çocuk Periciğim… dedi.

Böylece, Perran'la bahsi olmuş bitmiş bir şey olmak üzere telakki eder görünmek istiyordu.

Perran, üstadın ne maksatla Fuat'ı bugün getirttiğini hiç anlamamış, sebebini hiç halledememişti. On dakika kadar süren Fuat'la mülakatları hıçkırıktan ve nevazişten ibaret gibi geçmişti. İki genç bu gayr-ı ma'mûl telakkiden zerrelerine varıncaya kadar âdeta bir visal zevkiyle sermest olmuşlar, bî-hûş kalmışlardı. Bu esnada hiç birisi hayatlarının cereyanını, kaderlerinin hatırlarını düşünmeye muktedir bulunmamışlardı.

Fuat, yalnız genç kadının ellerini koklamış ve öpmüş ve Perran onun başını ve saçlarını okşamış, sevmiş ve niçin, nasıl olduğunu tayin etmek mümkün olmayan bir perişanlık arasında ciddi hiçbir şey görüşemeden ayrılmışlardı.

Perran, Fahri Cemal gelinceye kadar bir parmak darbesiyle ihtizaz **[607]** halinde olan bir arp teli gibi lerzan ve sarhoştu.

Hiçbir şey düşünemiyor, olan şeylere hiçbir mana veremiyordu. Yalnız gözlerini yumarak mesut kalbinin ahenklerini dinliyor, onlarla bir daha, bir daha sermest oluyordu.

Fahri Cemal söylediği sözlere Perran'ın gözlerinde ne mana hâsıl olduğunu ani bir nazarla ölçüp, aşikâr bir renk göremeyince işi tekrar havailiğe nakletmeye çalıştı:

-Peri'ciğim, dedi; Perran'cığım… Biliyor musun seninle ne yapalım? Bak dışarıda hava bir kız gibi saf ve berrak… Bu bir Kânun-i sânî değil, âdeta mayıs günü… İstanbul havasının her zamanki işve-bâzlığı bu… Hâlbuki Kânun-i sânî'de bazen mayıs hatta temmuz günleri takdim eder. Seninle binelim otomobile… Beğendiğimiz kadar, istediğimiz yerlere gidelim, gezelim, sonra sen apartmana gidersin, ben de matbaaya bir uğramak istiyorum.

[608] On Dördüncü Bâb

Kefaret

Akşamüstü apartmanda Perran'a Fahri Cemal'in geldiğini haber verdiler.

Koşarak istikbal etti.

Fahri Cemal pek neşeli görünüyordu. Elinde bir kâğıt tutuyor ve bunu Perran'a göstererek:

-Müjde Peri… Diyordu; Müjde Peri… Halâsını tebrik ederim. Artık o menhus zincirden kurtuldun.

Perran ne olduğunu bilememekle beraber müjde haberine sevinçle sıçrayarak:

-Aman nedir o?... diye haykırdı. Ne zinciri o?...

Fahri Cemal, küçük salona girerek, pencerenin önünde bir kozöze evvela Perran'ı oturtup, sonra yanına kendi oturdu, kâğıdı genç kadına verdi.

Perran tehalükle açıp hemen muayene etti.

Bu, üstünde "Şehrah" ın damgası olan bir kâğıt olup, kocasının yazısıyla şu satırları ihtiva ediyordu:

"Zevcem Perran Hanım'ı arzu ı zatımla tatlîk ettim. İmza: Şefik Nuri."

Ve altında iki şahit ismi vardı.

Perran, gözlerine inanamıyordu. Yanlış okuduğuna zahib olarak **[609]** bir daha okudu ve büyük bir sevinçle haykırmaya başladı:

-Aman, bu ne bu?... Sahih mi? Allah aşkına söyleyiniz, yoksa latife mi?...

Ve üstadın müşfik bir tebessümle temini üzerine elindeki kâğıdı dudaklarına götürüp yüzlerce defa öperek:

-Aman ne saadet… Ne saadet… Lakin nasıl oldu?

Fahri Cemal bu saadetin derecesini mamulünün pek fevkinde bularak sürüruna hadsiz bir gurur karışıverdi.

-Nasıl olacak, dedi. Şefik bilirsin ki para için hayatını veren bir heriftir. Bilhassa parayı görünce yumuşayıverdi. Biraz saygı ve korku ile bu para sayesinde iş hal olundu. Kendisini tehdit etmeye evvela mecbur kaldığımı da itiraf etmeliyim. Zannederim, anlattığın gibi seninle Adana hayatı hakkında büyük ümitleri, emelleri vardı. Rahat bırakması için benim her an seni müdafaa edeceğimi söyledim… Hâsılı yarı zor, yarı para… İş oldu ya, ona bakalım…

*

Şimdi artık genç kadın bu saadeti hazmetmiş, biraz dalgınca duruyordu. Fahri Cemal'in bu lütfuna karşı kalbinde coşan minnettarlık onda yeni bir emel peyda etmişti. Bunu söylemek kendisini hafif bir tereddütte sevk ediyor, nasıl söyleyeceğini kararlaştıramıyordu.

Mademki artık serbestti, hiçbir mâni onları ayıramazdı…

Fakat daha fikrini bile tamamlamadan bu cesaretini korku ile görüyor, nasıl bir telakki göreceğini endişe ile düşünüyordu.

Böyle ihtiraz, endişe ve tereddüt arasında ruhunda peyda olan bu emel **[610]** Fahri Cemal'in zevcesi olmaktı. Fakat acaba bu, kendisi için haddinin fevkinde bir iddia olmaz mıydı? Acaba üstat bunu bir bâlâ-pervâzlık telakki etmez miydi?

Bu mücadelelerle geçen bu iki dakika zarfında Fahri Cemal de söyleyeceği sözleri hazırlıyormuş gibi bir halde bulunuyordu.

İkisi de birbirine karşı aynı hislerle titreyerek geçen bu dakikalardan sonra söze evvela Fahri Cemal başladı:

-Artık saadetimizi düşünmeye hiçbir mâni kalmamıştır Peri… Şimdi her şey hazırlanmış bulunuyor. Kocandan ayrıldın, artık izdivaç meselesini düşünmeliyiz.

Perran kendisini işgal eden endişelerin zail olduğunu görerek gözleri şükran yaşlarıyla dolmuş bir halde:

-Ben cesaret edemiyorum… Fakat bu benim için en büyük şeref ve en büyük saadettir, dedi. Sizin zevceniz olmak öyle yüksek… Fahri Cemal gürültülü bir kahkaha ile ve elinin tatlı bir hareketiyle sözünü keserek:

-Benim zevcem mi? diye haykırdı. Ne çocukluk… Yavrum Fuat'la sen birbirinizi bu kadar senedir sevmiş ve hâlâ seviyorsunuz. Buna şimdiye kadar birtakım mâniler vardı diyelim… Mademki şimdi bunlar kalktı mâni zail olunca memnu avdet etmez mi?... Öyle değil mi?

*

Üstat burada kalbinde çırpınan elem tuğyanlarını boğmak için cebri bir neşe ile ayağa kalktı ve pantolonunun arka cebindeki tabakadan aldığı **[611]** cigarayı yakıp, kibriti söndürmekle meşgul görünmeye ehemmiyet verdi.

Perran bir şey anlamayarak mebhût, lerzan bakıyordu.

Üstat, o neşe ve elem mücadelesi içinde devam etti:

-Değil mi? Artık birleşmenize ne mâni var?... Sekiz sene evvel birbirinize bir çift olarak verdiğiniz bu izdivaç kararı birçok felaketlerden sonra bugün tahakkuk edecek… O kadar vakit ayrı bulunmuş, o kadar darbeler altında ezilmiş… Bu saadeti artık hakkıyla kazanmış olursunuz…

Perran şimdi üstadın sabahleyin ne maksatla Fuat'ı celp etmiş, kendisiyle görüştürmüş olduğunu anlıyordu. Ne gibi mülakatların sevkiyle bu işe karar verdiğini kestirememekle beraber onun tarafından bunun ne elim fedakârlık olacağını bildiğinden eğer üstadın kalbinde sahihten bu fikir yerleşmişse buna bütün mevcudiyetiyle mümânaat etmeye karar veriyordu.

O da ayağa kalkarak büyük bir azimle:

-Bu işin içinde asıl hak ve söz sahibi olan benim arzumu siz hiç mi sayıyorsunuz? dedi. Bana hiç haber vermeden, hiç danışmadan kendi kendinize böyle karar vermek… Fuat'ı bu sabah celp ve avdet ederek benimle görüştürmek… Bunu hiç anlamadım ve anlamayacağım… Benim, ta evvelleri bırakalım, bilhassa dünden beri geçirdiğim fikir ve kalp mücadelelerini siz hiç bilemezsiniz… Bunları bilmeden, anlamadan, hayatıma tasarruf için kendinizde ne hak buluyorsunuz?...

*

[612] Üstat, lakırdıları mutad tavrı olan kolları göğsünde kavuşmuş, cigra dumanlarına boğulmuş, bir halde dinledi. Eğer bahis ciddiyet dairesinde yürürse belki muvaffak olamayacağını bu hüzün dalgasını menedemeyeceğini görerek yine nîm-latîfe tarzında ve o haberi neşe ile:

-Adam sende, dedi; adam sende… Yaptığın şeye bak… Tiyatro sahnesinde bulunmuyoruz, hayattayız yavrum… Bunu unutma… Seni mesut etmeye çalışıyorum, kabahat mi yapmış oluyorum?...

Perran bir isyan hücumuyla köpürerek:

-Ben öyle mesut olamam… Benim saadetim sizle beraberdir ve sizden ayrılırsam mesut olmaklığımın ihtimali yoktur.

Fahri Cemal, bir nefes daha cigara çekerek yine o latif tavırla:

-Hele hele… dedi.

Sonra bu söz üzerine Perran'ın yüzünde aks eden tehevvür şimşeğini yıldırımsız geçirmek için birdenbire sevk-ül-ceyşini değiştirmek lüzumuna kani olarak mülayim bir tavırla yine kanepeye oturdu, genç kadını elinden tutup yanına oturtarak:

-Gel şuraya, şimdi yan yana oturalım meseleyi istediğin gibi münakaşa edelim… Ben, esasen aklımdan bir an çıkmayan birtakım fikirlerin teesiriyle, dün geceki vak'aların tazyiki altında uzun uzun düşündüm, benim için dünyada mesut olmak ancak senin saadetini görmekle kaim olduğunu anladım. Senin

saadetin ise bilhassa yaşça, mevkice ve kalpçe senin keşfin olan bir adamla mümkündür… Başka türlü bunun imkânı yoktur Peri, iyi düşün bana hak ver…

[613] Burada Fahri Cemal'in alnında derin bir elem çizilerek gözleri acı bir ifade ile kapandı. Sonra bunları büyük bir müşkülatla açarak sesi bozulmuş, yüzü ağırlaşmış, sonra bunları büyük bir müşkülatla açarak sesi bozulmuş, yüzü ağırlaşmış, nazarları bulutlu:

-Çünkü bizim hayatımız ne olsa tabii bir hayat değildir ve olamazdı. Peri'ciğim, bir kere muhakkak surette kırılmaya, yıkılmaya mahkûm bir şeydi. Bunu her an elemle düşünür ve kahrolurdum… İşte mesela, bu Fuat Bey olmasa başka bir Fuat Bey bir gün senin hayatında peyda olarak mutlak seni benden alacaktı. Bu sefer herhangi bir mâniyle geri kalan bu şeyi bir başka sefer şüphesiz tahakkuk edebilir ve birtakım öyle acı darbelerle ki, işte ben bu gün bunu men etmek için seni kendi elimle sevdiğim adama vermeyi tercih ediyorum…

*

Bu sözleri söylerken Perran hemen her kelimesinde itiraz hamleleri, müdafaa hücumlarıyla kaynıyor ve onun söylemek istediği sözleri üstat eliyle ağzını kapayarak güç menediyordu. Fakat Perran nihayet imkân bulup serih bir tevali ile ağzından sözler fışkırmaya başladı:

-Hiç de değil… Hiç de değil… Onu da nereden çıkardınız?... Ben değil miyim, bunu yapacak, kabul edecek, razı olacak ben değil miyim? Ben kendimi bilmez miyim?... Siz roman tertibi hayatları düşünüyor ve benim hissiyatımı da kendi arzunuza göre tahlil ederek aklıma gelmeyen, yapmak ihtimalim olmayan şeylere imkân tasavvur ediyorsunuz…

Fahri Cemal mütebessim, filozof, bu lakırdıları sükûnetle dinledi ve cevaben:

[614] –İşin içinde sen, ben yokuz Perran'cığım… İşin içinde hayat ve tabiat var. Ben, ne seni itham ediyorum, ne kendime haksızlık ediyorum. Biz de herkes gibi tabiatın elinde bir esir, bir oyuncağız ve tabiatın müthiş kanunları öyle şeylerdir ki, onlara senin ve benim irademiz hiçbir vecihle müessir olmaz. Mesela ben hayatı bitmiş, mezara yaklaşmış…

Perran eliyle onun ağzını kapamaya çalışarak:

-Menederim, devam etmeyeceksiniz. Olmaz. İstemiyorum. dedi haykırıyordu.

Fakat üstat bu sayhaların arasında imkân bularak devam etti:

-Ve ömrünü iyi, fena… Daha doğrusu pek fena yani bin türlü hezimet arsında geçirmiş, bitmiş bir adamım.

Yavaş yavaş derin bir teessürün istila etmekte olduğunu hissediyor, fakat söyleyeceklerini çabuk söyleyip kurtulmak için sözünü kesmiyordu.

-Biz, birbirimizle hiçbir vakitte küfv bir çift olamayız… Aramızdaki yaş farkı…

Perran yine sayhalarla haykırıyordu:

-Niçin. Niçin? Kim demiş?... Niçin bitmiş oluyorsunuz… Daha elli yaşında bir adamsınız… Yetmiş, hatta seksen sene yaşayanları düşününüz… Vücutça hâlâ zinde, ateşli, sağlamsınız…

Bu lakırdıları hazin bir tebessümle dinleyerek bitince üstat söylemesini arzu ettiği söze devam etti:

-Ben böyle olduğum halde siz ikiniz de gençsiniz… Ve katiyetle birbirinize söz vermişsiniz… Ve şimdi hâlâ seviyorsunuz… Bu da **[615]** pek tabiidir, hiç benimle olduğu gibi mi?... İşte bir kaza ile kırılmış hayatlarınız bu sayede böyle tamir olur… Bana gelince, ben de sizin saadetinizi görerek mesut olmaya çalışırım. Ve bu benim için hayatımın son tesellisi olur.

Son sözler esnasında iyice çoğalmış teessürün onu ansızın şiddetle sarstı. Mağlup olmaksızın geçirmek için Fahri Cemal çabalıyordu:

- “Kendim olamadımsa, onlar mesut ya, ben de bir parça çalıştım…” Demek de az saadet midir?... Siz mesut olunuz da…

Ve birdenbire yaşların hücumunu menedemeyerek bunları Perran’a da göstermek istemeyerek gözlerini seri bir hareketle ve mendille kapadı.

*

Perran oturduğu yerden bir hamlede onun kucağına atlayarak haykırmaya başladı:

-Bak görüyor musunuz?... İşte ağlıyorsunuz… Bunu siz de istemiyorsunuz ve isteyemez siniz… Of aman susunuz… Ağlamayınız bakayım… Lakin sussanıza…

Perran hem bu sözleri söylüyor, hem de küçük buselerle onu susturmaya çalışıyordu.

Bu tatlı harareti, bu can kadını başkasına vermek o kadar acı bir şeydi ki; artık tahammül edilemez bir işkence oluyordu.

Ve gözyaşıyla dolu sesi, kırık, perişan zavallı bir ses, hıçkırıyordu:

-Ah, bırak beni ağlayayım Perran… Ağlarsam kuvvet ve teselli **[616]** bulurum… Bu gözyaşı ne mukaddes bir şeydir bilsen… Gözyaşı ve ıstırap insanları hayatın bin türlü tazyiki altında pişirir, teselli eder ve bize şifa verir öyle ilahi şeyler ki, eğer olmasaydılar pek biçare kalırdık… Bunlar, insanların bütün kabahatlerini, hatta bütün cinayetlerini yakan, temizleyen bir ateş gibidir. Bütün kederlerimizi onlar yıkar, bütün elemlerimizi onlar söndürür… Oh ağlamak, eğer ağlamak da olmasaydı bu hücumlara karşı ne yapabilirdin?

Hazin hazin, şimdi daha yumuşak, daha sessiz hıçkırıklar birbirini takip ediyor, elindeki mendille gözerini kapamış vücudu sarsılarak, kesik sözlerle bütün hicranını, bütün hüsranını döküyordu.

-… Zaten hayatında zahiri muvaffakiyetlerime rağmen hiçbir dakika gülmedim, hiçbir dakika, hiç nekbet ve hüsrandan mürekkep bir hayat… Yaşadığım müddetçe ruhumu şefkatiyle memnun eden tek bir kadına rast geldim. Hep düzenbaz, ruhsuz, hod-gâm şeyler… Hepsi de yalnız kendi zevkleri, yalnız kendi emelleri için yaşayarak ilk fırsatta, size hıyaneti nefes alır gibi kolaylıkla reva gören canavarlar… Ah, sen ne yazık ki hayatımda pek geç tulu ettin Perran… Senin gibi temiz ruhlu, temiz vicdanlı, sonra her zerresiyle idealime muvafık bir kadın… Başkaları için büyük bir saadet sayılabilecek bu tesadüf bile benim için uzun bir kahır ve elem oldu… İlk gördüğüm an: "Ne nefis şey… Fakat ne yazık ki pek genç…" diye sızlamıştım… Bu sonra lütfunun sayesinde muhakkak bir saadet olduğu vakit,

artık sana kâmilen sahip olduğum devirlerde bile benim için bir işkence oldu: "Pek genç… Ne yazık ki ben de **[617]** kalmayacak…" Çünkü kalamazdın Perran… Her şey seni benden ayırıyordu. Önümüzde hayat bize yüz bin pusu kurmuş, yüz bin tehlike hazırlamıştı. Tesadüf ettiğimiz her genç saadetimin bir düşmanı, aşkımızın bir celladı gibiydi… Bunun biri olmazsa, muhakkak diğeri bizi ayıracaktı. İşte en mesut günlerimde, herkes saadetime hasetle, gayz ile ah çektiği zamanlarda bile ben bu zehirli yılanlarla, bu kahreden düşüncelerle uğraşır, boğuşur, helak olurdum… Kimi görsem: "Ah acaba bu mu?..." diye ezilir, harap olurdum…

*

O söylerken şimdi Perran'ı da derin bir yeis ve hüzün istila etmiş, genç kadın kımıldamadan, çehresinde en elim meraretlerle, sükût içinde dinliyor ve hazin hazin düşünüyordu.

Kaderin bu zalim hükmü altında o da eziliyor denilebilirdi.

Şimdi Fahri Cemal'in hıçkırıkları yavaş yavaş diner gibi olmuş ve mendili elinde, yaşları hâlâ kurumamış gözler ve ihtizazı hâlâ dinmemiş sesle devam ediyordu:

-İşte nitekim bu meşum korkularımda aldanmadığım Fuat Bey'le sabit oldu. Sen ulvi bir mahluk olduğun için yeni bir aşk aramadınsa da, saadetimizin muktedir iflası eski bir aşkla temin olundu… Ben ne yapabilirdim?... Sen ne yapabilirdin?... İkimiz de hayatın tecellisi karşısında aciz, biçare idik… Sen, eski ve mukaddes bir hatıranın, ben elli senelik küflü bir zincirin esiri bulunuyorduk… Servetim mi, işte bunun ne kadar aciz olduğunu bir kere daha tahakkuk etti… Önünde **[618]** en parlak bir lüks hayatı olduğu halde, parası olmayan bir delikanlıya bunu feda etmeye razı oldun… Çünkü, ah aşk!... Bir gencin diğer bir gence karşı hissettiği bu mâni tanımaz, muhal bilmez ilahi aşk!... Bir nazara bir saltanatı feda eden mühib kalp cereyanı.

*

Fahri cemal bu cereyanın muhabbetini bir daha takdir etmiş gibi bir hamlede ayağa kalkıp bir cigara daha çıkardı, yakarak içmeye başladı. İlk

nefesi çekerken ağzından çıkan bulutların arasından artık müdafaaya kudreti kalmamış, ezilmiş, sessiz duran Perran'ı bir nazarla seyrediyordu.

-Görüyorsun ki Perran bu zaruriyeti sen de anladın. Artık bir söz bulup söyleyemiyorsun.

Ve birdenbire, bir azim hamlesiyle başını sallayarak:

-Zaten bu ne olsa olacaktır, bir kere ben katiyen karar verdim.

Fuat Bey'e söyledim… Muvaffakiyetini aldım.

Perran, daldığı derin sükûttan sert bir silkinişle uyanıyor gibi başını kaldırdı:

-Fakat bana hiçbir şey söylemediniz, dedi. Hâlbuki en evvel bana danışmanız lazım gelirdi… Bilmelisiniz ki ne olursa olsun ben sizden asla ayrılamam… Ve bu hayatı siz isteyiniz, istemeyiniz ben istiyorum.

Fahri Cemal, genç kadının bütün ısrarlarına nihayet galebe edeceğini bilerek kuvvetli idi.

[619] Hemen:

-Evet, sen istemiyorsun… Ben de istemiyorum Perran… Ben de istemiyorum… Fakat tabiat istemiyor kızım… Ve bu şeylerde tabiat o kadar kahhar bir kudretle hükümdar ki, bizim arzularımızın, emellerimizin ne yapsak hiçbir tesiri yoktur…

Cigarasını tabladan söndürerek devam etti:

-Hem neden o kadar telaş ediyorsun, böyle olmakla yine ayrılacak değiliz ya… Ben, uzak yakın sizi yine takip eder, sizle meşgul olurum… Saadetinize yine çalışırım… Ve sana zevce olarak malik olamadımsa da: "Saadetini ben temin ettim…" diye teselli bulurum… Bu, her ne kadar hazin ise de yine bir tesellidir Peri'ciğim…

Perran, başını sallıyor, mukavemet ediyor, fakat bu mukavemetlerde muhavere başındaki metanet artık görülmüyordu.

Evet, o da anlıyor, o da biliyor, o da teslim ediyordu.

Fahri Cemal'le hayatları muvakkit, firari, cebri bir şeydi. Bu böyle devam edemezdi. Ve onun korkularında çok hakkı vardı. Mesela: Bu sefer [….] her şey olup bitivermek, ve kalkıp, onunla bir tarafa gidivermek üzere değil miydi? Böyle çirkin ve hain, âdeta hıyanet lekesiyle gizli bir karar ile bu büyük adamı yüzüstü bırakmak daha alçaklık değil miydi?...

Şimdi hayatın kahhar hükmü altında başını eğip, kaderin zulmetini mutavaat daha necip, daha rahim bir hareket olmaz mıydı?

Genç kadın bu tereddütler arasında kıvranıyor, üstadın bu feragatten ne kadar dîl-hûn, mecruh olacağını bilerek hâlâ mukavemete çalışıyordu.

[620] Orada ayakta, yeni bir cigara daha yakmış ve ilk nefesleri çekerken kendini seyretmekte bulunan Fahri Cemal, o kadar hulul ettiği, gözlerinden dudaklarından değil, kirpiklerinden, kaşlarından ruhunu bile okumaya o kadar alıştığı Perran'ın aklından geçen bütün şeyleri satır satır, kelime kelime, âdeta hec hece okuyarak onun yavaş yavaş teslimiyetini hazin bir temkinle görüyordu.

Âdeta genç kadını ikna etmek için uğraşırken Fahri Cemal kendi saadetine çalışıyor denilebilirdi. O kadar hararetle, o kadar kuvvetle çabalıyordu ki, onun yavaş yavaş mukavemetinin eridiğini gördükçe, bu hararet derin bir saadete inkılâp ediyordu.

Birdenbire dedi ki:

-Ey artık karar verildi, Fuat İlhami'nin zevcesi oluyorsun değil mi?...

Ve bunu artık olmuş bitmiş telakki eder gibi bir şetaretle söylemeye başladı:

-Şimdi o, evinde bende bu haberi kim bilir ne kadar heyecanla beklemektedir. Hemen kendisine haber gönderelim de mesut olsun… Ondan sonra yapılacak şeyler, hemen nişanlanıp seyahate çıkmaktır. Vak'a nikâh için üç ay müddet geçmesi lazım ama bu işin resmi tarafıdır. Şimdi nikâhı teahür ederek burada kopacak dedikodu fırtınalarından bir müddet azade kalmak için yaza kadar şöyle bir Avrupa'da lamelif çevirirsiniz, yazın ortasında avdetinizde burada herkes artık söylene söylene bütün zehirlerini dökmüş olacağından nikâhınızı akdeder, sefanıza bakarsınız.

[621] Perran sükûttan sonra tekrar:

-Ey oldu değil mi?... diye sordu.

Genç kadın, artık daha ziyade dayanamayacak bir hale gelmiş, fakat muvaffakıyetini yine elemle vermeye mecbur kalmış bir tavırla:

-Bunları nereden çıkardınız Allah aşkına, diye şikâyet etti. Güzel güzel yaşıyorduk. Aklınızda hiç böyle şeyler yoktu. Şimdi bir ısrar, bir ısrar, bir ısrar… Haydi, peki diyelim, razı olalım… Biz kalkalım Fuat'la bir taraflara gidelim… Siz burada ne yapacaksınız?...

Kendisi söyledikçe o zaman kadar bir acı duymadığını görerek böle işi ısrara kadar bindirmiş olan Fahri Cemal, genç kadının bu sözlerini derin, tahammülsüz bir tahrişle işitti. Bütün mevcudiyetinde elim, oh pek elim bir yaranın sızlayarak açıldığını ve kanamaya başladığını hissetti.

Bütün bunları tazyik ederek yüzü neşeli, sesi handeli, tavırları müspet:

Adam sen de… dedi; adam sende… Şimdi onu mu düşüneceğiz. Ne büyük şey, Fahri Cemal Bey İstanbul'da ne yapacak?... Mühim mesele! Yavrum bizim aradığımız, istediğimiz şey sizin saadetinizdir. Siz mesut olun da ötesinin ne ehemmiyeti var Fahri Cemal Bey ne yapar, yapar, şimdiye kadar birçok felaketler arasında? Yaşadığı gibi yine yaşar.

Bunları söylerken emsalsiz bir meraratle kendi kendine, acı acı düşünmeye başlamıştı: sahih Perran çekilip gidip, koca İstanbul kendine zindan olacağı vakit, onun sesine, onun nevazişine, onun **[622]** hararetine alışmış, onun hitaplarıyla onun davetleriyle yaşamı, olan kendisi ne yapacak? Artık yaşamak için ne kuvvet, ne istinat, ne de tahammül bulacaktı?

Bu yırtıcı fikirlerle mevcudiyeti tarumar, bu kadar yeni lakırdıları söylediği vakit gözleri elim bir işmi'zazla gölgeleyerek kendi kendine bunların cevabını verir gibi devam etti:

-Bende ihtimal Valter'in dediği gibi bahçemle meşgul olurum… Çiçek dikerim, ağaç yetiştiririm… Artık saadetimi onlarda bulurum… Yahut daha yapılacak çok şeyler var… Mesela, ta gençliğimden beri ara sıra düşünürdüm… Musiki insan için misalsiz bir zevk ve teselli membaıdır…

Avrupa'da meşhur virtiözleri takip için şehirden şehre seyyar bir halde yaşayan müzika delileri vardır… Onlar gibi kendimi kâmilen musikiye vererek mesut olmaya çalışırım… Sonra, kitaplar var, eserlerim var, onlarla meşgul olurum…

Ve ne yaparsam yapayım, ne olursa olsun kaybettiği, feda ettiği kadının zevkini hiçbir şeyde, hiçbir zaman bulamayacağını acı acı hissederek birden hücum eden bir yeisin altında:

-Canım, bunlarla niçin uğraşırız, diye şikâyet etti. Ben ne olursam olayım… Şimdi beni değil, sizi düşünelim… Siz, bir kere mesut olunuz da… Gençsiniz, saadete siz layıksınız…

Ve tekrar, az eğilip genç kadının gözlerini arayarak:

-Oldu değil mi?... diye sordu.

Bütün bu son sözler esnasında onun acı mantığıyla zehirlenip **[623]** muhakemelerini yavaş yavaş kabule mecbur kalmış, kabul etmiş, kabulden başka bir çare olmadığını anlamış olan Perran, ne söyleyeceğini bilemeyerek ve kulağında kendine sızlıyor gibi geldiği halde saadetlerden, musikilerden bahseden bu sesin telkinine kapılmış, gözlerini kaldırıp Fahri Cemal'in yüzüne bakamayarak, öylece yüzü eğilmiş, çehresi çatık, tavrı dargın bir halde başını salladı, razı oldu.

*

Eyvah! Zavallı insan kalbi… Acaba Perran'ın kabul etmeyeceğini mi zannediyordu? Yahut mücadele ve ısrar zamanında hamlesinin tesiri altında nasılsa vücut bulmuş olan fikirlerine hararetle kapılarak bilmez gibi söylemiş, söylemiş ve kendi kuvvetine, metanetine, tahammülüne mi aldanmıştı?...

Fakat son saniyeye kadar âdeta şiddetli arzu ettiği bu muvaffakıyeti Perran'ın başının hareketinde okuduğu vakit bu hiç hissetmediği acı bir elemle mevcudiyetini hurde-hâş etti.

Bu mağlubiyetini genç kadından gizlemek, o kadar mücadeleden sonra zayıf göstermemek lazım geldiğini kabul ederek, içi sızladığı halde vücudunu metanetle dikip çehresine kuvvet ve gayret vererek:

-Hah şöyle… Aferin… dedi. Hemen şimdi Fuat'a haber gönderelim, gelsin, görüşünüz… Ben de gideyim, Sarıklı Duryan'da bir randevum var kaçırmayayım…

Oradan çekip sendeleye sendeleye merdivenlerden inerken kendi kendine yeniden kuvvet vermek için son bir mukavemet hamlesiyle söylüyordu:

[624] –Hayırlısı budur… Onun saadeti için ancak böyle yapmaya mecburdum…

Peki, böyle yapmaya mecburdun ve bu iyi oldu, fakat kendi kalbinde de hâsıl olan ve aksi tesiri uzun tahrişlerle devam edecek bulunan ithamlara nasıl tahammül edeceksin zavallı büyük adam?...

Bu korkunç tahribatın dişleri arasında çekeceği elemleri düşünerek acı acı:

-Bu benim seyyiatımın kefareti olacak, dedi.

Beli bükük, buynu göğsüne düşmüş, bir mezar mahkûmu tezellülüyle kapının önünde bekleyen otomobiline girdi ve uzaklaştı.

. . . . . .

Parlak, güneşli bir gün. İstanbul ceyyid ve bakir semanın izmihrarı altında kışın bütün levslerini atmış parıl parıl parlıyor… Galata rıhtımı kesif bir kalabalıkla taşıyor. Birkaç gün devam eden yağmurlardan hapis kalmış insanlar ciğerlerini temiz hava ile yıkamak ihtiyacıyla hep sokaklara dökülmüşler… Dudaklar tebessümlerle, gözler emellerle dolu.

Rıhtımda arbede olmuş Loyd Tiristino Kumpanyasının İstanbul-Prendizi-Triste seferini yapan Semiramis Loksuvarı kalkmasına pek az zaman kalmış gibi iskelesi hınca hınç yolcularla pür-hareket.

Vapurun güvertesi gidip gelen, koşuşan, haykıran yolcular ve gemiciler mahşer halinde…

Birinci sınıf güverte yolcular ve teşyiciler birbirine karışıyor.

Bugün Perran'la Fuat da hareket ediyorlar. Bütün dostları, son günlerde cûşân bir dedikodu cereyanı hâsıl etmiş olan **[625]** vak'alardan sonra onları gelip görerek ellerini sıkmak ve teşyi etmek için son derece tehalük gösteriyorlar. Kıç tarafta iyice arkada, iki koltuğa yerleşmiş iki hanımefendi, Ayçiçeği ile Necibe Hanımefendiler, birbiriyle konuşuyorlar.

Hidayet Hanımefendi, yalnız ona işittirmek içinmiş gibi biraz eğilerek, sesini kısarak naklettiği söze şu yolda hitam veriyor:

-İşte hanımefendiciğim, işte doğrusu bundan ibaret. Siz öteki söylenilen şeylere, ilave olunan kuyruklara kulaklara hiç ehemmiyet vermeyiniz. Perran'cık ne olursa olsun temiz bir kızdır, Fahri Cemal Bey'de Allah için hele bu son sefer büyük bir insanlık gösterdi. Öyle ya, pırlanta gibi genç kadını sen tut da vaktiyle, daha kızken rast gelmiş, sevmiş ve sözleşmiş diye ilk adama teslim et… Kendin bin bir mihnet kabul et, bir köşeye çekil… Bu yapılır fedakârlık mı Allah aşkına? Adamcağız birkaç gün içinde âdeta beş on senelik bir ihtiyarlıkla çöktü, harap oldu…

Necibe Hanımefendi saf bir bakışla, kendisine mahsus edalı tekellümüyle cevap veriyor:

-A, ben de şaştım kaldım vallahi… Öyle şeyler anlattılar, öyle rezaletler ki, kendini bilen bir insan için hiçbir vakitte mümkün değildir… Güya, Şefik Nuri Bey metreslerine para yetiştirmek için karısıyla birlik olarak Fahri Cemal Bey'i bir tuzağa düşürmüş, az kaldı adamcağızı boğup, öldürüyormuş… Daha bilmem neler… **[626]** Bir sürü mülevves rivayetler…

Ay Çiçeği, mübalağalı sayhalarla:

-A, a, a… Halt etmişler! diye haykırıyor, hele Şefik Nuri'nin bu işten zerre kadar haberi yok… Üstat, Perran'la Fuat'ın gençlik maceralarına vakıf olunca… Ey, büyük adam, derin adamdır… Bunları birleştirip mesut etmeyi kendi saadetine tercih etmiş ve Şefik Nuri'yi kandırıp karısını boşatarak Perran'ı serbest bırakmış… İşte söyledim ya hemşire, bütün olan şey bundan ibarettir.

*

Beri tarafında beş on hanımın arasında Perran, saadet ve şevk ile nur a nur bir hale içinde onların temenniyatına inci tebessümüyle ve billur sesiyle teşekkür ediyor, gözleriyle hep rıhtımın üzerinde bir şey beklediği anlaşılıyor.

Perran Fahri Cemal'i bekliyor.

Ve bunu herkes bildiğinden, hep gelenleri kalplerinin rekabet ve hasetlerle zehirleri içinde üstadın şimdi Perran'ı nasıl teşyi edeceğini görmeyi kendilerine bir zevk telakki ederek onlar da kımıldamıyorlar, hep bekleşiyorlar.

Vakit geçiyor, geminin hareketi gittikçe yaklaşıyor, Fahri Cemal'den hiçbir eser zuhur etmeyerek herkesin merakı bir tehalük derecesine çıkıyor, kulaktan kulağa fısıltılar çoğalıyor.

Neriman bu esnada gulguleli bir yürüyüşle salondan çıkarak, dudakları mosmor, gözleri ateş içinde annesine yaklaşıyor:

-Aman anne… Olan şeyden haberiniz var mı? Siz buraya **[627]** çekilmiş oturuyorsunuz ama geminin içinde kıyametler kopuyor…

Ayçiçeği, bulutlu çehresini kaldırıp kızına bakıyor:

-Ne olmuş, ne var?...

Neriman, fevkalade heyecen zamanlarına mahsus, iğne şekline giren mevcudiyetiyle:

-Fahri Cemal Bey intihar etmiş…

Bu haber Ayçiçeği ve Necibe Hanımefendileri fevkalade bir ihtilaçla sarsıyor.

Hidayet Hanımefendi yalnız küçüğünü değil, büyük dilini de yutacak bir iç nefesiyle:

-Hay… Sus kız… Allah göstermesin… diye haykırıyordu.

Neriman, kendi lütufkâr hayâl-hânesinde vücut verdiği bu hadiseye bizzat inanmış gibi büyük bir teheyyüç içinde:

-Allah göstermesin yok anne… Şimdi Necdet Bahir geldi, ondan işittim… Sonra Sacide Hanım da intihar falan değil, üstada inme indiğini iddia ediyor…

Buraya gelince genç kadın kalbini dağlayan zehirlerin tesiri ile burkularak:

-Ey, ediyor; ne olacak? Adamcağızın bu kederlerin hiç birisine zaten dayanamayacağı belliydi… Sen sevdiğin kadını koynundan çıkar, başka bir delikanlıya elinle teslim et… Yapılır şey mi bu, Allah aşkına söyleyiniz?...

Ve verdiği bu havadisi mutlak şeylermiş bibi kabul edip, yeni bir mükâleme zeminine dökülmek istiyor.

[628] Necibe Hanımefendi bu yolda tezvîrâttan hazzetmediğini gösterir bir istiğna ile kımıldayarak Ayçiçeği 'ne hitaben:

-Aman hemşire gidelim, bakalım bu sözleri sahih mi?

Neriman, keyfine hulul veren bu harekâta birdenbire köpürerek:

-A, anneciğim… Sahih, sahih… Necdet Bahir yemin ediyor… Üstadı muayene edip rapor veren doktordan haber almış… Hiç yalan olur mu?...

İki hanımefendinin çehrelerini bu son delil üzerine derin bir yeis istila etmiş, bu hadiseye nihayet derece dîl-hûn görünüyorlar.

Birdenbire, Ayçiçeği Hanım rıhtımda, kalabalıkta gezen gözlerinde ansızın bir sürur leması aks ederek:

-Ayol işte… diye haykırıyor, işte Fahri Cemal Bey geliyor…

Filvaki üstat, kalabalık arasında, yanında Fuat, arkalarında Ferit olduğu halde ilerliyor.

Üstat, hakikaten pek bozulmuş, pek harap olmuş görünüyor. Fakat Perran'a karşı, genç kadının saadeti için kabul ettiği fedakârlığı son haddine kadar ifa etmeyi mukaddes bir borç bilerek, bu vapurda biriken, hepsinin ruhlarının en derin köşelerini bütün sırları, bütün levsleriyle tamamıyla bildiği Nişantaşı hanımları, beyleri arasında bu elim saatte ispat vücut etmek nefsine

pek girân gelmekle beraber Perran'ın hatırı için bunu zaruri bir fedakârlık sayarak gelmeye razı olmuştur.

Bir romancı görüşüyle, bütün dedikodulardan sonra ne zengin rivayet membaıları tedarik **[629]** edeceğini bilememektedir.

*

Vapurun iskelesinden çıkarken, uzaktan onun geldiğini görmüş olan Perran ve dostları istikbal için şitap ettiklerinden bu, âdeti büyük bir resm-i kabûl manzarası gösteriyor.

Bir tarafta vukuunun başlıca kahramanları: Üstat, Fuat ve Perran… Diğer tarafta derece derece az veya çok alaka ve husumetle merak içinde tutuşan bir sürü kadın ve erkek… Herkes vukuu sahiplerini müthiş, ihtilaçlı bir tecessüsle tetkik ediyorlar ve bir lemhadan bin bir tezvir çıkarmak için müsellâh, tertipli ve hazır bulunuyorlar…

Üstat soluk ve yıkık çehresiyle derin bir kabul ettiği elemlerin vereceği yüksek bir varlık halesi fark olunuyor… Denilebilir ki, zaten pek yüksek olan şahsiyeti son günlerin ıstıraplarıyla imkânın yetişemeyeceği derecede yükselerek onu daha büyütmüştür.

Herkes heyecanla, buhranlara bekliyor, onda bilakis derin bir temkin, vakur bir sükûnet görerek mütehayyîr oluyorlar.

Zarif bir hareketle şapkasını çıkarıp umumu birlikte selamlayarak Perran'ın elini tutuyor ve pek renk vermediği bir tebessümle nezaket kelimeleri mırıldanıyordu.

Fuat, Perran ve kendisi önde, diğerleri biraz arkada olarak geminin kıçına doğru yürüyorlar. Bu esnada Ayçiçeği ve Necibe Hanımlar şitâbla konuşuyorlar, üstadın hararetle elini sıkıyorlar… Neriman büsbütün **[630]** sivrilmiş, yüzünü dalga dalga kan hummalarına bulanmış, bu şaşaalı teşyide kusurlar bulup, yeni rivayetler yaratıp içinden akan her zehirlerin acısını çıkarmaya çalışıyor.

*

Üstat, kıçta, orada ancak beş altı dakika kadar durdu. Bu hemen daha ziyade umumi bir muhavere denilebilecek zaman zarfında konuşulan sözler hep resmiyete inhisar ediyordu.

Vapur hareket hazırlığını ikmal ettiğinden şimdi teşyicilerin müfârekat anı gelmişti.

Veda başladı. Herkes bir iki kelime ile bazıları öpüşerek, bazıları el sıkarak Perran'a Fuat'a son temennilerini tekrar ettiler. Bu müddet zarfında, üstat, uzun boyu, vakur tavrıyla sakit, yalnız bekliyordu.

Nihayet veda bitip herkes çekilince sıra ona geldi. Elinde tuttuğu bir zarfı Perran'a vererek:

-Şu sana ihtiyar dostunun küçük bir hediyesidir Perran, dedi, birkaç satır da yazı var. Bu satırları karı koca okuyunuz ve hediyeyi lütfen kabul ediniz. Dünyada en samimi dostunuzu bu kabulle bahtiyar edeceksiniz. Ey, addio Peri'ciğim. Vapur kalkıyor.

Hummalı bir hareketle Perran'ın ve Fuat'ın ellerini sıkıyor, lerzan hatvelerle kaçmakta acele ediyordu.

. . . . . .

Vapur kalkmış, Saray Burnu'na doğru açılmış teşyicilerin **[631]** salladıkları mendillere hararetle, şükranla mukabele ederek nihayet kamaralarına inen genç zevc ve zevce şimdi Fahri Cemal'in zarfından çıkan kâğıtları muayene ediyorlardı.

Birisi Fahri Cemal'in yazısıyla şu satırı ihtiva ediyordu:

"Perran'cığım,

"Kocanla bu mesut seyahatiniz nasıl saadet ve inşirahla başlamışsa, öyle saadet ve inşirahla hitam bulmasını en halis bir dilekle temenni ederken bütün hayatınızda aynı saadetle geçer seni Allah'dan tazarru' ediyorum. Buna kısmen yardım etmiş olmak benim için en büyük bahtiyarlıktır.

Son ve yegâne temennim de hayatınızda duyduğunuz bahtiyarlık anlarında ikiniz baş başa verip ara sıra bu ihtiyar dostunuzu rikkatle yâd etmenizdir.

Diğer kâğıt bir kâtip adlsendi olup, üstat genç kadının oturmakta olduğu apartmanı satın almış, bunu Fuat İlhami Bey zevcesi Perran Hanım'a hediye ediyordu.

. . . . . .

Mesut zevc ve zevcenin bu kâğıtlar üstüne hazin gözyaşları döktükleri bu dakikalarda, "Şeharah" ın otomobili ağır ağır Galata Rıhtımı'ndan geçerek köprüye tevcih ediyordu.

Üstat vapurdan çıktığı vakit herkesin önünde metanetini muhafaza **[632]** etmeye çalışarak, Ayçiçeği ve Necibe Hanımlarla beklemişti.

Rıhtımdan sallanan mendillere mukabele için Perran'cık geminin güvertesinde çırpınıyordu.

Fahri Cemal burada, bu manzara karşısında gözleri süzülmüş, ruhu hüzünle bir levhaya akmış, dalmış kalmıştı.

Daha pek az zaman evvel, yine yolda parlak bir günde bu aynı dostlar, başka bir çifti teşyi için gelmişler, yine böyle vedalar olmuş, rıhtımda beklemişler, yine böyle mendiller sallamışlardı. O esnada vapurda bir adam vardı ki hayatının bütün zahiri muvaffakiyetlerine rağmen, saadeti tanıyamamışken, şimdi tulu eden ani bir aşk bütün bunları, bütün izmihrarlarıyla onu ihata etmiş, nihayetsiz emel deryalarında yüzüyordu.

Burada birdenbire manzara kararıyor, birçok şimşekler yıldırımlar fırtınalar geçiyor, çöken karanlık bulutlar altında şimdi başka bir manzara sıyrılıyordu.

Bu levhada Fahri Cemal uzaklaşan vapurda Fuat'la Perran'ı ve ruhtımda teşyicilerin arasında kendisi, fakat yalnız, oh, ebediyen yalnız ve elemler, hüsranlarla mecruh olarak kendisini görüyordu.

Gemi uzaklaştığı için herkes dağılıyordu. Onlarda hareket ediyorlar. Hanımefendileri otomabillerine kadar teşyi ettikten sonra artık bir an daha tahammüle takati kalmamış, dişini sıkmaktan harap ve helak olmuş bir halde kendini otomobiline attı, şoföre: "Matbaaya!" **[633]** emrini vererek, son

saniyelerinde bile lazım gelen metaneti göstermek için etrafa bakıp tanıdık kimse bulunmadığına emin olunca canhıraş elemlerine cereyan verdi ve başını arabanın köşesine gizleyerek:

-Gittin, Perran… Ah gittin…diye gözyaşlarını koyuverdi.

Kazı Köyü, Maret 1925- Kınalıada Kanûn-ı Sânî 1916- Osmanbey, Mayıs 1926

BİTTİ

SONUÇ

Bu tezde Mehmet Rauf'un 1927yılında Gündoğdu Matbaası'nda basılan, 633 sayfadan müteşekkil *Son Yıldız* isimli romanı Latin alfabesine aktarılmıştır.Bunun yanı sıra, söz konusu roman klasik tahlil metoduyla incelenmiştir.

Eserin çevirisi yapılırken metnin aslına sadık kalınmış, eserde dizgi hatası tespit edilen kelimeler tamir edilmiş, kelimeler üzerinde yapılan onarma çalışması köşeli parantez işaretiyle gösterilmiştir.

Çalışmanın temelini oluşturan metninçevirisi sırasında Fransızca ve İtalyanca kelimelerin yoğun bir biçimde kullanıldığı tespit edilmiştir. Eserde yer alan Fransızca ve İtalyanca kelimelerin,yazılışları değil de okunuşları esas alınarak kullanıldığı görülmektedir. Hatta eserde yer alan bazı kelimeler yazarın şahsi kullanımına özgü şekilde yazıldığından çeviri esnasında büyük güçlüklere yol açmıştır.

Metinle ilgili üzerinde durulması gereken bir diğer husus ise Arapça ve Farsça kökenli sözcüklerdir. Eser Latin alfabesineaktarılırkenArapça ve Farsça kökenli kelimelerin yazımında terkip hâlinde kullanılıp kullanılmadıkları esas alınarak kelimeler terkip halinde kullanılıyorsa Ferit Devellioğlu'nun *Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Lûgat* isimli eserine bağlı kalınmış ve kelimelerdeki uzatmalar gösterilmiştir. Kelimelerin terkip hâlinde kullanılmadığı durumlarda ise kelimenin Türk Dil Kurumunun *Yazım Kılavuzu*'ndaki yazılışları esas alınmıştır.

Çalışmanın "Giriş" bölümünde Servet-i Fünûn dönemi edebiyatı, Mehmet Rauf'un hayatı, edebî kişiliği ve eserlerine değinilmiştir.

"Birinci Bölüm"de, klasik tahlil metoduyla eserin incelemesi yapılmıştır. Bu bölümde metnin özetine yer verilmiş; ardından olay örgüsü, zaman, mekân, kişiler, anlatıcı ve bakış açısı göz önünde bulundurularak eser incelemesi tamamlanmıştır.

Yapılan inceleme sonucunda, eserin on dört bölümden oluştuğu tespit edilmiştir.

Eserin detaylı bir özeti ve olay örgüsü çözümlemesi yapılmıştır.Romanın kişi kadrosu bakımından çok geniş olduğu tespit edilmiş, kişiler birincil ve ikincil karakterler olarak ele alınmış, sadece ismi geçen şahısların "Diğerleri" adı altında isimlerine yer verilmiştir.

Eserin cumhuriyetin ilk yıllarında kaleme alındığı ve dönemin yaşam tarzını yansıttığı anlaşılmaktadır. Yazarın eserde bir aya yakın bir reel zamanı işlediği, ayrıca karakterlerinin gençlik yıllarına değinerek eserde zamanı genişlettiği tespit edilmiştir.

Romanda mekân, iç ve dış mekân olmak üzere dengeli bir biçimde kullanılmış; özellikle iç mekânlar uzun betimlemelerle anlatılmıştır.

Konusu bakımından eserin temel meselesi, kapağında da belirtildiği gibi, "aşk"tır. Bunun yanı sıra eserde; kadın hakları, kadının sosyal ve ekonomik hayata katılmasının gereklilikleri, toplumiçinde kadının kendisine ne kadar yer bulabildiği, yasalar karşısında kadının konumu, yanlış Batılılaşma, Cumhuriyet'in ilk yıllarında değişmeye başlayan sosyal hayat, kadınlı erkekli çay partileri, balolar, kadın-erkek ilişkilerinin biçimleniş şekillerigibi konuların ele alındığı görülür.

Yazar, eserde ilahi bakış açısına sahip üçüncü tekil şahıs anlatıcı kullanmıştır; bu yolla karakterlerin iç çatışmaları da detaylarıyla yapılandırılabilmiştir.

Tezin "İkinci Bölüm"ünde Mehmet Rauf'un Osmanlı Türkçesiyle kaleme aldığı *Son Yıldız* isimli romanın Latin alfabesine aktarılmış metni yer almaktadır.

KAYNAKÇA

A. İncelemeye Konu Edilen Eser

Rauf, M. (1927). *Son Yıldız*. 2. Baskı. İstanbul: Suhûlet Kitabhânesi,Gündoğdu Matbaası.

B. Diğer Kaynaklar

Akyüz, K. (1995). *Modern Türk Edebiyatının Ana Çizgileri 1860-1923*.İstanbul: İnkılâp Kitabevi.

Devellioğlu. F. (2008). *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*. 25. Baskı. Ankara: Aydın Kitabevi Yayınları.

Enginün.İ. (2010). *Yeni Türk Edebiyatı Tanzimat'tan Cumhuriyet'e (1839-1923)*. 5. Baskı. İstanbul: Dergâh Yayınları.

Forster. E.M. (1985). Roman Sanatı. 2. Baskı. İstanbul:Adam Yayınları.

Kerman. Z. (2009). *Yeni Türk Edebiyatı İncelemeleri*. 3. Baskı. İstanbul: Dergâh Yayınları.

Korkmaz. R. (2011). *Yeni Türk Edebiyatı El Kitabı 1839-2000*. 6. Baskı. Ankara: Grafiker Yayınları.

Kudret. C. (2009). *Türk Edebiyatında Hikâye ve Roman I*. İstanbul: İnkılâp Kitabevi.

Kutlu. Ş. (1981). *Türk Edebiyatı Antolojisi*. 2. Baskı. İstanbul: Remzi Kitabevi.

Muallim Naci. (2006). *Lûgat-ı Nâci*. 5. Baskı. İstanbul: Çağrı Yayınları.

Parlatır. İ. (2011). *Servet-i Fünûn Edebiyatı*. 2. Baskı. Ankara: Akçağ Yayınları.

Şemseddin Sami. (2010). *Kâmûs-ı Türkî*. 2. Baskı. İstanbul: Çağrı Yayınları.

Törenek. M. (1999). *Hikâye ve Romanlarıyla Mehmet Rauf*. 1. Baskı. İstanbul: Kitabevi Yayınları.

Türk Dil Kurumu (2019). *Türkçe Sözlük*. Ankara. http://www.tdk.gov.tr.

Türk Dil Kurumu (2019). *Yazım Kılavuzu*. Ankara. http://www.tdk.gov.tr.

Türk Dil Kurumu (2019). *Türkçede Batı Kökenli Kelimeler Sözlüğü*. Ankara. http://www.tdk.gov.tr.

Türk Dil Kurumu (2019). *Bilim ve Sanat Terimleri Sözlüğü*. Ankara. http://www.tdk.gov.tr.

ÖZGEÇMİŞ

Bilgehan Solmazgül, 1990 yılında Malatya'nın Akçadağ ilçesinde doğdu. Orta öğrenimini Bahri Orta Öğretim Okulu'nda, lise öğrenimini Bahri Lisesi'nde tamamladı. 2008-2013 yılında İstanbul Arel Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde tam burslu olarak okudu. T. C. İstanbul Arel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Ana Bilim Dalı'nda yüksek lisans eğitimini görmektedir.

Ücretli öğretmenlik yapan Bilgehan Solmazgül; yabancılara Türkçe öğretimi, Türkçe, Türk Dili ve Edebiyatı alanlarında birebir dersler vermektedir.